Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

LANGII

EPISTOL.RVM

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

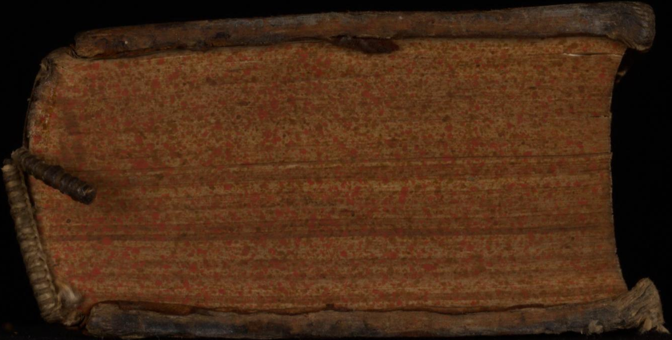

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

3655/A(1)
A. XXIX. Wan

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

15979

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

IOANN. LANGII LEMBERGII,

V. Palatinorum Electorum archiatri,

EPISTOLARVM MEDICINALIVM VOLVMEN TRIPARTITVM, DENVO recognitum, & dimidia sui parte auctum.

Opus varia ac rara cum eruditione, tum rerum scitu dignissimarum explicatione refertum: vt eius lectio non solùm Medicinæ, sed omnis etiam naturalis historiæ studiosis plurimum sit emolumenti allatura.

Cum INDICE rerum & verborum copiosissimo.

FRANCOFVRDI

Apud heredes Andreæ Wecheli,

Claudium Marnium & Ioann. Aubrium,

MDLXXXIX.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

CL. V.

D. GEORGIO WIRTHIO
Medico excellentißimo.

Quantum promeruit laudis, qui lucis in oras
Edidit hoc, magni nominis auctor, opus:
Semideũ fauor heroũ, celeberrime WIRTHI:
Debetur meritis gratia tanta tuis;
Auſpice quo, dulces iterũ producta ſub auras,
Ingenioſa vident hæc monumenta diem.
Magnus honor rerum certas inquirere cauſas,
Naturæq; latens noſſe potentis opus.
Maior honos, eadem toti myſteria mundo
Prodere, ne tenebris hæc tegat vlla dies.

M. Martinus Prætorius
Suidnicenſis Sileſius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

AD CLARISSIMVM EXCELLENTISSIMVMQVE VIRVM, D. GEORGIVM WIRTH, Philoſophiæ & Medicinæ Doctorem, olim CAROLI V. AVG. CÆS. & PHILIPPI II. Regis Hiſpaniarum Medicum, cognatum ſuum cariſs.

PRAEFATIO NICOLAI REVSNERI Iuriſconſulti.

QVEMADMODVM *omnes bonæ artes, vir ampliſsime, ceu fontes (vt Xenophon loquitur) præclarorum operum, à Deo ortum ſuum trahunt: ita Medicina vere eſt Dei quoddam munus, & inuentum, vel naturâ, vel diuinâ quadam ſorte hominibus conceſſum. Neque enim ea ars ingenio excogitata humano, ſed ipſius Dei munere ac beneficio ſingulari monſtrata eſt mortalibus: quæ in corpore potiſsimum humano tuẽdo verſatur: in cuius profecto fabricatione omnia ſunt plena & artis, & conſilii. Hinc*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

& veteres illi ſapientes Medicinam a Deo, quamuis Dei veri ignari, profectam eſſe ſenſerunt. Apud Aegyptios quidem, vt auctor eſt Diodorus, Medicinam volunt primum a Mercurio inuentam fuiſſe: & ab Iſide plurimum amplificatam. Alii Libero patri hoc ſtudium acceptum ferunt: plerique vero Apollini Pythio aßignant: qui & apud Ouidium de ſe ipſe gloriatur his verſibus:

Inuentum Medicina meum eſt: opiferq; per orbem
Dicor; & herbarum ſubiecta potentia nobis.

Sed de eo multo certius diuinæ vocis exſtat oraculum in Eccleſiaſtico: Honora (inquit Siracides) Medicum, quia propter neceßitatem creauit eum Dominus. A Deo eſt omnis Medicina: & Reges honore Medicum afficiunt. Ars Medica caput exaltat artificis: eumque reddit magnum apud Principes. Altißimus e terra creauit remedia: eaque vir intelligens non aſpernatur. Altißimus hanc artem communicauit hominibus: quo opera Dei miranda celebrentur: nam ipſe dat Dominus, quicquid boni eſt in terra. Semper igitur ſummo in honore fuit præclaræ artis illius cognitio: quæ quidem ſectatores habuit ſuos, non modo alios priuatos, ſed etiam reges ac principes. Sic a Zamolxide Rege & Deo

Thra-

Thracum, qui Medicinæ auctor fuisse perhibetur, e schola eius qui prodierunt, Medici Zamolxidis fuerunt appellati: quorum tanta fuit auctoritas, vt homines quoque ἀποθανατίζειν, hoc est, immortalitate donare dicerentur. Sic Aegyptiorũ sacerdotes, vt & Græcorum, omnes vna cum Magia, Medicinã exercuerunt: ipso teste Homero & Platone: a quibus Pythagoras, Empedocles, Democritus, & ipse Plato artem hanc quoque didicerunt. Sed & constat a summis regibus ac Principibus præstantes Medicos summe cultos & honoratos fuisse omnibus ætatibus. Sic Ezechias rex in honore habuit Esaiam Prophetam Medicum: Sic Darius Democedem Crotoniatam; sic Phalaris Policletum; sic Alexander Magnus Philippum; sic Antigonus Asiæ rex Dioclem & Philippum Epirotam: sic Augustus Cæsar Antonium Musam summo cultu honoris & gratiæ veneratus est. Præmia quidem Medicis decreta a regibus & principibus semper fuerunt maxima, & longe amplissima; quorum etiam stipendium in singulos fuisse annos C C L. sestertia scribit Plinius. Quanta porro dignitas, & quanta auctoritas fuerit Medicorum apud

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

veteres: satis hoc declarat Idomenei iudicium illud apud Homerum, ad Nestorem sic loquentis de Machaone vulnerato:

εἷς ἰητρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Tum vero argumento huius rei esse potest perpetua artis illius possessio in familiis præcipuis: vt quod de Asclepiadarum familia proditum est, eos ab Aesculapio parente, qui a patre Apolline artem medendi acceperat, familiariter institutos, postea Medicinam docuisse: atque in hunc modum artem successione quadam hæreditaria a parentibus fuisse propagatam in liberos, ad Hippocratem vsque, qui & ipse ab Hercule & Aesculapio oriundus fuit. Atque hæc sane res tanta religione & fide culta fuit, atque obseruata apud veteres: vt non liceret cuiquam eam artem communicare, qui ab eodem genere non esset ortus: ac proinde peritos artis illius τῶν ἰατρῶν παῖδας, *id est, medicorum liberos vocitabant. Quod & in alius artibus ac disciplinis obseruari ita solitum fuit. Nam & Strabo quodam in loco scribit, Arabes patria instituta mordicus amplecti: ita vt ne aliam quidē artem liberi exerceant; quam cui parentes suos deditos fuisse sciant. Et Herodotus memorat, in eo Lacedæmonios con-*

gruere cum Aegyptiis; quod eorum præcones & tibicines & coqui, in paterna succedant artificia: & coquus e coquo, & tibicen a tibicine, & præco ex præcone gignatur. Sic Romæ eloquentiæ studium genti Curionum familiare fuit, & veluti per manus a maioribus traditum, & a nepotibus per imitationẽ confirmatum. fueruntq́ in vna Curionum domo tres continua serie Oratores clari, sicut in vna Fabiorum familia tres continua serie extiterunt Senatus principes. Sic & tres Senecæ ex Annæorum familia Cordubensi, quæ etiamnum hodie floret, & quidẽ fratres tres prodierunt doctrina & moribus clari: quorum scripta immortalitati consecrata æternæ, in manibus omnium versantur. Sic Vbaldi tres fratres, patre Medico Perusino nati, Iureconsultorum maximi, vno floruerũt tempore: qui deinde & ipsi nepotes patri, & pronepotes Iurisconsultos dedêre. Celebris etiam & nobilis familia Patauii sancta Sophia adhuc exstare dicitur: quæ continuata serie septem Philosophos, eosdemque Medicos illustres protulit: vt quasi prodigii loco haberi poßit gentis huius cognomen: quando sicuti Sophiæ nomine decoratur, sic etiam reipsa in ea tamdiu perfusus Sophiæ splendor il-

luxerit. Possem equidem, si facto opus esset, multa hoc loco de Medicinæ auctoribus, eorumque successione, deque familiis quibusdam præcipuis, præsertim Germaniæ nostræ, in quibus præclaræ illius artis infinito quasi tempore continuata perdurauit possessio, non incommodè fortaßis, aut inutiliter accumulare: sed ne modum epistolæ excedat ista Præfatio, consulto ea omitto: & ad rem ipsam, cuius causa hæc potißimum fuit instituta oratio, propius accedo. Satis enim, vt arbitror, vir clarißime illustre exemplum huiusce rei communis nostra gens suppeditat, & familia: de qua deinceps, cum propter auctorem operis huius, tum propter te ipsum, cuius studio & beneficio opus istud hoc modo renatum denuò, & maxima sui parte auctum est atque collocupletatum, pauca quædam percensenda sunt potius, quam commemoranda. Fuit ergo gens ista & familia nostra (absit dicto inuidia) a multis iam annis retro, cum aliorum in omni doctrinæ genere præstantium virorum, tum vero inprimis Medicorum celebrium sobole ac propage erudita hactenus nobilitata: in quorum numero (vt alios prætercam) fuit patruus ille tuus cognominis GEORGIVS WIRTH I.

qui

qui Philosophiæ Magister primo Lipsiæ renuntiatus: ac deinde Medicinæ, quæ naturalis Philosophiæ quædam est propago, Doctor creatus Bononiæ, artem feliciter exercuit in Carinthia: munere post Archiatri splendidissimo functus in aula LVDOVICI *Boiemiæ & Pannoniæ quondam Regis inclyti: qui non ita multo post infeliciter dimicans cum Solymāno Turcarum tyranno, & Christiani nominis hoste infensissimo, intra Albam Græcam, quæ veteribus Taururum putatur, & Mogatum, transiturus in fuga vadum amnis non magni quidem, neque celebris, miserabiliter periit: heros ille optimus, & eximius adolescens; destitutus & prudentium virorum consiliis, & fortium bellatorum copiis: etiam, ut a quibusdam proditum est, circumuentus fraude atq; insidiis suorum: de quo plura hoc loco dicere non est necesse. Fratrem* GEORGIVS *habuit* PETRVM, *(qui alter fuit patruus tuus) Philosophiæ & sacrosanctæ Theologiæ Doctorem, Canonicum Vratislauiensem ac Lignicensem, Beatæ virginis collegam in Academia Lipsica: in qua ipse & Decani artiū, & Rectoris vniuersitatis munere ac dignitate perfunctus est, summa cum laude & cōmendatione omniū:*

Romæ postea mortuus, & in Campo ſancto ſepultus: cuius poſthuma adhuc exſtat memoria in Commentariolo illo pulcerrimo Pſalmorum & Hymnorum ſacrorum annis ſuperioribus edito, ac publicato. Cuius ſane tu, vir maxime, vtriuſque patrui præclaram imitatus induſtriam, & gloriam veluti æmulatus, iiſdem Philoſophiæ & Medicinæ ſtudiis, in quibus ſummum dignitatis & honoris gradum adeptus es, ſumme excultus, atque eruditus, antiqui generis honeſtam (vt verbo veteri vtar) proſapiam ornando & amplificãdo adhuc quidem magis auges quotidie, ac tueris: antehac quidem in aulis & caſtris militaribus ſummorum Monarcharũ CAROLI V. Auguſti, & PHILIPPI filii Hiſpaniarum Regis, medicinam laudabiliter fructuoſeq; per octennium integrum faciendo: apud quos & peregrinas terras adeũdo, & longiſsima itinera conficiẽdo, & multorum hominum perluſtrando mores ac vrbes, plurimarum rerum, vt fit, prudentem vſum & experientiam conſecutus es. Sed & exemplo maiorum, ac præſertim tuo alter cognominis GEORGIVS WIRTH, propior ſobrino tuus, cum quo ego olim ceu cognato & propinquo, eodem vſus conuictu atque

que contubernio in Academia Witebergensi vixi coniunctißime, ad ſupremam artis Medicæ dignitatem, virtutis & eruditionis commendatione, in Italia progreſſus: ſed (eheu) paucis poſt annis morte præmatura, adhuc florente ætate, Viennæ Auſtriæ medicinam quum exercere cœpiſſet, rebus exemptus humanis, magnum ſui deſiderium omnibus, & propinquis ſuis dolorem omnino reliquit maximum. Cuius patruus MICHAEL WIRTH, cui tu natura & cognatione frater patruelis, ſed pietate & caritate pater fuiſti optimus, per omnes honorum Academicorũ gradus, ad ſummum faſtigium dignitatis excellentis in Philoſophia & Iuriſprudentia conſcendit: neq; ſolum Decanus, ſed Rector quoq; magnificus inclytæ Academiæ Lipſicæ bis legitimis creatus ſuffragiis: Ius in ea ciuile profeſſus, magna auditorũ frequentia & vtilitate: primo quidem Inſtitutionum Imperialium, ac deinde Codicis Iuſtinianei Anteceſſor ordinarius conſtitutus: poſt etiam ab illuſtriſſimo Principe AVGVSTO Saxoniæ Electore in iudicio ſupremæ Curiæ Septemuiralis Aduocatus, & Senator: ac demum eiuſdem Principis voluntate & auctoritate, aulæ Saxoniæ Coburgicæ Cancellarius ordinatus:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

qua in dignitate ita se geßit hactenus, vt non solum reprehensionem euitarit, sed omnium bonorum laudem ac prædicationem sit promeritus. Sed hos quidem omnes de quibus dixi, familia paterna, & stirps virilis proximis annis protulit: protulit vero eiusdem familiæ alter sexus, ipse quoque præclarus & laudatus, non pauciores cognatos, iisdem artibus & studiis præstantes, & summa dignitate præditos. E quibus (vt priscos omittam) fuit nostra ætate consobrinus ille tuus, & patruelis meus frater BARTHOLOMÆVS REVSNERVS, *artium & Medicinæ Doctor celeberrimus: quod scripta eius in publicum edita testantur: quibus non rem Medicam solum, sed etiam inprimis Theologiam sacram, contra impostores quosdam, ac præsertim Tartareæ nescio cuius Medicinæ sectatores, plurimum asseruit, atque illustrauit: morte (heu) præpropera, ante annos sedecim, Zittauiæ Lusatiorum oppido, ad Sudetes Boiemiæ sito, pie sancteq; defunctus: mensibus ante tribus præmisso ad cœlestia gaudia fratre* CHRISTOPHORO REVSNERO, *celebri Iurisconsulto, & patriæ Reipub. prudenti Syndico. Cuius filius* HIERONYMVS REVSNERVS, *tot maiorum suorum*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

rum & cognatorum insistens præclaris vestigiis, ipse quoq; vtriusq; Medicinæ Doctor Basileæ nuncupatus ante annos aliquot; & exculti sui ingenii, doctrinæq; exquisitæ lucubrationibus iã passim celebratus; hoc quidẽ tempore Curiæ Variscorũ publico stipendio exercet Medicinam: magna cum laude non modo ciuiũ, sed etiam populariũ. De me, & fratrib. meis partim Medicinæ, partim Iurisprudentiæ studio deditis, quos & ipsos propiores sobrinis agnoscis, hoc loco dicere necesse non habeo: sed vt de bono isto familiæ & genti nostræ gratulor; eoq; ceu diuinæ benignitatis quodam munere lætor maxime: ita eo, diligentius virtuti ac laudi operam nobis dandam esse iudico: vt acceptam a maioribus boni & præclari nominis hæreditatem, non modo tueri, sed cumulatam etiam indies magis industria nostra relinquere nobis liceat futuræ posteritati. Cæterum cognatæ familiæ veluti quidam princeps & antesignanus merito habendus est operis huius Epistolici auctor egregius IOANNES LANGIVS, amitæ quondam tuæ magnæ filius: qui præ cæteris propinquis te ceu filium amore & studio perpetuo complexus, quoad vixit: ex voto & testamento hæredem suum esse voluit: here-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dem, inquam, nõ modo opum & fortunarum amplißimarum: sed etiam inprimis doctrinæ ac virtutis: ad cuius præcipue studium indefessum, ille veri gloriosique itineris præmonstrator ingenium tuum æmulatione domestica succendit. Is igitur eadem ortus patria, qua cæteri, quorum hactenus facta est mentio (Ea vero Silesiæ ciuitas est LEOBERGA, *non modo antiquitate & ædificiorum structura, sed & Republica prudenter constituta, & inprimis cultu religiosæ pietatis sincero, & deniq; prouentu præstantium in omnibus artibus & disciplinis ingeniorum vbere ac copioso, neutiquam ignobilis, & obscura) ea inquam ciuitate ortus* LANGIVS: *& ad vberiorem ingenii cultum assequendum, post patriæ scholam, ablegatus Lipsiam; multos in ea Academia annos & discendo, & docendo publice priuatimq; vtiliter exegit: Philosophiæ & artium liberalium Magister creatus a consobrino suo (de quo paulo ante habita est mentio)* PETRO WIRTH *Decano; quo in loco, præter professionem publicam, aliarũ quoq; functionum publicarum munera laudabiliter sustinuit, ea fide & diligentia; vt omnibus carus & acceptus haberetur. Prætor alios habuit eo tempore aßiduum audi-*

auditorem, magnum illum & magni nominis virum IOACHIMVM CAMERARIVM, communem præceptorem nostrum: qui profecto LANGII doctoris sui, in explicando præsertim Plinio, quem delicias suas appellare solitus fuit, solertiam & industriam sæpißime pro lectione prædicauit: vt non parum se tunc opera illius fuisse adiutum publice contestaretur. Sed cum is maiorum exemplo, Philosophiæ cognitioni, Medicinæ postea studium adiunxisset: (neque enim aliter facere decebat eum, cuius auita stirps Medicis semper celebris fuißet) Pisis postea summum Docturæ gradum consecutus in Italia: post reditum suum in Germaniam demum Palatii Rhenani Septemuiralis archiatrus factus, Heidelbergæ medicinā cum laude fecit multis annis: non eo solum nomine de Republica Christiana præclare meritus; quod summis & maximis Principibus quinque, & sacri Roman. Imperii Electoribus a cura corporis fuit: verum etiam de tota re literaria in eo sane meritus quam optime, quod tot culti ingenii sui monumenta reliquit posteris; quibus & patriam celebriorem multo reddidit: & nominis famam ac gloriam sibi conciliauit immortalem: vere ille ἰατρὸς φιλόσοφος,

adeoq; diuini Hippocratis iudicio ἰσόθεος: quod Medica eius & Philosophica aduersaria in medio relicta abunde testantur. Quorum in numero sunt Miscellanea ista EPISTOLARVM MEDICINALIVM, *varia ac rara eruditione, tum etiam rerum omnis generis scitu dignissimarum explicatione referta: antea quidem sæpius ea excusa: sed nũc denuo recognita, & plus quam dimidia sui parte, opera potissimum & fide tua, aucta & & collocupletata. vt merito editio ista noua, & veluti παλιγγενεσία operis huius, tuo præcipue ingenio & genio accepta referri debeat. Sane nõ ignoro, complures in hoc scriptorum genere præclaram posuisse operam: similibus Epistolis Medicinalibus conscribendis, atque publicandis: in quibus præcipuam laudem & commendationem merentur* IOANNES MANARDVS, ALOYSIVS MVNDELLA, IOANN. BAPTISTA THEODOSIVS, PETRVS ANDREAS MATHIOLVS, NICOLAVS MASSA, VICTOR TRINCAVELLIVS, *& si qui præter hos nominatos sunt alii, quorum nomina comperta non habeo. Sed ex Germanis (nam hi, quos nominaui, omnes Itali sunt) solus, nisi fallor,* LANGIVS *hoc scriptionis*

ptionis genus felicissime tractauit: tanto etiam magis, vt arbitror, præferendus cæteris: quanto est antiquior, atque experientior. Nam ætatis suæ octogesimo anno completo e viuis excessit: mortuus Heidelbergæ, & in æde sancti Spiritus sepultus. Quamobrem recte omnino & prudenter abs te factũ est, vir amplissime; quod præclarum istud Epistolarum Medicinalium opus, studio & labore tuo incredibili denuo recognitum, & magna accessione locupletatum, iterum lucem videre voluisti: & quidem lucem accipere nouam in præcipua Germaniæ nostræ officina Wecheliana: quæ & typorum elegantia & operarum industria, & operum denique ipsorum delectu singulari, laudem & commendationem hactenus meretur eximiam: vt nihil ea possit esse ornatius, aut vberius. Neque vero dubitare mihi posse videor: operam hanc & fidem in redintegrando opere isto tam præclaro & egregio præstitam, non modo Reipub. literariæ vtilem ac fructuosam, sed & Medicinæ ac Philosophiæ, præsertim naturalis, adeoque totius literaturæ politioris studiosis, omnino gratam & acceptam futuram: vt eo nomine multa & magna vobis ab omnibus gratia referri merito debeat. Quod

reliquum est, vir clarißime, & cognate carißime, Deum Opt. Max. obtestor & oro: vt te, cum familia tota & gente vniuersa, quam diutißime saluum & incolumem esse: & vsq; ad extremam senectam per omnes ordines ætatum & annorum, bene & feliciter agere, benigne concedat ac largiatur. Ienæ ex Academia. Calendis Februarii, anno pub. salutis MDXIC.

IN EFFIGIEM
IOANNIS LANGII,
AVLÆ PALAT. ELECT.
Archiatri.

HAc facie spectādus eras, clarissime Langi,
  Quum tibi supremū dicerē inuenis vale.
Nunc canus tua busta, pater, cineresq; saluto,
  Post lustra quinq; redditus Nicro meo.
Officioq; tuo sublimi fungor in aula:
  Vtinam pari cum dignitate & gloria.
Fama tuas resonat laudes, tua scripta leguntur,
  Audisq; vates pariter & Medicus bonus.

Iohann. Posthius M. D. f.
Heidelbergæ, Anno domini 1588.

EFFI-

EFFIGIES
CL. V. D. IOANNIS
LANGII LEMBERGII
Medici, Archiatri Palatini
Electoralis.

Archiatrum facit Heidelberga: Sophum facit ante
Lipsia; sed Medicum Felsina docta bonum.

N. R.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

IOANNIS LANGII EPISTOLARVM MEDICINALIVM LIBRI primi Elenchus & Argumenta.

Epistola *Pagina*

Præfatio, qua Langius candido Lectori suam scribendi Epistolas Medicinales occasionem recenset 1

1 *In pseudomedicos, qui suis imposturis sacram Medicinam infamant.* 9

2 *Quam ægre Medicina ab inueterata errorum opinione & superstitione vindicari possit* 13

3 *Chirurgicorum in curandis articulorũ vulneribus, phlegmone obsessis, ignorantia inexpiabilis* 16

4 *Audax Chirurgicorum Germaniæ in cura Causonis temeritas* 22

5 *Eorundem in cæca cranei fractura curanda, cæca ignorantia.* 27

6 *De fungis, in vulneribus capitis, atque aliis, Galeni explicatio* 32

7 *Oculus cultro discissus, a Langio, illæso visu, curatus* 34

8 *Qua temeritate Chirurgi phlebotomatos sanguinem absorbere tremulum cogant* 36

9 *Methodum rectam curandi vulnera, pyrobolis cum glande plumbi aut æris facta, ignorare Chirurgos, qui vanum in extinguendo pulueris nitri ardore sibi negocium facessunt.* 38

10 *Quare vulnera temporum periculosa, & illorum venæ sectio steriles faciat* 41

11 De

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

11 *De medicis veteratorib. qui ex solius vrinæ indicio, de morbi substãtia statuere, & temere pronunciare audent, & nec ob triobolaris scorti precium nugari erubescunt* 49
12 *An pharmaca morborum materiam & humores concoquere, aut rectius naturam eos digerere asseramus.* 55
13 *Caloris vtriusq; differentias, species ac vires, & substantiam declarat.* 61
14 *De virtute informatiua, & quid Aristoteles de ea senserit: eiusq; cum Platone suo præceptore concordia* 68
15 *De causa morborum coniuncta, & duplici eorum constitutione* 69
16 *An & quando in cura exanthematum, quæ Arabes variolas & morbillos indigitant, aut scabie, vel morbi Gallici pustulis, bubonibus aut erysipelate, phlebotomia vel purgatio competat* 76
17 *An & quando phlebotomia pharmacis purgatoriis sit præferenda* 81
18 *An curandæ pestis methodus, tam per phlebotomiam, quam pharmacum, euacuationẽ exigat: & quæ illarum sit alteri præmittenda* 85
19 *De causis sudorulentæ Britannorum febris, & an sit veterum febris illa typhodes, & fuerit antiquis medicis cognita.* 91
20 *De coacta & nullius momenti in febre sitis tolerantia* 96
21 *De morbo virgineo* 100

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

22 De cardiaca passione 104
23 De matricis præfocatione 106
24 De erotico amoris affectu 111
25 De apoplexiæ, epilepsiæ, cari, comatis, catochæ, catalepsiæ, lethargi, phrenitidis, morborum capitis differentia 116
26 De senum vigilia 122
27 De vini cũ sale & aqua maris conditura 125
28 De maris salsedine & pinguedine 129
29 De salubriore poculorum materia 131
30 De crapala, siue ex mero cephalalgia 138
31 De frigidæ potu 141
32 De falsa erysipelatis cura 144
33 De magia, & rerũ naturaliũ sympathia 149
34 De physicis medicorum ligaturis, annulis, & periaptis 159
35 An diuinatricis Astrologiæ obseruationes, & Mathematicæ ephemeridum tabulæ, Medicis in ægrorum cura sint obseruandæ 167
36 De Astrologiæ ephemeridum origine 178
37 De crisis etymologia 182
38 De prodigiis, & dæmonum in morbis præstigiis 185
39 An in uniuersali febrium principio competat euacuatio 188
40 De sanguinis sputo, vomitu, & ex mortuis effluuio 191
41 De primariis dolorum causis 195
42 De causa doloris, & ossium apostematione, in dolore morbi Gallici 200

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

43 *Hydrargyri virulentia dentes vacillare, ossa putrescere, strumas & tubera nasci: cerebri, epatis, ac neruorum vires vitiari: apoplexiam & paralysim solo eius vapore excitari* 211
44 *De plumbeis aquæductus canalibus, & salubris aquæ indiciis* 219
45 *De ventriculi in nephritide anatropa, & crurium stupore* 223
46 *De ardoris urinæ & stillicidii causis* 227
47 *Ex cantharidum potu dysuria, earumq; virulentia, & partium usus* 231
48 *A quartana hydrops & illius encomium* 235
49 *De sterilitatis scrutinio, & veteri obstetricũ officio* 241
50 *De veteri balnearum fabrica & usu* 247
51 *Olei & strigmentorum veteris palæstræ precium & usus: ac in ea, balnearum structura* 257
52 *Quo gestu illa apud Hippocratem exercitia, acrochirismus, chironomia, crocimachia, & alindesis, constabant* 266
53 *De origine Alchimiæ, & distillationis aquarum ac olei modis & viribus* 269
54 *De siriasi puerorum, & a cerebro cordis æstu ac refrigerio* 278
55 *An prandium cœna frugalius esse, & quando expediat* 284
56 *De siligine veterum, & panis speciebus, & de azymi confectione* 294

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

57 De ptiſana, omeliſi, & polenta 303
58 Quid ſit cyceon, & ius album: de cerebro nonnulla 308
59 De garo, muria, & alece 312
60 De piſcibus ſaxatilibus, ad Georgium Wirth 319
61 De carne ſuilla, Hippocratis & veterum ſententia 320
62 De laſerpitio, benzoin, & myrrha 329
63 De nouis Americi orbis inſulis, ante Veſputium & alios regum Portugalliæ naucleros, ab Hannone Carthaginenſe perluſtratis, ac Geographiæ vtilitate 336
64 De exoticis Arabum medicamentis, ſero a Græcis cognitis 350
65 De ſanguine draconis, ac cinnabaris ſpeciebus 357
66 De ſcincis, ſalamandra, myrobalanis, iniubis, ſebeſten, & ſericis 362
67 De malobathro, vnguento pholiato, netopo, oleo ſpano, malis perſicis, citriis, & carnis leporum vires 377
68 Obſcura de venatoriis Gallorum & Aegyptiorum venenis problemata, & venenorum nomina 394
69 An veneno alta, vel capta, edendo ſint 407
70 De varia ſtirpium, frugum, arborum, animalium, & hominis ſexus metamorphoſi 410
71 An Iudæi ſanguine humano vtantur. 417
72 Veteres ex Aegypto philoſophos diuina herbarum

barum medicamenta magica & anili superstitione turpiter defœdasse & infamasse 434
73 *De necessaria medicamentorum simplicium, & erronea ea cognoscendi ratione* 443
74 *De pæonia, scolopendria, & sesamoide* 447
75 *De periculoso gagatis & succini suffitu* 454
76 *De absurda & affectata medicamentorum citra methodum compositione* 458
77 *De emplastris barbaris & enæmis* 463
78 *Quid sit apud Galenum lex Adrastiæ, & equi Prasiani ac Venetiani* 467
79 *De naturali vitæ periodo, & an prolongari possit* 474
80 *De clysterium vsu* 482
81 *De pityocampis, picearum erucis* 495
82 *De recta luxata instaurandi methodo* 501
83 *De differentiis signorũ, quibus Medici morbos discernunt, & futura præsagiunt* 508

LIBRI SECVNDI ELENCHVS, ET ARGVMENTA.

Epistola prima nuncupatoria.

Epistola *Pagina*
De senilis Atheniensium muli immunitate, ad illustrissimum Principem Othenricum Comit. Palat. sacri Romani Imperii Electorem, vtriusq; Bauariæ Ducem 517
2 *De Medicinæ Aegyptiorum, Chaldæorum, Græcorum, Arabum, ac Latinorum origi-*

ne, & in naturæ calumniatores Apologia: ad D. Georgium Wirth consobrinum suum. 522

3 *De veterum Medicinæ, aliarumq; facultatū bibliothecis & Chalcographia, ad illustriss. Principem Othenricum Bauariæ Ducem, Com. Palat. sacri Romani Imperii Electorem* 550.

4 *Qua methodo contusionis & adustionis vulnera, machinis* πυροβόλοις *inusta, curentur: ad D. Georgium Wirth consobrinum.* 562

5 *De triplicis Gonorrhœæ dinotione & cura, Galeno veteribusq; Medicis ignota* 570

6 *An scolymus caprum sub alis curet, & cur ephebi hircum oleant* 575

7 *De variciformibus vasorum spermatis anfractibus, & illius concoctione, & ocultis a cerebro per lumbos meatibus* 579

8 *De viro portentoso, cui masculus agnatus caput intus reconditum habuit, reliqua corporis membra e pectore pendula prominebant: & aliis, sine sexus compare aut semine parturientibus* 586

9 *De variis infœcundi spermatis masculorum causis* 592

10 *De menstrua mulierum hæmorrhagia* 596

11 *De grauioribus mulierum morbis, ex vtraq;, vel altera tantum, menstrui purgatione obstructa ortis* 601.

12 *De admirandis muliebris picæ historiis & causa* 606

13 De

13 *De novis morbis* 610
14 *De Stomacacia, & Scelotyrbe, & morbi Gallici tuberibus* 615
15 *De noua Italorum febre Lenticula* 619
16 *De* καταῤῥευμάτων, *id est defluxuum concoctione* 621
17 *Ex eodem simplicis alimenti chilo, eodemque calore, omnes quatuor humores in epate generari* 624
18 *De occulta purgantium pharmacorum proprietate, & potentia attractiua* 627
19 *De temerario purgantium pharmacorum vsu, & fructibus artis opera laxatiuis, ad Cyrlerum suum* 634
20 *De specieb. ellebori, ad D. Georg. Fursterũ* 637
21 *De eryngii, secacul, & carlinæ radicibus* 644
22 *De olusatri & smyrnii radicibus* 648
23 *De pestis a febrili ardore & synocha dinotione & signis* 650
24 *De Arabum ex lachryma ceruorum bezohardt* 657
25 *De febrium periodi causa* 660
26 *Sudoris calidi & frigidi discrimen* 663
27 *De triennali omnimoda puellæ Spirensis inedia* 666
28 *Quæ fuerint antiquorum alima & adipsa, famis & sitis remedia* 679
29 *An caseus edendo sit salubris, ad Philippum Melanchthonem, virum eruditione & pietate clarum* 685
30 *De noxia quarundam arborum vmbra* 689

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

31 De sanguinis concreti virulentia 691
32 De salis speciebus, veterum vsu & condimento 698
33 De contrariis medicamentorum simplicium, rhabarbari, myrobalanorum, rosarum, vrticæ & aceti viribus 705
34 An dæmones corpora humana morbis affligant, & qua methodo exorcismi recte curentur 709
35 An animæ vel dæmones obsessorum exauctorati, procellas in aere vel vndis concitent 717
36 De fascino, & corporum ἀπορροίαις, & aue charadria 723
37 De alysso, & herba Britannica 730
38 De torminibus a febre habita derelictis, & absinthii viribus 733
39 De matrice adempta, & admiranda fœtus mortui excretione 736
40 De puris per lotium, ex pulmonis, epatis, renum aliorumque viscerum vomica erumpentis, per meatus nobis ignotos, naturæ cognitos, expurgatione: ad Doctorem Geryonem Seilerum, Augustanæ vrbis medicum expertissimum 742
41 Quæ vrinarum, morbi concoctionem vel cruditatem indicet. Et an morbo indigesto, purgatio competat: ad peritissimum Medicinæ doctorem Iohannem Echtium 747
42 De pterygio: syronum, dracontii & vermiũ in pthiriasi vlceribus 752

43 De

43 *De anhelitus & deglutionis ex gulæ vitio difficultate, & recta remediorum stomachi applicatione* 757

44 *De epiglottidis functione, & pulmonis per potum humectatione* 762

45 *De somnifera pedum lotione, de insomniis & noctambulis* 765

46 *De magica Aegyptiorum medicina, & magiæ speciebus* 772

47 *Do emplastris ex metallorum mineralibus in mortario plumbeoque pistillo maceratis, ad vlcera Chironia & phagædenica, cæteris efficacioribus* 780

48 *Quæ fuerit Aegytiorum purgandi vtrunque ventriculum ratio, quam Hippocrates Syrmaismum appellat. Ad Doctorem Sebastianum Meisner Iurisconsultum, & illustrissimi Principis Othenrici a consiliis* 784

49 *An auri, argenti, gemmarumque vsus in Electuariis ac tragæis sit salutaris: ad Guilhelmum Rascalonum, medicinæ candidatum* 789

50 *An Hippocrates recte omnes morbos vlcera dixerit, & de eius breuiloquii charactere* 799

51 *An merum pueris atque puellis, vel aqua dilutũ, sit salubre: ad D. Christophorũ Prob iureconsultum & Principis Palatini Otthenrici Elect. a consiliis* 802

52 *De causa feruoris thermarum, & perpetuo*

in sacris Ethnicorum igne, & vnde illarum vires emanent 807

53 *De variis* καταρρευμάτων *a capite morbis: ad Phillip. Bechium Medicũ Basiliensem* 819

54 *De naturali ac perfecta, & artis illius æmula mixtione* 822

55 *De admirãda rerum naturalium in macrocosmo & membrorum microcosmi in morbis sympathia* 825

56 *Rhapontica, centaurium maius, ac symphytum aut consolida, sint ne eiusdem radicis nomina, vel succidanea* 832

57 *De calculis in renibus, vesica, folliculo fellis, ac pulmone genitis* 835

58 *De medicamentis ex puluere vitri, & aue troglodytide* λιθοντρόποις, *id est lapidem atterentibus* 839

59 *Quid sint in magia naturali* ἴυγγες, *& auis* ἴυγξ *venefica* 841

60 *De tempestiua in febribus venæ sectione, purgatione & crisi, contra* ἰατρομαθηματικοὺς, *& horum Ephemerides: ad Petrum Lotichium Secundum, Medicinæ Doctorem* 844

61 *De penna marina: ad Ioan. Moibanum Medicinæ Doctorem* 856

LIBRI TERTII ELENCHVS, ET ARGVMENTA.

Capita *Pagina*

De secretis remediis ad Georgium Wirth *Medicum Cæsareum consobrinũ suũ, Epistola* 1. 858

1 *De aquis stillatitiis* 859

2. *De*

2 De decoctis 873
3 De infusionibus 888
4 De syrupis 890
5 De Iulepis 899
6 De pulueribus trageis & rotulis 905
7 De electuariis & Loch 927
8 De pillulis 944
9 De trociscis 952
10 De oleis 953
11 De vnguentis 956
12 De emplastris 960
De tremore brachii & cordis palmo a puerperio, ad Bartholomaeum Reusnerum Lembergiũ Medicum, cognatum suum, Epist. 2. 970
De cura adolescentis a supremo domus tabulato nouem orgiis alto supra stratum lapsi, ad Michaelem Wirth I. V. Doctorem Cancellariũ Coburgensem consobrinum, Epist. 3. 974
De strumarum, steatomatum, atheromatum aliorumq; ex pituita abscessuum historia & cura prophylactica, ad Balthasarum Githlerum Medicum Lembergium, Epist. 4. 980
De apostemate in perinaeo & fistula, ad Georgium Wirth Medicum Caesareum consobrinum suum, Epistola 5. 987
Medicum de Republiba symposium. Ad Generosum Eberhardum Comitem ab Ertbach Palatinatus Archipincernam, Epist. 6. 997

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

EX ELOGIIS ICONICIS N. REVSNERI.

IOANNES LANGIVS *Leobergæ celebri Silesiæ oppido natus, anno* MCCCCXXCV:

Magister Philosophiæ creatus Lipsiæ, anno MDXIV:

Petro Wirthio consobrino, Collegii Philosophici existente Decano:

Qua in Academia postea & bonas literas frequenti auditorum consessu professus:

Et publicis per aliquot annos perfunctus muneribus:

Magna cum laude doctrinæ, virtutis, sapientiæ, pietatis, industriæ:

Medicinæ demum studium, maiorum suorum exemplo, amplexus:

Bononiæ Medicis honoratus clarißimis:

Pisis Hetruriæ summum Doctoræ gradum consecutus, anno MDXXII:

Tandem Illustriß. Elect. Palatinorum V. *Archiatrus, alter ceu Podalirius:*

Magno & sibi, & familiæ, & patriæ fuit ornamento ac honori:

Monumentis ingenii sui excellentis, varia ac rara cum eruditione, tum rerum omnis generis scitu dignissimarum explicatione refertis post se relictis quamplurimis:

Præsentibus carus, posteris etiam admirandus:

Obiit Heidelbergæ senex anno salutis MDLXV. *Aet.* XXC. *Iunii die* XXI.

IN MEDI-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

IN MEDICINALIVM EPISTOLARVM MISCELLANEA D. IOANNIS LANGII Lembergii Præfatio.

LANGIVS CANDIDO Lectori ſuam ſcribendi epiſtolas Medicinales occaſionem recenſet.

ELapsis iam plus minus triginta, candide Lector, annis, quum relictis cultioribus Encyclopædiæ Muſis, quas tum Lipſiæ profitebar, animum ad paulo ſeuerius Medicinæ ſtudium appuliſſem, & ne (quod Seneca inertis eſſe ingenii teſtatur) relictis fontibus riuulos ſectari viderer, dum diuini Hippocratis, ac fidi eius interpretis Galeni, opera diurna nocturnaque lucubratione perluſtrarem, reperi Galenum a ſuis de ſalubri victus ratione præceptis, Germanos, his ſeueris verbis, ne dicam conuiciis, excludere: Apud Germanos, inquit, ne nutriri quidem infantes contenderim, qui nuper editos infantulos, etiam ab vtero adhuc calentes, in flumen egelidum deferunt. verum, inquit,

Cur Galenus Medicinã Germanis nõ ſcripſit, libr. 1. de ſalubribus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

nos neque Germanis, neque aliis agreſtibus aut barbaris hominibus, hæc prodimus: non magis equidem quam vrſis, apris, leonibus, aut aliis id genus brutis: ſed Græcis, & iis qui tametſi genere ſint barbari, Grȩcorum tamen æmulantur ſtudia.

Cæterum quum Germanos virilis animi fortitudine, ac corporis robore Grȩcis vel prȩſtare, vel ſaltem non impares eſſe, ingeniique præclaris dotibus ad bonas capeſſendas literas nullis nationibus eſſe ſecundos, probe ſcirem: arbitrabar Galenum his verbis ſaltem barbarum in educandis infantulis Germanorum morem inceſſere, quos Strabo & diuus Gregorius Nazianzenus tradunt, exploraturos an fœtus legitimo thoro conceptus ſit, infantem faſciis conſtrictum, in Rheni fluentis alueum præcipitare: qui ſi peſſum iuerit, pro notho ac ſpurio repudiatur: ſi vero ſoſpes emerſerit, pro legitimo educatur. Vnde Nicobolus ad patrem ita ſcribit:

Agreſtis infãtulorum Germaniæ educatio.
Strabo in Geograph.
In Epigrammat. Gregor. Nazianzeni.

---εἰ δὲ κακοῖσι
περποίμην, παίδων με τεῶν ἄπο τηλόθι ῥίψον,
ὡς νόθον, εὐγλυέος Ῥήνȣ κριθέντα ῥεέθροις.

id eſt: ---*Si vero malis*
Delecter, e liberis me tuis procul abiice,
Velut ſpurium, nobilis Rheni probatũ fluentis.

At poſtquam ex Bononia, ſacro tum bonarum artium, tum medicinæ ac iuriſprudentiæ Muſæo, in Germaniam redieram, comperi quoſdã Medicos, mira artis oſtentatione elatos,

tos,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tos, ex ſolius putridi lotii inſpectione, velut vaticidicas ex cryſtallo anus, de ſubſtantia & interna morbi cauſa temere pronunciare auſos: ac de ægrotantis ſalute vel exitio, tanquam ex Delphica Apollinis tripode, vaticinari, ne dicam perfricta fronte nugari: in diſcernendis vero morborum cauſis, ac ex horum indicationibus, in recta curationis methodo inſtituenda, quam Hippocrates & Galenus docuerunt, adeo cæcutire & aberrare, vt Galenum illis non ſua medendi præcepta ſcripſiſſe, nec ea hos logiatros vel ſaltem per tranſennam vidiſſe, recte iurares. Comperi quoque de Medicorum ſorte, aliud crudele Chirurgicorum vulgus, omnium literarum ignarum, ac prorſus ἀναλφάβητον, qui nec vllis inſtrumentis luxata membra inſtaurare norunt: quæ ſi forſan quouis violento impulſu, vel carnificis induſtria, forte fortuna inſtaurauerint, tum videas, quanta tyrannide, & contra omnem veterum methodum, etiam ſine gloſſocomio (quod nec vnquam viderunt) membra reducta quotidie adeo contorquere atque diuellere pergant, vt non raro rurſus de ſuo acetabulo excidant. Certe hac ratione eos non luxata, ſed intolerabilem dolorem inſtaurare, rectius affirmares. Quid multis? Certe id quod de adulatoribus quidam dixit, in eos recte detorqueri poteſt: Præſtare incidere coruos, quam huius farinę Chirurgis vitam, vel corpus committere. Atqui quum ignorantia nihil ſit au-

Temerarium Medicorum ex vrina vaticinium.

Chirurgicorũ imperitia & crudelitas.

De gloſſocomio Hippocr. libr. 2. de Fracturis.

Nam corui ſolum mortuos lancinant, ſed Chirurgici viuos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dacius, longe atrocius illorum videas facinus, qui cum linguam ægrotantis febrili causonis ardore arescentem, & fuscam conspexerint, quem morbum ob linguæ fuscedinem, in qua morbi causam subsistere arbitrātur, *die Breün* appellant: hic neglecta febris ægrum interemptura cura, tædet & pudet me referre, quam male olentibus medicamentis scabriciem linguæ detergere ac humectare singulis horis, non extincta febre, frustra satagunt: hic stercoris equini diluto, alter e contusis cācris cremore, linguam eluit: & panno rubro, & aspero quidem, non tam defecat quam excorticat. Mehercle, si Poëtis credere fas est, vultures apud inferos Tityi amatoris iecur non ita diuellunt, vt isti balatrones linguam febricitantium continuo affrictu lancinant, & emacerant. At, bone Deus, si stulta illorum in phlegmonis erysipelatodis, vel in ipsius erysipelatis puri curatione consilia, seuerus ille morum censor Cato, aut Crassus ille ἀγέλαςος (qui semel tantum in vita, dum spinosos duris labris asinum edentem carduos vidisset, risisse fertur) audirent, certe a risu sibi temperare non possent, etiamsi labra mordicus apprehenderent. Nam si alicui macula vel exanthema rubeum eruperit, etiam citra febrem, quæ cum erysipelate & bubone sæpe coincidere solet, quod ipsi a colore *Rothlauff* indigitant: confestim ægro in perpetuum humectatione, lauacris, capitisque lotione interdicunt. Vnde cre-

Exitialis Chirurgicorum in causonis cura error.
Der Empiricorum Breün.

Empiricorum in cura erysipelatis, id est, Rothlauffs, amentia.

crebro habebis quoſdam proceres impexis capillis obuios, qui in viginti annis caput non abluerint: & ægros ita ſordidos, qui in tota vniuerſali ęgritudinis periodo nec manus lauerint, nec recens lota, quantumuis ſicca, lintea-mina ſibi ſubſtrauerint. At ſi quis in cubiti gibbero, vel genu, aut quouis alio neruoſo corporis articulo, cæſim vel punctim ſauciatus fuerit, & tandem ob doloris acuitatem phlegmon vulnus, ex humorum affluxu, obſederit, læſuſque febre ita æſtuet, vt calor naturalis vigorque membri humorum alluuium concoquere non poſſint: quum ex vulnere pro vera ſanie alba & lactea, aquoſum ἰχῶρα ſero lactis ſimillimum emanare viderint, mox exclamant, eſſe genuini ex articulo humoris effluuium, quem *GliedWaſſer* appellant: quũ in omnibus totius corporeæ molis articulis non tantum ſubſit humoris, quantum vno die & nocte ex tali vulnere apoſtemoſo effluit. At hic non curata prius (quod recta Methodus exigit) vulneris phlegmone, nec habita febris ratione vlla, inſignem videas illorum in ſiſtendo ichoris profluuio amentiam. hic, vnguentum de baccis populi nigræ, in ſartagine feruefactum, vulneri infundit: ille, exemptis de equorum ephippio capreolarum pilis, vlceris oſculum obſtruit, quo fit vt humor ille crudus ſubter cutem totum membrum perreptet, neruoſq́; putrefaciat, & muſculorum thoros exedat. Non diſſimili demẽtia in pul-

Chirurgicorũ in curãdis articulorum cũ phlegmone vulneribus temeritas.

Der vngelehrten Wundartzetẽ falſch Glied Waſſer.

Der Scherer Pulverle-schung.

ueris ex halinitropyrii extinctione desipiunt, quo sphærulas ex ære cyprio vel ferro conflatas machinis pyrobolis in hostes eiaculamus: quorum nulla ratione efficta remedia, in Epistolis nostris satis superq; cõfutauimus.

Chirurgicorũ in curãda cranei fractura, ignorantia.

At illorum execrabilis in curanda occulta cranei fractura error, est isto longe periculosior: quod, si cute illęsa, ictu lapidis, vel teli obtusi, aut ex alto & præcipiti loco casu ita disruptum aut fissum fuerit, vt per cranei rimulas ichor sanguinis super cerebri panniculos destillauerit, nisi cute ad X characteris effigiem dissecta, craneum trepano ἀβαπτίστῳ perforaueris, vt influxi humoris vapores exhalare, ac noxia suppurationis recrementa cerebrum eructare possit: certe necesse est, prohibita transpiratione, humores intra craneum computrescere, & ægrum conuulsione aut sphacelo perire.

Quid sit cerebri sphacelus, Hipp. lib. 7. Aphor. 50.

Multa milia hominũ, Empiricorum temeritate quot annis perire.

Empiricorum temeritas plures in sudore Anglico, quã morbus interimit.

Hæc quidem, quum sint omnium bonarum artium ignari, & hirundinibus indociliores, doceri non possint: necesse est inexpiabili horum inscitia, præcipue in bellis, multa hominum milia perire quotannis. Proinde candide Lector, sancte deierare ausim, non raro, quum inter milites causon vel dysenteria grassatur, vt nuper bis in Vngaria accidit, aut si febris aliqua Epidemialis, qualis sudor ille Anglicus, incrudescit, plures Empiricorum temeritate, quam morbo, aut hostis gladio interimi. Tuam, Lector, obtestor fidem. dic quæso, quot hominum milia credis illum scele-

ſceleratum chirurgicum occidiſſe, ſua nephã-da curandæ febris illius ſudorulentæ methodo, quam in morbi ignoti principio, temerario auſu, inuulgauerat? Numerus omnem fidem ſuperat. vrbs Pariſiorum populoſiſſima non tot alit incolas. Quis non ab imo pectore ingemiſceret, Medicinam, tam ſacroſanctum Dei donum, auaricia & ignorantia pſeudomedicorum in hominum perniciem conuerti: ſalutare ſummi Dei donum anus vatidicas, ſycophantas quoque, & agyrtas, ſuis impoſturis, arte Magica & idololatriæ ſuperſtitionibus ac incantamentis, ita prophanare & conſpurcare, vt nulla ſit artium, quæ tot impiis ſcateat ſuperſtitionibus. Quis pius bonuſque æquo feret animo? Certe nullus: niſi præfecti aut magiſtratus δωροφάγοι, qui accepta turpi pecuniola, hæc Medicinæ monſtra, & Iudæos perfidos, in perniciem ſubditorum alunt, fouent, & tuentur: quibus ſolis fas eſt, ſubditorum marſupia fœnore exhaurire: & corpora Chriſtianorum per medicamenta inexperta, vita, vel ſanitate ſaltem ſpoliare: & ſollicitos ægrorum animos, eorum incantamentis & ſceleratis ſuperſtitionibus, a veri Dei cultu, qui omnium ſanat languores, ad idololatriã, perfida recuperandæ ſanitatis ſpe, deflectere. Miſertus itaque ægrorum, quos e tonſtrina Chirurgici cauticis eorum medicamentis, & crudeli luxata inſtaurandi carnificina adeo efflictim emacerãt, vt ſubiecti quæ-

Syncera Medicina, Magia, ſuperſtitione & idololatria defœdata.

Magiſtratus δωροφάγος, id eſt, munerum deuorator.

ſtionibus carnificis torturam leuius ferrent: quos denique indocti & barbari ex pagis & monachorum cœnobiis, ac Iudæorum ſynagoga, pſeudomedici, ſua imperitia & ignotis medicamentorum viribus, ita impune conniuente magiſtratu, perimunt, vt hos quiſpiam in Germania funeſto & lugubri infinitorum mortalium fato libitinam exercere recte dixerit: vt igitur miſeros hos ægros ab illorum carnificina & fraudulentis impoſturis aſſerere poſſem, quamuis negotiorum cumulo pene obrutus, & ærumnoſis ægrorum curis multifariam diſtrictus, has quas vides Medicinales epiſtolas obiter conſcripſi: in quibus quoſdam his triobolaribus Medicis, quorum tota ars ex vrinæ indicio dependet, ignotos morbos, rectamque curandi methodum declarare ſtatui: & pernicioſas veteratorum in medendo fraudes, quibus loculos decumbentium exhauriunt, mortemque ægrotantium intempeſtiuam accelerant, detegere: & nihil illorum obtrectationes, conuicia, aut calumnias veritus, me illorum inuidiæ libenter exponere, quæ mihi virtutis ſtudiique calcar erit. Verum confido, ad tam pios & reipublicę vtiles ac neceſſarios conatus, operam, fauorem & ſtudium Medicorum, qui candide & ſyncere docti ſunt, non defuturum: qui ſingulari eorum, & ſatis dudum ſpectata eruditione, qua medicinam barbarorum & ſophiſtarum nugis conſpurcatam, plurimum illuſtra-

Pſeudomedici, monachi, & parochiani, medendo libitinam exercẽt & promouẽt.

Inuidia, ſtudii & virtutis calcar & incitabulum.

Auctoris in doctos Medicos confidentia.

ſtrarunt, etiam hanc meam operam non promouere modo, ſed enixe adiuuare poterunt. Vale.

Ioannes Langius Lembergius ex Schleſia Medicus.

IN PSEVDOMEDICOS, *qui ſuis imposturis Medicinam defœdant.* *Epiſtola prima.*

NVDIVS TERTIVS ad cœnam mihi in horto tuo condictam libens acceſſi. in qua cum non modo animi conuiuarum omnifaria florum, herbarum & fructuum amœnitate, Muſiceſq; harmonia refocillarentur, ſed & corporis vires lauto ferculorũ apparatu reficerentur: ac dum ſecundæ menſæ bellaria afferrentur, tum Ariſtarchus cõuiuiorum commoda dicturus, Non temerè (inquit) Homerus, meus ille amaſius, toties conuiuia in Troiano bello inter Heroas celebrata commemorat: & Lycurgus, vt Laconum iuuentus in publico ſobrie conuiuaretur, edixit. Eſt ſane conuiuium cõmilitonum homilia, alacritatis animi pabulum, amicitiæ philtrum, & beneuolentiæ parens. Ob idque Brachmanas Indorum philoſophos, antequam cubitum concederent, ex phiala Tantali, quæ ex eius ſtatua iugi liquoris ſcaturigine referta ſemper fuit, inſtaurandæ amicitiæ gratia bibiſſe fertur. Ita-

Philoſtrat. lib. 3. & Hieron. contra Iouinianum.

que vt vno verbo (inquit Ariſtarchus) dicam, conuiuium ſobrie inſtitutum, præſens animi corporiſque eſſe pharmacum teſtabor. Quanam igitur quæſo medela, affectus animi edaces, morbis corporis grauiores, melius quam φιλοτησίας poculis curabis? proinde ait Zeno philoſophus, vt lupini amari crebra aquarum aſpergine macerati, dulceſcunt: ſic animus vino irrigatus miteſcit. & Galenus, λύπας ἁπάσας καὶ δυςθυμίας κουφίζει οἶνος πινόμενος: Triſtitiam & mœrorem vinum ſobrie bibitum alleuiat omnem. Præterea vt ellychnium lampadis olei fomento conſeruatur: ſic genuinus humani corporis calor, humiditas, & vires, quæ continua & occulta corporis exhalatione fathiſcunt, ſalubri potus & cibi pabulo conſeruantur: quibus vel maxime inculpata corporis ſanitas conſtat, qua nihil præſtantius excogitari poteſt, quam nec cum omnibus Crœſi diuitiis, vel auriferi Tagi arenis commutare poſſis. Cuius pæana & laudem Amphion Sicyonius poeta his verſibus ſcite decantauit:

Galenus in lib. Animam corporis ſequi temperaturã.

Sanitatis encomium.

Athen. lib. vltim. Dipnoſoph.

Μετὰ σεῖο μάκαιρα ὑγεία τέθηλε πάντα,
καὶ λάμπει χαρίτων ἔαρ, σέθεν δ᾽ χωρὶς
Οὔτις εὐδαίμων —— id eſt.:

O beata ſanitas, te præſente amœnum
Gratiis ver floret, abſq; te nemo beatus.

In confeſſo igitur eſt, ſanitatem ſalubri conuiuiorum diæta conſeruari, & Medicorum pharmaciis defectam inſtaurari. Ob id Erophilus:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

philus: φάρμακα, inquit, ἐὰν τὸν χρώμενον ὀρθῶς συνετὸν σχῇ, οἷον παρὰ θεῶν χεῖρες εἰσί. Id eſt: Pharmaca, ſi quis illis vtens recte prudens contigerit, auxiliares ſunt deorum manus. Quare ô copulones perchari, inquit Ariſtarchus, vt tantis, tamque præclaris conuiuiorum donis recte frueremini, nunquam a conuiuiis veſtris deberet abeſſe Medicus, qui ſalubrem victus rationem, & obſoniorum vires vobis pręſcriberet: quo munere, ſuo more, Langius in hoc conuiuio præclare defunctus eſt. Tandem ego: O Ariſtarche, reſpondi, non me, nec alios Medicinæ peritos huius vel officii vel laboris tæderet, ſi non vulgus, pſeudomedicorum impoſturis perculſus, a conſiliis Medicorum ita abſterreretur, vt non prius, quam iam animam efflaturus, cum morte conflictetur, medicos conſulat. Iſtos ſane perſonatis tragœdiarum hiſtrionibus ſimillimos Hippocrates recte aſſeruit. Nam vt illi habitu, geſtibus, veſtituque perſonam regis aut heroum referunt, quos non eſſe conſtat: ſic illi pſeudomedici veſte oloſerica, annulis, rubroque pileo decori, falſa & ficta artis oſtentatione apud ignobile vulgus, indoctosque proceres, titulum perſonamque Medici ſibi vendicant: quam ſi illis exutis ademeris, ſub illorum perſona aut Iudæum perfidum, aut monachum apoſtatam, vel omnium bonarum artium ignarum parochianum, agyrtas, ardelionem, aut anus incantatrices, ac id genus farinę

Pharmaca deorũ manus.
Galen. libr. 6. de Compoſ. phar. κατὰ τόπους.

Scita pſeudomedicorũ cum tragœdiarum perſonis comparatio.
Hipp. in Lege ſua.

hominum, latêre deprehendes: qui nihil non audent, quo ab afflictis ægris per fas & nefas pecuniam emungant. O sceleratum pecuniæ aucupium, quid nõ mortalia pectora cogis audere? Hi sacrosanctam Medicinam, præclarum summi Dei donum, temerariis ex vrina de morbis vaticiniis, ac nefariis superstitionum nugis & incantationibus, conspurcare non erubescunt. His accedit tandem Magia, quæ astrologiam & medicinam in suum asciuit cõsortium: quos non obsecro morbos curare, quæ denique præstigia & intempestates, herbarum, radicum, lapidumque viribus, sub stato lunæ & stellarum ortu adaptatarum, sese non efficere posse promittant? His fascinare, his dæmones cogere, his denique irata deorũ numina litari posse, perfricta fronte nugantur. Si Gygis quæris annulum, quo rex ille se inuisibilem reddidit: promissus quidem, sed citra fidem, non deerit. His Magiæ nugis Medicina adeo defœdata est, vt nulla sit artium, quæ adeo confertim errorib. & superstitionibus scateat, ac illa nobis cœlitus data Medicina. Hercules certe minori labore Augeæ purgauit stabulum, quam aliquis, quantumuis doctus, Medicinam a tot mendis elueret & expurgaret. His dictis, Symposiarcha vnâ cum omnibus conuiuis petebat, vt id laboris subirem: sed ob quas causas id facere distulerim, sequens explicabit epistola.

Medicina Magiæ permixta. Plin. libr. 30. cap. 1. & libr. 29. cap. 1. & lib. 28. cap. 2. Philostrat. lib. 7. in vita Apollonii. Nicodemus in suo Euangelio. Orpheus in libel. de Lapidibus & Thebi. philosophus.

De Gygis regis Lydorum annulo, Plato lib. 2. de iusto. Philostrat. in vita Apollonii.

EPISTO-

EPISTOLA SECVNDA
docet quam difficile sit, Medicinam ab erroribus & superstitionibus vindicare.

GRAVITER quidem, mi Francisce, proximis tuis literis expostulasti mecũ, quid ita præter promissa cunctarer, Medicinam ab erroribus & imposturis & superstitionib. vindicare. Fateor quidem, id me facturum, in symposio quodam recepisse: sed cum promissa præstare vellem, non experta prius operis difficultas, me ob has causas deterruit. Primum, quod bona pars Medicorum in falsis barbarorum opinionibus adeo consenuerit, vt scirrum quamuis durum citius digeras, quam inueteratas illorum opiniones, a puero conceptas, ex animo eriperes. Quo sane semel odore testa recens imbuta fuerit, hunc non facile elues. ἔστι δή, ait Galenus, οὐδεμία βαφὴ δευσοποιὸς οὕτως, ὡς τὸ τῶν ἄνευ λογισμοῦ περὶ τὰ μοχθηρὰ δόγματα πάθος. οὐ γὰρ ἔστι μεταπεῖσαι τοὺς ἐν αὐτοῖς τραφέντας: Nulla est tinctura adeo ineluibilis, vt ad falsa, citra rationis iudicium, dogmata animi affectio: quæ in his educatis, dissuadere non poteris. Non temere Timotheus, celebris Musicus, a discipulis prius male instructis, geminam postulabat mercedem, quum geminum docendi & dediscendi laborem subire cogeretur: quam Medicus æquius a discipulis Medicinæ, perperam instructis, efflagitaret. Nam quum Medicina omnifaria ingenuarum artium eruditione, longæua rerum experientia

Prima deprauatæ Medicinæ ratio.

Gal. in libr. 1 de cog. & cura pass. animæ. Lib. 2 de dyspnœa.

Quintilianus

confirmata, constet: Musica vero sola concinna vocum & numerorum harmonia & proportione perficiatur: quis non fatebitur, Medicum, dum recte docet, falsa corrigit, bisque quaterque plus laboris, ne dicam periculi, quam musicum sufferre? Nemo plane negabit, nisi rationis impos. Deinde quum magistratus & proceres, acceptam a Iudæis & reliquis Medicis δοξοσόφοις parua pecunia, libere in corpora subditorum grassari, eosq; non tondere, sed deglubere permittant: hac magistratuum indulgentia effectum est, vt nulla sit lex (teste Plinio) quę capitalem Medicorum inscitiam puniat: solique Medico hominem occidere, & Iudæis in corporibus Christianorum experimenta per mortes agere, impune liceat. Hac impunitate freti monachi, apostatæ, agyrtę, ambubaiarum collegia, balatrones, anus incantatrices, denique carnifices, & qui paterna obligurierint bona, instar Æschinis Socratici, ex arte Myrepsica alimoniā quęrentes, in hanc sacram Medicinæ professionem gregatim irrepserunt: quam suis incantationibus, superstitionum præstigiis & nugis, adeo defœdarunt, vt nulla sit artium, quæ ex illorum ignorantia tot sit superstitionibus & erroribus referta. Cuinam, obsecro te, Æsculapius, vel ipse Medicinæ inuentor Apollo, tantas ingenii suppeditabit vires, vt illorum aniles opiniones, magicasque superstitiones & errores homicidii sanguine pollutos, extirpare

Altera depravatæ Medicinæ ratio.

Plin. lib. 29. cap. 1.

De Aeschine Socratico Athenæus in fine lib. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

re possetʔ arenas maris citius enumerares, quã illorũ inscitiam densa ignorantiæ caligine obseptam emendares. Οὕτω γὰρ, inquit Gal. δυσοποιόν τι πρᾶγμα ἐστὶν ἀμαθία σφόδρα, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀλαζονίᾳ μιχθεῖ: Adeo ineluibile vitium est ignorantia magna, præcipue si arrogantiæ permixta fuerit. His sane sciolis arrogantiores esse scio nullos, qui ita de suis glorientur remediis, ac sua adulatione ignobile inescare vulgus, suamque ignorantiam incessus grauitate, annulorum ostentatione, vestium fastu celare possint. His recte cum Phauorino dicere possis: Pallium & barbam video, Medicum philosophum non video. Postremo, quæso te, qua ratione illorum morbo aut ignorantiæ medeberis, qui ex composito eam celant? Vadimonium deserere (crede mihi) minoris æstimant, quam ignorantiam ingenue fateri. id quod maxime illorum inscitiam prodit. Quo enim quisque est doctior, eo minus errorem fateri eum pudet. Nam & Hippocrates, ille Medicorum coryphæus, se suturis cranei deceptum fuisse, fateri non erubuit: More (inquit Cornelius Celsus) magnorum virorum, fiduciam & peritiam magnarum rerum habentiũ. Nam leuia ingenia, quia nihil habent, nihil sibi detrahunt. Magno ingenio, multaque nihilominus habituro, conuenit etiam simplex veri erroris confessio. Nam his, cum sint in barbarorum sectis educati, totiusq; philosophiæ expertes, ignorantia ita aciem mentis & rectum

Gal. hæc libr. 13 Therapeuticæ aut Methodi.

Tertia deprauatæ Medicinæ ratio difficilis correctionis.

Doctos non pudet fateri errorem.

Corn. Celsus lib. 8, 4. cap. Quintilianus lib. 3.

rationis iudicium perſtrinxit, vt ſuam ignorã-tiam agnoſcere non poſſint, & in veri cognitione plane cæcutiant. Ψευδεῖς γὰρ δόξαι προκαταλαμβάνουσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, οὐ μόνον κωφούς, ἀλλὰ καὶ τυφλοὺς ἐργάσονται. Id eſt, Falſæ opiniones obſidentes animas hominum, eos nõ modo ſurdos, ſed & cæcos reddunt. Hæc dum in animum reuoco, promiſſi me pœnitet. Tamẽ beneuolentia doctorum virorum fretus, cotis vice fungar: & ſi promiſſa non præſtitero, erit tamen aliquid prodire tenus, ſi non datur vltra: & viri boni, voluntate mea ſaturabuntur.

Galen. in principio lib. 8 de Compoſitione phar. κατὰ τόπους.

De Chirvrgicorvm *in curanda vulnerum apoſtematione imperitia. Epiſtola tertia.*

TVIS igitur admonitus literis, vela ventis committam, tu vero oram ſoluenti felix auſpicium precare: auſpicaturus a vetuſtiſſima Medicinæ parte Chirurgia, quam primum Æſculapius, deinde eius filii Machaon & Podalirius, ac Chiron Achillis præceptor, Troiani belli temporibus magno mortalium commodo domi foriſque in bello profeſſi ſunt: quæ cum multarum rerum peritiam, tum maxime humani corporis conſtitutionis noticiã requirit: ſine qua nullus luxata inſtaurare, fracta coadunare, venam aut apoſtema recte incidere poteſt. Ob id poſt Hippocratem Herophilus & Eraſiſtratus, tanto ſtudio humani

Corn. Celſus in Prolog. lib. 1

Viuorum & mortuorum Anatomiæ neceſſitas.

corporis

corporis fabricam ſcrutati ſunt, vt latrones morti addictos a regibus ex carcere impetratos, viuos inciderint, quo vitali adhuc micante in corpore ſpiritu, illius organorum actiones, officia, colligantias, & conſtitutiones exacte dignoſcerent. At noſtri ſeculi Chirurgici, quum ſemel vitulum aut porcellum lanium exenterare viderint, totius anatomiæ imperiti, non verentur ineffabili quadam tyrannide in corpora hominum vrendo & ſecando graſſari: quod cum in aliis morbis, tum maxime in curanda vulnerum phlegmone, eorum imperitiam videre licet. Nam ſi quando forte fortuna caput aut finis muſculorum, tendo, circa articulos, arbitrarii motus organa ligamentis circumſepta, punctim vel cæſim læſa fuerint, tum ob dolorem & humorum colluuionem vulnus phlegmone inflammatur: qua niſi prius recte curata, fruſtra vulneri mederis: & membrum læſum non tabeſcet modo cancræna, aut ſphacelo putreſcens emorietur, ſed & putridos per arterias & venas ad cor & cerebrum exhalans vapores, & patiens inſomnis delirabit, & tandem ſpaſmo conficietur. Cæterum cum nemo incognita curare poſſit, operæprecium erit, ſingula apoſtemationis vulnerum accidentia pathonomica ex Damocrato referre.

Ὅταν μυὸς τρωθέντος, ἢ νεύρων τινῶν
ἢ συνεγγύτος ὑμένος ὀστέου
μετὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν πύκνοι πόνοι.

καὶ φλεγμοναὶ, πυρετοὶ μετὰ συμπτωμάτων,
πολλῆς ἀγρυπνίας, παρακοπῆς, δίψους σφοδροῦ,
κατὰ γλώττης γίνεται πρόσθεσις,
καθ' ἡμέραν ῥέποντα πρὸς τὰ χείρονα
ἰχὼρ τρυγώδης, λεπτὸς, ἐρυθρὰ τραύματα,
ταῦτ' ἐγγὺς αὐτῶν πάντα ἔχοντα σώματα
Ὀργᾶς, διατάσεις, φλεγμόνας, οἰδήματα.

Quamuis bona pars Medicorum causam phlegmonis vulnerum in corporis cacochymiam referunt, Damocrates tamen (me iudice) rectius in dolorem refert, qui ex musculorum neruis & tendinibus vulneratis oboritur circa articulos, sensus & arbitrarii motus organa: quæ cum fere nulla carne sint cooperta, acutius sentiunt, & ob id maiori dolore, quam epigastrii musculi carnosi affliguntur: qui velut cucurbitula omnifariam humorum alluuiem ad vulnus pellicit, quo tandem vulnus intumescens, tertio, aut plurimũ quinto die phlegmone & aliis symptomatibus corripitur. Ob id Hippocrates libr. 4. de Morbis inquit: Vlcera si curentur, maxime in diebus imparibus inflammantur. venit enim tum humor ad omnes venas, cum crisi turbatur: venæ autem repletæ, dolorem & calorem toti corpori inducunt. Proinde recte tradit Damocrates, post quartum diem non ferendos dolores in neruorum articulorumque vulneribus, cum grauissimis symptomatibus incrudescere: qui dolores quum humorum affluxum ad vulnus proritent, quibus venæ arteriæque

Vis doloris attractiua.

riæque

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

riæque circa articulorum muſculos infarciantur: quid obſtare poterit, quin doloris exacerbatione & ſanguinis alluuio vulnus rubore, œdemate & phlegmone turgeat, & putredinis dolorisq; æſtu adeo efferueat, vt putridus ille calor per venas & arterias cordi præcordiisq; cõmunicatus, tãdem febrem continuam incẽdat, & linguam continua ſiti & ariditate emaceret? Nec cerebrum ab illius contagione intactum manet: quippe cum muſculorum nerui a cerebro & eius medulla propagentur, neceſſe eſt id, lege conſortii, muſculorum & neruorum apoſtemationi compati. Quare dum morbus & dolor ingraueſcit, patiens vigilia & delirio affligitur, & tandem ſpaſmo diuellitur. quæ cuncta Galen. de Prænotionibus ex pulſu, lib. 4. his verbis ſcite complexus eſt; quæ, quum Græca Latinis plus energiæ & lepôris habeant, hic inſerere placuit: οὐδὲν (ait) θαυμαστὸν οὐδὲ διότι τοῖς κατὰ τὸ ἐπιγάστριόν τε καὶ θώρακα μυσὶ φλεγμήνασι πυρετοὶ ἑτοίμως ἕπονται. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ σφυγμοὶ μεγάλοι γίγνονται, καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοί. τῶν δὲ ἐν πήχει καὶ κνήμῃ μυῶν φλεγμηνάντων, καὶ μάλιστα καθ' ὃ μέρος αὐτῶν ἐκπεφύκασιν οἱ τένοντες, ἕτοιμον μὲν ἁλῶναι καὶ σπασμῷ, ῥᾷστα δὲ οἱ σφυγμοὶ τείνονταί τε καὶ σκληρύνονται. σαρκώδεις μὲν γὰρ οἱ περὶ τὸν θώρακα καὶ γαστέρα, νευρώδεις δὲ ἱκανῶς οἵ τ' ἐν χερσὶ καὶ ποσί. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰ τενόντων φλεγμαίνοιεν τῶν κατὰ χεῖρας ἄκρας ἢ πόδας, ἑτοίμως μὲν σφυγμὸς αὐτοῖς γίνεται σκληρός, ἑτοίμως δὲ σπῶνται. Expoſitam ſatis clare arbitror apoſtemati vulneris naturam, & ſymptomata, illorumq; cauſas:

ex quibus Medicus physicus facile totius curæ & remediorum indicationes depromere potest. Circa quæ mira Chirurgicorum imperitia manifestatur. Nam quum (teste Galeno) in curando vulnere nihil sit prius, quam prouidere ne phlegmone corripiatur: hi non modo quid phlegmon sit ignorant, sed nec musculorum aut tendinum aut articulorum compaginem & situm nouerunt. Nec principio neruorum, ne spasmo corripiatur, prouident: nec febris, qua totum corpus tabescit, rationem habent, quum vulneratis merum bibere vinum, cibariisque aromatum conditura præparatis libere vesci permittant: nec vulneris apostemationem agnoscunt, donec pro sanie bene cocta liquorem feculentum, oleagineum, & instar seri lactis tenuem vbertim emanare viderint, quem Damocrates perbelle appellat ἰχῶρα τρυγώδην λεπτόν, Cornel. vero Celsus hydropem & meliteram appellat: Est, inquit, quædam sanies, quæ vel hydrops, vel melitera appellatur. hydrops tenuis, subalbidus, ex malo vlcere exit: maxime vbi neruo læso, inflammatio subsecuta est. Melitera, grassior & glutinosior, subalbida, mellique albo subsimilis fertur: hæc quoq; ex malis vlceribus, vbi nerui circa articulos læsi sunt, & inter hæc loca maxime ex genibus profluit. Quem liquorē, aut si mauis ἰχῶρα, nostrates Chirurgici ineptissimo vocabulo Aquam articulorum appellant, & esse arbitrantur: licet ex omnibus sane arti-

Galen. lib. 6. Methodi id tradit.

Pollux libr. 4. hæc eadem.

Gal. in lib. de Tumorib. præter naturam.

Corn. Celsus lib. 5. cap. 26. de saniei speciebus.

Chirurgicorum Glied-Wasser.

articulis totius corporeæ molis, non tantum liquoris eliceres, quantum vel vna die & nocte ichoris ex vulnere apoſtemato profluit. At noſtrates ſcioli, hunc eſſe arbitrantur articulorum mucilaginem, quem natura (teſte Hippocrate) illis indidit, ne continuo motu exſiccarentur, & vt illius muci lubricitate facilius & ſine offenſa promouerentur. Audi obſecro illorum dementiam. Ne igitur talis ichor, quem ipſi congenitum articulis humorem arbitrantur, effluat incaſſum: pilis capreolarum, quibus ephippia equorum infarciuntur, oſculum vulneris, appoſito ſpleniorum faſciculo obſtruunt: quo fit, cum ſanies illa effluere non poſſit, vt ſubtercutanea totum perreptet membrum. tandem hoc ſemiputridum, obſtructis vitalis ſpiritus meatibus, ſphacelo emoritur. Dicere me pudet, ſed dicam: quod hiſce oculis vidi Ambergæ chirurgum, vnguentum populeonis in patella feruefactum, bulliens adhuc, vulneris oſculo infundentem. a quo quum remedii rationem ſciſcitarer, Malis mala curari oportere, reſpondit. tum patiens effuſis lacrymis: Certe, inquit, tua remedia non mala tantum, ſed peſſima eſſe ſentio. cui ego poſt biduum, abſciſſo ſerra brachio medebar. Hi ſi ſcirent, calorem naturalem, omnis humorum concoctionis in corpore & ſaniei in vlceribus digeſtionis eſſe opificem, facile intelligerent, qua ratione tanta crudorum humorum copia, ex inflammatis articu-

Libr. de Locis in homine, & de fracturis oſſium.

Ridicula & pernicioſa in vulnerum apoſtematione Chirurgicorũ medicamẽta.

lorum & neruorum vulnerib. efflueret. Nam perinde ac in corpore hominis morituri, vlcera effœto calore naturali, nulla sanie bona madida, liuescunt: sic in his vulneratorum corporibus, in quibus congenitus corpori & membro calor, febris & phlegmonis æstu obrutus languet, nullam bonam posse produci saniem fateberis: quam sublata vulneris phlegmone & febre facile produceret, vt tandem vulnus facile curare possis. Sed quæ sit vera curandi vulnerum inflammationis methodus, referre, Epistolæ compendium non fert: quam Hippocrates, & fidus illius interpres, cum passim alibi, tum in libro quarto de Articulis, ac lib. 3. & 4. ac sexto Methodi, te docebunt: quam etiam in Consiliis nostris propediem publicandis leges. Vale, & de his boni consule quæso.

Vlcera morituri cur sicca liuescunt.

Corn. Celsus lib. 5.

IN CVRA CAVSONIS *Chirurgicorum temeritas. Epistola quarta.*

NVPER tuis literis, Baro generose, petiisti, vt quisnam fuisset morbus, qui duce Friderico comite Palatino (in cuius castris vterque nostrûm merebat) contra Machometicæ factionis Imperatorem in bellum profecto, in exercitu Romani Imperii ita populatim grassatus esset, vt fere plures eo tum morbo quam hostis gladio perierint, tibi iterum in bellum profecturo declararē. Quum itaq; cōmilitoni amico mos gerendus sit, te celare non possum,

possum, fuisse alteram causonis speciem, veteribus Medicis melius quam nostratibus cognitam. Cuius prima species, si aëris sicca calidaque constitutio χολοποιὰ præcesserit, tunc ab ortu Pleiadum vsque ad solstitium æstiuale magno mortalium exitio ingrauescit. cuius interna causa fertur cholera sanguini commixta, in maioribusq; circa cor, epar, ventriculum, ac non raro circa pulmonē invenis putrescens, feruentem illam febrem ab vrendo καύσονα dictam parit: cuius æstu lingua adusta nigrescit, patientemq; sæuissimis symptomatibus, nempe cephalalgia, delirio, hæmorrhagia, phrenitide, & tādem ventris torminibus & diarrhœa emacerat: & magis interne circa præcordia, siti intolerabili, quam in extremis æstuat. At altera notha eius species hyberna, plurimum ab ęquinoctio autumnali vsque ad Pleiadum occasum, si australis aeris constitutio pręcesserit, ingrauescit: cuius humore & frigore cholera, eius in venis fomes, pituitæ permixta mitescit, ac longe præfatis mitiora symptomata parit, curatuque altera est longe facilior: & cum huius febris causa procathartica sit aeris constitutio, qui teste Hippocrate, communis est Epidemialium morborum causa, & hanc esse Epidemiæ aut Endematis morbum, contagionis lue infectum, quis inficiabitur? nemo. Hic est ille morbus, qui autumni tempore in Pannonia milites pręteritis annis toties debellauit & crebro populatim in Rheni accolas sæuit:

Prima causonis species æstiua.

Hipp. & Gal. lib. 1. & 2. Epidem. & lib. 1. de Morb. ac. lib. 4. Reg. acut. libr. 5. de Loc. affectis. Gal. Diocles Charist. ad Antig. regem.

Altera causonis species brumalis & hyberna.

Hipp. libr. 2. de natura ho. & Galenus eius interpres lib. 1. Epid. & lib. 2. de Diæta acutorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quem vulgus ab accidente modo cephalalgiã, modo ob nigricantis linguæ colorem, fuscedinem ineptissime appellant. Sed cur quotannis hoc morbo tot hominum millia pereunt, in promptu causa est. Nã dum hæc Epidemialis febris lues sæuit, tum præcipue in castris, non naturæ & morbi peritus Medicus, sed indoctissimus quisq; chirurgicus, qui nec causam nec substantiam morbi nouit accersitur. Itaq; in sola huius morbi cura millies chirurgicorũ imperitia plures, quam hostis gladio interimi, sancte deierare ausim. Qui cum causam morbi & necis in fusco linguæ colore subsistere arbitrentur, quam (Deus alme) fœda excogitant remedia, quibus linguam expoliant. Hic expresso de cancris succo, os patientis colluit: alter dissoluto equorum stercore, illius colatura linguam ægroti eluit. Taceo quod nefas esse ducunt, alio quam fusci aut rubei coloris panno, aut alio quam prunorum fusci coloris ligno, linguam abstergere: ac si specialis in coloris similitudine subsisteret sympathia. O stulti, quando accidens, neglecta illius & morbi causa, curare satagitis: vmbram quoque corporis creta dealbare frustra laborabitis. Hæc illorum temeritas, sane eos prodit ignorare, quis sit in complicatis affectibus, quos Græci δίαθέσεις appellant, curationis methodus, & indicationum ordo ac scopus: quorum primus a causa affectuum & morbi sumitur interna, quæ sui ablatio-

Der vngelehrten Feldtscherer Breune.

Delira chirurgicorũ in cura causonis remedia & imperitia.

Gal. lib. 3 Methodi, hos tres curationis scopos vberius declarat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Primus curandæ causonis scopus.

lationem per contrarium indicat. Constat autem, morbum esse suorum symptomatum causam. Proinde febris illa feruens, cuius ardor salivalem linguæ humiditatem, qua ex adenib. irrigatur, exsiccat, & atra incensi sanguinis fuligine linguam obfuscat, nigredinis linguæ causam esse, fateri oportet. quam nisi extinxeris, citius Æthiopem dealbabis, quam linguam, nisi prius ablata febre, ab hac nigredine vindicaueris: qua non solum in causone, sed in quouis interno epatis erysipelate & inflammatione inficitur. Vnde Galenus γλῶσσα, inquit, μελαίνεται διὰ τὴν ἄμετρον θερμασίαν, ὥσπερ τοῖς ἡλιοθεροῦσι τὸ δέρμα.

De hac nigredine linguæ Gal. lib. 4. de Diæta ac. & lib. 5 de Locis affect. libr. 1. Epid. lib. 8. de doctrin. Hip. & Plat.

Alter generalis curationis scopus.

Alter vero curationis scopus, eius sine quo non habet. Sic puritas ac repletio in cura sordidi & caui vlceris, rationẽ eius sine quo non habet: nisi id a sordibus primum expurgaueris, & deinde carne bona impleueris, frustra vlceris consolidationem molieris: & nisi prius ablata phlegmone, vulneri inflammato frustra medeberis.

Tertius curationis scopus, & indicationum præstantia.

Cor. Cels. lib. 5. & Hippoc. lib. de Artic. & libr. 3 de Fracturis, & medici vulnerarii officio.

Tertius vero curationis ordinum scopus, vrgentium & accelerantium, curamque ad se attrahentium affectuum rationem habet: vnde homini pręcipue imminet periculum, hic curam primum ad se allicit: vt si ex puncto musculi capite immedicabilis conuulsio oborta fuerit, nerui per transuersum incisio, & in venę aut arteriæ hæmorrhagia, totius vasis per transuersum præcisio, curam vulneris anteuertit. Pariter, si luxatio cum vlcere, præcipue phlegmone obses-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſo, in aliquo maiorum articulorum inciderit, vulnus ſanamus: & luxationem intactam relinquere, periculum conuulſionis nos vrget: ſic ſyncopis & lipotomia primas curationis partes ſibi deſpondent. Atqui cum lingua in cenſu naturalium vitæ membrorum non ſit, eius diſcoloratio nec cauſæ eius ſine quo non, vel vrgentis, rationem habere poteſt. Quippe cum non equis modo, ſed hominibus periuris linguam clauis affigere trunco, illiusque primam præcindere partem, non in Germania tantum, verum & Bononiæ & in Hiſpaniis citra noxã vidi: & Galenus lib. 1. de Differentiis morborum refert, quendam in magna corporis conuulſione primam linguæ partem mordicus abſcidiſſe, & demorſam citra ſanitatis offenſam deglutiſſe. At id æque animaduerſione dignum, quum in huius febris cura, poſt leuem alui deiectionem, & phlebotomiam, nulla in præcordiis exiſtente phlegmone, præcipue ſi concoctionis ſigna apparuerint, paulo liberaliori aquæ frigidæ, prius tamen, ne circa præcordia moretur decoctæ potu, nullum ſit præſentius remedium: ipſi vero tanta ſiti ægros temere macerant, qua nec maiorem ſitibundus ille Tantalus apud inferos ferre cogitur. Quid multis? Præſtaret incidere coruos, quam ſe tam imperitis committere Medicis. illi in cadauer inſenſibile ſæuiunt, at iſti in viuos graſſantur: quos homicidii reos peragere merito magiſtratus deberet. Verum cum curandi

randi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

randi causonis rectam methodũ prȩter Arabes medicos, Hip. lib. 3. Epidemiarum, & lib. 4. de Ratione victus in morbis acutis, Galen. in methodo, & eius simia Paulus Ægineta docte conscripserint, præter Epistolæ decorum foret, eam hic repetere. Vale.

IN CVRANDA CÆCA CRANEI *fractura, cæca chirurgicorum amentia.* *Epistola quinta.*

SCRIBIS, mi Auerbachi, amicorum optime, nuper oborto inter aulicos dissidio, equitẽ quendam Francisci tui affinis caput, iactu lapidis satis ponderosi sauciasse: quo ictus in terrã prostratus, aliorum subsidio eleuatus, quum domum rediisset, nares & aures illi cruentasse. Et quamuis vulnus quantitatem fabæ vix excederet, chirurgusq; tantillum vulnus ne pili quidẽ faceret, tertio tamen die choleram patientẽ euomuisse, oculos eius caligasse, linguaq; balbutiente, pedes obtorpuisse, & corpus sensim febre lenta incaluisse: chirurgicũ vero horum omnium causam non in vulnus, sed paulo liberaliorem vini compotationem retulisse. Deinde vero quinto die ingrauescente febre, patientem epilepsiæ spasmo correptum, & toto sinistro corporis latere resoluto, soporifero veterno obtorpuisse, nec sibi tum mente constitisse: at tandem septimo die plane delirantem, subito sideratum, obiisse: chirurgumque eum non ob malam vulneris affectionem, sed apoplexia perditum, pas-

Historia de symptomatib. fracturæ cranei occultæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſim proclamaſſe: verum defuncti hæredes autorem vulneris, compedibus adhuc detentū, homicidii accuſatum in ius vocaſſe. At reus pro tribunali cauſam dicturus, vulnus non fuiſſe mortis cauſam, chirurgum teſtatus eſt. Hæredes vero chirurgum id dicere, vt fortaſſe ſuæ curationis imperitiam celaret, aſſeueraſſe.

Iuriſcōſulti in pleriſq; cauſis Medicorum iudicio egent.

Et quum Iuriſconſultus non tantum de partu decemmeſtri, ſed & de lethalis cōditione vulneris Medicos doctos conſulendos ſtatuiſſet, affines interempti, ab Empirico medicos phyſicos appellaſſe.

Proinde petis, ſenatus nomine, vt meum de cauſa mortis tui affinis iudicium declarare velim. Et cum ſenatus de me ſit bene meritus, id laboris detrectare non poſſum: ſimulque vt is intelligat, quantum interſit reipublicæ, doctos habere & alere Medicos, rem paulo altius repetam.

De differentijs fractur. cranei. Celſus libro 8. cap. 4. Gal. in Diffini. lib. 6. Methodi lib. 2. de Cauſis morborum.

Cæcæ cranei fracturæ.

Multifarias eſſe in capitis vulneribus & contuſionibus fracturarum cranei differentias & nomina, Medici docti nouerunt: quarum vna, quæ cæteris eſt periculoſior, Cæca appellatur, quod detrimenta eius, viſui non ſint palam obuia, niſi cute prius transuerſis inſtar X literæ lineis inciſa, locum cranei affectū detexeris, ad pericraneum vſque. Quæ vt plurimum accidit, quum quis ab alto in caput ceciderit, aut id pauimento aut parieti cadens alliſerit, aut lapide, fuſte, teloue quouis obtuſo ictum, conquaſſatumue fuerit. quo fit, vt cute adhuc integra, vel parum vulnerata, caluaria

cerebri

cerebri & ſenſus organorum conclaue, ictu depreſſa, ad cerebrum ſubſideat, illiusq; membranam ſuturis cranei adhærentem, eiusque neruos comprimat. quo fit vt lingua & membra arbitrarii motus organa, ad quæ nerui coarctati a cerebro vergunt, & ſpiritum animalem deferunt, παραλύσει torpeant, & æger obmuteſcat, donec inciſa cute caluaria tripodis inſtrumenti terebra attracta, eleuataq; fuerit. At ſi caluaria caſu vel quauis plaga conquaſſata & rupta dehiſcit, tum nullo vel anguſto exiſtente cutis vulnere, ſanguinis ἰχὼρ & ſanies ſupra cerebri duriorem pelliculam defluit per rimas fracti cranei: quorum alluuione cerebrũ & eius panniculus, aſperitate partium fracti cranei læſus, phlegmone corripitur: & eo magis, ſi intus capitis concuſſione vena rupta ſanguinem profuderit, qui extra ſua vaſa effuſus, repente coagulatur, & putreſcens virulentis ſuis vaporibus cerebrum, illiusque arterias replet, & ſpiritum animalem ſua contagione inficit & alterat. inde fit, vt febris incrudeſcat, patiensq; deliret: & ſpaſmo epilepſiæ crebro conuulſus, ſtomachus lege cõſortii læſus, choleram euomat: patiensque obmuteſcens, tandem ſideratus moriatur. Proinde recte ait in Aphoriſ. Hippocrates: Quibuſcunque cerebrũ præciditur, his neceſſe febrem & bilis vomitum accidere. Et lib. de Morbis I. Si percuſſi, inquit, cerebrum conquaſſatum dolebit, percuſſus obmuteſcet, nec videre nec audire po-

Sanguinẽ extra ſua vaſa effuſum, intra corpus coagulari, & putreſcere, teſtatur Galen. lib. 6. de Locis affectis. Hipp. lib. I. de Morbis. & libro 6. Aphoriſ. 19.

Altera occultæ cranei fracturæ deſcriptio, & ſpecies.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

terit: ſi vero vulneratum fuerit, febrem & choleræ vomitum ſuperuenire, ac aliquam corporis partem ſiderari ac perire neceſſe eſt. Hæc fracti cranei ſymptomata ſi inciderint, ſpes vitæ in anguſto erit: niſi tempeſtiue cute inciſa, depreſſa diſcooperti cranei oſſa tripodis terebra eleuaueris, exaſperata poliueris, fracta exemeris, ruptaque trepano ἀβαπτίστῳ perforata lenticulari ſcalpro excideris, vt tandem per ampliatum caluariæ foramen, cerebrum, ſaniem & eius ſerum ἰχῶρα expurgare, & putridi vapores exhalare poſſint. Horum ſymptomatum cauſas ſimulque curandi methodum, Hippocrates Laconica ſui vernaculi idiomatis breuitate ita explicuit: ἢν δὲ τὸ ὀστέον ῥαγῇ, καὶ ῥογμὴ ἐγγλύφηται, ἐπικίνδυνον τοῦτο πρίειν, ὡς μὴ κατὰ τὴν ῥογμὴν τοῦ ὀστέου ἰχὼρ ῥέον, τὴν μήνιγγα σήπῃ. ὥστε γὰρ κατὰ στενὸν μὲν ἐσιὼν, οὐδ' ἐξιὼν δὲ, λυπέει, καὶ μαίνεσθαι ποιεῖ, τὸν ἄνθρωπον τοῦτον χρὴ ποιεῖν, ὡς ἔξοδος ᾖ τῷ ἰχῶρι, μὴ μοῦνον ἔσοδος, εὔρεος διαπριστέντος. καὶ φαρμάκοισι χρῆσθαι ὅσσα ἐφ' ἑαυτὰ τὸ ὑγρὸν ἕλκουσιν, καὶ λούειν. His verbis monet, os fracti cranei ſerra incidere, & foramen dilatare, vt humores, ne his cerebri pellicula putreſcat, effluere poſſint, & hos pharmacis attractoriis eliciendos. Hac ego olim curationis methodo in Nouoforenſi Noricorum ciuitate vſus, dum puer lanii trimus ex ſuperiori domus tabulato proſpiciens, pronus in ſtratum cecidiſſet, & in delapſu caput parieti prominenti alliſiſſet: qui quum in domum patris ſemianimis deferretur, primum bilem euomuit, & ſpa-

Symptomata & communia fracti cranei, deſcribit Cor. Celſ. lib. 8. ca. 4. Gal. libr. 6. Methodi. Hip. in lib. de Capitis vulneribus.

Hiſtoria pueri in fractura cranei per Langium curati.

& ſpaſmo epilepſiæ bis conuulſus, obmutuit, & tam brachio quam crure ſiniſtri lateris reſolutus, commate deprehenſus iacebat. ex quibus ſignis facile coniicere potui, offenſam per craneum ad cerebrum vſque penetraſſe. Quare altero die mox caput concuſſum primum in occipite non longe a ſuturæ interuallo, & vtroq; latere aperui, vnde quotidie cruor ſanie permixtus, vbertim profluebat: & cum per hæc caput expurgatum fuiſſet, puer (vel hodie ſuperſtes) citra omnem membrorum & loquelæ offenſam, Deo auſpice, conualuit. Quandoquidem ex commemoratis a te accidentibus, conſtat cæcam cranei fracturam vulneri capitis, non illæſo cerebri panniculo, vna cum phlegmone coniunctam fuiſſe: quam ſi medicus prædicta ratione ab diuino Hippocrate tradita, & a Galeno ſummopere probata, curare neglexerit: tum nec percuſſorem, nec Medicum culpæ mortis immunes ſtatuo: nempe quum vulneris autor morti occaſionem dederit, vulneris vero curator mortis remedia neglexerit: vnde occaſio mortis facta eſt deterior, quam ſuis remediis extirpare, non erat impoſſibile. Ex his iudex, quis, & qualem commeruerit pœnam, facile decernere poteſt. At ſi licet ridicula, attamen vera, ſeriis miſcere, quid mihi nuper contigerit, paucis commemorabo. Nuper cum quibuſdam empiricis in conuiuium accerſitus, & vt id genus hominum eſt gloriabun-

De trepano abaptiſto Gal. lib. 6. Methodi. Corn. Celſ. lib. 10. cap. 3. & 4.

dum, ſingulis ſua chirurgiæ inſtrumenta partim Auguſtæ partim Nurbegæ, ex Norico ferro & calybe facta, commendantibus: tum ego ab illis ſciſcitabar, Ecquis illorum trepanum ἀβάπτιστον, cuius Galenus meminit, haberet, aut vidiſſet vnquam? Obſtupeſcebant omnes, attentique ora aperta tenebant. tandem vnus ait: Langi doctor, fruſtra quæris in Germania abaptiſta. Non enim chirurgicorum inſtrumenta nobiſcum, ſed campanæ & pueri baptizantur. Tum ego ſubridens, aiebam: Me Romæ, viuente Leone pontifice, apud Vigonem Iulii ex Liguria pontificis chirurgicum, trepana ἀβάπτιστα non vidiſſe modo: ſed etiam qua ratione, ne in perforatura cranei panniculum cerebri offenderent, aut pungerent, indemerſibilia conficerentur, didiciſſe. Tum cæteri, Romæ ea ob præſentiam Pontificis facile baptizari poſſe annuebant. Ego vero, quum riſum continere non poſſem, illis valedixi. Hæc Senatum tuum, ob pleraq; in me collata beneficia, celare nolui. Vale.

DE FVNGIS, QVI FRACTO CRANEO & *aliis vlceribus adnaſcuntur: Epiſtola ſexta.*

Galeni de Locis affectis, locus obſcurus declaratur, de fungis capitis.

PETIISTI a me certior fieri, quare fungos in vulneribus capitis naſcentes, non inter fractæ caluariæ ſymptomata enumerauerim, quum tamen Gal. in 1. lib. de Locis affectis, eos non obticuerit, dum ex agnatis (vt ait)

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ait) aliquando locus affectus quoque cognoscitur. Agnata enim substantiæ proprietate participant, quemadmodum in capitis fractura fungi, quando membrana cerebri, μήνιγξ Græcis dicta, læsa fuerit, & patitur. Simul quoque oras, vt quales hi fungi sint, tibi declarem. Nihil certe tam arduum, modo sit nostræ opis, noui, in quo non libenter tibi obsecundarem: ob id & in hoc libens tua iussa capessam. Primum quod fungorum nõ memini, id a me dedita opera factũ scito. Non enim apertę cranei fracturæ & vlceris symptomata, sed cæcæ & occultę accidentia recēsere libuit: in qua raro, vel fere nunquam fungi nascuntur. Quemadmodum sane in stipitibus arborum, humores semiputridi per corticem extuberantes, in fungos coalescunt: sic vulnerato cranio, humores cerebri affluunt, qui (teste Alexandro Aphrodiseo) ossis frigore condensati, in speciem fungi cõcrescunt: qui in superiori parte ampliusculi, infra vero prætenues, pro ratione loci perficiuntur. Vnde Galen. libro Epidem. tertio ait, τοῦ πάχους τῶν χυμῶν τὰς τοιαύτας ἐπιφύσεις ἐργαζομένου, καλοῦσι δ' αὐτὰς οἱ πολλοὶ μύκητας: id est, Densitate humorum tales in vulneribus adnascentias efficiente, quos multi fungos appellant. quos quum nostrates chirurgici in capitis vulneribus enatos vident, substantiam cerebri esse arbitrati, aut ægros tanquam deploratos relinquunt: aut si forte fortuna eos curauerint, vulnera cerebri sese curasse, tan-

De fungis in vulnerib. capitis nascentibus Alexand. *Aphrod. lib.* 2. Problemate 86. & *Gal. in tertium* Epid. Hippocrat.

tillũq; de cerebro frustũ exemisse gloriantur. Quid igitur sint fungi, & qua ratione in vlceribus quoq; nascantur, te intelligere puto. Vale.

OCVLI DISCISSI, VISV illæso, curatio. *Epistola septima.*

MAGNOPERE petis, vt qua methodo oculum ciuis Ambergensis cultello dissectũ, visu illęso curauerim, tibi enarrẽ: quod vt acciderit, paucis ita accipe. Ciuis erat Ambergæ, cui nomẽ Neudegker. hic debita exacturus, in quendã pagum peregre ibat. & dũ cultello, oblongo rapum ex agro proximo euulsum excorticaret, & ob itineris lubricitatẽ pedibus vacillaret, pronus cum oculo in cultellũ cadens, oculum ab inferiori palpebra ad supercilium vsque per medium dissecuit. Chirurgici vero accersiti, ne putredo intra craneum serperet, oculum excidere statuerant. id ciuis citra mei absentis consilium fieri nolebat. Vesperi vero, quum domum ab ægro, quem in oppido Sulczbach inuiseram, rediissem, vidi oculum ad oui galinei magnitudinem intumuisse. quare quamprimum, ne oculos ob dolorem & humoris alluuiũ phlegmone corriperetur, eum vnguento de alabastro illeui: & albumen oui, addito caphuræ momento, cum oleo & aqua rosarum dissolutum, & othoniis exceptũ, supra oculum applicui: quibus tumor desidebat, & tandem oculi recens vulnus

Historia oculi vulnerati a Langio curati.

Vnguenti de alabastro vtilitas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

vulnus, citra phlegmonem & suppurationem consolidaui. Nosti sane, quam frugiferum sit in omnium vulnerum phlegmone coercēda, vnguentum illud, quod ex alabastritide marmore, frigidæ & siccæ constitutionis, Beneuenutus Hierosolymitanus, in libello de Oculorum morbis, conficere docet. Similem vero dissecti oculi curam, Galenus de causis symptomatum libro quarto, his admiratur verbis: Equidem vidi incredibile quidpiam quod antea nunquam videre consueueram. Puer cū iuxta pupillam stylo pungeretur, effluente protinus humore albugineo, imminuta est pupilla, ac ceratoides tunica omnino corrugata videbatur: qui mox curatus, visum recuperauit, instaurato scilicet paulatim humore qui antea effluxerat. Sed huiusmodi euentus raro videntur. Et noster quoque patiens visum recuperauit plenarie, vno relicto symptomate, quod temulentis quoque accidere solet: omnia visa gemina esse illi apparebant. Pupilla sane oculi ad inferiorem palpebram agglutinati, depressior altera stabat. Crystalloides quippe humor, si ad superiora vel ad inferiora declinat, tum (inquit Galenus) quicquid cernitur, id duplum videtur. Sed tandem oculus frequenti motu, quem illi indixeram, ab inferna relaxatus palpebra, a geminati visus fallacia liberabatur. Hæc non eo nomine tibi petenti scribo, vt mihi honorem, quem Deo acceptum refero, arrogare

Historia oculi vulnerati, curati a Galeno.

Causam geminati visus, refert Alexan. Aphrod. Plutarchus & Aristotel. in Prolema. sect. 31. & Gal. de Vtilita. parti. lib. 18.

Aliam curam docet Albucasis parte 2. ca. 14. & 15.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

velim: ſed vt noſtrates chirurgicos admoneam, quo rationali methodo vulnera curare diſcant. Vale.

CHIRVRGI QVARE PHLEBOtomatos ſanguinem ſorbere cogunt. *Epiſtola octaua.*

ALIAM vero æque temerariam chirurgicorum inſcitiã te celare non poſſum: qui cum muſculos temporum, frontis, genæ, aut maxillarum, ab intercutaneo aere diſtentos, contremiſcere vident, illic mox hominis animam, & vitam latêre, veluti ergaſtulo incluſam, proclamant. Pariter quoque, quamuis nulla corporis per pharmaca euacuatio, ſit magis ipſa phlebotomia periculi expers: attamen cum ſecta vena ſanguinem in lebete, ob flatulentum incluſum ſpiritum, contremiſcere vident, vitam cum ſanguine effuſam ſuſpicantur: quem ob id repente, antequam tepeſcat, patientem abſorbere cogunt. O audax chirurgicorum ignorantia, qui neſciunt, aerẽ, vitalis & animalis ſpiritus fomentum, nõ modo per arterias cerebri, pulmonis & cordis cauernas, ſed per occultam quoque inſpirationem & poros, vniuerſos corporis artus perreptare. qui ob arteriarum cum venis coadſtomoſim, ſanguini quoq; permiſceretur: quem etiam ex flatulento & viſcoſo humore non in muſculis modo, & omnibus quæ diſtendi poſſunt membris (nempe ventriculo, inteſtinis, ioci-

Cauſas palmi deſcribit Galen. libr. 5. de Cauſis ſymptomatum, & libro 4. de differentiis pulſuum, & lib. 3. de Prænotione expulſu.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

iocinore, liene, ſepto tranſuerſo, ac in ipſo puerperarum vtero) crebro generari accidit, cuius tremulo motu matrix agitata, fœtum in vtero moueri puerperæ falſo ſuſpicantur. Hunc inquam tremulũ non in muſculis & aliis membris tantum, ſed præcipue in corde motum, Græci Palmum appellant. Proinde Galenus inquit, ὥςτε ἀνάγκη τὴν ἐργαζομένην τοὺς παλμοὺς αἰτίαν, ἀερώδη τινὰ οὐσίαν ὑπάρχειν. Et certe ſi magna paruis cõferre fas eſt, quemadmodum ventus viſceribus terræ incluſus, erupturus terram tremulo conquaſſat motu: ſic aer flatulentus muſculorum, aliarumque corporis partium, quæ diſtendi poſſunt, velamine circunſeptus, eas palmo concutit, donec per diſtentum velamen eruperit. Huius cauſam quum vulgares illi chirurgi ignorent, illic ſubeſſe animam arbitrantur. Quare ne ab illis decipiaris, & ſanguinem pro anima impurum deglutire cogaris, hæc te celare nolui. Vale.

De cordis palmo, Galen. lib. 5. de locis affectis, cap. 1.

Cæterum quum phebotomiæ a nobis facta ſit mentio, non intempeſtiuum arbitror, & hoc de chirurgicorum imperitia, velut κολοφῶνα adiicere: qui venam incidendam exploraturi, primum frigido ex populi baccis vnguento inungunt: quod potius ſanguinem ingroſſare ac regere, quam ad venam allicere poteſt. At veteres rectius, oleo tantum membrum incidendæ venæ irrigatum fricabant, vt eius tepore ſanguinem fluxilem redderent. vnde Galenus inquit, ὡς φλεβοτομουμένοις ἐπισαζόμενον ἔλαιον, εὔρουν

Temere chirurgos vng. pop. venam incidendam inungere.

Veteres venã incidendam oleo vnxiſſe.

Gal. lib. 2. de Simplici medi.

& libro 3. de Complexionibus.

ἐργάζεται τὸ αἷμα. Vides ne obſecro, quantum intereſt, aliquid ratione duce, quam ſola imitatione fretum, facere? quod ſimiarum eſt peculiare: quibus illi iure conferuntur, nihilo illis ſapientiores, quum fere omnia citra rationis iudicium agunt. Iterum vale.

Brauaſolus hæc tormenta ex Græco appellat pyrobolos.

VVLNERA EIACVLATOriis igne † tormentis facta, citra methodum a chirurgis temere curari. Epiſtola nona.

ENIXE deſideraſti, vt tibi in bellum contra Machometicæ factionis principem profecturo, aliquem vulnerariæ Medicinæ peritum mitterem, qui præcipue vulnera eiaculatoriis igne tormentis illata, ac ardorem pulueris, cuius impetu miſſiles ex ære aut plumbo tormentorum globi eiaculantur, probe extinguere in vulneribus noſceret. Talis certe chirurgi operam libens conducerem, quem in bello ἄνδρα πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων cum Homero æſtimo: quales in Troianæ vrbis oppugnatione fuerunt, Podalirius, Machaon, & Chiron Centaurus. Verum quum hæc noua ſint bellica, a Germanis, & mihi finitimis Bohemis reperta tormenta (niſi quis illis honorem inuidens, horum autorem olim Salmonea fuiſſe contendat, qui teſte Virgilio, flammas Iouis & ſonitus imitatus Olympi, demens, Nimbos & non imitabile fulmen cœli, ære ſimulauit) & nouam quoque requirant curam, a veteribus ſpecia-

Cor. Cel. lib. 1. & 7. in procemiis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

speciatim non prius edoctam: ea, me iudice, in censum vulneris ex contusione facti recte referre, ac illorum methodo prius tamen ærea extracta glande, curare quis posset, quam Hippocrates more Laconum breuiter ita cõplexus est: εἴ τις δ' ὑπὸ τοῦ βέλους ἐθλάσθη τε, καὶ διεκόπη σάρξ, ταύτην ἰατρεύειν, ὅπως διάπυος ὡς τάχιστα γένηται, ἧττόν τε φλεγμαίνῃ. καὶ ἀνάγκη τὰς σάρκας τὰς θλασθείσας καὶ κοπείσας, πῦον γενομένας ἐκταθῆναι, ἔπειτα βλαστάνειν νέας σάρκας. Nã quæcũq; vulnera cæsim vel punctim telo acuto p̄cipue in carnosa corporis parte facta, recens solis emplastris enhæmis & exsiccatoriis, citra putrefactionẽ, curari possunt, ob id etiam minus ardent. At quæ contusa sunt, primum putrescere, quod non sine ardore fit, oportet. quorum curationem ob id, vt quam celerime, præuia aliquali putrefactione, ad suppurationem promoueantur, exigere Hippocrates hic asseruit. At vulgares nostri seculi chirurgici, differentias & naturas vulnerum ignorantes, illorum curam nulla rationis methodo temere aggredi audent: quorum vniuersum curationis scopum in extinguendo vulneris pulverisq; pyrii ardore consistere arbitrabantur, quem ex puluere tormentorum incendiario (qui ex sulphure, carbonibus tiliæ, ac halinitro conficitur, cuius vix festuca aliqua cum glande missili vulneri ingeritur) oriri suspicantur: qui tam exigua, aut fere nulla virtute caustica participat, vt eo non scabiem modo, sed vlcera

Methodum curandi vulnera contusionis, docet Gal. li. 5. Methodi. Hip. in libello de Vlceribus.

ſordida & cacoethica abſtergere & conſolidare viderim. Taceo quod nitrum, & eius ſpumam aphronitrum, veteres Medici contra vẽtris tormina cum cymino, & bupreſtis, fungorum, ac taurini ſanguinis virus, in aqua dulci aut poſca ebibendum dederint. Sed noſtrates vulnerariæ medicinę ſeplaſiarii, nihil prius ducunt, quam hunc puluerem halinitri quamprimum ex vulneribus eluere. quare hic vrinam pueri infantis, alter ſerum lactis caprini vulneri inſtillat. At ſi ex Galeno didiciſſent, oleum quod ſit ſalis expers, & aqua ſtillaticii roſarum liquoris lotum, ardorem ex thapſiæ vrticæ, aut ſquillæ applicatione factum, ſedare: putredinem quoq; in vlceribus, ſine qua contuſa curari non poſſunt, promouere, id in principio rectius infunderent. externe vero ea quæ humorũ alluuionem & phlegmonem fieri prohiberent, quamprimum applicarent: & deinde reliqua quæ ad vulneris ſuppurationem & abſterſionem, incarnationem & conſolidationẽ fieri vulneris ratio poſtulat, rite exequerẽtur. Talem ſi nactus fuero Medicum (qui nobiſcũ cygno nigro eſt rarior) quamprimum ad te mittam. Et tuum erit officium, vt illum ſuo merito ſtipendio & honore digneris. Nã fruſtra merere in caſtris & gratis mederi, par cenſetur eſſe vitium.

Vale.

De nitro hæc Dioſcorides libro 5. cap. 85. & Plin. lib. 31. ca. 10. Gal. de Simpl. medic. lib. 4.

Galen. de oleo dulci hæc lib. 2. de Simplic. medic.

QVARE

QVARE VVLNERA IN *temporibus periculoſa, & venarum ſectio ſteriles facit. Epiſtola decima.*

SCISCITARIS, quamobrem alias caluariæ venas citra noxam incidi, eas vero iuxta aures ſectas, ſteriles facere, ac vulneratos in temporibus, ſpaſmo, apoplexia, delirio & febre corripi, Hippocrates tradiderit. Cauſa omnibus quidem Anatomiæ peritis, facile eſt obuia. Verum chirurgicos tuos, illius ignaros teſtaris: eam tibi cauſam explicare non cunctabor. Et vt ſimul intelligas, problema tuum plus in receſſu habere, quam fronte promittat, cauſæ ſcrutinium ab humani ſeminis natura & ſcaturigine paulo altius repetitum auſpicabor. Sperma quidem Græci definiunt eſſe πνεῦμα εὔθερμον ἐν ὑγρῷ, ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον, καὶ δυνάμενον τοιοῦτο γεννᾷν, οἷον ἀφ' οὗ καὶ ἀφέθη: id eſt, Sperma eſt ſpiritus calidus in humido, per ſe mobilis, potens tale generare, quale eſt a quo emittitur. Hic certe humani embryonis & fœtus in vtero matris primarium principium & opifex recte fertur: cuius ſubſtantiam, quãuis Philoſophorum Medicorumque ſchola ab vtili & reliquo totius corporeę molis & membrorum alimento, in viſceribus exacte concocto, vna cum ſpiritibus decidi affirmet: & Lucretius poeta id quoque fateatur, dum ait libro quarto,

Hipp. in libr. de Sperm. de cap. vul. de aere & aqua. Auicen. 20. tertii, cap. 3. Gal. in libro Definitionũ.

Lucretius Epicureus lib. 4

Semen, adulta ætas quum primũ roborat artus,
Per membra atq; artus decedit corpore toto.

Potior tamen eius pars triplici ſpiritu turgens, ac cœleſti virtutis informatiuæ energia imbuta, a cerebro, corde, epate, & ſpinali medulla, genuina teſticulorum virtute attractiua, per vaſa ſeminaria, venæ chylis & arteriæ magnæ, inſtar capreolorum vitis intortas propagines: ex lumborum quoque venulis, in teſtium anfractus, chremaſteras & epidemiadas attracta, quum in ſinuoſis illarum anfractibus exactius coctum & dealbatum ſemen fuerit, tandem in Veneris conflictu, per variciformes paraſtatas, velut per tubulos & elices, in canalem penis defertur, ac tandem in matricis loculos effunditur. in quibus virtutis informatiuæ adminiculo, ex vtriuſque parentis ſemine, & materno per acetabula in vterum attracto ſanguine, fœtus ad parentum ſimilitudinem effingit: eoſque parentum, ac non raro proauorum næuis, cicatricibus, & ſtigmatibus, aut cogitationis ſimulacris, deſideratæque rei figuris inſignit. Nec mirum. nam perinde ac magnes ſuam virtutem per cohærentes ordine acus in quartam & vltra effundit: ſic natura virtutem animæ informatiuam de ſemine in ſemen diffundit. Hinc accidit, vt crebro auorum notæ in nepotibus eluceſcant, poſt plures affinitatis gradus. Redditur enim (ait Ariſtoteles) poſt plura genera ſimilitudo: vt in Helide, quæ cum Æthiope concubue-

De iſtis vaſis ſpermaticis omnibus, exacte Gal. lib. 14 de Vtilit. particul.

Admiranda virtutis informatiuæ energia.

Aſſimilationis prolis vera cauſa formalis.

Quare nepotes auis & non parentib. aliquando aſſimilentur.

cubuerat, non filiam Æthiopi colore ſimilem enixa eſt, ſed natus ex filia Æthiops erat. Sic Niceus poeta Byzantius, a candido vtriuſque parentis colore in auum Æthiopem degenerauit. Quod Lucretius perbelle his verſibus teſtatur, libro quarto:

Arist. lib. 1. de Gener. anim. cap. 18. Plin. lib. 7. cap. 12. Lucretius lib. 4.

Fit quoq;, vt interdum ſimiles exiſtere auorum
Poſſint, & referant proauorum ſæpe figuras,
Propterea: quia multimodis primordia multi
Miſta, ſuo celant in corpore ſæpe parentes.

Et ne cauſam ſimilitudinis, tantum in attentam mentis cogitationem referas, en in Cydone inſula plurima Medica malus naſcitur, quæ poma Priapo ſimillima ferunt: harum ſemina in aliud ſolum ſata, cum in arborem adoleuerint, quędam poma mentulæ hominis ſimillima proferunt: alia vero in naturalem citrii mali ſimilitudinem rurſum degenerant. Quam in producenda prole & fructibus varietatem, dum cauſa materialis virtutis informatiuæ actioni reſiſtit, accidere arbitror. has admirandas prolifici ſeminis vires, virtutis informatiuæ participes, Citieus Zenon Stoicus erudita breuitate in ſua ſpermatis definitione ſingulas complexus eſt, his verbis: σπέρμα ἐστὶν ἀνθρώπου πνεῦμα, ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος μεθ' ὑγροῦ, ψυχῆς μέρους ἅρπαγμα, καὶ σύμμιγμα τοῦ τῶν προγόνων γένους, οἷόν τε αὐτὸ ἦν, καὶ αὐτὸ συμμιχθὲν ἀπεκρίθη. Id eſt, Sperma eſt hominis ſpiritus, quem cum humido emittit, partis animæ ſpolium, & generis proauorum permixtio: quale enim

Pereruditа Zenonis Stoici de ſpermate definitio. Gal. libr. Diffinitionum.

De virtute informatiua Galenus in fine lib. de Forma. fœtus.

ipſum erat, tale permixtum excernitur. Accipis iam, Zenonem, ſemen, ob eius virtutem informatiuam per ſe nobilem, eſſe partem animæ teſtari. quod ob id etiam eſſe animatum, bona philoſophorum pars affirmat. Et velut anima per vniuerſos corporis artus diſperſa, ipſa tamen cerebrum velut Palladis arcem præcipue incolit: ſic & virtus informatiua cœleſtis animæ dos, in plantarum & animalium ſingula membra diffuſa, in cerebro præcipue reſidet. Vnde huius & prolifici ſeminis potiorem partem a cerebro, & ſpinali medulla, per venas & arterias temporum ac lumborum ad ſeminaria defluere vaſa indicium eſt, quod coeuntes in ſpermatis effuſione oculis nictant, & quod coitu cerebrũ exſiccatur. Vnde qui ſalaces ſunt, citius calueſcunt. Hinc illud in triumpho Iulii Cæſaris ſcomma proclamatum fuit: Romani ſeruate vxores, mœchum caluum adducimus. Et cuidam petulantiſſimo hiſtrioni, diſſecto poſt funus capite, exigua cerebri portiuncula reperta fertur. Quare ſpadones, quum coitu cerebrum eorum non exſiccetur, ac pueros nõ calueſcere, Hippocrates recte definiuit: & boues ectomi, id eſt, caſtrati maiora ferunt cornua: inde & paſſerum cerebrũ, quum ſimile nutriat ſuum ſimile, ad ſalacitatem conferre, pleriſque perſuaſum eſt. Recte igitur Hippocrates ait, quibus prope aures venæ inciduntur, eos in veneris actu quidem ſperma effundere, verum

Qua ratione genitura ex cerebro & ſpinali medulla ad vaſa ſpermatica fertur, Hipp. libr. de Naturis oſsiũ docet.

Quare eunuchi & pueri non calueſcãt, Hipp. & Gal. lib. 6. Aphoriſ. 28. docent.

De venis iuxta aures diſſectis.

Hæc Hipp. in libel. de Aere. & in lib. de Spermate.

modicum,

modicum, imbecille, & ſterile. Nam, inquit, plurima ſeminis pars a capite per venas iuxta aures in ſpinalem medullam defluit : quibus cicatrice obductis, genituræ meatus obſtruitur. Et proceres Scytharum, inciſis iuxta aures venis ſterileſcere affirmat. Et illud Galenum, fidum Hippocratis interpretem, ignoraſſe, Auicenna mihi non perſuadebit. Cæterum illud magis admiratione dignum, quod idem Hippocrates prodit, ſecta quæ per tempora fertur vena, & vulneratos in temporibus, apoplexia, ſpaſmo, ac ſoporifero caro, delirio, & febre corripi. Qui vero temporum cranei, ex oſſibus, muſculis, neruis, venis & arteriis carotidibus conſtitutionem nouerit: hic plane cognoſcet, quare tam grauia ſymptomata vulnera temporum excipiant: quorum oſſa frontis oſſibus, cuneiformi ac iugali inſerta, ab vtroq; caluariæ latere, quia ſua canicie & macilentia ętatis annos produnt, tempora dicta ſunt. Vnde nec temere Homerus, homines a temporum canicie, πολιοκροτάφους appellat. Vt autem cauſam ſymptomatum exactius intelligas, ſcire primum debes, muſculum cæteris longe præſtantiorem in cauitate temporum reconditum, ab oſſibus vertici ac fronti ſupra aures finitimis, illorumque additamentis & oſſe cuneiformi, Græce σφηνοειδὲς dicto, & iugali, cum breui, ſed robuſto tendine, in maxillæ inferioris proceſſum propagari : cui Maſſiter muſculus, ab iugali oſſe prognatus, in ore deliteſcẽs,

Auicennæ in Galenum calumnia, fen. 20. tertii. cap. 3.

Hæc Hip. lib. de capit. vulneribus & 2. de Articul.

Gal. lib. 2. de Vtil partib.

Alexand. Aphro. lib. 1. Probl. 1.

Temporalis muſculi propago.

Gal. lib. 4. Anatom. Hipp. libr. 3. & 4. Prædi. & lib. 2. de articulis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tam arcte implicatur, vt ægre vtrunque secernere possis. Et vt illi suo officio, dilatandi & coarctandi os & maxillã, probe fungerentur, Natura, industrius humani corporis opifex, musculo temporali robustas tertii & quinti paris neruorum cerebri, quinque propagines inseruit: & vt plus roboris illi accederet, tertii paris neruorum cerebri propaginem & surculum circa os temporum, instar capreolorum vitis inuolucri intorsit: vnde tantum roboris maxillæ & mento accreuit, vt nuper in Augustanis comitiis viderim, quendam histrionem Italum σχοινοβάτην funambulum, trabem viginti pedum oblongam, mento impositam, nulla apprehendentem manu, sed tantum in æquilibrio pendulam, prorsum ac retrorsum, manibus in coxas suffultis, gestasse. & alterum in Schlesia, vas aliquot metretarum cereuisiæ capax, mordicus apprehensum, vltra caput post tergum proiicere vidi. Quid igitur mirum, tam insigni temporum musculo, quo nullus cerebro propinquior & neruosior, punctim vel cæsim læso vel contuso, patientem conuulsione, delirio, apoplexia, & febre affici, aut ex altero latere relaxari? An oblitus es, puellam in gynæcio nostro, pugno fatui ad tempora afflictam: quæ multis inde epilepsiæ paroxysmis conuulsa, tandem ægre meo consilio & opera conualuit? Quid tibi commemorem? Nam & tu, qui aderas, probe nosti, equitem in Noricorum Nouoforo, a stabu-

Alii a quarto pari neruorũ deriuari asserũt hos neruorum surculos.

Histrionis Schœnobatis robur in gestãda trabe, Augustæ.

Gal. lib. 11. de Vtilit. partic. & lib. 4. de Præn. ex puls.

Puella pugno ad tempora cæsa, facta epileptica.

Eques lapide in temporibus leuiter vulneratus obiit.

ſtabulario iactu lapidis in temporibus, leuiter cute ad pericranium vſq; vulnerata, ſauciatũ: ad cuius curam ſeptimo die ego accerſebar. quum vero rationem, ac ſiniſtri lateris brachium & crus labaſcere, & lingua ægrum titubare viderem, & chirurgum nulla opportune applicuiſſe remedia, breui moriturum prædixi: qui tandem 14. die conuulſus obiit. Stabularius vero prognoſtico meo cautior factus, ne manus carnificis incideret, fuga ſibi conſuluit. Operæ quoque precium eſt hic obſeruare, quam inſignes arteriæ καρωτίδες, ſoporalis ſurculi & externæ venæ iugularis σφαγίτιδες dictæ ſoboles, per oſſa temporum vario plexu diſperſæ, in cerebrum & eius panniculos propagentur, per quas, velut elices, ad cerebri & ſpiritus animalis alimoniã, defecatior ſanguis & ſpiritus vitalis copia in cerebrum defertur: quibus oblæſis, vel contuſis, quid mirum, patientem cataphora, vertigine, aut ſoporifero caro corripi? Vnde hæ arteriæ Græce Carotides, & tempora in vernacula lingua *Schloff* appellantur: quibus rectius Medicus peritus medicamina ſoporifera, quam fronti illiniret. Hic ſolers ſpectanda eſt indoctæ naturæ induſtria, quæ ne quid temporales muſculi detrimenti paterentur, eos omnifariis oſſibus, & illorum agnatis proceſſibus, velut lapidoſo aggere vallauit. Hæc ſane, quum alia caluariæ oſſa, quæ denſam cerebri membranã cooperiunt, poris fungoſa & ſquamiformi ac ſer-

Temporũ venæ iugulares, & arteriæ ſoporales.

Hæc ſymptomata oblæſis temporib. accidere, Gal. libr. 2. de vtil. par. & de Prænot. ex pulſ. lib. 4. & in Hipp. Prædictio. lib. 2. & 3. & de articulis lib. 2.

Solers indoctæ naturæ induſtria.

ratili suturarum compage, ad cerebri expurgationem cauernosa affinxerit: temporum vero ossa, vt externis incõmodis obsisterent, fere lapidea dotauit duritie: temporalesque musculos, tam præclari officii organa, osse cuneiformi & iugali (quod Pollux ζυγῶμα appellat) duro, medulla experte, ad patiendum obstinace sepiuit, quorum additamenta vulgus medicorum ossa paris appellat: quum id scire, non modo chirurgicorum, sed & iudicum (vt quæ vulnera sint lethalia, statuere possint) intersit, te celare nolui. Vale. Nec certe ante & post Troianum bellum, vlla apud Græcos fuit bene instituta respublica, quæ non suos ex ærario publico conductos habuisset chirurgos. Ita sacerdos Æsculapii in Pergamo, Galenum nostrum curandis gladiatoribus præfecit. At nostros imperitos chirurgos, agnita illorum imperitia vix Libitinæ, ad efferenda vulneratorum cadauera præfecissent. Haud vero isthæc in eos contentionis studio dico, sed vt mea lucubratio sementem frugi produceret, repastinandus erat ager, ne zizania luxuriaret.

De osse Zygomate Pollux lib. 2. Gal. lib. 2. Hipp. de articul. & lib. 2 de Vtil. part.

Reliquum erit Medicorum, quos Celsus physicos appellat, errorum sementa, quæ plus æquo altius radices egerunt, euerruncare.

In Prologo lib. 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

DE MEDICIS QVI SOLA *vrina indice, de morbi ſubſtantia temere pronunciant. Epiſtola vndecima.*

MIRARIS, mi compater, quî fiat, vt Medicorum Germaniæ nomen apud exteros minus celebre ſit, nec ab indigenis magnifiat: quum tamen, Deo auſpice, Germania omnifariæ eruditionis fœcunda ingeniis, liberalium artium ſtudiis maxime floreat (adeo vt olim generoſus ille Picus, Mirandulæ, ſtemmate & eruditione vere admirandus Comes, Tiberim defluxiſſe in Rhenum teſtatus ſit) ſola vero medicina deſpecta iaceat. Cauſas, mi compater, in meo de Republica ſympoſio recenſui quamplurimas, quarum illa eſt præcipua: quod primaria medicinæ pars διαγνωστικὴ, vel Simæotica, quæ ex ſuis ſignis & hypotheſibus morbi naturam, cauſas & ſubſtantiam docet cognoſcere, vel ignoratur: aut ob deſidiam negligitur, dum vulgus Medicorum ex ſolo fraudulento putidi lotii indicio, morbi eſſentia diſcernere ſtudet. Atqui apud omnes Medicos in confeſſo eſt, principium inueniendæ curationis morborum methodi eſſe, morbi & loci affecti cognitionem, quæ non ex vrinæ tantum indicio dubio, ſed (vt Galenus ait) ἐκ τοῦ πεπονθότος τόπου ἐστὶ, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ διαθέσεως: id eſt, Morbi cognitio ex loci affecti, & illius in ipſo præter naturam diatheſi vel diſpoſitione habetur: quæ quum ſit interna morbi cauſa, vel ipſe morbus, actionem lædens, nil mi-

De parte medicinæ diagnoſtica Gal. lib. 1. Hippocr. de vul. medici officio. Galen. libr. 2. Therapeu.

Hæc Gal. lib. 4. de Prænot. ex pulſu.

Quid ſit diatheſis, Gal. de Cura per venæ ſect. libr. 1. Meth. & 2.

Ex quibus habeatur morbi & affecti loci cognitio.

De fungis in fract. cranei. Gal. libr. 1. de Loc. affect. & lib. 3. Epid. Hipp. Gal. lib. 1. de Crisi. de Diabete hæc nomina, & de Loc. affectis lib. 6. cap. 3.

rum, vtriusq; signa cognitionis esse ambobus communia. Sic morbus & locus affectus ex ipsius substantiæ partibus, & contentis, adhærentibus, actione læsa, & morbi symptomatis dignoscitur. Ex substantiæ loci passi partibus: vt bronchion arteriæ tracheæ, tussi eiectum, pulmonis exulcerationem & phthisim indicat. A contentis certe: vt si chylus aut stercus per vulnus excernitur, ventriculum aut intestina vulnerata esse coniicies. Adnascentia quoque morbum & locum passum indicant. Nam si fracto craneo fungi, quos μύκητας vocant, protuberant, membranā, cerebri inuolucrum, affectam esse testantur. Nec minus actionis læsio, eius organum affectum, & morbum ipsum prodit: vt vrinæ retentio, vrethrarum obstructionem, aut illius indigestæ profluuium, quod ad matulam hydropem appellant, renes affectos prodit. Accedunt adhæc locupletissimi morborum testes, illa inseparabilia morborum accidentia, ob id Pathognomica dicta, quorum morbus causa est: vt pungitiuus laterum cum febre dolor, non pleuritida morbum modo, sed & mēbranam costas subcingentem esse phlegmone affectam arguit. His quoque perplexas ex arteriarum pulsibus dinotiones, potius quam incerta vrinæ indicia adiunges: quæ non in vniuersum reiicimus: nec tantum illis, quantum Medici impostores, deferimus. Quanta vero diligentia Medici veteres in morborum cognitio-

De symptomatis pathognomicis, Gal. lib. de artis const. & lib. 6. de Cau. symp. ac lib. 1. Hipp. de Medici vul. officio. & lib. 4 Reg. acutorum.

gnitione desudauerint, vel ex hoc coniicere poteris: qui, vt humoris peccantis naturam deprehenderent, *a* sudores in balneis strigili exceptos, & aurium sordes, degustabant: nõ minus quam veterinarii Medici, equorum stercora, quos ob id Comicorum lepidissimus Aristophanes σκατοφάγους appellat. Quid si, autore Hippocrate, corporis & linguæ colorem certius humorum in corpore & visceribus dispositionẽ, quam vrinam indicare probarem? quæ, non viso ægro, vulgus Medicorum obseruare non potest. Nam vt croceus in arquato morbo corporis color, fellis obstructi humorem in corpus redundare: sic plumbeus pallidi corporis & faciei liuor, epar aut splenem affectum esse, vrina certius testatur: quos veteres Medici a colore plumbi Molibdochrotos appellabant. Nec minus id linguæ color, gustusque præstare potest. Nam qualis in ventriculo aut venis redundat humor, dum turget, tali illius sapore & colore lingua imbuitur. Quare docte venerandus ille ex Coo senex inquit, γλῶσσα οὖρον σημαίνει: Lingua, qualis sit vrina, & alii humores, significat. Quod si pertinacius mecum contendere velles, en Galenum, vt communem Medicorum præceptorem & iudicem appello, qui libr. 4. Salubrium, his verbis litem dirimet: ὁ μὲν ἱδρὼς τῶν κατὰ ὅλον τὸ σῶμα πλεοναζόντων χυμῶν ἐστὶ γνώρισμα. τὸ δὲ οὖρον ἐκείνων μόνων, ὅσοι περὶ τὰ ἐν τοῖς ἀγγείοις περιέχονται. Quamuis hæc sint primariæ partis

a De sudoris, auris sordium & linguæ coloris indicio, hæc Hip. lib. 5. Epid. & Gal. lib. 3. de Locis affect.

Aristophanis in Pluto locus.

De linguæ colore, & gustu, hæc Hipp. lib. 5. Epid.

Sudor plus quam vrina de humoribus indicat.

Medicinæ diagnosticæ, sine qua altera pars Therapeutica subsistere nō potest, prima elementa, tanquam grauissimis conuicti testibus, tamen non cedunt, nec ista obseruant: sed solius vrinæ indicio freti, domi velut Alexandrinorum Medici desides, in solio, velut sacerdos Apollinis ex tripode, aut anus fatidica ex crystallo, non viso ægro, sed tantum inspecto lotii vitro, bone Deus quam ambigue, quam perplexe, de ęgrotantis morbo, salute & morte pronunciare, & perfricta fronte (ob vile lucrum, quo scortum non mereret) nugari non erubescunt. Quanta hic (obsecro te candide Lector) opus est amphibologia, ne in nugis deprehendantur? quod si ab anu afferente lotium deprehensi fuerint, hic iam dic tu Quintiliane colorem. Sed forsan parum esset ex lotio nugari, si non ex libro remedia, de quibus nunquā periculum fecerūt, ægrotis non visis, dictarent: quibus vetus illud adagium ἐκ βιβλίου κυβερνήτης, id est, ex libro nauta, recte obieceris. At Hippocrates, & auiti de genere Asclepiadicorum Medici, non ad ostentationem docti, non ex lotio de morbi substantia statuerunt, nisi aliquādo de substantia renum, aut vesicæ, aut in illis contenta, per vrethra vna profluxissent: sed ex illius colore, substantia, & hypostasi & enneoremate, virtutis naturalis in præcordiis robur, epatis affectionem, & humorum in toto vasorum venoso genere concoctionem obseruarunt: vt in

De Alexādriæ Medicorū desidia Gal. lib. 2. de Natura hominis. lib. 6 Epid. & passim alibi.

Galeni adagium, in sola lectione citra experientiam doctos: Ex libro nauta.

Quid vrina in morbis indicet & quid in ea obseruādum.

vt in febrilibus morbis illorum tempora ſcrutari, futuramq; criſim, an ſalubris aut exitialis ſit futura, prę̨ſagire, & purgandi per pharmaca tempus deſignare poſſent. Id quod Galenus, fidus Hippocratis interpres, Medicos iuniores his verbis monet : ἐνδείκνυται γὰρ τὸ οὖρον διάθεσιν μορίων ἥπατος καὶ νεφρῶν καὶ κύστεως, καὶ τῶν τὸ αἷμα περιεχόντων ἀγγείων ῥώμην τε καὶ ἀρρωστίαν τῆς τοὺς χυμοὺς γεννώσης δυνάμεως. τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, θώρακά τε, καὶ πνεύμονα παθῶν, ἄλλα συμπτώματα ἐστὶ καὶ σημεῖα. Accipis ne iam, alia eſſe morborum, qui circa cerebrum, thoracem, pulmonem, articulos, adde & inteſtina ſubſiſtunt, quam ex lotio, cognitionis accidentia & ſigna? quæ omnia ab ægro prudens Medicus percontando explorare debet. Recte præterea Damaſcenus in Aphoriſmis ait : De ægritudinibus non facile proferas iudicium, nec vrinā habeas, niſi poſtquam ægrum videris in præſenti, & de ſingulis eum interrogaueris, & examinaueris. Cui Raſis medicus Arabs his verbis perbelle in Aphoriſmis ſuis aſtipulatur: Decet magiſtrum, ægrum interrogare, vt cauſam ægritudinis interiorem cognoſcat, vt poſtmodum rationale iudicium præſtare poſſit: nec erubeſcat ægrū interrogare, vt ſciat an ægritudo intra vel extra venas ſubſiſtat. At noſtrates ex ſchola Alexandrinorum Medici ſedentarii, ne a vulgo inſcitiæ arguātur, qui Medicos ex lotio omnia noſſe credit: de morborum cauſis & ſymptomatis ægrum perconctari erubeſcunt. ac vt

Hæc Galenus in principio 2. lib. Prædictionum Hip. & libr. 2. Progn. & libr. 1. de Criſi.

Damaſcenus in ſuis Aphor. & Raſis Arabs lib. 6. Aphoriſ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſe temerario inertis vulgi iudicio accommodent, de morbis ex vrinæ indicio nugari non verentur. O vtinam illis veritas eſſet populari aura potior: & a Perſio moniti, ſi quid turbida Roma eleuaret, illius iudicio non accederent: & quam fraudulentum, nugax & perniciosum ſit de morbis omnibus ex vrina iudicium, ab neotericis Medicis & impoſtoribus cum exſecrando mortalium exitio introductum, plebem ingenue docerent, & faterentur: tum morborum naturas ex illorum cauſis, actione læſa, & ſignis pathognomicis diligentius ſcrutarentur. tunc certe plures curarent, celebriuſque illorum nomen apud ſuos ciues & exteros in auras efferretur. Simulque a Medicinæ profeſſione agyrtæ, circulatores, monachi apoſtatæ, perfidi & Chriſtianis infeſti Iudæi, indoctique parochiarum ſacrificuli, chymiſtæ, & id genus nebulonum (anus quoque fatidicas fere præteriiſſem) exploderentur. qui cum nec prima Philoſophiæ naturalis aut Medicinæ rudimenta didicerint, impune per hominum mortes experimenta agunt: quo nihil reipublicæ vtilius contingere poſſet, quam vt tandem Chriſtianorum populus ab illorum impoſtorum latrocinio & tyrannide vindicaretur, qui vulgo ignota vrinæ obſeruatione ſuam celant ignorantiam, & nomen Medici ſibi vendicantes, in Medicinæ profeſſionem, vt fuci in aliena apum aluearia, irrepſerunt. Ex his tibi patêre cauſas arbitror, ob

Perſius Satyra I.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ob quas Medicina, & illius professores, sub nostro cœlo non magnifiant. Vale.

AN PHARMACA HVMORES in morbis concoquant. *Epistola duodecima.*

EX proxima Epistola te abunde intellexisse arbitror, quam necessaria sit ex lotio & aliis signis, præcipue in febrilibus morbis, digestionis humorum cognitio: quam nisi Medicus dedita opera obseruauerit, nec morborum purgationisque tempora noscet, aut in acutis morbis diætam constituere, aut salubres præsagire crises poterit. Non certe frustra diuinus ille Hippocrates, digesta medicari oportere, non cruda, nisi turgeant, edixit. *Hipp. lib. 1. Aphoris. & lib. 2. Epid.* Verum quum Arabum schola humorum cõcoctionem Medicis potionibus, quibus eorum libri referti sunt, quos Syrupos appellant, Etruscorum vero schola naturæ viribus acceptam referat: petis, vt meum de hac contentione iudicium tibi declarem. qua petitione non tantum mihi es iniurius, sed etiã præter æquum, me senem, iam rude donandum, qui a cunabulis contentionũ litigia abhorruerim, nimis oneras. Cæterum quia & in hac de humorum digestionis contentione, tota prognosticationis & curationis morborum methodus & artificium cõsistit, & vt me doctioribus explorandæ veritatis in re tam magni momenti calcar adhibeam, iterum tibi morem geram.

Primum omniũ ſcito, trinam eſſe humorum in viſceribus, vaſis ac membris humani corporis digeſtionem. quarum prima eſt mere naturalis, animæ vegetatricis ſoboles, alimentum virtute caloris naturalis, & congenita membrorum temperie & proprietate in aliam ſubſtantiam alteratione tranſmutans: quæ nõ ſolius congeniti caloris & a corde influxi auxilio, ſed ingenita quoque ſolidorum & ſimilarium membrorum temperatura & proprietate perficitur. quæ quum in diuerſis corporibus & animalibus ſit diuerſa, inde accidit, vt alimentum ſit illis quoq; diuerſum. Vnde hic caſeum, alius vinum non concoquit & abhorret: coturnices & capræ elleboro, & ſturni cicuta, quam Auerrois napellum vocat, veſcuntur. De qua re Lucretius poëta Epicureus, ita docte cecinit:

Triplicẽ quoq; digeſtionẽ, non adeo diuerſã ab hac diſtinctione, deſcribit Galen. lib. 5. de Simpl. medic. De hac Ariſt. lib. 4 Meteororum. & lib. 1. ac 2. de hiſtoria plantarũ.

Eſt vtiq; ſerpens, hominis quæ tacta ſaliuis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa.
Præterea nobis veratrum eſt acre venenum,
At capris adipes & coturnicibus auget.
Quippe videre licet pingueſcere ſæpe cicuta
Barbigeras pecudes, homini quæ eſt acre venenũ.

Hæc Auerrois, 5. Colliget. ca. 24. & Gentilis in quæſt. de actuatione medici. Gal. libr. 2. de Alimentis. Lucre. lib. 4. & 5. Pl. lib. 10. cap. 23. & 72. Ariſt. lib. 1. de Hiſt. plant. Gal. lib 3. de Simpl. medic.

Quod ſi ſola caloris virtute concoctio fieret, leo ſtruthione longe calidior, aurum, ferrum, & æs quoque digereret: quæ quamuis ignis calore ſint inexpugnabilia, ſtruthiones tamen ex his conflata numiſmata in horto ducis Ferrariæ deglutire & concoquere vidi: & mures, quum metallorum ſcrobem adeo appetant,

metalla

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

metalla concoquere, & his nutriri merito ſuſpicabimur. quos Theophraſtus in Syaro inſula, expulſis incolis, ferrum quoque arroſiſſe tradit: quos arroſis Lauinii argenteis clypeis, Marſicum portendiſſe bellum: & magnam ad Chalybas, in ferrariis officinis feciſſe iacturã, conſtat. Ob hoc in aurariis metallis, ob auri ſcrutinium aluos eorum non raro excidunt.

Alexandr. in Prolog. libr. 1. Problem. Auerrois 5. colliget. c. 24. Christoph. Marcel. libr. 2. de anima cap. 49. Pli. li. 8. c. 57.

Qua ratione venena & pharmaca alimentum fiant, Theophr. *lib. 9. de Hiſt. plant. cap. 18. Plin. libr. 10. cap. 72.*

a Sed quis hæc ſolo calore, quæ vix igne domari poſſunt, in corporibus animalium confici poſſe credet? niſi congenita totius membrorum ſubſtantiæ hæc coquendi proprietas ſuberit: cui & edendi conſuetudo quoq; non paruum concoctioni momentum addit. Si enim lenta & moderata primum veſcendi venena & pharmaca conſuetudo acceſſerit, ea quoq; in corporibus humanis digeri, & in alimoniam conuerti, nemo mirabitur: quum nihil nutriat, ꝙ non prius naturæ virib. concoctũ ſit. Sic Thraſias pharmacopola, & pleriq; in Græcia paſtores, integros ellebori manipulos citra noxam deuorarunt, & cõcoxerunt: cuius frequentes potiones, ob pharmaci aſſuetudinẽ, Eudemum illum Chium, nec vomitu, nec alui deiectione purgare poterant. Noſti, puellam pręſentiſſimo napelli veneno nutritam, & puellari venere decoram, ab rege Indorum Alexandro Magno, dolo, muneri datã. cuius ſcintillantes & ſerpentum more nictantes oculos, quum Ariſtot. illius præceptor, vidiſſet: Caue tibi ab hac, inquit, ô Alexander: hac nempe ti-

a *Quare ventriculus nomiſmata concoquit, quæ feruẽtis aquæ calor ventriculo calidior liquefacere nõ poteſt:* Theophraſtus *in li. de* Igne, *cauſam in caloris ſiccitatem & ſubtilitatem refert.*

De Thraſia *& Eudemo hæc Theophr. lib. 9: de Hiſt. plã.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

bi exitium paratur. Nec iudicio Aristotelis defuit euentus. nam plerique proci virginis commercio intoxicati interierunt. Nemo tamen expertus inficiabitur, ea quæ substantiam & copiam caloris congeniti, & non qualitatē, nisi defectam, adaugent, stomachi quoq; cōcoctionem promouere : de quo genere sunt aromata deglutita, fomentationes, catapsasmata, exercitia, & frictiones ac balnea, & id genus temperati caloris fomenta : vt catellus aut puer senili stomacho accumbens. Sic Dauid septuagenarius, quum senili frigore torperet, nec pellibus coopertus incalesceret, Medicorum consilio persuasus, spectati decoris puellæ Sunamiti Abysagh caste in eius amplexibus condormiuit, vt eius calore stomachi robur foueretur: quibus constat, calorem naturalem & a corde infusum, non modo esse spirituum, naturalis & vitalis vehiculum, sed precipuum concoctionis organum, & virtutum animæ instrumentum, vt Aristoteles lib. 2. de Anima testatur, text. com. XXXIII. *a* Est & alia in morbis dicta cruditatis humorum digestio, quæ vt prima in conseruatione sanitatis, sic ista in morborum cura a medico est summopere obseruanda: in qua alimentum in potentia, ob genuini caloris imbecillitatem, aut complexionis viscerum intemperiem, aut eius inaptitudinem, in humores putredini obnoxios concoquitur, qui tandem morborum alimenta fiunt: quorū digestio (vt Gal. ait) est al-

teratio

ca. 18. De virgine hac napello nutrita, Arist. in libr. de Regimine principum, & Auerrois in Proœ. 3 physicorū. Gal. li. 3. de Nat. simp.

Quæ digestionem stomachi & cruditatis promouent, recenset Gal. li. 2. Epidem. Hipp. & li. de Salubrib. & Meth. De pueris & catellis, hæc Gal. lib. 5. de Simp. medic. & in Therapeutica. De Dauide hæc Iosephus li. 7. Antiquitatum. ca. 15. & Regum 3. cap. 1. ac diuus Hieronymus parte tertia Tra. 3. epist. 7.

a Secundæ digestionis descriptio.

Hanc digestionem Gal. li. 5.

eratio, cessare faciens putredinem, remanente substantia: quã calor naturalis, primarius omnis concoctionis opifex, in benignum corporis alimentum conuertit, & virtutis discretiuæ adminiculo benignũ a putrido aut corrupto secernit: quod tandẽ natura per crisim, aut si ea defecerit, Medicus per pharmaca expurgat. In hac sane humorũ cõcoctione Medicus naturæ auxiliares manus cũ diæta & pharmacis ferre põt, vt putrefactionis causa (quæ teste Arist. est in humido caloris naturalis, ab extranea caliditate destructio) facile extirpetur, & cesset putredo. nã si calor naturalis a pręternaturali dissoluitur, dięta & medicina frigorifera illi subueniet: si cruditate aut frigore languet, calidorum vsu fouebitur: si copia humorũ aut crapula obruitur, abstinentia & exercitio exonerabitur. Si vero viscerũ imbecillitas & intẽperies cõcoctioni obstiterit, Medic⁹ alterãtib. & corroborãtib. opẽ feret. Quod si ob prohibitã insensilẽ p poros transpirationẽ, & internã viscerum ac vasorum obstructionem (quæ non raræ sunt putredinis causæ) calor putredinalis efferbuerit, frictionibus, sudoriferis, & deopilatiuis Medicus naturæ subueniet. Et quamuis hæc non sint contemnenda concoctionis humorũ subsidia, & putredinis remedia: nisi tamẽ calor naturalis pręualuerit, pharmaca ne tantillum quidem efficient. & ob id pharmacorum exedentiũ actiones in cadauerib. torpent, nec piper inspersum ea calefaciet,

de Simpli. medic. tertiam humorum alteratione̅ appellat.

Gal. in 3. Microtechni, digestionis definitio.

De putredinis speciebus lege Gal. libr. 1. de Diff. febrium. ca. 7. & 8.

De virtute discretiua conuenientis ab inconuenienti, Auerrois secũdo Colliget. ca. 7. & 9. & 3. Col. cap. 16.

Putrefactionis definitionem ponit Arist. li. 4. Meteororũ.

Putredinis causæ & remedia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

a & vlcera morituri, quibusuis cooperta emplastris, nulla sanie madida, liuescere videmus: adeo nihil pharmaca citra naturæ vires pollet. b Quare hanc quoque humorum concoctionem non pharmacopolarum syrupis, vt Medicorum vulgus credit, sed naturæ acceptam referimus: quæ si euicerit, vt in abscessibus & tuberculis, pus album leue & concretum producit: sic in humoribus venarum & arteriarum hypostasim quæ in vrina subsidet, leuem & candidam, puri concocto similem producit. quæ præter alia est præcipuum digestionis & recuperandæ per crisim sanitatis signum. Vnde Hippocrates, πεπασμοὶ, ait ταχυτῆτα κρίσεως, καὶ ἀσφάλειαν ὑγιεινὴν σημαίνουσι. Et recte quidem veteres cōcoctionem humorum, quæ in conceptaculis venarum fit, apostematum digestioni contulerunt: in quibus nullam medicaminibus saniem concoctam producere poteris, nisi prius affecti membri inflammationem & intemperaturam sustuleris, & apostematis materia cōcoctioni apta fuerit: id est, a calore naturali euincibilis. Quare cancræna, elephantiasis, vlcera, & ipse cancer, nullis medicamẽtis ad maturationis suppurationem promoueri possunt: quæ ob id non curari, nisi sectione aut vstione, recte Hippocrat. admonuit. c Sic quoq; si in venoso vasorum genere aut visceribus internis extraneus calor aut humorum cruditas caloris naturalis vires superauerit, aut materia morbi concoctioni reluctatur, vt in elephan-

a Signa morituri ex vlceribus.

b *Digestio est opus naturæ, non artis, aut syruporum. Similem hypostasis & puris generationem declarat Gal. libro* 1. *de Differ. febrium. cap.* 7. *& lib.* 2. *Hippocr. de Fract. ossis.*

De signis digestionis Gal. in fine libri 4. *de Prænot. ex pul. & passim in lib.* 1. *&* 2. *de Crisi. Hipp.* 1. *Epid.*

Quare cancer & elephantiasis vlcera nō suppurentur, nec curentur.

c *Id in Aphori. Hip. monet.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

elephantiasi, nullam exactam humorum dige-
tionem *a* vel in vrina laudabilem hypostasim
roduci videmus. *b* Tertia vero digestio est,
umorum ad excretionem præparatio, quæ
naxime ante purgationem, operam Medici
equirit, vt suis ex thymo, pulegio, ysopo, ori-
ano, & aliis melicrato incoctis potionibus,
umores crassos attenuet, lentos incîdat, ac vi-
cerum & venarum obstructiones aperiat. Nã
t Hippocrates ait [c] corpora cum quis purgare
oluerit, oportet fluida facere. Hæc de dige-
tione te latêre nolui. Vale. & hãc postremam
ligestionis speciem artis industriæ debemus;
quam Medici herbarum, radicum, & id genus
nedicamentorum simplicium decoctis, quæ
Zulapia Actuarius indigitat, moliuntur. Ite-
um vale.

a *Huius digestionis præparatoriæ meminit Gal. li. 4. Salubr. & libro. 6. Epidem. Hip. & lib. I. Aphoris. penultimo Auicenna lib. I. Fen. I. doct. 6. cap. 3.*

b *Tertia digestionis species.*

c *Hipp. libr. I. Aphorismo penultimo.*

DE CALORIS NATVRA-
lis substantia & differentiis. Epistola XIII.

CONQVERERIS, mi compater, præcipua de causis naturalibus & naturæ operibus problemata, ideo esse obscuriora, quod quum frequens in illis fiat caloris naturalis & virtutis informatiuæ mentio, nulla tamen de illorum substantia & nominibus constans in Philosophorum & Medicorũ scholis sit assertio. Hoc certe ideo fieri arbitror, quum calor ille, vna cum prolifici seminis virtute informatiua, sint præcipua in obeundis naturæ operibus animæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

organa, quod de animæ ſubſtantia, quam ſe ignorare Galenus fatetur, inter philoſophos non conueniat, neceſſe ſit & illos in rerum definitione & nominibus, quæ (teſte Platone) genuina proprietate rebus imponuntur, diſſidere. Vnde Hippocrates & Galen. hunc calorem modo ſpiritum congenitum, animam naturam: modo corporis temperaturam: non raro quoque virtutem informatiuam appellant. Proinde vt hunc ſcrupulum tibi eximā, paucis caloris ſpecies & virtutis informatiuæ naturam tibi declarabo. Et eſt ſane calor qualitas tactu perceptibilis, cœleſti & animarum virtute moderata, actionum naturalium opifex & organum. Ac quidam eſt ſimplex, alius vero compoſitus. Simplex vero in elementalem & cœleſtem diuiditur: Elementalis vero, qui eſt edax ignis feruor, quum ſit ſubſtantia λεπτομερέστατος, in cuncta eius obiecta penitius graſſatur, eaque vel in ſubſtantiam ſuam commutat, vel depaſcitur. Quare ſolus de elementorum numero ignis nutriri & augeri creditur, qui niſi admixtione innati & cœleſtis caloris mitigaretur, & ab animæ virtutibus coerceretur, alimoniam cunctarum rerum naturalium inſumeret, quem ideo recte Ariſtoteles concoctionis & nutritionis cauſam aut organum eſſe negat, nullumque ex eo animal nutriri vel produci affirmat. Pleraque tamen animalia in igne viuere poſſe, ſed non ex eo naſci, de Animalium hiſtoria ſcripto-

Gal. fatetur ſe animæ ſubſtātiam ignorare, libro de For. fœtus. & lib. 7. de Vtil. par. Gale. in libel. de Rigore, & de Maraſmo. li. 1. Aphor. 14. & 15.

Caloris ſimplicis diuiſio, & elementalis definitio.

Ariſt. lib. 2. de Gene. animal. cap. 3. Auer. 12. Metaphyſ. Com. 18.

ptori-

toribus condonamus, vt pyrauſtã, [a] pennatũ uadrupes in ęrariis Cypri fornacibus per meium ignem volare & oberrare: ſalamandram uoque lacertam cute ſquamisq; carentẽ, imune in igne verſari & viuere non negamus, uẽ virulẽto ſuo frigore tẽperat vel extinguit. Vnde Andreas Græc⁹ inquit: κἂν τῷ αὐτῆς ἢ χεῖρα ἐσθῆτα χρισῇς, ἀβλαβὴς ἔσαι ἐκ πυρός. i: Si ſalamãdræ anguine manus aut veſtes inunxeris, igne nõ durẽtur. Ande vulg⁹ ex ſalamãdrę pẽnis, quas nullas habet, mappas incõbuſtiles fieri nugaur: quæ ex amiãtho [c] lapide netili, alumini ſciſili ſimillimo, cõficiuntur, quarum ſordes ignis lleſa mapparũ ſubſtãtia abſtergit & expurgat. Alius eſt ſimplex ille cœleſtis calor, qui ſiderũ notu & lumine omnia corpora concauo lunæ orbi ſubiecta penetrat, viuificat, & fœcũda facit. Huius affluxu ver [d] & æſtas frugum & floũ amœnitate, velut copiæ cornu exuberant: nſecta quoq;, muſcæ, angues, ranæ, hirundiaes, quę brumali frigore ſemimortua rimis tabularum, medullis ſambuci, çauernis littorum, ac intra arborum caudices, ſeſe illatebrarunt, en reuiuiſcũt. At rurſus illius & ſolis a tropico cancri ad Antichthones diſceſſu, cũcta ſqualẽt & marceſcunt. Hic ille eſt viuificus calor, qui cœleſtia [e] cum terrenis ineffabili ſympathia & cognatione cõnectit, admirationeq; dignos effectus producit. Oriente nempe canicula, mare æſtuat, feruent & fluctuãt in vaſis vina. A Pleiadum occaſu, ipſo brumali die, pulegiũ

a *De pyrauſta & ſalamandra hæc Ariſt. lib. 5. de Nat. animal. ca. 19. & Plin. li. 10. cap. 67. & li. 11. ca. 35. Theophr. in lib. de Igne.*

b *Hæc Nicãdri interpres in Alexipha.*

c *De amianto hæc Dioſcor. lib. 5. ca. 100. Plin. li. 36. ca. 19. & lib. 19. cap. 1.*

Caloris cœleſtis & ætherei definitio.

d *De hac cœleſti rerũ natural. cum ſideribus ſympathia Ariſt. ſectione 20. Probl. 21. Cicero lib. 2. Diuinat. Pli. lib. 2. cap. 40. & & 42. Gellius li. 9. c. 7. & lib. 20. ca. 7.*

e *De calore cœleſti accuratiſſime ſcribit Franciſcus Picus lib. Prænotionum. 5. cap. 5.*

ſuſpenſum in tectis & coronis floret, murium iecora & fibræ augentur, folia in oleis ac populo, pleraque malorum ſemina in pomorum meditullio ſeſe circumagunt, fides citharæ id temporis alieno ictu reſonant. Quid referam, pro lunari luminis motu, decremento & augmento, oſtreas, cancros, cōchilia, & id genus oſtracodermorum, adde & ipſa animalium cerebra, ælurorum oculos, & ipſum cæpe humeſcere, vel augeri, aut tabeſcere? Quum nautæ nouerint, lunæ motu maris æſtus & refluxus gubernari. Recte Lucilius inquit: Luna alit oſtrea, implet echinos, muribus fibras & iecur addit. Minus ſane iſta mirabitur, qui herbam heliotropium, venerandam ſolis pediſſequam, ad illius motum conuerti, eiusque flores ſole oriente expandi, & ſole occiduo rurſum plicari & conſtringi obſeruauerit. Hæc cuncta cœleſti ſiderum calori, qui diuinum ſolis & ſtellarum virtutis fertile eſt vehiculum, accepta referre oportet. Et ſi Cleanthi creditur, nec æthereus ille ignis ſuo fomento caret: cuius cauſa, oceanus ideo ſub torrida cœli zona & zodiaco ſitus eſt, vt quum ſol cæteris ſtellis erraticis comitatus, illius circuli latitudinem oberret, ex ſubiecto oceani humore habeat alimoniam. Illius ergo poëtæ Oceanum & Thetim, deorum & ſtellarum finxere parentes. Et Homerus, teſte Macrobio, diuinarum omnium inuentionum fons & origo, finxit, Æthiopes oceani accolas, ac cœleſtium epularum reges, Iouem

De ætherei ignis aut caloris alimento, hæc Cicero li. 2. de Natura deorum. Macrob. de Sōnio Scipion. lib. 2. Lucret. libr. 5. Plin. lib. 2. ca. 9. & 10.

Aethiopes deorū hoſpites. Homerus paſſim, & libr. 1. Odyſſ.

Iouem cum cæteris diis ad epulas inuitasse. *Tertia caloris species.* Tertius vero calor compositus, complexionalis, naturalis quoque dicitur, qui in generatione mixti, ex mutua elementorum actione, & primogeniarum qualitatum, pro suscipienda forma substantiali, refractione resultat: seminibus, plantis, & humido radicali, in omnibus animalium membris, præcipue ex sanguine concretis, insitus: nec nisi mortua, vt in cangræna, deserit: qui, vt ignis in lampade oleo, sic ille in membris humido congenito, sanguine, spiritu, & cordis calore fouetur: qui quum sit actionum naturalium instrumentum, & fere coadiutor per animæ vegetatricis vires, de potentia in opera concoctionis & nutritionis producitur, quas ex primis spermatibus concipit, & his (vt ferrum magnetis virtute) imbuitur. quem Hippocrates passim ἔμφυτον θερμόν, *De caloris naturalis substãtia, verba Galeni ex 2. libro ad Glauc. & ex 6. Epid.* id est, calorem innatum & congenitum appellat, qui (vt Galenus ad Glauconem, & nonnulli philosophi ac medici summi arbitrati sunt) fortassis substantia virtutum existit, aut saltem primarium & maxime necessarium ipsarũ instrumentum. Et in Epidemiis ait, hunc τῆς ζωτικῆς δυνάμεως οὐσίαν, εἶναι τὸ ἔμφυτον θερμόν. Atqui Galenus de substantia animæ dubius, hunc calorem congenitum modo animam, aut naturam, siue corporis temperaturam, ac non raro spiritum appellat. Vt in 5. libro de Simpliciũ pharmacorum virtute, ait: Oportet nos cognoscere congenitum calorem ab Hippocrate

dici, id quod in vnoquoque animali spiritum nominamus. Nihil quoque obstat, sanguineam & aeream substantiam, vna cum spiritu congenitum calorem dici, quem Stoici substantiam animæ esse arbitrantur. Habes hic, mi compater, compendiariam triplicis caloris, ignei, cœlestis, & congeniti, quem naturalem & in corporibus viuentium animalem quoque appellamus, explicationem: quorum differentias Cicero magis ab effectu, quam a substantia, aut ratione formali, in libro secundo de Natura deorum explicat, cuius verba, vt summi philosophi atque oratoris, in scholis Medicorum non vereor adducere. Ergo, inquit Cleanthes, quum sol igneus sit, Oceanique alatur humoribus, quia nullus ignis sine pastu aliquo possit permanere: necesse est, vt ei similis sit igni, scilicet elementali, quem adhibemus ad vsum, aut ad victum: aut ei qui corporibus animantium continetur. Atqui hic noster ignis, quem vsus vitę requirit, confector est & consumptor, idemque, quocunq; inuasit, cuncta disturbat ac dissipat. Contra ille corporeus & vitalis & salutaris omnia conseruat, alit, auget, sustinet, sensuque afficit: cui solis calor simillimus est, quum is quoque efficiat, vt omnia floreant, & in suo quæq; genere pubescant. Hæc ex Cleanthis philosophi sententia Cicero repetit, & probat. Verum præter naturalem & congenitum calorem, vt Galen. de Formatione fœtus

Ex Cicerone, caloris ignei, animalis & cœlestis differentiæ.

Quartus calor a corde influens dictus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ctus refert, est alius in corporibus animalium calor, cuius vehiculum est spiritus vitalis ex defecatiori sanguine in sinistro cordis ventriculo genitus, cuius in animalibus cor esse fons & clibanus recte asseritur. Nam perinde ac solis lumine & tepore, reliqua sidera cuncta illustrantur & calent: sic hoc cordis calore, qui per arterias omnibus membris & præcordiis influit, ea fouentur & incalescunt, quo congenitus membrorum calor viget & conseruatur. quod vel ex hoc coniicere potes: quamprimū cor narcoticorum frigore alget, reliqua cuncta corporis membra torpent & frigent. Quare & hic actualis a corde influens calor appellatur, qui innatum calorem membrorum de potentia ad actum excitat, & manifesta & occulta corporis per arterias & pulmonem inspiratione conseruatur, ac vtraque corporis expiratione, a fuligine expurgatur. quare & aeris serenitas, ad illius & ingeniorum ac sanitatis vigorem magnopere confert.

Hæc cum noueris, facile a contrario, quid sit calor præternaturalis, aduentitius & putredinalis, statuere poteris. Reliquum esset, vt te quoque, quid de virtute informatiua Philosophi ac Medici statuerint, & ego sentiam, certiorem redderem. Verum quum nuncium, qui domum accelerat, diutius detinere non possim, id quod recepi me facturum, proximis literis expediam. Vale.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De virtute informatiua. Epistola decimaquarta.

DVM ex Bononia, omnium bonarum artium Musæo, visurus Venetias Ferrariam proficiscerer, ac mœnia illius vrbis, quæ tũ instaurabant, perlustrarem, en forte fortuna venit mihi obuiam Leonicenus, vir de instaurata medicina benemeritus, quam a multis Arabum erroribus & barbarie vindicauit: quem quum plurima salute impertiissem, simulque orarem, vt si qua Hippocratis aut Galeni opera latinitate donasset, illorũ me redderet participem; tum Leonicenus (vt literis semper coniuncta est humanitas) benigne respondit: Mi Langi, tuam salutationem beneuolo amplector animo, & vicissim quoque te saluere iubeo & opto: modo vero nihil te dignum sub Chalcographorum incude habeo. Sed nolo te latere, inter nostrates Medicos, Cæsarem Neapolitanum, & Franciscum Caballum, de virtute informatiua esse eruditã altercationẽ, de qua olim cum Marsilio Ficino ex Platonis Academia multa disserui: & quandoquidem de eius substantia inter Aristotelem, Galenũ, & Auicennam est ingens dissidium, de illa modo Commentarium parturio, propediem editurus. Hæc ille. Quod si de hac Marsilii & Leoniceni scripta prodiissent, ne velut anser inter olores obstrepere viderer, consulto tacerem. Cæterum, quum boni viri officium, promissa præstare requirat: meam de hac re tam ardua opinio-

De virtute informatiua Auicenna li. 1. Fen. 1. doct. 6. cap. 2.

opinionem te non celabo. Virtus ſane informatiua, eſt ſpiritus in aerea ſeminis ſubſtantia contentus, virtutibus animæ vegetatricis imbutus: ſuo calore viuifico, ſolis & ſtellarum calori proportionalis. Tria nẽpe in ſeminis ſubſtantia continentur: Spiritus, quo eius ſubſtãtia turget & ſpumeſcit (ideo non temere Venus Aphrodite dicta, ex ſpuma æquoris nata fertur) deinde calor congenitus, vtriuſq; parẽtis ſemen ad embryonis plaſma & fabricam præparans, & concoquens: hunc cum calore ſpiritum Ariſt. in libello de Mundo, his verbis erudite deſcribit, ἡ δ᾽ ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις, καὶ διὰ πάντων διήκουσα ἔμψυχός τε καὶ γόνιμος οὐσία, πνεῦμα λέγεται. Poſtremo virtus animæ vegetatricis, quam Stoici, Plato & Hipp. naturam appellant, quæ materiam embryonis vna cum cœleſtis caloris influxu effingit & delineat. Hæc ſane in ſubſtantia ſeminis contineri Ariſt. ingens naturę lumen dictus) qui tamen, vt ſepia effuſo atro ſanguine, ne a piſcatoribus capiatur, ſe abſcondit: ita is arcana naturæ pleraq;, perplexa breuitate obſcurat) cum alibi, tum præcipue in li. 2. de Generatione animalium tradit, dum ait: Ineſt in ſemine [a] omnium, quod facit, vt fœcũda ſint ſemina, videlicet quod calor vocatur: idque non ignis, non talis facultas aliqua eſt: ſed ſpiritus, qui in ſemine ſpumoſoque corpore continetur: & natura, quæ in eo ſpiritu ineſt, proportione reſpondens elemento ſtellarum. Naturam [b] vero in ſeminali ſpiritu nil

Virtutis informatiuæ definitio.

Venus ex ſpuma nata, Aphrodite dicta.

Ariſtotelis ſolertia.

Auguſtinus Ariſtotel. naturæ lumen appellat.

a *Verborum Ariſtotelis de ſemine, ex lib. 2. de Gen. animal. ca. 3. declaratio.*

b *Natura in ſemine quid*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

aliud esse ferunt Academici, quam animam vegetatiuam ab anima mundi, mediante calore solis & stellarum, rationibus seminalib. dotata, & illustrata, secundum quas ex spermate pro idea vniuscuiusque speciei sobolem effingit, & format. Proinde Plotinus [a], fidus Platonis interpres, naturam hanc ab anima mundi profluere, illiusque esse actum essentialem, & vitam ab ea dependentem, libro tertiæ Enneadis octauo asserit. & Themistius [b] hanc virtutem informatiuam esse animam in semine potentia animato inclusam, affirmat. Proinde vt anima [c] mundi, ab æterna mēte, omniū rerum opifice, ideis & rationibus seminalibus decorata, suo æthereo spiritu, totius viscera mundi penetrans & fœcundans: nō ex spermatibus modo, sed de excrementis quoq; (quę etiam vitali principio & spiritu participare, Aristoteles lib. 2. & 3. de Generatione animaliū perhibet) secundum intellectuales diuinæ mentis ideas, [d]animalia affingit & procreat: sic in Microcosmo anima hominis diuinæ mentis ac cœlestis animæ & stellarum virtutis particeps, ex spermate, congenito animalis calore, & spiritu, ad suscipiendam formam præparato, sobolem pro illius speciei ratione & idea format & producit. Sic quoque motores orbium & siderum intelligentiæ, sub concauo orbis lunæ cooperante æthereo siderum calore & spiritu, etiam citra semen, in terra & æquore animalia, & illorum (vt conchiliorum, ser-

sit, Drusianus tertio Microtechni, Commen. 29. Plotinus libro 8. tertiæ Enneadis.

a *Plotinus de natura formatiua quid sentiat.*

b *Themistius hæc in Comment. de Anima, & 12. Metaphysicæ.*

c *Animæ mūdi actiones. Macrobius libro. 1. de Somnio Scipionis, Cicero de Vniuerso, Plato in Timæo.*

d *De ideis hæc docte Eusebius, de Præpar. Euang. lib. 11. cap. 10. & Augustinus libr. 83. Quæstionum.*

Effigies animaliū vnde.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

serpentum& cancrorum,& quorundã pisciũ) effigies in petris effingit: ac ligna querna, & alia robora, præuia alteratione,& stipites terra obrutas in lapides, cotes, & trabes lapideas transformat. Ex foliis brassicæ, rore madidis, erucas: ex his tandem papiliones: ex lignis, vermes, cossos, & tabanos: ac ex fimo scarabeos producit: & ex limo Nili mures nasci, Diodorus tradit. Et quod omnem superat admirationem, ex iumentorum corpore terra obruto, apes: ex corpore equorum exanimato, vespas ac crabrones: ex asinorum vero, scarabeos, admiranda quadam metamorphosi procreat. Vnde Ouid.

Ligna cõuersa in lapides. Erucæ. Papiliones. Cossi. Tabani. Scarabei. De hac spontanea animalium generatione Arist. li. 5. de Hist. ani. cap. 19. Plin. lib. 11. ca. 31. & vltra lib. 9. ca. 58. Macrob. li. 7. Satur. circa finẽ.

Cognita, inquit, ***res vsu: de putri viscere tauri***
Florilega nascuntur apes.---- Et,
Pressus humo bellator equus, crabronis origo est.

De apum procreatione hæc Virg. 4. Geor. Plin. lib. 11. ca. 20. & Ouidius libr. 15. Metamorph. Hiero. parte 3. Epistol. 32. & interpres Nicandri in Alexipharmacis.

Cui nam hæc nisi cœlesti animæ mundi & siderum virtuti accepta referre oportet? Vnde Aristot. tertio de Generatione animalium, cap. 10, Platonis præceptoris sui dogma asserere coactus: Generantur, inquit, in terra humoreque animalia, & plantæ: quoniam humor in terra, spiritus in humore, calor animalis in vniuerso inest, ita vt quodammodo plena sint animæ omnia. Huius spiritum poetæ Iouis nomine dignantur. Ob id Aratus,

Arist. in li. de Mundo, eadẽ asserit, & Virgil. Æneid. 6, & 4. Georg. Macrob. lib. 1. de Somnio Scipionis.

μεσταὶ δὲ (ait) *Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί*: *Iouis omnia plena*. Hæc cuncta Virgilius, diuino afflatus furore, his carminibus complexus est:

Principio cœlum ac terras, camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Lunæ Titaniaq; astra
Spiritus intus alit, totamq; infusa per artus
Mens agitat molẽ, & magno se corpore miscet,
Inde hominũ pecudũq; genus, vitæq; volucrũ,
Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore põtus.
Igneus est ollis vigor, & cœlestis origo
Seminib. quantum non noxia corpora tardãt.

Accipis ne modo, a diuina mente, primo omnium rerum principio & opifice, animam mundi suis idæis decoratam emanare, & ab ea stellarum siderumque intelligentias procreari? quarum virtutes per æthereum spiritum & calorem, velut virtus magnetis ferro, seminibus & animabus nostris illabuntur: quarum adminiculo natura siue anima cuncta effingit, format, & producit: nisi materiæ indispositio obstiterit, tum monstra producuntur. Et certe, quod est animæ rationali mens, id esse virtutem informatiuam animæ vegetatrici, ab orbium motoribus & astris cœlitus datam & communicatam, asserimus. & vt mens in architecti intellectu ædificii exemplar fingit, ita virtus illa informatrix in anima & seminibus pro natura cuiusque speciei animalium, & plantarum idæas producit. Deinde Galenus iure libro 3. 6. & 7. de vtilitate particularum, sapientissimæ naturæ, quamuis indoctæ,

Plato in Timæo copiosius hæc.

ac

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

c diuinæ mentis in humani fœtus fabrica, o-era admiratur & celebrat. Et his, promiſſa ne præſtitiſſe arbitror. Si plura requiris, po-eris Platonem, & eius interpretem Plotinum onſulere: qui in Timæo, cuilibet animarum generi peculiare aſtrum attributum eſſe affir-nat. Vale.

Sic polus ſeptentrionalis eſt peculiare aſtrum magnetis.

DE CAVSA MORBORVM *coniuncta, & duplici illorum conſtitutione, vel diſpoſitione. Epiſtola decimaquinta.*

SCISCITARIS a me, an morbus a cauſa ſui coniuncta differat, & an Galenus quoque illam inter cauſas morborum enumerauerit. Hæc certe te, vt tantum mihi faceſſas negocium, quærere ſuſpicor: quum hæc ſolum ſit de verbis, velut de lana caprina, altercatio, te indigna. Tamen ne deſiderio tuo in tantilla re defuiſſe videar, rem ſic paucis accipe. Morbus quidem eſt διάθεσις, id eſt, diſpoſitio quædam in animalis corpore, illius primo lædens operationem. At cauſa coniuncta, quam Græci vocant συνεκτικὸν αἴτιον, ἐστὶν, οὗ παρόντος, πάρεστι καὶ τὸ νόσημα, καὶ ἐξαιρουμένου, λύεται. id eſt, Continens cauſa eſt, qua præſente morbus adeſt, & ea ablata, diſſoluitur. Quæ quum de morborum diatheſi quoque vere prædicari poſſint, & quorum definitio eſt eadem, illorum quoque ſubſtantiam non differre, in confeſſo ſit: morbum quoque & cauſam coniun-

Morbi definitio a Galeno libr. 2. de nat. ho. & de Diff. morborum

Gal. in lib. de Medic. & definitionib. Medicis, ac Auic. can. 1.

ctam idem esse fatebimur. & quum actiones læsæ, ac alia morborum symptomata, sint illius soboles: hanc quoque causæ rationem habere affirmabimus. Vnde veteres nonnulli Medici, qui actionē læsam non symptoma, sed morbum esse statuerunt, diathesim operationes corporis primo lædentem, coniunctam esse morborum causam decreuerunt. Sic Gal. libr. de causis symptomatum quarto, neruorum a viscosis humorib. obstructionem, aut illorum a torpedinis spiritu aut alio infrigidationē, aut coarctationē, ob quā spiritus a cerebro in neruos defluere non possit, esse coniunctam stuporis causam clare testatur. & in ve. [illegible] ri-mi de Pulsuum causis libri inquit, τρίτον γὰρ δὴ τὸ γένος τῶν αἰτίων, οὐκ ἐν σφυγμοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἅπασιν, ἓν μὲν τὸ πρῶτόν τε καὶ κυριώτατον, ὃ δὴ καὶ συνεκτικὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ συνέχειν αὐτῶν τὴν οὐσίαν, ὠνομασμένον. id est, Tertium genus causarum, non in pulsib. solum, sed in omnibus aliis, vnum est primum & principalissimū, quod continens appellant, a continendo ipsorum essentiam nominatum. Et in tertio Paruæ artis libr. Dispositio ea, inquit, quę primum operationes naturales lędit, quam quidem ipsam dicimus esse morbi essentiam, vel (vt vetus translatio habet) causam. Quid multis? Lege Gal. in 30. aph. 7. lib. Com. & clare intelliges Gal. spumosi excrementi in diarrhœa, a cerebri in ventriculum defluxu facta spiritum flatulentum, causam illius cōiunctam statuere. Ex his confectum esse arbitror, dia-

Gal. quibus in locis ponat causam coniunctam.

Causam quoque tremoris coniunctam, ponit Gal. in principio lib. 3 Epid. Hipp.

Gal. lib. 1. Methodi copiose hæc tractat.

Idem de Cōst. Med. morbum causam symptomatum nominat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

diathesin morbiferam ac causam continentẽ, eandem esse morbi essentiam, non ab Auicenna modo, sed a Galeno passim sic appellatam: quia respectu symptomatum, quæ sunt illius progenies, causæ rationem habeat. Cæterum quum hæc de nominibus altercatio curã morborum non variet, plus cõduxisset scrutari, an morborum cura in ablatione causæ pręcedentis, quam Græci προηγουμένην appellant, aut in extirpatione causæ continentis, quam συνεκτικὴν nominant, subsisteret. Hæc sane vt dinoscere possis, scire operæprecium est, geminas esse morborum constitutiones. Vnam, quorum essentia in facto esse subsistit, nõ amplius a causa præcedente depẽdens, quæ διάθεσιν immediate lædentem actiones, in corpore producit. Hanc Galenus libro de Locis affectis primo, propriam dispositionem vocat, quæ separata causa, quæ ipsam fecit, permanere potest. De hac perinde a causa procathartica, nulla sumitur remediorũ indicatio, quoniam euanuit. Altera est, morborũ constitutio, quorũ esse adhuc a generatione causæ præcedentis & efficientis dependet. Vt virus ex canis rabiosi morsu conceptum, ac per corporis molẽ diffusum, per aliquot menses, aut annos quoq;, velut quædam pharmaca δηλητήρια, diu delitescit, donec viscerum & cordis naturam sensim infecerit, tum subito rabies illa canina in hydrophobis emergit. Pariter quoque menstrui sanguinis impuritas, quo viscera embryonis con-

De hac morborum constitutione Gal. 3. Paruæ artis lib. tex. Com. 32. & lib. 2. aph. 22.

De rabie canis Dioscor. lib. 6. cap. 36. Gal. de chir. ad Pisо. & lib. 2. Prædictionũ Hipp. Epid. librum.

creta sunt, vt puriori eius parte fœtus alatur, aliquot annos intra viscera latet, donec eius contagione, ebullitione in sanguine facta, exanthemata, quæ Arabes variolas & morbillos vocant, producat. In tali morborum genere & constitutione, præcipue remediorum indicationes a causa antecedente sumunt: qua ablata, morbus quoque cum suis symptomatibus vna aufertur. Vt si quem dolor capitis ob biliosum humorem in ventriculo contentum infestauerit: aut si quis collecto in ore ventriculi tenui excremento, ad cerebrum euaporante, scotomia laborauerit: ventriculo ab his per vomitum expurgato, hæc cessant. Hæc ideo tibi significaui, vt potius causarum cognitioni, quam de nominibus altercationi, animum adiicias. Vale.

De variolis & morbillis, hæc Auicenna lib. 4. Fen. 1. Tracta. 4. c. 6.

De dolore capitis & scotomia hæc Gal. lib. 1. de Locis affect.

AN IN CVRA EXANTHEMATUM *puerorum, & scabiei, ac morbi Gallici, & bubonibus, & erysipelate, phlebotomia aut purgatio competat.*

Epistola XVI.

PROXIMIS tuis literis significasti, nudiustertius, an in curandis puerorum, morbi Gallici, scabiei, exanthematibus, & in ipsa erysipelate, phlebotomia & pharmacum alui deiectorium competeret, ingentem inter vestræ vrbis Medicos obortam fuisse altercationem: quam ex superiori Epistola, de causa morborum coniuncta, & duplici illorum constitutione,

Eandem quæstionē tractat Conciliator different. 180.

ione,ad te ſcripta; facile dirimere potuiſſes:
n qua ſane intellexiſti, hos morbos, quorum
ſſentia nõ amplius a cauſa præcedente depẽ-
let,nec amplius eorũ materia in alto corporis
anguini pmixta, præcordiis aut venis inſidet,
ed ad externam corporis molem naturæ viri-
ous integre protruſa eſt,nec phlebotomia nec
harmaco purgatorio egere: niſi aliqua illius
portio,aut contra naturam διάθεσις, in corpo-
re adhuc reliqua fuerit. Vnde venerandus ille
Medicorum coryphæus Hippocrates recte
monuit: Quæ iudicantur, & integre iudicata *Hipp. lib. 1. Aphoriſ. 20.*
ſunt,neque mouere,neque renouare aliquid,
ſiue medicamentis,ſiue aliter irritando,ſed ſi-
nere oportere.Has vero integras humoris no- *Gal. lib. 4. de Simpl. medic. cauſas ebullitionis ſuccorũ & ſanguinis ponit.*
xii excretiones in his morbis plurimum acci-
dere videmus,quæ cum ſanguinis ebullitione
oriuntur: vt eſt febris bubonum, ephemera,
ſudor Anglicus, eryſipelas, puerorũ exanthe-
mata: & hanc ſanguinis ebullitionem, vt in
ſuccis & muſto ob aquoſa & cruda excremen-
ta,vel putreſcentia, fieri conſtat. Nam quum
in omnium rerum naturalium ſuccis, tria ex-
crementorum genera contineantur: vnum
terreſtre,quod in vino fex eſt: aliud aereum,
quod dicto quoque in vinis flori reſpondet:
tertium aquoſum & crudum, quod tempore
aut calore ferueſcens, in humoribus & ſuccis *De ſanguine materno Gal. in libr. de Venæ ſectione contr. Eraſ. med.*
ebullitionem facit. Sic quum puerorum vi-
ſcera materno ſanguine concreta & enutrita,
qui ob deſidem mulierum vitam, & caloris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

imbecillitatem, plus æquo aquoſior, minuſque concoctus exiſtit: quis non illius contagione & ſordibus tenerum pueri corpus conſpurcari, & ſuperfluitatibus redundare credat? Quæ cum in maſſa ſanguinis, aut præcordiis, calore febrili incaluerint, tum eas natura, velut muſtum ebulliens feces, ad externa corporis eructat, vnde exanthemata fiunt. Sic quoque ſanguis in epate, aut venis, vtriuſque choleræ putredine efferueſcens, illius ſordes ad ambitum corporis expellit. Vnde in inguinibus bubones, in aliis membris eryſipelata, ſerpigines, anthraces, & phlegmones oboriuntur. Et cum corpus per criſim a noxiis humoribus integre expurgatum fuerit, quod vrina, ſanguinis ſerum, ſanorum lotio ſimilis facta indicat: tum fruſtra phlebotomia aut pharmaco ſanguinem purgaremus: & tum potius præfata morborum exanthemata ac reliquiæ & ſymptomata, facile externis remediis aut fomentationibus curarentur. Quemadmodum in illa diuturna peſte, quæ Romæ Galeni temporibus ſæuiit: His, inquit, qui mortem euaſuri erant, puſtulæ, quas exanthemata vocant, nigræ toto corpore confertim erumpebant: eratq; intuenti perſpicuum, reliquias eas eſſe ſanguinis, qui in febre putruerat: quas velut cinerem quempiam, natura ad cutim truſiſſet, ſicut alia ex ſuperuacuis nonnulla protrudit. Verum, inquit, medicamentis ad eiuſmodi exanthemata opus non fuit, cum

Exanthemata & vlcera vnde fiant.

Vrina exactæ criſis ſignum, Gal. lib. 4. Salubrium, & paſſim.

De exanthematib. peſtilentialib. hæc Gal lib. 5. Method. & in libel. de atra bile.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

rum ſua ſponte ſiderent. Sic quoque ego ſca-
iem & crurium œdemata, cum poſt aliarum
ebrium, tum præcipue quartanæ febris cri-
im oborta, ſponte exoleſcere, citra omne me-
licamentorum ſubſidium, plus centies vi-
li. Quod ſi tum phlebotomia facta fuiſſet,
ut pharmacum exhibitum, ingens fuiſſet pe-
iculum, ne per eas venas, per quas materia
morbi expulſa fuerat, rurſum ad interna vi-
ſcera retraheretur. Nam & ſtomachus fame-
licus alimoniam viſceribus & membris tranſ-
miſſam, per eaſdem vias repetere, alioſque hu-
mores e viſceribus in ſinum ſuum allicere po-
teſt. At quum illa fœda cutis aſperitas, vulgo
ſcabies dicta, ex impuro ſanguine cholerico,
vel aduſto, aut feculento ſalſi phlegmatis li-
quore, permixto oriatur (qualem epar ob ſuã
dyscraſiam, vel non raro ex eſculentis & potu-
lentis mali ſucci producit) quem natura non
confertim, ſed ſenſim cum corporis alimento
citra ſanguinis ebullitionem ad corporis mẽ-
bra diſpergit, & illa ſua contagione inficit &
alterat: vnde fit, vt eius ſucceſſiua regeneratio
nõ modo ab epatis dyscraſia, velut ab interna
cauſa antecedente, ſed non raro quoque ab
obſtructione ſplenis, cuius officium eſt ſan-
guinem expurgare: & a membrorum conta-
gione quoq; dependeat: proinde hic opus eſt,
vt non modo inciſa vena, & crebra alui deie-
ctione ſanguis expurgetur, ſed & vt epatis
quoq; intemperatura, ſpleniſq; obſtructio de-

Scabies poſt quartanam, & alias febres ſalubris.

Hanc humorum per pharmaca retractionem Gal. lib. 3. de virib. natural. fatetur.

De orificiis venarũ per quæ corpus purgatur, Alexand. Aphr. libr. 2. Probl. 54.

Generationis ſcabiei cauſæ.

Hanc pustularum & scabiei, exanthematumq; curam Gal. in secundum Epidem. Hip. lib. Com. 6. abunde docet.

tergatur, corrigaturque. Et tandem corpore prius sic bene expurgato, operæprecium erit, vt externam quoque corporis molem potionibus ex theriaca sudoriferis, aut balneis, thermisve sulphureis, aut vnguentis ex hydrargyrio confectis, exsicces: & ab hac concepta cōtagionis lue, membra externa quoque vindices. Quandoquidem vero recentis morbi Gallici pustulæ, cum scabiei præcipue feræ exanthematibus, magnam habeant affinitatem, quam communia vtriusque remedia arguunt: ac præter externas contagionis causas, ambo ab interna corrupti sanguinis & humorū præcordiorum infectione & sordibus dependeāt: quis obsecro, etiam post expulsas ad corporis superficiem pustulas, sanguinis per phlebotomiam & pharmaca euacuationem, in vtriusq; cura, plurimum momenti habere inficiabitur? Certe nemo. Cæterum vix vllam scio esse ægritudinem, in qua mulieres decoris faciei, ne ea cauis exanthematum vestigiis deturpetur, maiorem rationem habeant. Proinde peculiare est illarum in hoc morbo problema, de quo nondum inter Medicos conuenit, an exanthemata acu aurea argenteave sint aperienda. Atqui quum hoc problema ad veterem Medicinæ artem κοσμητικὴν dictam spectet, quę naturalem corporis pulchritudinem conseruare docet, æquum censeo, vt Medicus quid facto opus sit doceat. Proinde si sanies in exanthematibus liuida, aquosa, & indigesta apparuerit,

Pleraq; scabiei & morbo Gallico remedia esse communia.

De cosmetica medicina, Gal. lib. de Compositione medic. secundum loca.

paruerit, & ea ex aeris contagione pestifera, quam crebro anteuertunt, pullulauerit, tunc ob acredinem & virulentiam humorum, vt illorum virus exhalet, & ne excedant aperienda censeo: ita tamen, ne illorum crustula, quam Græci ἐφελκίδα vocant, vna auferatur. At si sanies spissa alba & bene concocta fuerit; satius esse arbitror, ea intacta relinquere. Nam in huiusmodi saniei generatione carnem quoq; succrescere, qua pustularum vestigia explentur, nouimus. Ea vero remedia Cosmeticæ artis, quæ Auicenna in hoc morbo refert, plus ad pustularum exsiccationem quam ad illorum delenda vestigia conferunt. Quod si faciei decorem conseruare volueris, postquam crustæ sponte deciderint, faciem cum decoctione lupinorum, aut aqua distillationis florum fabarum mane & vesperi abluito, vel liquore tartari vsti stillaticio irrigato, & spe non frustraberis. Vale, & animæ pulchritudinem corporis venustati coniungere stude.

Auicenna lib. 4. Fen. 7 Tract. 2. cap. 5.

AN PHLEBOTOMIA SIT *pharmacis purgatiuis præmittenda.* *Epistola* XVII.

SEDATA nuper contentione, nempe an materia morbi ad ambitū corporis expulsa, venæ sectio & pharmaca excretoria cōpeterent: interim audio, aliam esse altercationem inter vestros Hæmophobos, Erasistrati & Arabum sectatores, Medicos, obortam, qui ob ebulli-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tionem choleræ, omnem verentur venæ sectionem: nempe in morborum cura, qui tam per phlebotomiam quam pharmaca, euacuationem requirant, vtra præcedere debeat. Verum quandoquidem discordia Medicorum est pernicies ægrorum, concordia vero illorum salus, hanc quoque contentionem dirimere studebo. Constat sane, quod in omni repletione venosi vasorum generis, pręcipue plethorica, si primum incisa vena corpus euacuauerimus, tum pharmacum postea datum inueniet venas & corporis meatus non ita refertos, nec obstructos vt pharmaci vires, natura duce, impeditę totam corporis molem penetrare possint, & mira facilitate noxios educere humores. Si vero vasa fuerint sanguine, aliisve humoribus repleta, tum obstructis circa epar & mesenterium venis, pharmacum non ferenda alui tormina, cruciatus, & animi deliquia excitabit, ac venulas diuellet, nihil quoque effatu dignum educet. Proinde Hippocrates in omnibus fere morbis acutis, in quibus humores nõ turgent, in phlegmone aliisve internis viscerum tumoribus & apostematibus, & in quibus morbis omnes humores æque seruata eorum proportione augentur, virtute & ætate ægroti consentientibus, curam a venæ sectione auspicatur. At si tantum vnus ex illis humoribus præter sanguinem redundauerit, aut computruit, aut exigua fuerit sanguinis boni substantia, aliorum humorum copia

Eadem docet Gal. lib. 4. Salub. & auctor libelli de Affectuum in renibus dinotione.

Hipp. hæc lib. 4. Reg acuto. & Gal. lib. 2. aph. 8. docent.

Hæc quoque eadem tradit Auicẽna quarta primi cap. 5

pia ſuperata, tum primum ab alui deiectione euacuationem molitur. Vnde Galenus, fidus illius interpres, in libro de Medicina facile parabili, in cura Iſchiadicæ paſſionis inquit: εἰ μὲν πολὺς εἴη ὁ ἐνοχλῶν χυμὸς, καθάρσει πρότερον χρηστέον τοῦ λυποῦντος χυμοῦ. εἰ δὲ πληθωρικὸν εἴη τὸ σῶμα, πρὸ τῆς ἁπάντων παραλαμβανομένης φλεβοτομίας. id eſt, In cura doloris coxendicum, ſi multus fuerit infeſtans humor, purgatione primum vtendum erit humoris affligentis: ſi vero plethoricum fuerit corpus, primum omnium ſuſcipienda eſt phlebotomia. Illud vero tacite non eſt prætereundum, quum melancholia, velut fex in vino, in fundo vaſorum ſubſideat, & ob eius groſſitiem in expurgatione humorum pharmacis ſit contumax: Galenum prudenter curam cancri ac elephantiaſis & vlcerum malignorum a phlebotomia exordiri. Proinde in libro de Medicamentorum compoſitione κατὰ γένη, gloriatur ſe curam vlceris cacoethici in crure, varicibus atra bile refertis circumſepti, a venæ ſectione inchoaſſe, poſtea pharmaco quoque melancholiam purgaſſe, tandem varices per tranſuerſum incidiſſe: ac ſic vlcus, aliis immedicabile, feliciter conſolidaſſe. Harum vero euulſionem, quamuis ſtans animo interrito, ac non contractis ſuperciliis, C. Marius in vno crure tuliſſe fertur: illarum tamen curam, morbo videlicet grauiorem, in altero crure pati detrectauit. In huius altercationis diſcuſſione, vna cum Auicenna,

Phlebotomiã morbis ex melancholia cõpetere, teſtatur Gal. libr. 2. ad Glauc. & de Atra bile.

De hac vlceris curatione plura Gal. lib. 4. de Compo. medic. & in lib. de Atra bile.

Varices ſectione & euulſione curatæ.

De C. Mario, qui ſepties cõſul fuit, Pl. lib. 11. cap. 45. & Plutarchus in Apophth.

Auicẽna Fen. quarta primi, cap. 5.

pharmaca ea nominamus, quæ vulgus Medicorum electiue purgare asserit. De quorum numero sunt, vterque elleborus, & sesamoides, thurbeth, esula, mesereon, aut coccognidium & scamonea, quorum virus vltra epar per vniuersum corpus dispergitur. At aliorum quæ benedicta & lenitiua vocant, qualis est manna, terebinthina, cassia, thamar Indorum, reubarb, epithymus, sene, & id salubriũ pharmacorum genus, ac denique clysteria ex his lenitiuis & medicinarum obstructiones aperiẽtium & humores viscosos incidentium decocto confecta, horum inquam vsum ad eluendas ventriculi & intestinorum sordes & excrementa, ne his virtus pharmaci obruatur, & ratione vacui, in venas phlebotomia exhaustas, succedant: vt his quoque obstructi venarum mesenterii meatus aperiantur, ante phlebotomiam & pharmaca fortia non repudiamus. Nec alio nomine apud veteres Medicos, ante fortia solutiua, & ex ellebore aut narcissi cepe, vomitiua pharmaca, vsus syrnesmorum inoleuit, qui erant mediocres ex melicrato & aliis lenientibus & abstergentibus euacuationes, quas nostri seculi Medici minoratiuas appellant: horum tamen omnium recta administratio ex *a* prudentis medici iudicio coniecturali dependet: id quod frequenti vsu & rationis exercitio in explorandis morborum causis & curis tibi comparare poteris. Vale.

Minoratiuæ euacuationes erãt apud veteres quoq; humorum ad excretionem præparatoria, sicut apud Alexandrum & Actuariũ nõnulla apoxemata.

De syrnesmis hæc Galenus in 2. Hipp. de articulis librum.

a Prudens medici iudicium vsu & ratione constat.

A N

IN CVRANDÆ PESTIS *methodus tam per phlebotomiam quam pharmaca euacuationem exigat, & quæ sit alteri præmittenda. Epistola* XVIII.

VERVM id esse, ingenue fateri cogor, omnes encyclopædiæ artes, velut circulo quodam adeo cohærere, vt altera sine alterius ope subsistere non possit. Ita quoque fateor, Medicæ artis problemata, velut anulos in aurea Platonis cathena, adeo esse connexa, vt alterum sine altero ægre moueri possit, quin alia quoque attingantur. Nam quum nuper in vestra Academia disceptatum fuisset, phlebotomia ne in cura morborum, qui vtraque euacuatione egeant, sit pharmacis præmittenda: en mox altera illi affinis subrepsit quæstio, nẽpe An ratio curandæ pestiferæ febris putredinalis, ante vel post alexipharmaci vsum vtranque exigat euacuationem, & quæ alteri sit preferenda. Quum hæc duo problemata, quorũ declaratio ex eisdem fere indicationibus prodit, ita cohæreant, vt alterum ab altero ægre diuelli possit, æquum censeo, vt iste quoque in circulo problematum nodus recte explicetur. Constat igitur, non modo plethoram & cacochymiam, sed potius ipsam morbi magnitudinem, tam phlebotomiam quam purgationem & indicare, & exposcere. Morbus vero quiuis trifariam magnus vel leuis dicitur: vel ob afflicti visceris præstantiam, vt cordis, cerebri, diaphragmatis, præcordiorũq; phlegmo-

De aurea Platonis cathena Macrob. lib. I. de Somnio Scip. Plato in Ione, Lucret. lib. 2.

De magnitudine morborũ hæc Gal. lib. 4 & 7. Method.

& in lib. de Artis medic. const.

nes,& abſceſſus ac vulnera: deinde ob affectus magnitudinem, quam ſymptomatum ſæuitia, velut ſyncopis, delirium, & alia eiuſdem farinæ accidentia indicant: poſtremo ob eius malignitatem vel virulentiam, cuius materia (vt in cancro, atra bilis) in virulentis abſceſſibus & gangræna, & aliis, eſt coniunctioni contumax, ac κακοηθέστατος. Atqui quum hæc febris peſtifera, primum cor infeſtet, veneni contagione particeps, horrendis ſymptomatibus, delirio, bubone, & anthrace æſtuet, ac triplici ratione non magnus modo, ſed maiorum maximus iure dictus, vtranque certe, phlebotomiæ & per pharmaca euacuationem expoſcere videtur. Atqui hoc diui Hippocratis & Galeni præceptum in omnium magnarum ægritudinum cura non eſt perpetuum. Nam ſi quis venenoſorum animalium, quæ Græci ἰόβολα dicunt, phalangii ſcilicet, ſcorpionis ictu, aut aſpidis, canisve rabioſi morſu, vel telo virulento externe intoxicatus fuerit, tum horum curationis tantum duplicem indicationem Galenus & Damocrates ſtatuunt, vel virus euacuando, vel alterando. Euacuationem vero non pharmaco vel phlebotomia, ſed eorum medicaminum ope fieri ſtatuunt, quæ ſua vi calorifica virus attrahant & eliciant: velut ſunt cucurbitulæ, aut cornua, quibus veteres illarum vice vtebantur. alii labiis vulneri admotis virus exſugebant: alii locum affectum cauteriis adurebant, & exſiccabant, aut carnem

Hanc curandi toxica methodum ſcribit Galenus lib. 13. Meth. & lib. 2. de Antidotis.

Lege Actuarium de compoſitione diacarcini.

nem vulneris excidebant. Vnde Damocrates poeta Medicus recte cecinit:

διὸ καὶ θεραπείας ἐστὶν ὁμογενὴς τρόπος.
καὶ γὰρ ἐπὶ τούτοις σάρκα τὴν τετρωμένην
ταχέως περικόπτειν σμιλίῳ δεῖ, καὶ πυρὶ
συκίας ἐπιβάλλειν, εἰ δυνατὸν, τοῖς τραύμασιν,
τοῖς δριμέσιν τε φαρμάκοις, καὶ καυστικοῖς
τηρεῖν τὸ τραῦμα πλείονας χρόνους πλατύ.

Damocratis versus de virulenti vulneris cura.

Altera vero curandi venena methodi indicatio, in alteratione consistit. Alterabis vero his medicamentis, quæ vel qualitate vel tota substantia sunt veneno contraria: quorum ingentem syluam Dioscorides lib. 6. Nicander, Galenus de Theriaca ad Pisonem, ac Corn. Celsus lib. 5. recenset. Has duas curandi virulentos morbos & toxica rationes dum pestiferis medemur febribus, quamprimum obseruandas consulo: quippe quum omne venenū ex sua genuina proprietate quam primum cor, fontem & domicilium vitæ, petat, ac tum derepente per vniuersa corporis viscera & molem dispergitur: quid obsecro magis necessarium, aut commodius comminisci poteris, quā vt primum omnium cordi cum his alexipharmacis, quæ qualitate aut tota substantia huic exitiali pestis veneno repugnant, subsidium & opem feras? in quorum catalogo præter theriacam Nicandri, & Mithridati compositionem, & pleraque a neotericis excogitata antidota, inter simplicia smaragdum, radicem angelicam, zedoariam, scordium, & eringium,

De hac veneni proprietate Gal. libr. 1. de Spermate plura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Gentilis de nostro bolo Armeno idem suspicatur.

ac petasites, primas habere experior. Bolus ex Armenia quum sit nobis ignotus, ei quo vtimur notho nihil confido. Sane præter hæc non minus tribuo ex succo pomorum citri, limonum, aranciorum, mali punici, oxylapathi, iuiule cum aceto & zuccaro decoctis, quæ sua qualitate & congenita proprietate venenis & pestifero huic morbo resistunt, cordis quoq; robur fouent, quod epithematibus odoriferis externe applicatis conseruare ne cuncteris. At si circa emunctoria cerebri, cordis aut epatis, id est, iuxta aures parotis, sub axillis abscessus, in inguinũ adenibus bubo, virtute expulsiua cooperante eruperit, aut interim carbunculus in brachiis aut cruribus efferbuerit, tum festinanter velut in vulneribus virulentis medicamenta quæ virus extrahant, ad locum affectum applicato: nempe cucurbitulas, aut emplastrum ex fermento, theriaca, farina sinapi & cepe sub cineribus cocto confectum: additis, opoponacis ac galbani gummis aceto acerrimo dissolutis, imponito, & abscessum ante maturationem scarifica, aut aperi, vel cauterio adurito. Si vero patiens ignem veretur, tum cauteriũ potẽtiale ex cantharidibus & fermento confectum, aut contusam ex oleo flammulæ radicem applicato: quæ sua virtute calorifera & ardente, non tantum noxios humores attrahunt, sed etiam nõ raro factas ex his collectiones aperiũt. An vero præter hæc, huius morbi noxii humores phlebotomia

Eadem suadet Corn. Cels. lib. 5. cap. 28.

tomia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tomia aut pharmacis sint euacuandi, hic adhuc sub iudice lis est. Verum cum morbi causa intra venas sanguini commixta contineatur, quid vetat, decima vel duodecima ab assumpto alexipharmaco, & finito sudore, hora refectis ante viribus, venam in eodem latere sub abscessu vel anthrace, in competenti membri loco, ætate & viribus suffragantibus, incidere? quum phlebotomia non tantum infectos humores educat, sed & obstructiones aperiat, feruoremque febris remittat. Nec est quod verearis humorum ad interna reuulsionē, quū abscessus validis medicamētis attractoriis sint cooperti, quæ reuulsioni resistunt. Vnde Galenus noster, & illius ipsissima simia Paulus ex Ægina, curam anthracis a sectione venę vsque ad animi deliquium, exclusiue tamen, inchoare suadent: quod nec ego improbo. An vero in cura huius febris fortia purgationis pharmaca æque competant, non certe facile dixerim: quippe quum ea humores noxios magis conturbent, & per corpus dispergant, & rursum per viscera ad intestina reuellant, roburq; corporis dissoluant, & venenosa quoque qualitate participent, ac non raro dysenteriam, [a] ventrisq; fluorem proritare soleant, qui alioqui huius febris peculiare & vtplurimum lethale est symptoma: quo omnes fere in illa diuturna Romanæ vrbis peste correptos, quos bolus Armenus non iuuit, interiisse, Galenus li. 3. de Morbis vulgaribus testatur. Proinde Cornel.

[a] *Fluxus ventris, pestis symptoma Galen. lib. 3. Epid. & li. 5. ac 10. Methodi.*

Lib.3.cap.7. Celſus: Deſiderat, inquit, etiam propriam animaduerſionem in febribus peſtilentiæ caſus: in hac minime vtile eſt, fame aut medicamentis vti, aut aluum ducere. Si vero vires ſinunt, ſanguinem mittere optimum eſt, præcipue ſi cum dolore febris eſt. Cæterum ſi aluus obſtructa, ſua excrementa non deiecerit, quis obſecro clyſteris lenitiui vſum diſſuadebit? Nemo. Et ſi morbus ſtatum exceſſerit, vt reliquiæ morbi extirpentur, medicamen purgatorium ex reubarbaro, agarico, ſiliqua Ægyptia, aut rore Syriaco, vel thamare Indorum, obeſſe non poterit: perinde ac illa fortia, diagridium, colocynthus, thutbet, elloborus albus, lapis Iaſuli, ac Mercurius ille præcipitatus, quum venenum redoleant, prodeſſe non poſſunt. Iam tu probe noſti, me multos, de quibus etiam conclamatum erat, in hac peſtifera lue hac methodo curaſſe: primum, ſi aluus aliquot dies ante morbi initium parum vel nihil excreuerat, tum glande impoſita, aut leui enemate eam exoneraui: poſtea alexipharmacum ſudoriferum exhibui, quod pro ratione ætatis & virium, ſudorem duas vel tres aut plures etiam horas promoueret. Cordi epithema applicui: et ſi abſceſſus vel anthrax eruperat, confeſtim emplaſtra quæ virus attraherent & emūgerent, accommodaui. Tandem a ſudore hora ſexta vel ſeptima, refectis tamen prius aliquo iuſculo viribus, venam opportunam ſecui: at mox ab alexipharmaco, aliis ſingulis diebus

Epilogus dictorum.

bus mane & veſperi potagia alterãtia, quæ ſua qualitate & tota ſubſtantia veneno morbi reſiſterent, exhibui, & cor quoque confortarent: qualia ſunt quæ ex ſucco citriorum, limonum, aranciorum, acetoſæ & iuiulæ, cum momento aceti & zuccaro decocta conficiuntur. At in morbi declinatione, ſi appetitus edẽdi languebat, vt corpus tuto nutriri poſſet, ſanguinem a reliquiis contagionis pharmacis paulo ante commemoratis expurgaui. Poſtremo chirurgis, ne vlceris aut carbunculi conſolidationem præcipitarent: cocis vero, vt præſcripto tempore commoda eſculenta & potulenta ægro ſuppeditarent, edixi. Qua curationis ratione ingens ægrorum numerus, Deo optimo auſpice conualuit: qui te ab hac ſæua contagionis lue ſaluum velit. Vale.

DE CAVSIS SVDORIS BRITANNICI, *& quid ſit apud Galenum febris Typhodes.* *Epiſtola* XIX.

PROXIMIS ad affinem meũ literis problemata Medicæ artis, ob cauſarum naturalium condependentiã, arctiſſimo quodam nexu, velut annulos in aurea Platonis cathena, cohærere teſtabar: quo ænigmate diuinus ille Academiæ antiſtes, cauſas rerum naturales indiſſolubili lege conſortii condependere ſignificauit. At modo, quum rem pẽſiculatius obſeruo, ea Medicorũ problemata Lerneę paludis ſerpenti mihi ſimillima videntur, cui quũ

Hercules vnum desecuisset caput, confestim aliud subnascebatur: sic modo, vno dissoluto problemate, en mox aliud, de sudorifera illa Britannorum febre, suboritur: nempe, an sit pestilentiali homogenia & sub illa sudorulenta febre, quam Galen. typhodea & helodea appellat, contineatur. Iste sane morbus, qui Britannicus, ob regionis humiditatem, diu fuit ἐνδημος, id est vernaculus, & certe nationi peculiaris: quum vero in Europa peregrinari & populariter a septemtrione versus nos grassari tentasset, plerisque Europæ populis factus est epidemialis, & nostrorum delictorum vindex. Tria sunt certe flagella, fames, gladius, & pestis, quibus iusto Dei Israel iudicio pœnas peccatorum luimus. Peste vere nullum seuerius, quo mandati sui præuaricatores acerbius afflixit olim. Quum Dauid contra Mosaicæ legis edictum, Ioab ducem, populum Israel censere iussisset, 70 virorũ millia triduo peste perierũt. Nec cessauit pestis; donec Dauid rex delicti sibi conscius, constructo in area Iebusæi altari, cilicio indutus, pronus cadens in terrã, supplex culpam deprecaretur. Ita olim quoque, vt nũc, si quid delirabant reges, plectebantur Achiui. Id quod ethnici quoque verum esse cognouerunt. Nam & Apollo, ob raptam Chrysis sacerdotis sui filiam Astynomen, suis pestiferis spiculis totum Græcorum exercitum confecisset: nisi Calchas vates Agamemnoni, vt Chryseïda patri redderet, & ea iratum Apollinis numen

Quid sit morbus endemus, Galenus libr. 1. Epid. & li. 1. Reg. acut.

Primaria pestis causa.

De Dauide & peste, hæc 2. Reg. cap. 24. 1. Paralip. ca 21. Ioseph. lib. 7. Anti. ca. 13.

De hac Græcorum peste Homer. Iliad. primo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

numen litare suasisset. Ita pariter omnes primariam pestis causam in peccata nostra referunt, quam Deus nostris offensus criminibus, noxio siderum influxu, & temporum alteratione, sub concauo orbis lunæ excitat. Proinde secundarias pestis causas, vitiatas ab influxu siderum, & putrida ex barathris, lacubus, cadaueribus exhalatione, aeris & aquæ qualitates, aut substantias, recte Medici statuunt: quibus quum carere non possimus, illorum vsu primaria corporis nostri elementa, humores, & spiritus quoque infici fateamur oportet. Ita has esse duas pestiferarum contagionum causas communes, & ea ratione in genere causarum esse homogeneas confitemur. At quandoquidem sunt variæ temporum anni & elementorum alterationis species, epidemiales morbos specie distinctos nemo negabit. Quæ vero specialis sit externa & interna sudoris Britannici causa, id sudor plane indicat: qui si præter syncopen aut vires corporis defectas, præcipue mane acciderit, repletionis vasorum testis est locuples. Cuius, præter crapulam, inter externas causas, australis temporum constitutio, causa est præcipua. Auster sane ventus miro tepore humidus, a meridie per deserta Libyæ, venenosis animalibus referta, quorũ contagione infectus spirat. Vnde Statius Papinius:

Secundariæ pestis causæ.

Has pestis causas Lucret. lib. 6. describit.

De sudoris indicio hæc Hip. lib. 4. Aphor. 41.

Stat. lib. 5. Syl. Ouid. 1. Metamor.

De austro idẽ Pli. li. 2 ca. 49

An (inquit) *imbrifero Lybiæ sudauerit austro.* & Ouidius poeta eo antiquior:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De coturnicibus hæc Ariſt. lib. 8. de Nat. anim. ca. 12.

Virg. li. 1. Georg.

Hæc Ariſtot. ſect. 1. Proble. 23.

Hippoc. lib. 3. Aphor. 6. Galen. libro 3. de Differ. anhel. & lib. 2. Prognoſtic.

Febrium bimembris diuiſio.

Meridies, ait, ***nubibus aſſiduis, pluuioq; madeſcit ab auſtro***, qui ſuo tepido humore corpora animalium adeo replet, & aggrauat, vt eo ſpirante minus eſuriant animantes. Et coturnices (ait Ariſtoteles) cum ceciderint, ſi ſerenũ aut aquilonium tempus ſit, ſociantur, & proſpere degunt: ſed ſi auſtrinum, moleſte, propterea quod parum volant. Humidus enim grauiſque auſter eſt, Græce ab humiditate Notus appellatus: ***Arboribus*** (vt Virgilius cecinit) ***ſatiſque Notus, pecoriq; ſiniſter***. Sunt enim Auſtri, ait in Problematibus Ariſtoteles, ſuapte natura humidi, calidique: qua temporis conſtitutione febris cõmittitur, quæ non niſi per exceſſum ambarum qualitatum illarum oriri ſoleat. Recte igitur Hippocrates, febres ſudoriferas tum maxime oriri definit, quum æſtas auſtrinis flatibus maduerit: ὁκόταν, ait, θέρος γίνηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι προσδέχεσθαι χρή. id eſt, Quando æſtas fit ſimilis veri, tum ſudores multos in febribus expectari oportet. Et Gal. in Prognoſtica Hippocratis ait, ἐν καύμασιν ἀμυδροῖς πυρετοὶ ἀνιδρῶτες τὰ πλεῖστα, τοῖς δὲ ἐπὶ ψεκάσιν ἱδρωτικώτεροι γίνονται. id eſt, Per æſtus ſqualidos & ſiccos, febres fere ſine ſudore eueniunt: per imbres vero, longe magis ſudorulentæ fiunt. Proinde Galenus in Apologia contra Lycum, febrem bifariam diuidit: quaſdam exacte ſiccas, quales ſunt exquiſiti cauſones, & alii febriles ardores, in quibus vehemens ſitis, lingua ſicca, cutis vt coriũ dura, & ingens in toto patien-

ientis corpore squalor & situs apparet. alias vero ait esse exquisite humidas, in quibus ægri primo die cõfertim sudant, & in sudorib. aut mediocriter aut nihil alleuiantur. quas Galen. τυφώδεις, & ob sudoris madorẽ ἀπὸ τοῦ ἕλεος, ἢ ἐλώδεος, id est, a palude, ἐλώδεις nominat. [a] Typhodes vero, a Typhoeo gigante, qui Iouis fulmine ictus, sub ardenti Ætna sepultus, cum ventorum turbine sulphureas eructat flammas, & saxa. Aut potius a typhone vento typhodes dicta, qui densa nube inclusus, præceps in terram elisus, puluerem soli turbine verrit, arbores euellit, ac obuia quæq; pessundat: cui⁹ exhalatio nubẽ erũpens, fulgure micat, ac nubes in largũ imbrem resoluitur. Nã post has ecnephiæ typhonis, ac ꝓsteris ventorũ procellas, repentinę ingrauescere solent pluuiæ. Sic in illa Britãnici sudoris febre humores & ἰχὼρ sanguinis, velut in nube vapor, venis inclusus, quãprimum natura morbi iudex, noxios humores ab incorruptis sequestrauit, tũ velut post typhonis ꝓcellas imber, sic hi febrili calore efferuescẽtes, cũ sudore cõfertim per cutẽ erumpũt. Nemo igitur cordatus, hãc Britannici sudoris luẽ, febris typhodeos esse speciẽ negabit: veterib. vt creditur, nõ adeo ignotã, vel inexpertã. Accipisne iam, præter astra, austrinos quoq; flatus (quos diuus Hieronymus pluuiarũ pincernas appellat) quib. ann. a Christo ex illibata virgine nato 1528, quo primum in Germania hæc sudoris contagio incrudescebat, tota illius anni æstas

a Febris typhodeos meminit Galen. libr. 1. Aphor. 12. & lib. 7. Aph. 43. Quid sit febris typhodes. De typhoeo gigante Ouidius 4. Fast. Lucan. li. 5. Manil. lib. 2. cap. 16. Strab li. 5. De typhone vento Arist. lib. 3 Meteor. & Proble. sectione 2. Plin. libro 2. cap. 50. Lucr. libr. 6. Manil. lib. 2. cap. 16.

Epilogus Epistolæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

maduit, esse huius febris causas? quæ præter crapulam, etiam venas & arterias humore replebant: quarum repletio obstructionem parit, obstructio putredinem gignit, quæ febrem incendit. Quare si quis hanc febrem appellet ephemeram putridam, nihil moror. Quum enim huic, & pestilentiæ vulgari, externæ causæ sint communes, easdem quoque illis prophylacticas esse cautelas arbitror. Quod vero ad curam illius attinet, natura citra Medici auxilium huic morbo per crisim medetur: nec est quod Medicus agat, nisi vt sudorem pro ratione ætatis & virium patientis moderetur: quarum robur conseruare Medicus studebit. Vale. Hoc tamen pro coronide huius Epistolæ adiicere libuit, Hippocratem morbum ex phrenitide & lethargo mixtum, τυφομανίην quoque appellare.

DE COACTA ET IRRITA *sitis in febre tolerantia.* *Epistola* XX.

GAVDEO, mi collega, te Epistolam meam de sudore Britannico approbare. Multo vero magis lætor, quod libellum primum de cura huius, nescio a quo pseudomedico, aut ardelione potius, primo editum, Vulcano consecraueris. cuius auctor, dignior Vulcano fuisset victima: qui vtinam cum suo libello, quo plures quam morbus ipse interemit, ad extrema Arabiæ infelicis deserta & Syrtes proscriptus,

ctus, ad illiusque feras dilacerandus condemnatus fuisset. Similis sane illi Medico, qui (teste Galeno) adolescẽtem sudore syncopali aut diaphoretico languentem, in balneum hypocausti ablegauit: & cum sudoris copia large proflueret, gauisus Medicus, ac si commodum sudoris tempus designasset, paulo post mortuo adolescente, ab eius necessariis vt homicida accusatus fuit. Qua accusatione digni forent nostrates Medici, qui ægros febricitantes inoportuna siti macerant. Nam vt illi, resolutis sudoris profluuio viribus, multos suffocarunt: sic hi nõ paucos inani sitis tolerantia perdunt, adeo vt non iniuria Erasistratus grauiter ob id Appollonium & Dexippum Hippocratis discipulos incessuerit, quod de hectimoris cotylæ cyathis, quorum singulæ vix duas vncias continebant, vnum aut alterum tantũ febricitantibus concessissent. In quo certe ab Hippocratis præceptoris dogmate, teste Galeno, longe desciuerunt: qui ait, Hippocratem hæc redarguere, ne quis tãta siti affligat ægros, vt illis febricitantibus, aquæ tantum vigesimam cotylæ partem præbeat. Nam & Hippocrates lib. 4. de victus in morbis acutis ratione: Causone laboranti, ait, aquæ vel melicrati aquosi, & exacte cocti, bibere dato quantum volet. Proinde Galenus gloriatur, se frigida potione vbertim & tempestiue data, omnes causone affectos, morti eripuisse. Intẽpestiue autem datur plethoricis, ante corporis euacu-

Historiam hanc scribit Gal. in vestibulo li. 1. Prognostic.

Gal. lib. 1. & 3. de Reg. acutorum.

De opportuna frigidæ exhibitione Galen. lib. 1. ad Glau. & 8. Methodi.

ationem: & si viscera humorum viscedine obstructa, vel phlegmone obsessa fuerint, aut humoris crudi copia obstiterit. Alias abundans frigidæ potio, præcipue in acutis febribus opportune data, inter alia illarũ remedia primas meretur: quæ si causonis ardore laborantibus subducta fuerit, eas febre hectica tabescere cogit. Vnde coactam in febribus continuis sitim ob cordis & prçcordiorũ çstum, sanguinis adustionem, spirituũq; resolutionem, plurimum obesse, nemo mentis compos inficiabitur. An vero potus, in paroxysmis febris interpolatæ cõpetat, non parua est altercatio. Sunt qui Aphor. Hipp. edocti (quo ait, In accessionib. abstinere oportet: nam cibũ dare nociuum est. & quib. per circuitum fiũt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet) in quouis paroxysmi tẽpore, nõ inediam modo edicũt, sed potũ quoq; vetant, etiã picrocholis: quum tñ Hipp. potius de cibo quã potu id statuerit. quo fit, vt ægros siti intolerabili, qua nec maiori Tãtalus apud inferos excruciatur, miseros conficiant.

Causonis in hecticam permutatio. Gal. lib. 1. de Diff. febr.

Hipp. lib. 1. Aphor. 11.

His Medicis nempe δοξοσόφοις, Iulius viator Romanus eques, opportunus fuisset patiens: qui cum in pupillari ætate, aquæ subter cutem effusç morbo laboraret, & humorũ vsu a Medicis illi interdictum foret, assuetudine naturam superauit, ac reliquum vitæ tempus abstemius vixit, ac in senecta nihil bibit: quum tamen vetus parœmia, senes, vt aquilas seniles cadauerum suctu, tãtum potu viuere testetur.

De Iulio viatore hæc Plin. lib. 7. ca. 18.

Senectus aquilæ suctu seruatur.

At

At certe Hippocrates in paroxyſmorum declinatione adeo potum ægris non vetuiſſe, ſed ob illius commoda in libro de Acutorum diæta primo, fere præcepiſſe videtur, dum ait: Pedibus frigore affectis, non ſolum a ſorbitione, ſed etiam a potione, maxime abſtinendũ eſt: ſed tum ſorbitionem & potum dabimus, quũ calor ad pedes vſque peruenerit. Nam hoc tempus maxime opportunum eſt cum in omnibus morbis, tum præcipue acutis, vbi febris & ingens periculum ſubeſt. Hoc obſeruãs Galen. in libro de Criſi, & tertianæ febris purę cura, recte his verbis Medicos monet: Quum in vigore febris conſiſtit, calorque æqualiter quaqua verſus extenditur, nihiloque thorax plus extremitatibus calet, tum iam bibendi tẽpus ægrotanti adeſt, & ſtatim a potu plurimus vapor calens per cutem exhalabit, ſudoris nũcius: bilis quoque ſuperueniet vomitus, vẽter ſoluetur, bilioſum quoque emingent. His, Collega mi, perſuaſus, nil temerarium vulgi iudicium veritus, ſi patiens corpulentus, eiusque epatis ac ſplenis ſubſtantia inoffenſa fuerit, cum tota corporis moles æqualiter incaluerit, tum vel in ipſa febre Britannorũ ſudorifera, vires ægroti potu refocillato, eo ſudorem elicies: quo cauſa illius paroxyſmi coniuncta facilius ſudore difflari, & digeri per cutem poterit. Vale, meique memor eſto. Et ne de ſiti amplius mihi conquereraris, en poculũ amicitię (velut apud Brachmanes Indorum

Et idem Hip. lib. 1. Reg. acut. ca. de Ptiſan. vberius.

Hæc Galen. lib. 2. de Criſi.

De Brachmanibus Philoſtrat. hæc in vita Apollonii.

philosophi facere solebant) ex Tantali phiala tibi propino. Iterum vale.

DE MORBO VIRGINEO. *Epistola* XXI.

CONQVERERIS mihi, vt tuo fido Achati, filiam tuam Annam primogenitam, & iam nubilem, a multis procis, virtutum integritate ac stemmatis claritate, opumque facultatibus, auito tuorum maiorum generi non imparibus, in coniugem desiderari: quos tu, ob filiæ imbecillitatem, abdicare cogaris. Nec id adeo tibi esse molestum, quam quod hactenus nullus Medicorum internam morbi causam & essentiam explicare, simulque curam præscribere potuerit. Nam vnus esse cardialgiam ait, alius cordis palmum, hic vero dyspnœam, ille matricis suffocationem: nec defuisse, qui ex vitio epatis esse ventriculi fastidium suspicarentur. quorum discors de filiæ tuæ morbo iudicium, effecisse ais, vt totus animi pendeas, nec quid facto opus sit discernere possis. Ob id a me de morbo filiæ iudicium, ac de nuptiis cõsilium fidele, pro veteri amicitia efflagitas: simulq; quibus morbi symptomatis affligitur, recte primum declaras: cuius nempe faciei indoles, quum anno præterito roseo genarum labiorumq; rubore floruisset, ea modo velut exãguia, pallescere triste, cor ad quemuis corporis motum contremiscere, arteriasque temporũ sensibiliter pulsare, & in choreis adscen-

Casus & accidentia morbi virginei.

suve

uve ſcalarum dyspnœa corripi, ſtomachũ ci-
ũ, ac præcipue carnem faſtidire: & crura, prę-
ipue iuxta talos, ad noctem œdemate intu-
neſcere. Ex his ſane accidentib. & ſignis mor-
i pathognomicis, quæ morbi cauſam & ſub-
tantiam produnt, eiusque curam deſignant,
niror veſtrates Medicos morbi cauſas & na-
uram non agnouiſſe. Quod vero nomen illi-
ıs non dixerint, id quum ad morbi curam ni-
il conferat, nihil quoque refert. Multæ ſunt
n morborum catalogo ægritudines, nomine
& non cura carentes. Nec hic morbus propriã
habet nomenclaturam, quam cum ſit virgini-
bus peculiaris, virgineus quoq; indigitari po-
terit: quem Brabantinorum matronæ, febrem
albam, ob faciei pallorem, & amatoriam ap-
pellare ſolent: quum palleat omnis amans, &
color hic ſit aptus amanti. quamuis febris ad-
modum raro coincidat. Sed hic morbus virgi-
nes frequenter infeſtat, quum viro iam matu-
ræ ex ephebis exceſſerint. Nam id temporis,
natura duce, ſanguis menſtruus ad matricis lo-
culos, & venas ab epate defluit: qui quum ob
illarum anguſta oſcula, quæ nondum patue-
runt, viſcoſis quoq; & crudis humoribus ob-
ſtructa, & denique ob ſanguinis groſſitiem, e-
rumpere non poſſit: tũ rurſum per venæ cauæ
maiorisq; arteriæ propagines, ad cor, epar dia-
phragma, & pręcordiorum venas regurgitat:
capiti quoq; bona pars impartitur, & circa vi-
ſcera accidentia grauia parit, dyſpnœã, tremu-

De nomine morbi virginei.

Amantes pallent, teste Ouidio.

De cauſa morbi virginei.

Id quoq; Gal. lib. 4. de Cauſis ſympto. & lib. 4. Reg. acut. affirmat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

lum cordis palmum, epatis inflationem, ſtomachi faſtidium, cardialgiam: nec raro cum amentia epilepſiam, & delirium. Quod Hippocrates in libello de Virginum morbis, his teſtatur verbis: Virgines, inquit, quibus nuptiarum tempus aduenit, maturæque iam viro ſunt, ſpectrorum imaginariis terroribus affliguntur, præſertim quum menſes deſcendunt. nam ante hoc, non admodum male afficiuntur. poſtea vero ſanguis in matricis locellos, tanquam effluxurus deſtillat & deſcendit. quum autem oſcula exitus obſtructa fuerint, ſanguisque ob cibaria & corporis incrementū auctus, illic collectus ſubſiſtit plurimus, nec vnde effluat exitus venarum pateant, præ copia cor, ſeptum tranſuerſum, pręcordiaque petit. quibus repletis, cor ſibi non conſtat, & torpet: ex torpore vero deſipit & delirat. Nil certe mirum, quum epar a feculento menſium ſanguine non expurgetur, & eo pręcordiorū venę infarctæ fuerint, hypochōdriorum viſcera intumeſcere, & his diaphragma (vt in hydrope) coarctari, quod difficilem parit anhelitum, teſte Gal. in fine tertii de Dyſpnœa libri, vbi vniuerſaliter inquit: Si internus tumor aut dolor circa hypochondria conſtiterit, tum parua & crebra fit ſpiratio. Deinde quum cor, ſtomachus & epar, vtriuſque venæ chylis & arteriæ ramis, velut communi vinculo connectantur, his ſane ſanguine groſſo, flatuoſoque ſpiritu & vapore refertis & obſtructis, vt hos cor extrudat,

Quo tempore menſes ad matricem deſcendunt.

Cauſæ difficilis anhelitus in hydrope, & menſium retentione.

at,& deoppilet, ne ſuffocetur frequenti arteriarum & ſyſtoles motu eluctatur,& palmo contremiſcit : quo defatigato, quid obſtat σφυξίας, καὶ πνευμάτων ἀπολήψεις, καὶ ἀπνοίας, id eſt, pulſus, & ſpirituũ ac anhelitus interceptiones coincidere? quibus æger obmuteſcat, & vt deploratus iaceat. Vnde mehercle Galenus in acutorum diæta ſcite ait, δύναται δὲ καὶ πλῆθός τε καὶ πάχος αἵματος, οὐ μόνον τὰς ἀρτηρίας πνευματῶσαι ποτὲ, καὶ διέξοδον οὐκ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἰδίως ὀνομαζομένας φλέβας. id eſt, Poteſt autem & multitudo & denſitas ſanguinis non modo arterias inflare,& exitium obſtruere,ſed & ipſas proprie nominatas venas. Poſtremo, an filia tua hac affecta ægritudine, nubere debeat, & quæ ſit huius curatio, en fidum ex Hippocratis diuite medicinarum penu conſilium communicabo, qui in libello de Morbis virginum ait: Huius morbi liberatio eſt, venæ ſectio, ſi nihil obſtiterit. Ego vero, inquit, præcipio, virgines hoc morbo afflictas, vt quamprimum viris cohabitent, & copulentur. ſi conceperint, conualeſcent : ſi vero in pubertate hoc morbo non corripientur, tum paulo poſt eas inuadet, niſi viro nupſerint. At vero ex maritatis, ſteriles magis id patiuntur. Hoc ſaluberrimo diuini Hippocratis conſilio, ſi medicamenta menſes prouocantia, & obſtructionum aperitiua, ſanguinis groſſi ſubtiliatiua adiunxeris, nihil his præſentius reperire & excogitare poteris : quibus ego in huius

Hæc eadem Gal. lib. 4. de Cauſis ſympto. & lib. 4. Reg. acut.

Venus virgineo morbo medetur.

De venæ ſectione eadem quoq; ſuadet Hippoc. lib. 4. Reg. acut.

virginei morbi cura nunquam falſus aut ſpe fui fruſtratus. Quare bono ſis animo, filiam tuam elocato: nuptiis quoque ego libens intererо. Vale.

De passione cardiaca. *Epiſtola* XXII.

Hipp in li. de Morbis.

QVANDOQVIDEM Hippocrates cor, ob ſolidam eius ſubſtantiã, nullo ab humorib. morbo corripi, ipſumque eſſe impatibile teſtetur, audio pleroſque mirari, eſſe aliquem morbum, qui a cordis dolore Cardialgia appelletur. Proinde ſcias, cardialgiam non cordis, ſed mordacem ab acutis aut venenoſis humorib. eſſe oris ventriculi affectum, quod veteres Græci, Hippocrates, Nicander, ac Thucydides etiam, tempore belli Peloponneſiaci, quo Hippocrates opere & ſcriptis medicinam eſt profeſſus, cardiam, id eſt, cor ob ſympathiã & affinem loci ſitum, ac colligantiam appellarunt. Affligitur autem ventriculi orificium humorum acrimonia, quum ob diuturam inediam, vel triſtitiam, aut exercitii laſſitudinẽ, flaua & putrida bilis in ventriculum defluit, & ſua acredine bilis vomitum, & alui profluuium, cũ animi deliquio & ſudore diaphoretico proritat: aut ob aſſumptum eſculentorum aut pharmaciæ virus, qualia ſunt q̃dam fungorũ genera, rana bupreſtis, ceruſa, gipſus, lac coagulatũ: & ob matricis ſtrangulationes, & ſuppreſſa in viduis, virginibus & mulieribus menſtrua. vnde nonnulli morbum virgineum eſſe quoque cardi-

Os ventriculi veteres cardiam, cor appellarunt, & vel hodie Germani quoque ita nominãt.

Gal. lib. 2. de Dogm. Hipp. & Plat. & li. 4. de Cauſ. ſymp.

ardialgiam contendebant, quum verius ali-
uanto illius accidens dici poſſit. Sic vero, ob
enſus acuitatem orificio ventriculi affecto,
erebrum ob neruorum, cor ob arteriarum
olligantiam compatitur. Nam arteriarum
naxima a corde exorta, poſtquã ſpinam dorſi
erreptat, primum ſtomacho, deinde eius o-
culo inſerta, ac tandem deorſum progreſſa,
entriculi fundo ſubtenditur: tum ſane in hoc
ardialgiæ affectu longe ſæuiora accidentia æ-
grum infeſtabunt: nempe morbus Herculeus,
egre expergibilis ſopor, & veternus, catalepſis,
delirium, ac melancholia, & cum copioſo ſu-
doris profluuio ſyncopis. Vnde Cornelius
Celſus: Cardiaca, inquit, nihil aliud eſt, quam
nimia imbecillitas corporis, quod ſtomacho
languente, immodico ſudore digeritur, vbi
venarum exigui & imbecilli pulſus, ſudor au-
tem ſupra conſuetudinem & modo & tempo-
re e thorace, ceruicibus, ac capite prorumpit,
pedibus tantummodo & cruribus ſiccioribus
atque frigentibus, quæ citra febris æſtum &
animi deliquium raro fieri ſolent. cuius, præ-
cipue ſi a veneno acciderit, theriacam præſens
eſſe remedium, Galenus Piſonem docuit. Ac-
cipis ne modo, cardialgiam a morbo virgineo
plurimum differe? Hic nempe vt plurimum
ſine febre, ex menſium conſtipatione, & ve-
narum circa præcordia oppilatione: ille vero
cum febre, ſudore, thoracis pulſu exili, ac ſyn-
copa, & ſtomachi roſione ingraueſcit: quæ ſi

Oris ventriculi cum cerebro & corde colligantia, & ob id ſympathia.
Gal. libr. 4. de Cauſ. ſympt.

Corn. Celſus lib. 3. cap. 19.
Gal. in Diff. Alex. lib. 7. cap. 11. Aët. lib. 9. cap. 1.

Theriaca ſudoris cardiaci remedium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

citra hæc præfata accidentia inciderit, qualis quoque esse solet stomachi ardor, tum nõ cardialgia ab antiquis, sed cardiogmus appellabatur. Inuidia quoque, cum cor ipsum macerat, cardialgia dici potest: quã illis precor & opto, qui honorem & incrementum liberalibus studiis inuident. Vale.

Cardiogmus.

De matricis præfocatione. *Epistola* XXIII.

ACcepta ex proximis literis occasione, non frustra miraris, cardialgiam, morbũ virgineum, ac matricis suffocationem: morbos non minus graues quam periculosos, cum eisdẽ fere symptomatibus dyspnœa, epilepsia, veterno, syncope, delirio, suppressa voce, & pulsu latente ingrauescere. Atqui amicorum optime, si tu matricis & stomachi cum cerebro & diaphragmate, cuius pręfata accidentia sunt peculiares morbi, per communes neruos & venas ac arterias colligantiam obseruaueris, eisdem quoque lege consortii infestari accidẽtibus mirari desines. Est sane matricis præfocatio nil aliud, quam vteri ob siccitatem, vel ex retento menstruo, aut humorum affluxu aut flatu, sine exaceruata putridi spermatis virulẽta exhalatione, ob repletionem versus diaphragma, aut ad alterum latus conuulsio. Cui non raro ex retento menstruo venarum obstructio coincidit. Quippe si nerui, venæ, musculi, adde & cornua matricis, mẽsium affluxu, aut

Matricis præfocatio quid. Gal. lib. 3. de Art. & lib. 6. de Locis affect.

ut viri coitu non humectentur, tum exiccata acile versus diaphragma, & ad neruorum principium reuelluntur. Pariter si mensium repletione distenduntur, facile ad septum transuersum contrahuntur. Si denique sperma in vteri cõcauitate & vasis coaceruatum cõputruit, ineffabile est, quãto neruorum musculorumque nixu matrix cõuellitur, vt eius virulentiam expellere possit. Quæ si ad cerebrum exhalauerit, exhorresco dicere, quam sæua accidentia ac deliria proritet. quibus viduas, virgines Vestales, ac obœsos quoque monachos corripi, cum in Germania tum Bononiæ quoque vidi. Cum igitur diaphragma, præcipuum spirationis organum, & præcordia, vteri ad superiora conuulsione coarctata fuerint, nihil mirum, mulieres sic affectas, quas Græci hystericas dicunt, suppresso arteriarum pulsu & anhelitu, velut exanimes in terram cõcidere. Quæ Hippocrates, aut (vt Athenæus suspicatur) Polybius eius discipulus, in quarto de Ratione victus in morbis acutis, his verbis cuncta scite cõplexus est: Si quis, ait, repẽte obmutuerit, is venarũ obstructione molestatur. Id si sano absq; euidẽti occasione acciderit, venã brachii dextri internã secare oportet, & sanguinẽ pro corporis habitu ac ætate detrahere. His sic affectis, accidit faciei rubor, defix⁹ oculorũ intuit⁹, digitorũ in manib. tremor, dẽtiũ stridor, maxillarũ vellicatio, extremitatũ refrigeratio, spirituũ in venis & arteriis cõclusio. Si vero ab

Libro 2. Dipnosoph.

atræ bilis affluxu, internæ corporis partes corroduntur, aut venæ aridiores factę distenduntur, tum inflammatæ, ad se humoris affluxum alliciunt: vnde corrupto sanguine, & ita ob eius consistentiam concreto, vt spiritus per naturales meatus transire non possint, corpus & viscera infrigidari necesse est. Hinc morbos comitiales, vertiginem, capitis grauedinem, loquelæ priuationem, spasmos, & siderationem euenire oportet: præcipue si talis sanguis & oppilatio, iam vel ad cor, epar, & cauam eius venam peruenerit. Quum vero Galenus horum Hippocratis verborum sensum genuinum recte intellexerit, qui dictorum symptomatum & morborum internas causas fere omnes complectitur: cur non ad vteri præfocationem & morbum virgineum accommodauerit, certe admiratione non caret. Ex his dictis quilibet facile coniicere potest, per virgineum morbum, ac matricis suffocationem, ob spiritus a sanguine grosso in venis præcordiorum coarctationem, calorem naturalem suffocari, corporis habitum infrigidari, & ob id inter morbos frigidos iure optimo reputari ab Auicenna & Constantino Medicis, & Galeno ipso libro 4. Reg. acut. dum ait: ὅταν αὐταὶ φλέβες ὑπερπληρωθῶσι, βαρυνθῆναι τὴν δύναμιν ἀνάγκη, καὶ εἰς κίνδυνον ἀφικέσθαι τὴν ἔμφυτον θερμασίαν, τοῦ ἀποσβεσθῆναι, πνιγμῷ τι παραπλήσιον παθοῦσαν. id est, Quando venæ superimplentur, virtutem corporis gubernatricem aggrauari necesse

Suffocatio matricis, & morbus virgineus ægritudines frigidæ.

Auicenna Fen. 21. tertii canonis.

esse est, & periculum est, calorem congenitum extingui, & prope suffocari, velut ignis nimia lignorum congerie suffocatur. Sed quæ tandem (obsecro) est anilis illa amentia, quum experimur, vterum odorifera, muscum, algaliam, gariophilos, ac galliæ muscatæ & cyphi suffitum adsectari: grauiter vero olentia, vt castoreum & fœtentem ex Syria assam, adusti corii & pennæ nidorem auersari & fugere, vt ob id vterum esse animal sensus & motus particeps suspicemur? & quamuis validis suis cornibus & ligamentis sit coxis & sacro ossi astrictus, in corpore tamen libere oberrare, Medicorum & obstetricum vulgus credat? etsi Plato in Timæo id asserere videtur, non tamen ea ratione, quod matrix anima rationali aut sensitiua prædita esset, sed quia rebus a natura productis omnibus inesse animam appetitiuam docuit: vnde & plantas ob id animalia esse, ac appetitu congenito ad sibi conferentia moueri censet. Eadem quoque ratione epar dulcia affectare, heliotropium ad solis accessum, magnetem septentrionem versus se inclinare videmus: qua vterum odorifera consectari, grauiter olentia abhorrere experimur. Et cum in hac matricis affectione cor quoque langueat, nolim ea naribus admouenda, ita grauiter fœtere, vt vires cordis ac cerebri offenderent. Quare grauiter olētis assæ virus, ac adusti corii & pennæ nidorem non probo: perinde ac castorii, rutæ, ac scillæ odorem non

Vterus, an vt animal, motu locali moueatur.

Hipp. lib. 1. de Nat. mul. & Gal. de Com. medic. secundum loca, lib. 9.

An fœtor hystericis competat.

repudio. Vnde Hippocrates lib. 1. de Mulierũ natura: Si vteri, inquit, ad epar accesserint, muta derepente fit mulier, & dentes cõserit: tum manibus subtus depelle, ac infra epar & hypochondria, fascia mulierem constringito, ac ore aperto vinum odoriferum infunde, naribus graueolẽtia offer, subtus vero aromatibus bene redolentibus suffito. Non desunt Medici qui hoc Hippocratis testimonio freti, Auicennam erroris accusent, quod vino mulieribus hystericis interdixerit, his verbis: Caue ne des eis in potu vinum, quoniam aqua est eis cõuenietior: nec carnes grossas, & ea quæ addunt in carne & spermate. At si quis vtriusq; auctoris scripta æqua expendat trutina, nullum reperiet dissidium. Nam quia in huius morbi paroxysmo, ob virtutis lãguorem, spiritusque coarctationem, syncope crebro coincidere solet: Hippocrates accepta a virtute defecta indicatione, quæ cæteris præpollet indicationibus, pro reficiendo virtutis robore, aperto ægrotantis ore vinum odoriferum instillare iubet: Auicenna vero, quum ex sanguinis redundantia, & coaceruati in vtero spermatis copia, matricis præfocatio oborta fuerit, tum ea quæ sanguinẽ & sperma in viduis & virginibus adaugent, recte vetat: qualia sunt præcipue, caro & vinum. Cæterum quum vteri præfocatio ex obstructione venarum eius a sanguine grosso facta, prouenerit: tum ego aquæ potum penitus dissuaderem, vinumque album tenue

Vinum an hystericis competat.

(quod

(quod Gręci ὀλιγοφόρον appellant) magis vſui eſſe arbitrarer: præcipue ſi in eo, quæ menſes promouent, vt, libanotis, ſchinantum, pulegium, aut grana iuniperi, Græcis ἀρκευθίδες dicta, prius macerata fuiſſent. Vt vero tandem ad ea quæ petis, tibi de morborum differentia reſpondeam, ſcito cardialgiam eſſe primariam oris ventriculi affectionem: matricis ſuffocationem, citra vteri ad ſeptum tranſuerſum cõuulſionem: morbum vero virgineum, citra venarum in præcordiis, ob ſanguinis groſſi obſtructionem & conſiſtentiam, accidere non poſſe. Hæc, vt ſorori ac coniugi tuæ mederi poſſis, te celare nolui. Vale, ex Muſæo noſtro.

Differentia cardialgiæ, ſuffocationis matricis, & morbi virginei.

De erotico amoris affectv.

Epiſtola XXIIII.

Magnas mihi, nomine totius muliebris ſexus, egiſti gratias, quod proximis duabus Epiſtolis morbi virginei & ſuffocationis vteri cauſas & conſtitutionem explicuerim: vt iam tam virginum quam puerperarum valetudini facilius proſpici poſſit. Ais quoque, eo beneficio me illarum fauorem mihi deuinxiſſe penitus. Ad hæc ſuades ſubinde, ut ſimili ratione fauorem adoleſcentulorum, qui amoris philtro ineſcati, perdite amant, quoque demerear: & quid ſit eros, ſiue eroticus ille amoris affectus, ab Arabibus

De hoc Auicẽna Fen. 1. tertii canonis.

Cadmus Milesius erotici affectus scriptor.

Definitio erotici affectus.

illis si dictus, doceam: ac quibus tandem remediis demens illius affectio aboleri possit, aperiam. Quum igitur Cadmus Milesius (autore Suida) de hoc 14. libros conscribere non erubuerit, vt tuum quoque & adolescentulorum fauorem mihi conciliem, me non pigebit, de hoc amoris œstro, paruam conscribere epistolam. Et est sane hic amens amoris affectus, animæ concupiscibilis passio, in epate ac corde residens, a desiderio & rei amatæ simulacro, per oculos intra mentem concepta: cuius ægre saturabilis concupiscentia, per imaginationem, per communes quoque spiritus, in epate & corde exardescit.

Græca ἔρωτος etymologia.

Epar animæ concupiscibilis sedes. Gal. lib. 3. 4. & 5. de Doct. Hipp. & Plat.

Vnde Plotinus amorem ἀπὸ τῆς ὁράσεως, id est, a visione heroa dici: at Plato a Græcis ἔρωτα nominari asserit, quia per oculos εἰσρεῖ, id est, animo & epati influat. id quod idem Plato in Timæo clarius his verbis testatur: Videbat, inquit, Deus partem animæ concupiscibilem talem fore, quæ rationem non exaudiret, & si quo sensu pulsaretur, nec rationi obtemperaturam, sed simulacris & visis nocte dieque maxime rapi. idcirco naturam iecoris procreauit, longe a cerebro rationis domicilio dissitam, & eius habitationem in eo disposuit.

Lactant. de Op. Dei, ca. 4.

De iecore Tityi hæc Hom. Odyss. λ. Gal. de Doct. Hip. & Plat. li. 3. Virg. 6. Aeneid.

Et ideo Lactantius rerum venerearum libidines in epate contineri arbitratur. Et Homerus omnifariæ eruditionis parens & origo, scite finxit, Tityi amatoris iecur, qui Latonam deam deperierat, a duobus non saturandis vulturibus apud inferos nocte dieque

ue diſcerpi, ac illius tñ fibras renaſci. Similem erte carnificinã inexplebilis amor ille erotic⁹ n viſcerib. adoleſcentulorum exercet, qui nũuam, etiam re deſiderata potitus, ita ſaturari oteſt, quin non illius imaginatione rurſum ameſcat, & confeſtim in præcordia noſtra, cira rationis iudicium, effrenis irruat, & intiiam oſſium medullam exedat. Vnde corpus deo tabeſcit, vt Ouidius recte de eo conqueatur:

Erotici affectus accidentia pathognomica.

Fecit amor maciem, & longa internodia crurũ.

Exhauſtis nempe amore viribus, corpus exanue pallet, oculi intra ſupercilia conduntur, ciɔum ſtomachus faſtidit, longo ſuſpirio ex imo ɔectore pulmo ingemiſcit, mens vacillat, cor anguet, ex rei deſideratæ aſpectu, motu pulus tremulo fluctuat: quin ſolo nomine amiæ pellicis audito, harmonia pulſus variatur. Ex hac ſignorum ſyndrome Eraſiſtratus medius deprehendit Antiochum Seleuci regis fiium, amore Stratonices nouercæ adeo tabecere, vt niſi indulgentia patris, compos voti actus fuiſſet, vitam cum amore exſpiraſſet. Galenus quoque eiſdem indiciis agnouit Iuſtam Boetii, viri Romæ conſularis, vxorem, Pyladis in theatro ſaltantis amore flagrare, & anguere. Ah amor ſeuere, tigride quauis feocior, non tandem diſpendio corporis noſtri atiaberis? ſed vis etiam eſſe paterni noſtri fundi calamitas? Nam quid miſer amator, vt iraam pellicem ſibi conciliet, non erogat? donec

De Antiochi amore hæc Gal. lib. 1. Prognoſt. & Val. lib. 5. De vxore Boetii hæc Gal. in lib. de Præn.

Amor paterni fundi calamitas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tandem inops factus, ab amica non agnosci-tur. id quod festiuo carmine poeta Græcanicus indicat, quo Sosicratem ex amore mendicum, cuius nomen amica eius non agnoscere voluit, ita alloquitur:

ἠράσθης πλουτῶν Σωσίκρατες, ἀλλὰ πένης ὢν
οὐκ ἔτ' ἐρᾷς. λιμὸς φάρμακον οἷον ἔχει;
ἡ δὲ πάρος σε καλοῦσα μύρον, καὶ τερπνὸν Ἄδωνιν
Μηνοφίλα, νῦν σοι τοὔνομα πυνθάνεται.
τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι σοι πόλις; ἦ μόλις ἔγνως
τοῦτ' ἔπος, ὡς οὐδεὶς οὐδὲν ἔχοντι φίλος.

Hos versiculos miro lepôre Baptista Pius Bononiensis sic latine reddidit:

Diues amas? Veneris solita non lampade ferues
Pauper: habet tenuis pharmaca quanta fames?
Te vocat ante rosam, charum te dicit Adonim,
Panthea nunc nomen vix tenet illa tuum.
Unde? quis es hominum? quæ nam tibi patria? nostin
Verba miser? tenues nullus amicus amat.

Amoris remedia scribit Auicen. Fen. 1. can. 3. Aeg. lib. 3. cap. 17.

Huius clādestini & atrocis morbi pharmaca diuersi diuersa docent. Plerique nec eum ita seuere coercendum putant, quin amore languens, desiderio aliquando fruatur. Nam (ut Suidas refert) quum Diogenis filius amore desiperet, nisi pater oraculo Apollinis Delphici persuasus, amorem filio indulsisset, patris seueritas filium perdidisset. Alii otium, vt Veneris fomitem, dissuadent: ac mentem negotiis onerare, & nouis amoribus, ac honestis alio traducere curis, & aspectum amicæ declinare

nare præcipiunt. id quod Lucretius quoque monet, dum ait: *In fine lib. 4.*

Sed fugitare decet ſimulacra & pabula amoris,
Abſterrere ſibi, atq; alio conuertere mentem.

Qui licet plura amoris remedia ſcripſit, aliosque docuit, ipſe tamen ex amatorio poculo furore correptus, mortem ſibi conſciuit. Alii tempus & famem hunc compeſcere morbum tradunt. hinc inter Græca Epigrammata legitur, *Lucretius poeta amore periit.*

ἔρωτα παύει λιμὸς, εἰ δὲ μὴ, χρόνος.

Raſis vero in libro Diuiſionum, remedia amoris, vt naturæ infeſta, non probat, dum ait: Cura amoris eſt, aſſiduatio coitus, ieiuniũ, & deambulatio, & ebrietas plurima aſſidue. Nec ex humano ſanguine Magicæ vanitatis contra amorem remedium laudo: quamuis Iulius Capitolinus referat, Fauſtinã illuſtrem Antonini Pii imperatoris filiam, ac tandem Marci Antonini philoſophi vxorem, tali cruento remedio ab amoris affectione vindicatam. Nam quum ea gladiatoris amore flagrans fere contabuiſſet, Marcus imperator ad Chaldęos & mathematicos, qui ſuis nugis medicinam conſpurcarunt, id retulit: qui ſuaſerunt, vt occiſo gladiatore, Fauſtina partem tepidi cruoris abſorberet, viroque ſuo mox concumberet: ex quo cõcubitu Antoninus Commodus, homo crudelis (qui pugnis gladiatoriis ac cruentis cædibus, rẽpublicam Romanam fere attriuit) fertur natus. Ex eiſdem

In vita Antonini.

Sanguis gladiatorum medetur amori & epilepſiæ. Plin. lib. 28. cap. 1. Cor. Celſ. libro 3. cap. 23.

magorum deliramentis Plinius & Corn. Celſ. epoto iugulati gladiatoris calido ſanguine, comitiales curari morbos tradunt. Quidam (ait Celſus) iugulati gladiatoris calido ſanguine epoto, morbo comitiali ſe liberauit: apud quos miſerum auxilium, tolerabile miſerius malum fecit. Hæc certe, vt Tertullianus in Apologetico pie docet, ſunt dæmonum præſtigia, quos Magi, eorum antiſtites, cæde humana & ſanguinis effuſione delectari nouerunt: qui ob id ex hominum ſanguine pharmaca & ſacrificia inſtituerunt & finxerunt. At nos has dæmonum præſtigias, quum per Chriſtum nobis illuxerit veritas, contemnimus & irridemus: in quem vt illius amore rapiaris, confide. Vale.

Cap.14.

DE APOPLEXIA, EPILEPSIA, *caro, comate, catocho, catalepſia, lethargo, & phrenitide, morborum cerebri differentia.* *Epiſtola* XXV.

CVM nemo mortalium capitis morbos non execretur, miraris epilepſiam tamen ſacrum dici morbum. Mirari certe deſines, ſi quam πολυσήμαντος, id eſt, plura ſignificans dictio ſit Sacrum, obſeruaueris. Nam ſacra olim erant vrbis mœnia, quæ tranſilire piaculum erat. Sacra erant, quæ diis, vt olores Veneri, caper Baccho, dicata aut deuota erant. Sacer quoque is fuit, quem ob facinus commiſſum occidere impune licebat. Vnde Horatius inquit,

Sacri ſignificationes ex Varrone, Feſto, & Marcello.
Liu. lib. 1. Cic. libr. 3. de Nat. deor. Plutarchus in Probl.
Sacer, der preiß, oder in der Acht iſt.

quit, *Intestabilis & sacer esto*. Ac quicquid detestatione dignum, vt *Auri sacra fames*, sacrum quoq; dicebatur: & ita erysipelas sacer quoq; ignis vocabatur. Adde quod ea quę magnitudinem antecellerent, veteres (auctore Plutarcho) sacra: ut Homerus pisces marinos, & Medici postremum vertebrarũ spinæ os, in volatilibus oropygium, in homine os sacrum appellant. Præterea quicquid diuinitus accidere olim suspicabantur, id sacrum quoq; nominabant. Vnde veteris religionis[a] sacerdotes, dæmonum antistites, vt prætextu religionis ditescerent, deos homines morbis excruciare fingebat: de quorũ numero epilepsia, ob id sacer morbus dicta, cẽsebatur. Qua fraude Machometes[b] morbum suum comitialem celauit, & fidem suæ superstitionis consecrauit. nam hic impius Turcarum religionis auctor, quũ morbo comitiali correptus, pronus in terram caderet, id religionis ergò fieri causatus est: nempe quod coruscam angeli faciẽ, qui de instaurãda religione cum eo cõmunicaret, ferre non posset, quin auerso vultu caderet. His credula nugis vxor, faciẽ eius velo cooperuit: & moritura eum ex asse hæredem cõstituit. Sacrum quoq;, vt adytus templi, id dicitur, in quo sacra sunt recondita. Sic[c] caput sacrã Palladis arcem, quã mens diuinitatis particeps, vna cum sensibus incolit, veteres vt rem sacrã obseruabant. nam per caput iurabant: illius nutu pacta confirmabant. & [d] sternutantib. salutem precabã-

a *De hac sacerdotum fraude Hip. in lib. de Sacro morbo, & de virg. morbis. Galenus libro Prognost.*

Os sacrũ Gal. lib. 4. de vtil. part. Pollux lib. 2.

b *Machometis epileptici dolus.*

c *Caput quare sacrũ, Athen. lib. 2. Dipnos.*

d *Consuetudo salutandi sternutantes ante tempora Gregorii inoleuit. Plin. lib. 28, cap. 2. Arist. lib. 1. de Nat. animal. cap. 11. Athen. quoque libr. 2.*

Ab esu capitis & cerebri, veteres, vt hodie Leodienses quoque, abstinebant. Athen. libr. 2.

Epilepsiæ definitio.

tur: & ab vsu non modo suilli cerebri, sed aliorum quoque animalium, tanquam a fabis, abstinuerunt. Vnde merito epilepsia magnus & sacer rei sacræ, id est, cerebri morbus dicitur, qui est neruorum totius corporis conuulsio, ob ventriculorum cerebri, a viscosis humoribus aut grossis atrę bilis vaporibus factam obstructionem: cuius conuulsionis, pręcipue circa neruorum principia, tantus est impetus, vt non oculi modo distorqueãtur, & nullus sensuum suo fungatur officio, sed spuma ex ore, & non raro vrina, citra volũtatis arbitrium, egeratur. Qui hunc morbum Herculeum profligare nouit, huic merito (vt olim Hippocrati, ob depulsum ex Illyria pestem) diuini honores decernerentur. Quos Menecrates, celebris huius morbi Medicus, sibi ademptos noluit, dum nũquam sane in publicum, nisi suis, quos curauerat, habitu deorum vestitis stipatus, & ipse vero purpura vestitus, aurea corona decoratus, crepidatus, sceptrum denique in manibus velut alter Iupiter gestans, prodire solitus est. Hic si etiam apoplexiam fortem curare sciuisset, periculum fuisset, ne Iouem cœlo deturbasset, & se in illius subsellium cõstituisset.

Menecratis Medici fastus. Athen. lib. 7. Dipnos.

Apoplexiæ definitio.

Est namque Apoplexia Latinis sideratio dicta, morbus epilepsiæ affinis, totius corporis stupor attonitus, ob neruorũ cerebri obstructionem a viscosis humoribus, medullari cerebri substantiæ impactis, factus: per quos cum spirit⁹ animalis ad inferna organa defluere nõ possit,

ossit, ea sensu, motu, & spiratione manifesta priuantur, donec neruorum cerebri oppilatio, virtute illius, aut pharmaci vel cauterii reserata fuerit: tum in quamcunque corporis partē humores a cerebro defluxerint, illius neruos obstruunt ac relaxant: quorum resolutio Græcis ἀπὸ τ̃ λύω, id, est resoluo, paralysis, paresis & paraplegia quoque dicitur. Est quoq; alius cerebri morbus, dictis valde germanus, Gręcis Cataphora, id est, procliuis in grauem somnum impet⁹: cuius, carus, lethargus, coma, catalepsis ac catochus, germanæ sunt sorores. quarū primogenita carus, Latine vetern⁹ & sopor dicta, est frigida & humida anterioris cerebri soporifera affectio, spiratione tamen illæsa, ex pituita vel vini vapore illic coaceruata. Vnde Suidas: κάρος, inquit, ἐστὶ ἡ ἐξ οἰνοποσίας ἐγγινομένη μέθη καὶ καταφορά. id est, Car⁹ est ex vino ebrietas, siue cręplala, & grauis cum mentis impotentia sopor, ægre expergiscibilis, qui in comitialis morbi & febrium exacerbationibus, & craneo, trepano vel ictu depresso, aut iugularibus temporum venis aut musculis coarctatis, coincidere quoque solet. Lethargus vero, illius cōsobrina, est inexpugnabilis & obliuiosa ex frigido cerebri humore vel œdemate somnolētia, cuius febris lēta, & obliuio, sunt inseparabiles pedissequæ: quę ex diametro phrenitidi repugnat. Has esse genuinos soporis liberos, inexpergiscibilis dormiēdi affectio testať. Reliquū est, vt spuriā illi⁹ stirpis sobolē quoq; cēseam⁹, in cui⁹ catalogo

Paralysis, paresis, & paraplegia, idē.

Cataphora, coma, catalepsis, & catochus, quid.

Cari definitio.

Lethargi definitio.

Comatis species & definitio. Gal. lib. 1. Prænot. & li. 2. prædict. Hipp. & lib. 3. quoq;.

Cataphora.

Sopor vigilãs, catochus & catalepsia, idem.

vtrumq; Coma, Catalepsis ac Catochus, non tam ratione quam nomine diuersa numerantur: quæ cum vigilia somni imaginem referũt. Etsi generaliter quæuis præceps in grauem soporem propensio, Coma vel Cataphora dicitur: specialiter tamen duæ Comatis species apud Hippocratem reperiuntur: quarum prima κῶμα ἄγρυπνον, id est vigilans sopor dicitur, quem Archigenes & Philippus medici proprie Catochum & Catalepsiam appellauerũt, qui medius est inter phrenesim & lethargum morbus, vtriusque particeps: qui ex pituita bili permixta, est soporifera cerebri affectio, in qua æger instar leporis apertis oculis dormit: nec oculis conniuet, sed ἀσκαρδαμύκτως, id est indefesse & torue quemque intueri videtur. Altera vero Comatis species ὑπνῶδες & βαθὺ, id est, profunda & fere narcotica, cum stupore corporis, mentis somnolentia & stupor, adeo ægre expergiscibilis, vt capillorum in barba euulsione aut acuum punctura vix excitentur: quali sopore Dionysius ille Heracleotarum tyrannus præpinguis laborasse fertur, a quo nisi acubus punctus excitari non poterat, quas consilio Medicorum pro corporis obœsitate, longitudine diuersas parauerat sibi. Nec mirum. Constat enim sane, omnia animalia obœsa, vt vrsos, glires, vitulos marinos, ob cerebri humiditatem esse somnolenta. (*Itq; marini:*

Leporis somnus Plin. li. 11. cap. 37.

De Dionysii obœsitate & somno Athen. lib. 2. Dipnosoph.

Gliris, vrsi, vituli marini sopor.

Dormitis (inquit Martialis) *nimiũ glires, vitu-*
Nil mirum, si vos crassa Minerua premit.

Hanc

Hanc Comatis ſpeciem Hippocrates & Galenus ſub Cari nomine crebro comprehendunt, quę ſingula, ipſiſſima illorum ſimia Paulus Ægineta, paucis verbis ita conſcripſit: Si autem, inquit, pituita bilioſo humori in cerebro commixta fuerit, quemadmodum hic ſopor cauſam mixtam, ita quoq; appellationem cõpoſitam ſortitur. ἄγρυπνον γὰρ κῶμα, vigilans ſopor appellatur. Si autem in vniuerſum cholera præpollet, omni inſania vigil phrenitis fit. Si vero pituita exuperat, tum patiens ſopore ægre expergiſcibili corripitur, quem Medici Galeno antiquiores Catochon & Catalepſiam quoque nominarunt. Et vt res tibi clarius innoteſcat, horum differentias Galen. de Locis affectis, mira breuitate docet. Atqui, ait, ſolutę apoplexiæ creberrime ſuccedere ſolet paralyſis. Sopore vero finito, bona valetudo magna ex parte ſubſequi conſueuit. Fit autem ſopor, auctore Hippocrate, muſculis temporũ affectis: præterea in acutis quoque morbis. Inter ſoporem vero & apoplexiam morbus comitialis eſt medius, conuulſionem afferens vniuerſo corpori, ſed in paralyſim non finitur. horum trium morborum frigidus ac craſſus, aut omnino viſcidus humor cauſa eſt: verum & in ſopore & morbo comitiali, ventres cerebri magis, corpus vero cerebri minus; in apoplexia vero vtraque affici ſolent. in Catalepſi vero, & vigilanti ſopore, poſteriora cerebri magis moleſtantur. Quum vero oſſe terebra

Paul. Æg. lib. cap. 9. & 10.

Differentiæ morborum capitis, Gal. lib. 4. de Locis affect. cap. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

perforato medius ventriculus fuerit attritus, sopor hominem occupat: sed neq; conuulsione, neq; difficili facta spiratione, hæc apoplexiæ, illa morbo comitiali est peculiaris. in Catalepsi quoque & vigilanti sopore seruatur secundum naturam spiratio : verum in sopore palpebræ clauduntur, in Catalepsi manent apertæ. hæc ille. Si vero ex eodem Galeno differentiam phrenitidos ac lethargiæ addidero, tum nihil te in explicatione horũ capitis morborum amplius desideraturum arbitror. Ait namq; in libro de Causis pulsuum: Vt phrenitis fit ex humore cholerico: sic ex phlegmatico lethargus, qui intra substantiam cerebri nascitur: phrenitis vero subtilem cerebri panniculũ, & eius diaphragma occupat. Cæterum confido iam, hæc perplexa finitimorũ cerebri morborum nomina, quæ non parum Galenum quoque in enarratione Hippocratis sollicitarunt, tibi satis fore cognita. Vale.

Phrenitidos et lethargi differentia, Gal. lib. 4. de causis pulſ.

De senvm vigilia.
Epist. xxvi.

Qvam vellem, vos, vt honoris Medicorũ rationem haberetis, aliquando altercationis finem facere: non certe illius, quæ scrutandæ veritatis ergò, aut exercẽdi ingenii causa, in literarum palæstris fit: sed illius obstinatæ contentionis, quæ de re omnib. perspecta aut nullius ponderis, ad ostentationem fit. An nescis, altercando veritatem crebro amitti?

Medi-

Medicorum (inquit Galen.) διαφωνία, id est dissensio, iure ignorantiæ suspicionẽ arguit: συμφωνία vero, id est, concordia, iustam & magnam eruditionis spem pollicetur. Talem de vigilia enum controuersiam inter vestros ortam, ex his rationibus accipio sc. Quum somnus accidat ex venarũ cerebri, a frigidis & humidis cibi, potus, aut pharmaci vaporib. repletione, circa mirabilẽ arteriarum plexum, panniculos cerebri, aut temporum venas, facta: ac præcipue ex spirituũ circa cor & sensuũ organa infrigidatione oriatur: tũ omnes sensus torpent: sola vero mens nullo obstricta organo, ex somniis quæ fingit futurorum præsaga, satagit. Vnde Medici rebus frigidis & humidis, lactuca, papauere, tepido dulcis aquæ lauacro, pedũ capitisq; fomentatione somnũ conciliant. Hinc, quũ totũ senile corpus humidis superfluitatib. abundet: horumq; caput, somni domiciliũ, & pulmonẽ præcipue pituita abundare, lipposi senũ oculi, stillans ex narib. corysa, tussis, effluens ex ore saliua testẽtur: senes ideo iuuenib. natura calidiorib. esse somnolentiores cõtendunt. Nã calorem, & quæ calorifica sunt, vigilias parere affirmant: quale est vetus vinum ἄκρατον, id est merum, quo cum Grammatici œconomus sese ingurgitasset, reliquum vitæ tempus insomnis transegit. Atqui hi toto errant cœlo. Primum quod senilis corporis constitutio in qua vterq; calor humidũ radicale depauit, non est naturaliter humida, sed sicca: id qđ atrophia corpo-

Medicorum concordiæ præconium.
Libr. 1. de Acut. diæta.
Causæ, quæ senes somnolẽtiæ arguunt.
Somni definitio, ex lib. 2. de Temp & lib. 2. Gal. de Locis affectis.
Mẽs in somno non quiescit.
Pedum lotio allicit somnũ teste Alexan. Aphrod. libr. 2. proble. 42.
Senes pituitosi.
Ex meri vini potu vigilia.
Ob quas causas senes sint vigiles.

ris,rugæ,macies,tabes ſiue maraſmus, neruorum quoque durities indicat. Deinde, quod ſenum ſanguis & cerebrum non dulci phlegmate,ſed ſalſis humoribus ſcateat, quod ſcabies ſicca,alopecia, vitiligo ac cutis prurigo, peculiares ſenum morbi atteſtantur.Salſi nẽpe & ſeroſi humores in ſenibus,nõ tantum ob cutis denſitatem coaceruantur, ſed etiam ob diuturnam concoctionem humorum:quæ teſte Galeno,non ſanguinis ἰχὼρ,id eſt ſerum modo, ſed iura quoque carnium & leguminum, quanto diutius coquuntur, tanto ſalſiora reddit. Accedit ad hoc,quod virtus nutritiua benigniores humores in corporis alimoniam inſumit:feculentiores vero & terreſtres ab his ſequeſtrat,qui tandem ex caloris aduſtione ſalẽ reſipiunt.Hinc ſudor,& vrina, & ipſum mare ſalſa fiunt: quod ob terreſtres exhalationes,& thermarum, ac ſalſi liquoris ex eius littorib.& fundo ſcaturigines,illi permixtas,cęteris aquis & denſius ac ponderoſius ob id exiſtit : præcipue cum ſol,ſub cuius circulo fluctuat) dulciores illius liquores exſuxerit:quo ita denſius fit, vt oua & nauigia onuſta in eo natent, quæ in fluminibus peſſum irent.Hinc & pontus Euxinus,quoniam ob influxum Phaſidis & aliorum fluminum dulceſcit,congelatur, & potabilis fit.Si quis tamẽ in profundum eius,vt Arrianus ait(εἰ δέ τις εἰς βάθος καθῆκεν τὴν κάλπην, ἅλμυρον ἀρύεται)vrnam demiſerit, ſalſum humorẽ hauriet. Ex his liquet, ſalſos humores ex terreno

Salſedinis cauſa.

De coctione leguminum & carnis hæc clare docet Gal.libr.3.de Naturis alimentorum.

De ſudoris & vrinæ ſalſed. hæc Ariſt.Proble.ſectione 2.

De ſalſedine maris Ariſtot. ſect.23.& li.2.Mete.cap.2. Macrob.li.7. Satur. Lucretius lib.2. Arrian. lib.1. de Euxini põti nauigatione. Strabo & Plin. eadem.

eno humore, a solis æstu & nostri caloris diu-
urna coctione genitos, esse siccos & calorifi-
os, ac somni naturalis impedimenta. Quum
ero his senũ corpus ac præcipue caput refer-
um sit, senes esse adolescentibus somnolen-
iores, nullus rei medicæ consultus affirmabit.
ed illud fateri cogetur, phlegma salsum in se-
ibus, velut acetũ sua acredine, somnum tur-
are. Ac ne id tibi accidat, vino aquæ momẽto
iluto, ac lactucę ex acetariis esu, & dulcis aquę
emperato lauacro tibi mederi poteris. Vete-
es quoque somni causa in cœna lactuca po-
tremo vescebantur, quæ nunc appetitus exci-
andi gratia, ex acetariis in principio estur. Vn-
le Martalis:

De lactuca hæc Athen. li. 2. Dipnosophist.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

taque si talem mihi senescenti cœnam con-
lixeris, libenter adero. Vale.

De vini cvm sale et *aqua maris mixtura. Epist.* XXVII.

NVper quum ab Illustrissimis principibus Palatinis (qui semper non modo Martis celebre, sed & paciferæ Palladis decus fuerunt) n eorum symposium, vna cum fidis illorum a consiliis ministris accersitus fuissem & nobis am vino ciboque saturatis secundæ mensæ bellaria offerrẽtur: tum ego de more antiquorum cõuiuii, griphum Theognidis poetæ dissoluendum proposui: ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάσσιος

νεκρὸς οἴκαδε, ζῶῳ φθεγγόμενος σώματι. Quod de cōchis, instar vmbilici orbicularibus, marinæ cochleæ aut limacis testa, qua veteres pro salpinge vtebantur, Theognis ænigmate protulit. Et cum Iohannes Carocalla griphum explicare non posset, tum ego in illius cyathum vini, salē inieci. id quum cæteri couuiuæ vidissent, me vt hominem temulentum, qui parum salis haberet, ac inter tantos principes ista auderet, torue aspiciebant. Tum ego: Boni consulite quæso, inquam. Nil certe a me temere factum est. Primum, quod apud veterum conuiuas non illaudata olim inoleuerit cōsuetudo, vt qui griphum propositum dissoluere nō posset, is poculum salsuginis humore mixtum vno exhaurire spiritu cogeretur, vt ex Antiphane comico Athenæus his verbis testatur: καί τινα κόλασιν ὑπομένειν οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον. ἔπινον οὗτοι ἅλμην παραμισγομένην τῷ αὐτῶν ποτῷ, καὶ ἔδει προσενέγκασθαι τὸ ποτήριον ἀπνευστί. Quod & ego illi quoque in pœnam statui.

De pœna griphum non soluentis, Athen lib. 10. Hesychius in dictione Griphi.

Deinde salem ideo poculo eius inspersi, quod vinum in eius cyatho mihi videbatur esse fæculentum, vt sal id depuraret: qui non modo sua grauitate vini fæculentiam in fundum trahit, & a corruptione ac nimia æstus ebulitione præseruat, sed longe quoque salubrius quam sulphur efficit. Vnde Constantinus in Geoponico inquit, ἅλες φρυκτοὶ ἐμβαλλόμενοι, τὸν οἶνον τρέπεσθαι ἐπέχουσι, κωλύουσι δὲ καὶ πέρα τοῦ δέοντος ζέσαι, καὶ ἀφρὸν πλείονα ἐπιγίνεσθαι. Imo

tor-

torcularia quoque, marina aqua eluere & irrigare suadet. Proinde Græci ac Romani olim, vt vinum defæcatius, ac etiam delicatius redderent, mustum aqua maris aut muria ad tertias decocta, certa mensura miscebant, quam Columella libro tertio his verbis docet: Adiiciuntur, inquit, in aquę dulcis sextarios quinquaginta, salis sextarius, & mellis optimi sextarius vnus. hæc pariter decoqui, & omnem spurcitiam expurgari oportet. deinde cum refrixerit, tum quantumcunque humoris est, tantam in amphora portionem humoris adiici. Quod si vero ager maritimus est, silentibus ventis, de alto quam quietissimo sumenda est aqua, & in tertiam partem decoquenda: tādem musto in cadis aromatibus suffitis admiscenda. Ob hanc vini cum aquæ maris temperaturam, vetus erat adagium, Dionysium ęquore mergendum: & Poetæ, delphinos maris beluas Libero patri sacros esse fingebant. Verum Galenus vina generosa in Lesbo & Chio insulis nata, hanc æquoris cum musto mixturam non ferre, libro Methodi duodecimo testatur. Et vina quæ hac mixtura carebant, ἀπαρέχυτα Gręci nominabant. At si quinquaginta sextariis musti, vnus aquæ maris sextarius admiscebatur, vinum illud ἀνθοσμίαν appellabant. Hæc vina maris temperatura recte curata, caput cræpala non offendunt, ventrem laxant: stomachum tamen vellicant, inflationes commouent, cibi vero concoctionem

Muriæ decoctio.
Eadem M. Cato de re Rust. cap. 104. *&* 105.

Dionysium æquore mergē-tum. prouerb. Delphini Baccho dicati.

Vina aparachyta. Gal. li. 4. *de compos. medic. generalium. &* 12. *Methodi.*
De anthosmia vino, Athen. libr. 1. *Dipnosoph.*

promouent. At vinum dulce, quod sponte vel prima & leni præli pōdere ex vuis in torculari prælo substratis, in lacum defluit, Mitylenæi & Græci Prodromō, & *Protopon, id est, vt Hesychius exponit, πρὸ τοῦ γλεύκους τὸ πρόρρυμα, primū ante mustum vini vuarum profluuium, appellant: quale delicatissimum in Noua Palatinatus ciuitate conficitur. quod Columella mustum lixiuium nominauit, apta scilicet similitudinis ratione. Nam vt lixiuium per madidū in colo cinerem destillat: sic pariter liquorem vuarum in torculari de botris prælo subiectis sponte aut leni pressura primo effluentē, quod reliquum mustum antevertat, πρόδρομον, id est præcursorem, & πρότροπον dixerunt: & non id generis dulce vinum, quod tertia tantum parte, vel dimidia vini per decoctionem derelicta constat, a Latinis [a] sapa, siue defrutum dicta: non protropion, vt Montegnana medicus in cōsilio de Dysuria inepte sentit, dixerunt. Hæc tu vina, si corporis maciem curare voles, liberius quam salsilagine macerata potare poteris: & abstinere [b] a deuteriis vinis, quæ de secundaria ex acinis vuarum aqua maceratis colatura conficiebantur, a Romanis lora, a Græciæ vulgo thamna dicebantur, quæ auctore Dioscoride fiebant ex vinaceis, vnde triginta vini cadi expressi fuerant, aquæ cadis tribus mixtis, simul calcatis: quodq; expressum erat, ad tertias decoquebatur, & singulis decocti eius vini cōgiis salis sextarii duo admiscebantur, & post hyemem

*De vino protropo & dulci Columella lib. 13. cap. 28. lixiuium appellat Athen. quoque lib. 1. Dipnos. Vinū prodromū, beerwein zu der Neustath.

a De sapa & defruto Columella lib. 13 & Dioscor. lib. 5. Barth. Montegnanæ error. Vina dulcia corpus impinguant.

b De vino deuterio, id est lora, thamna, hæc Diosc. lib. 5. ca. 6. Gal. de alim. libr. 2. Const. libr. 6. copiose.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

hyemem in dolia diffundebantur, ac potimũ fiebat,& dicebatur. id quod Galenus lib. de Alimentis secundo, Constantinus in Geoponico, sine salis additione conficere docent. Hoc vino æstate choleræ ebulitionem,& sitim, sedare poteris: quod te latêre nolui. Vale.

De maris salsedine, *& salis pinguedine. Epist.* XXVIII.

LITERIS tuis affirmasti, me pleraque obscura, de maris & salis cum vino mixtura, medicorum loca, proxima epistola illustrasse. Verum quam ob causam sale mustum fiat defæcatius, nempe quod salis liquor vini fæculẽtiam ei implicitam sua terrestri grauitate in fundum cadi velut hypostasim trahat, id non omnibus probari: quum sal ob suam pinguedinem potius enatare, quam subsidere debeat. Eius pinguedinem aqua marina clare docet, quæ flammæ inspersa, non tam eam extinguit, quam pariter incenditur: pinguedine eius alimoniam igni suppeditante, ob quam nec sordes vestium aut corporum abluit. Vnde Nausicaa, Alcinoi regis Phæacum filia, quamuis mare paterna vrbis mœnia allueret, vestes tamen suas,& Vlyssem naufragum spuma æquoris madentem, non æquoris aqua, sed flumine abluere iussit ancillas. Proinde Homerus, vates arcanorum naturæ conscius, ita cecinit Odysseæ ζ.

Rationis ob quam sal vinum depurat, confutatio.

Pinguedo salis probatur Arist. in probl. sect. 23.

Idem testantur Arist. lib. 2. *Meteo. Macrob. li.* 7. *Sat. Plin. lib.* 2.

αὐτὰρ ὁ ἐκ ποταμοῦ χρόα νίζετο δῖος Ὀδυσσεὺς

ἄλμην, ἥ οἱ νῶτα καὶ εὐρέας ἄμπεχεν ὤμους,
ἐκ κεφαλῆς δ' ἔσμηχεν ἁλὸς χνόον ἀτρυγέτοιο.

Vlysses, inquit, naufragus, & nudus, in littora Phæacum eiectus, ex flumine maris salsilaginem de corpore abluit, quæ dorsum & latos eius exasperauit humeros, & à capite maris abstersit spumam. Cæterum hi quam parum naturas rerum exploratas habeant, vel ex hoc coniicere potes, quod ignorant, corpora non ratione ponderis, aut leuitatis, natare vel subsidere: sed pro elementorum, ex quibus constant, proportione, & dominio, locum inter elementa petere. Vnde paruus scrupulus ob terream & compactam lapidis substantiam in flumine subsidet: in quo ingens trabs lignea, ob aeream eius & porosam substantiam supernatat. Sic paruulus salis grumus, quia plus terræ quam aeris participat, in vino vel aqua subsidet: quum vter oleo plenus emergat. Nec sal tantum, vt Aristoteles refert, frigore & humore dissoluitur, & calido ac sicco cogitur: imo calido & humido quoque eliquescit. Nam si salem raphano insperseris: aut raphani, qui natura calidus & humidus est, frusta, salis aceruo indideris, sal totus liquescet. Quare ne sal tuum (vt illorum qui illud ob pinguedinem supernatare credunt) infatuetur, salis naturam diligenter explorato: quo melius omnibus aromatibus tua cibaria condies, & ventriculo cibum fastidi-

Aduersæ opinionis confutatio.

Corpora non ob grauitatē, sed terrestreitatem submergi.

Ligna cur in aqua supereminent.

Error Aristotelis in secundo Meteor.

Sal raphan° liquescit.

Sal fastidium stomachi tollit. quod colūbæ quoq; nouerunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſtidienti ſubuenies. quod & columbæ natura duce nouerunt, quæ vt languentem pipionum ſtomachum excitent, ſalem, aut terram quæ ſalem ſapiat, illis in os ingerunt. Vale.

De salvbriore poculorum materia. *Epiſtola vigeſimanona.*

NVPER dum Saturnalia de more veterum accerſitis amicis celebrares, vt conuiuæ Baccho libarent, variis poculis menſam adornabas: in quibus ſpectandis, non tam fabrorum induſtria, quam materiæ varietas, ex qua confecta erant, omnibus admirationi fuit. Tũ quærebatur, quæ poculorum materia eſſet ſalubrior? Tunc ego, ne aſymbolus conuiuio interfuiſſe viderer: id me ex veterum ſcriptis, paucis declaraturum pollicebar: antiquiſſimaque veterum pocula ῥυτὰ dicta, fuiſſe boum cornua. hinc ἀπὸ τοῦ κέρατος, id eſt cornu, crater: & vinum aqua miſcere, κεράσαι veteres dicebant. Vnde Theopompus, apud Pæonas boues tam magna geſtare cornua ait, quæ tribus aut quatuor vini ſextariis vix adimplerentur, quorum reges & proceres ex his pocula conficerent, eorumque labra argento & auro obducerent. Regum namque pocula olim fuiſſe cornua, etiam Philoſtratus in libro de vita Apollonii Tyanæi teſtatur. Eſſe autem in vicinis Phaſidos fluuii aſinos,

De corneis veterum ac regũ poculis, Athē. lib. 11. Dipnoſoph.

Regum Indiæ ex cornu monocerotis pocula. Philoſtr. lib. 3. de vita Apollonii.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

qui vnum in fronte cornu haberent, quo cum elephantis ferociter pugnant. ex illorum cornibus Indi pocula cōficiunt: asseruntque, quicunq; ex tali poculo biberit, eo die nullo morbo, nec vulneris dolore, aut ignis flāma offendi, nec veneno intoxicari posse. Hoc vero animal non rhinocerota, cui vnum ex narib. prominet cornu, sed monocerota Plinius appellat, vnicornes Indiæ boues: quales duos viuos Sultano ex Æthiopia muneri missos, ac circa templum Mechæ septis inclusos, Ludouicus Ro. patricius vel nostra adhuc ætate se vidisse gloriatur.

De virib. eyngehorns.

Cornu monocerotis veneno mederi.

At non solum monocerotis cornua, sed ceruorum quoque, contra virus esse efficacia, experimento constat, quorum nidore fugantur serpentes: & scobe eorum, vermes infantium enecantur. Non temere igitur veterum Medicorum instrumenta cornea erant: cornibus liquores mensurabant: cornibus in scarificatione pro cucurbitulis, modo ex aurichalco vel vitro conflatis vtebantur: cornibus clysteria, teste Galeno, administrabant. Et si ex læuigatis ceruorum cornibus, quum monocerotis desunt, pocula conficerentur, ea non improbarē. At vasis & simulacris quoque fictilibus, quæ plastes ex terra Samia finxerat, vsque ad Macedonum tempora tam in sacris quam in conuiuiis Græci & Romani vtebātur: nec aliis vasis Numa Pompilius diis litabat, quam (vt Cicero refert) fictilibus vrnulis capedunculis ac sypul-

Ceruini cornu vires. Pli. lib. 8. cap. 22. Virgil. in Georg.

Varius cornuum in medic. vsus. Gal. lib. 1. & 2. de Composit. medica. & libr. 13. Methodi. Athen. lib. 6. Dipnos. Plin. 35. cap. 12. Cicero in Paradox. & li. 2. de Nat. deor. Iuuenal. Sat. 6. Liu. libro 1.

ſypullis,quę erant vaſa fictilia, quibus in ſacrificiis ſacerdotes diis prælibabant. Ex fictilibus quoq; tam Romani conſules,quã aliarum gẽtium reges & cœnabant & bibebant. *Fama eſt* (inquit Auſonius) *fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem*: qui ex plaſte Syracuſanorum rex deſignatus,noluit pocula quæ ipſe olim ex luto finxerat,aſpernari. Plin. quoq; refert, Catũ Elicium, cum Ætolorum legati ei ex fictilib. prandenti vaſa argentea obtuliſſent, ea nõ acceptaſſe. Et tantus conſul & victor, vſque ad ſupremum vitæ diem nec plura quam duo habuit argenti pocula, quæ L. Paulus ſocer ei ob virtutẽ,deuicto Perſeo rege, donauerat. Nec vſum fictilium, vt inſalubrem repudio: modo non ſint ex terra paluſtri quæ putrilaginem oleat,aut mineris participet, ſed ex terra pingui & ſpiſſa,quæ ignis in fornace coctura lapideſcit,cõfecta:qualia ſunt in Hiſpaniis Valentiana, in Germaniis Colonienſia,valde opportuna pharmacopolis(ad ſeruandos liquores, electuria & eclegmata)vaſa. Verum in his eligẽdis id tibi maxime proderit,quod,vt diuus Hieronymus ait, calix & vrceolus fictilis probantur prius,quam emuntur:ſola vxor non oſtenditur,ne antea diſcipliceat,quam ducatur.quare empturus fictilia, ſi vinum infuſum,ſaporẽ aut colorem mutauerit,vel terram reſipit, illa quoque facilius quam vxorem ſemel ductam repudiare poteris. Quod ſi ita exacte concocta & præparata fuerint, tum minus admira-

Plin. libr. 33. cap. 11.

Victru li. Archit.8.cap.7. bor Victruuium, vasa fictilia melius saporis integritatem quam argentea retinere & conseruare affirmantem. At dum sobrietas & frugalitas ab antiquorum conuictu non exulabant, tum catinus & scyphus ac cissybium, ex ligno confecta pocula, in censu vasorum nobilium quoque erant. Cuius frugalitatis præclarum specimen de se M. Curius Samnitibus præbuit, qui in agresti sedens scamno, dum ex ligneo catino suis tostis vesceretur rapis, Samnitium legatis ingens auri pondus offerentibus: Narrate (inquit) vestris, M. Curium malle locupletibus imperare, quam ditescere: atque istud vt preciosum, ita malo hominum excogitatum munus refertote: & mementote, me nec acie vinci, nec pecunia corrumpi posse. Erat sane catinus vulgare vas escarium, quo etiam Romani tempore Numæ Pompilij vtebantur. Vnde Iuuenalis ait: --- *aut quis Simpullum ridere Numæ, nigrumq; catinum, Et Vaticano fragiles de monte patellas Ausus erat?* --- Certe nemo. In Vaticano autem Romanæ vrbis colle optima conficiebantur fictilia. Erat quoque Cissybium Græcorum ex ligno hederæ poculum, cuius meminit Homerus Odyssεæ 1.

Plutarch. in eius vita. Valer. lib.4.cap. 389.

Catinus quid.

Satyra sexta.

Athen. lib. II. copiose.

Κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο.

Tale ex hedera poculum gemina ratione conuiuia decere arbitror. Primum, quod hedera vini temulentiam suo frigore arcere creditur: & ob id Corybantes cornigeri Bacchi sacer-

ſacerdotes, hedera coronabantur. Deinde quod cauponum fraudes, qui vinum aqua miſcent, eo poculo deprehenduntur. Nam, teſte Catone, ſi vinum lymphatum in vas hederaceum effunditur, tum vinum per poros reſudat & effluit, aqua vero ob groſſiorem vino ſubſtantiam remanet. Certe præclaras medendi vires pleriſque lignis ineſſe, vt thamariſco & fraxino, nouerunt medici omnes: quorũ hoc venenis & calculo, illud vero ſpleni obſtructo præclare medetur. Quare ligneos ex his compactos calices non improbo. Ex ligno quoque Guaiaco pocula torno excauata libens admitto. Sed cum Aſia & Alexandria deuicta Romanorũ opes creuiſſent, molliſq; Græcorũ luxus Roman. grauitatem eueruaſſet, tum quoq; repudiatis fictilibus & ex ligno poculis, veſtiũ & poculorum, ex ære Corinthio, cryſtallis & murrha, luxuria Romæ inualuit. ſunt enim myrrhina pocula, ex murrha gẽma ſculpta, quę præcipue in Carmania, ex humore ſub terra ſolis æſtu concreto, velut lyncurium, coaleſcit: quæ non ſplendet, ſed purpureis & coruſcis in candore maculis verſicolor, velut murena piſcis nitet, quã ob id Caſſius iuriscõſultus inter gẽmas non computat. At ex ea cęlata pocula vini ſaporẽ fouere, Martialis tradit:

Si calidum potas, ardenti murrha phalerno
Conuenit, & melior fit ſapor inde mero.

Laudatur Auguſtus Cæſar, quod capta Alexandria, ex regia ſupellectile nil, præter vnum

M. Cato de Re ruſt. cap. 110.

Ex fraxino & thamariſco pocula.

Plin. libr. 33. cap. 1.

Murrha eſt lapis Chalcedonius, inde myrrhina fiebant pocula.

myrrhinum calicem, retinuerit. Cryſtallina quoq; vaſa, ex cryſtalli glacie, hyberno frigore ſub niuibus intra rupes concreta, ſculpta, in deliciis habebantur: quibus noſtra ex vitro conflata pocula, in cenſu proxima ſunt. quæ eo nomine ſunt metallicis ſalubriora, quod nulla ſulphuris aut argenti, plumbi, ac ceruſæ virulentia participent: & ſuo congenito frigore, ſaporem vini quauis niue & glacie melius conſeruent. At quando cum diuitiis amor quoque argenti & auri creuit, & auri ſacra fames pectora hominum obſederat, tum primum, quamuis ſero, ſalubriora ex figulari terra lignis & vitro pocula metallicis ceſſerunt. Nam vaſa Corinthiaca, χαλκώματα dicta, tum primum ex ære fieri cœperunt, cum Corintho a L. Mummio deuaſtata incendio, ſimulachra ex omnifariis æris, argenti & auri metallis conflata, in vnam maſſam confluxiſſent. Gyges vero, primus Lydorum rex, templum Apollinis Delphici ex argento & auro donariis decorauit: Gorgias Leontinus orator, primus hominum auream ſtatuam, & ſolidam ſibi Delphis in templo collocauit. Ac tam rarus erat tum auri & argenteæ ſupellectilis quoque vſus, vt Fabricius Romanus, imperatores plus quam vnam ex argento pateram & ſalinum habere vetuerit. Vnde Duris ille Samius refert, Philippum magni regis Alexandri patrem, vnicam tantum ex auro phialam habuiſſe, quam noctu ſub puluinari celare

Plin. libr. 34. cap. 2.

Hæc Athenæus 6. Dipnoſo. Plin. libr. 33. cap. 4.

celare solitus esset. At post tempora Crœsi & Massanissæ, tantus in tota Europa argenti & auri inoleuit vsus, vt nihil in conuiuiis magnificētius haberetur, quam pleno se se auro proluere: & Poppea Neronis coniux soleas iumētis suis aureas indueret: tēpla, triclinia, ac mulierum colla, & hostiarum cornua, auro fulgerent. Ante hæc tempora, & auri vsum, ex æreis poculis diis libabant, & bibebāt: eorum quoque repositoria χαλκοθήκας appellabant. Herodotus, Ægyptiorum sacerdotes ex æreis tantum poculis bibisse, auctor est. At quum æs æruginem, stomacho infestū virus, facile (præcipue si viño vel aceto irrigatum fuerit) contrahat, aurea pocula mihi magis cordi forent, quum id corroborare & exhilarare tradatur. At poculum ex electro naturali, quod auro & quinta eius argenti parte constat, conflatum, quia stridore, & maculoso in superficie interna arcu, quo nitor eius obsolescit, virus infusum prodit, cæteris etiam ex auro obrizo metallicis poculis præferrem, & fictilia quoque Æginetis relinquerem, quos Herodotus tantū ἐκ χυτρίων ἐπιχωρείων πίνειν, id est, ex vrceolis aut ollis in Ægina factis bibere tradit. Est & aliud aurei poculi genus, ictericis valde salubre, erythrodani radicis, quam rubeam vocant, decoctum: quod potū, aureum regii morbi colorē emēdat. aureum ab antiquis medicis poculum dicebatur. Quod cū non magni constet, Petro Cyglerio meo nomine donare poteris. Vale.

Plin. lib. 33. cap. 11.

Poculorum ex ære vsus.

Lib. 2.

Pollux lib. 6. cap. 16.

Plin. libr. 24. cap. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De cræpala, sive ex mero *Cephalalgia.* *Epistola* xxx.

De cræpala vide Galen. lib. 5. Aphor. 5. Suidam. & Hesychium.

PRæclaras mihi egisti gratias, mi Cyglepri, quod aureo erythrodani poculo te donauerim: quod quantum sanitas diuitias antecellit, tantum tibi omni tua supellectile charius esse affirmas. Quod si mihi quoque aliud esset poculũ, quod æque ex mero cræpalæ, ac illud ictericiæ, mederi posset: id multis sestertiis in aula principum pluris venire posse, recte mones. At certe non est mihi huiusmodi poculum, quo & ipse aliquando egeo, venale: sed quale sit, te pro veteri nostra amicitia recte docebo. Erat Cothon fictile Laconibus poculum: vnde κωθωνίσαι, id est, inebriari, Lacones dicebant. Qua ratione vero id citra animi & corporis offensam commode fieret, Mnesitheus Atheniensis medicus, in epistola sua de Cothonismo, docet. Et ne illius consiliũ Grȩcæ linguæ imperitis pariat fastidium, id Latine explicabo. Accidit autem (inquit) ut illorũ qui se plurimo mero ingurgitant, corpus & anima grauiter offendatur. Verum quodam dierum interuallo inebriari, videtur mihi corpus expurgare, & animum recreare. Coaceruãtur enim in nobis ex quotidiana potatione quædam humorum acredines, quarum opportunissimus est per vrinam exitus, & purgatio per compotationem maxime competit. abluitur enim vino corpus, quod est calidum &

Athen. lib. 11. Dipnosoph.

Cothonismũ copiose describit Iul Pollux li. 6. c. 18.

Compotationis commoda. Athen. lib. 2.

& humidum. & vrina, quæ de nobis colatur, acuta eſt: nam & fullones cum ea veſtimenta abluunt. Tria vero tibi compotanti erunt cauenda: Ne malum vinum pendulumve bibas, neque merum non mixtum: neque te in compotatione bellariis ſecundæ menſæ repleas: ac cum ſatis te vino impleueris, ne dormias priuſquam euomueris: poſt vomitum vero parum lotus, quieſce. Quod ſi te non ſufficienter euacuare poteris, tum plurimo calidæ aquæ vtaris lauacro. Accipis ne iam ex antiquiſſimo medico Mneſitheo, quo moderamine Lacones Cothone poculo vtebãtur: & quod cothoniſmo corpus per vrinam & vomitum expurgatur: animus quoq; φιλοτησίας poculo exhilaretur. Deinde ſi quis dulcedine vini ineſcatus, plus æquo biberit, qua ratione temulentia & crępala curetur. nempe cum vigilia vapores vini diſſipat, ſomnus vero his caput replet, ne temulentus dormiat, priuſquam euomuerit. Nec ſtomachus humorum corporis ſaburram commodius, quam repletus, exonerare poteſt. Vnde præter Galenum & Auicennam veteres medici inter ſalubria conſeruandæ ſanitatis præcepta, quouis menſe alii ſemel tantum, alii bis vomere conſtituerunt. Nec ſtomachus bellariis, quæ ſua dulcedine & viſcoſitate epar infarciunt, eſt onerandus: niſi amygdala amara, aut poma cotonea vel ceſtiana, aut oua toſta coriandro aſperſa fuerint. Galenus quoque ad concoquendam cali-

Fullones vrina veſtes purgant.

De curanda ebrietatis ratione Galen. de compoſit. med. in gener. lib. 2. & de facile parabilibus. & li. 2. de Med. ſec. loca & Raſis ad Almanſ. lib. 5. cap. 74. & Macrob. lib. 7. Saturn.

Quouis menſe ſemel vomendum. Gal. lib. 4. de Vtil. par. & Auic. 4. fen. primi capitis.

dæ aquæ fotu cruditatem, temulentos altero die lauare, & a balneo capeſſere ſomnum iubet. ad quos Lacones ſpeciale lauacrum ſudatorium tepidario, vt Vitruuius refert, coniunctum, ac Laconicum dictum, constructum habebant, cuius Columella in prologo his verbis meminit: Mox deinde vt apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus, & exuſto ſudore ſitim quærimus. Non tamen in quauis Cephalæa lauacris vti Galenus ſuadet: ſed quando caput citra febrim incaleſcit, tum lauare, & a balneo veſci lactucis, ac ſorbere ptiſanam præcipit. quando vero a putridis in ventriculo humoribus, flatulenti vapores ad caput exhalāt, ac vertiginem commouent, tum balnei vſum penitus diſſuadet. Frons quoque hederæ ſucco irrigata, & folia braſſicæ aqua roſarum madida, capiti applicata, ex vino cephalalgiæ medentur. Tantum enim eſt braſſicæ cum vino diſſidium, vt vites iuxta conſitæ non coaleſcant: vnde eius comeſtio ebrietatem arcere creditur. & ideo Ægyptii, inquit Suidas, ante alia fercula braſſicam coctam edebant, & primum in ſympoſiis ex eius olere ferculum fiebat. Merito autem eandem vim quoque raphano tribuunt qui braſſicam Græce κράμβην & raphanū dici; noſtram vero radiculam, qua veſcimur, ab Athenienſibus ῥαφανίδα nominari ignorant. Tu igitur ne abſtemius viuas, hac ratione vini incommodis obuiam ire poteris. Vale.

Libr. 5. cap. 2. & 10.

Suidas in dict. κράμβη, & Athenæus libro 1. Dipn. Galen. lib. 2. Comp. med. ſec. loca. Gal. lib. 2. de Alimentis. ca. de braſſica.

De frigidæ potv Epistola XXXI.

Qvam efficaces sint gulæ voluptates, vel ex hoc coniicere potes, quod pleræque gentes & hydropotæ plus ob frigus aquam & niuem, quàm vinum, deorum nectar, affectarunt: sed non pari ratione. nam hi voluptatis gratia ob frigus arte paratum, aquã vino prætulerunt. alii religionis ergò abstemii vixerũt: vt perfida Iudæorum gens, ex lege Mosaica: & Thraces, illius ex Machometis constitutione æmuli, vino abstinent. & Herodotus reges Persarum tantum aquam Coaspis fluuii potare tradit, quam peregre profecturi, prius probe decoctam ac vasis argenteis exceptam, in aurigis etiam ad venationẽ secum deferebant. Aquam quoque Nili inter regia munera adeo in deliciis habuerunt, vt Philadelphus eam ex Ægypto Berenici filiæ, quæ Antiocho nupserat, in Syriam dono miserit. Et ne præcordia mero nimis incalescerent, caput aggrauaretur, aut frigus aquę interna viscera oblęderet, Melampos primum aquam vino æquali miscere pondere docuit. vnde Hermes Aristophanis in Pluto exclamat: οἴμοι ϗ κύλικος, ἴσον ἴσω κεκραμένης. & Hippocrates: Halyce, inquit, (id est, anxietudo) oscitatio, & horror, (si adsint) vinum æquale æquali potum, soluit ægritudinẽ. Quid multis? ne vlla potandi illecebra deesset, Alexandrini a Protagoride edocti, aquam singulari industria infrigidabant, qui aquam in

Qui Medici frigidæ potũ docuerint. Pli. lib. 26. cap. 3.

Iudæi & Turcæ abstemii.

De rege Persarum, & hydropotis, hæc Athen. libro 2. Dip.

Lib. 7 aphor. 56.

Gal. in 4. sexti libr. Epid. cõmẽtario. Athen. lib. 3. Dipnosoph.

testaceis vasis, interdiu sub aprico solis æstu calefacientes, aut eius terrestrem cruditatem ignis calore concoquentes, noctu in malo nauis aut fenestris ædium altioribus, ætheris frigori exponebant: mane vero, antequam sol illuxerat, subducta eius fæculenta hypostasi, puriorem aquæ partem vt salubriorem, in fictilibus hydreis, aqua aspersis, & pampini foliis aut lactucæ coopertis, sub paleas reponebant. Et nequid ad gelida ganeæ pocula deesset, niues ad æstatem vsque in subterraneis fossis, quernis frondibus aut palea coopertas: Græcorum & Romanorum luxuria conseruare docuit. Vnde diuus Augustinus libro de Ciuitate Dei primo: Quis dedit, inquit, paleæ tam frigidam vim, vt obrutas niues seruet? vel tam feruidam, vt poma immatura maturet? Hinc Alexander ille magnus, dum præclaram Indorum ciuitatem Petram obsideret, triginta subterraneas scrobes effodit, quas niue ad infrigidanda militum pocula adimpleuerat. ita luxuria potus, commenta est reponẽdæ niuis officinas. Nam seruatur, ait Plinius, algor æstibus, excogitaturq; vt alienis mensibus nix algeat. Heliogabalus quoque Romanorum imperator, in viridario domus suæ montem excauit, in quem hybernas niues & glaciem ad æstus refrigerium reconderet. Sed ante eum Nero, crudelis Romanæ vrbis pernicies, excogitauit decoquere aquam, vitroque demissam in niuem refri-

Ael. Lampridius in eius vita.

Plin. lib. 30. cap. 3. & Suetonius in eius vita.

refrigerare, & in piscinis niue refrigeratis sub Caniculæ æstu lauare. Nec niuis algore tum contentabantur: sed eius aquam, per vas ex lapide velut pumice porosum bibere, ingeniosa sitis illecebra Romanos & Græcos docuit, quod colum niuarium appellabant. Vnde Martialis inquit:

Non potare niuem, sed aquam potare rigentem Epigram. lib. 14.
De niue, commenta est ingeniosa sitis.

Has niuis delicias & refrigeria diu ante Romanorum reges & imperatores Græci vsurparunt, quorum veteris comœdiæ auctor Stratis inquit, οἶνον γὰρ πίνειν ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι, χιόνι μεμιγμένον: id est, bibere vinum in puteo fontis refrigeratum, niue mixtum. Et quamuis ad curandos æstuantis ventriculi affectus, hanc plurimum conferre, Galenus in Methodo sua prædicet (dum, Vidisti, inquit, tu quosdam die vno, at potius hora, eos frigida potione leuatos, quorum aliis non modo recentem fontis aquam, sed etiam quæ esset niue refrigerata, dedi, veluti Romæ præparare solent, præcalefacientes primum, quam aquæ præparationem bis coctam appellant) hanc tamen frigidæ potionem idem Galenus in libello de Boni & mali succi alimentis, & de Renum affectibus eisdem verbis testatur, adolescentibus primum insensilem, sed morbidam tamen, in præcordiis alterationem parere: & inde ingrauescente ætate, affect⁹ in articulis, neruis, visceribus,

Obscurus Galeni ex 7. Methodi locus illustratur.

Aquæ niuis incommoda.

incurabiles afferre. Quare vt ab hac tibi temperes, fideliter tibi ſuadeo, ac quicquid veteres de niue ſcripſerunt, id de cryſtallo & glacie, & ſale, nitro vere quoque dici putato: quam niuem etiam noſtris temporibus, ad vini refrigerium, Schleſitæ, Bohemi, Hungari, & Moraui in ſubterraneis ſcrobibus recondunt. Verum quia hanc ſtomacho obeſſe, ac illius villos relaxare, ex vitiata deglutitione vidi & ſenſi, illius vſum faſtidiui, & diſſuaſi. Et data optione, mallem cum Nomadibus galactopotis, & Philino, lac bibere, quē Ariſtoteles & Theophraſtus in tota vita, nec alio potu aut cibo quam lacte ſaturatum vixiſſe perhibent. Proinde quoniam viſcera tua facile flatu intumeſcant, ab aquæ potu tibi caueto. Vale.

Glacie in æſtate potus refrigeratio.

Athe. lib. 2. de Nomadibus. Strabo & Plin. eadem.

DE FALSA ERYSIPELATIS CVRA. *Epiſtola* XXXII.

GAVISVS eras, non tam meo, quam ægrorum nomine, quod meam curandi ægros operam generoſis Rheni Comitibus Palatinis, illuſtriſſimis Bauarię principibus locaſſem. Primum, quod terram incultam, cum ea quæ eſſet vino ſalubri & frumento fœcunda ac populoſa, commutaſſem: deinde, quod mea opera & recta curandi ægros methodo, accolas Rheni ab empiricorum tyrannide, quos Galenus recte latronibus comparat, & a Iudęorum impoſtura me vindicaturum ſperaſſes. At mi germane frater, quam ægre id fieri poſſit, rationes

Empiricos latronibus peiores, Galenus in libello de Prænotione, & lib. 1. Prognoſt. teſtatur.

tiones inexpugnabiles in prima epiſtola accepiſti. Nam vt terra lætis fœcunda ſegetibus, tribulos, vrticas, lolium & carduos parit, quæ etiamſi eruncaueris repullulant: ita Rhenus inter præclara medicorum ingenia, nullis ſecunda, fraudulenta quoque parturit, quæ magiſtratus indulgentia alit & tuetur. hæc vt cardui lætas ſegetes, ita illa fraudibus, adulatione optima quoque ingenia opprimunt. Quæ enim ciuitas, quis denique pagus, imperitiſſimum in re medica empiricum, λογίαξον garrulum, perfidum Iudæum, aut parrochianum totius Philoſophię ignarum apoſtatam, non alit? quibus, vt feli cum muribus captis, ita illis cũ vita ægrotantium colludere impune licet: non ſanguinem tantum cum vita, ſed pecuniam quoque, qua paupercula vna cum liberis vxor alenda erat, emungere his permittitur. Hoc certe eſt præter boni paſtoris officium, non tondere & paſcere, ſed deglubere pecus: cuius ſanguinem innocentem Deus, iuſtus ſcelerum vindex, ab auaris illorum manibus aliquando eripiet. Verum ne tu omnino ſpe fruſtreris, quam falſam curandæ eryſipelatis methodum Iudæi, & illorũ aſſeclæ empirici, in locis, Rheno finitimis inſtituerint, paucis indicabo. Nã ſi qua etiam citra febrem, vel ſanguinis ebulitionem cholerici, puſtula vel macula rubea in aliquo corporis membro, præcipue in capite, temporibus, crure eruperit, id eryſipelam eſſe exclamãt: ac miſeris ęgris omni humectatione

&lotione interdicunt. quo fit, vt magni nominis proceres neque caput aut barbam in viginti annis lauerint, nec ægri sordes manuum abluere audeant. Vide quæso, quomodo falsa opinio rationem captiuam ducit. Quare vt illorum temeritatem agnoscere possis, scito erysipelas Latinis sacrum ignem dici: qua diuum Anthonium, qui incendiis præesse creditur, eos qui eius numen non reuerentur, affligere arbitrantur: & quia eius imago, & quicquid donariorum vel porcorum illi consecratum fuerit, campanulis insignitur, accidit, vt hic quoque morbus a Germanis *glockfeuer*, & ob rubeum affecti loci colorem, *das rothlauff* appelletur. Hic sane morbus erysipelas est feruens, raro citra febrem ephemeram, sanguinis cholerici in epate & visceribus ebulitio: in qua cholera flaua, naturæ viribus a sanguine bono sequestrata, per inguina, epatis emunctoria, ad crura defluit, & protruditur: vel ad collum, caput, faciem & pectus, sed cum maiori periculo, regurgitat: & non raro vulnera quoque obsidere solet. Quare vt phlegmon sanguineæ, sic erysipelas biliosæ fluxionis soboles: quæ inter vtranq; cutem citra subiectæ carnis offensam diffusa, erysipelas purum appellatur. Si vero bilis flauæ crassior & acrior substantia, supremam corporis cuticulam, quã Græci epidermida vocãt, & subiectam illi carnem exulcerauerit: tum erysipelas quoq; , sed nothum, aut herpes illi affinis dici potest. Ex his,

Glockfeuer vnd rothlauff Germanice.

Erysipelata definit Gal. libr. 14. Methodi. & libr. 2. ad Glauco. Paulus li. 4 ca. 21.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

his, o germane frater, te ſatis intelligere arbitror, vtrumq; phlegmonis & eryſipelatis morbum, eſſe, præter ſolutionem continui, ex repletione abſceſſus calidos. Quare vtrumque per venæ ſectionem, aut pharmaca cholagoga, euacuationem cauſę antecedentis exigere, ac cauſæ coniunctæ, per eum qui ſenſum fugit halitum, digeſtionem, ac loci affecti & feruētis choleræ cum reſolutione refrigerationem poſtulare. At quoniam, vt Galenus ait, eryſipelas non quantitate modo affligit: ſed etiam ex vehementi inflammatione ac qualitate ſicca excruciat: quare ipſum ampliorem refrigerationem & humectationem quam phlegmonem, requirere: proinde Hippocrates, Galenus, Auicenna, Paulus, & Aëtius, medicorum coryphæi, eryſipelas curaturi, poſt vacuationes rite factas, fomentationes ex ſuccis vel decocto ſolatri, lactucæ, ſemperuiui, vmbilico Veneris, aut emplaſtra ex pſyllii mucilagine ac lente paluſtri cum oleo Omphacino confecta applicuerunt, donec rubeus eryſipelatis color liueſcere, vel obfuſcari videretur. poſtea emplaſtrà quæ temperato calore materiam impactam diſcuterent, ex aqua marina vel muria, & ὠμηλύσει, id eſt farina ordei aut polentæ compoſita, applicabant: in principio tamen exacerbationis, ne bilis efferueſcentis fluxus ſiſteretur, & ad aliquod viſcus internum principale regereretur, a frigidis, humectantibus, apocruſticis, penitus abſtinuerunt,

De cura eryſipelatis Gal. libr. 13. & 14. Methodi. ad Glauc. li. 2. de comp. medic. general. libro 1. & de ſimpl. medic. libr. 3. Paulus lib. 4. ca. 21.

præcipue circa emunctoria,applicare. Id quũ nequiſſimi pauperum & ægrorum expilatores Iudæi,agyrtæ, & aliptæ non intelligant, qua ratione id veteres medici ſtatuerint, & cauerint: omnibus vel ſemel eryſipelate affectis, per omnem ætatem humectatione, lauacris, capitis quoque lotione interdicunt.quo fit, vt a ſordibus corporum poris obſtructis, corpus per inſenſilem exhalationem non expurgetur, ſanguinem putreſcere,corpus pſora, vitiligine ac omnifariis ſcabie puſtulis conſpurcari contingat. Sed hos nebulones λογιάτρους, qui ob turpe & vile lucrum animam proſtituunt,miſſum faciamus. Valeant igitur εἰς κόρακας: & ad alteram eryſipelatis ſpeciem, prædictis longe pernicioſiorem, Galeno & aliis Arabum medicis vel non viſam,vel non cognitam,accedamus. de qua Plinius ille polyhiſtor libr.viceſimoſexto:Ignis,inquit,ſacri plura ſunt genera: inter quę medium hominem ambiens,qui zoſter appellatur, & enecat, ſi cinxerit. & certe merito a cingulo ζωστὴρ appellatur:quoniam ob nimiam febre continua efferueſcentis cholerae copiam,inflammatione a lumbis, vmbilico & teſticulorum oſſeo vſque ad genua hominẽ cingit,ſepit,& circũdat. Hoc illuſtris Princeps & Marchio Brandenburgenſis Georgius in Onelſpachio correptus, ex vlcere cruris intempeſtiue a chirurgo quodam cõſolidato, quod idem chirurgus,ne quid ad vlcus efflueret, faſcia arctiſſime ſtrinxerat,interiit. deinde poſt bien-

Sic Scribonius ca.106. Hiera,inquit,Pachi ad ſacrum ignem, quem Zonam vocãt, bene facit, ex aqua mulſa, detracto prius ſanguine.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

biennium, eodem eryſipelatis zoſtere, illuſtris Princeps & Comes Palatinus Otthẽricus, dux vtriuſque Bauariæ, a lumbis ad genua vſq; circũdatus, ac febre continua, ad delirium vſque æſtuabat: quem ego Heidelbergæ, inciſa vtriuſque pedis ſaphena, adhibitis quoq; quæ febrem reſtinguerent, Deo auſpice, a morte vindicaui: qui te ab hoc ſacri ignis æſtu, ſui ſpiritus refrigerio, ſoſpitem nobis cõſeruare velit, oro. Vale: & qui in amore noſtri frigent, hoc ſacro igne incaleſcant velim.

DE MAGIA ET RERVM NATVRALIVM SYMPATHIA.

Epiſt. XXXIII.

MIRARIS, amicorum optime, poſtquam lux veritatis nobis per Chriſtum affulſerit, aſtus & dæmonum præſtigias nondum exoleuiſſe, & religionem ac medicinam adhuc eſſe adeo magicis vanitatibus refertam. Sed mirari deſines ſcio, ſi reminiſcaris, cacodæmonem, illum humanæ ſalutis hoſtem, ob ſuperbiæ faſtum, cum ſua cohorte cœlo deiectum, ſe ſuoſque ſimulacris idolorum inſinuaſſe, ac ſuis oraculis, diuinationibus, & ſceleratis ſacrificiis non modo hominum mentes perſtrinxiſſe, ſed & religionem ac medicinam Magorum nugis contaminaſſe. quibus vt maior auctoritas accreſceret, Magorum ſolertia in occultandis fraudibus ſagax, medicinam, ſacroſanctum Dei donum, ſibi arrogauit. Ob id Æ-

De præcipitio dæmonũ, Eſa. 14. Lact. lib. 2. ca. 7. Euſe. lib. 7. ca. 6. Auguſt. de ciu. Dei paſſim.

Plin. lib. 29. cap. 1. & libr. 30. cap. 1.

De ſacerdoti-

bus AEgyptiorum & Græcorũ hæc Gal. lib. 5. de Cõp. med. gen. & lib. 6. Epidemi. Herodotus lib. 1.

gyptiorum sacerdotes, a quibus Pythagoras, Empedocles, Democritus & Plato magiam didicerunt, quo quisque remedio sanitatem recuperauerat, id conscriptum, Memphis in Hephęstio, Vulcani & Isidis sacrario, deponebant: & pariter Græcorum sacerdotes, Magiæ antistites, ea in adytis templorum Apollinis & Æsculapii in Pergamo etiam recondita seruabant: quæ sacerdotes velut oraculo Æsculapii edocti, ægrotis communicabant. quæ illi tanta fiducia acceptare solebant, vt plerique, sacerdotum consilio persuasi, quindecim dies a potu abstinuerint. Accipisne iam, quomodo medicina ad sacerdotes, magos, dæmonumq; cultores sit deuoluta? Vnde Nicomedes in Euangelio suo, Magos Pharaonis, qui Ægyptiacis incantationibus in conspectu Mosis & Aaronis virgas in colubros conuerterant, non temere Medicos appellauit: & Dioscorides noster, a sacratiore vaticiniorum professione, Prophetas non raro nominat. Ac vt rem totã exactius possis dinoscere, quid sit Magia paucis edisseram. Non erãt olim Magi plebeiæ sortis homines, sed apud Persas, Æthiopes, Chaldęos ac Indos, ex regia stirpe proceres, qui in secretioribus Philosophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, sagacissimi sympathiæ rerum naturalium & diuinarum exploratores: ex quarũ sympathia & antipathia admiranda, & vulgo incredibilia opera producebant. Inest sane cũctis vniuersis rebus cõgenita inter se consortii aut

Sacerdotes olim medici & magi.

De Magis Pharaonis, Exod. 7.

Sympathia rerum natu. & cœl.

aut diſſidii proprietas, qua etiam citra viſibilẽ contactum mutuo afficiuntur, & alterantur. vt aurum hydrargyrum, ſuccinum paleas, magnes ferrum libẽs amplectuntur: at illud oleũ, hic vero allium & adamantem reſpuit & fugit: qui cum ab omnib. aliis inuictus maneat, ſanguine tamen hircino diſſoluitur. An ne & hoc eſt præclarũ naturalis diſſidii ſpecimem, quod tympana lupino obducta corio, alia pelle cooperta agnina, ſonitu ſuo diſrumpunt: & leo, qui nec tigrim, nec elephantem aut vrſum timet, gallum tamen, his longe imbecilliorẽ, expaueſcit. vt pleriq; homines, qui muris aut felis conſpectum ferre non poſſunt: alii caſeum, qui inter delicatiora ſecundæ menſæ bellaria offertur, ad nauſeam vſq; faſtidiunt. At braſſicã & hederam naturali odio diſſidere, & cucumeres ſubiecto, dum creſcunt, oleo intorqueri, agricolæ etiam norunt. Nec minus præclara ſunt naturalis ſympathiæ & rerum conſenſus exempla: cuius inſigne exemplum in fidibus citharæ aut teſtudinis apparet, quarum ſi vnam digito contrectaueris, confeſtim vniſona alterius teſtudinis chorda, illi correſpondens, ſua ſponte mouetur, & feſtucam ſibi impoſitam abiicit. Et herbas quoque cum aſtris eundem habere conſenſum, quotidie experimur, quum heliotropii & molochi flores motui ſolis obſequi, & pulegium ipſo brumali die Pleiadib. occiduis in coronariis florere videm⁹. At Orpheo, Theophraſto, & Proclo

Adamantis & magnetis antipathiam experientia negat.

Lupinæ & ouillæ pellis diſsidium, Oppianus lib. 3. Cynegeticôn.

Leo gallum timet.

Braſsicæ & hederæ cum vitibus diſsidium.

Cucumer oleo ſuppoſito incuruatur. Pallad. li. 4. tit. 9.

Chordarũ in diuerſis citharis ſympathia, ex Boetio.

Heliotropii & maluæ cũ ſole ſympathia.

De pulegio id Plin. & Cic. in libr. Diuinat.

iudice, lapidibus longe efficacior eſt cum aſtris ac ſpiritibus conſenſus, quam herbis: qui non aſtrorum nominibus modo, ſed animis quoq; hominum imperare videntur. Iaſpis nempe non modo ſacrificia diis accepta reddit, ſed Achates quoque animos coniugum conciliat, & ſupplices voti quoque compotes reddit. Vnde Orph. cecinit, vates magiæ peritus:

ἱμερτόν τε γυναιξὶ δυνήσεται ἀνέρα θεῖναι,
καὶ θέλξει μύθοισι βροτοὺς, καὶ πάντα κομίζων,
ἅσσα κεν αἰτήσειας, ἀφίξεαι οἴκαδε χαίρων.

Lapides vero virtutis aſtrorum conſortio frui, inficiabitur nemo, qui ferreum compaſti perpendiculum, magnete confricatum, ſemper poli ſeptentrionalis ſtellam ſpectare obſeruauit: & qui Selenitem, candidum ex Arabia lapidem, pro lunæ incremento creſcere & decreſcere vidit. Ex his conſtat, plantas, radices, lapides, & aſtra, ac ſpiritus quadam diuina lege conſortii conſpirare. Quod non aliunde accidit, quam, vt Plato in Timæo docet, quod cuilibet rerum ſpeciei peculiare aſtrum, vt polus magneti: & cuilibet aſtro peculiaris intelligentiæ dæmon, vt proprius cuilibet homini genius, a diuina mente dicatus ſit. Quicunque horum ſympathiæ conſenſum, & antipathiæ diſſidium nouerit: hic admiranda per herbas, lapides & ſpiritus producet magiæ opera: & horum illecebra, ſpiritus in ſui colloquium allicere poterit. Ideo Druides Gallorum magi, nulla ſacrificia abſque viſco, aut

De ſelenite, hæc Proclus in li. de Mag. & Dioſ. lib. 5. cap. 100.

Magiam ex ſympathia rerum conſtare, docet Proclus in libello de Magia & ſacrificio: Pſellus de dæmonibus clare. Cæſar libr. 6. Plin. lib. 16.

aut eius roboris vel quercus fronde Ioui ſacra celebrabant. Et quia horum omnium oportet magum eſſe gnarum, ethnicorum magi philoſophiam naturalem, aſtrologiam & reliquas artes mathematicas, ac medicinam in ſuæ artis conſortium traxerunt, quod Plinius his verbis teſtatur: Magia, inquit, fraudulentiſſima artiū, ſola tres alias imperioſiſſimaſ humanæ mentis complexa, in ſe vnam redegit. Natam primum e medicina, nemo dubitat: ac ſpecie ſalutari irrepſiſſe, velut ſanctiorem altioremque quam medicinam: ita blandiſſimis deſideratiſſimisq; promiſſis addidiſſe vires religionis, ad quas etiamnum maxime caligat humanum genus: atque vt hoc quoque ſuggeſſerit, miſcuiſſe artes Mathematicas, nullo non auido futura de ſe ſciendi, atq; ea e cœlo peti veriſſime credente. ita poſſeſſis hominum ſenſibus triplici vinculo, in tantum faſtigii adoleuit, vt etiam hodie in magna gentium parte præualeat, & in Oriēte regum regibus imperet. Quod vel hodie verum eſſe, Nouæ inſulæ, auſpicio regum Portugalliæ repertæ, teſtantur: quorum reges magorum iuſſis, & nefariis illorum ſacrificiis obtēperant & dæmonum cultui parent. a quo CHRISTVS nos redemit: quo ex deipara virgine nato, repente omnia dæmonum oracula conticuerunt. vnde Druidum religionem, inquit Suetonius, apud Gallos dirę immanitatis, ab Auguſto, ſub quo CHRISTVS natus eſt, ciuibus interdictam, Tiberius Claudius Cæſar

Lib. 30. cap. 1.

Nouæ inſulæ dæmonū magia gubernantur.

Sueton. in vita Claudii.

Plin. lib. 30. cap. 1.

penitus aboleuit. Et ne magiæ arcana diuulgata vileſcerent, primum ea non monumentis literarum concrediderant: ſed, velut Iudæi ſecretiorem diuinæ legis interpretationem,

Cabala Iudæorum, magorum nugis referta.

Cabala dictam, nephandis magiæ nugis quoque defœdatam, alter alteri vſque ad Eſdræ ſacerdotis tempora, veluti hæreditariis reuelationum ſucceſſionibus communicabat: ſic quoque Perſarum & Ægyptiorum magi, ac Gallorum Druides, non fas eſſe cenſebant, ea

Numa Pomp. & Dardanus, magi. Liuius lib. 10. Dec. quartæ.

literis mandare, ne in vulgum ſacra efferrentur, vſque ad tempora Numæ Pompilij regis & pontificis Romani, qui Pythagorica ſacra duodecim libris conſcripſiſſe fertur, quos etiam in monumento ſuo recondere voluit: exemplo Dardani Ægyptiorum magi peritiſſimi, qui libros de Magia conſcriptos in ſepulchro ſuo abſconderat: quos erutos Democritus, vir in perſcrutandis naturæ viribus ſagax, tum commentariis a ſe editis illuſtrauit. Cæterum quum illorum magia mentes hominum præſtigiis dæmonum perſtringeret, & a vero ſacroſancti Dei conditoris cultu auerte-

Christus a dæmonum poteſtate nos liberauit.

ret, factum eſt CHRISTI, pro noſtra a dæmonibus redemptione paſſi, benignitate, vt ea artium pernicioſiſſima, fraudibus plena, tandem exoleuerit: cuius auſpicio, & doctorum virorum labore, breui futurum ſpero, vt ea quoque e Medicina (quam ſuis Phyſicis ligaturis & περιάπτοις ac ἐπῳδοῖς & incantationibus, ad perniciem vitæ & ſalutis hominum conſpurca-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſpurcauit) exſtirpetur. Nec aliquem modo viuere arbitror, qui exactam illius cognitionem habeat: niſi perditos quoſdam ardeliones, qui mentiri non erubeſcunt, & ob pecuniæ aucupium animas dęmonibus proſtituunt, & deuouent: quos nec primis quidem labris magiam naturalem, quæ rerum naturalium ac cœleſtium ſympathiæ innititur, deguſtaſſe certum eſt, quæ tandem in varias diuinationis ſpecies degenerauit: quarum prima eſt a luctu dicta Goëtia, quæ autore Suida eſt, ἐπίκλησις δαιμόνων κακοποιῶν περὶ τοὺς τάφους γινομένη, id eſt, inuocatio dæmonum maleficorum iuxta ſepulcra facta: quæ ob id aſpergine luſtralis aquæ & tædarum igne expiabantur, ne vel dæmones ea obſiderent, vel obeſſent: quem ritum ad nos emanaſſe, quiſpiam ſuſpicari poſſet. Huius Goetiæ germana ſoror eſt ipſa Necromantia, quæ ad euocandos defunctorum manes, præter ſupplices coniurationis precationes, ſanguinem humanum, quo dæmones effuſo delectantur, vel ſaltem nigri pecoris aut agnorum cruorem requirit. vnde Vlyſſes conſilio Circes, diffuſo in ſcrobem cubitalem pecorum cruore, & melicrato, heroum Troiani belli animas, & ipſius Achillis vmbram & ſpiritum, ab inferis accerſiuit: quem Apollonius Tyanæus ſolis ſacerdotum Indiæ deprecationibus, quas Græci λιτανείας vocant: ſicut

Magia hodie ignoratur.

Goetia quid, ex Suida.

De aquæ aſpergine, & igne, hæc Athen. ex Clidamo, lib. 9.

Necromãtia.

Sanguine in ſacrificiis dæmones delectari. Hom. Odyſ. λ. Horat. lib. 1. Sat. 8. Lucanus lib. 6. Philoſt. lib. 4.

De Appione hæc Plin. lib. 30. cap. 1.

Appion grammaticus Homeri manes, vt illius natale ſolum exploraret, ab inferis in colloquium accerſiuiſſe, gloriantur. Sic quoq; vaticam anum in Endor, Pythone dæmone obſeſſam, ad Sauli regis colloquium Samuelis prophetæ vmbram verius quā animam, euocaſſe, Sacræ teſtantur literæ. Erat certe Pytho dæmon, qui Delphis & alibi, ſub ſpecie ſerpentis venerabatur, a quo D. Paulus virginem vatidicam in Philippis obſeſſam, vindicauit. At certe has non fuiſſe defunctorum animas, ſed dæmonum ſpectra, præter Auguſtinum, & Iſidorum, diuus etiam Chryſoſtomus recte ſentit. quæ theologis diſcutiēda relinquamus, & alias Goetiæ ſpecies, quæ in medicinam irrepſerunt, percenſeamus: inter quas altera eſt ἐπῳδὴ, epode, id eſt, incantatio. Vnde Sophocles ait: οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ, θροεῖν ἐπῳδὰς πρὸς τομῶντι πήματι: id eſt, Non eſt ſapientis medici, damnū affectanti incantatione obſtrepere. Epodos quoque, teſte Galeno, hymnus, quo heroum & deorum præconia ante altaria in ſacrificiis decantabantur: ac lyricorum poetarum στροφὴ & ἀντιστροφὴ dicebātur. & epodium carmen, quo dimidii verſus integris iambicis ſubiiciebātur. Epodos quoque, vt Heſychius & Suidas, ἡ ἐπάδουσα τοῖς νοσοῦσι παισὶ, id eſt, mulier dicebatur, quæ pueris, a lamiis aut ſtrigibus faſcinatis, nocturniſq; lemuribus laceſſitis, carmine medebatur: quibus allium quoq; appenſum auxiliabatur. Vnde Q. Serenus poeta medicus ita cecinit:

1. Reg. 28. & in decre. cau. 26. quæſt. 5. can. Nec mirum.

Act. 16.

Incantatio.

Triplicem Epodi ſignificationem exponit Galen. in fine operis ſui de vtilitate partium.

De ſtrigib. hæc Auſonius. Lucan. libro 6. Ouid. lib. 6. Faſt. Plin. lib. 11. cap. 38.

Præterea

Præterea si forte premit strix atra puellos,
Virosa immulgens exertis vbera labris,
Allia præcepit Zitini sententia necti.

Est igitur Epode incantatio, quę solis ᾠδαῖς, id est, carminibus & verbis, vt plurimum barbaris, dæmonibus consecratis, constabat. Ob id Lucanus:

Mens, ait, *hausti nulla sanie polluta veneni*
Incantata perit.---

Habuit & hoc maleficii genus in Græcia, ac nō adeo ante multos annos adhuc in Germania, suæ artis, sub medicinæ prætextu, suos professores. quos Plato libro de Republica secūdo agyrtas, ariolos & vates nominat: qui ante ianuas diuitum, stipem petituri, oppidatim quæstus causa oberrabant, & diuina quadam virtute, carminibus & sacrificiorum mysteriis se morbos infligere, inflictos quoque curare: & si quid sceleris a diuitibus, aut eorum proauis esset commissum, id magica sacrificiorum celebritate, suffimētorumque odore expiare, eorumque inimicos tam sontes quam innocentes ἐπῳδαῖς, id est, carminis oblædere posse gloriabantur. Quos non tātum argute, sed pie & sancte diuinus Hippocrates, in libello de Sacro morbo ita redarguit, & impietatis accusat: Qui, inquit, lustrationibus & magicis incantamentis morborum affectiones depellere se iactitant, hi victus indigi, verba eorum ad dæmonium referunt, vt quiddam se amplius scire vulgo ostentent, & homines decipiant.

Agyrtæ, germ. Die farende schuler.

Sancta cōtra Goetiam diuini Hippoc. verba.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Expiant enim morbo correptos, ſanguine & ſceleribus inquinatos, iniuſtos & intoxicatos: ac expiamenta alia ſub terram defodiunt, alia in mare proiiciunt: alia ad montes deſertos, ne quis ea contrectet, aſportant. At Deus (inquit) qui maxima ac ſceleraſtiſſ. peccata purgat, noſtra eſt liberatio. Qui certe ſui filii natiuitate & immolatione, nos a cruento dæmonum cultu & poteſtate liberauit. Si enim, vt idem aſſerit Hippocrates, homo carminibus lunam deducere cœlo poſſet, tum certe Deus & mens diuina, aſtrorum conditor ac rector, hominum poteſtati magorumque incantamentis (quod dicere nefas eſt) eſſet obnoxius. Sed, vt Plutarchus tradit, Aganice, Hegetoris Theſſali filia, ſiderum in pleniluniis defectus perita, ac temporis, quo luna obiectu terræ vmbra obſcuraretur, gnara, quum hęc mulierculis credulis præſagiret, lunā ſubducere cœlo viſa eſt. Quare recte Socrates dixiſſe fertur, incantationes eſſe verba animas decipientia humanas: quæ ne quidem aſſis facio, quum nullum effectum realem naturaliter producere, nec ob id ſanitatem in ægritudinem cōmutare poſſint, niſi diuinæ cenſuræ maieſtas annuat: aut niſi quis forſan, vt ex confidentia in medicum, pharmacis plus energiæ, ſic ex fide verbis incātationum aliquid virium accreſcere, non temere ſuſpicetur. Eſt etiam tertia alia Goetiæ ſpecies, quæ Medicinam quoque ſuis veneficiis polluit, Pharmacia dicta, amatorii poculi

Plutar. de præcept. connub. Fraus Theſſalorum incantandi ſidera.

Fidei & fiduciæ efficacia.

poculi aut pharmaci (a Græcis philtrum dicti) præparatio: cuius Iuuenalis ſatyra ſexta meminit:

Hic magicos affert cantus, hic Theſſala vendit
Philtra, quibus valeant mentem vexare mariti.

Nam inter hæc amatoria veneficia, hippomanes equi, & in extrema lupi cauda pilus, & os de rana viridi, in formicarum aceruo exeſa, reputantur. ſiniſtri enim oſſis contactu amorem, dextri vero diſſidium excitari, tradunt. Sunt & huius Goetiæ plures ſpecies: nempe epatoſcopia, hydromantia, geomantia, haruſpicina, & reliqua id genus diuinationum artificia, quibus cum medicis nihil commune eſt. Ea igitur dæmonum cultoribus condonamus: & vna cum Eccleſia Chriſtiana gratias Deo agimus, qui ſua natiuitate nos liberauit de diabolica poteſtate.

De hippom. & lupo, Plin. lib. 8. cap. 22. & 42. de rana li. 32. ca. 4.

DE PHYSICIS MEDICORVM *Ligaturis, & periaptis, & annulis.* *Epiſtola* XXXIIII.

QVANDOQVIDEM ex magia, Phyſicæ ligaturæ, characteres, periapta, ſigilla, & annuli in Medicinam irrepſerint, petis, an hæc in curandis & præcauēdis morbis, vſui eſſe arbitrer, tibi vt reſcribere velim. Itaque quū hactenus nihil æque ex animo deſiderauerim, quā Medicinā ab impoſtorū fraude expurgari,

& a superstitione vindicari : vt tuæ honestæ petitioni paream, æquum esse censeo. Quare primum omnium scire debes, physicas ligaturas ab occulta rerum proprietate dependere: nempe ex cœlesti siderum constellatione, & impressione, pro vniuscuiusque speciei constitutione, omnibus indiuiduis, aut pro singulari complexionis gradu aliquibus tantum illius speciei indiuiduis congenita. Vnde cum saphirus oculos non oblædat, repertus est tamen vnus, qui prima applicatione aciem visus obtudit: & in Austria gemelli, qui obiectis solis ad ianuas corporis lateribus, seras aperiebant. Sic constat, animalia, mineralia, & vegetabilia, ratione specificæ aut indiuidualis constitutionis, in generatione illorum cœlitus aliqua imbui virtute, aliis rebus adeo contraria & interneciua, vt illarum operationes sistat, & liget. vnde physica ligatura originem & nomen habet. Sic præsentia adamantis, & allii, magnetis actiones, ne ferrum attrahat: & oleum, ne succinum paleas alliciat, obsistit, & ligat. Alyso, hypericoni, & moly herbis tantam inesse contra malignos spiritus antipathiam, vt quemadmodum luporum capita ianuis affixa, sic has herbas in ædibus suspensas, ab hominibus & pecore veneficia, ne fascinentur, arcere & amoliri, grauissimi authores tradant. Vnde Homerus, magiæ peritissimus vates, Mercuriū moly contra veneficia Circes Vlyssē muniuisse, cecinit. Proinde de his periaptis & amu-

De physica ligatura, Arnoldus in libel. de parte operat.

Ligaturas & decreta. pōtif. cau. 26. qu. 5. can. Nec mirum, detestātur.

Gemellorum Austriæ admiranda proprietas.

Adamantis, allii & magnetis antipathia.

Succini et olei antipathia.

Dios. li. 3. c. 37 Plin. libr. 28. cap. 10.

Odyss. 10. & 11.

& amuletis, quæ ratione nituntur naturali, fidem non derogamus: de quarum ſubſtantia, vaporum defluuia inſpirata, vires corporis reficere, internamque morbi cauſam alterare poſſunt. nam † contacta tridente torpedine marina, piſcatoris manus obſtupeſcere: & echeneida piſculum quamuis velocem, nauis procella ventorum agitatæ curſum ſiſtere videmus. Sic quoque melanthii ſemen, catarrho: radicem pœoniæ albæ, quæ altera eſt noſtri dictami ſpecies, epilepſiæ: & ſtercus lupi alligatum, colicis mederi experimur: non, vt Pāphilus medicus ſentit incātationis viribus: ſed quod ab illorum ſubſtantia vapores quidam, velut atomi, defluerent, qui inſpirati cerebrum ſiccarent, morbique cauſam ſuis viribus alterarent. Vnde Galenus experientia horum edoctus: Periaptis (inquit) ſic confidere oportet, vt ſubſtantia illorum, & non incātationis magorum verba, iuuet. Cui Theophraſtus libro de Plantarum hiſtoria nono ita ſubſcribit: Potius, inquit, abſurda illa putētur, quæ alligata, & veneficiorum aduerſantia vocantur, & tum corporibus tum domibus vnice opitulari creduntur: quæ commenta hominum eſſe plane videntur, qui ſuas artes magnificare celebrareque cuperent. Vnde non temere Antoninus Caracalla imperator, teſte Ælio Spartiano, eos condemnare ſtatuit, qui contra tertianas & quartanas febres periapta geſtarēt. Quare merito aniles illos verſiculos,

Gal. de vtil. reſpir. Plinius *lib. 9. & paſſ.* Plin. li. 32. c. 1.

Gal. lib. 6. & 10. de ſimpl. med.

Lucianus in Dial. Philoſ. *periapta lepide irridet.*

ex sacræ scripturæ verbis, aut barbaris dæmonum nominibus concinnatos, vna cum diuo Augustino despuimus, qui in Euangelio Ioannis tractatu septimo ait: Illi qui homines seducunt per ligaturas, per precationes, & per machinamenta inimici, suis precationibus miscēt nomen CHRISTI, vt lateat ipsa seductio. Et quamuis Costa ben Luca apud Hæbreos, quorum Cabala his ligaturis scatet, de his librum conscripsit: ac Alexander Trallianus, Iater a Mesue dictus: & Gordonius quidam, ac alii medici, non paruam illis fidem adhibent: ego tamen eas, præcipue quæ verbis constant, non assis facio. Simili vanitate, præter annulos & sigilla, eos quoque characteres nectere videmus. Affirmant enim, quaslibet res naturales a stellarum radiis, illis proprie dicatis, peculiari charactere virtutis illarum participe insigniri, quam in res quibus applicatur diffundit. Ob id omnib⁹ tam erraticis quam fixis suos effingunt characteres, quibus se morbos & infortunia depellere posse gloriantur: adeo nullum tam est impudens mendacium, quod teste vel prætextu aliquo careat. Sed esto, quod ita se res habeat. attamen vt stellarum nomina & numerus soli Deo cognitus, sic illarum circa hæc inferiora effectus & signacula soli Deo sunt explorata. Proinde recte regius ille propheta Dauid de Deo cecinit: Qui in numerato habet, innumeras alioqui, stellas, & singulas illarum suis appellat nominibus: quæ nullus humanus

Augustini de Periaptis sententia.

De characterum potestate & generibus.

Plinii Secūdi dictum lib. 8. cap. 22.

Vis & nomina stellarum soli Deo cognita.

Psal. 146.

humanus intellectus assequi potest, & sine quibus magi suos producere effectus non possunt. Fuerunt & alii Ægyptiorũ Magis characteres, quibus sacra deorum nomina, & religionis arcana, vulgo celabant: quos D. Hieronymus, & Orus illarum scriptor & interpres, literas Hieroglyphicas appellant. inter quas, ollæ ardentis effigies Ægypti caliditatem, calix vero passionem significabant: quem Christus tamen, pro sui patris arbitrio, a se auferi petiit. Sed his ad morborum curas non abutebantur. Erat & aliud characterum genus, quod cœlitus plerisque ex diuina reuelatione datur: qualis per somnium Antiocho regi, cognomento Soteri, sub figura triplicis pentagoni, qui in Græcas ὑγίεια id est sanitatis literas resolueretur, contigit: quo signaculo quum pro bellica tessera in vestibus militum intexta vteretur, de Galatis insperatam adeptus est victoriam. Et Iudas quoque, cognomine Machabæus, accepto ab angelo sacri tetragrammatis signaculo, Antiochum Eupatorem primum cum quatuordecim millibus hominum & plerisq; elephãtibus, postremo cum triginta hominum millibus feliciter prostrauit. Et quis nescit, Cõstantinum Magnum, viso in æthere crucis charactere, iussumq; in hoc signo vincere, Maxentium tyrannum apud Miluiũ pontem debellasse? cuius præclarum victoriæ monumẽtum, vel hodie adhuc arcus triumphalis Romæ, e regione Amphitheatri conspicitur.

Hieroglyphicæ Aegyptiorum literæ.

Olla ardens & calix.

Tertium characterum genus.

Antiochi character pro signo bellico.

Machabæi character.

Constantini character. Euseb. lib. 9. Eccles. historiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Character crucis apud Aegyptios.

Capnion de arte cabalistica idem sentit

quare non temere olim crucis character, futuram significans salutem, inter sacras Ægyptiorum literas, quo & Serapidis dei pectus decorabant, reputatus fuit. Sed has admirandas characterum & verborum operationes, a solo Deo, & hominum fide dependere, veræ pietatis cultores recte affirmant. Nam & Philippus Apostolus eunuchũ, nisi prius fide bene instructũ, sacro baptismate initiari noluit. tanta etiam vis sacramentorum verbis, ex fide accrescit. Recte igitur Rabi Moyses ille Ægyptius, libro primo Perplexorum, capite septuagesimo secundo, mendaces & stultos esse illos pronunciat, qui soli figurę, soli scripturę, solis lineamentis, solis denique vocibus, aere fracto natis, tãtam miraculorum vim & potestatem tribuant. At certe superstitiones Magicę, resectis hydræ capitibus, & ex eadem ceruice renascentibus, similes videntur. En vix vna & altera e Medicina superstitione ligaturarum ac characterum extirpata, mox altera ex eadem Magiæ & Astrologiæ radice, superstitio annulorum & sigillorum suboritur: quos hac ratione confici, Thebit philosophus, & Magiæ antistes, ad conciliandam alicuius stellæ virtutem tradit: dum luna eandem stellam in medio cœli aut ascendente constitutam trino vel sextili aspectu feliciter intuetur, tum ex auro siue argento, aurichalco, aut quouis metallo stellæ huic dedicato, annulum cõflare præcipit, in cuius σφενδόνην, cauitatem, lapidem, subiecta

Act. 8.

Annulorum & sigillorum confectionem Albertus quoque libro 2. Mineraliũ docet, tract. 3. cap. 1. & 3.

subiecta herba, huic stellæ appropriata, defigere iubet. his annulis animum exhilarari: hostes, cocadæmones, & morbos profligari, miraculaq; fieri perhibent. Sic Gyges Lydorum rex annulo suo, in cuius σφενδόνη lapidem, draconis capite exemptum, incluserat, sese (regem, & obstantes occisurus, vt impune cum regina concumberet) inuisibilem reddidit. Et Alexander Trallianus medicus Herculis imaginem, leonem suffocantis, annulo inclusam, cholicis mederi asserit. Tradunt quoque Eudemum philosophum, annulos contra serpentum morsus, fascinationes, dæmonia, & morbos confecisse. Vnde Iosephus gloriatur, se, præsente Vespasiano imperatore, vidisse quendam de gente Hebraica Eleazarum, naribus cuiusdam a dæmone obsessi, annulum, cuius signaculo radix a Salomone reperta erat subdita, applicuisse, & dæmonem de naribus odorantis extraxisse: qui cum repente in terram concidisset, Eleazar coniurationis Salomonis cantico, dæmonium proscripsit. Hinc idem Iosephus, Solomonem magicæ artis peritissimum fuisse, & Mosen Hebræorum legislatorem in Ægypto magia initiatum: annulos amoris & obliuionis confecisse tradit. Sed qua magia instructi fuerint, non docent. Erat enim quædam magia, quæ inuocatione malorum dæmonum, eorum præstigiis & spectris mentes hominum perstringebat, & cruentis sacrificiis, verbis coniuratoriis, additis qui-

Plato lib. 2. de Rep.
Philost. lib. 3.
Tral. lib. 10. cap. 1.
De Salomone & Eleazaro hæc Ioseph. li. 8. antiq. ca. 2. Crinit. lib. 9. cap. 5.
De duplici Magia hæc Suidas, & Psellus ac Iamblicus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De Cnebisio carduo, quem Aegyptii appellãt Cuus, Proclus de Magia & sacrificio. Diosc. lib. 3. cap. 15.

busdam suffumigiis lapidum, & herbarum (vt cnebisii cardui viribus) dæmones in colloquiũ alliciebat, quam Goetiam appellarunt. Hanc Mosen & Salomonem non arbitror ignorasse: sed eo nomine didicisse, vt illius impietatem redarguere possent. Erat altera sacratior magiæ species, a Græcis Theurgia dicta, quæ erat per sacrosancta nomina & precationes, angelorũ & bonorũ spirituum (qui veri vnius Dei Israel operum sunt nuncii & executores) imploratio. Huius Salomonem & Mosen, vt vnius veri Dei cultores, peritos fuisse, in confesso est. Ideo Plinius Mosen & Lotopeum Iudæos aliam Magices factionem instituisse scribit: nec eum vnquam fallaci dæmonum Magiæ addictum fuisse, Iosephus contra Apollonium & Lysimachũ, qui illius impietatis Mosen accusarunt, argutissime probat. Salomonem vero, diuinum sapientiæ antistitem, tantum a superstitiosa dæmonum Magia abfuisse constat, vt auctore Iosepho, Deus ei præstiterit virtutem & artem contra dæmones, ad vtilitatem hominum, qua eorum morbos mitigaret. Vnde dæmoniorum, qui humana obsidebant, & morbis affligebant, exorcismi inuentio, Salomoni accepta refertur. Quare qui tam sanctos viros Goetiæ insimulat, iste eos iniuria afficit maxima: quæ artium nugacissima, falsis promissis mentes hominum adeo inescauit, vt de morborum cura consilium petituri, tamen neglecto medico,

De Mose hæc Plin. lib. 3. c. 1. Euseb. de præpar. Euang. li. 8. cap. 2. Ioseph. lib. 2. cõtra Appionẽ. in Act. Apost. cap. 1.

Ioseph lib. 8. antiquit. c. 2.

nec

nec implorato Dei auxilio, qui Plutonis tartara ac magicam illam annulorum cathenam confregit, ad ſagas dæmonumque cultores confugiunt. a quibus Ieremias propheta iure ſciſcitari poſſet: Nunquid reſina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi: Verum hæc dæmonum præſtigia & ludibria olim aliquid ponderis habuiſſe, non inficior: verum quum Chriſto ex illibata virgine nato, omnis illis poteſtas, de qua nos captiuos in libertatem aſſeruit, adempta ſit, hęc magorum incantamenta eſſe nugas cõſtat: quas vt Chriſti blaſphemias & decreta põtificũ 26. quæſt. 5. canone, Nec mirum, ſeuere deteſtantur. At nos in Deum & medicum, quem creauit altiſſimus, confiſi, eius verbo & medicinæ ſubſidio ſanabimur.

Ierem. cap. 8.
diuus Hiero. parte 3. tract. 14. epiſt. 76.

AN DIVINATRICIS ASTROLOGIÆ *obſeruationis & Mathematicæ Ephemerides medico conducant.*

Epiſtola XXXV.

ADERAS tu quoque, amice multis nominibus obſeruande, dum in Lipſenſi Academia, frequenti diſcipulorum conſeſſu Procli ſphæram, & reliqua Coſmographiæ rudimenta interpretabar: tum te audiſſe arbitror, quantis pręconiis Aſtronomiam diuinitus ab Ægyptiis repertam, commendaueram. Hæc enim ſane ſiderum cœleſtium varios, ſed certa tamen lege, progreſſus, ſitus, motus, & coitus docet: quæ ſummum ſummi

Aſtronomiæ præconium.

Dei opificium illustrant, Deumque tanti operis opificem testantur, ac cuncta sublunaria lumine & motu suo fœcundant, alterant, & conseruant: ex horum obseruatione totius orbis climata, regionum ac vrbium situs, locorumque interualla metimur: anni menses, dierum horas & tempora, cum diuersis horologiis, siderum ortu & occasu mensuramus. Et horum polique obseruatione Phœnices freti, primum fragilem truci pelago commiserunt ratem: ac solis lunæque ecclipses ad temporis momentum certe præsagire possumus. quæ quum Christo pro nobis passo intempestiue incidisset, Deum mundi auctorem pati, Dionysius Areopagita agnouit. Quas solis obscurationes. sed stato motus cœli tempore factas, nisi Gallus Sulpitius, cum Macedonibus conflicturus, militibus prædixisset, exercitus eius subito solis defectu perculsus, turpiter fugam arripuisset. Hæc eadem reliquorum etiam siderum ortus & occasus agricolas & medicos docuit: penes quos, temporum anni qualitates ac aeris constitutiones, plurimum variantur: quod scire, & diligenter obseruare, præcipue ad morborum vulgarium prænotionẽ, medicorũ maxime interest. Vnde scite Hippocrates in libello de Aëre & aqua: Oportet, inquit, astrorũ exort⁹ & occasus cõsiderare, pręcipue canis, Arcturi, & Pleiadũ. morbi enim in his dieb⁹ maxime iudicãtur: alii sane perimũt, alii desinũt, aut in aliã speciẽ statũq; mutantur.

Verba Horatii lib. 1. ode 3.

Hippocrates li. 2. aphor. & Gale. in tertio commen. li. 1. Epidem.

Quod

Quod & Aëtium medicũ dedida opera obſeruaſſe, pręceptum eius teſtatur, dum inquit: Vigeſima quinta Septembris æquinoctium fit autumnale, quod triduum maxima aeris præcedit intempeſtas. quare cauere iubet, ne a 15 die Septembris, vſque ad 24 diem, venam incidamus, aut pharmacis, aut quouis alio vehementi motu corpus tentemus. Has certe temporum & partium anni mutationes, ad morborum cognitioné & curam, ac de his prognoſtica, operæprecium eſt medicum obſeruare. quas ſol & luna ac reliqua ſidera, nõ ob diuerſos illos lunæ imaginarios angulos, aſpectus & configurationes, ſed ob ſigniferi circuli obliquitatem, qua ratione nobis appropinquant, vel a nobis ſecedunt, & radiorum diuerſas in ſublunaribus rebus & locis refractiones, ſuo illo cœleſti & viuifico vniformis ſubſtantiæ calore producunt, qui omnis qualitatum contrarietatis expers elementorum tamen qualitates ſuo lumine & motu excitat, fœcũdat, fouet, & conſeruat: ac ſub concauo orbis lunæ, pro infinita materiæ ſubiectæ varietate, diuerſos ac infinitos, & ob id nulla arte comprehenſibiles, effectus producit. Nil igitur mirum, noſtros aſtrologos, ne dicam planetarios illos circulatores, dum ex aſtris futura pręſagire volũt, toties a ſcopo veritatis aberrare. Recte igitur Ptolemæus in libro qui Alarba inſcribitur, effectus ſtellarũ ait eſſe varios & incertos: quoniam incertum eſt, qua ratione materia ſubie-

Aëtius lib. I. cap. 164.

Cauſæ mutationis temporum anni.

Cœleſtis caloris ſubſtantia.

Materia variat aſtrorum effectus. Gale. lib. 2. de dieb. Criticis.

Contra aſtrologos diuinatores.

Albertus li. 2. de mineralib. tract. 3. cap. 3.

cta cœlestem fluxum recipiat. Hoc ignorantes, inqt Albertus, multi qui ex astris diuinant, sæpe mentiuntur, & abominabilem faciunt suis mendaciis scientiam, quum tamẽ sit alioqui bona & vtilis. Sic & medici, qui ex solo vrinę indicio de morbis decernunt statuunt, & diuinant, suis nugis medicinam defœdant, & exosam reddũt. Ptolemæo succinit Auerrois in Auicennæ Canticis, dum ait: Ars astronomiæ est debilis, & falsum est plurimum quod in ea existit. At hæc de sola astrologia diuinatrice dici putato, cuius assertores plus illi attribuunt, quam præstare ars possit: cuius perfectam cognitionem, vt Magiæ, nec habent, nec vnquam assequentur. Vnde Philostratus: Sed ego, inquit, astronomiæ scientiam, atque adeo omnem diuinãdi artem, humanæ naturæ metas excedere puto: & an quispiam vere ipsam nouerit, nescio. Diuus tamen Augustinus, eos interdum assequi veritatem, occulta dæmonũ afflatione tradit, qua nescientes afficiuntur. Ob id Ptolemæus in primo Centiloquiorum libro, solos numine afflatos particularia prædicere posse affirmat. De hoc genere hominum sunt olim a Chaldæis plus seducti quam edocti astrologi, quos Genethliacos vocamus: qui ex planetarum coitu, aspectibus ac dignitatibus, quas ex cœlesti natiuitatis figura, quã cœli thema appellant, nati vitam, necem, fata, morbos, coniugia, & vtranque fortunam prędicere audẽt. Vnde Phauorinus refert, id præstigiarum

De his Augustin. lib. 2. supra Genes. & li. 2. de doctr. Christiana, & lib. 5. de ciuitate Dei copiose.

Contra astrologos, Genethliacos.

ſtigiarũ offuciarumq; genus homines æruſcatores eiſe commentos, qui cibum & quæſtum ex mendaciis captarent. in quos & Gellius illud Accianum detorquet:

Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitãt
Alienas, ſuas vt auro locupletẽt domus, & loculos.

Nec adeo nuper hæc fatidica, ne dicam vaniloqua aſtrologorum hæreſis fuit oppugnata: ſed & olim Porphyrius, teſte Iamblico, totius eorum artificij fundamentum his verbis euertit, & abnegauit, dum ait: Si quis cognoſceret figuram natiuitatis, dominumque figuræ, inueniret quoque dæmonem ſuum, & ſolueretur per ipsũ a fato natiuitatis. Sed ſubdit, illam ſcire, & hũc inuenire, eſſe impoſſibile: & regulas aſtrologiæ eſſe incertas & incomprehenſibiles, auctore Chæremone. Nam certe, quis in tã præcipiti ſiderũ nocturna & diurna vertigine, quũ minima momẽta ingentes parturiant mutationes, quæ vix quiſpiam cogitatione aſſequi poſſit, quis inquam, exacte natiuitatis thema conſtituere poſſit, non video. Adde, quod obſeruationes aſtrorũ motus organa, raro ſunt ad amuſſim facta, ſed plurimũ manca. At his longe inſolentiores ſunt, qui faſtos dierum, aut Mathematicas ephemerides, quas Calendarum tabulas appellant, quotannis edũt: in quibus quo die nouas induere veſtes, pecuniam numerare, emere & vendere, peregre proficiſci, pueros ablactare, (vix riſum cõtinere poſſum) quando vnguiũ præſegmina

Ephemerides aſtrologorum Decreta. cau. 26. q. 7. cap. quis exiſtimaret. damnãt, ob quas & Paulus Galatas cap. 4. grauiter inceſſit.

Gell. lib. 14. cap. 1.

Hæc Iãblicus de Myſteriis ex Porphyrio adducit.

abſcindere, adde & caput aut barbam radere, fauſtum felixque ſit, ex lunæ cum reliquis aſtris aſpectu præſcribunt. Sed in his citra damnum ludere & nugari poſſunt. Nec tantum id refert, quantum hoc, quod nullo habito tẽporum periodi, concoctionis morborum & criſis diſcrimine, quo die pharmacis aut venarum ſectione, cucurbitularum applicatione, corpus euacuare competat, ſtatuere audent. O flagris dignum facinus, quo innumeros perdunt ægros. Nam eſto, quis plethoricus, luna leonem ſubeunte, vel cõbuſta pleuridite corripiatur, huic ne venã incides? at aſtrologi, quia luna ſubintrat leonem, domum Soli planetarum principi & illuſtratori dicatam, hoc vetãt. At ſi biduum vel triduum, donec luna ſolis domum exiuerit, diſtuleris, ex affluxu humorum apoſtema ita augmẽtabitur, vt nec reſolui nec maturari poſſis. Vnde miſerum ægrum auxilio deſtitutũ, mori vel peripneumonia, aut phthiſi contabeſcere oportet. Si quis angina vel febre ſynocha laborauerit, & luna fuerit infortuniis obnoxia, differesne venæ ſectionẽ, donec luna ſuis infortuniis fuerit exuta? tum certe, niſi morbi principiis obſtiteris, ægrum perdes, & nimis ſero fruſtra medicinam parabis. Has lunæ obſeruationes, adeo Galenus nihili fecit, vt etiam magnopere laudet medicum, qui quinquagenarius in Cephalalgia nocte ſibi venam inciderit. At longe magis deſipiunt, dum opportuna exhibendis pharmacis tempora deſignant.

Gal. li. 12. Therapeuticæ.

gnant. En Hermes propoſitione 74. pharmacum purgatorium, quum luna ſubit ſigna Zodiaci ruminantia, dare vetat: vt arietem, taurum, capricornum. Ridiculum certe. Veretur enim, quum hæc animalia cibum ruminent, ne pharmacum quoque ad os regeratur, & ex deiectorio alui fiat vomitorium. Nõ minus ridiculum eſt, quod Ptolemęus in Centiloquio ait, pharmaca exhibita dum luna fuerit Ioui coniuncta, habetari. Si vero maleficis Saturni vel Martis aſpectibus configurabitur, ea periculoſa fore aſſerit, quoniam vita noſtra in calido & humido ſubſiſtit, quibus qualitatib. Iupiter præeſt. Quare ſi luna huic acceſſerit, tũ vires & robur corporis adeo inualeſcere tradunt, vt vigorem pharmaci ſuperent, adeoque eneruent, vt humores noxios expurgare non poſſit. At longe rectius ſentiũt medici qui corpora effœtis viribus languida, pharmaco aut venæ ſectione vacuare diſſuadent: quibus tum recte vtimur, quum vires corporis probe conſtiterint. Norunt certe, virium naturalium robore & calore operationes medicinæ promoueri. Nec adeo ſenile Saturni frigus, aut Martis calorem verentur, vt quum luna his cõiuncta fuerit, opportuno auxilio deſtituant ægros. Nam neque hic adeo inflammat corporis humores, vt non ſub eo exiſtente luna, etiam frigidi inualeſcant morbi: nec ille adeo infrigidat, aut eos cõgelat, vt nõ, in quouis eius ad lunam proſpectu, etiam calidi morbi incrudeſcant.

Frustra igitur illius calorem,&huius frigus verentur astrologi. At bone Deus,tum sibi maxime sapere videntur, dum membrum ferire ferro aut phlebotomo vetant:& cauent, si luna signum huic membro dicatum peragrauerit. Aiũt enim, quum luna corpus maxime humectet,tum membrum id humoribus præcipue redundare:quo nomine,euacuatione tum potius egeret. At huic Ptolemæi & Almansoris dogmati,Messahalæ doctrina ex diametro repugnat:qui curam morborum auspicari iubet,quum luna signa loco affecto appropriata subintrauerit. Ergo si quis phrenitide aut angina correptus fuerit,quamuis luna arietem, taurũ vel geminos pererrat,Messahala,& quiuis peritus medicus, curam a venæ humeralis sectione inchoabit: quod tamen Almansor, Ptolemæus,& omnes alii astrologi prohibẽt. At illorum successores astrologi,&medici planetarii,hoc tenaci contradictionis visco impliciti, Dædaleas suæ vanitatis pennas non aliter extricare possunt, quam quod ea præcepta in morbis, quorum cura ad tempus differri possit,sint obseruanda:vbi vero morbus non fert inducias,ea nihili esse curanda. Ergo isti siderum aspectus in morbis acutis nihil ponderis habebunt?id quod tamen in vestris mathematicis ephemeridibus vulgus non admonetis, aut fateri erubescitis. At prudenter Galliarum, Angliæ,Hispanorum & Italiæ astrologi ab hac infamia sibi cauent,qui nullas huiusmodi præsagio-

ſagiorum,aſpectuum,& ne dicam mendaciorũ tabulas,in vulgus edunt:quas populo & ægris eſſe pernicioſas,hoc proprio eorum præcepto eos facile conuincam. Tradunt, ſi quis pharmacum ſumpſerit, aut venam inciderit, dum luna natalitia ſigna ſextæ aut octauæ domus obſederit:hunc mortem ægre euaſurũ. Quum igitur cuilibet homini propria ſint ſui natalis ſigna,neceſſario infertur, quoſdã dies ad medicinę vſum aliis eſſe ſalubres,aliis vero hominibus lethiferos. Quæ igitur eſt illa veſtra dementia, qua dies phlebotomiæ & pharmacorum, tanquam æque omnibus profuturas, in veſtris ephemeridibus ita indiſcriminatim aſſignatis? At obiicies mihi Galenũ,qui tempora partus, ac dies & motus criticos,lunæ acceptos refert, pro ratione ſedecim angulorum, quos luna quouis menſe peragrat: & Marſiliũ Ficinum,qui integro libro de vita cœlitus cõſeruanda conſcripto, hanc aſtrologorum curandi morbos methodum docuit,& approbauit. Hæc Marſilium Ficinum ſcripſiſſe, etiam ſi reuiuiſceret, inficari non poſſet: qui agnita veritate,tandem palinodiam Angelo Politiano & Pico Mirandulano canens,ingenue fatetur,has aſtrologorum obſeruationes, vt quomodolibet ad vitæ conſeruationem profuturas,ſe congeſſiſſe, non vt eas probaret,ſed potius cum Plotino grauiſſimo Platonis interprete derideret. ac ambobus congratulatur, quod aſtrologica vanitatum & ſuperſtitio-

Gal.lib. 2.& 3.de dieb. criticis.

Hæc Marſil. Ficin. libr. 12. Epiſtolarum.

num portenta tam argute quam ſancte confu-
tauerint: & quod contra aſtrologos, qui Ioui
eripere cœlum fruſtra more gigantum moli-
rentur, hic vt Palladis alumnus, ille vero vt al-
ter Hercules, egregie decertauerint.

De materia ſublunarium eadem tradit Auicen. lib. 4. fen. 2. trac. 2. capit. 1. Gal. in princ. 2. libri de diebus criticis. De natura ſiderū hæc Galen. loquitur.

Quantum vero ad Galeni Mathematicam
de diebus criticis rationem attinet, nos medici
vna cum philoſophis concordi ſuffragio quoq;
fatemur, partus, animalium fœtus, arborum
fructus, pro ratione lunaris motus & luminis
augmēto coaleſcere, maturari, & eniti: ac dies
morborum criticos, ſiue præliatorios dicere
mauis, promoueri, niſi materiæ illius actioni
ſubiectæ indiſpoſitio obſtiterit, quæ hos lunæ,
ſolis & aſtrorum omnium actiones euariat:
quod & Galenus lib. de diebus criticis ſecundo
his verbis fatetur: ὡς τεταγμένον τι χρῆμα ἐστὶν ἡ φύ-
σις, κἀπειδὰν κρατῇ τῆς ὕλης ἀναλογίαις τισὶν ὡρισμέ-
ναις, καὶ περιόδοις τεταγμέναις, αἱ κινήσεις αὐτῆς γίνονται.
τὰ δὲ ἀλόγως παρεμπίπτοντά ποτε, καὶ συγχέοντα τὴν τά-
ξιν, ἐπειδὰν μὴ κρατῇ τῆς ὕλης, ἀλλὰ ἐμποδίζοιτο: tum
citra omnem ordinem, aſtrorum natura, non
euicta materia, effectus producit. Conſtat igi-
tur, has dierum indiciariorum, prouocato-
riorum, & criticorum obſeruationes, & effe-
ctus, magis ex cauſę morbi materialis, pręcipue
febrilis & acuti diſpoſitione, concoctione, ſta-
tis morbi temporibus, & ſymptomatibus di-
noſci, & dependere, quam ex aſtris: vt recte
Hippocrates in Aphoriſmis, Prognoſticis & E-
pidemiis paſſim docet. qui quare diebus impa-
ribus

ribus coincidat crisis, libr. 4. de Morbis, scite causam reddit, dum inquit: Diebus parib. corpus de ventriculo & vasis humores attrahit, quos diebus imparibus propellit, & protrudit. cuius certum hoc est signum. Quicunq; enim febre continua correpti, pharmaco in diebus paribus vsi sunt, hi nunquam nimiũ sunt purgati: qui vero diebus imparibus forte medicamentum sumpserunt, hi crebro nimium purgati interierunt. humor enim (inquit) ægroti magis diebus imparibus turbatur, nimirum corpore humorem ad ventriculum transmittente. Hinc quoque videmus, tertiana febre correptos, vt plurimum in principio vel augmento paroxysmi, morbi humorẽ, qui ad stomachum regurgitauit, euomere. At nostri astrologi, nulla habita diei morborum paris vel imparis ratione, dies purgationum & phlebotomiæ præscribunt. Quas tamen dierum obseruationes, in victus ratione & tempore constituendo, Asclepiades iure, vt vanum, repudiauit: neque in vllo die, quia par vel impar esset, maius vel minus periculum subesse dixit. Proinde recte Corn. Celsus, ipsas morborum accessiones intueri, ex hisq; quando cibus dãdus sit cõiectare iubet. Sed quando vena incidenda, aut æger purgandus, rectius causa & morbi concoctio, vires corporis, ac accessionum tempora, quam astra indicabunt. Et ne sub hoc ardenti caniculæ æstu astrologis stomachum vel bilem moueam, neue mihi succensere pos-

Diuina Hippocr. ex libro 4. de morbis verba.

Cor. Celsus li. 4. cap. 4.

ſint, verbis doctiſſimi philoſophi & aſtronomi, Auguſtini Niphi Sueſſani hanc Epiſtolam concludam. Currant, inquit, huc in noſtrum libellum Mathematici noſtrorum temporum, qui vanitatibus Arabum, maxime Albumaſaris innixi, multa, vti circulatores, aut fabulatores, in eorum annuis emiſſionibus ſcribunt: & hoc, quia Ptolemæi pręcepta negligunt, quem nõ minoris facimus Ariſtotele: hunc Phyſicorum deum, illum Mathematicorum monarcham, edam (inquit) nunc nunc. O vtinam morte non pręreptus fuiſſet. vbi vanitates horum legere poteris. Interim tamen hæc mea & Auguſtini Niphi ſcripta & dicta, vt a Cynicis maleuolorum oblatrationibus defendas, oro.

Hæc Auguſtinus Niphus li. 4. de Diebus criticis.

DE EPHEMERIDVM ASTROLOGOrum origine. *Epiſt.* XXXVI.

QVAM pernicioſæ ſint aſtrologorum noſtri temporis ephemerides, ex intempeſtiua Petri Wirth Lembergii, adoleſcentis ad præclaram literarum frugem nati, morte facile coniicere potes. qui quum non ferendo pleuritidis dolore ad ſpatulas vſque conflictaretur, & medicus ſecare venam præcepiſſet, aduenit ſubito male feriatus monachus apoſtata, qui medicinæ impoſturis quæſtum parabat: qui quum in ephemeride neſcio cuius nam aſtrologi hũc diem nullo auſpicato phlebotomiæ ſigno crucis ſignatam videret, exclamauit ſubito: Medicum longe aberraſſe, & hunc

hunc diem esse sectioni venæ infestam: quam triduum differre, donec luna subiret pisces, dissuasit. At miser adolescens, altero die ad vesperam, vitam cum morte commutauit. At bone Deus, quantũ prę̃staret, vt principes & vrbium rectores, has astrologorum ephemerides in vniuersum abdicarent, & more veterum tantũ dierum fastos instituerent, quorum põtifex & rex sacrorum, quibus diebus pro mensium ratione sacra deorum mysteria celebrari deberent, & ius dici populo, indicabat. Nam primum mensem, & dies impares, diis cœlestibus consecrabant: alterum vero mensem & dies pares diis inferis, in quibus lustrabant sontes, & mortuis parentabant, quos dies inauspicatos, Græci ἀποφράδας, Romani vero nefastos appellabant: quales erant dies mensium postridie Calendas, Nonas, & Idus, in quibus Do, dico & addico, hæc tria verba dicere, Prætori religio & nefas erat. At alios tres mensiũ dies primarios, Calen. nonas & iduum, diis superis consecrarunt: quos fastos quoq; appellabant, in quibus sacris operari, & ius dicere fas erat. Hos Numa Pompilius ex Hetruscorum magia Romanos pontifices concipere & statuere docuit. quos, ne sacra vilescerent, populo non diuulgabant: sed horum obseruationem pontifex minor, sacrificiorum regulus, plebi in Capitolium calatæ, id est cõuocatæ, iuxta Calabram Romuli casam indicebat. Sed tandem Cn. Flauius, libertino patre natus, nempe

De his diebus Macrob. lib. I. Satur. cap. 19. Suidas & Hesychius. Oui. lib. I. Fast. Gel. lib. 4. ca. 9.

De Cn. Flauio hæc Cic. in orat. pro Mure. Plin. lib. 33. ca. I. Liu. lib. 9. decad. I.

qui cornicum oculos confixerit, vt a populo Ædilis curulis designaretur, ius ciuile repositum in penetralibus pontificum, euulgauit, fastosque circa forum in albo proposuit, & populo sagaci quidem ingenio promulgauit: vt quando lege agi liceret, populus sciret, quos dies antea a pontificibus tanquam a Chaldæis petere oportebat. At postea his ex annalibus pontificum inuulgatis, & in ephemerides relatis, astrorum periti, siderum ortus atque occasus, penes quos partium & temporum anni tempestates, & aeris nos ambientis constitutiones mutarentur, quas medicum, nautas, & agricolas scire operæprecium est, ascribebant. vnde Columella: Nec me fallit, inquit, Hipparchi ratio, quæ docet, solstitia & æquinoctia non octauis, sed primis signorum cancri, capricorni & arietis ac libræ partibus confici: verum in hac ruris disciplina, sequor nunc Eudoxi & Metonis traditionem, antiquorũq; fastos astrologorũ, qui sunt aptati publicis sacrificiis. Huiusmodi duodecim Roman. mensiũ fastos, in ãtiquis monumẽtis Romę repertos, ipse domi habeo: vna cum Cl. Ptolemæi de inerrantiũ stellarũ ephemeridib. & significationib. quas Nicolaus Leonicen⁹, olim meus p̃ceptor latinitate donauit. Huiusmodi sane Ephemerides, q̃ siderũ ortus & occasus ac tẽpestates, diesq; mysteriorũ fastos & nefastos indicarent, nobis satis forent: quas nugigerulum astrologorum vulgus suis ex imaginariis lunæ & pla-

Vide Auicennam in Canticis propos. 103. & seq.

Columella li. 10. ca. 14. hæc scribit.

& planetarum aliorumque aſpectibus, infortuniis, exaltationibus atque triplicationibus, dierum electionibus defœdauit: qui, vt imperitus Scytotomus ex vno calopodio omnibus ſotularia cõficit: ſic illi aſtrologi ex eadem anni conſtellatione hominibus, etiam ſub diuerſiſſimo cœli themate natis, qua die ſecare venam, corpus pharmaco purgare, cucurbitulis aut hirudinibus ſanguinem emungere, pueros ablactare, mercari, peregre proficiſci, nouas induere veſtes, caput & barbam radere, reſecare vngues fauſtũ ſit, indiſcriminatim omnibus præſcribunt. Taceo, quod bella, principũ mortes, annonæ caritatem, perfricta fronte prædicere non erubeſcunt. Quorum nugis vrbium moderatores confiſi, nec eorum prudẽtia & ratione habenas reipublicæ moderari, nec medici ægros recte curare poſſunt. At id Reipublicæ parum intereſſe cenſes? Nequaquam. Digniores certe eſſent, in quos omnes anus ſcommata iacerent, quam Thales fuerit Mileſius, qui primus ſolis eclipſim prædixit, ſtellas vrſæ minoris nautis monſtrauit. hic enim egreſſus domum, vt aſtra cõtemplaretur, inque ſubiectam decidens ſcrobem, irriſus ab anu fertur: quod ea quæ in cœlis eſſent, ſcrutari vellet, quum quæ pedibus eſſent ſubiecta, non videret. Si hæc anus noſtri ſeculi aſtrologorũ deliramenta vidiſſet, quid eã dicturã arbitraris? an non exclamaret: O vanitas vanitatum, & ſuper omnia aſtrologorum vanitas.

De Thalete hæc Diogenes *Laer. li.* 1. *Euſeb. de Præpa. euang. lib.* 12. *cap.* 20.

De Crisis etymologia.

Epist. XXXVII.

Ignorantia nihil doctius, & natura indocta.

De naturæ inscitia Gale. de doctr. Plat. & Hipp. & de Vtilit. partiū copiose.

NVPER in symposio Andreas noster Dipnosophista, vt eleganter, ita quoque acute, Nihil esse ignorantia doctius & audacius, natura vero nihil indoctius & iniustius esse asseuerabat. Nam quanto quis imperitior, tanto eum plus in rebus arduis sibi confidere & arrogare audere: naturam vero nullo præceptore doctam, in totius vniuersi & humani corporis fabrica ad Polycleti fere (vt aiunt) regulam, cuncta adeo perite & iuste dispensasse, vt eius opificio nihil rectius & doctius excogitari possit: & tandem medicos nō temere, subitam illam naturæ cum morbo pugnam & mutationem, crisim quoq;, id est iudicium appellasse. Tum ego subridens: Fateor, inquam, mi Andrea, summā diuinæ naturę sapientiam, iustitiam & æquitatem, in mūdi totius, & præcipue humani fœtus opificio elucescere: sed duram, ne dicam ineptam, esse iudicii ad naturæ cum morbo pugnam, analogiam: quum crisis non sit iudicium morbi, sed præceps & subita morbi, præcipue febrilis vel acuti, in statu eius ad salutē vel perniciem permutatio, & humoris peccātis excretio. Fit autem, inquit Galenus, præcipue in statu & diebus decretoriis, dum prius in dieb. indiciariis aut prouocatoriis sæuiora morbi accidentia incruduerint: natura tamē prius per concoctionem separante a bonis mala, & ad excretionem præparan-

Crisis descriptio, & quæ sit vera in morbis digestio.

Gal. lib. 2. Aphor. 13. & lib. 4. Aph. 22. & lib. 1. Epidem.

parante. Siquidem, ait, oportet concoctionem præire, ſubſequi vero diſcretionem, & poſtea euacuationem, vt ſalubris fiat criſis. cruda quidem & indigeſta humorum mole, aliquid arte vel natura recte euacuari & excerni, eſt impoſſibile. Proinde Hippocrates, Archigenes, atq; alii his antiquiores medici, hanc naturæ cum morbo pugnam, & humorum ſequeſtrationẽ & excretionem, vtrumque vno verbo recte κρίσιν appellarũt, ἀπὸ τοῦ κρίνειν, quod auctore Heſychio & Suida, numerare, ſequeſtrare, & veluti per cribrum aliquid excernere, & pugnare quoq; ſignificat. Vnde Homerus κρίνεσθαι ἄρηϊ id eſt prælio decernere inquit. Et Hippocrates libro quarto de Artic. vbi de tempore quo in ſphacelo fit oſſis corrupti ſequeſtratio inquit, οὐκ ἔστιν ἐν ὄνομα ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ ἤδη, ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα τούτων κρίνεται: id eſt, quo dierum numero oſſa putrida excernãtur. Et mox ſubdit: αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνει μόνον. Et quamuis κρίνειν iudicare quoq; ſignificet, nulla tamen iudicii cum naturæ & morbi decertatione analogia, niſi dura & inſolens, excogitari poteſt. Nam ſi lis inter naturã & morbũ conteſtari deberet, quem obſecro iudicẽ ſtatues? non quidem medicum, quum ipſe ſit naturæ miniſter, & eo nomine ſuſpectus: nec ipſe, ſed natura morbũ curet & corrigat. Naturam ne iudicem conſtitues? at eandẽ eſſe actricem, quæ morbum reũ agat, & iudicem, ius non fert. Ob id Galen. libro de Criſi tertio, criſim ait nõ primũ a medico aliquo iu-

Morborũ criſis cum iudicii analogia non quadrat.

Vocabuli criſis in medicinis pro iudicio origo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dicium dici cœptũ,ſed ab homine aliquo vulgari & idiota inoleuiſſe, qui quum ægrum ſæuiſſimis accidentibus criſis affligi videret, & excruciari veluti ſupplicio, territus, de ęgro iudicium fieri proclamauerit. quare cum iudicium non ſit genuina & primaria criſis morborum etymologia: miror venerandũ ſpectatæ eruditionis ſenem Nicolaum Leonicenum, ac reliquos vt eruditos medicorum Græciæ interpretes, ita de re medica optime meritos, potius pro criſi nomen Iudicii, quam morborum reſolutionis, excretionis, aut cum natura pugnæ nomen affectaſſe: quũ Hipp. dicat in medicorum præceptis, νόσου ἀταραξίη μῆκος σημαίνει, κρίσις δὲ, ἀπόλυσις νόσου: id eſt, Morbi tranquillitas, ſiue imperturbatio, eius lõgitudinẽ ſignificat: pugna vero, eſt morbi reſolutio. At illis iure hoc condonamus: quandoquidem Galen. in Prognoſticis, hanc iudicii cum morborum & naturæ pugna comparationem, non penitus repudiaſſe videtur, dum ait: Criſis, morborum iudicatio, de foro translatitia appellatione, dicta eſt, ſignificans præcipitem in morbo mutationem. At quum de rerum natura & ſubſtantia conſtat, non magni refert, quibus nominibus medicus vtatur. Non enim ſane verborum facundia, vt Celſus ait, ſed ars medici, ægrum curat. Quamobrem, mi Andrea, an hãc morborum criſim rectius naturæ cum morbo pugnam, an ſequeſtrati excretionem nominare velis, penes te ſit arbitrium. Vale.

Contra Leonicenum Ferrarienſem.

Hippo. in fine libri præceptorum. & li. 1. ac. 2. Aphor.

Galen. libr. 3. Prognoſticorum.

Verba ægrotum non curant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

DE PRODIGIIS ET DÆMONVM *in morbis præstigiis.* *Epistola* XXXVIII.

PLVRIMA ſane, mi Petre, admiratione digna quotidie in morbis & animalium generatione, quorum cauſas vix ratione vlla aſſequi poſſumus, præſtigiis ſimillima, vel dæmonum aſtu etiam, non raro naturæ viribus accidere videmus: adeo etiam natura Syneſio & Plotino plerumq; videtur eſſe maga. Nam ludit, & crebro, in humanis diuina ſapientia rebus. Latet enim in toto ſenſibili & æthereo mũdi corpore, ſpiritus, & cœleſtis ille ſiderum calor viuificus: omnes alias elemẽtorum qualitates ſimplici eminentia virtualiter continẽs: & in ſpiritu viget anima, in anima vero effulget mens & intelligẽtia, quæ admirandos cum in morbis tum in animalium fœtura parturiũt effectus, etiã ſiue ſemine. Sic ex ocymo herba, ſcorpio: ex boue mortua naſcuntur apes: & ex ſaluia ſub fimo putrefacta, dum ſol & luna ſecundam leonis faciem occupant, Perſarum Magi auem merulæ ſimilem procreabant: cuius aduſti cinere, lampadi inſperſo, domus ſerpẽtibus referta videbatur. Nihil igitur mirum, & ſteatomatum, & atheromatum, aliorumq; apoſtematum concauitatibus carne exeſa, de viſcoſis & putridis humoribus ac fibris calore putredinali ſiccatis, res lapidibus, tophis, harenis, vrceolorum teſtis, lignis, carbonibus, capillis, & amurcæ ſimiles naſci, quæ vulgus incan-

Admirandæ naturæ opera ex ocymo, boue, & ſaluia.

De his variis apoſtematum cõtentis, Gal. li.2. ad Glau. & libro 14. Met. Celſus lib.7. cap. 6.

Dæmonum in morbis præstigiæ.
Mulier Bononiæ meliceride laborans.

tationi & præstigiis dæmonum accepta refert: cum simillima astu dæmonum in corporibus ægrorum, præcipue maligno obsessis spiritu, plerumque accidere, etiam nostra ætate videmus. Bononiæ dum rei medicæ operam nauarem, mulier quædam circa pudenda vlcere fauoso, meliceride laborabat: & quum spem cõsolidationis maxime læto chirurgo ostentaret, tum repẽte nouus ἰχὼρ, humor melli simillimus vbertim erumpebat: donec dæmone, quo obsidebatur, diuinis exorcismi deprecationibus expulso, tum eadem nocte, nullo relicto cicatricis vestigio, vlcus sua sponte consolidabatur. At Florentiæ mulier quoque spiritu obsessa maligno, dum intolerabilibus ventriculi torminibus diuelleretur, nec medici vllam opem ferre possent, en repente oblongos & recuruos clauos æneasque acus, vna cum cera & capillis conglomeratas, euomuit: & postremo ingens carneum ientaculi frustum, quale nec gigantis fauces deglutirent, eructauit. Non minus certe illud horrendum dictu, visuq; est, quod in Theuern, Iuliacensis ducatus oppido, crebro accidit: vbi ægroti in tẽplo ante diuæ Annæ altare & venerãdũ caput eius supplices prostrati, frusta & fragmenta vitrorum, vrceolorum, & ossium de piscibus quæ humana gula & stomachus deglutire nõ posset, ac loculos quosdam cum nũmis euomuerunt. Sed illud quod a Christo ex Deipara virgine nato anno 1539. in quodam Eistetensis Episcopa-

De muliere Florẽtina hæc Beniuenius, de admirandis morborũ causis.

Miracula in oppido Theuern.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Epiſcopatus ditionis pago, Fugẽſtal, accidit, omnem ſuperaret fidem, niſi oculati ſpectatę fidei teſtes adhuc ſupereſſent: in quo pago Vlricus Neuſeſſer agricola, cum crudelibus dolorũ tormentis, in altero hypochondriorum latere conficeretur, ſubito clauum ferreum ſub illęſa cute manu apprehendit, quem chirurgus illic balneator nouacula exciderat. nec tamẽ dolores ceſſarunt, ſed indies magis incrudeſcebant. Quare cum nec aliud doloris fore remedium miſer quam mortem ſuſpicaretur, arrepto cultello ſibi guttur abſcidit. Itaque dum tertio die mortuus ad ſepulchrum efferretur, aderant tũ Eucharius Roſenbader ex Vueiſſenburg Noricorum oppido, ac Iohannes ab Ettenſtet balneator, qui aſtãte magna hominum frequẽtia demortui agricolæ ventriculum inciderunt: in quo lignum teres & oblongũ quatuor ex chalybe cultros, partim acutos, partim inſtar ſerræ dentatos, ac duo ferramẽta aſpera reperta fuerunt, quorũ ſingula ſpithami lõgitudinem excedebãt. aderat & capillorũ inſtar globi inuolucrũ. Sed quid potiſſimũ hic admiraberis? an quomodo tot & tãta ferramẽta in vẽtriculi cauitate contineri potuerint: an, qua arte ſint ingeſta? Certe nõ alia, quã dęmonis aſtu & dolo: a quo Chriſtus, qui in eũ cõfidũt, tueri poteſt: qui Salomonem diuinis carminibus hos curare morbos, & fugare dęmones docuit. id quod & Eleazarus, Iudaicæ factionis ſacerdos, vidẽte Veſpaſiano, & eius filiis ac tribunis, palam feciſſe in exercitu traditur. Vale.

Cultelli, ferramenta, claui, capilli in ſtomacho ruſtici reperta.

De Salomone & Eleazaro hæc Ioſephus lib. 8. Antiqu.

An in vniversali febrivm *principio competat euacuatio.* *Epistola* XXXIX.

De Syrnesmo Galen. in li. 2. Hippocr. de Articulis.

Hip. li. 1. Aph.

Haec eadem Gal. lib. 8. & 9. Meth.

LÆTABAR ex animo, Nicolae mi compater, dum intellexeram te ex Florentina Etruscorum Academia, ad celebre Sueuorum gymnasium Tubingam, incolumem rediisse: quorum medicos, saltem aliquos, audio euacuationes lenitiuas, quas veteres syrnesmos, vel apozemata, iuniores minoratiuas appellarunt, in principio febrium vniuersali materia morbi indigesta, concordi suffragio abdicasse, & Galeni testimonio penitus condemnasse: nempe quod harum frequentia ægri tabescerent, & frustra ideo macerarētur, cum in morbi principio nulla per cōcoctionem sit humoris noxii facta sequestratio, medicus frustra illius excretionem pharmacis moliri: cum Hippocrates concocta, non cruda, medicari oportere edixerit, nisi turgeant. Sed longe præstare, in principio alterantibus incisiuis & aperitiuis, quam pharmacis purgatoriis vti. & ob id Hippocratem, præcipue in febribus fortibus, medicamenta alui deiectoria vetuisse aiunt. Sed horum dogma a vera curandi febres Galeni methodo lōge discrepare, paucis docebo: & quid eos in hoc ambiguitatis præcipitium cōpulerit, breuiter manifestabo. Nosti sane, ea corpora febribus maxime esse obnoxia, quæ praui, viscosi, crudi, aut putridi humoris redun-

redundantia onerātur. hæc enim in viſceribus venarum & meatuum obſtructiones, obſtructio vero putredinem, hæc autem febres vt genuinam ſobolem parit. Si igitur obſtructionibus detergendis, nondum euacuata conſtipationis cauſa incubueris, periculū, erit ne cōmota humorum redundantia, meatus magis infarcias, & impingas. Si vero alterantibus frigoriferis calorem febrilem extinguere voles, periculum ingens erit ne humoris putridi copia ingroſſata, intra viſcera detineatur, maioresque obſtructiones aut abſceſſus pariat. In hanc inquit Galenus, cōſilii ambigui inopiam deueniunt medici Eraſiſtratii, qui non ſtatim a principio corpora vacuarunt. Et ne arbitreris Galenum hæc contra Eraſiſtratum tantum de euacuatione, quæ per venæ ſectionem fit, ſtatuiſſe, & eam quæ pharmacis fit diſſuaſiſſe: in vtramque euacuationem in principio morborum competere, teſtimonio Hippocratis probat, qui in Aphoriſmis: Dum morbi inchoant, inquit, ſi quid mouendum videtur, moue: cum vero conſiſtunt, ac vigent, melius eſt quietem habere. In expoſitione huius Aphoriſmi, inquit: Circa initia morborum curabilium maiora oportet afferre remedia: qualia ſunt, venæ ſectio: nōnunquam vero & purgatio, quæ in morbi ſtatu non competunt, in quo cōcoctiones maxime fiunt. Vt igitur hæc citius eueniant, melius eſt circa principia euacuare: quo minore iam facta materia, facilius

Galenus li. 9. Methodi.

Hippocr. li. 2. Aphor. 29.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

natura eam poſſit concoquere. Nam vt ignis ſub nimia congeſta lignorum ſtrue: ſic calor naturalis, digeſtionis opifex, ſub nimia humorum copia ſuffocabitur. quam ſi in principio pharmaco aut phlebotomia diminueris, tum natura reliquum facilius concoquet, & concoctũ in fuliginoſas digeret exhalationes, per ſudorem, vrinam, ſeceſſum: & emũctoriorum abſceſſus κρινεῖ, id eſt excernet. At Hippocrates medicamenta purgatoria tantum in febribus continuis & vehementioribus, vt ſynochis, vetuit: in quarũ principio & nos venæ ſectionem pharmacis lõge præferimus: quę tamẽ per clyſterẽ, quoties opus fuerit, iniici non diſſuadet. & in cura pleuritidis, ſi dolor vel grauitas ad iugulum vſque, vel brachium, vel mammillam extẽditur, aut partes quæ ſupra ſeptũ tranſuerſum, ſunt, infeſtat, internam cubiti venam ſecare iubet. At ſi partes infra ſeptum tranſuerſum dolor affecerit, & ad iugulum non aſcendit, tum vel nigro veratro, aut peplio, aluum ducere admonet. Nemo igitur inficiabitur, pharmaca reduntantis & noxii humoris deiectoria, in principio febrium vniuerſali magnopere conferre: quibus niſi putridi humoris copiã ademeris, tũ non modo tantã crudi humoris copiã calor naturalis cõcoquere nõ poterit, ſed præcipue in ſtatu & morbi declinatione, reſoluta per calorẽ febrilẽ & ſudorẽ ſubtiliori humorum ſubſtantia, fæculentior pars derelicta, fungoſam & rarã epatis ac lienis, ſubſtãtiã ita

Hippoc. lib. de Medicament. purgat.

Hippoc. lib. 2. regim. acut.

Epar & ſplẽ ſcyrrhis obnoxium.

Galenus li. 13. Methodi.

ita infarciet, & obstruet, vt tandem vtroque viscere vel altero scyrrhis obsesso & indurato, hydrops, aut crurum œdema, febrem excipiat. Quod tum maxime accidet, si alterantibus frigidis citra euacuationem lenitiuam aut euacuatiuam vsus fueris, quæ materiam plus ingrossant quam resoluunt. Quare, ne in febribus interpolatis nimis diu frigidæ potu vtaris, diligenter caueto.

Deutsch der fieber Kuche. Gal. in expos. Aphor. 32. libri quarti.

De sangvinis spvto, vomitv, *& ex mortuis profluuio.*

Epistola XL.

TABELLARIVS tuus, mi Lěbergi, nudiustertius lugubres de obitu fratris tui nænias mihi obtulit: quibus, quum per noctem tussiret, & spumosum ac rubicundum de pulmone eructasset sanguinem, eum antelucano tempore animam subito efflasse, lamentaris: & admiraris, quando plerosque alios videris cruenta tussicula diu infestatos, priusquam morerentur, phthisi contabuisse. At mi conterranee, hominibus id obœsis, vasorum pulmonis repletione oneratis accidere, nil mirum: quippe erosione, salso catarrhi defluxu, tussi, vomitu, aut casu præcipiti, vel ictu, rupta sub pectore vena, aut arteria, ob continuum pulmonis motum, sanguinem ita repéte & confertim in pulmonis concauitatem defluere, vt æger suffocetur, non raro contigit. Quare & ego vicissim tibi Georgium

Wirth, ſpectatum rei medicæ doctorem, conſobrinum meum, ante aliquot annos Gerlicii eodem morbo obiiſſe, cogitandum propono. At ſanguinis ex ventriculo vomitum, cum nulla venarum oſcula in eum aperte pateant, crebro iuuenibus & ſenibus eſſe, & crebro quoq; fuiſſe ſalutarem, quiſpiam potius admiraretur. Hippocrates quidem virgines nobiles, retentis menſtruis nō raro ſanguinem affatim euomere & a morbis vteri liberari, his verbis teſtatur: Mulieri ſanguinem vomenti, erumpentibus menſtruis, ſolutio. Vnde mulier Florentina, cum intolerabili capitis dolore ex retentione mēſium affligeretur, his vomitu eiectis cōualuit: & ne morbus iterum incrudeſceret, ſaphenæ ſectione ſibi cauit. Huius euentus hæc eſt certa ratio: per quas venas & meatus epar chylum ſugit & attrahit, per eaſdem ſpōte, aut virtute pharmaci, humores ad ventriculum quoque regurgitant. quādo vero ſanguis in matricis locellos effluxurus, deſcendit, & venarū oſcula obſtructa fuerint, tum ſanguis ibi collectus, per venas matricis ad epar, cor, & venæ chylis ramos regurgitat, & in ventriculum per venas quæ eius orificium & fundum ambiunt, deſtillat, & vomitu expurgatur. Ob id Hippocrates in Prænotionibus ait: Qui ſanguinem ſpuunt, dextrum dolentes hypochōdrium, de epate ſpuunt, & ſterilibus, ad conceptionem prodeſt. Atque in Aphoriſmis: Quicumque, ait, ſanguinem euomunt ſine febre, ſalutare:

Hippoc. lib. 5. Aphor. 32. & contra Iulianum.

De muliere Florentina hæc Beneuenius de morb. cauſis. Teſtis eſt. Gal. lib. 3. de virt. naturalib.

Hippocrat. in lib. de morb. virg. & Gal. lib. 4. de cauſ. ſympt. ratio. ac Auic. fen. 21. tertii, tractat. 3. cap. 1.

Hippoc. lib. 7. Aphoriſ. 37.

ſalutare: cum febre vero, malum. curare vero eos refrigerãtibus & ſtipticis oportet. At hoc in ſucciplenis iuuenum vtriuſque ſexus corporibus, in quibus ob venarum obſtructiones hæmorrhoidarum aut mẽſium effluxus coercentur, aut mutilis accidere, nihil mirum: in quibus natura cæteris occluſis meatibus, ſeſe a copia aggregati ſanguinis per nares, ſeceſſum, & vomitum crebro exonerat. Nam Galeni teſtimonio conſtat, vaſis gulæ aut ob ſolã ſanguinis plenitudinem, vel caſu ex alto diſruptis, aut præcedente vlcere, vitio humorum eroſis, ſanguinem per os, æque ac in aliis venis omnibus, vbertim effluere. At in his dolor ſedem affectam indicat: aperto autem alicuius vaſis oſculo ſponte, tum ſine dolore profluit. Sed quod idem accidat in corporibus ſenum vtriuſque ſexus, profecto admiratione non caret. Nam in monaſterio Noricorum, prope oppidum Nouumforũ, cui nomen *Seligepfort*, quum Abbatiſſa, quæ 58. annum exceſſerat, tuſſiret, & circa hypochondria quotannis dolore citra febrem corriperetur, ſpontaneo copioſi ſanguinis vomitu a morbo liberabatur. Ciuis quoque Heydelbergẽſis, pyrobolorum magiſter, fere ſeptuagenarius, quum magnis circa præcordia torminibus diuelleretur, en repente noctu ſanguinis plus quam libram euomuit, & conualuit. Niſi cauſam ſanguinis in corporibus ſenum redundãtis, in crapulam & ociũ referre licebit, cuius copiã cum natura

De mutilis hæc Gal. li. 3. de viribus naturalib. & lib. 4. de art. Gal. libr. 5. de locis affect. cap. 4.

Vomitus ſanguinis ſenibus ſalutaris aliquando.

Abbatiſſa in Seligepfort, et Bernhardus bombardariũ magiſter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

viri b. effœta in alimoniam corporis, cuius augmentum naturaliter desiit, transmutare non possit, necesse est, vt eã vomitu, aut quauis alia ratione expellat. Sed quã obsecro afferes causam, cur occisorum corpora præsente sicario cruentent, quum mors sit caloris naturalis extinctio, cuius frigore sanguis congelatur & torpet? an aliquas sensilis animæ, cupiditatis scilicet & vindictæ vires, etiam post mortem adhuc in sanguine, donec putrescat, subsistere, cum philosophis quibusdam affirmabimus? quod certe Lucretius, poeta & philosophus Epicureus, his carminibus vtrumque fateri videtur, dum ita cecinit: ---- *libido*

Quare occisorum corpora præsente homicida cruententent.

Lucret. lib. 4.

Incitat, irritans loca turgida semine multo,
Idq; petit corpus mens, vnde est saucia, amore.
Namq; homines plerunque cadunt in vulnus, & illam
Emicat in partem sanguis, vnde icimur ictu:
Et si cominus est, hostem ruber occupat humor.

Ac si diceret: perinde ac salax mentis libido affectat semen effundere in amicã, cuius amore irritata & sauciata fuit mens: sic quoque caro vulnerata, rubro sanguine aspergere hostẽ præsentem desiderat. Sed quam mihi reddes rationem, de hæmorrhagia vxoris nobilis viri Bertholdi a Flerscheym, de nobili Helmstetterorum stemmate natæ? cui grauiter ægrotãti, quum in scapulis cutẽ, adhibitis cucurbitulis, inciderent scalpello, nemo sanguinis fluxum vlla arte vel carmine sistere potuit. altero die

mortua,

mortua, etiam cruentauit, donec ad ſepulchrũ efferretur. An chirurgus ea fuerit vſus arte, quam quidam balneator in Monacho, ducum Bauariæ metropoli, noſſe fertur: qui cucurbitulis tantum ſanguinis, quantum voles, vel ad ſyncopim vſque elicit? at illius hæmorrhagiam quãdo libuerit, ſiſtere poteſt. Hunc vero aiunt ſuum ſcarificationis ſcalprum, puluere quodã quibuſdam ſpeciebus ſalis mixto, expolire, qui ſanguinem concreſcere non ſinit. nam & ideo in cancręnę ſcarificatione, inciſiones aqua ſalſa calente, ne ſanguis ingroſſetur, irrigamus: quem ſi ſpongia recenti marina, aqua ſalis aut maris humectata, abſterſeris & fomentaueris, etiam liquidior fluet. At tu, mi Lembergi, quæ vera ſit iſtorum hæmorrhagiæ ratio, vt ingenium tuum exerceas, meditare: malo enim ſane officio cotis fungi, quam temere quicquam effutire. Vale.

Corpus mulieris mortuæ cruentauit.

De admiranda ſcarificationis hæmorrhagia.

Scarificatio balneatoris Bauariæ.

Aqua ſalis et ſpongia hæmorrhagiam proritant.

Cancrenæ fomentatio.

Theoremata ingeniorum cos.

DE PRIMARIIS DOLORVM CAVSIS, *Epiſtola* XLI.

NATVRA ingenia multorum ita cõparata eſſe video, ut malint videri quã eſſe docti: qui quum aliis eruditionis honorẽ, qui calcar virtutis eſt, inuideãt, aliorũ obtrectatione eruditionis famã aucupantur. quos nempe maleuolos priſcorum vitilitigatores, vt laruas cum mortuis luctari, Plãcus non illepide dixit. De quorũ cenſu fuit olim Zoilus Homeromaſtix, qui editis aliquot libris Homerum, omnifariæ

Plin. in prol. lib. 1.

Laruas cum mortuis luctari, in vitilitigatores veterũ adagiũ.

Cic. libr. 1. de nat. deor. Quintil li. 8. Plin. in Prolo. Arbor suspendio eligenda, in mulieres maledicas adagium.

doctrinæ fontem, apud Ptolemæum Ægypti regem calumniatus est. Quid tibi Leontium, triobolare illud scortum, cōmemorem? quod Theophrastum, diuinæ sapientiæ & eloquētiæ virum, scriptis incessere non erubuit: vnde nata est adagij occasio, arborem suspendio eligendam potius, quam tam indigna ferre opprobria. qualibus & Galenum, medicorum coryphæum, Auerrois & Auicenna traducere audent: nempe qui solum continuitatis diuortium, & non loci affecti intemperiem, primariam doloris causam statuisse ipsum insimulent.

Auicenna lib. 1. sen. 2. tract. 2. ca. 19. & 6. Naturalium.

Deinde vicissim Auerrois in tertio suorum Collectaneorum libro, Auicennam redarguit, quod præcipuam doloris causam, vtrumque simul, esse censuerit: quum solam loci passi intemperiem, a qualitate contraria, vel repentino dissolutionis continui motu introductā, vnicam & primam esse doloris causam, idem Auerrois contendat.

Conciliator differētia 76.

Sed vt hanc controuersiam exactius, quam Petrus de Apano cōciliator, dirimere possis: primum quid sit dolor, deinde quæ fuerit vera de causa doloris Galeni sententia, vt breuiter, ita quoque clare docebo.

Doloris definitio ex Platone.

Est itaque dolor, tristis in sensu tactus affectio, a membri intemperie & cōtinuitatis diuortio subito facta. Proinde Plato in Timæo inquit: Pathos præter naturam violenter & affatim incidens, dolorem excitat: dum vero ad naturalem habitum affatim & derepente redit, delectationem parit. quod enim

enim ſenſim paulatimq; fit, ſenſu non percipitur. Sed has repentinas & dolorificas corporis mutationes, ob duas incidere cauſas, nempe propter ſubitā temperamenti ſimilariū alterationem, aut compaginis illorum diſſolutionē, Socrates in Philebo Platonis teſtatur, dum inquit: Harmonia in animātibus ſoluta, vna naturæ ſolutionem, generationemq; dolorum, in eo mutationis tempore, fieri cōſentaneum eſt. Rurſus harmonia contemperata, & in ſui naturam protinus reſtituta, voluptatem fieri dicendum erit. at corporis humani harmoniā, in primarum ſimilarium qualitatum proportione, & illorum compaginis vnitate cōſiſtere, in confeſſo eſt. Ergo illorum intemperiem & diuortium eſſe doloris cauſas, inficiabitur nemo. Vnde & Hipp. Platone vetuſtior: Quæ naturam (inquit) mutant ac corrumpunt, dolores excitant. Id vero faciunt diſproportionata ſingulorum ſenſuum obiecta, quæ non tantum eorum qualitatibus ſenſuum organa alterant, ſed etiam illorum vnitatem diuellūt & corrumpunt. adeo vt recte Ariſtoteles dixerit, Excellēs ſenſibile corrumpit ſenſum. nā pleroſque terrifico tonitrui ſono ſurdos fuiſſe factos conſtat. Ea quoq; ratione Carthaginēſes M. Regulū Romanū, prius in atra carceris caligine detentū: & ne cōniuere poſſet, aſſutis vtrinque palpebris, obiectum coruſco ſolis ſplendori excæcarunt. Quis igitur æquo feret animo, Auicennæ & Auerrois calumnias,

De ſingulorū ſenſuum dolore, Plato in Tim. & Gal. lib. 4. de cauſis ſympt.

De M. Attilio Regulo Gel. li. 6. ca. 4. Oroſ. li. 4. ca. 8.

Galeni a calumnia Auicennæ & Auerrois defensio.

qui perfricta fronte asserere audent, Galenum solum cōtinuitatis diuortium doloris causam statuisse: & disproportionata sensuum obiecta ac qualitates intemperaturarū, non alio quam solutę cōtinuitatis nomine, excitare dolorem? id quod Galenus nunquam somniauerit, qui cum in omnibus suis voluminibus intemperaturam inæqualem esse quoque causam doloris, tum maxime in libello de ea conscripto docuit dum ait: Neque enim absque alteratione sensus doloris est: neque vbi iam perfecta est alteratio, dolor existit. vt in his qui ethica aut elephantiasi exquisita, aut sphacelo correpti sunt, quorū iam totius corporis habitus, ęquali intemperatura contabuit, vnde nec hic puncturam acus, nec ille calorem febrilē, nisi stupide sentit. At quantum energiæ intemperaturarum qualitates ad inferendum dolorem habeant, exemplis quoq; in libro de Locis affectis probat, dū manus hyberno frigore torpētes, igni derepēte admotas, intolerabili circa radices vnguium dolore, ob subitā caloris cum frigore alterationem, affici tradit: qui solū vitrei flegmatis frigus, non minoris doloris tormina in viscerib[9] excitare, suo periculo edoct[9] fuit. nam dum in eo spacio corporis, per quod vretheres a renibus ad vesicam protēduntur, veluti terebro intestina perforarentur, dolorē sentiret, iniecto per clysterē oleo rutaceo, magnam frigidissimæ pituitæ copiā, quam ob similitudinē vitri liquidi Praxagoras humorē appel-

Sensus in ethica & elephātiasi quare torpet.

Galen li. 2. de locis affectis. Alexā. Aphr. lib. 1. problē. 42.

Gal. 12. Meth. hæc vberius.

Galeni ex flegmate vitreo colica. lib. 2. de locis affect.

appellat vitreũ, excreuiſſet, a dolore cõualuit: hunc humorem vitreum, non ſua acrimonia, ſed ſolo intenſo frigore, colicum excitaſſe dolorem fatetur. Illud tamen paſſim Galenus teſtatur, dolores intemperaturarũ eo magis exacerbari, quod cum illarum qualitates quædam rarefaciant, diuaricent, aliæ extendant, aut infarciant doloris membra: quod continuitatis ſolutio, altera quoq; doloris cauſa, intemperaturę accedat. & ob id Hippocratẽ omnes morbos eſſe vlcera affirmaſſe, dũ in libro περὶ ἀγμῶν tradiderit, εἰ μή τις φήσειε τἄλλα νοσήματα ἕλκεα ἐστί. ἔχει γάρ τινα καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐπιείκειαν. Hic Galen⁹, fidus Hippocratis interpres, ait: Quod enim cõtinuitatis ſolutio ἕλκος, id eſt vlcus ſit, omnibus notũ eſt, & quod valida facta per dyſcraſiam mutatio, continui diuortium quoque faciat, in libris de natura pharmacorum, & alibi ſatis demonſtratum eſſe. Ex his patet, non intemperaturam tantũ, ſed continui quoq; ſolutionem eſſe primarias & vniuerſales (auctore Hippocrate, Platone & Galeno) doloris cauſas. quibus quoq; in vaſto ſuo canone Auicẽna ſuffragatur, quẽ Auerrois Hiſpan⁹ in ſuo Colliget, his verbis perſtrinxit: Solutio, inquit, cõtinuitatis nõ eſt cauſa doloris, ſicut dicit Galenus: ſed eſt cauſa complexionis, quæ facit dolorem: nec ſunt ambę duæ ſimul doloris cauſa, ſicut dicit errans Auicẽnna. At obſecro te Hiſpane, ſi quis acu aut venabulo te pũgeret, aut crabro aculeo te figeret, nunquid in momen-

Gal. li. 3. Hippocr. de fracturis oſsium.

Auerrois in Auicennam calumnia. lib. 3. Colliget. cap. 31.

to temporis eodem ſentires dolorem, priuſquam membrum læſum alteraretur, aut intumeſceret? Atqui non enim ſpiritus & ſanguis tam repente ad membrum deflueret, niſi prius dolorem ob ſolutam continuitatem ſenſerit: qui velut cucurbitula, humores ad locum affectum allicit. Quare vtraſque doloris cauſas, aliquãdo ſimul, & non raro alterna ſucceſſione incidere, cum Galeno fatemur, qui in Michrotechna ait: Dolores ſecundum quem incumbunt locum, aut cõtinuitatis ſolutionem, aut alterationes ſubitas oſtendunt. Soluitur enim cõtinuitas, inciſione, corroſione, fractura, & tenſione. Alteratur vero ſubſtantia, caliditate, frigiditate, ſiccitate, & humiditate. Ex his facile coniicere potes, Auicẽnam & Auerroim, forſan ob deprauatam Galeni in Arabicam linguam verſionem, adde quoq; & ipſum Meſue: non ob id ſemper veram Galeni ſentẽtiam aſſequi potuiſſe: quemadmodum nec nos illorum. Quare illorũ in Galenum calumnias æquiori animo ferimus. Vale.

Gal. li. 2. Microtec. & Druſianus ibidem, Commento 88.

De cavsa doloris, et apostematione oſſium in morbo Gallico. *Epiſtola* XLII.

NVDIVSQVARTVS tabellarius Ducũ Bauariæ tuas mihi obtulit literas, quibus ſignificas, poſt Auſtralem anni præteriti conſtitutionem, in qua tanta fuiſſet imbrium facta inundatio, vt plerique tempora Deucalionis diluuii

diluuii reditura ſint veriti: morbum quoque Gallicum longe diſpari puſtularum ratione,& doloris ſæuitia, quam poſt Deiparæ virginis partum anno nonageſimo ſupra mille & quadragintos,inter aulæ veſtrę proceres incruduiſſe. Petis igitur,vt mutationis morbi,& tantæ dolorum tyrannidis,qui noctu plus quā interdiu ingraueſceret,cauſas tibi explicarem. Itaq; præter officium veteris noſtræ neceſſitudinis fore arbitrarer,ſi veteri amico honeſta petenti quicquam denegarem. Quare tibi gratificaturus, cauſas & naturam morbi, ac eius ſymptomata ab ouo(vt aiunt)repetā. Eſt ſane huius Neapolitanæ luis morbus epidemialis, omnigenis, ex varia, humorumq; vtriuſq; bilis putredine, vlceribus, ac præcipue ex lenta & marcida pituita,circa oſſa & lacertos ac panniculos,apoſtematib.coaceruatus,& tandē Veneris contagione ad pleraſque orbis nationes propagatus. Nempe dum anno a Chriſti natali prius commemorato, aer,alterum ſpiritus & cordis noſtri fomentum,ex morbiferis infortunatorum ſiderum,erraticorū præcipue configurationibus,imbribus & tepido auſtri flatu maderet,non per anhelitum tantum, ſed per inſenſilem arteriarum per poros inſpirationē imbibitus, totam corporis humani compagē & humores ſuo humido tepore alterauit,corrupit, & putredini obnoxios reddidit. Ad id quoque acceſſit, Veneris cum mulieribus hac lue vel elephātiaſi infectis commerciū,in quo

Morbi Gallici definitio & cauſæ.

cum ſpiritus & ſanguis, pudendorum affrictu, efferuerent, huius contagionis virus per verẽdorum venas, arterias, & neruos, velut animalium iobolorum venenum per anguſti orificii vulnera, ad epar, ſanguinis officinam, & cerebrum præcipue irrepſit: & totam humorum corporis colluuiem, in viſceribus, & extra, ſuæ contagionis virulentia conſpurcauit: quorum pars ſubtilior, & ſua putredinis acrimonia edacior, primum per emiſſariũ epatis ad inguina, mentum ac frontem diffuſa, reliquam quoque corporis ſuperficiem variis puſtularum & vlcerum generibus, nempe phlyctænis, pſydraciis, meliceridibus, achoris, herpetibus, ſerpiginibus, & id generis exanthematum, polluit. Nec etiam defuerunt anthraces, & in barba & capite ſycoſes, theriomata, vlcera phagedænica, telephia, & chironia, quæ ſane Chironis cẽtauri medici, & Achillis præceptoris, opem poſcebant: quæ cum mucoris viſcidi ſordibus plus quam ſanie maderent, male olebant ferè omnia. His quoque non raro ſe intermiſcebãt lichen, & Grecorum lepra: & quum hac Hiſpanicæ luis contagione, preter epar, precipue cerebrum, illorũ etiam qui cinnabaris ſuffitu aut hydrargyri vnguine curati fuerãt, inficeretur: ab illo ad oſſa crurum & brachiorum & lacertos rheumate exedentia, præſertim ad fauciũ tonſillas, & gargareonem, & pulmonem deſtillabant. His aphthis & vlceribus purulentis arroſos plerosque, tabe perire vidimus: pleriq; vero

Morbi Gallici ſymptomata.

Capitis rheumata in morbo Gallico.

Pulmonis & faucium exulceratio & phthiſis ex rheumate cinnabari & hydrargyro.

vero & naribus polypo & male olente ozæna exesis, palatoq; distillationum acrimonia exulcerato, potum per nares regerebant: & facie Satyris deformibus simillimi, miseram traducebant vitam, quam præstasset mehercule cũ morte commutasse. At postquam Deo auspice (iusto quidem peccatorum nostrorum, sed benigno, vindice) hæc morbida siderum constellatio sæuire desiit, & talis annorũ australis cõstitutio humida, putredinum fomes, exoleuit, tũ modo sola huius tetri morbi seminaria sunt in corporib. nostris derelicta, tã fœda atrocis huius morbi vlcera rariora, & pauciores pustulæ conspiciuntur: quibus in principio, cum seminaria essent, & temporum constitutio rarior succulentior, tota corporis moles scatebat, & materia doloris in pustulas insumebatur, & ideo nec tam sæuis doloribus ægrotos affligebat. At modo constat, quod omnis sane contagio, quanto plus a prima origine distat, tanto illius seminaria ex adustione fieri sicciora, & illorum materiam & fomitem magis tenaci viscositate lentescere. quo fit, vt nõ adeo confertim morbi huius materia ad ambitum corporis expellatur: sed ob grossitiem, qua iuncturas, vt in arthridide, penetrare nõ potest, circa lacertos, illorũ tendines, pericraniũ, & ossiũ panniculos resideat: & illorũ pręcipue panniculorũ quib. circumsepta & quasi incarcerata est: frigore ingrossata, in apostemata scherotica, aut steatomata, siue atheromata, & quasi in tophos coa-

Persona aut facies Satyrorum in morbo Gallico.

Mutationis morbi Gallici causæ.

Seminaria cõtagionis.

Dolor Gallicus ab Arthritide differt.

lescit:vnde circa ossa,& ex gypseo lentæ pituitæ mucore, fungi tam tenaces innascuntur, quos nouacula excisos vnguib.discerpere non potui. Hæc sane callosa ossium apostemata, recta nominis analogia quispiã tubera appellabit. Nam vt tellus intra se tubera, Gerania dicta, solo vndique circumsepta, nullis fibris nixa,cortice denique tenui inclusa, in siccis & sabulosis locis, dum autumnus tonitru & crebris madet imbribus, parit, quæ tandem vere edendo sunt, vt Iuuenalis ait:

Plin. libr. 19. cap. 2. Plutarch. in Symposio.

---Post hunc raduntur tubera, si ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas.

Iuuenalis Satyra quinta.

Pluuias nanque,coruscante fulgetro, cœlo demissas, non frugum modo, sed fungorum quoque & tuberum esse altrices,agriculę prędicant. Sic in humida & tepida australis anni constitutione, ex pituitoso sanguinis mucore intra lacertorum velamenta & ossium panniculos, quemadmodum etiam in arboribus, & pręcipue in oleis,ex earum pituita fungi ac noti,Græcis γόγγροι, ἢ κροτῶναι dicti, adnasci solent. Nam vt Hippocrates testatur, circa ossa contusa,fracta, aut quouis modo læsa,mucilaginosa accrescit pituita,qua (vt ipse ait, τό τε ὀστέον νοσηλότερον γίνεται) os fit morbosius: quæ adeo tenax est, & viscosa, vt nec vllis malagmatis aut pharmacis maturari, aut vllis fomentationibus in halitum digeri possit. Hæc si sub ossis panniculo computruerit, & in ossium poros penetrauerit, ossa sideratione aut sphacelo, q̃ illorum

Hippoc. li. 3. de Artic.

Gal. li. Hipp. de Artic. 3. hæc copiosius.

illorum caries eſt, diuturna putreſcere, & non ferendo dolore ægrotos excruciari oportet: quæ nullis emplaſtris, niſi ſublata carne, oſſa putrida celte aut ſerra exciſa, aut illorũ caries cauterio aduſta fuerit, curari poterunt. Vnde qui curam reſpuunt, gangræna vel herpete eſthiomeno tandẽ pereunt. Merito igitur quiſpiam ſciſcitari poſſet, quum Hippocrates, & poſt eum Plato in Timæo cẽſuerint, tunc dolorem fieri, cum præter naturã corpus ſenſile, ſubito & confertim alteratur, aut continuitas eius ſoluitur: at quũ oſſa ſint ſenſus expertia, & tam ſolida, vt ferro vix findi poſſint: quî igitur fiat, vt hoc morbo laborantes, tanto, præcipue ad veſperam & noctu, dolore excruciati, lamẽtentur, ac ſi quis oſſa adacto cuneo finderet, aut ad medullam vſq; terebello perforaret. Fateor quidem, eos id conqueri: ſed pleroſq; medicorum quoq; ignorare, oſſa quantumuis ſolida, quaſi phlegmone & apoſtemate quoque corripi poſſe. Quicquid ſane nutritur, creſcit, augmentatur, aut influxus recipit, id quoque putreſcere, & apoſtemate aliquando turgere fatemur. At oſſa, & præcipue dentes, qui quotidiana eſculentorum maſticatione atteruntur, per omne ætatis tempus quoq; nutriri & refici certum eſt. Proinde Auicenna, & Galenus ſuo periculo edoctus, dentes proprio dolore affici, apoſtemate quoque diſtendi aſſerunt. & Hippocrates, os ſacrum empyemate quoque computreſcere nouit:

An oſſa doleant & apoſtementur.

Doloris duæ cauſæ ex Platone.

Dentes ſentire & apoſtemari, Auicen. fen. 2. primi. doctr. 2. Sum. 2. cap. 18. & Gal. copioſius lib. 5. de medic. loc. affect. appropriatis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Os sacrum empyemate putrescere: Gale. de introductione medic.

Oßium ex defluxu apostematio.

Galen. libro 7. Aphor. 54. Auicenna 14. tertii. tract. 4. cap. 5.

cuius putredine, & incredibili doloris tyrannide, duos spectatæ probitatis viros, N. *Wurmhauser* in Neoburgo, & alterum Iohannem Castnerum, efflictim & diu emaceratos, tandem cōtabescere & mori hisce oculis vidi. Sed ossa quoque influxus recipere, & abscessibus turgere, Galenus Hippocratis testimonio fretus, his verbis in septimo Aphorismorum commentario perbelle probat: Solers, inquit, natura, si robusta fuerit, excernendis superfluitatibus, etiamsi crassæ fuerint, per angusta foramina meatus parat, quando etiam per ossa abscessus fieri Hippocrates docuerit.

Oßium teredo, Gal. in libello diffinit.

Hi certe purulenti & acres rheumatum ichores, in ossium poris coaceruati, quemadmodum teredo vermis lignum exest, arrodit, & perforat: sic hi eorum acredine ossa corrodunt. vnde hic vitiati ossis morbus, Græcis τερηδὼν dicitur, ὅ ἐστιν ὀστοῦ κατάτρησις, ἀπὸ φθορᾶς τὸ ὄνομα τῷ πάθει, ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων τρημάτων, οἱονεί τις τρηδὼν οὖσα: id est, teredo est a corruptione putrida ossium perforatio, ab accidente rosionum quasi terebra vel trepanum dicta. Hanc vlcerosam ossium affectionem, siue mauis dicere putrilaginem, Auicenna [a] ventositatem spinæ appellat: cuius causam ait esse humores acutos, os penetrantes, & ipsum corrodentes, doloresque dolori iuncturā-

a De ventositate spinæ hæc Auicenna fen. quarti tractatus tertij capite nono.

cturarum similes efficere: & hoc solo differre, quod huius materia in carne & neruis, illius vero in osse consistit. At si huius putrilaginis ichores, in ossium cauernis coaceruati, confertim intra ossium panniculos eruperint, vel etiam aliunde, vt a cerebro defluxerint, illorum viscositatis pars grossior intra ossium membranas in tubera & gypseos quasi tophos concrescet: altera vero subtilior sua acrimonia ossa & panniculos arrodet & distendet, quorum panniculorum ratione ossa dolere, ac veluti terebra perforari videntur. vnde scite Argines: Dolores, inquit, a membranis ossa circumdantibus, Græcis περιόστεα dictis, dependentes, perinde affligere videntur ac si in ossibus ipsis consisterent: quos Græci ἀοστοκόπους, ob penitiorem in lacertis, tendinibus & panniculis, qui ossibus adhærent, doloris sensum dixerunt.

En ossa ratione tendinum & membranularum, quibus vestiũtur, sentire videntur.

Quod vero noctu atrocius huius morbi dolores ostocopi ingrauescunt, id ea ratione fieri arbitror, quod pituita atra bili commixta, præcipua apostematum & seminariorum huius morbi fomes ad vesperam sole occiduo intra & circa lacertos & ossa magis cõmouetur, & motu dolorem exacerbat: deinde quod nocturnũ frigus ossibus & neruis infestũ doloris membra lacessit, nec illius materiam obstructis poris per insensilẽ, euaporationem

Quare dolores noctu ingrauescant, Alex. Aphrodis. li. 1. probl. 116.

a De *ostocopo hæc* Galenus *libro secundo de locis affectis, & libro tertio de salubribus.*

in halitũ digeri ſinit. Ad hæc accedit, quod calor naturalis, verum ſolis heliotropium, lumine ipſius excitus, mane & interdiu vna cũ ſpiritibus, virtutis motiuæ vehiculis, ad externa motus & diurni laboris organa diſperſus, ea ſuo tepore fouet, ac doloris materiam, quæ lacertos, neruos, tendines, & oſſium membranulas vellicabat, & flatu vaporoſo diſtẽdebat, concoquit, & in vaporem diſſipat: noctu vero ad interna præcordia, & concoctionis opera retractus, membra calore deſtituta magis algent. itaque dolores extremitatum frigore, exacerbari, calore vero & motu miteſcere vel hoc maxime approbat, quod qui his noctu affliguntur, vt dolor miteſcat, deambulare, & doloris membra fricare, donec incaluerint, ſolent. Cęterum quũ nullum ſit tam atrox, in hac Hiſpanica contagionis lue puſtularum, apoſtematum, phlegmonis & vlcerũ genus, quod olim non fuiſſet: & Hippocrates hæc eadem huius morbi ſymptomata, in ſimili auſtrali tẽporum conſtitutione ſua ætate accidiſſe, in Epidemiis ſuis teſtetur: quis obſecro hunc morbum eſſe veterem, & rurſus noſtris temporib. incruduiſſe denuo negabit? Nemo mehercule, nemo. Nil quippe mirum, quoſdam morbos vulgares, ſub certa ſiderum & tempeſtatum conſtitutione, in certis quoque regionibus graſſari: & tandem cum tempeſtas illa exoleuerit, ac morbi ſeminaria contagionis deferbuerint, eoſdem morbos deſinere & latêre: & poſt

Morbum Gallicum eſſe non nouum, ſed veterem morbũ. Hippoc. lib. 3. Epidemiarũ.

Lucret. idem docet, libro. 6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

post aliquot annorũ interualla, redeũte simili annorum intemperie, repullulare: aut saltem per huius cõtagionis seminaria, ad exteras nationes propagari. Sic horrẽda illa plusquã scabies elephantiasis, olim peculiare Ægypti malum: ob quod Iudæos suillę carnis esu sibi temperasse, ac Ægyptũ excessisse † Iustinus asserit: ante Põpeii Magni tẽpora morbus Italię incognitus, sed celeriter restinctus: cuius seminaria passim in terrarum orbe repullulare videmus. Nunquid & carbunculus primũ Narbonensis prouinciæ incolas adussit? q tandem L. Paulo & Q. Martio cẽsorib. Italiã irrepsit. Sic lichen popularis Asiæ morbus, quia mentũ occupabat, Mentagra latine dictus, q totum vultũ, illæsis tñ oculis, collũ, pectus, manusq; fœdo impetiginis furfure & tabo infecerat, primũ sub Tib. Claudii principatu Italiam inuasit: cuius tetra cõtagii seminaria Petrusius eques Ro. ex Asia Romam attulerat. Nunquid febris illa sudorulenta Anglis vernacula, proximis annis coloniam suam in cismarinas & transrenanas regiones duxit? quæ post biennium sæuire desiit: quam, faxit Deus, ne nostri nepotes reducem videant. Tanta nãque, & toties explorata est ortus & occasus morborum vicissitudo. En dum hæc meditaremur, morbum expauescendæ turpitudinis in Dania & Noruegia, ac Lituania, & aliis locis maritimis ex confinio, arcturo subiectis, quem vulgus *Scherbock* appellat, grassari accepimus: cuius pestifera lue

Plin. libr. 26. cap. 1. Lucret. libro. 6.

Libro penult. Oros. lib. 1. ca. 8. Tacit. 21.

Sudor Anglicus.

Occasus & ortus, morborum vicissitudo.

Morbum Daniæ Scherbock non esse in Germania nouũ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dentes exciderent, gargareon & fauces virulẽtis vlceribus tabeſcerent. Hic illis ſeptentrionalem plagam incolentib. nouus videtur morbus, quem Plinius olim ſub Cæſare Germanico in Germania ſæuiiſſe, his verbis teſtatur: In Germania, inquit, trans Rhenũ caſtris a Germanico Cæſ. promotis, maritimo tractu, fons aquæ dulcis ſolus erat, qua pota, dentes intra biennium deciderent, compageſque genuum ſoluerentur. Medici hoc σκελοτύρβην, id eſt, crurum eneruationem, illud vero ςομακάκην, quod hoc malum in ore conſiſteret, denteſque labefactaret, appellarunt. Huic malo in ſubſidiũ reperta eſt herba Britannica dicta, non neruis modo, ſed oris quoque vlceribus ſalutaris, & contra anginas & ſerpentes efficax, quam Friſii, prope quos caſtra erant Romanis, monſtrarunt: & Britannicam dixerunt, quoniam in Oceani Britanniæ confinio erant. Nec tum hæc duo mala in Germania primum viſa, ſed Strabo quoque ante in Arabia ex eſu illius regionis fructuum, exercitum Gallorũ infeſtaſſe ſcribit. Hæc de natura & ſymptomatibus morbi Gallici ad te referre volui: in quo nihil, præter nomen, noui reperies.

Plin. lib. 25. cap. 3.

Stomacacia quid.

Vale.

HYDRAR-

Hydrargyri virulentia dentes vacillare, ossa putrescere, strumas nasci, cerebrum & epar & neruos debilitari, apoplexiam aut paralysim quoque solo eius vapore excitari. Epist. XLIII.

QVÆRIS, mi Michael, omnibus meis Mecœnatibus, ex metallorum scaptensulis locupletatis, liberalior, quidnam causæ subsit, quod argenti viui illitu, vel solo vapore, aut ex cinnabaris, eius sobolis, suffitu, dentes, alioqui ignib. inuicti, qui nec in rogo cũ reliquis mortuorum ossibus concrementur, ita vacillent & marcescant: & his qui quasdam aquas ex alpib. scaturientes potarunt, excidant: tumorq; ex gutture & collo pendulus, Græcis βρογχοκήλη dictus innascatur. & cur deniq; metallorũ fossores in scaptẽsulis vapore minerali afflati, extinctis lucernis cõcidant, & moriantur: & aurifabrorum, dum pocula argẽtea inaurãt, quos hydrargyri vapor corripuerit, colla manusque tremant, crura vacillent, & scelotyrbo laborent. Credideram certe, quandoquidem inter metallicos illos auaritię cuniculos, qui mõtes eruunt, & scrobibus ad Plutonis fere tartara effossis, & in terræ deorum hominumque matris viscera sæuiunt, ita crebro versaris: ab his te metallorum naturas, & ineffabiles hydrargyri vires dudum explorasse. At quia illi potius metalla quã illorum naturas scrutãtur, facile adducor vt credam, eos harum esse imperitos. Verum quum nuper mihi aliquot ar-

Plin. libr. 7. cap. 16.

Plin. lib. 2. ca. 65.

genti & auri obryzi frustula, ex tua argenti fodina eruta, dono miseris, ne ingratus videar, si hæc splendida munera tantillo labore compẽsare potero, libẽs faciam. Primum igitur scias, dentes mandibulæ cauernis, ac genarum ossi, velut clauos infixos: illorũ radices neruo substrato, & agnata gingiua arctissime cõstrictas, ob varias quidem causas labascere. Primum quidem ex atrophia: quippe quum quotidiana ciborum masticatione atterantur, operæprecium erit eos quoque quotidiana alimonia refici. Nisi enim (inquit Aristoteles) dentes per omne ætatis tempus nutrirentur & accrescerent, breui tempore attritu consumerentur. Ob idque Galenus etiam inquit: ὅσον δ᾽ αὔξωνται, τοσοῦτον ἐν τῇ σιτίων λειώσει τριβομένων. Quod si ingrauescente senio, aut ob quamuis venarum obstructionẽ, alimentũ illis defuerit, illorũ substantiã & in ossib. malarum & mandibulæ ergastula, quę Gręci φάτνια appellãt, marcescere, & radices dentiũ extenuari necesse est. vnde Celsus dẽtes nonnunquã moueri ait, mõ ꝑpter radicũ imbecillitatem, modo propter gingiuarum arescentium vitium. Hic vero agyrtarũ & empericorũ inscientiã deprehẽdes, flagris dignã, q hunc ex atrophia dentiũ marasmũ, aluminis decocto curare satagũt, qđ sane dẽtes gingiuasq; siccat & depascit: quum huic malo nullũ esse remedium Gal. aperte doceat. Vacillant quoq; dentes, quũ ex defluxu catarrhali, aut quouis pituitę affluxu, neru⁹ radicib.

Ob quas causas dẽtes vacillent.

De dentium nutritione & reparatione Arist. hæc li. 2. de gener. animaliũ, cap. 4. Galen. lib. 5. de medica. loco addictis.

Lib. 7. ca. 12.

dentium

dentiũ implicitus gingiuæ ac reliqua dentium retinacula relaxent. At genuina eſt hydrargyri ꝓprietas, pituitã ab vlcerib. & mẽbris extremis arcere & ad caput, fauciũ adenes, pariſthmia, & per oris poros & gingiuas expurgare. Quid igitur obſtare poterit, quin corporib. vnguine ex hydrargyro illitis, aut quouis modo ei⁹ virulentia infectis, tanta marceſcentis pituitæ copia ad dentes affluat, qua illorũ vincula & cõpages relaxentur, dẽtes quoq; liueſcãt, fauces que exulcerẽtur? Eſt ſane hydrargyrum epati, cerebro, neruis, oſſibus, dentibusq; non tantũ ſuo frigore, ſed a tota ſubſtantiæ eius forma ſpecifica, adeo noxiũ: epatis vero temperaturã adeo vitiat, vt ſi qua corpora paulo imbecillioris conſtitutionis eo inuncta fuerint, ea tandẽ hydrope turgere videamus. Sic quoq; cerebrũ eius virulentia infectum, grauiſſimis morbis, vertigini, apoplexiæ, & ſoporifero catocho fit obnoxium: a quo tandem catarrhi edaces per fauces & arteriam aſperam in pulmonem deſtillantes, exeſis tonſillis & gargareone, eum pituita putrida infarciunt: vnde miſeros purulenta tabe marceſcere, aut aſthmate ſuffocari oportet. Oſſibus vero adeo eſt infeſtum, vt eo inunctos, noctu tamen plusquam interdiu, intolerabili oſtocopo, aut oſſiũ teredine excruciari, inueteraſcente morbo, experiamur: ſub quibus ferro exciſis, ipſe guttulas argenti viui tremulas non ſemel reperi. Sed quid ego tibi tanta, de eius ſubſtantia, mala commemoro?

eum virosus illius vapor, æque ac cinnabaris, eius prolis, suffitus, qui vt pestilens virus derepente sese internis insinuat visceribus, ea sit multo nocentior. Dic amabo, nunquid crebro vidisti aurifabros, ærea aut argentea vasa hydrargyri illitu inaurantes, hausto, vel tantum vapore illius afflatos, subito resolutos, aut attonitos, in terram cadere: quosdã & asthmate anhelos, aut paralyticos, collo, manibus, pedibusq; tremulis vacillantes, miseram traducere vitam? Hæc eadem & plura alia mala fossorib. metallorum, quorum sulphur & argentum viuum sunt principia, ex virulento mineralium vapore, in scaptensulis intra venas delitescẽte, crebro accidere, Lucretius quoq; poeta vetus his vetustæ dictionis versiculis testatur:

Lucret. lib. 6.

Hæc pestilens in argenti fodinis aura vulgo Schwaden appellatur.

De hoc letifero in puteis aquarum & scaptensulis metallorum vapore, Vitruuius in fine libri 8. docte scribit, & copiose.

Nonne vides etiam, terra quoque sulphur in ipsa
Gignier? & tetro concrescere odore bitumen?
Deniq; vbi argenti venas auriq; sequuntur,
Terrai penitus scrutantes abdita ferro,
Quales expiret scaptensula subter odores?
Quidve mali sit, vt exhalent aurata metalla?
Quas hominum reddant facies? qualesq; colores?
Nonne vides, audisve, perire in tempore paruo
Quam soleant, ac quam vitai copia desit?

Probe igitur Plin. monet, perniciosum hũc & letalem in metallicis flatum, ex argenti viui ac minij, mineraliũ exhalatione præcipue coaceruatum, omni solertia euitandũ. Quare non temere, qui minium effodiebant, vel ex eo hydrargyrum, & huic addito sulfure cinnabarim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

decoquebant, ne exitialem hũc vaporem aut puluerem inſpirarẽt, laxis veſicis faciẽ obligabant. Nec eſt quod mireris, peculiares hydrargyro ineſſe vires, quib. pręcipue cerebrũ ac dẽtes oblędat. Natiua nãq;, & cõgenita pharmacis quibuſdã, inſitaq; facultas eſt, qua certa mẽbra, velut ipſis dicata, lædãt, aut iuuẽt. Sic eupatorium epati affecto, myrobalanos & aſplenium lieni, betonicam & ſaxifragã renib. mederi experimur. At leporem marinum, Indici æquoris animalculũ, ſolum pulmonẽ: & cantharides ſolã veſicã, cæteris interaneis illæſis, exulcerare videmus. Et perinde ac rhabarbaricum choleram ab epate, agaricus pituitam a pulmone, congenita proprietate, per inferna alui viſcera expurgat: ſic pariter hydrargyrum inũctũ externe, a mẽbris & vlcerib. pituitoſos ichores ad collũ, fauces, adenes ſaliuales, ac dẽtes & gingiuas regerit, perq; illorũ poros ſuptne expurgat, & ad dẽtes ac pulmonẽ ꝓtrudit. Vnde aliptæ Hiſpanorũ & Italorũ, ex hydrargyro, ceruſa & minio vna maceratis, fucũ præparant: qua cũ mulieres earũ genas quacunq; inũxerint, his dẽtes breui marceſcũt, anhelitus male olet, fronteq; corrugata, oculi caligãt, & ſeneſcẽtes aſthmate peunt. Nil igitur mirum, quorundam fontium hauſtu, qui ex metallorum montibus ſcaturiunt, dentes excidere: quippe, teſte Victruuio, ex his montibus, in quib. argentũ, aurũ, & horũ parens hydrargyrũ latet, vberrimi ſcaturiunt fontes, & herbo-

Galen. lib. 1. de cõpoſ. med. gen. & de ther. ad Piſ. ac Nic. in Alex. Dioſc. lib. 2. & 6. Auic. ſexta quarti tract. 2. ca. 4.

Noxius mulieribus ex hydrargyro fumus.

Victr. lib. 8. cap. 3.

ſo ceſpite virent. Nam qui ſolerti induſtria horum venas ſcrutantur, mane menſis Maij ſereno nebulas in vertice montium emergẽtes, ac inſtar lanæ vel cotti goſſypii, ſupra ceſpitem pendulas velut fontium ac metallorũ indices, dedita opera obſeruant, ibique argenti viui venas ſubeſſe cõiiciunt, quandoquidem aquarũ ſcaturigines per metallorum venas, ac præcipue in alpibus erumpunt. Has viroſa metallorum qualitate dentibus noxia, imbui, credere par eſt. Vnde Plin. ſcribit, in Germania trans Rhenum caſtris a Cæſare Germanico promotis, maritimo tractu fontem fuiſſe, cuius potatoribus dentes intra biennium deciderent, cõpagesque in genibus ſoluerentur. Et Victruuius: Suſis, inquit, quæ erat Perſarum metropolis, fonticulus erat, ex quo qui bibebant, dẽtes amittebant. Diximus paulo ante, hydrargyrum non modo pituitam ab infernis partib. ad colli glandulas & caput regerere: ſed etiam congeſtam in capite, ad partes capiti ſubiectas, ceruicem, guttur præcipitare. Hinc, qui has hydrargyro medicatas bibunt aquas, iis chœradibus & bronchocele, tumore a gutture ad pectoris furculã fere pendulo, collũ turget. ob idq; Victruuius erudite mehercule, ex mẽbratura & habitu corporis incolarum pulchro vel deformi, naturas aquarum illius regionis explorare præcipit. Vnde in Senenſi comitatu, ac Lucam, celebrem Italiæ ciuitatem, vicio aquarum incolis in collo ſcyrrhos, ſcrophulas, & ſtrumas

Plin. libr. 25. cap. 3.

Victr. li. 8. c. 5.

Victr. li. 8. c. 4.

ſtrumas naſci tradunt. Et Victruuius auctor eſt, Equicolis, olim bellicoſis Italiæ, de natione Medullorũ prope alpes, populis, guttura bronchocelis turgere. Nil certe mirũ, quum Alpes metallorum venis, per quas aquarum ſcaturigines emanant, abundent: earum accolas gutturoſos fieri, pręcipue Noricos, vltra Saltzpurgium, Oenoſpontem, & Curiam Rhœtiæ oppidum, ac eos qui Styriam & Carinthiam incolunt, quondam Carni & Tauriſci a Tauro monte appellati: quorum mõtes etiam noſtro æuo ferri, auri, argẽti quoque mineris, & olim quoque fuiſſe locupletes, Æneas Syluius tradit. Nec id tantum illic natis incolis vernaculũ eſt viciũ, ſed etiam aduenis: qui ſi collo etiam anſerino graciliore aduenerint, & aliquot annos de his fontibus potauerint, guttura eos, veluti taurorum colla, quibus pallearia dependent, referre videbis. Et quod omnem ſuperat admirationem, nec hoc corporis vitium tãtum homines, ſed ligna etiam ſiue virgulta in fontes quoſdam proiecta afficit: quibus, viribus aquarum, intortis, tubera velut in oleis arboribus, adnaſcuntur. Cæterum id tumoris genus quondam in collo tantum concreuerat. At noſtro æuo Florentinæ mulieri, cui nomẽ erat Oline, ſtruma pondo ſexaginta librarum, coxæ innaſcebatur: cuius pondus quum progreſſum defatigaret, mulier totum quinquẽnium in lecto decumbens, tandem induſtria Antonii Beneuenii medici, arctiſſimis ligaturis, &

Pli. li. 3. c. 20. Noricos, Carnos, & Rhætos, contermi-nos alpiũ accolas tradit eſſe.

Incredibile aurifabri & Florẽtinæ mulieris ſtrumæ pondus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ferro candenti, curata fuit. Struma quoq; haud multo minoris ponderis, Ambergæ, superioris Palatinatus metropoli, circa genu Michaelis aurifabri (qui cum auro argenteam supellectilem obduceret, non semel hydrargyri vapore fuerat læsus) concreuerat: sed is mortem subire potius, quam cum cauteriis & sectione curam ferre, maluit. Postremo illud quoque, tãquam parergon, in Epistolæ huius colophone addere libuit: bronchocelem, id est gutturis herniam, longe diuersum a struma fuisse veteribus tumoris genus. est namque Cornelio Celso struma, tumor, in quo subter concreta quædam ex pure & sanguine, quasi glandulæ oriũtur, quæ præcipue medicos fatigare solẽt: quoniam & febres mouent, nec vnquam facile maturescunt, siue ferro, siue medicamentis curentur. nam plerunque circa cicatrices ipsas iterum resurgunt. Nascuntur maxime in ceruice, sed etiam in alis, inguinibus, & in lateribus. In mammis quoque fœminarum se reperisse, chirurgus Meges auctor est. Has Græci a χοιράδων, petris e mari prominẽtibus, & porcis natantibus, dum capite eminent, similibus, aut ἀπὸ τῶν χοίρων, id est scrophis & porcis, qui hoc malo circa adenes colli frequenter affliguntur, Chœrades: Latini vero ab eodem animali multipari, Scrophulas, dicunt. At bronchocele, pendulus circa guttur tumor, a bocii ventrosi poculi similitudine, bocium appellatus, inter cutem & asperã arteriã, auctore Celso,

Struma quid, Corn. Celsus lib. 5. c. 28.

Quid brõchocele, Cor. Celsus li. 7. ca. 13.

Celſo, increſcit: in quo modo caro pituitoſa, modo humor aliquis melli, adipi, aut pulti ſimilis membranula includitur: interdum etiam pili minutulis oſſibus mixti reperiuntur. At quum præſtet viuere moribus præteritis, ac vti verbis præſentibus, conſuetudoque dicẽdi magiſtra ita inoleuerit, bronchocelen & chœrades, ſtrumas quoque appellari, parũ refert: modo de ſubſtantia rei nobis bene conſtiterit. Vale.

DE PLVMBEIS AQVÆDVCTVS *canalibus, & aquæ ſalubris indiciis.*

Epiſtola XLIIII.

LÆTOR ex animo, commilito fidiſſime, quouis Achate mihi charior: principem tuum, de quo vniuerſa Chriſtianorum reſpublica ſpem maximam concepit, non deſidia & compotationibus vires corporis eneruare: ſed opportunis, pro tẽporis ac negotiorum ratione venationis & aucupii exercitiis & oblectamentis: animum, corporiſque robur reficere, id quod erat olim peculiare Perſarum regibus inſtitutum. Accepi namque a tabellario tuo, Principem tuum, omni virtutis ſplendore illuſtrem, generoſis aulæ ſuæ proceribus concomitatum, ſub hoc Caniculæ æſtu, mane ſereno intra montes, qui ſtadiis vix tribus a caſtro ſuo diſtant, in valle quadam, arboribus variis, riuulis piſculentis, concentuq; auiũ amœna, deambulare ſolitum: in qua alios turturum ſcrutari nidos, alios ſciuros de arbore

in arborem desultorios iaculari, hos mira canum sagacitate lepores circa vineta inuestigare: alios infixis hamo lubricis pisciculos inescare defessos tandem, suoque defunctos officio, nō adeo procul a Principe sub vmbrosa quercu considere: & tandem singulos suam venationis prędam, vt milites bellorum imperatori spolia, principi offerre: quarum partem archimagirus cocum opipare præparare iubet, alteram vero in penu frigidum & siccum refert. Et quod reliqua oblectamenta longe superat, aiebat, circa hanc quercum, non ex loco palustri, musco & iuncis obsito, sed ex petra versus oriētem, fonticulum leni susurro vbertim scaturire: cuius aqua limpida, pondere leuis, & omnis qualitatis gustu vel olfactu perceptibilis, expers, adeo defecata, vt in versicoloribus lapillis, per quos ebulliret, nihil limi relinqueret: & quæ hausta, nec circa præcordia moraretur, nec ea infflaret. Affuisse quoque tum cocum dicebat, qui situlam ex ære Corinthio conflatam, ea aqua plenam in culinam detulerit, eamque celeriter calefactam, ocyus ob tenuitatem deferbuisse, & legumina quæque, præcipue pisa, citius (vt aiunt) asparagis decoxisse, nullamque in vasis ærei fundo vel maculam vel limum apparuisse. & cum singula salutaris aquæ indicia in ea apparerent, tum principem, solertem in rebus naturalibus causarū exploratorem, accersitis suis architectis seuere edixisse, vt hāc per elices ac euripos, quos Gręci

Salubris aquæ indicia hæc Galen. li. 1. de Salubrib. lib. 5. Aphorism. 26. & 3. reg. acut. Auicen. fen. 2. primi. doctri. 2. cap. 16. & 17.

Hæc de aquæ bonitate experimenta ponit Victru. lib. 8. ca. 5. in principio.

σωλῆνας

σωλῆνας appellant, ex ſalubri materia præparatos, & firmiter ſibiipſis inſertos, in culinã deriuarent. Tum aiebat tabellarius, ingentem inter architectos fuiſſe obortam contentionẽ. alios, canales ex ære aut plumbo conflatos: alios, ex pini arboris trunco, torno excauatos; plures vero, fictiles tubulos a plaſte bene vitreatos, prætuliſſe. Addebat poſtremo, me hac in re clemẽtiam & beneuolentiam tanti principis maxime demereri poſſe, ſi meam ſententiam illi explicarem: quam ob id te nõ celabo. Cõſtat ſane, ſulphur & hydrargyrum eſſe primogenia metallorum omnium principia: quare ſingula eorum virus pro gradu perfectionis reſipiunt. aurum namque calore naturali exactius concoctum, & a ſulphure depuratũ, magna tamen eius cum hydrargyro ſympathia in deaurandis poculis videtur. Proinde Albertus: *Albert. li. 3. de Metallis, tract. 1. cap. 4.* Verum eſt, inquit, de omni metallo, quod propter ſulphuream ſubſtantiam, aliquid habeat acuitatis: quamuis ſapor in plumbo & ſtanno id minime indicat. probatur tamen per illud, quod aqua quæ diu currit vel ſtat in fiſtulis plumbeis, aut ſtanneis, efficitur inteſtinorum ſiue viſcerum excoriatiua. vnde Galen⁹ lib. de Medic. general. ſeptimo, *Gal. lib. 7. de Medic. loco affecto appropriatis.* τὸ ὕδωρ διὰ τῶν μολυβδίνων σωλήνων ὀχετευόμενον, φευκτέον. ἰλύματα γάρ τινα τοῦ μολύβδου κατὰ τοῦτο προσδέχεται. διὸ καὶ οἱ πίνοντες ὑπόσταθμην τοῦ τοιούτου ὕδατος δυσεντερικοὶ γίνονται. id eſt: Aqua quæ per plumbeas ſolenas deducitur, fugiẽda. ſordes nanque & limus plumbi, his adhærent.

ob id, qui illius ſubſiſtentiam bibunt, dyſenterici fiũt. Vnde Vitruuius ait: Aqua per plumbũ ducta, ideo videt' eſſe vitioſa, ꝙ ex ceruſa fit & naſcitur. Ceruſa nãque, Græcis ψιμμύθιον dicta, auctore Nicãdro, pota, ac dẽtibus & gingiuis, quas albo colore inficit, impacta, linguam & pariſthmia aſpredine exulcerat, tuſſim ſiccam & ſingultum commouet, & ex vẽtriculo nauſeabundo pernicioſum halitum eructat, ea caligine oculos ſuffundit, corpus veterno algere, membraq; & crura torpere ac vacillare cogit: & quum ſoboles parẽtis referat vitia, & plumbum ceruſam, dum aceto infunditur, euaporet, aut cum ſulphure decoquitur, parturiat; quis plumbũ eadẽ ceruſæ virulentia participare negabit? cuius ſolo viroſo vapore, dum funditur, artifices plũbarios pallere, artus, & ſanguinẽ exuri, Victruuius aſſerit. Proinde Plin. Dum plumbum, inquit, coquitur, munienda ſunt ſpiritus foramina. alioquin plumbi e fornacibus halitus noxius ſentitur, & peſtilens, ac canibus ociſſime. Quare tam præclaris teſtimoniis & ratione fretus, fiſtulas aut ſiphones ex plumbo, ad aquæductus non probo: ſed fictiles tubos, a plaſte diligenter vitreatos, nè aquarum limus illis adhæreat, longe præfero: At ii ſi defuerint, aut ſuperingeſtam terræ molem ferre non potuerint, tum præcipue, ſi ſub terra defodiendi erunt, canales ex pini arboris trunco torno oblongo excauatos, ob inſitam illis reſinam, qua ipſorum & aquarum putre-

Victru. hæc in fine li. 8. Pallad. lib. 9. c. 11.

De ceruſa hæc Nicander in Alexiph. Dioſcor. li. 6. c. 22. Aet. lib. 13. ca. 77. Raſis ad Almanſ. li. 8. cap. 43.

Plin. lib. 34. cap. 17.

putrefactioni resistunt, nõ improbarem. Hæc vt ad principem tuũ diligẽter referas, obsecro: cui omnem meam operam animumque spondeo. Vale.

De ventricvli in nephritide *anatropa, & crurum stupore. Epist.* xlv.

AEstate pręterita, dum Sirius flagraret æstu, ac Cæsar Carolus, eius appellationis quintus, visurus comitia Augustæ imperii procerib⁹ indicta, Spiram appulisset, ac illustrẽ principem Fridericum, Comitem Palatinum, sacri Rom. Imperii electorem, variis cõflictari morbis intellexisset: tãdemque sacræ Cæsareæ maiestatis iussu, de tãti Principis morbis cõsulturi, in tẽplo Deiparæ virginis conuenissemus: benigne rogabas, ob quamnã colligantiã ventriculus renibus, calculo, arena, phlegmate viscoso, aut sanguine grosso obstructis, tanta ἀνατροπῇ, id est subuersione stomachi cõpateretur, vt omnem fastidiret cibum, & ingestum eructaret. Deinde, qua nam lege consortii, in omni diuturna nephritide pes aut crus reni affecto κατ' ἴξιν, id est e directo subiectum, stupore torperet. Verum in hoc de variis morbis colloquio, tãtam esse tuam in re medica eruditionem singulari experientiæ, sed non citra rationem & prudens iudicium, cõiunctam, cognoui, vt hęc te latêre suspicari non possim. Sed cũ præclara doctorum hominum ingenia, pleraque ita cõparata esse videam, vt quæ ipsi probe nouerint, aliorum suffragio approbari velint:

Stomachi anatropa, Gal. de Comp. medic. locis affect. app. li. 8.

& quum has renum cum vẽtriculo & cruribus colligantias & ſympathias; vulgo medicorum ignotas animaduertam, vt illorum ſtudio ſubueniam, paucis explicabo. Primum operæpretium eſt ſcire, ventriculum duabus tunicis vario fibrarum plexu cõtextis conſtare: ac tertia, omnibus a peritoneo, interiori epigaſtrii mẽbrana natis, craſſiore, & ab eodem in confinio diaphragmatis, qua id ſtomachus penetrat, prognata; veluti operculo, ab elatiori ventriculi oſtiolo, ad piloron vſque veſtiri, in quam omnes a vena portæ, & a magna arteria, vẽtriculi venæ & arteriæ, ac a ſexto neruorum cerebri pare, nerui eius primũ propagantur: quibus ventriculus fouetur & incaleſcit. Deinde vero renes ſeroſum ac bilioſum ſanguinis humorem, lotium per venæ chilis ramos illis inſertos emulgẽtes, quem colatum per οὐρητῆρας, neruoſas vrinæ elices illis agnatas, in veſicam præcipitãt, vltra ilia proxime ſub iecore & liene, alter altero tamẽ paulo altius, infra ſeptum tranſuerſum vertebris ſpinæ accũbentes, duabus quoque velari tunicis; quarum interna tenuis, illis cognata, nullis venis, nulla denique pinguedine obſita, ſexti paris neruorũ ramulis, ſub coſtarum radicibus enaſcentibus intexitur. Externa vero tunica multis venis & arteriis inſtar omenti referta, a peritoneo, quà infernam diaphragmatis circa extremas coſtas partem ambit, nata, veluti pingui inuolucro renes circunuallat: vnde non inepte renum faſcia

De tribus vẽtriculi tunicis Gal. lib. 5. de Vtil. par.

Tertia vẽtriculi tunica a peritoneo orta.

De duabus renũ tunicis.

Externa renum tunica a peritoneo orta.

Renum & vẽtriculi colligantia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſaſcia vulgo dicitur. Accipis ne modo, excellēs mi domine doctor, ventriculum ob mutuam per peritonium colligantiam, renum affectib. compati oportere? Vtrunque enim viſcus, pāniculis ab eadem fere peritonei parte productis veſtitur, qui ab eodem ſexto pari neruorū ramulis implicantur. Quare renibus aut horū vretheris, his neruoſioribus, arena, calculis, aut quouis lento aut groſſo humore infarctis, neceſſe eſt humorum alluuione panniculos renum diſtendi: quo dolore non ferendo, quo & ventriculum velut in coli cruciatu vellicari, ac ad vomitum prouocari, Hippocrates & Galenus in Epidemiis, his verbis teſtantur: ἡ διὰ τῆς ἄνω γαστρὸς ἔκκρισις, ἣ γίνεται κοινόν τι σύμπτωμα τοῖς κῶλον πάσχουσι καὶ νεφρόν. καὶ γάρ τοι καὶ συνεχῶς οἱ νεφροὶ τῷ κώλῳ, καὶ τὸ κῶλον τοῖς νεφροῖς συνάπτονται αὐτὰ τοῦ περιτοναίου. id eſt, Per ventrem ſuperiorem excretio aut vomitus, commune colicis ac nephriticis ſymptoma. nam renes colo inteſtino, & colon renibus continue, mediante peritonæo, adaptantur. Cur autē nephriticis pedes aut crura ac coxæ narcotico dolore torpeant, (νάρκη τοῦ μηροῦ κατ' ἴξιν, inquit Hippocrates) in promptu cauſa eſt. id enim fieri Gal. tradit, ob magna venæ chylis deſcendētis, ac arteriæ magnæ vaſa, ſpinę dorſi ſubſtrata: a quib. inſignes rami primum in renes ac lumbos, tandem in coxas & crura multifariam diuaricantur: quorum repletione, quæ obſtructis renib⁹ vretheris, venis emulgentibus accidit, neruos & mu-

Gal. commētario I. in ſextum Hippocr. Epid. librum.

Quare ſtupor pedes & crura nephriticorum infeſtet: Aetius lib. 2. cap. 4. & Mōtegnana conſilio 182. Conſtant. Viaticū lib. 5. cap. 12.

Renum cum coxis & cruribus colligātia. Gal in 6. Epidem. Hippoc. libel.

P

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

sculos, spirituum sensitiuorum meatus quoq; obstrui, vel saltem coarctari necesse est. Atqui, cum renum dolores, podagricis lõge atrociores, ex sanguine grosso in venis renumque pãniculis coaceruato, cum plegmone & vrinæ difficultate crebro coincidant, ad detergendas illorum oppilationes, ac exhauriẽdas vasorum repletiones, sectionem venarum poplitis, aut iuxta talos, multis nominibus vtilẽ Hippocrates censuit: excremẽtorum quoq; cibi euacuatiomẽ dolores renum compescere, & calculos ad exitum promouere, docuit. Proinde nõ satis admirari possum quosdam nostri seculi medicos in curãda renum obstructione ennematum vsum damnare. Sed de his oblata occasione vberius agemus. Modo vero vicissim te, ob tuũ erga me amorẽ, obtestor, vt quæ sit vesicæ cum ventriculo colligãtia, mihi declares. Nam aliquam esse nõ dubito, cum Cor. Celsus, medicorum alter Cicero, orto in vesica cãcro sæpe affici stomachum, cui cum vesica quoddam consortium sit, scripserit: ex quo fieri, vt neque retineatur cibus, neque si qui retentus est concoquatur, neque corpus alatur, ideoq; nec vulnus purgari aut ali posse: quæ necessario mortẽ maturare ait. Sit sane iste qualiscunq; stomachi cum vesica consensus, maius tamen & arctius illi cum renibus affectis esse consortium experimur: quipe vesica lithiasi laborante, nec stomach⁹ adeo subuertitur, & cibum nauseat, ac cum calculus in sinu renũ, qui sensum obtusum

Hipp. 6. Epid. & Apho. li. 6. ac 7. Aphor. 48.

Clysteria in calculo competere.

De vesicæ cũ stomacho colligantia, hæc Corn. Celsus lib. 7. cap. 27. Vesicæ tunicas a periton. nasci Galen. quoque lib. 5. de Vtilit. part. fatetur.

Ex nephritide diuturnũ cibi fastidium & atrophia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

obtuſum habent, deliteſcit. Sic affectos plures, plus quam annuo ciborum faſtidio tabeſcere vidi, nec vnquã eſuriiſſe: in quorum cura, cum alii medici ventriculi imbecillitatem, alii venarum meſenterii & epatis, ſiue ſplenis, nihil achoris in ſtomachi orificium effundẽtis, obſtructiones cauſarentur: nihil aliud aſſecuti ſunt, quam quod quotidiano medicaminum inſipidorum vſu & faſtidio nauſeam ſtomachi adauxerint, & ægros ex atrophia corporis maraſmo pene confeciſſent. Quos ego pharmacis lithotropis, aut frequenti hauſtu aquæ fontis natura acidi, calculis diſſipatis, ac tandem a renibus expurgatis, priſtinæ ſanitati, Deo auſpice (qui te a crudeli hoc calculorũ tormento liberũ, diu Cæſari noſtro, ſemper Auguſto incolumem conſeruet) feliciter reſtitui. Vale.

Aquam acidi fontis calculos diſſipare, Victruuius libro 8. cap. 3. docet.

DE ARDORIS IN VRINÆ *ſtillicidio cauſis. Epiſt.* XLVI.

SCRIBIS Antoni philiatrorũ amãtiſſ. nuper tibi epiſtolæ meæ de vẽtriculi in nephritide nauſea, & eius cum renibus colligantia, factam fuiſſe legendi copiam, quam omnes docti, qui tum aderant, cõcordi ſuffragio approbaſſent: tibique datum negocium, vt ob quam cauſam præcipue ſenes a Pleiadum occaſu, dum hibernum ingraueſcit frigus, ardore & ſtillicidio vrinæ diſcoquerentur: aliorumque veſicæ ſymptomatum & affectionum cauſas perſcrutareris, de quorum catalogo eſt Strãguria, Latinis vrinæ ſtillicidium dicta, quam hac hyeme

vterum ferentibus, & puerperis, ob recti intestini & vteri phlegmonem crebro accidere vidi. vnde recte Hippocrates lib. 5. Apho. 58. inquit: recto intestino aut vtero inflammationem patiente, & renibus purulētis, vrinæ aduenit stillicidium. quod etiam fit, dum ob vesicæ ex frigida dyscrasia imbecillitatem, vrina guttatim defluit, aut ob eius acrimoniam, & in collo vesicæ ardorem sensim destillat, quæ ob varias causas & humorum affluxum, exardescit.

Primam ardoris vrinæ causam docet Gal. lib. 5. de vtilit. partic.

Primum quando, teste Galeno, ob mēbrorum concoctionis dyscrasiam, sanguis nimium serosis ac vitrosis humorib. permixtus conficitur, quos cum renes per venas emulgētes attraxerint, & per vretheras in vesicam manauerint, fit vt lotium his exacerbatū, vesica ad maturum excretionis tempus ferre non possit, sed continue guttatim etiam sese excernere satagit. accidit id quoque ob acredinem puris, quod a suppuratis renib. per poros vrethides, aut a rupto iecoris abscessu per venas emulgētes a renibus attractum: aut etiam ab empyemate, purulenta pulmonis vomica, per lenem arteriam in sinistrum cordis sinum, & inde in magnæ arteriæ descendētis ramos, qui renibus inseruntur, in ipsos & vesicam destillans, sua mordacitate eam adeo vellicet, vt ad lotij, cum hac sanie exacte commixti, excretionem intempestiuā proritet: quod Diocles medicorum paucis secundus, his verbis testatur: καὶ τὰ ἐν θώρακι ἐμπυήματά ἐστιν, ὅτε συῤῥηγνύμενα εἰς

Secūda ardoris vrinæ causa, Gal. lib. 6. de causis sympto. Aetius li. 11 & Paulus.

Hos saniei ex epate & pulmone meatus declarat Galenus, li 6 de locis affect. capite 4. & lib. 2. prog. cap. 6.

γα εἰς τὴν ἐπὶ νεφροὺς καὶ κύστιν φέρουσαν ἀρτηρίαν, ταύτῃ ἀποκρίνεται σὺν τοῖς οὔροις. Vnde nō temere inquit Hippocrates, Quibus intra ventriculum & ſeptum pituita repoſita eſt, his per venas pituita in veſicā verſa, morbus ſoluitur. Natura enim, ſi quidem robuſta fuerit, per meatus ſenſui reconditos, ac non raro per ipſa oſſa expurgationē molitur. Quis obſecro crederet, niſi venæ in temporibus ſectæ ſterilitatem facerent, genitale ſperma per tantos arteriarum & venarum anfractus, a cerebro ad teſticulorum variciformes chremaſtiras deriuari poſſe? Nunquid pariter a cerebro, præcipue ſenum, ſeroſos pituitæ humores per varios venarum meatus ad veſicam defluere, eamq; ad vrinæ ſtillicidium, pituitæ ſalſedine laceſſere, in hyeme præcipue experimur? nam tum frigore hyberno caput incaleſcit, pituitaq; calore diſſoluta facile ad vertebras ſpinæ, lumbos & pectus diffluit. Vnde Hippocrates: Vrinæ, inquit, multū emingitur, vbi caput nimiū incaluerit. liqueſcit enim in ipſo pituita, & liquefacta ſecedit partim ad nares, & coryzam facit: partim ad guttur, & bronchum, ac tuſſim, ac raucedinē efficit: partim per venas ad pudendum defertur, ac ſtillicidium vrinæ cum ardore commouet. incaleſcit autem, inquit Hippocrates, caput a cibis, & ſole, & frigore, & laboribus, & febrili calore. Hic certe merito quiſpiam inertem quorundam de ſchola medicorum ignorantiā deteſtetur, qui catarrhos a cerebro ideo

Gal. de introductione Medic. Hippocr. lib. 7. Aphor. 54.

Tertia ardoris & ſtillicidii vrinæ cauſa, ex Hippoc. lib. 2. de Morbis.

Cerebrum hyberno frigore incaleſcere.

Falſa de catarrhis Ara-

bum ratio, ex comment. 12. Gal. in tertiũ libr. Aphor. Hippocratis accepta.

hyeme frequẽtiꝰ & affatim in ſubiectas capiti partes deſtillare nugantur, ꝙ tũ coarctatis externo frigore cerebri mẽbranis, pituita velut ꝑ manus cõplicatas a cerebro exprimatur: quũ tanto ad cerebri pãniculos penetrãte frigore, pituitã potius cõdenſari q̃ liqueſcere par eſſet. Sed q̃d multis? nec hanc panniculorũ cerebri coarctationẽ citra cõuulſionem fieri poſſe, in cõfeſſo eſt. Proinde longe vero ſimilius eſt, id quod Hippocrates tradit, ꝙ obſtructis pericranij a frigore poris, nec calor exhalare poſſit: vt ventres hyeme calidiores fieri, ita quoq; cerebrum incaleſcere credamus, & pituitã cerebri calore eliquari. Vnde homines in hyeme frequẽtius tuſſire, ac catarrho laborare, frigidisq; & pituitã fluxilẽ ingroſſantib. curari expimur.

Quarta ardoris vrinæ cauſæ.

Horũ quoq; omniũ, aut etiã ſingulorũ acrimonia veſicã exulcerari, ac purulenti lotij acredine, in quo ſanies cruenta non exacte cõmixta eſt, ad ſtillidicium irritari, nihil mirum. Vnde Hippocrates: Si, inquit, ſanguinẽ aut pus mingat, aut renũ aut veſicæ vlcerationẽ ſignificat.

Hippoc. li. 4. Aphor. 75.

Verum cum ſenes nitroſa humorum acredine natura abundẽt, eos quoq; ſtranguria citius q̃ iuuenes corripi: ſed etiam ægrius curari videmus. Proinde mi Philiater, quum iã tacito pede tibi obrepat ſenectus, ab omnibus quæ humorum ſalſedinem adaugẽt, tibi cauebis. Habes hic igitur magis reconditas ardoris & ſtillicidij vrinæ cauſas. Alias vero vulgares, quæ ob arenularum aſperitatem, & lapidis qui in

Senum ſtranguriam ægre curari.

veſica

vesica concreuit, confricationem incidunt, vt tibi notas, libens prætereo. Vale.

Ex cantharidum potu stranguria, & earum virulentia & vsus. *Epist.* XLVII.

PETIS, mi Philiater, vt tibi historiã de Galli amatoris stranguria cõscribam: quam vt veram, ita quoq; non illepidã, vt acciderit, ita paucis accipe. Erat Bononiæ ex Gallia adolescẽs diuitiis & stemmate nobilis, gallo quouis gallinaceo salacior: qui puellam nõ adeo longe ab æde diui Dominici habitantẽ deperibat. quæ quum illi noctem condixisset, illius amore inescatus, consilio sui commilitonis, ne in Veneris conflictu succumberet, ad coitus illecebram cantharidum puluerẽ in iusculo quodam absorpsit. postea quum ad primã noctis facem pruritum circa pudenda sentiret, lætus, ac ratus esse libidinis ex pharmaco tẽtiginem, amicam adiit. in concubia vero noctẽ, quum punctionib. corpus vellicaretur, & in ore cedrini picis saporem perciperet, nec mente sibi probe constaret, ac animæ defectu & vertigine pene concideret, tristis, auxilij & consilij inops, domum rediit. vbi cum cruento vrinæ stillicidio ac ardore cõtinuo distorqueretur, deûm hominumque, & præcipue Ludouici de Leonibus, mei in re medica præceptoris, opem implorauit. quem quum eius

De amatore Gallo, historia vera.

Hæc ex potu cãtharidum accidetia tradit Diosc lib. 6. Rasis li. 8. ad Almans. Auicen. lib 4. sen. 6. tract. 2. cap. 4.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ex Gallia conterranei noctu consultum accessissent, (nempe cui noctu egredi, ob quorundã Bononiæ factionum insidias, tutum nõ foret) mihi accersito negotium visendi ęgrum dedit: iussitque, vt dato ad sorbẽdum oleo, vomitum prolicerẽ: ventrẽ clysteri ex mercuriali, maluarum, radicis altheæ decocto, in quo cassia addito liliorum ac violarum oleo, dissoluta esset, eluerem: & vt singulis horis plenum lactis caprini aut bubuli cyathum patiens ebiberet. Quod si hoc deesset, lac ex nucleis pinearum ac melonum & cucurbitæ ac papaueris seminibus contusis, cum stillaticio maluarum ac halicacabi liquore, aromatarium per colum emũgere iuberem, ac id loco veri lactis patienti, etiamsi in solio aquæ calidæ desideret, affatim potãdum præberem. Postquam istis remediis Gallus sanitatem recuperasset, & tam temerarii consilii auctor, supplex culpam deprecatus, medicinæ administrationem in perpetuum abiurasset: tum omnes qui tum aderant, vno ore quærebant, quæ nam esset tam atrocis & sæui cãtharidum virus causa, vt cæteris interaneis corporum visceribus non adeo multum oblæsis, solum vesicam exulceraret, & cruentæ vrinæ ardore emaceraret? Quibus tum respondi congenitam esse quibusdam pharmacis a forma specifica proprietatem, qua vt ferrũ in compasto pendulũ, magnete cõfucatum, poli arctici sidus: sic illorũ virus, certa corporis viscera, quasi illis per sympathiã naturalem ex cœlesti

Cãtharidum alexipharmaca Dioscor. li. 6. cap. 1. Hippocr. lib. 1. & 2. de Morbis mulie. Auicen. lib. 4. fen. 6. tract. 2. cap. 4. Rasis ad Alm. lib. 8. & Aetius lib. 13. cap. 49.

Deleteria quare certis visceribus plus sint noxia. Galen. lib. 1. de comp. medic. gen. & de theriaca ad Pisonem.

cœleſti influxu dicata, peteret: idque non ſolũ intra corpus aſſumpta, ſed etiam foris applicata. Nam & Barthol. Montegnana, non vulgaris Italorum olim medicus, refert, quendam Franciſcum Braccam, ciuem Paduanum cum genui cãtharides applicuiſſet, plus põdo quinque librarum ſanguinis eminxiſſe. Idem quoque accidiſſe, qui eas ad vnguium leproſarum ψώραν vel ſcabriciem tollẽdam, pollici pedum applicuiſſent. Sic pariter crebro expertus ſum quum ſordidis in genu ac iuxta talos vlcerib. Mercurii præcipitati puluerem paulo frequẽtius inſpargerem, illius virus, cæteris membris illęſis ad dentes penetraſſe, & os ac pharyngas, diurno nocturnoque ſaliuæ effluxu maduiſſe. Ex his certe conſtat, cantharidibus non temere, vt vulgus medicorum aſſolet, eſſe vtẽdum. Tradit nempe Plinius, Coſſinum Romanum equitẽ, ſingulari amicitia Neroni principi deuinctũ, lichene, peculiari olim Ægypti morbo, correptum, a medico ex Ægypto per Neronem Cæſarem accerſito, potu cantharidum interemptum. Ego vero potius Coſſinum externa cantharidum applicatione, quæ ſua virtute cauſtica lichenas, pſoras, lepras, & duros atque calloſos in plantis pedum & digitorum clauos extirpare ſolent, interiiſſe, quam interna cantharidum potione, quæ nihil ad lichenis curam prodeſt, ſuſpicarer. † Cæterum in qua corporis earum parte virus illud veſicæ noxiũ lateret, teſte Plinio, nec inter antiquiſſimos

Cantharides genu applicatæ ſanguinis per vrinam profluuiũ excitarunt. Mõtegnan. conſi. 182. cap. 10.

Mercur. præcipitatus vlceribus inſperſus, dentes lædit, & pituitam per os expurgat.

De Coſſino equite, hæc Plinius li. 29. cap. 4.

Rectus cãtharidum vſus veteribus ignotus. Gal. lib. de ſimp. med. 11. & li. 4. de victu acut. vtrobiq; in fine.

Hippoc. alas cātharidum, & Rasis quoque lib. 9. cap. 73. abiecit.

Alæ veneni cantharidum alexiphar. Pli. lib. 29. cap. 4. Dioscor. lib. 2. cap. 53. Gal. libr. 3. de Temper. & de Sim. med. lib. 3. 4. & 11.

medicos conueniebat olim. Hippocrates quippe in libro de Mulierum morbis, ad proritandum mēstruorum effluuium, ex solo cantharidū corpore addito thure & myrrha, pessaria conficere docet: & ad excutiendos fœtus in vtero emortuos, ac contra sterilitatem & hydropa, ex solo cantharidum vētre, ablatis capite, cruribus & alis, ac tribulis marinis potionē conficere docet. Non defuerunt medici, qui abiecto illarum ventriculo, solis pedibus & alis vtebantur: quas esse illarum malefici virus alexipharmacum crediderant, vna cū Dioscoride. At Galen. noster integras pharmacis miscuit, quæ illarum virus obtūderent: sicq; eas innoxie tradi posse, passim docet. Ego vero illarum ex adustione puluerem, addito cerasorum gummi, vt magis salutarem ita minus noxiuum in electuariis diureticis, cum apozemate morbo conuenienti dissolutum, crebro expertus sum. Verum nusquam illarum vsum cōmodiorem comperi, quam si crudum illarum puluisculum pomis, aut prunis, ficubus, persicis quoq; venustiorib. ab ima arbore pendulis inserueris, fissuramq; reducto putamine celaueris: quæ si pomorum fures decerpta degustauerint, intolerabilis vrinæ ardor & stillicidiū, furtum illor redarguit, & grauitate supplicii compensat: vt hoc remedio, melius Lampsacenorum deo, fures pomorum ab amœnissimo horto tuo in suburbio arcere & deprehendere possis. Id te celare nolui. Vale.

Puluere cantharidum fures pomorum deprehendi.

De hydrope et qvartana febre, & huius encomium. *Epist.* XLVIII.

MIRARIS Nicolaum fabrum ferrarium, vicinum tuum, vt fidum, ita quoque officiosum, hydrope a quartana laborantem, ita breui tempore humanis excessisse: quum Phauorinus febrem quarto quouis die reducem, vt salutarem, argutæ orationis lepore collaudauerit: eiusque declamationis thema, Platonis testimonio, qui a quartana cõualescentes, recuperatis viribus constantiori valetudine dixerat victuros, corroborauit. & deinde non illepido Græcorum adagio approbauit,

ἄλλοτε μετρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. id est,

Ipsa dies quandoq; parens, quãdoq; nouerca est.

De febre quartana, hæc Gel. lib. 17. cap. 12.

Dies quãdoq; parens, quandoq; nouerca.

Ita hanc quartanam febrem biduo sanitatis medio interuallatã, eo ait esse fortunatiorẽ, quod in ea esset μία μητρυιά, δύο δὲ μητέρες: id est, vna nouerca, duæ vero matres. At mi Patrocle, non ita facile Gellius, tuus amasius, excercendi ingenii' gratia hac ἀδοξοτάτῳ de febre quartana ὑποθέσει, Phauorinum lusisse, mihi persuadebit, quin serio id eũ censuisse credam: quum multis ante Phauorinum & Platonem annis, Hipp. alter medicorũ Apollo, statuerit, hãc febrẽ natura sua esse securissimã, & ob exacerbationis intercapedinem toleratu leuissimã, q̃ noxios depasceret humores, ac plerosq; a magnis, Herculi etiã ineuincibilib. morbis liberaret. quod in sexto Epidemiarum libro, his verbis luculenter quoq; affirmat: οἱ ὑπὸ τεταρταίου

ἁλισκόμενοι, ὑπὸ τῆς μεγάλης νόσου οὐχ ἁλίσκονται· ἢν δὲ ἁλίσκονται πρότερον, καὶ ἐπιγίνεται τεταρταῖος, παύσονται.

De quartana hæc Hipp *li.1. & 6. Epidem.*

id eſt, Qui quartana corripiuntur, a magno epilepſiæ morbo non infeſtantur: ſi autem hoc primum corripiuntur, ſi quartana ſuperuenerit, tum ceſſat. Vterque enim morbus ex atra bile, aut lento & frigido humore, in cerebro aut ſplene coaceruatis, frequenter oritur: quare, quod alter in alterum degeneret, & alterius materiam inſumat, nihil mirum. Proinde ſcite Galenus inquit: Melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiuntur, & cōtra epileptici fiūt melancholici. Cæterum ſi quartanæ male curatæ hydrops acceſſerit, ægros ea commoueri, Galen. crebro vidit: quod & vicino tuo contigit. & tum maxime accidere ſolet, ſi ægrotus in victu aberrauerit, & intempeſtiuo frigidæ potu caloris lenimem quæſiuerit: quo humores ingroſſati obſtructiones & ſcirrhum in epate ac liene pariunt: & tum præcipue, ſi deiecti in paroxyſmo particulari, caloris putridi exhalationem externo quæſito frigore cohibuerint, qui impulſus vtrumq; hypochōdriorum viſcus adurit & indurat: & quandoquidem ſplen ſit quartanæ febris, & ex ea hydropis domicilium, & altera ſanguinis perficiendi ac depurandi officina: ideo animalia exanguia ſplene quoque carēt: & vitiato a quartana ſplene etiam, primogenia affectione ſubnaſci aquam intercutem, & in omentum defluere, Hipp lib. de Mul. mor. atteſtatur. Si, inquit,

Melancholici fiunt epileptici, & viciſſim. Galen. li. 3. de loc. affec. cap. 6.

De ſcirrho epatis & ſplenis hæc Gale. 13. Methodi.

Hydrops ex ſplene. Hipp. *lib. 2, de Mul. morb.*

quit mulier,ſplene ipſius aqua turgente, aqua inter cutem laborauerit (quod tum accidit, cum febris hominem detinuerit, & patiens aquam affatim ingurgitauerit, & eam nõ reuomuerit,nec per veſicam aut ſudorem excolatur) tum ſplen rarus & ſpungiformis, a tergo ventriculi ſitus,eam attraxerit;quo repletus& intumeſcens per venas in omentum effundit. At ſi epar primaria affectione, ex aquæ niuis aut glaciei liquore viciatæ potu:aut per cõſenſum ex ventriculi,renum, pulmonis, lactium meſeraicarum ; habituali intemperatura frigida viciatum,vel obſtructum fuerit,tum aqua intercus ex epate non in omentum, ſed intra peritoneum in lumborum & ilium caua prorumpit & diſtillat.quod Galen. in ſeptimo Aphoriſ.Hippoc.commentario ; aperte his verbis declarat: Si,inquit,aliquando contingit hydatidas, veſicas epatis aqua plenas ; diſrumpi, effunditur aqua ad locum membranæ abdominis interioris epigaſtrio reſpondentem ; in quo etiam hydropicorum aqua congregatur. ad omentum enim , quod eſt inſtar marſupii, ſolidum & firmum vndiquaque, niſi verſus epar arroſum fuerit , effluere ab epate non poteſt:niſi ex ventriculo,colo,ac liene , a quibus partibus enaſcitur. Ex hoc humorum & vaporum flatulentorum ab vtroque viſcere intra peritoneum & omẽtum defluxu,duas hydropis ſpecies naſci videmus: alteram ab vtris ſimilitudine aſciten,alteram vero a tympani tym-

Locus aquæ hydropicorum intra peritoneum , & in omento.

Galen hæc li. 5. de locis affe. cap. 6. & 7. Aphor. 55. & lib. 4. Aphor. 11.

De omento, hæc Auicẽ. 13. tertii & 14. tertii tract. 4. cap. 5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Ascitis a sple-ne & epate, eadē accidentia.

paniten dictam. hęc flatulenta, illa vero humida. Sed ascitis a splene vitiato eadem esse accidentia cum illo quæ ex epate affecto enascitur, Hipp. lib. de Morbis quarto fatetur, dum inquit: Manat potus ex gula in ventriculum, quo expletus splen de ipso sugit: clauiculę, collum, pectus ac brachia, quib. obstructis venis alimentum irrogari non possit, extenuantur: ac humor aqueus per venas in omentum & in decliue ad crura, tibias, pedes vergit: quibus morbo inueterato ruptis, aqua instar roris destillat, qua scrotum adimpletum, fit instar vesicæ aqua refertæ perlucidum. vnde herniæ species Græcis, & Cor. Celso hydrocœle, ab aqua dicta enascitur, pueris & senibus cachecticis communis morbus. Vnde Hip. Pueris hydropes in testiculis & ostheo fiunt, quamdiu parui fuerint, deinde in ætatis progressu euanescunt. id quod pueris nuper genitis etiam in bimatu atq; trimatu crebro accidere vidi. Sed horum causæ symptomatum sunt omnibus obuiæ. At istæ non æque, ob quas nempe hydropici sicca tussi & anhelitus difficultate, pulmone illæso, torqueantur, & maiori siti quam apud inferos Tantalus ille, excrucientur: adeo vt quo plus sunt potę, plus sitiantur aquæ, quibus totus vēter tumet prius. Tussis quidem aridæ & difficilis spirationis in hydrope causam, recte in pulmonis & diaphragmatis a substrata tumidi iecoris splenisque mole, coarctationem recte referimus: quæ cum, vētriculo flatibus pleno,

Cels. lib. 7. c. 18.

Hippoc. in lib. de aëre & aqua.

Difficilis spirationis & tussis in hydrope causa.

præ-

præcordiis incubuerint, tum ęque ac in saturis & obœsis, pulmonem, spirationis follē, a thoracis musculis & diaphragmate ad aerem hauriendum distendi non posse, quiuis coniicere potest. Quare plerique sedentes, nō nisi recta ceruice spirare coguntur. dorso enim incubātes, facile suffocarentur. Hanc præcordiorum & septi angustiam, pulmo voluntario & naturali motu percitus, tussi excutere laborans, dū nihil promouet, aut ex pulmonis cauernulis excreare potest, tussire quoq; cunctatur. Vnde Hippocrates: Quibus, ait, a iecore aqua inter cutem oboritur, tussire quidem desiderāt, sed nihil effatu dignum excreant. Verum quum sitis sit appetitus frigidi & humidi, & in hydrope vniuersi corporis habitus, ac præcipue epar intemperatura frigida & humida laboret & lāgueat, ipseq; venter tanquā vter, humore frigido distentus, veluti aqualiculus sesquipede prostet: quæ sit intolerabilis hydropicorum sitis causa, exactiori scrutinio eget. Primū, quā sitibunda insit sali siccitas, vel ex hoc coniicere potes, quod pleriq; nautarū æquoris salsi aquā bibentes, inexplebili siti interierint. Modo cōstat, omnes secundæ digestionis in epate splene ac venis humores, & illorum excrementa, vt sudorem & vrinā, salem resipere, ac indigestos facile putrescere. Atqui cū in hoc morbo venæ peritonei, omēti, & q̄ a porta in splenem vergūt, ac fundum ventriculi, eiusq; orificium, sitis subiectum, multifariam amplectantur &

Hipp. & Gal. in princ. lib. 2. Prognost. & fine lib. 2. de locis affec.

Hipp. lib. 2. Prognostic.

Sitis hydropicorum causa ab Alex. lib. 1. Probl. 79. explicatur.

Causas corruptæ sitis Gal. lib. 4. de caus. symptomatū. & libr. 2. Microtech.

nutriant, his humoribus refertissimæ sint, necessario illorum salsedo in ventriculum resudabit: quorum etiam vapores putridi, interna viscera ac ventriculi osculum, æque ac vini veteris, vel in quo dipsas serpens submersa fuit, siccabũt, & lethali siti excruciabunt. Accedit ad hoc, quod cum aeris inspirati refrigerium, sitim quoque alleuiet, vt ob impeditam & coarctatam in hoc morbo inspirationem, cor & pulmonem siti quoque æstuare oporteat. Ex his quoq; haud obscure causam elicere possis, quare mulieribus, vt Hippocrates ait, ὑδατῴνώσησιν, id est hyposcara, aut cachexia laborantib. mensium effluxus cũctetur, vel sistatur: quippe cum sanguinis conficiendi officium in epate infrigidato vel obstructo langueat, nec nisi sanguis aquosus, crudus & viscidus generetur, qui suo lentore venas vteri potius obstruere, quam erumpere possit. Atqui quũ hæc omnia tam sæua accidentia in hydrope ex quartana coincidere possint, nil certe mirum, ægrũ in tã violẽta huius morbi spiratione, animam quoque efflare. Sed magis quispiam fabri vicini tui socordiam mirabitur, qui cum præsentissimũ indurati splenis remedium, quotidie in officina sua ferro ignito cõficeret: quod eo in morbi principio vti neglexerit, quod Cor. Celsus in lienis morbi cura his verbis summopere laudat: Potui, inquit, ieiuno dari debet absinthiũ incoctum, & post cibum aqua a fabro ferrario, in qua candens ferrum subinde tinctum sit.

De dipsade hæc Alex. Aphro. in fine li. 1. probl. Diosc. lib. 6. cap. 49. Gal. de theriac. & Nicãd. in Alex.

Menses hydropicis sisti, Hippoc. lib. 6. Epidem. tradit.

Aquã in quã candens ferrũ extinctum, spleneticis mederi Cor. Cel. lib. 4. cap. 19. docet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſit. Hæc enim vel præcipue lienem coercet. Quod animaduerſum eſt in his animalib. quæ apud hos fabros educata, exiguos lienes habẽt. Hac ſola aqua, & capparorum eſu, Anton. Beneuenius Florentinorum ciuem ſeptennio ſplenis ſcirrho laborantem, ſe curaſſe gloriatur. Qua ſi dextre vſus fuiſſet, forſan auxiliares fidelis vicinus manus adhuc tibi porrigeret. Sed fata nos ſuſque deque ferre oportet. Vale.

De sterilitatis scrvtinio, & *veteri obſtetricum officio.*

Epiſt. XLIX.

CONQVERERIS mihi duabus epiſtolis, nõ certe perfunctorie ſcriptis, quæ acre tuũ oſtendũt ingenium, te ob vxoris ſterilitatem, ſine liberis vitam degere: qui tibi ſilicernio, vt ciconiæ parentibus eorum ſenio eneruatis, ſuſtentaculum præberent, & ἀντιπελάργησιν, gratã beneficiorum remunerationem referrent, aut alimoniȩ θρεπτήρια redderent. Deinde quod vetus obſtetricum officium in republica veſtra exoleuerit. arsque illarum vna perierit, quæ nõ modo ȩgre parturientibus opem ferebant, ſed vt peritus agrorum colonus, qualem agrum quoduis ſemen poſcit, optime nouit: ſic illȩ tãquam pronubæ in conficiendis nuptiis, in confœderandis coniugiis, quam cuiq; ad generoſȩ prolis procreationem iugare oporteret, optime callebant: quarum officium eo nomine in-

De ciconiarũ pietate & gratitudine, Ælianus de Var. hiſt. Ambroſ. in hexam. Petron. Arb. in Satyr.

De veteri obſtetricum officio, hæc Plato in Theæteto.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Gal. lib. 5. Aphor. 59.

ſtitutum fuit, quum crebro in aliquo ſtemmate, ad quod ſacerdotii vel regni dignitas ſpectabat, hæres deſideraretur ob vxorum ſterilitatem, ne tanta dignitate ſtemma illud priuaretur, facto diuortio, aliam coniugem fœcundam in ſterilis locum ſufficiebāt. Verum quod liberis te carere conquereris, temere id quidē illorum hominum more facis, qui nunquam ſua ſorte cōtenti viuūt. Nā ſi ex vxore tua liberos ſuſtuliſſes, neſcis vt inexpertus, quāta ſollicitudinum mole obrutus fuiſſes. primū vt enutritos recte educares, educatos honeſta dote elocares: deinde ne ab auita ſtemmatis tui virtute degenerarent, & lenocinio congerronum ſeducti, paterna bona multo ſudore parta obligurirent & mille alia incommoda, quæ prudens prætereo: vt Euripidem recte dixiſſe fatear, carere liberis bonum eſſe incognitum. quod Automedon hoc lepidiſſimo epigrammate approbauit:

Ex liberis ſolicitudo & ærumnæ.

εὐδαίμων πρῶτον μὲν, ὁ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλων·
εἶτα δ' ὁ μὴ γήμας, τὸ τρίτον ὅστις ἄπαις.
ἢν δὲ μανεὶς γήμῃ τις, ἔχει χάριν, ἢν κατορύξῃ
εὐθὺς τὴν γαμετὴν, προῖκα λαβὼν μεγάλην.

Felix quidē primum, qui nihil debet: deinde, qui vxoris expers: tertio, qui ſine liberis eſt. Quod ſi quis inſaniens vxorem duxerit, gratia illi cōtingit ingens, ſi ſtatim vxorē humauerit, & dotem acceperit vberem. Deinde ſcias, alteram obſtetricum officii partē exoleuiſſe: artē vero nondū nobis ſubductā, ſed eruditis Hipp.

ac

ac Arist. monumentis concreditã extare. Nam quę vteri muliebris vitio steriles sunt, has diuinus Hipp. suo oraculo ita perstringit: Quęcũq; frigidos & spissos vteros habent, & quæcunq; præhumidos vteros habent, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. & quęcunq; siccos, & magis adurentes. nam ex defectu alimenti corrumpitur semen. quęcunq; vero ex vtrisq; mediocrẽ habent tẽperaturã, hę fœcũdæ sunt. Vides ne Hippocratẽ eisdẽ rationib. matricis fœcunditatem, quib. agricola sui agri fertilitatem, metiri? Nam vt seminis fœcunditatẽ frigiditas, & agri spissitudo, vt emergere non possit, coecet: sic per angusta frigore inspissati vteri vasa, ad incrementum embryonis non nisi sanguis serosus perlabi potest, quibus nec secundæ aut cotyledones cum vmbilico fœtus firmiter adnasci possunt: & perinde in vteris humidis genitura, vt in palustri solo cerealia semina extinguũtur & suffocantur. Et vt in agro sicco & calido defectu alimẽti semẽta marcescũt, sic arida matricis caliditate ꝓlifici seminis humorẽ insumi & aduri par est. Necessaria igitur est ad fœcunditatẽ cõmensurata materni vteri & virilis seminis tẽperatura. Nec tamen inficiamur, dispares in qualitatibus vtriusque coniugis intẽperaturas, mutua actione corrigi, & fœcunditati non obstare. Vnde crebro viduas in primo cõiugio steriles, aliis vero maritis nuptas, leporib. (vt aiunt) fœcundiores vidimus. At quibus signis hæ ste-

Vteri qui steriles sint.
Hipp. lib. 5. Aphor. 62.

Vterus agro assimilatur:
Hipp. in lib. de sperm. & fœt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Hæc fœcũditatis signa Hippoc. lib. 5. Aphor. 59. de morbis mul. li. 1. & in lib. de sterilibus.

rilitatis causæ in mulierib. explorentur, Arist. & ante eum Hipp. ea nõ celauit: qui mulierem pannis vndiquaq; circũseptam thuris, storacis, silphii aut cyphei, delicatissimo deorum in templis Ægyptiorum suffum gio, desubter suffire, in Aphor. suis iussit: & si iodor tum videatur per corporis meatus internos, ad nares & os penetrare, tum mulierem id ex se ipsa, non sterilem esse, approbare. Et in lib. de Sterilib. netopum vngentum, lana exceptum, obstetricẽ vti pessum vtero imponere iubet: ac si subditi odorem per os mane olfecerit, mulierem fœcundam fore, & concipere posse affirmat. Aut (inquit) caput allii derasum & depurgatũ, integrum ad vterum apponat: & si per os postridie olfecerit, concipere poterit. Atqui cum oculi spermaticis a cerebro poris affines, qui adeo coitu alterantur, afficiunturq;, vt genituram emissuri plerique conniuere vel nictari cogantur: quid obstare poterit, vt illitis eorum cum vnguento ex croco angulis, fœcunditatẽ, & an seminales pori obstructi sint, experiri nõ possimus? id quod certo fieri posse, Plin. naturalis historiæ autor testatur, dum ait: Fœcunditatis in feminis prærogatiuã accepimus, inunctis medicamine oculis saliuam infici. At Aristotel. hæc de oculis, in libro de Animalium generatione, cũ vberius ac apertius declaret, ac in latina Theodori versione, verbum Extremum. pro Excremento, falso vel interpretis, aut potius chalcographi errore scriptũ sit, libuit

Ex oculis inũctis fœcunditatis examen. Plin. libro. 7. cap. 16. Hipp. libr. de superfœt.

Obscurus Plinii locus illustratus.

libuit verba Ariſtotelis gręca adſcribere: τὰς δὲ γυναῖκας βασανίζουσι τοῖσδε προσθέτοις, ἐὰν διϊκνῶνται αἱ ὀσμαὶ πρὸς τὸ πνεῦμα θύραθεν κάτωθεν ἄνω, καὶ τοῖς ἐγχείστοις ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς χρώμασιν, ἐὰν χρωματίζωσι τὸ ἐν τῷ στόματι πτύελον. ταῦτα γὰρ οὐ συμβαίνοντα, δηλοῖ τὸ σῶμα τοὺς πόρους, δι' ὧν ἀποκρίνεται τὸ περίττωμα, συγκεχομένους ἔχειν, καὶ συμπεφυκότας. ὅ τε γὰρ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τόπος, σπερματικώτατος τῶν περὶ τὴν κεφαλήν ἐστι. δηλοῖ δ' ἐν μὲν ταῖς ὁμιλίαις μετασχηματιζόμενος ἐπιδήλως μόνος. καὶ τοῖς χρωμένοις πλείοσι ἀφροδισίοις, ἐνδιδόασι τὰ ὄμματα φανερῶς. αἴτιον δ' ὅτι ἡ τῆς γονῆς φύσις ὁμοίως ἔχει τῇ τοῦ ἐγκεφάλου. Id eſt, vt Theod. vertit: Mulierũ fœcũditatis probatio ſuffitu fit, vt odores ſubeuntes vterũ, efferantur ad locum ſpirandi, & afficiant halitum. atq; etiam illitu: vt colores oculis impoſiti, ſaliuam oris iuficiant. nam niſi hæc ita fiant, meatus corporis, per quos † excrementum decedit, cõcluſos, obſeptos & obcæcatos eſſe ſignificatur. ſedes enim oculorũ maxime omniũ capitis locorum ſeminalis eſt: quod patet, cum ſola ipſa per coitũ venereum manifeſte immutetur, & immodico rei veneræ vſu oculi aperte langueant & ſubſideant. Cauſa eſt, quod natura genituræ ſimilis cerebro eſt: aquoſa enim materia eius eſt, & calor aduentitius. Et ne tibi moleſtus ſim, multa vtriuſq; ſexus ſterilitatis ſigna cõſulto prætereo. vnũ tamẽ adhuc de galbano, pro colophone huic epiſtolæ adiiciam: quem ſi igni emollitum, ſericoq; incluſum, muliebris vteri ſtomacho nocte indideris, & caput mulieris pure lo-

Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. ca. 5. quæ Gẽtilis ſen. tertia tertii Auicen. canonis, trac. 1. ca. rep. 1 etit. De oculis hæc vberius Ariſt. ſec. 4. probl. 2.

Sperma vtile tertiæ digeſtionis excremẽtum, & maior pars eius a cerebro.

Aldi litera habet Extremum, *ſed male, pro* excremento.

Ex galbano fœcunditatis ſignum. Hipp. de ſuperfœtatione & ſterilibus.

tum, linteolo & reticulo, inodoratis tamē, obligaueris, mane ſi vertex mulieris galbanum redolet, mulierem probe purgatam, & eſſe fœcundam ne dubites. Sed iure dubitare poſſes, per quosnam meatus odor illorum ex vtero ad olfactus organa & capitis verticem ſpiraret. Et mehercule niſi axungia porci genib. illita, vel alligata, ſapore, eius os ita imbueret, vt exſpui videretur, & hydrargyri virus etiam per ſe, & cuius axungia poteſt eſſe vehiculum, cruribus aut plantis pedum inunctum, ad os & cerebrū regurgitaret: odorem aromatum a virtute ſpecifica, quæ in rebus dubiis eſt commune medicorum aſylum, petere caput aſſeuerarem. Sed hos meatus, veluti in Dędali labyrintho, imperſcrutabiles, anatomiæ peritis explorandos relinquamus. Illud tamen plus quam centies expertus ſum, in hyſtericarum & quauis vteri affectione, verticem capitis, prope ſuturā coronalem, qua glaciei frigus & pondus ſe ſentire fatentur, vtero affecto, lege quadam conſortii condolere. Quod ſi obſeruaueris, ad diſcernendū, quando caput per matricis conſenſum doleat, tibi plurimum proderit. Vale: & de his omnibus ſecure periculum facere ipſe poteris, & obſtetricum opera in conſiderandis coniugiis melius carere potes: quarum officiū quod deſierit, partim culpā in mulierum pudorem partim, in ſordidam magiſtatuum ſtipendiorum parcitatem refero. Iterum vale.

De axungia hæc Plin. li. 28. ca. 19.

Axungia hydrargyri vehiculū in vnguentis.

Vertex capitis matrici affectæ condolet.

De

De veteri balnearvm fabrica & vsu. Epist. L.

DISPEREAM, si Romanorum luxus & deliciæ vllo in opere magis & clarius spectentur, quam in magnificis balnearum fabricis ob quas olim consules, ædiles: & Cæsares quoque, totos & solidos excauarunt mõtes, vt tam feruentem quam gelidam aquam, per tubulos & euripos in balnea deriuarent: quorum pauimenta vitreatis tesserulis, versicoloribus lapidum crustis, cemẽto aut maltha compactis radiabant, quæ Græci a variegato lapillorũ colore lithostrata, & quod cœnę analecta non scopis conuerri, sed manu colligere, ac spongia detergi oporteret, ob mundiciem asarota appellarunt. Parietes sectili & omnifario marmorum genere, Phrygio, Carystio, & Porphyrite incrustati, ac statuis ex ęre Corinthio conflatis, insertis quoq; gemmis adornati fulgebant. Hęc pauimentorum pigmenta (vt prona sunt luxurię vitia) M. Agrippa ædilis, quamuis vir ingenio subrusticus, vt vulgi gratiam demereret, in cameras suarum thermarũ trãstulit: Vitreas dubio procul (inquit Plinius) facturus, si vitri vsus tum repertus fuisset: & ne in amœna prospiciendi locus deesset, porticus triplices miliarias, marmoreis suffultas columnis, & ad pilæ ludos trigona quoq; balneis astruebãt. Quid vero tibi argentea balneorũ vasa & epistomia cõmemorem? quib. Ethruscũ ciuę Rõ. sua adornasse balnea, Papin. ita scribit:

De lithostratis Nõnus poeta in Euangelio Iohannis.

Hæc Plin. lib 36. c. 15. & 25.

Statius Papin. libro primo Syluarum.

Effulgent cameræ, vario fastigia vitro.
Nil ibi plebeium: nusquam Temesæa notabis
Æra, sed argento felix propellitur vnda:
Argentoq; cadit, labris nitentibus instat.

Qua vero industria balneorũ fabrica, pilis, columnis, cameris, apodyteriis, hypocaustis, præfurnio, miliariis, vaporariisq; caldariis, & additis ad natandum piscinis, olim construebatur, Victru. in sua Architectura, & Palladius in sua Agricultura, ita obscure verbis depingunt, vt ne Dædalus, quãuis Vulcano adiutus, aut quantũuis nostrę ætatis ingeniosus faber, q̃uis balneorum in Galliis & Romæ fragmẽta, & vetus etiã illud in Hispaniis Granati, regum Mauritaniæ balneũ, in arce Alhambræ viderit, ad illorũ normã cõstruere possit. Taceo, quod ægre vel architectũ aut grãmaticum reperies, qui Suetoniũ intelligat, dũ scribit, Neronẽ Cęsarẽ nouã ædificasse domum tanta laxitate, vt porticus triplices miliarias haberet. Et quãuis iniuria temporũ & bellorũ hæ balnearũ ædes conciderint, ita vt de illarũ fabrica potius diuinare, q̃ exacte tradere aliquid quispiam possit: vt tamen præcepta veterũ medicorũ de balneis & gymnasiis melius assequi possimus, illorũ partes & vasa tibi vtcunq; describam. Fuerant olim non in balneis modo, sed etiã in porticib. ac diuitũ areis columnæ positæ, nõ tm̃ vt ædificiũ sustentarẽt, sed etiam decoris & necessarii vsus ergò constructę: qualis erat aurea in capite Romani fori sub æde Saturni columna, milia-

Victr. lib. 5. ca. 10. Pallad. li. 1. tit. 39.

Balneũ Maurorum in Alhandra Granati.

De hac militari columna plin. libr. 3. ca. 5. Sueton.

miliarium aureum dicta, cui omnes Italiæ & Romanæ vrbis ad ſingulas portas, numero 34. viæ erant inſculptæ. Et C. Gracchus poſtquam vias incuſſis lapidibus, & ſabuli aggeribus inſperſis ſtrauiſſet, teſte Plutarcho, dimenſo viarum ſpacio ſingulis miliariis, quæ octo fere ſtadiis conſtabant, columnas lapideas, ſpacii ſigna præferentes, conſtituit: vnde columnas nihil ſuſtentantes, miliarias dictas arbitror. quales etiam olim in balneis prope ſolia, inſertis ex ære aut plumbo tubulis, vt in horum anfractu, aqua ſubſtratæ fornacis feruore incaleſceret, conſtruebantur. Vnde Palladius: Miliarium plumbeum, cui ærea patina ſubeſſet, inter ſoliorum ſpacia forinſecus in balneis ſtatuere iuſſit, fornace tamen ſubiecta. In quem vſum, facere (inquit Seneca) ſolemus dracones & miliaria, & complures formas, in quibus ære tenui fiſtulas ſtruimus, per decliue circumdatas, vt ſæpe eundem ignem ambiens aqua, per tantum fluat ſpacii, quantum efficiendo calori ſat eſt. Frigida igitur intrat, effluit calida. ita quoque Empedocles, thermas igne ſub terra cooperto incaleſcere credebat. in quibus vero balnearia ſine igne calefiunt, ſpiritus in illa feruens loco æſtuanti infunditur: hic per riuos lapſus non aliter quam igne ſubdito parietes & vaſa balnei calefacit. omnis enim frigida trãſitu mutatur in calidã: nec trahit vaporem euaporatio, quia clauſa perlabitur. Veteres enim nec ignem, nec ad exitum fumi ſpiracula in

in vita Othonis, Plutarch. in Galbæ vita. Miliares columnæ vnde dictæ.

Calefaciendi aquã & balnea modus.

Seneca lib. 3. quæſt. natur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Antiquorum vaporaria, Zetæ: de quibus Lampridius in Heliogabalo.

cubiculis, sed conclauia, zetas a ζέω, id est ferueo, dicta habebant: quibus hypocaustum suberat, in cuius pauimentum calida aut frigida pro tẽporis ratione aqua diffusa, illi⁹ vapor per meat⁹ & tubulos parieti inclusos zetas calefaciebat. Vnde Paulus iurisconsultus, tubulos esse definit, per quos paries torretur. Habebant enim in domibus iuxta columnas balnearia, & præcipue Lacones, ad sudandum hypocausta, ἀπὸ τοῦ ὑποκαίειν, id est, succẽdere dicta. Habebat enim hypocaustum sub pauimento locum vacuum, in quo ignis succensus, calidis vaporibus sudorem eliciebat. cui ex vno latere præfurnium, parua fornax adstructa erat: in quo ignis inclusus, partim hypocaustum calefaciebat, partim aquas. supra quam tria ænea vasa diuersis graduum fastigiis, vt aqua ex vno in alterum defluere posset, collocata erant. In superiori fastigio erat frigidarium, ex quo frigida: in medio tepidarium, ex quo tepida: postremo caldarium ex quo aqua calida [a] hauriebatur. quantum enim aquæ calidæ a caldario exibat, tãtum ex tepidario in caldarium, & ex frigidario in tepidarium influebat. Vnde Cicero: In balneariis, inquit, hypocausta, in alterum apodyterii angulũ promoui: propterea quod ita erãt posita, vt eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, esset subiectum cubiculo. Erat apodyterium cõclaue, ante balnei aut hypocausti ingressum, situm, ἀπὸ τοῦ ἀποδύειν, id est, exuere dictum, quod balneaturi in eo vestes exuerent,

Vict. hæc li. 5. c. 10. & Cornel. Cel li. 1. c. 16. de Laconico sudoris balneo sicco.

Hypocausti structura, & præfurnii vasa, vide Plin. li. 5. in epist. ad Apollinarem.

a *In cellarum alueolos defluebat.*

Apodyterium in balneariis.

exuerēt. Erat & aliud in balneis hypocaustū tē- perati caloris, vnctuarium dictū: ꝙ in ea homi- nes ante & post sudorē & lotionē, pro diuersa corporis habitus ratione, inungebātur. Erat in publicis quoq; balneis loc⁹, a triquetra vel triā- gula figura Trigon, qui hyeme tēperato calore tepebat, ne homines ad trigonalis pilæ ludum exuti rigerēt, aut ludēdo exerciti minus æstua- rent. Pilæ vero mentio, me quoq; admonet pi- larum, quas Victruuius & Palladius in balnea- rum structura describūt, quas alii esse sphæras ex stupa pice sulphure illita compactas contē- dunt, quibus in hypocausti præfurnium cōie- ctis, ignis succenderetur, vel extinctus repara- retur: quum tamen vterque auctor pilas bal- neorū laterculis argilla cū capillo subacta cō- strui nō ex pice, iubeat. Proinde ego pilas fuis- se puto, in superna vaporarii parte casulas, aut vasa concaua: in qua flamma a succensis piceis pilis, vnde nomen obtinuerunt, reflecteretur. Quare vel vtrumque significare, non negaue- rim. vnde Statius de Ethrusci balneis inquit:

Hypocaustū vnctuarium.

Trigō in bal- neis ad pilæ ludum.

Pilarum in balneis descri ptio.

Quid nunc strata solo referā tabulata? crepātes
Auditura pilas, vbi languidus ignis inerrat,
Ædibus, & tenuē voluunt hypocausta vaporē?

Cameræ enim siue testudines alueolorum ex cōmuni hypocausto calefiebāt: nouo quo- dam inuento, vt Seneca ad Lucilium testatur: Quædam, ait, etiam nostra demum prodiisse memoria scimus: vt suspensuras balneorum & impressos parietibus tubos, per quos circum-

Sen. lib. 14. e- pistola 90.

funderetur calor, quo ſimul ima & ſumma fouerentur æqualiter. Sed maior certe luxus in conficiendis piſcinis a Romanis impendebatur, quas balneis æſtiuis ad ſeptentrionem ſpectantibus aſtruebant. has Græci a natando κολυμβῆθρα appellarunt: qualis piſcina fuit Hieroſolymis illa probatica, ſed diuiniore vſu ad curam ægrorum quinque porticibus vallata. At in iſtis inenarrabili impendio, marmore Thaſio ac porphyrite conſtructis, & circunſeptis, corpora natando exercebant, ac multa ſudatione languida reficiebãt, & corroborabãt, quæ Paulus Ægineta ψυχρόλουτρα, Sidonius a mergendo Baptiſteria appellat. Vnde Plinius ad Apollinarem inquit: Apodyterium balnei laxum & hilare excipit cella frigidaria, in qua baptiſterium amplum & opacum ingredior. In has piſcinarias cellulas ex fontibus, riuis, ac lacubus, per varios euriporum anfractus & ductus, veluti per mæandros, aquam per fiſtulas vnguenta & crocum redolentes deriuabãt. Vnde Seneca ad Lucilium inquit: Vtrum ſapientiorem putas, qui inuenit, quemadmodum in immenſam altitudinem crocum latentibus fiſtulis exprimat, & qui euripos ſubito aquarum impetu implet, aut ſiccat? & Ælius Lampridius refert, Heliogabalum, in euripis vino plenis nauales ludos circenſes exhibuiſſe, nec vnquam niſi vnguento nobili aut croco piſcinis infectis nataſſe. & Oroſius Neronem tã effrenatæ luxuriæ fuiſſe prodidit, vt frigidis

De piſcinis baln. & pſychrolutris. Pl. li. 5. ad Apol. & lib. 2. ad Gal.

Paulus Aegineta li. 1. c. 51. Pollux. 7. & Galen. lib. 3. ſalub. de pſychrolutris.

Seneca lib. 14. epiſt. 90.

De vnguen. & croci balneis vſu.

Clarior miliarii notificatio.

Pallad. c. 10. lib. 1. & lib. 5. ad fin.

&

& calidis vnguentis lauaretur. Et vt paulo clarius intelligatur, miliarium fuiſſe vas inſtar columnæ rotũdum, altum, & anguſtum, ad quod fiſtula frigidaria dirigebatur, & ab hoc ad ſoliũ ſimilis magnitudinis fiſtula procedebat, quæ tantum calidæ duceret interius, quãtum fiſtula illi frigidi liquoris intulerat: in fine hic, de balneorum apparatu, corolarii loco verba Palladii de enecandis aut capiendis inter aluearia papilionibus aſſcribam: Vas æneum, inquit, miliario ſimile, id eſt altũ & anguſtum, veſpere inter aluearia collocemus, & in fundo eius ponamus lumen accenſum. illic papiliones conuenient, & circa lumẽ volitabunt, & anguſtia vaſculi ab igne proximo interire cogentur. Et ne quid balnearum deliciis deeſſet, Sergius Orata primus penſilles excogitauit balineas: quarum illecebra, & lectulis penſilibus, quorũ leni ſuccuſſione vel morbos alleuiarent, aut ſomnium allicerent, Aſclepiades medicus ægros ſibi deuinxit. at olim Troiani belli heroes & Romani cõſules, dum habenas totius terrarum orbis moderarẽtur, non in tam magnifico balnearũ apparatu, ſed in pyelis & aſamintis, id eſt labris & ſcaphis ex lapide aut ligno excauato factis, corpora labore feſſa lauarunt. vnde Homerus inquit:

Plin. lib. 9. ca. 54. & li. 26. c. 3. Macrob. 3. Saturn.

Odyſſ. ρ.

ἐς δ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέςας, λούσαντο.
τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρίσαν ἐλαίῳ.

Vnde & Scipio, terrificũ illud Aphricæ fulmen, fertur corpus ſuũ ruſticis & militaribus

laboribus squalidum, in Linterno, sua in Campania villa, in exili balnei ergastulo abluisse. Et quũ olim in ergasteriis Thyrrheni vniuersas corporis partes pilis obsitas raderent, ac Abãtes, gens bellicosa, Euboię incola, ne capiẽdi ansam hostibus crine præberẽt, primi sinciput abradere instituissent, vnde Curetes dicti: Romani tamen, quum primum psilothris, vnguẽtis depilatoriis, pro nouaculis vterẽtur, sero tamen, nempe ab Vrbe condita anno 454. tõsores admiserunt, quos tum P. Ticinius Mena ex Sicilia primum Romam adduxit. Cogitarunt sane, barbam viros decere, hirtasq; in pectore setas. Tandem vero auctis Romanorum opib. balneorum quoq; luxus & deliciæ vna creuerunt, quibus virile animorũ robur eneruabãt: sed corporis habitũ pædotribæ, gymnastæ, his & palæstræ exercitiis, adhibitis frictionibus apotherapię, inunctionibus olei & vnguentorũ in bona valetudine conseruare, & per insensilem pororũ euaporationẽ expurgare, & quaslibet corporis lassitudines curare apotherapia studebant. Est nãq; Apotherapia, & erat olim, omnis exercitationis probe peractæ pars postrema, quæ frictione, & olei inunctione ante & post balnei ingressum fiebat: cuius duo erãt scopi, nempe excremẽta corporis per halitum expurgare, & corpus a lassitudine leuare, præcipue quæ exercitiis successisset. cuius præcipua pars erat balneũ, quo recte administrato ab exercitio, frictione sudorem & puluerem gymna-

Athen. lib. 12. Plutarchus in Theseo.

Plin. li. 7. c. 59

Vetus balneorum vsus.

Gal. lib. 2. & 3. salubr.

gymnasiorũ eluebãt, art⁹ corroborabãt, induratos laxabant. Vnde Homerus speculatores a Troia redeuntes, laboreq; fessos, sudorẽ aqua marina abluisse, corpusque oleo vnxisse ait: *Iliad κ. & Athen. lib. 1. Dipnos.*

αὐτὰρ ἐπεί σφιν κῦμα θαλάσσης ἱδρῶ πολλὸν
νίψεν ἀπὸ χρωτὸς, καὶ ἀνέψυχθεν φίλον ἦτορ,
ἐς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐΰξέστας, λούσαντο.
τὼ δὲ λοεσσαμένω, καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ,
δείπνῳ ἐφιζανέτην.

Vnde nouerunt, inquit Athenæus, Troiani belli heroes λουτρὰ εἶναι ἄκη πόνων παντοῖα: id est, lauacra esse omnifaria lassitudinum pharmaca: quas aqua marina, quæ neruis maxime est accommoda, soluebant, ac musculorum distensiones ἐμβάσεσι, lauacri insessione laxabant. postea ne aquarum aspergine corpora rigerent, oleis & vnguentis acopis inungebant: in quorum catalogo vnguentum gleucinum, irinũ, amaracinũ, & abietinũ censentur, & nobile illud ex nardi spicis vnguẽtũ, cuius libram diua Maria Magdalena in sacrosanctos Christi pedes lotos effudit. Eadẽ ratione frigida loturi ante balnei ingresũ frictione, & olei inũctione (oleum enim corpus a frigore munit) & post exitum balnei curabantur. Sed annis viginti quatuor natu minoribus psychrolusia vti, id est frigida lauari, non licebat. Ob id merito Galenus grauiter Germanos & Celtas increpat, qui (teste Strabone) matris pudicitiam exploraturi, infantes nuper editos in Rhenum frigidum velut adulterii vindicem mergebant, cuius vorticibus spurii *Gal. li. 3. & 4. salub. & li. 2. sim. med. Cels. lib. 1. c. 2. & 3. Dioscor. li. 1.* *Gal. lib. 1. salubr. Strabo lib. 5.*

Legitimi partus Rheno probati.

suffocabantur: legitimo vero thoro cõceptos Rhenus, intemeratæ pudicitiæ testis, tanquillo suspẽdens alueo, in tremulas genitricis manus subuehebat. Vnde apud diuum Gregoriũ, Nazianzi episcopum, Nicobulus cecinit:

ὡς νόθον εὐγενέος Ῥήνου κριθέντα ῥεέθροις. id est,

Lacedæmonicũ ceroma.

Vt spurium generosi Rheni iudicatum fluctis. Nec hi tantum, sed & Lacedæmones quoque aqua frigida, quod Lacedæmonium ceroma appellabant, puerorum corpora ad tolerãdos æstus atque algores obdurabant. Vnde Virgilius cecinit, --- *Natos ad flumina primum Deferimus, sæuoq; gelu duramus, & vndis.*

Victu. lib. 5. cap. 10. Cel. lib. 2. cap. 16.

Id quod Lacones, id est Lacedæmonios fecisse, Seruius tradit: qui & balneum sudatorium ab eis Laconicum dictum asserit, quod erat testudo siue fornacula ad hemisphærii rotũditatem ex tegulis mammatis, argilla tomẽtoque compactis cõstructa, quæ incluso igne per spiracula parua calefiebat, in qua (vt Celsus ait) sicco calore sudor eliciebatur, & in qua clype⁹ æne⁹ catenis pẽdebat, cuius reductione & demissione (vt Victruuius refert) sudationis temperatura perficiebatur. At post Asclepiadẽ mutata medendi ratione, sub Antoninis imperatorib: dum Galenus medicinã profiteretur, hæc balnearum publica ædificia, excepto apodyterio, quatuor casulis constabãt: in prima nõ frigido, vt Auicenna tradit, sed ingrediẽtes calido aëri temperato obuersabãtur: qualis erat Cypri in metallorum scaptẽsulis, vbi (inquit Galenus)

Quatuor balneorum casæ. Gal. lib. 10. Meth. Pli. lib. 5. epist. ad Apoll. Error Auicẽnæ li. 1. fen. 2. doct. 2. ca. 19. de baln.

ἐν ἀπά-

ἐν ἁπάσῃ δὲ τῇ καταβάσει θερμασία χλιαρὰ, παραπλησία τῇ κατὰ τοὺς πρώτους οἴκους τῶν βαλανείων, οὓς οἰώθασιν προμαλακτήρια καλεῖν. i. erat in vniuerſo deſcenſu caliditas tepida, ſimilis calori primis in domib⁹ balneorum, quas Promalecteria appellāt. Primæ calore domus, corporis humores calefacti liqueſcebāt: at adæquati, vt ſub cute rarafacta euaporare poſſent, deinde vncti & deterſi, in calidam ſecundæ domus aquam deſcendebāt, qua corporibus macilentis vtilem madorem ingerebant. ab hac in frigidam tertiæ caſulæ aquam ingrediebantur, qua totum corpus refrigerare, & cutim denſare, viresque firmare ſtudebant. in quarta domo corpus per ſudores expurgabant, & eos citra refrigerationis noxā, frictione & oleis detergebant. Habes, mi fide Achates, ea quæ de veteri balneorum fabrica, ex veterum lectione & vſu, coniectura aſſequi verius, quam demonſtrare potui. Quem vero in maraſmo, & febribus tam putridis quam ephemeris, curādis vſum prȩſtare poſſit, in aliud tempus differemus: quādo & medicatas thermarum vires; & a mineris ſcaturigines conſcribere, nobis animus eſt. Vale.

Prima.
Gal. lib. 9. de ſimp. Med. & 3. ſalubr.
Secunda.
Tertia.
Quarta.

DE VETERI PALÆSTRÆ, ET IN EA *balnearum ſtructura, ac olei & ſtrigmentorum vſu.* Epiſt. LI.

ID quod omnibus architectis, mi cōpater, accidere ſolet, qui ædificiorum amœnitate capti, vel ea inſtaurare, aut noua illis annectere

nō cessant, aut dum vnum instaurant, alterum collapsum præter spē reficere cogūtur: id quoque mihi accidit, qui dum veterem balnearum fabricam meditor, en mox hac nedum absoluta, altera veterum palæstrarum structura, medico certe scitu æq; necessaria, sese offert: quā tibi, quantum calamo assequi possum, libens depingam. Scis nempe, principium omnium artium esse rude: at temporis successu & experientia adaugeri, & excoli. quod certe Medicina, omnium mortalium voto expetita, ac toties immutata, indicat. Hāc ante & sub Troiani belli temporibus Æsculapius, & tādem eius liberi Machaon & Podalirius, ac celebris ille Achillis præceptor Chiron, vulnerum medelis & pharmacia exercebant, solisque his duabus partibus, nempe Chirurgia & pharmacia, tum medicina constabat: quarum alteram, nempe pharmaciam, sapientes Indorum medici, vt maleficam despuebant: ac tertiam eius partem διαιτητικὴν dictam, quæ salubri victus ratione absoluebat morbos, impense obseruabant, quam ætate Homeri & apud veteres Asclepiadas non fuisse adeo excultam, Plato & Hippocrates testantur. Nam inquit, De diæta veteres medici nihil memoratu dignum scripserunt, & tam magnā medicinæ partem præterierunt. At Hippocrates ex Coo insula natus, succenso in Epidauro Æsculapii templo, in quo pharmaca morborum longo vsu cōperta, inscripta erāt, sibiq; cognita, hæc velut e tenebris eruta, & ab igne vindicata inuulgauit, & his

Medicinæ principiū, incremētum, ac partes.

Cor.Cels. li.1. in procem. Pli.lib.29.c.1. Galen. ad Erasist.

Strab.lib.15. Hippocr.lib.1. de victu.acut. & de Diæt. lib.1.

his diæteticen, reliquasq; medicinæ partes locupletauit, ac lecto decumbentium medicinã, Clinicen dictam, instaurauit. Gymnasticen quoq; salutaribus præceptis breuiter, primus vere cõscripsit: quamuis Plutarchus Homerũ in sua rhapsodia oẽs medicinæ partes insinuasse contendat, Galenus tamen gymnasticę artis nomẽ Homeri ætate nõ extitisse, Thrasybulo indicat. Hæc exercitiis omnifariis, frictionib. apotherapia, balneis, inunctionibus, inculpatũ corporis sani habitũ, quẽ Gręci εὐεξίαν appellãt, cõseruare, aut defectũ instaurare, lassitudines curare, & corpus ab excrementis subtercutaneis & musculorũ expurgare docuit: nõ certe postrema salubrioris medicinę prophylacticę, id est sanitatis conseruatricis parte. Nã vt medicus coco salutaria præscribit fercula, sic gymnastes pædotribis & athletis exercitii, frictionis, balneorũq; modũ dictabat olim. Hanc post Hippocratem ætate Pompeii Magni, blãdiori balnearũ pẽsiliũ, frictionũ ac gestationũ lenocinio, Asclepiades adauxit, mutata veteri mecẽdi ratione. Et ne quid ad sanitatis conseruationem reliqui fieret, primum Gręci, deinde Romani illorũ in deliciis ęmuli, incredibili impẽdio palęstras cõstruxerũt: intra quarũ duplices portic⁹, in medio Ephebeũ. i. exedra amplissima erat, in qua rhetores, philosophi & alii liberalib. studiis addicti, sedẽtes diputabãt huic adextro Coryceũ, deinde Conisteriũ, ab exuẽdis vestib. apodyterium dictũ. ab eo in versura

Plutar. in vita Homeri.
De gymnastæ officio Gal. ad Thrasyb. & libro 2. & 3. salub.

Cels. lib. 2. ca. 13. & Plin. libro 26. cap. 3.
Palæstrarum structura, ex Victru. lib. 5. cap. 11.

Ephebeum.

Coryceum.
Conisterium.
Apodyterium.

Frigidarium. Elæothesium. Alipterium.

portic⁹erat,frigidarii cella,λουτρον Græcis dicta. proxime vero ad sinistran Ephebei erat elæothesium, & alipterium Græcis, vnctuarium Latinis dictum, in quo aliptæ athletas vngebant,constructum. Hoc continuo ordine excipiebat frigidarium alterum,a quo erat iter in propnigeum hypocaustum,& eius præfurniũ, in quo carbones accensi hypocaustum calefaciebant. At eregione frigidarii introrsum erat cõcameratum sudatorium collocatum, duplo sua latitudine longius, quod habebat in versuris ex vna parte Laconicũ balneum, & ex aduerso Laconici calidum lauacrum. Præterea erat in palęstra porticus amplissima Xystus dicta,in qua athletę hyberno tempore sub tectis stadiis exercebantur. & ne aliquid amœnitatis luxui deesset, erãt quoque intra duas porticus viridaria ex platanis, lauro, buxo, acantho, roremarino, hedera & aliis arbusculis, opere topiario in varias animalium ac nauigiorum effigies graphice detortis, consita: quæ quoque Xysta dicebantur. Vnde Plin. ad Apollinarem: Ante porticũ, inquit, Xystus violis odoratus, & concisus in plurimas species, distinctusque buxo erat. At prope Xystum & porticum duplicem, erant hypæthræ, id est sub dio deambulationis loca designata, quæ Græci περιδρομίδας appellarunt, in quæ per hyemem sereno cœlo ex Xysto athletæ prodeuntes exercebantur: quos prius frictione præparatoria, quæ modice calefaciendo, tenues corporis meatus

Victru. lib. 6. ca. 9. Plin. li. 2. & 5. epist. ad Gallum & Apollin.

Viridaria palestræ Xysta quoq; dicta, in neutro & masc. genere.

Peridromides deambulationis hypæthræ loca sub dio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

meatus recluderet, excrementaque intercutanea fluxilia redderet, ſolidasque corporis partes, olei vnguine emolliret, ad colluctandum aliptæ præparabant. Exercitatos vero in balnearum cellulas demittebant, egreſſos in aliptерio frictione apotherapia curabāt, quę pluſcula olei pinguitudine adminiſtrata, corpora humectabat, diſtenta relaxabat, & frictione vapores in habitu corporis detētos in halitum digerebat: & poſtremo, ne corporis robur nimium difflaretur, corpora athletarum pſychroluſia in frigidario, aut baptiſteriis, vel piſcinis aſtringebant. Et non athletas modo, ſed quoſuis labore, venatione, peregrinatione feſſos, ideo ea ratione curabant, quoniam exercitiis membra ſimilaria exſiccarentur, & colliqueſcerent: & ne vapores intra cutem & muſculos coaceruati, laſſitudinem aut muſculorum diſtentiones parerent, aquæ dulcis lauacro & lubrica olei frictione corpora humectabant, & ſubtercutaneas excrementorum reliquias euaporabant. His remediis gymnaſtes non macilentos modo habitiores reddebant, ſed paulo obœſiores, pro ſanitatis ratione, macilentiores facere nouerant. Ad id Græcia ſolers, & omnis luxuriæ auctor, magna induſtria ex oleo & terrarum puluere ceromata conficere docuit, & vnguenta acopa, laſſitudinum expultricia excogitauit. At non ex quauis terra, ſed vt plurimum ex alba illa fullonum cymolia dicta, aut illa pertenui ex Albano

De duplici frictione Gal. li. 2. Salubriū. Ceſ. li. 2. c. 13. & Paul.

Cur exercitati vngebantur oleo, docet Gal. prope finem lib. 2. de ſimplici. medic. & lib. 4. de loc. affect. ac Plutarc. in vita Homeri.

De gymnaſtis officio, Plato in 7. dialog. de repub. et Gal. de bono corporis habitu.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

agro allata, aut Baiano puluere, qui iuxta ardentem montem Vesuuium colligebatur, cōstabat. his enim corpora fieri ad tolerandos æstus & algores firmiora, arbitrabantur. Profecto non vulgarem esse vnguinis ex oleo virtutem, id celebre Romuli Pollionis responsum testatur, qui a diuo Augusto Cæsare rogatus, qua ratione victus, illum corporis decrepiti ac animi vigorem centum annos illæsum conseruasset? respondisse fertur; intus mulso, foris oleo. Et Democritus consultus, qua ratione quis sanus perseueraret? respondit quoque, Si interna viscera melle, externa vero oleo irrigaueris. auctor Plin. lib. 22. cap. 24. Athenæus lib. 2. Diphn. Oleo enim vtebantur, quod natura membra tepore foueret, & cōtra algores muniret, & ad agilitatem artus redderet lubricos. oleo vero terrarū puluis, teste Hippocrate, admiscebatur, vt suo frigore & siccitate olei æstum & humiditatem temperaret. Vnde erat & Græcorum corporis exercitiū, ἀλίνδησις dictum, quo oleo delibuti in puluere se volutarent. Proinde non temere Patrobius Neronis libertus, magnis impensis tenuissimam Nili arenulam ex Ægypto, ad conficienda athletarum ceromata, Romam asportari curauit. Ob hunc luxum Plinius excandescens: De terrę vsu in ceromatis, inquit, nō Hercules magis dictur⁹ sum, quibus corpora nostra inuētus exercēdo, vires animorū perdidit. Sagina quidē corporis, athletarū ingenii acumē obtūdit.

De olei et pulueris mixtura, hæc Hipp. li. 2. de diæta. Pli. lib. 15. c. 4. Alindesis in puluere.

Hippocr. lib. 3. De diæta.

Pli. li. 35. c. 13.

Crapula pinguem parit mineruam.

vnde

vnde Gal. Thraſybulo ſcripſit, γαστὴρ ἡ παχεῖα τὸν νοῦν οὐ τίκτει λεπτόν. i. Venter craſſus ingenium nõ parit ſubtile: niſi, inquit, puluis ſolus ſapiẽtiam athletis donaſſet. aut quis ſuſpicetur, lutum in quo volutantur, ſapiẽtiæ eſſe opificẽ? videns & ſues in luto diuerſari. Peractis itaq; in palæſtra exercitiorum ludis ceroma de corporib. athletarũ oleo illitis, vna cũ ſudore & cœno concretum, in balneis ſudoriferis, ſtrigili deſtringebatur. Vnde hæ balnearũ ſordes ſtrigmẽti appellationẽ obtinuerunt. eſt enim deſtringere, lacinia, aut incuruata fricantis manu, vel ſtrigili, ſudorulẽtas corporis ſordes detergere. Et quãuis Hippocrates mauult ſpõgia quã ſtrigili ſudores in balneis abſtergi, Menelaus tamẽ, aliique Græcorũ heroes, & Romanorũ proceres, conuiuia ingreſſuri, corpus prius inunctum & lotum ſtrigili ex auro vel argento facta, expurgabant. Nam & Ariſtot. ait, ἀπρεπὲς γὰρ ἦν, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον, σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιόρτῳ. id eſt, indecorum erat ſudorulentos & puluere conſperſos conuiuium ingredi. Vnde Perſius ait:

I puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer.

Et Strabo refert, Indos, & eorum reges, corpora ſtrigili ex hebeno facta abſterſiſſe. Veteres quoque medici, ſolliciti morborum exploratores, ſudorem in balneis concauitate ſtrigilis excipiebant: ex cuius colore & ſapore, qualis eſſet humorũ, in venenoſo vaſorũ genere miſcella, facile dinoſcebant. Nec adeo mirũ hæc olei in balneis, gymnaſiorum parietibus

De ſtrigmentis balnearũ.

Strigilis in balneo vſus.

Hippoc. lib. 3. reg. acut.

Ante cõuiuia lauabant, & ſordes deſtringebant. Athẽ. lib. 4. Dipn. Hom. Odyſ. δ. Strab. lib. 15.

Ex ſudoris ſapore & colore morbi cognitio: Galenus. lib. 5. de locis affect.

& li.3.de caus sis sympt. & lib.10. de sal. medic.

& statuis coaceruata strigmenta, magistratus ludorum octingentis sestertiis vendidisse, quū illorum vsus in depellendis morbis non esset vulgaris. Calefaciunt enim (inquit Dioscor.) quæ in balneis colligūtur olei strigmēta: molliunt, discutiunt, ani ragadia & cōdylomata his vtiliter inunguntur. quæ vero ex palæstris cōcretum puluerem habent, concretis in digitorum articulis nodis, coxendicisque dolori, malagmatis vice imposita, prosunt. At quę in gymnasiorum parietibus, & illic statuis, vnguinis sordes adhæserunt, panos ægre suppurabiles disiiciunt, desquammatis & inueteratis vlceribus quoque accommodantur. Erat præterea in palęstris terra athletarum & deambulantium pedibus conculcata, sudoreque illorū vel olei aspergine irrigata, κονίσαλος dicta, quæ fere eundem cum strigmentis vsum in molliēdis & discutiendis bubonū & lactātium vberū, & aliis tumorib⁹ pręstabat. Ceterū quum raro aliquod ędificiū sine podii ad prospiciendū appendice absoluatur, libuit & nostræ de balneis fabricæ, & hypocaustis, ex Plinio iuniore appendicē addere: vnde clarius reliqua balnearū ędificia prospici possint. Erat nēpe hypocaustū in thermis locus concameratus, cui præfurniū (Græcis propnigeon dictum) annexū erat, in quo succēso igne hypocaustum incalescebat: per cuius spiracula, veluti per fenestras, calor pro temporis ratione etiā per tubulos & intra parietes fornaceos in cubicula, sudatorium, vapo-

De precio strigmentorum, & vsu Plin. lib. 35. cap. 13. Dioscor. lib. 1. cap. 28.

De terra Conisalo Galen. lib. 10. de simplic. medic.

Podium, eyn außlade, erker.

De hypocaustis appendix, ex Plin. ad Gallum & Apol.

vaporarium, & balnei cellas, ſubibat. Vnde Plin. ad Apollinarem: Cohæret, inquit, cubiculo hypocauſtum, & ſi dies nubilus eſt, immiſſo per anguſtas feneſtras calore, vicem ſolis ſupplet, & ſuppoſitum calorem, vt ratio tẽporis exigit, aut effundit, aut retinet. Erant autem parietes fornacei, ex terra, & fornacum modo intra duas tabulas infarcti laterib. crudis, ex albicante & cretoſo ſolo in vere compactis circumſepti, imbribus ventis igneq; incorrupti, omniq; cemento firmiores, per quorum tubulos illis inſertos ex hypocauſto in ædificiorum conclauia calor penetrabat. Erant in balneis tres, vt accepiſti, cellæ, frigidaria, tepidaria, & caldaria: qua ſola olim vtebantur, donec Anto. Muſa, Cæſaris Auguſti medicus, & eius frater Euphorbius, inſtituerunt, a balneis calidis, quas thermas appellabant, corpora in baptiſteriis, piſcinis, frigidiq; lauacro rurſum aſtringi & corroborari. Vnde Plin. Thuſculi & Laurẽtinæ villæ delicias Gallo ſuo prędicans: Inde, inquit, a cubiculo, balnei cella frigidaria, ſpacioſa, & effuſa: cuius in contrariis parietibus duo baptiſteria, velut eiecta, ſinuãtur, abũde capacia, ſi nare in proximo cogites. adiacet vnctuarium, imo hypocauſtum: adiacet & propnigeum: mox duæ cellæ magis elegantes, quam ſumptuoſę. cohæret & calida piſcina mirifica, ex qua natantes mare aſpiciunt. nec procul abeſt ſphæriſterion, in quo pila trigonali ludebãt. His, mi compater, arbitror

De parietibus fornaceis, Pli. lib. 34. ca. 14.

Ordo ædificiorũ in balneis.

Sphæriſteriũ.

Quibus horis diei veteres balneum indixerint. Plin. lib. 3. Epist. 1.

ſingula veterum balneorum ædificia, & veluti membra, abſoluta: in quibus ſi veterum more in hyeme hora planetarũ inæquali & diurna, nona: in ęſtate vero octaua laueris, poſtea ad veſperã mihi conuiua lautus eris: vbi tandem lactuca ex acetariis, & ouis ſorbilibus, vinoq; ſaturum te mollis excipiet lectus. Vale.

QVIBVS TRIA ILLA APVD HIPPOCRATEM *exercitia acrochiriſmus, chironomia, & corycomachia & alindeſis conſtabant.*

Epiſt. LII.

FRVSTRA quidem miraris, mi Nicobole, tã ſalutaria conſeruandæ & reparãdæ ſanitatis exercitia deſiiſſe, cum in horum vſum magnis impendiis parata ædificia etiam corruerint, vt horum vix nobis relicta veſtigia, illorũ vero nomina non facile agnoſcamus. quotus enim quiſq;, obſecro te, medicorũ eſt, qui hæc Hippocratis de diæta ventriculi plus æquo calidi & humidi exercitiorũ nomina ex integro intelligat? dum ait: ἀλλὰ τρίψις μὴ πολλὴ προσαγέσθω. ἀλλὰ ὀλίγη, μηδὲ πάλη, ἀκροχείελσις, καὶ χειρονομίη, καὶ κωρυκομαχίη καὶ ἀλίνδησις ἐπιτήδεια, ἀλλὰ μὴ πολλή. id eſt, Sed ne frictio multa applicetur, ſed modica: acrochiriſis, & chironomia, & corycomachia, & alindeſis ſunt accommodata, ſed non multa. De horũ nominib. quid mihi perſpectũ ſit, te non celabo. Erãt enim acrochiriſtæ, athletæ, qui citra corporis complexum, ſummis tantum apprehenſis manibus concertabant. Veteres Græci & Hippocrates, a ſcapulis

Hippoc. lib. 3. de Diæta.

pulis

pulis ad extremos digitorum vngues, brachium, cubitum, & ipſam manum, χεῖρα ſimpliciter appellabant. & id quod a cubito ad extremum digitorum apicem protenditur, ἀκροχεῖρα, id eſt extremam manum dicebant. inde ἀκροχειρίζεσθαι, eſt conſertis tantum manibus certare. Vnde Poſſidonius libro Hiſtoriarum vigeſimotertio, κελτοί, inquit, ἐνίοτε παρὰ τὸ δεῖπνον μονομαχοῦσι. ἐν γὰρ τοῖς ὅπλοις ἐγερθέντες σκιομαχοῦσι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀκροχειρίζονται. id eſt, Celtæ Galli aliquando a cœna ſingulare certamen committunt, aut inarmati vmbratili pugna congrediuntur, & inuicem ſummis tantũ manibus concertant. Erat & alia corporis exercitatio, a Cicerone paleſtra, ſed Græcis a manuum geſtu chironomia dicta, qua præceptores & pædotribæ ingenuos pueros motus geſtusque corporis docebant, ne ſtatus corporis indecorus, aut manus & brachia inepte proferrétur, & ne caput & oculi ab aliis corporis partibus diſſiderent, & pedes appoſite proferrẽtur. Horũ ignaros apalæſtritas nominabant. Hac geſtuũ induſtria Perſas, generoſæ indolis pueros exercuiſſe plurimũ, & eorum corpora quaſi formaſſe, Xenophõ auctor eſt. Nec Cicero hãc geſtuũ & pronunciationis ſolertiam ab Æſopo & ſuo Roſcio tragœdis diſcere erubuit, quem adeo attente in theatro agentem ſpectabat, vt etiam in oratione ſua populum Romanũ obiurget, quod Roſcio geſtum agẽte tumultuarit. Hunc L. Sylla dictator aureo annulo donauit, cuius tanta apud ædiles fuit

Gal. lib. 3. Anat. & Hipp. de Fracturis.

Verba Poßidonii repetit Athenæus lib. 4. Dipnoſoph.

Celtarum monomachia & acrochiriſmus

Chironomia. Quintil. lib. 9. ca. 12.

Xenoph. in Cyropæd. & rep. Perſ.

Macrob. lib. 3. Satur. ca. 9.

gratia, vt mercedem diurnam de publico mille denarios, ſine gregalibus ſolus acceperit. & Æſopus ex pari arte ducenties ſeſtertium filio reliquiſſe traditur. Verum cum hæc potius oratorum quam medicorum interſint, alteram chironomiæ ſpeciem percenſeamus, quæ læta ſaltationis ſpecies, a varia & verſatili manuum geſticulatione, chironomus quoq; dicebatur. quam Hiſpanorũ mulieres, in earum chorea, dum digitorum ad pollicẽ alliſione obſtrepũt, referre videntur. Sed qualis lucta Hippocrati fuerit corycomachia, non ſatis liquet. Si Heſychio creditur, tum corycidium fuit olim cõcauum ex pellib. ſcutũ vel inuolucrum, quod ſagittantes ſiniſtro cubito apponebant. Erat & corycos ciſtula pãnaria aut vaſculum, vtri vel folli ſimillimũ, ex pellib. conſutũ. Fuiſſe quoq; nauiculam, & lanceam, pleriq; teſtantur. Verũ vt credam fuiſſe follem gandem, qua in corycino balnei ædificio colluderent, veluti pila, verbis Galeni adducor. Supereſt, inquit, vt de exercitiis dicamus, quæ celeritate peraguntur, citraq; robur & violentiam. id genus ſunt, curſus, & vmbratilis armorum meditatio, & cum duo ſummis manibus concertant, ἀκροχειρισμοὺς Græci vocant, tum quæ per corycum & pilam exercitatio fit, vtiq; cum a diſtantib. & currentib. adminiſtratur. Alindeſin vero fuiſſe in puluere volutationem, prius diximus. Vnde & loca puluerulenta in quibus equi ſe voluntabant, ἀλινδήθρα Græci nominabant. Si plura ex-

Altera chironomiæ ſpecies ſaltatio.

Corycomachia.

Corycus.

exercitiorum palæſtræ genera, & illorum nomenclaturas ac commoda ſcire deſideras, Iuriſconſultorum de his in Pandectis conſcriptas leges, & Galeni De ſalubri victus ratione, & Plutarchi aliorumque hiſtorias legito: quibus ſi te exercueris, ea corporis excrementa per inſenſilem ex poris halitũ digeri, robur membris accreſcere, caloremq; naturalem, omnis concoctionis opificem, adaugeri percipies. Vale.

DE ORIGINE ALCHIMIÆ, DISTILLATIONIS *aquarum, & olei modis, ac illorum vſu.* *Epiſt.* LIII.

QVAS tuus tabellarius nudiuſtertius attulit literas, fronte hilari excepi: quæ impẽdio probabant, quod omne bonarum artium principium eſſe rude dixerim. Sed cur non in noſtro hoc tam præclaris omnifariæ eruditionis ingeniis fœcundo ſeculo expoliretur, quærere videbantur. Quibus facile reſpõdere poſſum, eſſe quoſdã ventricoſos lurcones, neſcio quibus Bacchi ſacris initiati, qui veluti ignaui fuci mella apibus, ſic iſti ſtipendia eruditis prę-ripiunt, & cum ſuis meretriculis obliguriunt: de malis quidem loquor, bonos omni honore dignor. Deinde cum contraria in eodem cõſiſtere ſubiecto non poſſint, nil mirũ, quoſdam inertes aulæ proceres, doctos ferre non poſſe. Deinde quod vulgus, ſollicitus futurorum explorator, & percunctator, ac auidus lucri auceps, eas acceptat artes, quæ tam infirmis ful-

Ob quã cauſam artes incrementa non ſuſcipiant.

ciuntur fundamentis, vt nihil duraturum diu superstrui possit: quales sunt vatidica illa astrologia, & spe diues alchimia. quorum prima rudimenta, Ægyptij primi omnium artiũ auctores excogitarunt: ad quos ob id Pythagoras & Plato nauigarunt, & quib. nõ inepto ænigmate Moses Ægyptũ egressurus, populum Israel aurea & argentea vasa, id est reconditos scientiarũ thesauros surripere iussit. Magnas nẽpe arte chimica opes sibi parauerant. Vnde Diocletianus Cæsar, postquã Achillem Ægyptiorum ducem octo mẽses in Alexandria Ægypti obsessum profligasset, omnes chimicę artis libros, diligẽti studio requisitos conflagrauit: ne reparatis opibus Romanis repugnarent. Nec sane chimia, χημεῖα, quæ metalla cruda in meliora transformat adeo noua ars est: nec temere poetæ finxerũt, Iasonẽ a Pelia patruo ex Thessalia cum Argonautis ablegatũ in Colchos, ad afferẽdum δέρας, id est aureum vellus, ab igniuomis draconib. custoditum, nauigasse: quod Medeæ astu acquisitum, in Thessaliam attulit. non erat sane δέρας vellus aureum, sed liber, vt olim fieri solebat, δέρασι, id est pellibus compactus: in quibus ars conficiendi aurum conscripta fuit. Huius artis beneficio, metallorum formas substantiales, chimeutica quadam admiranda metamorphosi transmutare satagebant. Ad id, illis aquis causticis, ex calcantho & sulphure oleis, ex metallorum mineris, salibus, & plerisq; aliis empyreumatis, sicco calore eliquatis,

Ægyptij astrologiæ & alchimiæ inuentores.

Aegyptiorum aurea vasa. Exod. 2. Hieron. in Epist. & Euseb. de Præpa. euãg.

Bellum Diocletiani.

Diocletianus libros alchimiæ combussit. auct. Suidas. Oros. lib. 7. cap. 16. & Paul. Diacon. in eius vita.

Aureum Colchorum vellus, alchimiæ liber δέρας dictus. Suid.

quatis,opus erat,quib.metalla dissoluerent,& fluxilẽ Mercurij substantiã fixam sisterent, ac elixir suum ab omni fæculentia expurgarent. Cogita,obsecro, quãto vel hodie sublimationis studio & impẽdio,ex optimo vino&omnibus terræ nascentibus,quintã essentiã,quã suũ appellãt cœlũ,Mercuriumq; vegetabilẽ,elicere p alembicũ laborãt: quã tandẽ, vt lento putredinis calore defæcatior reddatur, intorto vitrei vasis inuolucro, aut pellicano Hermetis vase exceptũ, in acinorũ aceruos, vel olearum recrementa,aut si diis placet,in fimo diutius q̃ mẽsem recõdunt. Tali quidẽ chimistarũ artificio pleraq; pharmaca,aquas salutares & causticas, ex aromatibus olea odorifera, leniterq; edaces ex hydrargyro pulueres, putridi vlceris sordes abstergẽtes,quib. momẽto auri addito, temere pestis virus expiare audent, & pleraq; alia magni in cura morborum vsus,cõfici posse nõ abnego. Sed cur stillacij p alembicũ aquarũ liquoris vsus, tã sero a Græcorum & Arabum medicis acceptus sit,admiratione nõ caret: qppe q ego sciã, primus, sed fere etiã postremus Græcorũ medicus Actuarius,aquæ rosarũ meminit,dum ait: Stillaticij rosarũ liquoris,quem Rhodostagma nominant,libra vna,cũ sacharo ferueat,donec euanescat. At inter Arabes Mesue, sublimationis aquarum absinthij & rosarum meminit primus: Aqua, inquit, sublimationis absinthij,fit sicut aqua rosata,& similia, quæ fiunt in vasis sublimationũ. At postquam

De quinta essentia, Ra. Lullius.

Ex alchimia pleraq; pharmaca vtilia.

Mercurij præcipitati puluis noxius.

Serus distillationis aquarũ vsus, & eius causa.

Mesue & Actuarius primi aquæ rosarum & absinthij meminerunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Rasis libr. 7. ad Almans. cap. 5. & Auenzoar arg. viui sublimatione docent.

Rasis, Serapio, & Auicēna, alchimiæ animum adiecerunt, tum illarum vsus sero quidem, sed prope nimis cito dixissem; in medicinam ideo irrepsit; quod stillaticius ille ex herbis, stirpibus, radicibus, & aliis terrenascentibus liquor, longe à suorum parentum virtutibus ideo degenerat. Certum enim est, terrænascentia cūcta ex diuersis & fere insectilibus elementorum frustulis, velut atomis, esse coadunata: ac in illis diuersas & cōtrarias, sub vna tamen totius compositi forma residere virtutes. Vnde illa decātata rhei barbarici radix aluum laxat, eandem astringit, & epatis obstructiones tamen aperit. En rosarum succus vētrem a cholera expurgat, quem illarum aqua & sicca substantia astringit. sed vicissim illarum in vnguibus amaritudo reserat, pulmonisque vlcera consolidat. Nunquid externa vrticæ superficies prurit, & vrit: internus vero eius succus arteriis applicitus, febrilem cordis æstum infrigidat? nunquid & quotidie videmus, ex eadem venæ subterraneæ minera in furnibulo diuersa plumbi, argenti, vel cupri & auri simul eliquari metalla? quorum tamen non parua pars in fumum resoluitur. Quum igitur fæculentiores partes in fundo alembici subsideant; aereæ vero in spiritus fathiscant, ac humidiores cooperculi frigore ingrossati, ex illius alueolo in subiectum vasculum guttatim destillent: nihil certe mirum erit in stillaticio aquarum liquore aliarum partium virtutes, odores quoque

In diuersis vnius subiecti partibus virtutes contrariæ.

De mixturā compositorū, lege Aristotel. lib. 4. Meteor. & Alexand. Aphrod. in libro de mixt.

quoque & ſapores, paucis exceptis, deſiderari, ac immutari. vnde Meſue: Aqua inquit, roſarũ, per ſublimationem facta multum roborat: nec tamen vt illarum ſuccus, vel per infuſionem recentium dilutum purgat, quia ſubtilis earũ caliditas eſt igne diſſoluta: adde quod recondita formæ ſpecificæ virtus, vt in magnete, colocynthide, & ſcammonea, & aliis, per totam æqualiter ſui ſubiecti ſubſtantiam diffuſa, diſperditis aliarum ſubiecti partium viribus, ſuũ robur retinere nõ poteſt, quin illius actio quoque diſpereat. vnde aqua per alembicum de colocynthide aut rheobarbaro extracta, aluũ ſubducere nequit: quum tamen illarum dilutum, in quo ſaltem aliquot horas macerantur, id facile præſtabit. Non certe quælibet forma ſua virtute illæſa, in quouis mixto & κϱάσει, aut temperatura ſubſiſtere poteſt. Nil igitur mirum, aquas, præcipue ſicco empyreumatis calore deſtillatas, a ſuorum parentum virtutib. degenerare. Quod certe plus doctos quã imperitos terruit medicos, effecitque vt illarum vſum ſerius acceptauerint. alii vero, vt illarum defectum reſarcirent, varios per varia organa diſtillandi modos excogitarint. Eſt enim diſtillatio, humoris per calorem in vaporem reſoluti, ac frigore rurſum inſpiſſati eliquatio. Si enim abſque calore ſolis, ignis, aut putrefactionis, fit, nempe per licium, penicillum, ſpongiam, vas figulinum crudũ, humoris expreſſio, aut per cyſſimbium, vaſculum ex hedera factũ,

Hæc Meſue de ſimpl. cap. 12.

Quare aqua laxatiuorum diſtillata non purgat.

Vitiato ſubiecto, & eius formæ virtutes vitiantur.

Diſtillationis definitio.

Cissybium vas hederaceum, per quod vinũ desudat: author Cato.

Florum calore solis distillationis prima species.

Secunda per ignis calorem distillatio.

relicta intus aqua, vini per poros resudatio, nõ proprie distillatio appellatur: sed dum ex vase vitreo super arenam posito, ac florib. referto, aprico solis calore in aliud oblongum humor elicitur, hunc tum distillare recte dicimus. Si vero de vase fictili, stanneo, aut vitreo, supra furnibulum posito, ac fundo eius arena vel cinere ita circumsepto, vt collum eius instar cucurbitæ oblongum, capitello rostri oblongi simili nasoresimo coopertum promineat, ignis succensi calore vaporulentus humor extenuatus, & rursus frigore capitelli & aeris ambiẽtis ingrossatus, in ampullam rostro capitelli appensam guttatim defluxerit, id quoque distillationem appellamus. Sed habenda est ratio vel maxima, ne ignis de lignis semiputridis graueolentib. aut prunis in scrobe suffocatis, aut carbonibus de terra erutis, quos λιθάνθρακες appellant, succensus, suo virulento vapore vasa distillationis inficiat, & liquores coinquinet. Quã noxius.n. horũ vapor sit, cubicula, & hypocausta, & balnea his calefacta testantur: quę in his diuersantes, non ferendo capitis dolore affligunt, vomituq; & lipothymia prosternũt: id quod in balneis Oenosponti ipse cũ illustrissimo principe Palatino grauiter expertus sum. Vnde Galenus merito redarguit Erasistratum, qui ob aeris densitatem aut subtilitatem perire arbitrabatur inhabitantes, τοὺς ἐν Χάρωνι βαράθρους, καὶ τοὺς ἐν τῇ νεωστὶ κεχελσμένους οἰκίᾳ πτάνους, καὶ πνὸς ἐξ ἀνθράκων ὀσμῆς: id est, pestiferos in Charone

Carbones fossiles Misnæ & in Aquisgrano habentur.

Gal. libro 7. de vtil. particularum hæc.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

rone barathros aut domos nuper calce oblitas, aut carbonum odores: quum potius noxia horum qualitate vaporis interirent. Verum in hoc distillationis genere, etiamsi ea quæ natura sunt frigida, solatrum, intybus, lactuca, & id genus, distillentur: empyreuma tamen, id est calorem siccum accidentarium, velut adusta concipiunt. de quibus Galen. ait, τελέως δὲ ψυχρὸν οὐδὲν καυθέντων ἐστίν. ἐγκαταλείπεται γὰρ αὐτοῖς οἷον ἐμπύρευμά τι· ὃ γὰρ οὕτως προσηγόρευεν Ἀριστοτέλης. id est, Adustorũ nullum perfecte est frigidum: relinquitur enim in eis igneitas quædam, quam Aristoteles empyreuma appellauit. Sic atra bilis quoque, quamuis terrestris & natura frigida, quæ ex sanguine adusto gignitur, caloris nõ est expers: æque ac cinis, & acetum. quare peritiores chimistæ, vt ille caloris feruor mitescat, & quasi mulcebrior fiat, minusq; vires euaporẽt, vasis in aquam feruentem suspensis, quam balneum Mariæ vocant, distillationem hanc moliuntur, quam a priscis Græcorum myropolis didicerunt, qui ob easdem causas olea, vnguẽta, ex nardo, spica, lasere, aut folio odorifero, in diplomate, etiam sub dio sereno, lignis ἀκάπνοις, id est non fumantibus, & carbonib. prius incendio purgatis, leniter decoquebant. Qua ratione etiam medicamenta arteriaca, & stomatica q̃ vulgus Arabice Loch appellãt, quoque olim decoquebant, quod Gal. scite his verbis, quæ ob Atticismi leporem adscribam, inquit: διὰ διπλώματος ἕψων, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ ἀγγείου διπλοῦ,

Empyreuma in aquis stillaticiis relinqui.

Gal. libro 9. de simpl. med. Aristot. libro 2. de partibus animal. cap. 2 circa finem.

Atra bilis, cinis & acetũ, calore participant. Gal. 6 de caus. symp.

Balneum Mariæ, & decoctio in diplomate.

De coctione in duplici vase, hæc Gal libro 7. de comp. phar. part. & lib. 4. salubr.

Loch. in diplomate coquenda.

καθάπερ μυρεψοὶ τὰ μῦρα σκευάζουσιν, εἰς μέγαν τινὰ λέβητα θερμὸν ὕδωρ ἐγχέοντες, δεύτερον ἐνιστάντες ἔχοντα ἐν αὐτῷ τὸ ἑψόμενον φάρμακον, εἶτα περὶ διακεκαυμένοις ἄνθραξιν ἢ ξύλοις ἀκάπνοις ὑποκαίοντες. Est & tertia quoque distillationis species, quæ fit vasis distillatoriis medicamento refertis, & in acinorum aceruo aut olearum recrementis, vel fimo obrutis. Horum enim calore putredinali, de medicamentis diu in vase aliquo olei vel vini ardentis liquore maceratis, chymistæ suam quintam depurgant essentiam, ac salutares instaurandæ iuuentutis & prorogandæ vitæ aquas, & nescio quæ non depultricia pestis ac veneni pharmaca alexiteria elicere promittũt: quibus vt ab auro nomen imponunt, ita auro quoque compensari ea volunt. Hanc vero distillationis rationem, pleriq; medici eruditione & rerum peritia clari, ob caloris putredinẽ & fœtidam fimi euaporationem, quã pharmaca infici verentur, abhorrent: quippe ἀεὶ γὰρ ὀλέθρια τὰ δυσώδη, id est, fœtida esse semper perniciosa. Verum hi non perpendunt, ea de vasis putrefactionis exempta, dum tandem per alẽbicum destillantur, ab hac putredinis contagione expiari, cũ ignis calor veneno resistat, & id corrigat. Nam & Hera ex Cappadocia medicus, medicamenti sui stipticitatem correcturus, id tres menses sub terram defodit, & quasi computrescere sinebat: eo ingenio medicamẽti substantiam fieri λεπτομερεστέραν, id est, subtiliorum partium, credebat. Hæc vero destillationum

Tertia distillationis species calore putredinali.

Adagium Galeni, ex secundo in tertium Epid. Hippoc. librũ commentario.

Distillationis per calorẽ putredinis correctio.

tionum genera, ob vaporum in ſublime aſcẽſum, Sublimationes recte dicuntur. At eſt alia apud chymiſtas per deſcenſum Alberto dicta deſtillatio, quo olla vitreata, in ſcrobem terræ defoſſa, huicque alia medicamentis referta, in fundo foraminibus pertuſa, inſeritur, terraq; obruuntur: ſupra quam lignis ſiccis (ἀκάπνοις) accenſis, medicamenti liquor per ollæ fundi foramina in ollam inferiorem deſtillat & deſcendit: qua ratione plerique oleum ex aſſulis lignorum iuniperi, & aliorum, conficiunt.

De medicamento Heræ, Gal. de comp. med. part. & gener.

De diſtillatione per deſcenſum, Alb. in lib. de recta alchym. ſemita.

Fere iam colophonem huic epiſtolæ addidiſſem, niſi prius hoc problema explicandum occurret: nempe ob quam cauſam iura çaponum, & alia pinguia, quum ſint fluxilis & aereæ ſubſtãtiæ, ægre ſublimentur? An quod pinguedo ſupernatans, humori ſubiecto pelliculam inducit, per quam ſubditus humor vix euaporare poteſt: ſic oleum vino aut aquis odoratis affuſum, ea exhalare non ſinit: & raphanus quoq; oleo comeſtus, de ventriculo eructationes, quas ſolet, ciere non poteſt.

Quare pinguia ægre ſublimantur.

Raphanus cũ oleo non eructat.

Ita tibi, quã breuiſſime, potui, vetuſtam diſtillationis & alchymiæ originem recenſui: cuius artis perfectionem ſi quæſiueris, eius miniſtri vt plurimum fugitiui, pro carbonibus cineres, pro metallis & auro cinerum fauillas micantes, tibi in furno relinquent.

Alchymia imperfecta.

Vale, & caue.

De siriasi, febrili capitis *infantium ardore, & cordis a cerebro aestu & refrigerio. Epistola* LIIII.

GAVDEO certe ex animo, optime Patrocle, patronorum meorum vere gloria & decus præcipuum, & gratulor, ex elegãti vxore tua elegantiorem tibi natum esse puerum Theodorulum, id est Dei donum: quem tamẽ siriasi contabescere, conquereris. Itaq; ne inscitia empericorum, & obstetricum temeritate, tam pręclarum coniugii pignus pereat, quid sit, & vnde nascatur siriasis, & quibus remediis extirpetur, paucis declarabo. Hic morbus, etsi non raro post Pleiadum occasum, cum capita destillationibus pituitæ exercentur, præcipue tamẽ Sirio ardentis leonis astro effulgente, & (vt Statius ait) dum calido latrauit Sirius astro, infantium corpora infestat, inflãmatione circa cerebri membranulas, ex putrescente illic coaceruato pituitoso sanguine oborta, cui subest leuis febriculæ feruor, quem Plin. ob id capitis infantium ardorem recte appellat, græce vero σειρίασις (ἀπὸ τοῦ σειριάομαι, id est inflãmor & exsiccor) dicta, cuius symptomata ob eius feruoris siccitatem, sunt, syncipitis & oculorum cauitas, pallor, & totius corporis ariditas, & cũ insomniis, vigilia, ac ex choleræ impetu per feruorem ex acerbitate diarrhœa. Nosti sane, in capitibus puerorum largiorem coaceruari pituitam, quæ æstu recalescens, membranas cerebri feruefacit, somniferosque dissipat vapores.

Stat. lib. 1. syl.

Plin libr. 20. cap. 3.

Paul. Æg. lib. 1. cap. 13.

Alex. Aphrod li. 1 probl. 96.

res. Vnde Alex. Aprod. verus ille a philoſophia medicus, ait: ἡ πύρωσις δὲ διὰ τῶν ἀρτηριῶν κατιοῦσα πρὸς καρδίαν, καὶ ἐκπυροῦσα τὸ ζωτικὸν πνεῦμα, πυρετὸν ἐξάπτει, τῆς χωεὶς σήψεως. καὶ ἐκχολούμενα δ' ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ διαρρίζεται λόγῳ φθορᾶς. id eſt, vt Theodor. Gaza vertit: Feruor deinde per arterias deſcendens ad ſedem cordis, & ſpiritũ vitalem feruefaciẽs, febrem ſiue putredine accendit. At vero bilis per febrem adaugeri ſolita, aluum mordens, profluuium ventris mouere poteſt. Cauſam enim & originem mali eſſe in cerebro, inde accipimus, quod omnia infrigidantia, vt oxyrhodinum, ſuccus ſolatri hortẽſis, cucumeris, ſyncipiti, fronti, temporumq; arteriis, cum otthoniis applicati, hunc ſiriaſis feruorem extinguũt: id quod & cucurbitæ ramẽta, *domeſticæ pręcipue, præſtant. Vnde Dioſc. κολοκύνθης, τὸ δὲ ξέσμα αὐτῆς παιδίοις σειριάσιν ὠφελίμως κατὰ τοῦ βρέγματος καταπλάσσεται. id eſt, Ramẽta cucurbitæ cõtra capitis infantiũ ardores, quos ſiriaſim vocant, vtiliter emplaſtri modo ſyncipiti imponũtur.

Dioſc. lib. 2. c. 120. & libro 4. cap. 65.

Hũc vero feruorẽ a capite p̱ arterias ad cor defluere, id certiſ. argumẽto eſt. Nutrici pri⁹ dięta frigida & humectãte indicta, poſtq̃ vrticas in mortario cõtuſas, addito momẽto vnguẽti διὰ αἰγείρου, qđ populeõ vocãt, arteriis tẽporũ ac metacarpii applicuerã: ſingulis vero quaternis horis innouarã, ille ſiriaſis feruor plus min⁹ biduo extinguebatur citius.

Vrticæ ſuccus ſiriaſim puerorum curat.

Quandoquidẽ his argumentis & Alexandri teſtimonio, Galenus conuinci poteſt, cor ipſum cerebri feruore inca-

Galen. libr. 8. de vſu part. reprehendit Ariſtotelem

dicentem, cerebrum ob cordis refrigeriũ esse factum.

Aristotelis a Galeni calumnia defẽsio.

lescere, videmus quoq;, cum pituita aduẽtitia cerebri calore liquefacta, supra corporis molẽ destillat, febrem ephemeram in spiritib. cordis succendi. Proinde dic quæso Galene, quid obstare possit, quãuis cerebrum vt sacra Palladis arx, ingenii & sensuum domiciliũ, in sublimiori corporis loco, velut in specula, ob sensuum organa collocatum, longo interuallo a corde distet, vt non congenito eius frigore etiam natiuum cordis calorem temperare possit? Quippe quum calor naturalis, cuius cor est infurnibulum, opera naturæ promouere non possit, nisi pro formæ specificæ ratione contemperatus fuerit. Natura, inquit Aristoteles, idcirco aduersus cordis sedem & calorem cerebrum molita est, quod calorem feruoremq; cordis moderatur, & temperiem affert. Non quidem hæc scribo, vt tanti medicorum principis autoritatem eleuare velim, sed vt veritati patrociner: simulque ostendam, neminem in omnib. nec horis omnibus, sapere. Galenus certe mihi non persuadebit, aerem per pulmonem inspiratum, aut per arterias pulsatiles cordis diastole attractum, quouis tempore & in quauis regione suo refrigerio, nisi & cerebri tepor conspirauerit, cordis æstũ satis contẽperare posse. Ideocũ in macrocosmo terra quoq; solis calore siccata & calefacta, solo ex aere vẽtorũ flatu refrigerari nõ posset: a natura in sublimi constituta est media aeris regio gelida, quæ vapores de terra & vndis in altum sublatos, suo frigore in

Hæc Arist. li. 2. de partibus animal. cap. 7

Scita lunæ & mediæ aeris regionis in macrocosmo, cum cerebro in microcosmo comparatio.

Arist. libro 2. Meteor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

in pruinam aut imbres congelaret, & harum aſpergine terram irrigaret, & nocturno lunæ frigore refrigeraret: ita quoque natura, ſapiẽs omnium, & præcipue in humani corporis fabrica, architectrix, in capite cerebrum frigidũ, veluti lunam, in ſublimi collocauit, vt alteratis ſuo frigore ſpiritibus per arterias cordis, veluti luna & media aeris regio, ſolis æſtũ; ſic quoque cordis feruorem in microcoſmo temperaret. Sed de his ſatis, ſuperque. Noui quidem, quam indecorũ ſit mortuis conuiciari. Græcorum enim adagiũ eſt, οὐχ ὅσιον φθιμένοισι λοιδορεῖν. & Plancum tradunt Pollioni reſpondiſſe, cum mortuis non niſi laruas luctari. Solon quoque lege cauit, ne quis in defunctos maledicta cõiiceret. Ego quoque, quãtum fert veritas, nec viuis niſi coactus, vel laceſſitus, obtrectare ſoleo. Noui tamen quoq; eſſe ſanctum & pium, pro iuſtitia, pietate & veritate, ac ſalute proximi, tanquam pro aris & focis depugnare. Proinde miſeret me puerorum, & tui Theodoruli, qui ſolo vagitu & lacrymis ſupplices medicorum & matris opem implorant: quos medicorum auxilio deſtitui, vel eorum ignorantia perire, eſſet quidem facinus flagris dignum. Ne id accidat, Auicennæ de puerorum ſiriaſi errorem detegere cogor. Vtinam vero (quod & Galenus noſter optat) ne quis niſi propria inuenta, & a ſe experta conſcribere auderet: tum profecto Auicenna nec vaſtum illum canonem aliorum inuentis, nec quidem ab eo,

Mortuis non maledicendũ.

Plin. vterque: hic in prologo, ille in 1. epiſtola lib. 8.

Plutarch. in vita Solonis.

Gal. lib. 8. anatom.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Auicenna salutaria cum lethiferis confundit.

nedum ab eius interpretib. intellectis, ex Rase, Galeno & Ægineta locupletasset: nec salutarium herbarum descriptiones, cum lethalium miscuisset, & permutasset: aut omnia apostematum genera pestifera, cum minus noxiis, illorumq; curas & nomina, magno mortalium periculo confudisset. qui omnia à Rase & Paulo Ægineta de infantium siriasi conscripta, in capitulum de Erysipelate cerebri ad verbum congessit, ac erysipelas in cerebro esse definiuit. Sed quis nescit, Siriasim capitis ardorem cum erysipelate ex diametro pugnare? Siquidem est erysipelas ex flaua bile circa ceruicẽ, vterum, crura, & alias quoque corporis partes, cum inflammatione abscessus, aut vt Græci dicũt, ἔρευθος διάπυρον μετὰ φλογώσεως. qui si partem affectam exulcerauerit, tum & nomen naturamque herpetis esthiomeni sibi vendicat, & cum febre ephemera non raro coincidit. Verum si cerebrum, vt Auicenna arbitratur, obsederit, febre ardentissima corpus affliget: & vt cerebri sphacelus, id est morticinium, tertio ægrotum die perimet vt plurimum. quorum singula siriasi non competunt. Nam siriasis longe est erysipelate mitior capitis morbus & ardor, qui sanguine pituitoso, vel ipsa pituita circa panniculos cerebri putrescẽte, ac spiritus in arteriis inflammante, cum leui febricula, vt plurimum in æstatis feruore, infantib. accidit: adultis vero his, quibus, vt Alexander Aphrodiseus ait, ἐν κεφαλῇ φλέγμα ἢ ξανθὴ χολὴ βραχὺ σωρευθῇ

De erysipela cerebri, Auic. lib. 3. fen. 1. cap. 5. vbi siriasim esse cerebri erysipelam falsè docet.

Gal. lib. 14. Method. & ad Glauc.

Hip. lib. 7. Aph. 51.

Alex. Aphro. li. 1. problem. 96.

ῥευθῇ, ἢ δὲ σαπείη, καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς δὲ καὶ τοῦ πυρώδους ἀέρος τὰ πνευματικὰ ἐκπυροῦται, id eſt, Accidit etiam firmæ ætati ſiriaſis, cum pituita redundat in capite aut flaua bilis parumper colligitur, vel etiam putreſcit, & per inſpirationem aerei feruoris, ſpiritualia calore febrili incenduntur. Sed video quid tibi obſtet, quo minus mihi aſſentiaris: nempe quod ea remedia, quib. Dioſcorides & Paulus Ægineta ſiriaſis feruorem extinguunt, cum frigida ſint & humida, eryſipelati morbo calido & ſicco, æque cenſes profutura: ob idq; eundem quoque eſſe morbum ſuſpicaris. Sed falleris, certe falleris. Ratione enim concoctionis morbi, quæ (vt Galen. ait) eſt alteratio faciẽs ceſſare putredinem, remanente ſubſtantia, eadem exigunt medicamenta: ſi ſane frigida prædicta ſyncipiti, arteriis tẽporum, & metacarpij ac frontis, in quarũ conceptaculis calor ſiriaſis delitеſcit & feruet, tũ extincto vel alterato in pãniculis cerebri & arteriis calore externo, qui putrediné incendere potuiſſet, certe eam iam prohibuiſti, & morbum concoxiſti. Hoc idem eiſdem remediis in eryſipelatis cura præſtare poteris. Sed quantum ad cauſam & morbi ſubſtantiam ſpectãt, longe diuerſis opus eſt remediis: quæ morbi ſubſtantia, & interna illius cauſa, tibi indicabunt. Atq; vtinam hæc neoterici noſtri ſeculi medici, q de puerorũ morbis ſcripſerunt, quos Auicẽna ſuis erroribus implicuit, perpẽdiſſent: tũ fortaſſe puerorũ ſaluti, & tuo Theodorulo

An eadẽ ſint Eryſipelæ & Siriaſis remedia.

Gal. lib. 3. artis paruæ.

melius consultum foret: quem Deus tibi, vt spero, breui sospitem reddet. Vale.

AN PRANDIVM COENA FRVGAlius esse expediat. *Epist.* LV.

QVID Romani imperij proceres in Augustanis comitiis, de Magdeburgensium expugnatione decreuerint, nondum diuulgatum est. Verum illud te latêre nolo, plerosque ducum ac Cæsareæ maiestatis archiatros illic apud pharmacopolam Schelleberger conuenisse, & cum datis dexteris alter alterum plurima salute impertiisset, tum vnus illorũ infit: Dextræ iunctæ amicitiam spondent. & quandoquidem conuiuium esse amicitiæ philtrum, a teneris audiui, expedire ad amicitiæ confirmationẽ, vt collatis symbolis, vna apud pharmacopolã cœnaremus. Tum alius, vt vna potius pranderemus, suadebat. nam tolerare, inquit Auicenna, famem, stomachum malis replet humoribus. Tum ego: Prandẽdum quidem sobrie, cœnandum vero esse liberalius, aiebam. Tum omnes, Auicennam & Conciliatorem Petrum de Appano aliter statuisse, vno ore testabantur. At ego id eos contra Hippocratis & Galeni decreta, & vetustissimam nec minus salubrẽ heroũ Troiani belli vict⁹ rationẽ, præcipere aiebã. Verũ quib. testibus & rationibus id asseruerim, paucis accipe: Nẽpe si Philemoni creditur, Troiani belli temporibus Græci experrecti vtebantur mane ἀκρατίσματι, id est

Auicen. fen. 3. lib. 1. Conciliator differ. 121.

Althenæus li. 1. & Suidas. Quatuor Græcorum comedendi tẽpora.

id est ientaculo, frugi quidẽ, quod a surgendo διανίϛησμον appellarũt. Deinde vero ab ortu solis hora diei tertia ἀρίϛῳ, id est prãdio. ad vesperam vero ἑσπερίσμαλι, id est merenda. deinde post solis occasum δείπνῳ, cœna vtebantur: quam etiam ἐπιδορπίδα nominabant: quoniam δόρπῳ, prandio succederet. Hæc veteres. Præterea cœnam ita frugi instituerunt, vt in acratismate solo pane in mero macerato vescerentur. Nam teste Atheneo, acratisma dicitur διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν ψωμὸς. Athletæ quoque palæstritæ, pãcratiastes & pugiles, a Græcis βαρεῖς dicti, quamuis omnifariis palęstræ exercitiis & valẽtioris alimenti victu, obœsiorem corporis habitum & robur sibi comparare studerent, interdiu tamen a variis ferculis, quorum natura & concoctio dissideret, sibi cauebant: & in prandio solum panem coliphium edebant. At in cœna liberius genio indulgebant: & præcipue carne suilla, quia copiose nutriret, vescebantur. Horum panis ex flore tritici siligineo, addito fermenti momento, modice pistus, habebat panis colibi teretem & instar passali oblongam formam. Sic ientaculum & prãdium quoque antiquorum solo pane & modico vini constabat. Proinde Cor. Cels. ait: Hyeme plus esse conuenit, sed minus & meracius bibere. Si prandet aliquis, vtilius est exiguum aliquid, & ipsum siccum sine carne, sine potione sumere. & Iulius Capitolinus refert, Antoninum Piũ Cæsarem, senem iam & silicernium, mane an-

Acratisma, ientaculum.
Aristos, prandium.
Hesperisma, merenda.
Dipnos, cœna
Victus athletarum.
De coliphio pane athletarum qui dicebantur βαρεῖς, Gal. li 3. & 5. Salubr. & li. 1. de aliment. ac Iuuenal. sat. 1.
Varia fercula obsunt: Macr. lib. 7. Satur.
De panis speciebus, Athen. lib. 3. Dipn.
Cor. Cel. lib. 1. cap. 3.
Antonin. Cæsar pane sicco vescebatur mane.

Demetrius et Democritus odore panis et mellis viuebant. Athen. li.2. Arsenius, & Laertius in vita eius.

tequam salutatores venirent, solo pane sicco robur virium sustentasse. Est certe tam præsens panis alimentum, vt solo eius recentis ex furno odore Demetrius Cydonius multorum dierum famē facile tolerauerit: & eius, ac mellis odore cocti, Democritus iam moriturus, vitam, donec thesmophoria Cereris sacra finirentur, prorogarit. Et Aristoxenus perhibet, Pythagoricos nō aliud quam panem cum melle Attico prandere solitos. Erat nempe placentæ genus quod ex butyro, semidale, & melle conficiebatur: gratum palatui obsonium. At apud Homerum Eumæus, quamuis subulcus, Vlyssi aduenienti, & nondum cognito, duos mactat porcos, & carne suilla in veru tosta illi cœnam, addito optimo vino, instruit: ex quibus constat, veteres longe maiori ferculorum apparatu, & magis oppipare cœnam quam prandium instruxisse. Nouerant sane æthereo Apollinis & Veneris, solis pedissequæ, ac Mercurii spiritu & radiis, qui mane nostrum obsident hemisphærium, nostras quoque ingenii vires illustrari: quapropter antelucana solis & diluculi tempora ingeniorum exercitiis, & sapientiæ studiis dicata, sobria esse voluerunt, ne crapula ingenii acies obtunderetur. Est namq; σωφροσύνη πάντων τῶν καλῶν χορηγὸς, id est, sobria victus ratio est omniū virtutis bonorum dispēsatrix. Anim⁹ quippe adipe & sanguine suffocat⁹, inquit Galenus, nihil cœleste meditari potest. Vnde sacer ille vates, & omnipotētis Dei tuba

Pythagoricorum prandiū, panis.

De hac placēta Gal. lib.5. Salubrium.

De Eumæo subulco, Home. Odyss. 3.

Mane ingenium viget.

Præclara tēperantiæ, & sobrii victus laus.

Dauid,

Dauid, nunquam veſperi, ſed ſemper mane & in diluculo Deum in cithara ac pſalmis collaudare præcipit. Nam vt mens ingeniique acumen mane eſt longe expeditius, ita nocturna ferculorum cœnæ concoctio eſt diurna longe vegetior, & multis nominibus magis exacta. Primum, ratione nocturni & humidi lunæ ſplendoris, quod his verbis Daphnus apud Athenæum medicus ſcite declarat: ὠφελιμώτερα ἐστι, φίλτατε, τῷ παντὶ σώματι τὰ νυκτερινὰ δεῖπνα. τὸ γὰρ σελήνης ἄστρον πρὸς τὰς τῆς τροφῆς ἁρμόττει πέψεις, σηπτικὸν ὑπάρχον. κατὰ σῆψιν γὰρ, ἡ πέψις. εὐσηπτότερα γοῦν τὰ νύκτωρ θυόμενα τῶν ἱερείων, καὶ τῶν ξύλων τὰ πρὸς τὸ σελήνιον κοπτόμενα, καὶ τῶν καρπῶν οἱ πλεῖστοι πρὸς σελήνιον πεπαίνονται, ideſt: Cõducibiliores ſunt, ô amice, omni corpori nocturnæ epulæ. nam lunæ aſtrum ad cibariorum concoctiones multum confert: eſt enim putrefactiuum. concoctio enim quædam putrefactio eſt. Victimæ ſane noctu in ſacrificiis mactatæ, ſunt digeſtibiliores. nam & ligna ad lunæ ſplendorem cæſa, citius putreſcunt: & fructus quidam matureſcunt. Deinde plura & valentiora alimenta in cœna, quam in prandio, ratione caloris naturalis, qui concoctionis opifex, nocturno frigore & ſomno augmentatur, eſſe offerenda, aduerſarium hac ratione cõuincemus. Nam perinde vt integer annus proprio ſolis per duodecim zodiaci ſigna motu diméſus quatuor qualitatib⁹ diſcreta habet tẽpora: ſic pariter naturalis dies, motu ſolis per duodecim animalium

Quare noctu cibus melius digeratur.

Luna concoctionem promouet. Athen. lib. 7.

Quid ſit valens alimentum, Cornel. Celſus lib. 2. cap. 17. declarat.

Temporum anni cum diei partibus collatio.

circuli signa commensuratus, quatuor quoq; disparia habet tempora. Aurora quidem leni tepore vernat, meridies solis æstu incalescit, crepusculum instar autumni qualitates aëris euariat: deinde nox, altera hyems, frigore torpet, quo pori corporis, ne calor naturalis diffletur, constringuntur: qui diurnis vigiliis, corporis ingenii, sensuumque laboribus dissipatus, a solis occasu, ingrauescēte frigore, interna præcordia & ventriculum, primariam concoctionis officinam, subit. Quare recte Hippocrates inquit: Ventres hyeme & vere natura calidissimi sunt, & somni lōgissimi. quare per ea tempora alimenta copiosiora sunt exhibenda. Etenim tum calor innatus plurimus est: vnde & pluribus egent alimentis. Atqui cum nox, somno dicata, frigore hyemi correspondeat, quis ad noctem copiosius cœnandum esse, quam prandēdum, inficiabitur? Nemo. Accedit ad hæc somnus, quo vt interna omnia magis calent, virtutes quoque & spiritus naturales plus vigent: quæ etsi nullas habent ferias, tamen cum virtutes & spiritus animales, ex his nati, suo funguntur officio, in vigiliis magis dissipantur. Ad exactam quoque cœnæ digestionem, temporis longitudo ab ea ad prandium vsq; plurimum confert: quippe quæ duplō, prandii ad cœnam vsq; interuallum superat. Vnde Galenus de Conualescentium victu: Semper, inquit, studebimus, vt valentius alimētum vesperi exhibeamus: quoniam non solum

Hip. li. 1. Aph. 15. & Gal. Ce doct. Hipp. et Plat. libro 8. Arist. sect. 24. Probl. 13.

Hæc Gal. lib. Method. 7. copiose docet.

ſolum quies & ſomnus, ſed etiam lõgius tempus naturalem huius concoctionem excipit. rationabile eſt igitur, vt valentiores ciborum hoc tempore offerãtur. Quod athletæ omnes, ratione & experientia edocti comprobarunt. Ex his clare perſpicis, hanc prandendi, vberiuſque cœnandi victus ratioñe, vt ſanis & a morbo conualeſcentibus ſalutarem, veteres medicos, pædotribas ac gymnaſtas ſummopere approbaſſe: niſi a teneris alia edendi conſuetudo; quæ validas & nullo modo negligendas indicationis diætæ vires habet, obſtitiſſet. Qualis vero ægrotis victus ratio competat, patientis vires natura & tempora morbi aperte indicabunt. Quorum diæta, in hoc vno cum ſanorum conſpirat, quod hi dum corpus quieſcere poſſit, illi dum morbus quieſcit, remittitur, vel dat aliquas inducias, commode cibari ac vires reficere poſſunt. At in valetudinariis longe diuerſa eſt victus ratio, quam in ſanis. Sunt namque valetudinarii quidam, quorum ventriculus ob imbecillitatem, aut ſenſus neruoſi eius orificii acuitatem, ἀσιτίαν, id eſt inediam non fert. Poſtquam enim epar & ſplen per venas portæ & meſenterii ex eo chylum ſuxerint, tum ipſe alimenti indigus, ieiuniiq; impatiens conuellitur: aut per eaſdem venas de præcordiis rurſum noxios, in ſinum ſuum humores allicit, quorum ad cerebrum exhalatione vertigo, ſcotomia, aut niſi tempeſtiue paſtus fuerit, ob ſtomachi cum cerebro con-

Cõſuetudinis in diætando vires Hipp. li. 2. Regimin. acut. declarat.

Hip 1. li. Aph. copioſe docet.

Alia prandẽdi cœnandiq; valetudinariorum quam ſanorũ ratio.

Qui inediam ferre non poſſunt.

De Diodoro grammatico, hæc Galen. de cura per venæ sectio. & lib. 5. De loc. affect. cap. 5. Cruditate laborantium diæta. Hip. in fine libelli de salub. diæta.

sensum, epilepsia accersitur. Sic Diodorus grammaticus, si irasceretur, aut ludi literarii negotiis aut forensi actione occupatus, paulo diutius inediam sustineret, morbo comitiali corripiebatur: donec Galenus illi suaserat, vt ad roborandum stomachum quouis mane ἀκρατίσματι, ientaculo, scilicet pane in vino subacerbo macerato, vteretur: quo stomachi subsidio, vir ille 20. annis integra inculpataq; valetudine vitam transegit. Et quibus venter imbecillis & frigidus copiam ciborum concoquere noctu non poterit, si postero die ventriculus cibariorum odorem eructauerit, & hypochondria flatu suspensa turgent, Hippocrates his diu ob humorum cruditatem dormire, ac corpus straguli tepore fouere ac exerceri, & plus meri bibere, parciusq; isto die cœnare suadet. Et quibus ob venarum in visceribus obstructiones alimentum nō distribuitur, ac cibi recrementa in stomacho relicta, humida & cruda per aluum deiiciuntur, hos panem bene in furno tostum, ac vino intritū comedere, & vinum bene temperatum bibere, ac μονοσιτέειν, semel tantum comedere, vel vno tantum cibariorum genere vesci, & a cibo quiescere iubet. Quibus vero semel, bis, aut crebrius in die parum vel plus cibi offerēdum, id valetudinis natura, anni tempus, edendi cōsuetudo, ætas, ac naturales hominis vires, medico perito facile indicant. nam si hæ imbecilles, vt in senio effœtis, & conualescentibus

Has diætæ indicationes, Hippoc. lib 1. Aphor. 17. & li. 2. reg. acut.

extite-

extiterint, illis quidem crebrius, ſed pro vna vice parum cibi offeretur: quoniam in his calor naturalis exilis, congeſta alimentorum copia, vt ignis coaceruata lignorum ſtrue, ſuffocaretur, nec eam ventriculi vires cõficere poſſent. Proinde Galenus a morbo conualeſcentes, ad recuperandas vires ter in die cibare conſueuit. Sic Antiochus medicus, plus quam octuagenarius, ter in die comedebat: nec tamen deſidem vitam domi egit, ſed quotidie in forum ad ciuium concilium, & ad viſendos ægros, ad trium ſtadiorum iter pedes conficiebat. ſi quo longius progrediendum erat, tum in ſella deferebatur, aut in vehiculo vehebatur. poſtea, deiecta prius aluo, in aliquo fori loco, remotis arbitris, circa horam diei tertiam vel quartam, panem cum melle Attico edebat. Deinde aliquid legens ipſe, aut cum aliis de rebus grauioribus communicans, vſque ad horam ſextam diei in foro perſeuerabat: deinde in balneo publico, frictione & exercitiis ſenili ætati opportunis curatus, domi mediocriter prãdebat, primũ his acceptis quæ aluum laxant: poſt hæc piſcibus maxime quos ſaxatiles vocant, vel qui in alto mari degunt, veſcebatur. at in cœna a piſcibus abſtinuit, & aliquid boni ſucci, quod non facile putreſceret, vt alicam ex mulſo, & auem iure ſimplici incoctam edebat, merumque bibebat. Hac ratione victus Antiochus in ſenio vſus, ſenſibus illæſis, membriſq; omnibus integris, ad extremum vitæ durauit. At

De ſenũ diæta Gal. li. 5. Salu. Paulus lib. 1. cap. 33.

Gal. li. 7. Met.

De Antiocho & Telepho ſenibus, hæc Galen. lib. 5. Salub.

Telephus grammaticus, Antiocho ætate prouectior, centum annos natus, diebus quibus non lauabatur, circa tertiam diei horam, cum exigua fricatione oleo inũctus, mox mel optimum crudum, alicę in aqua coctæ permixtum, edebat: eoque ſolo pro ientaculo contentus fuit. prandebat hora ſeptima, aut paulo citius, primum oleribus, deinde piſcibus, aut auibus comeſtis. Veſperi tantum panem vino diluto madidum edebat, vinumque ſenilis ætatis nectar bibebat. Quamuis vterque ſenex fere magis ſobrie cœnauerit, quam pranſus ſit: non tamen id euertit, quod ſanis liberalius cœnare quam prandere, ſalubrius eſſe dixerim. Non enim hęc ſunt ſanorum, ſed valetudinariorum victus paragdimata. Nam, vt Ariſtoteles ait, ſenectus ipſa morbus eſt: & Græcorum parœmia τὺς γέροντας δὶς παῖδας, ſenes bis pueros aſſerit. Decrepitos igitur, vt pueros quoque, pauco alimento, ſed crebrius reficere, inſtar ellychnii in lampade oportet, quod frequentem exigit olei ſuffectionem: quam ſi confertim affuderis, ellychnium extingues. Sũt & in hac valetudinariorum victus claſſe, qui cerebrum infirmum, frigidius & humidius, quam temperamentum exigit, habent. Cum enim, vt Ariſtoteles inquit, alimentum per venas ſurſum reſpirat, excrementum eius, ob loci vim refrigeratum, fluxiones pituitæ mouet, quæ illic inſtar imbrium in aëre generantur. Cum enim ex terra vapor exhalat, a calo-

De ſenili victus ratione, hæc Hipp. & Gal. l. 1. Aph. 13. & 14.

De catarrhi & pituitæ generatione, hæc Ariſtot. lib. 2. de par. anim. cap. 7.

a caloreque effertur in ſublime, vbi ſupernum aërem ſubierit, frigidum, conſiſtit: denuoque in aquam, propter refrigerationem, & in terram defluit. Aut ſi magna paruis conferre licet, quemadmodum in Chimica mineralium, aromatum & herbarum deſtillatione, illorum vapor vi ignis in ſublime cooperculum effertur, & eius ac aëris ambientis frigore in liquorem condenſatus, in ſubiectum receptaculum defluit: ſic de vberiori cœna vapor per venas in cerebrum ſublatus, quem cum naturales cerebri vires ob copiam eius concoquere non poſſunt, illius excrementa frigiditate cerebri in liquorem condenſatæ, ad oculos, aures, & in ſubiectas capiti partes deſtillant: vnde ophthalmia, tabes, & mille ex catarrho morbi naſcuntur: in quibus parcius cœnare quam prandere, non diſſuaderem. Habes modo quæ obiter de veteri prandii & cœnæ vſu illis recenſui. Illud tamen velut corollarium cœnæ adiicere, & te admonere volui, vt ab amicis in conuiuium accerſitus, omni ab animo excuſſo mœrore, alacris interſis. Noſti ſane, ventriculi orificium, quadam lege conſortii, per conſenſum cordis affectibus quoque affligi: quod & veteres, & noſtrates quoque vel hodie, ob id cor appellant. cum quibus & cerebrum, tertius huius fœderis collega, quoque conſpirat. Vnde Diodorus grammaticus ira percitus, epilepſia corripiebatur: & triſtes non faſtidire modo cibum, ſed

Vnde Corn. Celſ. lib. 1. c. 4. caput infirmũ habenti modicum victũ præſcribit.

De Diod. hoc Gal. lib. 5. de locis affect. capit. 5.

acceptum quoque rursus euomere, vidi. Vale.

De siligine, et ex eo pane, & azymo. Epist. LVI.

Tabellarius tuus mihi retulit, te non tam quib. ferculis cœna illa a pharmacopolæ medicis cōdicta, opipare instructa sit, quã quo ænigmatũ ac ꝓblematũ sale & lepôre a tã raræ eruditionis viris fuerit cōdîta, scire magnopere desiderare. nō enim eos in tacita Pythagoræorum schola, aut cum Areopagitis (qui Athenis in templo Martis tacentes iudicabant) cœnasse. Et quidem recte arbitraris. nam silē- tium cubiculum, non conuiuium decet. quum enim animus mœstus cibum abhorreat, conuiuas esse alacres, ad cibi concoctionem non parum expedit. At verba, inquit Macrobius, non minus quã vini dulcedo exhilarare conuiuium. vnde nobile illud vinum Nepenthes, quod Helena propinauit Telemacho, præclarum mœroris pharmacum, nō erat radice Oenopię ex Ægypto allatæ, vel aliquo aromatum ex India succo, sed lepida de heroum Troiani belli stratagematibus confabulatione conditum, qua mœrorem ex animo Telemachi sustulit omnem. Sic cœna nostra non tantum ferculorum apparatu, & aromatum illecebra, pollucibilis: sed eruditorum virorum colloquio iucunda. Quum igitur primum esu nasturtij ex acetario stomachum languentem incitas-

Colloquium exhilarat conuiuium.

Macrob. li. 7. Satur. Gellius lib. 13. cap. 11.

De Nepenthe Hom. Odiss. δ Macrob. li. 7. Saturn.

incitassent, & ferculis primæ mensæ pene saturi, animumque mero exhilarassent: his sublatis, symposiarcha noster mala cottonea, citria, arantia, illorumque cortices, pira, mespila, condita quidem, & varia quoque ex sacharo & melle confecta τραγήματα ac πέμματα, quæ Latini secundæ mensæ bellaria appellant, in phialis vitreis & argenteis apposuit. & ne illorum dulcedine lingua imbuta, vinum insipidum appareret, Critobulus ex Thuringia medicus, panem ex purissima siligine confectum poposcit. Tum Grimaldus, ex Austria medicus: Nequaquam, inquit, ex siligine, sed panem ex optimo tritico, quem robum appellant, in clibano pistum, artopœus nobis afferat. Ignoras, inquit, Critobule, clarissimos ex Hispaniis medicos nobiscum discumbere, in quorum terris siligo non seritur, & qui ob id non atro ex siligine pane, sed ex tritico tantum vescuntur? Tum Critobulus: Sane, inquit, ô Grimalde, intelligo quid veteribus sit siligo, te plane ignorare. Veteres enim siliginem non modo alteram tritici speciem, in quam triticum in vliginoso loco satum, tertio anno degenerat, sed esse quoque a furfuribus depuratissimam ex tritico εὐγενῆ, id est, generoso farinam putarunt, quam Plinius tritici delicias appellat. vnde Cornelius Celsus: Ex tritico, inquit, firmissima siligo. & idem Plinius ait, Ex siligine lautissimus panis,

De bellariis hæc A. Gell. lib. 13. cap. 11.

Siligo veterũ, purior tritici farina: Plin. *lib.* 18. *cap.* 8. *&* 10. *ac* 11. *Cels. lib.* 2. *cap.* 17.

De *tritico hæc Columell. lib.* 2. *cap.* 6. *&* 9.

piſtrinarum opera laudatiſſima. Summa enim laus panis, ſiliginis bonitate, & cribri tenuitate conſtat. Similago, inquit, ex tritico fit laudatiſſima, quæ Græcis σεμίδαλις dicitur. vnde

Gal. lib. 2. ad Glauc. cap. de abſceſſibus.

Galen. ad Glauconem ait, ἔνιοι τῶν πυρῶν πλείστην ἔχουσι σεμίδαλιν, οὓς εὐγενεῖς προσαγορεύουσιν: Quoddã triticum plurimam ſemidalim habet, quod generoſum appellant. ex hac exquiſite a furfure depurata, panis piſtus ſilignitis: qui vero parum ab illius puritate defecerat, ſemidalitis dicebatur, id eſt ſimila. Vnde vel hodie adhuc Lembergi, in meo natali Schleſiæ oppido, panis triticius *ſemel* appellatur, atque hic inter

Panis ſilignitis & ſemidalitis.

Pſellus lib. 2. de victus rat.

genera panis primas obtinet. Vnde Pſellus inquit, panis ex polline tritici ſiliginaceus recens, odore omnes capitis ſenſus recreat, ſpiritus cõfirmat, & vires reficit infirmas. Conficiebatur & panis ex tota tritici molis exactius fracta ſubſtantia, non diſcretis cribro furfuribus, αὐτόπυρος a Celſo & Galeno dictus, ἐπείπερ ὅλος αὐτὸς ὁ πυρὸς, ἀδιακρίτως ἀρτοποιεῖται. Iſte quoq; panis, ob farinæ cum furfuribus commixtionem, Dioſcoridi ſyncomiſtus dicitur: Ex tritici, ait, ſimilagine panis valẽtius eo nutrit, a quo nihil furfuris cribro excuſſum fuerat, quem ſyncomiſton appellant. Sed panis qui ex trimeſtri tritico fit, leuior erit, & facillime digeritur. Trimeſtre namque triticum Martio menſe ſeritur, ruſticis pergratum: & tertio menſe metitur. Hinc apud Philillium comicum ſeruꝰ inquit, αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκγόνους τριμήνων.

De his ex tritico panis ſpeciebus, Gal. li. 1. de facult. alim. & li. 2. ad Glauc. Celſus lib. 2. ca. 17. Athen. lib. 3. Dipnoſ.

Trimeſtre triticum Sitaniũ quoq; dicitur Dioſcor. lib. 2. cap. 76. & Colum. vt ſupra. Plin. li. 1. cap. 8.

id eſt,

id eſt, Ipſe adſum, afferens trimeſtris tritici ſoboles: id eſt, panes. Concors certe eſt medicorũ ſententia, panem ex pura tritici ſiligine, ſilignitim plus alere, ſed meatus quoq; obſtruere: ſyncomiſtum vero, vt Triphon Alexan. ait, εἶναι διαχωρητικώτερον τοῦ καθαροῦ, id eſt, melius ſubducere aluum. Accipis ne igitur Grimalde, ait, claſſicos vtriuſque linguæ autores exquiſite puram tritici farinam, & ex ea panem, ſiliginẽ, ſimilaginem, & ſemidalim dicere, vnde panis σιλιγνίτης, id eſt ſiligineus conficiebatur? Tum Grimaldus reſpondit: Si erraui, ignoſce, ſeductus a Platina, autore non proletario, erraui. is enim, Siliginem (inquit) Aphricanam, cuius panem veteres laudabant, nequaquam ſimilẽ huic crediderim, qua noſtra ætas veſcitur, cum nullum genus panificii hoc ſit inſuauius, & quod auiditatem edendi minus vtiliter comprimat. Tum Critobulus: Nõ errat, inquit, Platina. ex Aphricana enim tritici ſiligine panis longe, quam ex noſtra illa vulgari Germanorum ſiligine Italis & Hiſpanis fere incognita, delicatior conficiebatur: quam alii eſſe antiquorum typhã, alii olyram cõtendunt. Theodorus Gaza, fidus Ariſtotelis ac Theophraſti interpres, pro olyra ſubſtituit ſiliginem. At eſſe diuerſa, vel hac ratione conſtat. Triticum quidem & ſiligo, ac hordeum, teſte Plinio, in area exteruntur: zea vero, cuius ſpecies eſt olyra, mola exteritur, & cum ſuis folliculis ſeritur. noſtra vero ſiligo a gluma, vt triticum, de-

De trimeſtri tritico Pollux libr. 6. ex quo fiebant panes ſitanii.

Epilogus.

Platina de honeſt. volup. libro 1.

Germanorum ſiligo.

Plin. lib. 18. c. 7.

Olyra ſpecies Zeæ, id eſt ſpeltæ. Dioſc. lib. 2. cap. 81. Gale. libr. 1. de facult. alimentorum.

Plin. lib. 18. c. 10. Aphricanam ſiliginem appellat olyram.

purata ſeritur. At olyram Aphricanam eſſe ſiliginem, Plinius his verbis affirmat: Ex ea dulciſſimus, inquit, panis fiebat. ipſa ſpiſſior eſt q̃ far, & maior ſpica eadem, & ponderoſior. raro modius granorum eius non XVI libras farinæ adimplet. exteritur in Græcia difficulter, ob id iumētis dari Homerus tradidit. Hæc enim eſt, inquit, quam vocant olyram. Olyra vero Italię copioſa, a Gallis arinca dicta, ipſis & Ægypto peculiaris. Vnde Herod. li. 2. ait: Αἰγύπτιοι ἀπ᾽ ὀλυρῶν ποιεῦνται τὰ σιτία, ἃς ζέας ἕτεροι καλεῦσιν. Olyrinis vero panib. ex olyra ponderoſa factis, poſt triticeos, deinde ex typha typhinis, dum adhuc calerent, præcipuam laudem veterum palatus tribuebat. Eſt namq; typha, teſte Galeno, & vt Ruellius Pariſiēſis medicus vertit, cereale frumentum: cuius granum gluma velut triticum & hordeum veſtitur: pinſitumq; totum in panes dēſatur. color illi tritico flauior: corpus ei⁹ ſtrigoſum, tritico exilius, vnde & paruū triticū Græci appellarunt. Grana typhæ cum ſapa aut defruto cocta, adiecto ſalis momento, vt triticum manduntur: adeoq; eſſe veſca conſtat, vt Homerus typham Hectora ſuis equis obtuliſſe tradiderit, cum reliquum triticum equis valde noceat. Sunt enim, ait Theophraſtus, illa duo, ſemen & typha, tritico perquam ſimilia. His perſuaſus, noſtram vulgarem ſiliginē potius eſſe typham, quam olyram ſuſpicor. Tu vero Grimalde, ſi quid rectius docere poteris, libenter tibi lampada tradam. Tum Grimaldus

De typha hæc Galen. li. 1. de alimentis, & Theophr. libr. 7. ca. 4. & 9.

dus aiebat, hanc de frumentorũ ſpeciebus diſceptationem ideo eſſe valde ambiguam, quod (vt Plinius refert) non eadem vbique ſint frumenti genera: & ſi eadem, neque tamen vbiq; iiſdem nominibus appellentur. & ideo ſe deliberaturum: ac ſi quid rectius inuenerit, id in proximo conuiuio ſe quoque dicturum promittebat. Aderat tum quoque Philotheus, Auguſtanæ vrbis parrochianus, ſatis eruditus, qui: Appropinquat, inquit, ſolenne non Iudæis tantum, ſed etiam Chriſticolis venerabile azymorum feſtum, ob angeli & Iudæorum ex Ægypto pertranſitum. quum enim angelus afflictionis vniuerſa Ægypti primogenita cæde luſtraret, ac domos Iſraelitarum in ſuperliminaribus ſanguine agni immolati tinctas ſolum præteriret, Paeſa, id eſt tranſitus, vulgo Paſcha dictũ eſt. Quod Moyſes & Aaron moniti Dei oraculo inſtituerunt, vt quotannis 14 die menſis Martii, quem Niſan appellarũt, initiumque anni ſtatuerant, & qua die populus Iſrael duce Moyſe Ægyptii Pharaonis ſeruitutẽ egreſſus erat: vt ad veſperam ſingulæ domus, cuius incolæ ad eſum agni ſufficerent, agnum immaculatum & anniculum, illæſis oſſibus, mactarent: & toſtum ſtantes calceati & baculis innixi hac nocte totum celeriter ederent: & ſi quid relictum foret, mane adurerent: ac vna cum lactucis amaris, nec alio pane vſque ad 21. Martii diem quã azymo veſcerentur. his enim diebus ſeptem, fermentum

Plin. libr. 18. cap. 8.

De feſto azymorum, Exod. 12. Leuitici 23. Paul. 1. Cor. 5.

Macrob. lib. 1. Saturn. ca. 8. de mẽſe Mart.

habere in ædibus nephas erat. Et addidit parrochianus: Quamuis Pascha nostrum immolatus est Christus (ipse enim vere est agnus, qui abstulit peccata mundi) verum quum Paulus iubeat Corinthios, vetus expurgare fermentũ, vt sint noua conspersio, & azymi sinceritatis: & nullus Theologorum hactenus, quod ego sciam, docuerit, qua panificii industria panes azymi conficerentur, id (ait) a vobis medicis scire magnopere desidero, qui tam docte de aliis panis speciebus disseruistis. Tum Critobulus: Panes, inquit, illos infermentatos, quos Hebræi septem diebus in festo azymorum edebant, de placentarum censu fuisse bellaria, quæ Græci πέμματα vocant, suspicor. Verum cũ in Germania nusquam locorum, quantum ego comperi, ex melle, semidale, ouis, butyro, & casei detrimentis, placentæ, itria, lagana, rhyemata delicatius, ac panes quoque in veru tosti obeliti conficiantur, quam in Schlesia: præcipue omne ex melle, siligine, addito pipere & zinzibere liborum genus: æquũ esse arbitror, vt Langius noster, ex Schlesia medicus, de his disserat. Tum ego, ne asymbolus cœnasse iudicarer: Longe, inquam, ô parrochiane, illa Hebræorum agni Paschalis cœna, hac nostra adiicialí fuit sacratior, in qua lege Mosaica cautum erat (teste Suida) vt omnes panis fermentati reliquiæ, hora sexta, diei mensis Martii decimæquartæ, qua festum azymorum auspicabãtur, quam primũ clangor tubæ obstrepuisset, com-

Placentarum genera. Athen. libro 3. & 14.

Schlesia libis abundat.

Suidas in dic. ζύμη.

comburerentur,& solis panibus infermenta-tis vescerentur. Et recte, inquam, sentis Crito-bule. panis nempe ille absq; fermento dulcia-rius, de genere placentarum ex farina tritici caseo & melle in clibano sub testaceo cooper-culo coctus, inter Grçcorum pemmata cense-sebatur. Vnde Galen. libro 1. Alimentorum: Quæcunq; inquit azymorum pemmata in cli-bano coxerint, exempta statim in mel calidum coniiciunt, vt penitus melle imbuantur. & hæc, inquit, de placentarum genere sunt. & li. de alimentis boni & mali succi: πᾶν (ait) ἄζυμον ἐκ πυροῦ πέμμα, καὶ μᾶλλον ὅταν καὶ τοῦ τυροῦ τι προσλάβῃ, πα-χύχυμον ἱκανῶς ἐστιν: id est, omne ex tritico pisto-rium sine fermento opus, pemma dictum, præcipue addito caseo, lentos crassosque hu-mores generat. Illud quoque pemmatum genus veteres rei agrariæ scriptores libum ap-pellabant, cuius compositionis exemplar M. Cato nobis tale prçscribit. Libum, ait, hoc mo-do facito: Casei pondo ij. in mortario bene distereat. vbi bene distriuerit, farinæ siligineæ libram, aut si voles tenerius esse, selibram si-milaginis solum eodem indito, & permisceto cum caseo bene. ouum vnum addito, & vna bene permisceto. inde panem facito, folia sub-dito, in foco calido sub testa decoquito leniter. Nec Hebræi tantum Pascha celebraturi, sed etiam in pagis Græcorum agricolæ sacris ope-raturi, pane azymo vescebantur. vnde Galenus libro 1. de Alimen. viribus, ὁ γε μὴν τελέως ἄζυμος,

De varia panis azymi præparatione, Leuit. 2. Gal. lib. 1. de aliment. viribus & li. de boni & mal. suc. al.

M. Cato de re rust. cap. 75.

Græci & rusticolæ in celebrat. festor. azymis vescebantur.

οὐδενὶ χρήσιμος, εἰ καὶ τυροῦ προσλάβοι, καθάπερ ἐν τοῖς ἀγροῖς παρ' ἡμῖν εἰώθασι σκευάζειν ἑορτάζοντες: id eſt, Panis exquiſite azymus, nec vni vtilis, pcipue ſi caſeo participauerit: quẽadmodũ circa Pergamũ agricolæ feſta celebrantes, pręparare ſolẽt. Fermentũ enim ſuo feruore mazam panis friabilẽ, inſumpta ei⁹ viſcoſitate, efficit: illiusq; dũ turget flatus, diſcutit, faciliusq; digeritur. Quare ſaluberrimus eſt panis, qui plurimũ ſalis & fermẽti participat: cuius maza primũ manib. bene ſubacta, ac depſita, tandẽ pbe in clibano aut furno decocta fuerit. at panis infermentatus, q̃uis corp⁹ impinguat, ſi bene digeſtus fuerit, quo & athletæ ob id ſaginabãtur: viſcidos tñ humores generat, aluũq; & viſcera obſtruit. Omnes tñ panes azymi, vt in Geoponico Didymus ait, οἱ ἄρτοι ἄνευ ζύμης γινόμενοι, ἐνεργητικώτατοί εἰσι πρὸς τὰ ἀφροδίσια, venerẽ torpẽtẽ excitãt. Sed quia iam, inquam, heſperus noſtrũ conſcendit hemiſphęriũ, his ferculis & panib. ſaturi, quiſq; domũ concedat. & ſympoſiarches velim, vt a parrhochiano nullũ ſymbolũ cõuiuii, hac conditione exigeret, vt in pxima concione de panibus primitiarum ac propoſitionis, azymis quoque (quibus Abimelech ſacerdos Dauidem fugitiuum cibauit, quos ſacerdotes edere tantũ fas erat) nos certiores reddat. Ad hęc oẽs, iam ſomnolenti, capite oculisq; annuebãt: & accenſis tædis, quilibet lætus domũ redibat. Cæterũ de his conuii problematibus quid tu quoq; ſentias, pxime reſcribere poteris. Vale.

De fermenti viribus, Didym. in Conſtãt. Cæſ. geopon. li. 2. Plin. lib. 18. cap. 11. Galenus vt ſupra.

Panis azymus veneris incitabulum.

De panibus propoſitionis, Exodi 25. & 1. Reg. 21. Matt. 12. Ioſephus libro 3. Antiq. cap. 9.

De

De ptissana, omelysi, et polenta. *Epistola* LVII.

QVVM saluberrimus ptissanæ cremor ab omnibus medicis in salubri victus picrocholorum ratione, & acutorum morborum febriumque cura decantetur, adeo vt nulla sit in libris medicorum ptissanæ sorbitione magis protrita, & cuius præparatio sit magis ignota, & vsus pene exoleuerit: quæris, qua causa id acciderit: quod breuiter docebo. Olim enim, vt Plinius tradit, vulgata erat ptissanæ conficiendæ ratio, & omnibus ita vel cocis obuia, vt illius confectionem conscribere nulla necessitas vrgeret. Quum vero obliuio, vetusti temporis filia, inuenta antiquorum nisi monumentis concredita fuerint, facile obliteret: euenit quoque, vt ptissanæ præparatio, a nullo exacte conscripta, memoria & vsu hominum exciderit. Quare operæprecium me facturum arbitror, si tergeminæ hordei sobolis, ptissanæ, omelyseos, ac polentæ progeniem descripsero. Est sane ptissana ex hordeo in pila contuso & decorticato pulmentarium, sorbitio, vel cremor: id est, lac vel succus ex grano in aqua macerato elicitus. Vnde in conuiuio Dipnosophistarum, de ptissana griphus spargebatur, κριθῆς ἀφλοίου χυλὸν ἐργάσας πίε: id est, succum hordei decorticati manib. depsitum bibe. πεποίηται δὲ, inquit Athenæus, τῆς πτισάνης τοὔνομα ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, id est tundere, καὶ αὐεῖν: id est, vt Hesychius interpretatur, hordeum aqua maceratum a gluma pur-

Plin. libr. 18. cap. 7.

De ptissanæ etymologia hæc Athen. li. 10. dipnos. Pollux libr. 6. ca. 10. & 11.

gare & eluere. Genuina enim olim erat confectionis ptiſſanæ ratio, vt hordeum maturum medulla plenũ, non ſtrigoſum, ſed adhuc crudum, aqua irrigatum, manibus chirotheca ex cannabi vel ſparti tela (ex quo & iumentis, ne vngulæ attererentur, calcei nectebantur) veſtitis fricarentur fortiter: donec exterior cortex, relicto tamen adhuc interno eius acere, quo farina continetur, bene abſtergeretur. Hoc tandem ſic, vt Didymus docet, bis ſubactũ manibus, ac ſole ſiccatum, in pilam coniectũ, velut in mola truſatili pinſebatur: & ſic contuſum cum ſuo polline, ad neceſſarios vſus in vaſe fictili condebatur: ex quo ptiſſanæ ſorbitiones, pultem, & cremorem decoquebant, quæ ſingula medicorum Arabię interpretes aquam hordei appellant. Apud quos erat gemina ptiſſanæ decoctio. vnam nempe, hordei ſic præparati libram in olla vitreata cum aquæ ſalubrioris libris xx. donec huius pars dimidia, vel partes duæ inſumerentur, decoquebant: & hanc aquam hordei lenitiuam, & ob interioris corticis acredinem abſterſiuam, & medicinalem potum appellabant. Alteram vero tali artificio concinnabant. accipiebant hordei decorticati, ac cum panni rigidi frictione depurati librã i. quam in olla quoque vitreata lento ignis calõre, prius tamen aqua calida pluries lotam, in x. lib. aquæ vnica ebulitione decoquebant: qua diffuſa, alias xx aquæ lib. affundebant: & donec dimidia pars aquæ euaporaſſet, deferuere ſine-

Didymus in Geopon. Conſtantini Cæſ. lib. 2. & Gal. lib. 1. de Alim.

Ptiſſanæ ſecundum Arabes decoctionẽ docet Meſue in cap. de pleuritide. & Arculan. libr. 9. ad Almãſ. cã. de phrenitide id repetit.

Ptiſſanæ vires. Gal. li. 8. Metho. declarat.

finebant. Hanc non, vt priorem, abſterſiuam, ſed quia aſperitatem pectoris demulceret, vẽtrem lubricaret, præcordia humectaret, ſitimque leuaret, Græci ἄδιψον, Arabes cibum medicinalem & hordei apozema, id eſt, elixationẽ appellarunt. Prima vero hordei ſimplex decoctio per colum traiecta, a Grecis χυλὸς πτισάνης, ſuccus ptiſſanæ colatus, a Latinis vero cremor ptiſſanæ recte dicitur. alterã vero, in qua grana hordei colo vel cribro ab eorum ſucco diſcreta non ſunt, Galen. & Hippoc. κεχθώδην καὶ ὅλην; id eſt, hordeaceam & integram dicunt: Latini vero differentiæ cauſa, recte ſorbitionẽ apellarent. Erant quoque aliæ operoſiores & lautiores ptiſſanæ cum aceti & olei, porri anethiq; conditura decoctiones, quas Apitius (qui arte culinaria paterna obligurierat bona) ac Galen. paſſim docent. qualem & Paul. Ægineta libr. 1. conficere ita docet: Ptiſana, inquit, ſic coquitur. vni eius parti, aquæ partes x v adiicito, paululumque olei, & poſt ebullitionem acetum quoque adde. & cum exacte cocta fuerit, parum ſalis friabilis inſpergatur. Sunt quoque, qui porrum & anethum addunt. At Oribaſius in Euporiſtis, minus aquæ accipit: vnam nempe hordei præparati heminam in decem tantum aquæ heminis decoquit, donec medullaris hordei viſcedo eliquata fuerit. tum mel, acetum ac ſalem iniicit: & poſtquam in ebullitione hordeum detumuit, porrũ & anethum quoq; addere ſolet. Nec ex hordeo tan-

Ptiſſana ſitim ſedat.

Ptiſſana colata & integra. Hipp. & Galen. li. 1. Reg. acut.

Varia ptiſſanæ compoſitæ artificia, Apitius lib. 4. ca. 4. Gal. libr. 1. Aliment. & lib. 8. ac. 10. Methodi.

Ptissana ex oryza.
Pli. lib. 18. c. 7.
Galenus aquæ hordei præparationẽ videtur ignorasse.

tum, verum ex tritico & oryza quoque pari ratione ptissana fiebat. Cæterum vulgarem nostram aquæ ex hordeo integro decoctionem, qua in cura febrium vtimur, Galeno fuisse ignotam, inde suspicor. Nam dum Hippocrates in quarto reg. acut. libro, febre correptos, vt sitim sedarent, potum τοῦ κριθείου ὕδατος, id est aquæ hordeacei bibere iuberet: id Galenus declaraturus inquit: Quod hordei poculum ἄδιψον, id est sitis extinctiuum sit, manifestum est. at debuisset quoq; docere Hippocrates, qua ratione hordeũ præpararetur. an id simpliciter aqua macerari, an vt hi qui ex hordeo ζυθὸν decoquunt, præparare oporteat. At

Veterũ aquæ hordei decoctio.

Oribasius, Iuliani Cæsaris medicus, id docere videtur. Febrientibus, inquit, nõ oportet hordeum in pila tundere, sed grana compressa dilatare, & coquere in aqua, & hordeum in aqua tepida pri⁹ bis abluere: deinde illius hordei hemina in decem aquæ heminis vsq; ad hordei crepaturã coquatur, inde coletur: & id bibant, in quibus humor cholericus dominatur.

Quid sit omelysis Græcorũ.

Succedit & alia hordei proles Omelysis dicta, quæ nihil aliud Dioscoridi & Galeno significat, quam puram hordei crudi farinam, a furfurib. castratam, & ex ea in hydreleo cum butyro dissoluta cataplasma, phlegmonum & synanchiæ suppuratiuum. Vnde Galenus de Com-

Gal. lib. 6. de compos. medic. de angina.

positione medicamentorum ait, καὶ ὠμὴν λύσιν ἐπιθετέον, τὴν δὲ κριθεινοῦ ἀλεύρου. Hæc quidem non ex hordeo, vt polenta immaturo, nec co-

cto

cto aut manibus ad ptiſſanam depſito, ſed ex hordeo crudo excernebatur, ob id cataplaſma ex hordei crudi farina in hydreleo diſſoluta præparatum, ὠμηλύσεως nomenclaturam retinuit. Et quia ad phlegmonũ maturationem accommodabatur, farinam hanc virtutis abſterſoriæ eſſe expertem oportuit: quæ tam efficax ineſt hordei furfuribus, vt ἀνδραποδοκάπηλοι, mancipiorum venditores, næuos in vultu mãcipiorum crudi hordei cum furfuribus farinæ illitu abſterſerint. Succedit huic poſtrema quidem & præcox hordei immaturi ſoboles, polenta Latinis, Græcis vero ἄλφιτον nominata. vnde Heſych. ἄλφιτον, inquit, τὸ ἀπὸ νέας κριθῆς ἢ σίτου ἄλευρον, πεφυρμένον. Vnde Pallad. hordeum (ait) ſemimaturũ, cui adhuc aliquid ſupereſt de virore, per manipulos ligabis, & torrebis in furno, vt facile mola poſſit infringi: & in modio vno ſalis aliquantulum, dum molitur, miſcere curabis. Certe qui id diutius ſeruare volebant, ſiræo, id eſt ſapa & vino mulſo conſperſum, & ſiccatum, cum ſuo polline & furfuribus in nouis fictilibus condebant, & ad varios ac præcipue ſacrificiorum quoque vſus: quando nulla ſacra non modo Ethnicorum, ſed etiam Hebręorum, ſine mola ſalſa conficiebantur. Itaque Dominus Moſi edixit, vt quicquid ſacrificii offerret, ſale condiret: In omni, inquit, oblatione ſal offeres. ſi autem obtuleris munus primitiarum frugum tuarum Domino de ſpicis adhuc virentibus,

De Andropodocapelis, Gal. li. 1. Hip. reg. acu. ca. de ptiſſana.

Quid ſit polẽta, Plin. lib. 18. cap. 7. Pallad. lib. 7. ca. vlt. Gal. lib. 1. alimentorum.

Mola ſalſa litabant. Plin. lib. 3. ca. 7. & Moſes Leuit. 2

torrebis eas igni, & confringes in modum farris. Sic Græci quoq;, teste Theophrasto, quia antequam cerealia frumenta sale condire didicissent, integris hordeis vescebãtur. In huius rei monumentum, sacerdotes in frontem victimæ οὐλοχύτας, id est, hordeum sale cõmixtum, effundebant. Vnde Homerus de Græcorum sacrificio inquit:

Homer. lib. 1. Iliad. & Suidas in dict. ὀυλοθυτεῖν.

χερνίψαντο δ' ἔπειτα, καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο.

Itaque si veteres irata deorum numina mola salsa litando placarunt: spero me quoque illius enarratione tuam beneuolentiam demeruisse. Vale, & boni consule.

QVID SIT CYCEON, ET IVS ALBVM, *ac de cerebro nonnulla. Epist.* LVIII.

IN vere anni præteriti, mi Geralde, a senatoribus reipublicæ Nurbergensis, prudentia singulari ac virtutum integritate præditis, accersitus fueram, vt optimo eorũ ciui Christophoro Kress, ciuitatis in comitiis imperialibus & ad Cæsarem Carolum oratori, grauiter renum lithiasi affecto, mederer. aderant tum quoque Doctores Ioannes Schucz, & Magegebuchius, viri eruditione, multarumque artium, & in re medica in primis peritia pręstantes: qui, postquam communicato consilio, pleraque morbi pharmaca conscripsissemus, me solatii causa ante cœnam extra mœnia, in pratum Hallerense, quod ab vno latere flumen

Pratum Nurimberg. Hallerense.

Pegni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Pegnicium alluit, ab altero varia hortorum amœnitate est circumseptum, deducebant. Et cũ sub vmbra arborũ deambularemus, en cœtum iuuenum illic conspeximus, qui cursu decertabant, ita vt victus lampada victori traderet, captiuusque reduceretur. Tum Magebuchius a me sciscitabatur, An ego vnquam, pro conseruando sanitatis & virium robore, tale currendi exercitium a medicis veterum institutum legissem. Tum ego respondi, me apud Philochorum & Aristodemum legisse, Athenis in festo Scirados Palladis, Atheniensium ephebos palmites vitium botris onustas deferentes, quas Græci ὄσχα appellant, ex Dionysii sacrario vsque ad Palladis templum, quod currẽdi scopus erat, cucurrisse: ac victori, qui alios anteuerterat, datam calicẽ pentaploa dictam, quam ipse petulans, cum iuuenũ choro saltans circunferret. Ideo autem pentaploa dictam, quod potum ex quinque rerum mixtura, vino, melle, caseo, polẽta, & olei momento concinnatum contineret: quem Cicero cinnum, Græci vero κυκεῶ appellant. Vnde Galenus in sextum Epid. Hippocratis librum: Vinum, inquit, absq; cibo ieiunis obesse, experientia comprobat. ob id κυκεὼν ex cibo & vino potus, ieiunos non offendit. Erat enim hoc poculum, vt Didymus ait, ob polentam δίψης ἴαμα, sitis remedium, quale Circem sociis Vlyssis præparasse Homerus refert:

De pentaploe Atheniensiũ certaminis cursu, Athen. lib. II. Dipnos.

Cyceonis cõpositionem, Hesych. & Athen. lib. II. Dipnos. docet.

Odyss. κ. & Iliad. λ.

ἐν δέ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφιτα, καὶ μέλι χλωρὸν,

οἴνῳ πραμνείῳ ἐκύκα, ἀνέμισγε δὲ σίτῳ φάρμακα.

Vnde Galen. de notha ptiſſanæ decoctione: Quidam, ait, cyminum & mel iniiciũt, cyceona potius quam ptiſſanam præparantes. Quũ hęc dixiſſem, vterq; inquit: Nullas tibi, ô Langi, pro cyceonis poculo & potu, quem nobis reddidiſti, gratias modo referre poſſumus: niſi nobis ad cœnam conuiua adſis: tum enim poculis muſto, aut vino ex Creta vel Candia plenis, cyceona tuum compenſabimus. Tum ego: Libens, inquam, vobis morem gererem, niſi a Florentinis mercatoribus, qui libros mihi ex Italia attulerunt, dudum cœna eſſet condicta: qui cerebrum ſuillum bene toſtum, & elixos in albo iure aſellos, quos ſecum attulerunt, rara Germanis fercula, pararunt. Ad hæc Magebuchius: Non inſuetæ, ait, modo, ſed etiam incognitæ ſunt hæ nobis dapes. Quare ſi nos illarum præparationem docueris, perinde erit, ac ſi vobiſcum cœnaſſemus. Tandem ego reſpondi, Hippocratem & Galenum maraſmo tabeſcentes, aut ex ſpirituum defectu ſyncope languentes, harum alimonia reficere ſolitos.

Cerebri porcini eſus.

Vnde Galenus: Dabis, inquit, his & oua, præcipue eorum vitellos (albumen enim eorum ægre concoquitur) præterea gallinaceorum, qui lacte alti ſunt, teſticulos: itemq; ſuillum cerebrum, ſed vel diligenter aſſum (quando, ſi detur crudum, ſummopere lædit) vel in albo iure legitime elixum, porro & anetho iniectis. Alibi autem iuris præparationem facile elicies ex ſecundo

Quid ſit ius album, Gal. lib. 12. Meth. & l. 5. Salub.

ſecundo de Comp. medicam. lib. vbi ex mero crepala affectis, iubet teſticulos & alas gallinaceorum ac pullos columbarũ, in albo iure decoquere: Elixẽtur, inquit, hæc omnia ſine garo & vino in albo iure, ſimplici in aqua, ſolum cũ oleo, anetho, & modico porri: ſalem vero non ebullitionis principio, ſed quum hæc fuerint decoctione facta friabilia, poſtremo iniicias. Nec in eo tantũ carnem & volatilia, ſed etiã piſces, veteres decoxerũt. Vnde Gal. de laborantibus phegmonode, tertia laſſitudinis ſpecie: His, inquit, ſaxatiles quoq; piſces, vel ὀνίσκυς, id eſt aſellos, in albo iure bene elixos dabis. Voco autem ius albũ, cum ſine garo, magisq; etiã cũ ſine ſuperuacua conditura, quã Græci καρυκείαν appellant, præparatur, anetho ſaleq;, cum oleo & porri exiguo, in aquam cõiectis. Erat autem carycia, ius Lydorum, ex ſanguine ferarum, aut volucrum, ſumptuoſis tragematis, & aromatũ deliciis condĩtum. Aſelli vero piſces, quos Romani ſcarmos & merluſos dicunt: Græci vero ob minutulas ſquamas & colorẽ ſubcinericiũ, quib. aſellis vermib. multipedibus, ſub ollis & ſaxis in penu latentibus, aſſimilãtur, ὀνίσκυς, id eſt aſellos appellãt: qui ſub canicula latẽt, aliis vero tẽporib. ore dẽticulato & patulo, ac capite cõpreſſo, ſine cõpare vagãtur: de quorũ capite lapis exẽpt⁹, & adalligat⁹, febrẽ arcet. Erat quoq; antiquorũ medicis in frequenti vſu ius nigrum, Græcis ζωμὸς μέλας dictũ, quod ex ſanguine & σιραίυ, id eſt ſapa vel defruto conficie-

De coctione piſcium ſaxatilium in albo iure, Dioſc. lib. 2. cap. 32.

Quid ſit καρυκεία, docet Heſychius & Suidas, ac dictionũ Hippocratis interpres.

De aſellis piſcib. Plin. lib. 9. cap. 17. & lib. 32 cap. 6

De vermibus aſellis, Gal lib. 3. de Cõp med. ſec. loca Porcelli quoque dicuntur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Ius nigrum, Suidas, & Galen. lib. 1. Prænot. Hipp.

batur. Verum ſi vobis cordi ſunt diuerſa conficiendi iuris albi artificia, quib. vel hodie Romæ præparantur: ea vos Platina in libro ſexto de Honeſta voluptate, perbelle docebit. His verbis eos ſaturos dimiſi: & quoniam aduesperabat, ne cocus meam abſentiam cauſaretur, ad cœnam acceleraui: in qua & te quoque affuturum confido. Vale.

De garo, mvria, et alece. Epiſt. LIX.

DEDIMVS ſatis ſtrenue, in Bononienſi gymnaſio, Theobalde, celebri Muſarum Lyceo, medicinę operā. Quū vero omnia veris amœnitate vernarēt, conuenerat inter nos, ex Germania medicinæ commilitones, nocturnis (vt aiunt) ad Cleanthis lucernam lucubrationib. & interdiu viſendi ægros labore defeſſos, quo aliquando ingenii neruos remitteremus, vt Paduā proficiſceremur. Et poſtquā illic, quę ægros curandi methodus obſeruaretur, exploraſſemus: inde per mare Adriaticum, in quod Padus ſe exonerat, Venetias appelleremus. Vbi cum in forū piſcariū veniſſemus, en piſcator ſcōbros retib. implicitos, oblongos exilesq; piſciculos, colore ſulphureo ſub aquis conſpicuos, afferebat. ex quibus Veneti in vere, quo tempore obeſiores ſunt, delicatiora præparant obſonia, opipare condita. Ob id Heliogabalus imperator (inquit Ælius Lampridius) piſces ſemper quaſi in marina aqua cū colore

Scombrorum deſcriptio, & gari.

Veneta piſciū in vere conditura.

ſuo,

ſuo coctos, conditura Veneta, comedit. Tum ego inquam: Si vos, ô commilitones, expenſarum non pœniteret, ex ſcombris vos garum, celebre Græcorum Romanorumq; luxus obſonium, conficere gratis docebo. Annuebant ergo omnes. Itaq; piſces emptos cum reliquis ἀφαρίδιοις, id eſt, paruis piſciculis, ad gari lenocinium aptis, in xenodochium, ad Fiſtulam dictum, diuertentes deferebamus, & piſcibus exenteratis: O ſocii, Garus (inquam) aſſociorũ fuit olim præcipue ex piſcibus, & aliquando ex carnibus ſale maceratorum, putrilaginis liquamen. Nam teſte Suida, ὁ γάρος ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο, ἢ σηπεδὼν, id eſt, ſale conditorum putredo. Quamuis enim ſal reliqua a putredine conſeruat, ingenioſa tamẽ gula ipſum ad gari, alecis & muriæ liquorem tabeſcere multifariam coegit. Ob id ſcite Plinius tradit, eſſe etiamnum aliud exquiſiti liquoris genus, quod garum vocauere, ex inteſtinis piſcium, cæteriſque quæ abiicienda eſſent, ſale maceratis: vt ſit illa putreſcentium ſanies. Hoc olim conficiebatur ex piſce, quem Græci garon vocabant. Vnde Martialis:

Garus aſſociorum quid, Plin. li. 31. c. 7. & 8. Dioſcor. lib. 2. cap. 31.

Expirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo
Accipe faſtoſum, munera cara, garum.

Martialis in xeniis diſtich.

Nam nec vllus liquor, præter vnguenta, maiori precio conſtiterat, ſingulis millibus nummûm permutãtibus congios gari pene binos. Et hic de piſcibus liquor ita conficiebatur. Viſcera ſcombri, aut ſcari, ac vna teneriores piſci-

Ex Geop. Cõſtantini Cæſ. lib. vlt. c. vlt. gari præparatio.

culi, ὀψάρεια dicti, triglia, mænidia, lycoſtomi, in vas cõiecta, ſale affatim cõſpergebantur: ac in vere in apricum ſolis cooperta, & crebro rude agitata, exponebantur. deinde in æſtate, quum ſolis calore, ſal piſciumque pinguedo eliqueſceret, in medium opſaridiorum vas, caniſtrum aut cophinus, vt promineret, oblongus, lentiſque de ſalice viminibus arctiſſime plexus, ſtatuebatur: in quem ſalſus piſcium liquor ſenſim deſtillabat. quẽ ſic collatũ Græci

Lyculmen. Pli. lib. 31. c. 8.

quoq; λυκούλμεν appellabant. Vitium huius, inquit Plinius, eſt alex, gari imperfecta, nec colata fæx. Vnde Apitius, maximus ille nepotum gurges: Sumen (ait) elixum, vel in furno aut craticula aſſum, cum alece aut ſinapi manducatur. Eſt & alec longitudinis pedalis aut ſpithami obœſus piſciculus, qui ex Cimbricis ac Daciæ & Norvuegiæ Boruſſiæque littoribus, vaſis incluſus, & ſale condîtus, haringa quoque dictus: aut ſale fumoque inueteratus, tum

In lingua Germanica Bück lingen.

haringa paſſa appellatus, cratibus aut ſportulis impoſitus ad nos perfertur. In Bithynia ve-

Altera gari apud Bithynios præparatio.

ro taliter garum præparant. Coniiciunt mænidas paruas aut magnas, ſiue lycoſtomos, aut ſauros, ſiue ſcombros, aut horum piſcium

De magide et mactra, Pollux l. 7. ca. 5. et Heſychius.

omnium miſcellam, in mactram, vas excauatum piſtorium, in quo farina in maſſam ſubagitur, quod Græci μαγίδα dicũt. & in modium horum piſcium, ſalis ſextarios duos Italicos inſpargunt: & quum noctem vnam ita ſale macerati fuerint, tãdem eos in vas fictile cõiectos

&

& bene coopertos, per duos aut tres menſes ſoli exponunt: eoſque crebro, ſed tamen ex interuallo, rude vel baculo agitant. Quidam & vini veteris ſextarios duos in ſingulos piſcium ſextarios affundunt: & ſic, vt οἰνόγαρον præparatum, in varios vſus reponunt, ne vires eius diſflentur, bene coopertum. De garo ex locuſtis id quoq; memorabile fertur: quemadmodum pulices ad ſanguinem caprinum aſſiliunt, ſic locuſtas ad garum in fouea ſepoſitum, ſturmatim aduolare aiunt. Qui vero garum celeriter citra inſolationem, ſola decoctione conficere ſtudēt, hi in muriā σακτὴν, in qua iniecta ſtagnēt, vel ſupernatent, piſcē cōiiciunt: & olla noua cum origano, donec aliquantulum muriæ euaporauerit, decoquunt. Et quemadmodum noſtri gulæ nepotes lampretam piſcem, vino Cretico ebriam & ſubmerſam, inſerta ei9 ori nuce myriſtica, obduratis externe cum gariophyllis infixis, ex vtroque latere colli ſeptenis fiſtulis, ne vinum abſorptum regerant, enecare ſolent: ſic Apitius, artis culinariæ ad omnem luxum archimagirus, mullos piſces in garo enecatos, ſapidiores fieri docuit. Vnde & Plato comicus inquit, ἐν σαπρῷ γάρῳ βάπτοντες ἀποπνίξουσί με. id eſt, In putrido garo ſubmergentes ſuffocant me. His gari ſpeciebus longe celebrior erat garus ex piſcium cruore compoſitus, ob id Hæmaticus dictus. Accipiebāt enim viſcera thynni aut ſcombri, cū embrochiis: eorumque liquore & ſanguine ac ſale conſperſa,

Oinogarus.

Tertia gari præparatio.

De Apitio hæc Pli. li. 9. c. 17.

De garo Athen. libro 1. Dipnoſop.

Gari nigri hæmatici præparatio.

in vaſe fictili menſes vt plurimum duos tabeſcere ſinebant: deinde fundo vaſis pertuſo, liquorem in aliud vas ſubſtratum illi deſtillare ſinebant. Vnde Martialis in Xeniis:

Expirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo
Accipe fæcoſum, munera cara, garum.

Hunc fuiſſe ob ſanguinis admixtionem caloris nigri quilibet coniicere poteſt, quo Gal. lib. 3. de Medicamentis locorum affectorum compoſitis, ad male olentia & depaſcentia aurium vlcera vtitur, γάρου μέλανος ῥωμαΐσι λεγομένου ὀκιτόρου. Garus certe non ſociorum, ſed aſſociorum crapulæ lenocinium. Aſoti enim dicebantur prodigi helluones, qui cibariorum & potus luxuria paterna decoxerant bona, quorum catalogum Vlpianus apud Athenæum recenſet. Quare gari cognomē apud Apitium, Plinium ac Martialem abiecta litera a, mutilaſſe credo librarios. Quod vero ad muriam attinet, vt varios eius ad ſalgamorum vini & ſalſamētorum vſus, ita tres ipſius ſpecies reperio. Prima ex aqua cœleſti vel fontana, ſane & melle vna maceratis, conſtabat: qua ſolum in vindemiis vina, vt fierent defæcatiora, condiebant: cuius præparationem in epiſtola De vini cum ſale miſtura, ex veterum Commentariis abunde docuimus. Altera vero muriæ ſpecies, qua veteres ad olerū, radicum, pomorum, ſalgamorumq; omnium condituras vtebantur, Græci ἅλμην σακτικὴν, muriam vel ſalſilaginem colatam, & a fæcibus depuratam; Columella vero

aridam

De aſotis popinonibus Athen. libro 4. Dipn. et Pſell. de vict. rat.

Scribendum, & dicendum garum aſſociorum, & nō ſociorum.

De muria, qua vina curabātur, Colum. lib. 13. ca. 26. M. Cato cap. 104. Muriæ ſtactis & duræ præparatio, Colum. lib. 13. cap. 6.

aridam appellat, quam hac methodo conficere docet: Dolium patentissimi orificii in aprica parte villæ, qua plurimum sol feruet, locato, & id aqua cœlesti repleto, aut fontana: tum indito sportam ianceam, vel ex sparto plicatam, sale candido, quo muria candidior fiat, repletam. Cum salem per aliquot dies videris liquescere, necdum muriam esse maturã intellexeris, tum subinde alium salem ingeres, donec integer in sporta permaneat, nec diminuatur amplius quod muriæ maturitatem indicat. & si meliorem habere volueris, hanc in vasa picata diffundes, & opertã soli exponito: omnẽ enim mucorem vis solis auferet, & odorem bonum præbebit. Est & aliud, inquit, maturitatis muriæ experimẽtum: vbi dulcem caseum in eam dimiseris, si pessum ibit, immaturam: si vero emerget, maturam esse scito. Et quoniã ex sale candido fiebat, illius præparationem vt ex M. Catonis lib. de re Rustica adscribã, esse operæ precium arbitror. Salem, inquit, candidum sic facito. amphoram defracto collo puram impleto aquæ puræ: in sole ponito: ibi fiscellam cum sale populari suspendito, quassato, & identidem suppleto. id aliquoties in die facito, vsque adeo, donec sal desierit tabescere biduum. id signi erit: mænam aridam vel ouum demittito: si natabit ea, muries erit, quo carnẽ vel caseos vel salsamenta condias. Porro, ait, muriam in labella vel patina ponito in sole: & vsque adeo in sole habeto, donec concreuerit:

Maturitatis, id est, imperfectionis muriæ signa.

Salis candidi et muriæ præparatio, Cato de Re rust. capit. 88.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De flore ſalis, Dioſcor. lib. 5. cap. 83.

inde flos ſalis fiet. vbi nubilabitur, ſub tecto ponito. quotidie cum ſol erit, in ſolem reponito. Eadem quoque ratione Conſtantinus Cęſar in Gæoponico ſibi dicato, muriæ maturitatem explorare docet: ἅλμης, ait, σακτῆς δεδοκιμασμένης οὕτως ὅσον ἐμβληθὲν ἐπιπλεῖν. ἐὰν δὲ βυθίζηται, οὔπω ἔχει ἅλας τὸ ἀρκοῦν: id eſt, Ad gari decoctionem accipe muriā ſtactem collatam, ſic probatam, vt ſi quod in eam coniectum fuerit, ſupernatet: ſi vero ſubſederit, muria non ſatis ſalis habebit. Eadem ratione oua, & alia in aqua marina ſalſa, non facile ſubſidēt. Dicitur quoque poſtremo muria, quum de ſalgamis, carnibus ac piſcibus ſale ſicco maceratis, illorum madore ſal tabeſcit, liquamen. Vnde Heſychius inquit, ἅλμη τῶν ἰχθύων ζωμός. & muria in Xeniis Martialis ait:

Tertia muria ſalſamentorū præcipue piſcium liquamen.

Antipolitani fateor ſum filia thynni:
Eſſem ſi ſcombri, non tibi miſſa forem.

Hæc tibi, Theobalde, de gari alecis, ac muriæ præparatione ex Gæoponico Cōſtantini Cæſaris, ac veterum rei agrariæ ſcriptorum monumentis, referre libuit. Quæ vero commoda ægris hæc afferant, ac præcipue muria ſalſorum piſcium ac oliuarum ſalſilagine conditarum, quas Græci κολυμβάδας dicunt, in curandis aurium ac gingiuarum vlceribus, nomis, & cōtra exulcerata inteſtinorum tormina, vetuſtosque coxendicum dolores, clyſteri infuſa: id quidem pręter Diſcoridem, & eius interpretem C. Plinium, Galenus quoque & ingenioſa

De oliuis muria conditis Dioſc. lib. 1. c. 129. Ath. li. 2. De gari & muriæ medic. Dioſc. li. 5. ca. 82. Galen. de ſimpli. medic. in fin. Paul. li. 7. cap. 3.

niosa ipsius simia Paulus Aegineta, te docebunt. Vale.

De piscibus saxatilibus. *Epistola* LX.

Ad Georgium Wirth consobrinum, Medicum Cæsareum.

Accepi, crede mihi, Georgi consobrine, non absque mœrore, comitia ab inuictissimo Cæsare Carolo Augustæ indicta, non prius solutum iri, quam Parthenopolis ciuitas, duorum Saxoniȩ & Marchionatus ducum obsidione aut liberata, aut expugnata fuerit. Quum igitur euentus belli dubius sit, aduentum tuum quoque fore dubium vereor. Scribit Andreas frater tuus, vos lõgitudinem temporis comitiorum pertæsos, illius fastidium amica tamen & sobria conuiuiorum philothesia deuorare. ac nuper vestrum symposiarchã, anonymũ vobis ex Mosella piscem apposuisse,

Purpureis salarem stellatum tergora guttis, quem Carpionem appellant: ac ex arenoso flumine inter saxa captos fundulos, percas, salmulos & labracas, pisces saxatiles, in albo iure, cũ modico porri, anethi, olei, & sale (vt Galen⁹ præcipit) decoctos præbuisse edendos. Verum carpiones, trottis similes, & sapidiores oleo suffrixos, & modico sale ne marcescant cõspersos, assulis abiegnis inclusos, ex Benaco Myncii fluminis lacu captos, a Tridẽtinis per Oenospõtũ tũ ad vos perferri Augustã, facile credo. frixa enim diuti⁹, quã elixa, cõseruãtur. At vos pisces,

φιλοθησία post cœnam amicam compotatio.

Salar, ex Mosella vel Benaco lacu carpio.

Saxatilium pisciũ cocturã docet Diosc. lib. 2. cap. 32. Paul. lib. 7.

Auson. in Mosella.

Galen. lib. 1. reg. acut.

Carpiones ex lacu Benaco, Garden sehe.

comedisse saxatiles, frater tuus mihi non persuadebit. Augusta enim Vindelicorum metropolis, a maritimis scopulis, inter quos pisces alti & capti, Græcis πετραῖοι, Latinis vero saxatiles dicti, nimium distat. Si namq; pisces in flumine per saburram & saxa delabente capti, a veteribus Medicis πετραῖοι dicti fuissent, tum certe rectius mustela piscis, a lambendis petris lampreta dictus, ac murenulæ, osculis saxis vt ægre diuelli possint adhærentes, in censum saxatilium referrentur. Sed, vt Columella ait, optime saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui quod in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt, vt merulæ, turdi, nec minus melanuria: quos Galenus in libro de alimentis recenset, & perspicue ita definit: Scaros, cottyphos, cichlas, iulidas, phycidas, percas, petræos nominant pisces, a locis in quibus inueniuntur, & diuersantur. non enim in lubricis, arenosis, aut terrestribus æquoris littoribus, sed vbi petræ & saxosa sunt littora, sese illa tebrant, & parturiunt. Alimonia ex ipsis non modo concoctu facilis, sed humanis quoque corporibus saluberrima. sanguinem enim constitutione substantiæ mediocrem generant. ob id Atheneus ex Diphili medici Commentariis inquit: τῶν θαλασσίων ἰχθύων οἱ μὲν πετραῖοι εἰσὶν εὔφθαρτοι, εὔχυλοι, σμηκτικοὶ, κοῦφοι, ὀλιγότροφοι: οἱ δὲ πελάγιοι εἰσι δύσφθαρτοι. & paulo post inquit, τὰ δὲ καλούμενα πετραῖα, τοῖς τε σώμασιν ἡμῶν ξηράν τε δίδωσι τροφὴν, εὔογκα δ᾽ ἐστὶν, καὶ τρόφιμα, καὶ πέπτεται ταχέως, καὶ

οὐκ

Murenulæ, id est, brigken.

Qui veri pisces veterum saxatiles.

Columel. li. 9. cap. 16.

Gal. lib. 3. de alimen. facul.

De petræis piscib. Athen. li. 8. Dipn. Gale. quoque lib. 8. Meth.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

οὐκ ἐγκαταλείπει περιττώματα πολλά. Hos ob id Galenus in esculento piscium iure albo elixatos, marasmo aut syncope ex spirituum inopia languentibus,& lassitudine vlcerosa defessis, salutares esse statuit: quibus vires effœtas reficere nouit, nec illorum esum febre vel pleuritide laborantibus a morbi statu denegauit. Adde hos & alios quoq; maritimos pisces fluuiatilibus esse calculosis longe innocentiores. salsus enim æquoris liquor, & fluxus inter saxa collisio, illorum viscidũ mucorem & attenuat & digerit. Proinde Cor. Cels. Leuior, inquit, piscis est inter saxa editus, quã in arena: leuior in arena, quam in limo. quo fit, vt ex stagno vel lacu eadem pisciũ genera grauiora sint, leuiorque qui in alto quam qui in vado vixit. quod Galenus paulo vberius his verbis testatur: Volucres, inquit, & pisces, paucis exceptis, omnes boni succi sunt, præter eos qui in stagnis ac paludibus & fluuiis limosis ac turbidis viuunt. nam minus natant, aereque & victu deteriori vtuntur: ac maxime si in eorum lacum, aqua ex magnis ciuitatibus, latrinas, balnea, macellum, ac culinas, & fullonum, qui vestes & lintea eluunt, sordes expurgans effluit. pessima enim, in tam feculenta aqua degentibus, caro nascitur: quæ comesta, & corporis nostri alimoniam cõspurcare posset. & quemadmodum pisces marini saxatiles, in alto æquore degentibus sunt salubriores: sic quoque fluuiatiles, qui aduerso torrentium impetu

Cor. Cels. li. 2. cap. 17. Gal. de cib. bon. et mal. suc. Paulus li. 1. c. 90. Gal. in lib. de alimen. bon. & mal. suc.

Qui pisces fluuiatiles.

exercentur, & fatigantur, atq; occurrentibus abruptis vadorum petris illiduntur, his qui in ſtagnis & limoſis lacubus tranquille degunt & torpent, caſtigatiora habere ſumina, & in ſalubri victus ratione præferendos cenſeo. Eſſe vero priſcorum piſces ſaxatiles, aut in illorũ cenſu habendos, pernegabo: donec tu pro ſingulari tua eruditione, meliora docueris. Faxit Deus, vt te propediem bonis auibus reducem videamus. Vale.

DE CARNE SVILLA, HIPpocratis ſententia. Epiſtola LXI.

VIR prudens, Geralde, fatis cedere, & tẽpori ſe accommodare nouit: cuius te plurimam rationem habere, ex xeniolis mihi miſſis coniicio, quę puer tuus Euangelus decimoquarto Calendas Ianuarij, tuo mihi nomine obtulit: quo die Romani & Cyrenenſes togis exuti, ac curta ſyntheſi veſte induti, ficulneisque ramis coronati, vna cum ſeruis pileo coopertis, Saturnalia celebrantes, epulabantur: amicus quoq; amico grata munera mittebat, tum varia ex frugibus obſonia & bellaria, tum præcipue ex melle placentas, quorum inuenta Saturno accepta referunt. Hic certe ſolennis mos, nec apud Chriſtianos omnino exoleuit, nam his Calendis Ianuarij, quibus CHRISTI ex Deipara virgine natalis celebratur, in quibus plurimum ſues obœſas ſagina-, mactamus

Xenia & apophoreta in Saturnalibus miſſa, Martial. in Diſtich. recenſet.

Saturnalia deſcribit Macrob. lib. 1. Saturn. & Ouid. 1. Faſt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

mus: amicus amico ſtrenam, vicinus vicino, de carne ſuilla offam, aut farcimina, pro felici noui anni auſpicio mittere ſolet. Et vt ego quoque tibi pro tuis xeniis aliquam vicem rependere videar, en mitto de meo pridie mactato porco, ex carne eius minutatim diſſecta, addito pipere, iſicia, & tomacla, ac de ſuillo latere, tergoque ſale macerato, & ſuffito, ſuccidias: quorum eſum perfida gens Iudaica temere infamauit. Nam, ſi modo ea quæ Iuſtinus & Cornelius Tacitus memoriæ prodiderunt, vera ſunt, quum hæc gens in Ægypto diis hominibusque inuiſa, fœda ſcabiei porrigine, & tabe laboraret, eiusque contagio totam Ægyptum inficeret, Iupiter Hammonius de remedio per Bochorim, tum Ægypti regem, conſultus, Iudæos Ægypto arcendos reſpondit. horum exulum Moſes dux deſignatus, memor quam fœda ſcabies & vitiligo illorum corpora deturpaſſet: ſimulque quod porci grandine, reconditis in carne viuentium iunctis, & ſcabie eadem infeſtarētur (vnde porci grādinoſi, chalari dicūtur) Iudæis ſuillæ carnis eſui interdixit. Verū hæc ſunt Ethnicorū, qui arcana diuinæ legis non intelligūt, deliramēta. Rectius hæc Moſis decreta Euſebius intellexit, qui tradit Moyſen ſub hoc de eſculentis legum ænigmate, populum Iſrael

De iſiciis Athen. libr. 5. Dipnoſ. & Apitius lib. 2. cap. 1. Macro. lib. Saturn. 7.

Quare Iudæi ab eſu carnis porcinæ abſtineant. Iuſtin. lib. 36. Corn. Tacit. lib. 21. Oroſ. lib. 1. cap. 8.

De grandine porcorum Ariſt. li. 8. de nat. auſc. c. 21. Pli. li. 8. c. 51. De carne ſuilla lex Moſaica Deuter. 14. Legum Moyſis tropologiam tradit Euſeb. de præpar. Euan. lib. 8. cap. 3.

tum duræ ceruicis, & effrenem, ea docere voluisse, quæ ad iustitiam & pietatem pertinerẽt. Nam animalia & volucres raptu & morticinio viuentes, non alio nomine edere vetuit, quam quod huius legis symbolo eos a spoliis & cæde deterreret. Suilla vero carne vesci prohibuit, quo Iudæos admonuit, quũ sus sit amica luto, & locis vliginosis, in quibus se volutat, & oblectat, vt ea quæ externe corpus, intus vero animam coinquinarent, sedulo cauerẽt: & sobrie, non vt sues, in crapula & sagina viuerent. Nec ex vllo animali numerosiores ganeæ dapes præparantur. vnde Cicero: Sus, inquit, quid habet præter escam: cuius quidem caro, ne viuenti putresceret, animam ipsi pro sale datam dicit esse Chrysippus. qua pecude, quod erat ad vescendum hominibus apta, nihil genuit natura fœcundius. & M. Varro: Suillum, ait, pecus donatum a natura dicunt ad epulandum: itaque huic animam datam pro sale, qui seruaret carnem. Non igitur eius esum vt insalubrem Moyses vetuit. nam Galenus exquisita febre tertiana affectis, præter testiculos & alas gallorum, & vitella ouorum sorbilia, porcorum pedes & cerebra, ac porcellorum carnes πακερὰς, in iure albo liquefactas, præbet, & effœtas a morbo conualescentium vires illius esu reficere, his verbis præcipit: Tum, ait, suillas carnes esse a pedibus in ptissana elixis incipient: post vero etiam imum crus recte sument. ab hoc etiam reliquas partes, primum

Animã porcis datam pro sale, Cicero libro secũdo de Nat. deo. M. Varr. libro 2. ca. 4. Pli. li. 8. cap. 51.

Gal. lib. 1. ad Glauconem de febre ter.

Galen. lib. 7. Methodi.

quidem

quidem iuuenis porcelli: qui ſi hyems ſit, etiã pridie mactetur: nam heſternum quam recens necatum facilius concoquitur. æſtate ſat fuerit, ſi mane immolatus porcellus ſit, ac circa ſolis occaſum comedatur. Nec ab re hoc præcipit: quippe omnium eſculentorũ, quæ nouimus, caro porcina valentiſſime nutrit, ſi modo concocta fuerit: adeoque magnam habet cum hominis carne affinitatem, vt non modo noſtro Pariſiis, ſed etiam tempore Galeni Romæ, ſcelerati quidam pandochei & caupones, carnem humanam cum aromatibus in paſtillis coctam, pro ſuilla, magni vendiderint. nec comeſtores alteram ab altera odore, ſapore, aut colore diſcernere poterant: donec humanus digitus, per negligentiam cum ſua vngue coctus, & repertus, atrox coci facinus prodidit: qui & meritas ſupplicio in furca pependit pœnas. Cæterum hæc tibi de carnis ſuillæ alimonia dudum perſpecta eſſe arbitror. Verum illud Hippocratis, in libro 4. de Ptiſſana, de ſuillæ carnis differentia, multorum ingenia torſit, vbi τὰ χοίρεα, carnes porcinas vituperat: τὰ ὕεα vero, ſuillas commendat: χοίρου δὲ, ait, πονηρὰ, ὁκόταν ᾖ ἐνωμότερα ἢ περικαῆ. χολώδεα γὰρ ἂν εἴη, καὶ ἐκταρακτικά. ὕεα δὲ βέλτιστα τῶν κρεῶν ἁπάντων. κράτιστα δὲ, τὰ μήτ᾽ ἰσχυρῶς πίονα, μήτε λεπτὰ, μήτε ἡλικίην φέροντα ἱερείου παλαιοῦ. ἐσθίειν δὲ ἄνευ τῆς φορινῆς, ἢ καὶ ὑπόψυχρα. id eſt (vt Copus Baſilienſis, ex Germania Franciſci regis Galliarum medicus vertit) Porcinæ carnes, ſiue ſubcrudæ, ſiue ambuſtæ

De pandocheis carnem humanã vendentibus, hæc Gal. lib. 3. de Aliment.

Hipp. libr. 4. reg. acut.

malæ ſunt: nam & bilem pariunt, & turbationem. Suillis nullæ aliæ meliores ſunt: idque, ſi non admodum pingues, neq; etiam pertenues ſunt. ac neque veteris victimæ ætatem ſint aſſecutæ. at vero reiecta pelle, & ſubfrigidæ edēdæ ſunt. Verum niſi quiſpiam Græcorum de ſuibus nominum, & ætatis victimarum, ex veteri pontificum iure peritus fuerit, hæc explicare nō poterit. Quare ea tibi paucis perſtringam.

Athen. lib. 9. & Suidas.

Epicharmus enim ſuem maſculum, quē Latini verrem dicunt, delphaca vocat. at ſcrophas cæteri Græci genere fœminino, proprie delphaces nominarunt: quod delphyas, id eſt matrices, porcellorum (quæ delphacia dicunt) conceptacula haberent. inde ex eodem vtero fratres, adelphos nominarunt. At ὗς, vtriuſque porcorum ſexus genus, præcipue qui adoleuerant, ſus dicebatur: & addito σ, σῦς quoq; recte proferri, Vlpianus tradidit, παρὰ τὸ σεύεσθαι, καὶ ὁρμητικῶς ἔχειν: quia, dum e terra radices ſcirporum, arundinum, & aquatilis ſyluæ, ac lumbricos roſtro eruūt, aut inter ſe colluctantur, tumultuarie collum caputque conquaſſant: vnde & apros Græci ſyagros appellant.

De pabulo porcorū, hæc Col. lib. 8. c. 9.

Sues igitur Ariſtophanes grammaticus in delphaces ac choiros ita diuidit: τῶν δὲ συῶν τὰ μὲν ἤδη συμπεπηγότα, δέλφακες: τὰ δὲ ἁπαλὰ καὶ ἔνικμα, χοῖροι. id eſt, De genere ſuum qui corpus robore compactum habent, & adoleuerunt, delphaces: qui vero adhuc porcelli, corpus tenerum, molle, & humidum habēt, choiri dicuntur. Quam differentiam

Interpres Ariſtoph. in comœdia Acharnes.

rentiã apud Homerũ Eumæus ſubulcus Vlyſſis, quem ex bello Troiano & naufragio ſibi tũ ignotũ, reducẽ hoſpitio excepit, obſeruat dicẽs: *Odyſſ. 3. Ath. lib. 9. Dipnoſ. Galen. lib. 4. regi. acut.*

ἔσθιε νῦν ὦ ξεῖνε. τὰ δὲ δμώεσσι πάρεστι
χοίρε᾽, ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσι.

ac ſi diceret: Ede ô hoſpes, nam hæc chœrea, porcellorum carnes, debentur & ſuperſunt famulis: proci vero Penelopes obœſos & ſpumantes ſues adultos edunt. Conſtat igitur, veteres Græcos, porcellos lactẽtes & adhuc ſubrumes, χοίρους quoque appellaſſe, quorum eſum ob viſcidos ac crudos carnis humores, Hippocrates improbat. & Galenus de Alimentis: εἰκότως, ait, οἱ χοῖροι περιττωματικωτέραν ἡμῖν εἰς τοσοῦτον παρέχουσι τὴν τροφὴν, εἰς ὅσον τῶν μεγάλων ὑῶν εἰσιν ὑγρότεροι, εἰκότως δὲ ἧττον τρέφουσι: id eſt, Merito porcelli tanto magis excrementiciam præbent nobis alimoniam, quanto ſunt magnis ſuibus humidiores, & minus quoq; nutriunt. Nuper enim editi, quouis animali terreſtri, quo homo veſcitur, carnem humidiorem habent, ſanguinis a phlegmate viſcoſi fomitem. Teterrima vero antiqui porci caro, quę ęgre cõcoquitur, & cõcocta ſanguinẽ atra bile cõſpurcat: optima vero ad gulæ illecebras & corporis alimoniã eſt, porcorũ mediæ ætatis, qui veteris victimæ vel non exceſſerint, vel nondũ aſſecuti ſint annos: caro nõ nimis obœſa, nec macra. hæc enim facile concoquitur, & optimũ generat ſanguinẽ. Sed vt paulo exactius intelligamus, quæ fuerit olim in pontificio ſacrificiorum iure iuuenilis

Galen. li. 3. de Alimen. & 2. de temper.

De differẽtia ſuillæ carnis, Gal. lib. 4 regim. acut.

De suillo sacrificio, Athenæus libr. 9. Macr. 1. Sat. Ouid. 1. Fastorum.

De Iouis in Ida monte Cretensi educatione, Ouid. lib. 4. Fast. Athen. lib. 9. Dipnosop.

aut veteris victimæ porcorum ætas, historia eorum paulo altius erit repetenda. Sus enim sacrum olim erat Praisiis & Cretensibus animal, quod Iouem infantem a Rhea matre, ne a Saturno parente deuoraretur, absconditum in Creta, sus lactauerat: & ne pueri vagitus a patre audiretur, grunnitu suo obstiterat. A suillo certe pecore immolationes in sacris prima duxerunt initia. Nam & Argiui in festo, a sue Hysteria dicto, porcum Veneri mactabāt: & in mense Maio mercatores Maiæ, Mercurij parenti, porcum imprægnatam immolabant. Legimus quoque, prima omniū Cereris mysteria sue, quod rostro repando segetes eruerat, cæsa, fuisse celebrata. Vnde Pelignus ille olor Ouidius cecinit:

Prima Ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ,
Vlta suas merita cæde nocentis opes.

M. Varro lib. 2. de re Rust. cap. 4.

Porcelli & sues appellantur ἱερεῖα a Gal. libr. 7. Met. & li. 2. de Temp.

Adde quod fœdera pacis & nuptiarum in Ethruria, Latio & Græcia, sue mactata confirmabantur. Vnde M. Varro: Sus, inquit, Græce dicitur ὗς, olim θύτης, a verbo θύειν, quod est immolare. a suillo enim genere immolationis initium cœpit. Ob id etiam Hippocrates & Galenus a verbo ἱερεύω, sacrifico, suem ἱερεῖον, id est victimam, passim vocant, ac pręcipue Galenus in Methodo, & de Temperatura, vbi ait: ἀλλὰ καὶ εἰ νέον ἱερεῖον, εἴτε ἐσθίειν ἐθέλεις, εἴτ' ἀνατεμὼν σκοπεῖσθαι, μυξώδη μὲν καὶ πλαδαρὰν εὑρήσεις τὴν σάρκα, τὸ δ' ὀστῶδες ἅπαν ἄρτι πεπηγνυμένῳ τυρῷ ἐμφερές. ὥστε μηδὲ φαγεῖν ἡδέα, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ὑγρότητα: id est,

est, Si iuuenilis porcelli carnem edere voles, aut dissecans contemplari, mucosam & flaccidam eius carnem inuenies, & vniuersum ossium genus caseo iam primum coagulato simile, ita vt nec edendo nuper genitorum animalium corpora, propter superfluam humiditatẽ sint gustui grata. Quare recte Hippocrates, τὰ χοίρεα, carnes porcelli iam editi ac subrumi, quas in deliciis cibariorum olim habebant (vt modo Hispani hinnulos, ex ceruarum vtero cæsos) vt insalubres damnat. Quę vero iuuenilis victimæ erat ætas, ex Plinii verbis facile cõiicere poteris: si modo perpenderis, hostiam mutilã, aut morbidam, aut quouis modo defectam, velut impuram, offerre, ingens fuisse piaculum. Ob id ait: Suis fœtus, a partu, sacrificio die quinto purus est, pecoris die septimo, bouis trigesimo. Marcus Varro tamen iuuenilem suilli pecoris victimæ maturitatem ad decimum vsque diem a partu prorogarat: Cum, inquit, porci depulsi sunt a mamma, a quibusdam delphacia appellantur. neque enim iam lactentes dicuntur, qui a partu decimo die habentur puri: & ab eo appellantur ab antiquis Sacres, quod tum ad sacrificia idonei primũ dicũtur. Amisso autem nomine lactentis, appellantur nephrendes: quoniam nec dũ fabam frendere, id est dentibus frangere aut atterere possint. Coruncanus vero ruminalis hostias, donec bidenes, id est biennes (inserta inter duas vocales litera d, vt in verbo redire,

Porcellorum anatomia & vsus.

Victimarum ætates refert Plin. lib. 8. ca. 51. Varro lib. 2. cap. 4.

Sues sacres & nefrendes.

radamare, redarguere fit) fierẽt, puras esse negauit: id põtifices de veteris victimæ ætate statuisse par est. P. autẽ Nigidius, in lib. quẽ de extis cõposuit, bidẽtes appellari ait, nõ solas oues, sed oẽs bestias bimas. Vnde Põpon. festiu⁹ Atellanarũ fabularũ poeta, in Galliis transalpinis ita scripsit: Mars tibi uoueo facturũ, si vnq̃ rediero, bidẽte verre. Hipp. igitur sues bidẽtes, q ad bimatũ, veteris victimæ ętatẽ, non excessissent porcellis & vetustioribus esse salubriores docet. Erãt & alia quoq; de hostiis p̃cidaneis sacrificia, quas ante sacrificia solẽnia pridie cędebãt. Vnde porca etiã p̃cidanea appellata, quam piaculi gratia ante fruges nouas immolari Cereri mos fuit. Cæterum non arbitror fore absurdum, si in huius epistolæ coronide, auctarii loco addidero, quale Romani gulæ proceres ex suilla vulua conficiebant ferculũ, ab Apicio & Horatio laudatum: --- *cum sit obæso*

Nil melius turdo, vulua nil dulcius ampla.

Et Cor. Celsus de sue ait: Stomacho ꝓsunt vngulę, rostra, aures, vulue, sterilesq;. Vulua. n. in animalib. est interior fœt⁹ cõceptaculi cauitas, quam in homine vterum & locos appellant, ac matricẽ. cui⁹ 3. erãt apud culinę antistites differentiæ, quarũ delectũ Plin. his verbis indicat: Vulua suis eiecto partu melior, q̃ edito. Eiecticia vocatur illa, hæc porcaria. Primiparæ suis optima: cõtra effœtis, a partu, p̃terquã eodem die suis accisæ, liuida & macra. Nec nouellarũ suũ, prӕterquã primiparãrũ, ꝓbatur, potiusq; vete-

Bidentes hostiæ quæ sint, Gell. li. 16. ca. 6. Macro. lib. Sat. 6.

Porca præcidanea Gel. li. 4. cap. 6.

De suilla vulua triplici Pli. 11. cap. 36.

Cel. lib. 2. c. 23. Aristot. libr. 3. de hist. anim. cap. 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

veterũ,dum ne effœtarũ, nec biduo ante partũ,aut post partũ,aut quo eiecerint die.ꝓxima eiecticię est,occisæ vno die post partũ. huius& sumẽ optimũ,si modo fœtus nõ hauserit: eiectitiæ deterrimũ:Vulua vero de virgine porca, sterilis dicta lasere Cyrenaico,pipere,mentæ siccæ foliis, addito liquamine, melle,& aceti modico,condita,in muria tamen prius cocta, cæteris præferebatur,de qua Martialis ait:

Suillæ vuluæ conditura, ex Apitii libr. 7. cap. 1. Athen. lib. 3.

Martial. in Distic.

Te fortasse magis capiet de virgine porca,
Me materna graui de sue vulua capit.

Si stomachus tuus hæc tibi de suilla carne missa Apophoreta,botellos,isicia,pernas ac petasones fastidierit,poteris Apitii conditura, sterilem tibi prępararare vuluam, quæ languentis stomachi vires reficiet. Vale.

DE LASERPITIO, BELZOIN, ET *myrrha.* *Epist.* LXII.

SIGNIFICASTI literis tuis non tm̃ dictionis, sed & officiosę humanitatis lepôre ornatis, apud vos quoq; in cal. Ian. Saturnalib. sues q̃dẽ obœsas plures mactari. Proinde plecta mea de suilla carne,& cõditura vuluæ, Epistola,& cum Antiphanes scripserit, μήτραν τινὲς πωλοῦσιν ἥδιστον κρέας,id est, Vuluam quidam vendunt carnem suauissimam:cocos vestros omnem impendisse operam,vt ea recte elixata, vel fricta in sartagine,recte quoq; laserpitio, id est silphii succo pipere & cymino,&reliquis aromatib. cõdiretur:quemadmodum & Apitius docuit, & Archestratus opsodædalus,dum ait,

Athẽ. li. Dip. 3.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ἐμπίνοντι δέ σοι, φερέτω τοιόνδε τράγημα,
γαστέρα καὶ μήτραν ἑφθὴν ὑός, ἐν δὲ κυμίνῳ,
ἔντ' ὄξει δριμεῖ, καὶ σιλφίῳ ἐμβεβαῶσαν.

Duplex aſſa, fœtida & dulcis.

At pharmacopolam vobis pro laſere, quod Græci ſilphium appellant, geminas aſſæ ſpecies miſiſſe: quarum altera fœtida, quum graue virus redoleret, ac putrilaginem reſiperet, viroſo odore, qui ſtomachum facile ſubuerteret, vuluam infeciſſe: alteram vero odoriferam, quum præſtãtiori myrrhæ eſſet ſimillima, veritos ne in ea opocalpaſum, homini lethale venenum, ſubeſſet, vos quoq; abieciſſe. At Geralde mi, pharmacopola a mercatoribus falſus, vos quoque (vt arbitror) inſcius fefellit. Laſer quippe planta eſt quotannis creſcens, quæ radices nigras, caulem ferulæ ſimilem, ſed ſucciplenam, folia appii, ſemen vero latum & foliaceum profert: cuius natales loci olim fuerunt, Syria, Armenia, Media, & Libya. Sed omnium præſtantiſſimum Cyrenis, in Pentapolitana regionis Africæ ciuitate naſcebatur. Vnde Victruuius: Si, inquit, terra non eſſet generibus humorum diſpar, nec Cyrenis in ferulis laſer tantum naſceretur: quod ob eandem cauſam Hippocrates nec in Ionia, nec in Peloponneſo creſcere, ſed in Libya prope Cyrenas abſque cultura ſua ſponte naſci, ac quatuor ſtadiorum quoque rura occupaſſe tradit. Liquor vero ille precioſus, ſuaui fragrans odore, ex radice ſilphij inciſa collectus, rhizias, ex caule ſcarificata reſudans, Caulias dicebatur: & aere veluti oliba-

Opocalpaſi virus in myrrha latêre, teſtis Gal. libr. 1. de Antidotis.

De laſere Cyrenaico hæc Victru lib. 8. cap. 3. Hippoc. lib. 1. de morb.

olibanus aut maſtix concretus, ὀπὸς Κυρηναϊκὸς nominabatur, cuius varias in re medica vires Theophraſtus & Dioſcorides & Galenus cõmemorant. & Nicander poeta medicus in Alexipharmacis aſſerit, ſilphii radices & ſuccum his qui cum coagulo lac biberint, & eo in ventriculo in grummos concreto ægre ſpirẽt, pręſens ferre auxilium, ſi quis radices poculo ſuo intriuerit, aut diſſolutum biberit ſuccum:

ἤέτι καὶ λιβύηθε ποτῷ ἐγκνήθεο ῥίζας
σιλφίου, ἄλλοτ' ὀποῖο, νέμοις δ' ἐν βάμματι τήξας.

Silphium grumos lactis coagulo in ſtomacho cõcreti diſſoluit.
Columel. lib. 13. cap 7.

Nec ſilphio ad medicamenta tantum vtebantur, & ad intinctus, quos Græci ἐμβάμματα dicunt: ſed eo eſculenta & ſalgama condiebãt. Vnde Columella docet, ſupra olus atrum, ferulam, & fœniculum, duas partes, & vnam duræ muriæ vſque ad ſummum fideliæ labrum affundere: dein paucas radiculas laſeris, quod Græci ſilphium dicunt, adiicere iubet. Non certe vulgaris erat vſus eius. adeo enim magni conſtabat, vt ſingulæ laſerpitii librę pondo argenti rependerẽtur. nec id Cyrenis, niſi clam, impune efferre licebat. Vnde Carthaginenſes, & aliarum regionum mercatores, ad Caraxẽ portum, non longe a Syrtibus & Cyrenis diſtantem, vina deferebant, vt inde ſilphium clã referrent. Et Plinius C. Valerio & M. Herennio Coſſ. a Cyrenis aduecta Romam publice laſerpitii pondo triginta, maximi facit: & adhuc pluris, quod C. Cæſar dictator initio belli ciuilis inter aurum & argentum laſerpitii pon-

Silphii precium & æſtimatio ac raritas.

De mercatoribus laſerpitii, hæc Strabo lib. vlt.

Silphium Romani ærarii theſaurus, Plin. libr. 19. cap. 3.

do cxi ex ærario, velut Ro. reipubl. thesaurũ, protulerit. Erat quippe adeo magnificum, & diis hominibusque gratum munus, vt Græci olim, & sycophanta Aristophanis, rem magnę ęstimationis significaturi, Batti silphium dixerint, οὐδ' ἂν διδοίης γέ μοι τὸν πλοῦτον, καὶ τὸ Βάττου σίλφιον. negat sycophanta se facturum, etiãsi Plutonem diuitiarum deum, aut ipsum Batti silphium ei daret. Erat enim Battus rex, qui Cyrenas anno vrbis Romanæ 143, in Libya condidit. Municipes igitur eorum conditori gratificaturi, alterum numismatis latus Ammonis facie, alterum silphii figura insculpebant. Batti quoque effigiem annulo, quo publice literas obsignarunt, his characteribus insculpere solebant, qui ciuitatem Batto silphium offerre indicarent. Adde quod Ampeliotę, gens Libyca, quotannis ex agri sui opibus aliquot silphii ferulas Delphis Apollini offerebant. Accipisne modo, quam preciosum, rarum, ac carum fuerit veteribus laserpitium? At nostrum in officinis aromatariorum, laseris gummi, quod belzoin appellant, nec ita rarum inuentu est, nec adeo magni a pharmacopolis venit, & cortices satis lati & densi in eo agglutinati, nõ plãtæ, aut oleris (quale silphium est) sed arboris esse lachrymam produnt. Nec tanta laserpitii copia, quanta benzoini in officinis reperitur, nostro seculo suppeditari potest: quum ante mille annos in Cyrenis & Libya crescere desierit. Quũ enim Nomades, gens ex Æthiopia fera, pecorum

Batti silphiũ prouerb Aristop. in Plut. interpres explicat. & Suidas copiose.

Ampeliotæ silphio sacrificant.

Officinarum belZoin non esse laserpitiũ.

rum

rum pastu viuens, in Cyrenas (vt Strabo refert) irruissent, silphiũ radicitus in pecoris sui pabulũ exstirparũt. est .n. omne pecus huius pabuli tã auidũ, vt nisi ab eo (teste Arriano) in Africa arceantur, eius pastu ob dulcedinẽ, donec disrũpantur, facile impleantur. nã & serpẽtes vini auidas, admistũ si sorbuerint, flatu disrũpi aiũt: & pecora sane quæ eo vescuntur, carne admodũ iucunda pinguescunt. Ob id publicani, vectigaliũ publicorũ cõductores maius ex pecorum pastu lucrum quæsituri, silphiũ pecorum pabulo depopulabantur: adeo vt vnus tantum caulis, inquit Plin. nostra repertus memoria, Neroni principi missus sit. Quã vellẽ autem, vt nostri pharmacopolæ vnum nobis proferrent silphii surculum: vnde saltem eius inenarrabilẽ odoris iucunditatẽ, vel vnicã eorũ benzoini lachrymulam emungere possemus. At dices, Ludouicũ Romanũ patriciũ, qui vitã mille periculis exposuit, vt ea q̃ in nouis Insulis, liberalitate regũ Portugalliæ a Vesputio & aliis naucleris repertis, cõtinerentur, aut adolescerent, mercimonia, metalla, gẽmas, ac aromata exploraret, verũ xiloaloẽ & laserpitium vidisse. Nam Tharnasari, inquit, dum defunctorum comburunt corpora, omnifariam odores in rogum coniiciunt, aloen videlicet, & id genus arboris gummi, quod elegantissimum illud vnguentũ gignit, quod vulgo Belzoi nuncupatur, eruditiores vero laserpitiũ ab arbore laseri appellãt. At laser non esse arborẽ, sed βοτάνην, ἢ λάχανον. i.

Ob quas causas silphium crescere desiit, Strab. lib. 17. Plin. lib. 19. ca. 3.

Silphium pecori gratum pabulum. Theophrast. lib. 6. cap. 3.

Ludouici patricii de ligno aloes & laserpitio experientia, libro suæ nauigationis 6. cap. 9. 20. & 21.

Belzoi esse laserpitium: Ludo. li. 6. ca. 9.

Silphium non est arbor, sed planta.

Quare silphium & aloe ad nos non perfertur.

herbam, plantam aut olus, Hippocrates, Aristoteles, Theophrast. & veteres medici (præter vnicum Serapionem, male versum) fatentur omnes. At quum Ludouicus nascentem silphium non viderit, facile ei id erroris condonamus. quemadmodum & facile ei credimus quod ait, in Sumatra insula, apud mercatores Christianos, duas vncias aloes, & aliquantulum laserpitii se reperiisse, quorum aloes frustulum cum in pugno incaluisset, laserpitii vero ad quantitatem nucis iuglandis incensum, vtrumque seorsum adeo ineffabilem suauitatis odorem spirasse, vt nusquam locorum fragrantiora senserit suffimenta. quib. quum reges & sacerdotes, illic dęmonum cultores, in sacrificiis & rogo defunctorum, ac in vitæ deliciis plurimum vtantur, ac vna libra aloes decem aureis veneat, ea ob id ad nos perferri negat. Cui ego libens assentior. nam vtrumq; in aromatariorum totius Europæ officinis desiderari video. Sed quid sit illud officinarū belzoin, ab aliis ben Iudæum dictum, scire haud dubie malles: quam esse ex Troglodytide præstantiorem myrrham electam arbitror, quæ item ex arboris in Arabia, Ægyptiæ spinę similitudine nascentis, lachryma, cuius cortice inciso, in substratas palmeas tegetes liquor eius defluit, aut in trunco arboris adeo tenaciter concrescit, vt vna cum cortice auellatur, quē in benzoi crebro quoque conspicimus. Habet sane omnes myrrhæ electæ proprietates.

Belzoin officinarum esse myrrham electam.

Myrrhæ ex Dioscor. lib. 1. cap. 75. descriptio.

est

eſt namq; friabile:& fractum, in eo candidæ humanis vnguibus ſimiles maculæ effulgent, ac(vt eccleſiaſtes ait)fragrantiſſimum ſuauitatis odorem ſpirat, vnde fragrantiſſimum deorum in templis ſuffumigium Ægyptii ex tali myrrha & bedellio, humani vnguis colorem referente, componebant: quod Damocrates τὸ κῦφι appellat. At noſtra vulgaris myrrha incenſa plane viroſo odore fœtet:quam adeo ab optima myrrha degenerem, a Dioſcoride Ergaſimen dici arbitror. Sed enim haud ignoro te amaritudinem myrrhę in benzoi requirere, quod maſticatum plus dulceſcit quam amareſcit. Verum ſcias, amaritudinem illam non omnibus myrrhæ ſpeciebus ineſſe. nam troglodytica leniter in ore lenteſcit, & (vt Dioſcorides ait) eroſione quadam linguam pungit. Nec ob id quod amaritudinis expers ſit, inferre poteris, belzoin eſſe aſſam dulcem: quum hæc apud Serapionem & Auicennam a Græcorum laſerpitio nihil differat: quod non amplius extare, ſatis ſuperque probauimus. Quod ſi officinarum belzoin myrrham dulcem appellare voles, nil moror. ſolet enim natura ſæpe in rebus eiuſdem ſpeciei ad voluptatem, contrariis ſaporum qualitatibus ludere. Nam ſi poma & mala Punica, atque arantia tam dulcia quam acetoſa, amygdala item tam dulcia quam amara procreat: quid obſecro obſtare poterit, quin etiam myrrham tam dulcem quam amaram procreet? Nihil certe. proinde obſecro, vt meā

De Cyphi ſacerdotum Ægypti ſuffimēto, Gal. li. 2. de Antid. Dioſc. lib. 1. ca. 24.

Eccleſiaſtes de myrrha, cap. 24. vbi vngula pro vngue bedellii male legitur.

Belzoin officinarum poſſe dici myrrham dulcem.

Belzoi non eſt aſſa dulcis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

de ſilphio, aſſa dulci, myrrha & belzoin cenſuram, ad commilitones tuos referas: illorumq; iudicium quam primū ad nos reſcribas. Vale.

De novis americi orbis insulis, antea ab Hannone Carthaginenſe repertis: & Geographiæ vtilitate. Epiſt. LXIII.

Ad Michaelem Wirth Iuris-conſultum conſobrinum.

NVper dum Pleiades cūm veris amœnitate prodirent, atque ego vt mœrorem ex fratris mei obitu concœptum animo excuterem, prope amnes intra montes deambularem, en repente grues ex Thracia per pontum Euxinum aduenas, clangore ſuo obſtrepere audiui: ac literato, ad Palamedis vel Pythagorę characteris Y effigiem, ordine, ſenſim a tergo ſe dilatante cuneo, vt aeris flatu promouerentur, & obuias ventorum procellas agminis roſtro facile infringerent, in ſublimi aera ſulcare conſpexi. Tum hominum deſidiæ pertæſus, tacite mecum cogitaui: En grues, anſeres, olores, ciconiæ, & inter minores volucres coturnices, per mare, per terras, ex Europa in Aphricam, & ad extremos Gangis fluuii accolas Pygmęos, peregrinantur: proh dolor, inquam, quum homo ſit animal diuinæ mentis capax, natus vt erecto ad ſidera vultu, ineffabilem huius orbis fabricam & arcanam contemplaretur, & inde diuinam illius opificis ſapientiā, qua

De gruibus & anſeribus hæc Plin. libr. 10. cap. 23.

De homine hæc Lactant. lib. 3. cap. 9. Ariſtot de part. animal. lib. 4. cap. 10. & lib. 2. cap. 10. O-

qua ſyluas, æquora, terras, pecora campi, ac volucres cœli condidit, agnoſceret, & pie collaudaret: quæ (cogitaui) eſt iſta ignaua hominum deſidia? quum hæc animalia rationis expertia terrarum orbem perluſtrent, hominum vero vix centeſimus quiſque vltra ſuum natale ſolum, pedem proferre audet, vt in alienis terris varias naturæ diuitias, vrbium ſitus, & regionum mores cognoſceret? quod olim erat præcipuum præſtantis viri præconium, qualem ſibi oſtendere Homerus Calliopen ſuam orat:

uid. lib. I. Metamorph. & Cic. libr. 2. de nat. deor.

Odyſſ. a

ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Quod Virgilius feliciter imitatus, a ſua Muſa quoque petit:

Dic mihi (ait) *Muſa virum captæ poſt tẽpora (Troiæ,*
Qui mores hominũ multorum vidit & vrbes.

Nam & hæc ſcire medicos, & bellorum duces, magni refert. Etenim ſi dux belli, regionum ſitus, oppida, nemora, fluminum vada & ſemitas ignorauerit, qua ſolertia ſua expediet ſtratagemata? aut vnde exercitui commeatum afferet: aut copias ſuas per fluenta ſecure traiicere poterit, ne hoſtium inſidias incidat? plane ignoro. Xerxes Perſarum rex, & totius Græciæ fulmen, quamuis tã numeroſum aleret exercitum, vt equi & milites flumina exhaurirẽt, ſpiculis emiſſis ſolem obumbrarent: dum tamẽ prope Thermopylas, totius Græciæ propu-

Geographia imperatori & medico ſcitu neceſſaria.

De Xerxe & Thermopylis Strabo libr. I. Herodot. & Iuſtinus.

gnaculum, a Græcis occupatum, exercitũ traiicere crebro frustra tentasset, ac bis terq; obsistente Leonida, dubio marte pugnatum fuisset, Xerxes ab incœpto bello turpiter desistere coactus fuisset, non sine ingenti clade exercitus, nisi Epialdes Trachynius regem, iam consilii inopem, occultum tramitem, qui per iuga & anfractus montium Thermopylas duceret, docuisset: quæ res Leonidæ & Græcis omnem victorię spem ademit. Quis res ducum regumque strenue gestas, sine regionum & vrbium situs peritia recte conscribere, aut conscriptas recte intelligere poterit? Nemo. Medicũ quoque oportere omnium horum esse gnarum, integro libello Hippocrates docuit. Nam quũ corporum constitutiones, & affectus animorum, secundum climata orbis, ac pro situs regionum, vrbium & aquarum natura variãtur, victus & remediorum rationem quoque variare necesse est. Vt cuique loco peculiaris est Genius, ita quoque proprii sunt locorum morbi, & sua cuiq; medicamenta. verum quum nõ tantũ remediis domi in pomœrio natis morbi curentur, sed crebro exoticis opus sit: præstat medicorum horum natale solum scrutari, quã domi in scholis (vt Medicos Alexandriæ) consenescere, quam Seplasiariis ista concredere, qui horum defectum succidaneis resarciunt, quum veris præstaret vti. Nec Galenũ, vt chalcitidem amisi & sory aliaque metalla dinosceret, in Cyprum nauigare tæduit: qui deinde ob asphal-

De medicorum Alexandriæ desidia, Gal. de dispncœa lib. 2. & in sextũ Epidẽ. Hippoc.

aſpaltum, Iudaici lacus bitumen, in Syriã Palæſtinam profectus, & in Lemnum inſulam quoque appulit, Vulcano ſacram, vt quantum hircini ſanguinis Lemniæ terræ ſacerdos admiſceret, ipſe præſens videret, & capræ ſigno obſignari: & vt plura alibi remedia nata exploraret, ex Aſia pedes per Thraciam & Macedoniam rediit. Euphorbus, Iubæ regis Mauritaniæ medicus, herbam ſui nominis (cuius lacteo ſucco oculorum caligo illuſtratur, & virus ſerpentum obtunditur) non in ſuburbio quæſiuit, ſed impiger per abruptos ſcopulos, altiſſimi montis Atlantis cœliferi cacumen conſcendit, vt euphorbium inter ſaxa natum erueret. Lyſimachus vero & Gentius reges, hic gentianæ radices, ille lyſimachiam herbam, nõ minori ſtudio quæſiuerunt. Pulchrum enim & immortale decus cenſebant, ſi eorum nomina, regia herbarum nomenclatura ad poſteros propagaret. Summos quoq; philoſophos, Democritum & Pythagoram, ob herbarum cognitionem ad Perſarum, Arabum, Ægyptique magos profectos conſtat. Vnde Homerus, nobile illud Nepenthes, œnotheræ radicem, mœroris pharmacum, aliasque herbas, quibus Polydamna, Theonis regis Ægypti vxor, Helenã donat, non inter extrema xenia recenſet, quæ Menelaus ex Ægypto domum detulit. Nec ſua laude fraudandi ſunt, illuſtris Fernandus Caſtiliæ, ac Ioannes & Henricus ac Emanuel inclyti Portugalliæ reges, quorũ opera & expẽ-

Galenus ſuas peregrinationes ſcribit lib. 10. de ſimpl. med.

De euphorbio hæc Plin. li. 5. cap. 1.

De herbarum auctoribus Pli. li. 25. ca. 2.

De Nepenthes & herbis Ægypti, hæc Homer. Odyſſ. δ. Macrob. lib. 7. Satur. Philoſt. lib. 7.

Ligni Guaiaci vtilitas. sis saluberrimum illud lignum Guaiacū, quod nuper ab Australis Oceani insulis nobis allatū est: quo vno plus commodi miseris mortalib. attulerunt, quam omnes illi auariciæ cuniculi, metallorum argenti & auri fossores: qui dum in viscera terræ omnium parentis sæuiūt, plus expendunt & insumunt, quam eruunt. Tanti est, vel vno morborum remedio medicinam locupletare. Quare, Geralde mi, tuum nauigationis propositum summopere laudare cogor, qui cum sis sacris Apollineæ artis dogmatibus præclare initiatus, ne tamen pharmacopolis nostris credere cogaris, instituisti hoc veris initio proficisci in Calechut, celeberrimum totius Asiæ & orientis emporium, ad quod ex Æthiopia, Ægypto, Arabia felice, & Niliaca vrbe Cayro, olim Babylon dicta, ac Indici Oceani insulis, præcipue ex Zello, præter gemmas & vniuersa aromata, & ex serico pannos, auro netili intertextos, ac Tyrio murice vel cocco infectos, mercatores etiā ea quę in cēsu pharmacorū habentur, saccharum, ebur, ambram, mustum, vtrumq; aloes, masticen, cassiam, myrobalanos, ac caphuram, & id genus pharmacorū, deferunt: quæ nummis ex auro obryzo, quos zaraffi appellant, vendunt. Deinde statuisti ad Taprobanam insulā Gangetici æquoris, nunc Summatra dictā, sub æquatore sitam, appellere, gēmis, ebore ac xyloaloes & laserpitii odoramentis locupletissimā, olim alterū orbē terrarum, Antichthonum appellatione, existimatam:

Calechut emporium Indiæ quibus abundet.

Taprobanæ situs, & merces. Plin. lib. 6. ca. 22. Ptole. libr. 7. cap. 4.

matam: cuius incolas longissimã, sine vllo corporis lãguore, traducere vitã, Arthemidor⁹ refert. Petis igitur, vt te certiorẽ reddere velim, vnde commodius ad has & nouas illas ante 50 annos a Lusitanis repertas insulas, an ex Venetiis per mare Adriaticũ, an a Lissibona & Herculis columnis, per mare Hyperboreum aut Atlanticũ, oram soluere possis. id quod te nõ celabo: simulq; docebo, & ratione testibusq; conuincam, Phœnices & Carthaginenses plus minus 2000 ann. ante Vesputium, & alios regum Portugalliæ naucleros, per mare Atlanticum, etiam vltra Fortunatas insulas, meridiẽ versus, ad has nauigasse, ac ab occidente orientem versus totam plagam illam intra tropicũ capricorni brumalem ac circulũ poli antarctici sitam, Ptolemæo tamen incognitam, perlustrasse: quam tamẽ, æque ac nostram illam, intra tropicum cancri æstiuum & circulum poli arcticum sitam, esse temperatam, ac versus austrum ad 48, aut 50 gradus latitudinis habitabilem, philosophi ac astrologi multa ante secula, hac ratione docuerunt. Conuenit enim inter omnes, inter extrema contrariæ qualitatis loca, vt circulos polorum frigidos & solis tropicos incalescentes, medium necessario esse temperatum, ac sub oppositis parallelis & climatibus, ab æquatore pari interuallo dissitis, eandem esse aeris temperiem ac dierum quantitatem. Vnde Pomponius Mela: Terra, inquit, zonis quinque distinguitur,

Phœnicum ad nouas insulas ante Vesputium nauigatio.

Plagam intra tropicum capricorni & circulum antarcticum esse habitabilem. Auerrois libr. 4. de cœlo, Albert. de nat. locor. ca. 7. Ptol. lib. 1. Geogr. ca. 8.

mediam torridam æstus infestat, frigus vltimas: reliquæ duæ habitabiles, paria agunt anni tempora, verum non pariter. Antichthones alteram, nos vero alteram incolimus: illius situs ob ardorem plagæ intercedentis incognitus, sed tamen non incultus. His rationibus Auerroes in libris Aristotelis de cœlo & mundo, ac Albertus de naturis locorum, freti, tantum terræ a tropico capricorni versus polum antarcticum esse habitabile, quantum ab altero ad arctũ, nempe ad 50 ab æquatore latitudinis gradũ, recte asseruerunt. Quod verũ esse, Hanno ille Carthaginiensiũ dux expertus est: qui cũ per continentẽ Aphricę, ob torridæ zonæ æstum, syrtes & cautes, deserta & ferarũ lustra, ad externã Aphricæ orã & meridionalis Oceani insulas penetrare non posset: cum 65. remibus quas Græci πεντηκοντόρους appellant, annona & tribus hominũ vtriusq; sexus millibus onustis, a Carthagine mare mediterraneum emensus, ad columnas Herculis appulit, vt inde insulas in Athlãtico æquore & Oceano olim a Phœnicib. cõditas exploraret, aut nouas conderet, & a Gaditano Herculis freto per Aphricæ ambitũ & meridionalis oceani flexũ, in Arabicum sinum enauigauit: quam nauigationem τῆς λιβύης περίπλουν dictam, a seq; conscriptam, Carthagine, vt esset posteris suę nauigationis monumentũ, in tẽplo Saturni cõsecrauit. Cuius vestigia sequutus Polybius annalium conditor, accepta a Scipione Æmiliano classe,

Auerrois lib. 4. de cœl. & mund. Alber. de nat. locor. cap. 7.

Hannonis & Polybii nauigatio, de qua Plin. lib. 5. ca. 1. Mart. Capella libr. 6. Philologiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

classe, bella tum in Aphrica gerente, scrutandi orbis gratia, totius Aphricę ambitum in Oceano circunuectus est. Vnde Martianus Capella: Ab ipsis, inquit, columnis Herculis, quæ in Gaditano sunt littore consecratæ, vsque in Arabicum sinum, meridianus omnis permeatur Oceanus: quod plurimis asseueratur exemplis. nam eius magnam partem Alexandri sulcauerunt victoriæ: & in eodem Arabico sinu constituto Caio Cęsare Augusti filio, Hispanarum nauium eiectæ naufragio fragmentorum reliquiæ apparuerunt. vt Hanno, dum Punicum floreret imperium, Mauritaniæ circuitu, ac dehinc meridiani flexus Oceani excursu, in Arabiæ terminos, prolixa admodum nauigatione peruenit. Cornelius auctor quoque affirmat, Eudoxum quendam, fugientem regis insidias, ex Arabia in Gaditana peruenisse refugia. Cælius quoque Antipater affirmat, se hominem vidisse, qui negotiationis gratia, ex Hispania in Æthiopiam nauigasset. Harum quoque nauigationum plures, Aristoteles in libro περὶ θαυμαστῶν ἀκουσμάτων commemorat. Ferũt, inquit, in pelago vltra columnas Herculis, repertam a Carthaginiensib. insulam desertam, a Gadibus multorum dierũ nauigatione distãtem, fluminibus nauigabilibꝰ irriguam, omnifariis arborum fructibus frugiferam, & amœnam: cumque in ea Carthaginienses, eius fœcunditatis frugum illecebra capti, cunctarentur, illius accessum mortis supplicio vetuerũt. Et cur Car-

Columnæ Herculis, & Gades.

De Phœnicũ a Gadibus in Oceano nauigatione, Aristot. in li. de Mirabil. aud.

thaginẽſes a Phœnicibus orti, hæc extra Gades æquora, & Oceanum ipſum ita longe diſſiti ſulcauerint, ac inſulas in eo Libyphœnicas dictas cõdiderint, ita paucis cauſam accipe. Phœnices olim maritimam Syriæ oram incoluerũt: gens in obeundis pacis ac bellorum naualium muniis ſolers, præclara inuentionis literarum, ſiderum, naualium ac bellicarũ artium gloria celebris. Hi in Aphricano littore Vticã, Thebas in Bœotia, a Rubro quoque mari profecti Sidonem ac Tyrum vrbes in Syria opulentiſſimas condiderunt: ex quibus aurum & purpura ad tẽpli Salomonis cultum, regi ſuppeditabatur. Tyrii vero Carthaginem condiderunt, de qua Plinius inquit: Tyrus quõdã inſula præalto mari ſeptingentis paſſibus a continente diuiſa: nunc vero Alexandri oppugnantis operibus, coaceruatis arenarum aggeribus continẽs facta: olim partu vrbium clara, genitis ex ea ciuitatibus, Lepti, Vtica, & illa Romani imperii æmula, terrarum orbis auida, Carthagine, etiã a ſe Gadibus extra vrbem conditis. Mos enim erat Phœnicibus, non tãtum mercandi gratia, ſed etiam propagandæ ditionis eorum cauſa, a domo, magno ſubditorum comitatu, per mare, per terras, in peregrinas regiones & loca proficiſci. & cum incolarum animos ignotis ipſis muneribus cõciliaſſent, tum illorum loca armorum viribus occupare, aut illic noua condere, vt Gades, Tarteſſum, & plures alias in Atlantico æquore & Oceano inſulas, Lybyphœnicas

Tyrus, Sidon, Carthago, Gades, a Phœnicibus cõditæ, Plin. lib. 5. capit. 19. & Strabo.

phœnicas ab Hannone dictas. Vnde Aristoteles: Aiunt, inquit, Phœnices Gadira incolentes, extra columnas Herculis diebus quatuor ἀπηλιώτῃ vento orientali nauigantes, in locos palustres, vlua, iuncis & alica refertos, deuenisse, quæ maris defluxu subsidebant, affluxu vero emergebant: in quibus thunnos pisces captos, saleque maceratos, & vasis inclusos, Carthaginensibus velut eorum cognatis misisse. Verum in his, quas Hanno Carthaginensis & Phœnices explorarunt insulis, non tantum psittacos, simias caudatas, ac catoblecta animalia odorifero zcibeti vnguine turgida, & elephantos, ac admiranda in genere humano naturæ ludribia, homines caninis capitibus, oblatrantes Canibalos, anthropophagos etiam, humana parentum carne saturos, Nomades sine domibus, pecorum pastu diuites, Æthiopes ἀξένους inhospitales, Troglodytas equis velociores, homines ferarum pellibus aut connexis volucrum pennis coloris varii vestitos: mulieres toto corpore hirtas & efferas, Gorillas dictas, de quibus Hanno pelles duas abstractas, cum viuas domare non posset, Carthaginē misit. sed etiam prętér aromata & gēmas, Phœnices magnam auri & argēti copiā secū efferebāt, teste Aristotele: q dicit, τοὺς πρώτους τῶν Φοινίκων ἐπὶ Ταρτησσὸν πλεύσαντας, τοσοῦτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι, ἔλαιον, ναυτικὸν ῥῦπον, εἰσαγαγόντας, ὥστε μηκέτι ἔχειν δύνασθαι, μήτε ἐπιδέξασθαι τὸν ἀργύριον,

Libyphœnices Hanno in sua nauigatione describit.

Thunnorum copia.

Catoblecta, Pisemthier.

Gorillæ mulieres hirsutæ. Hanno in sua nauigat.

De Tartesso, a Tyriis Phœnicibus cōdita, Plin. 4. c. 22. & li. 3. c. 1.

ἀλλ᾽ ἀναγκασθῆναι ἀποπλέοντας ἐκ τῶν τόπων. τά τε ἄλλα πάντα οἷς ἐχρῶντο, ἀργυρᾶ κατασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγκύρας πάσας. Quin & illud vetuſtatem inſularum occidui & meridiani oceani valde approbat, quod Ælianus ex Theopompo hiſtoriographo refert: Olim Silenũ ſemideum Midæ regi Phrygum dixiſſe, Europam, Aſiam ac Libyam eſſe inſulas Oceano circumſeptas, extra quas eſſe terram continentem, magnitudinis immẽſæ, quæ homines noſtris duplo maiores & viuaciores aleret. in ea eſſe duas ampliſſimas vrbes, alteram εὐσεβῆ, id eſt piam dictam: cuius incolis, eximiis deorum Pacis & Iuſtitiæ cultoribus, eſſe ob id cum diis commercium, & tellus ſponte ſua cuncta produceret, nec vitam morbis defecti, ſed lætitia & voluptate tranſigerẽt. alteram vero Machimum dictam, ducentas hominum myriades incolere, pugnaces, auro argentoque abundantes: qui quum in bellis ferro vulnerari non poſſint, lapidibus, aut fuſte trucidantur. Proxima illis loca Meropes obtinent volucres, qui genitores ſuos ſeneſcentes, in cauernis terræ reconditos, vt ciconia quoq; ſuos, ſtudioſe alunt. Illic quoque ingens patet vorago terræ ἄνοσος dicta, quia nemini inde reditus patet. Ac dixit, duob. fluminib. irrigari: altero, cui Triſtitiæ nomen, in cuius ripa arbores proceræ creſcunt. quorũ fruct⁹ quicũq; ederint, horũ corpora mœrore & luctu diffluere, ac perpetuis lachrymis tabeſcere dixit. in alterius vero fluminis ripa, cui

De continente extra orbẽ, hæc Aelian. de varia hiſtor. li. 3.

Læticiæ

Læticię nomē eſt, arbores frugiferas adoleſcere, quarū fructuū comeſtores exhilarāt, ac iueneſcere cogunt. Accedit ad hoc, quod Plato inſulam Atlanticam, extra Gades ſitam, Aſia Libyaq; maiorem fuiſſe tradiderit: verum ex terrę concuſſione ſubuerſam, ibi relictum eſſe cœnum etiam nautis inuium. At fortaſſe hæc a Sileno relata, quiſpiam poetarum eſſe myſtica, de inferis & campo Elyſio, figmenta ſuſpicaretur: niſi Americus Veſputius, anno a Chriſto ex deipara virgine nato 1497, ex Callicij portu, ad Fortunatas Atlantici ęquoris inſulas a Liſſibona 280 leucas diſtantes, quas vulgus Canarias vocat, & ab his ad terrā firmam immenſæ magnitudinis, nondum penitus exploratæ, his 75 gradib. occidentaliorē, appuliſſet: & poſtea impenſis Emanuelis inclyti Portugalliæ regis, innumeras meridiani ac orientalis oceani inſulas, auſtrum verſus, ab æquatore 50 gradus: ad orientem vero verſus a Gadibus oceanum vltra Taprobanam, & aureā Cherſoneſum, ad extremos vſq; Indos, exploraſſet: quæ iure illuſtriſſimis Portugalliæ regibus accępta referimus, quorum nauigationib. effectum eſt, vt non modo Europa gemmis auroque ſplendeat, aromatibus cibos ſuos opipare condiat, odoribus peregrinis fragret, vnguenta & noua morborum medicamēta redoleat: ſed quod longe pluris æſtimo, quod atroces in nouis inſulis dæmonum cultores, ſuaui Chriſti iugo colla ſubmittere coegerint, & quod

Atlanticam inſulā copioſe deſcribit Plato in Critia.

Veſputij nauigatio.

Regum Portugalliæ laus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Sonus verbi diuini in omnem terrã sparsus: Matthei 28. *Lucæ* 24. *Lactan. lib.*4. *cap.* 21. *Picus Mirandulanus, hymno* 2. *de Christo.*

ſacroſancti verbi ſonus in toto terrarum orbe increbuerit. quod certe feſtiuis carminibus Picus, non ille Martius, ſed Muſarum cœtu comitatus, doctiſſimus Mirandulæ Comes, ita nobis decantauit:

Quin & Vlyſſeo nuper de littore ſoluens
Nauta, per infidum pelagus, per Atlantica regna
Diſcurrens, viridique iugo poſt terga relicto,
Arctoi relegens contraria ſidera currus,
Pertulit eoos tua rex vexilla ſub Indos:
Et mox, inſani qui bruta animalia diuos
Credebant, tetris oculis nunc luce coruſca
Purgatis, ſpectant rubro pendentia ligno
Membra, Deum cenſent, hominem regemq; fatentur.

Accepiſti ſane, Geralde, ante multa ſecula Phœnices, Carthaginenſes quoque, a Gadibus ad extremas Arabici & Indici Oceani inſulas traieciſſe, quod Americus Veſputius ac Aloyſius Cadamuſtus, auſpiciis & ſubſidiis regum Caſtiliæ & Portugallię ante quinquaginta annos quoque fecerunt. Si igitur inde in Calechut opulentiſſimum Indici ſinus emporium oram ſoluere cupis, horum Commentarij ac Hiſpanorũ Pilottæ & Lixitæ iter te docebunt. Eſt & alia ex Venetiis in Calechut longe compendioſior nauigatio, vnde ſoli Veneti ante triginta annos Europæ occidentali exoticas merces & aromata, minori quoque precio, ſuppeditabant: qui primum ex ſinu Adriatico per mare mediterraneum in Alexãdriam, iuxta Nili

Venetorum in Calechut nauigatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ta Nili oſtia ſitam appulerunt. deinde vbi Nilus ſe in mare exonerat, Cayrum, veteris Babyloniæ reliquias, conſcenderunt. Poſtea emenſo aliquo in Syria per Damaſcum, in qua ſanctus Paulus & Meſue medicinam profeſſi ſunt, & alias quoque præclaras Phœniciæ vrbes, Ægypti Arabiæque loca peragrantes, per mare Rubrum (a Græcis Erythræum, ob rubeam arenam dictum) in ſinum Indicum, in cuius littore Calechut ſitum eſt, vela vẽtis dabant. Tu vero, ſi me audis, ex Liſſibona cum Hiſpanis in Calechut traiicies. Inde vero per mare rubrum, & Felicis Arabiæ aut Ægypti loca, ac Syriæ vrbes, Damaſcum, vel Tripolim, ad Alexandriam proficiſcere: quæ loca omnifariis fructibus aromatum, & variis medicamentorum generibus abundant. Alexandriæ enim optima cõficitur theriaca, a qua per maris mediterranei inſulas in ſinum Adriaticum, qui Venetias alluit, facile traiicies. Et nauigaturus caue, ne a tergo ad natale ſolum reſpicias: ſed illud Ouidianum crebro in animo tuo repetas,

Paulus medicinam profeſſus.

Omne ſolum forti patria eſt, vt piſcibus æquor.

Eia age igitur, aude aliquid viro magnanimo dignum: & oram ſoluenti Neptunum, qui ſiccis pedibus mare ſulcauit, fore propitium tibi precabor.

Vale.

De exoticis medicamentis Arabum, sero a Græcis cognitis. Epist. LXIIII.

GAude quidem mi Critobole, & plurimũ quidem: ego quoque gaudeo, Geraldum noſtrum ſpectatæ indolis & eruditionis adoleſcentem, per maritimam exterioris Africæ oram, ad Orientalis Oceani inſulas transfretaſſe: quem in decemmeſtri ſpacio, niſi maris æſtus obſtiterit, Deo auſpice per mare Erythræum, aut (ſi illi placuerit) etiam ſinum Arabicum ac Damaſcum, & alia amœna Syriæ & felicis Arabiæ oppida, ac veterem Ægypti Babylonem, & tandem ad Alexandriam venturum ſpero: quem deinde per maris mediterranei inſulas & Adriaticum ſinum Venetias appulſurum confido. Et quum non ſit medicamentorum imperitus, ſpero eum nobis allaturum, verum xiloaloes, quod alij agallochum Dioſcoridis eſſe credunt: veram myrrham, ſtacten, caſſiam, ſchinãtum, ampram, moſchum: verum turbit, ſennam Alexãdrinam, antiquiorum rheum barbaricum, recentes myrobalanos, & zizipha: ac verum draconis ſanguinem, & ſandaracam nobis allaturum. Verum quum hæc in barbarorũ regionibus & inſulis naſcantur, nihil mirum eſt Græcorum medicos hæc ſero, æque ac ſaccharum & mannam Arabum cognouiſſe. nec tam ſero, vt ipſi arbitrantur: quippe qui tria mellis genera, a Græcorum ac Latinorum philoſophis & medicis deſcripta, *Tria mellis genera.* noui-

nouimus. Primum illud vulgare passim in toto terrarum orbe, in Europa præcipue, Polonis, Ruthenis, ac aliis Sarmatiæ incolis notum, quod apum mellificio ex floribus myricę, thymi ac arborum tiliæ succo in aluearibus elaboratur: quale bonitatis censu optimum ac dulcissimum Hymettus Atticæ regionis mons, Sardinia ex apum absinthii pabulo amarum, Heraclea Ponti ob herbas noxias virulentum profert. Alterũ vero mellis genus, Plin. ac Gal. saccharum vocant, Dioscoridem imitati, quod Indiam & felicem Arabiam ferre tradunt, nẽpe mel in arundinibus concretum, gummi aut salis modo candidum, dentibus friabile, arundinibus nucis auellanę magnitudinẽ accrescẽs, ad medicinæ vsum tãtum. Vnde Megasthenes Græcus, Indiam in arundinibus mel sine apum opificio gignere tradit: & id mellis τὸ καλάμινον τὸ λεγόμενον σάκχαρι in emporiis Erythræi maris esse venale, Arrianus refert. quod & Alexãder Aphrodiseus agnouisse videtur, dum in Problematibus ait: Quod sachar Indi appellant, mellis in arundinibus coagulum est, sole cogẽte rores ad mellis dulcedinem. quod idem in mõte Libano quoq; fieri certum est. Fit sachar id proximum salis glebulis candidum, fragile, vim tergendi purgandiq; melli similem habet: hoc ob cannas, quibus innascitur, aut salis candorem, Paulus Ægineta medicus salem Indum, alii sachar cãdi appellant: quod ad nos ex India non amplius affertur, sed Veneti decoctionis

De melle apũ, hæc Diosc. lib. 2. ca. 73. Gal. lib. 7. de simp. med.

Mel in Sardinia amarum.

Saccharũ Indiæ quid sit, Plin. li. 12. c. 8. Dios. li. 2. c 73

De melle in arundinibus Strab. lib. 15. Arrianus de nauig. maris rubri.

Alexander. hæc li. 2. Prob. 74.

Sal Indus saccarum naturale.

Saccarũ candi artificiale.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

artificio, eius succidaneum præparant. Illius naturalis cognitionem & vsum probe Galenum nouisse, nemo dubitabit, dum in Methodo inter melicratum & oxymel opportuna ex obstructione febricitantium pocula recenset: apomeli, quod a melle elutis aqua fauis conficiebatur, præcipue in Peloponneso, medium habere locum, & sacharum inter hæc merito numerari arbitratur: ex cuius parte vna, additis aquæ partibus duabus, hydrosachar decoquebant: sicut ex succo vel stillaticio rosarum aut violarum liquore, & sacharo, zulapia conficere Actuarius docet: Simplicissimum, inquit, in potionibus febricitantiũ medicamen est, quod ex sachare & aqua coquentes temperamus. Secundũ locũ tenet, quod ex violarum succo & sachare facimus, a violis ἰόσακχαρ nominatum, quod lentos de pectore humores expurgat, ac bilis acrimoniam obtundit. Quod vero ex nymphææ floribus & sachare paratur, vehementioribus febribus multo magis subuenit, cruciatus a bile ortos, ac capitis dolores sopit. Nec hęc & alia medicamenta tantum ex sacharo Indo, puriore arundinum lachryma, conficiebantur: quippe cum illis nucis auellanæ magnitudine tantum, instar salis grumi accrescat, vnde illis ad tot medicamenta sachari copia suffecisset? quum nunquam nec hodie, eius tãta fuerit copia, vt mercatores ex opulẽtissimis Arabiæ & Indiæ emporiis aliquot saltem fragmẽta ad nos pertulissent. Quare facile credo non

De sacharo hæc Gal. li. 8. Metho.

Apomeli qualis potus, Dios. lib. 5. cap. 9.

Hydrosachar & rhodosachar, ac Iosachar: Actuarius de Con. med.

Ex floribus nymphææ & sachare potus.

Nostrum sachar ab antiquorum artificiali non esse diuersum.

non Arabum tantum, ſed etiam Græcorum medicos, & ipſum Galenum etiam, vulgari ſacharo vſos, qui olim quoque, vt nunc in Medera & Syria, ac Indiæ inſulis, ex ſucco radicum cannarumque medulla, inſtar ſambuci, molli & ſucci plena, in ſubiectam peluim expreſſo, in æneis caldariis donec cõcreſcat, aut inſtar cryſtalli coaleſcat, decoquitur. Quum igitur in regionibus orbis, quæ ſachar ferunt, arundines ſachari ſint eiuſdem ſpeciei, natura ſoli differentes, nemo mihi perſuadebit, ſacharum, quo modo vtimur, ab antiquorum per decoctionem facto eſſe diuerſum. Hanc ſachari decoctionem, M. Varro Narbonenſis, cum Cæſar Iulius ante Chriſti aduentum habenas Reip. Romanæ adminiſtraret, fuiſſe conſuetam, ita lepide indicat:

Sachari decoctio ex arũdinibus.

Indica nõ magna nimis arbore creſcit arundo,
Illius & lentus premitur radicibus humor,
Dulcia cui nequeant ſucco contendere mella.

Sed præter Strabonem & Solinum, Statius Papinius, qui ſub Nerua imperatore vixit, Arabes & Syrios in Eboſia ex cannis coxiſſe ſacharum, hoc hendecaſyllabo teſtatur, *Stat. lib. 1. Syl.*

Et quas præcoquit Eboſia cannas.

Eadem igitur apud veteres, quæ nunc & ex eiſdem arundinibus erat ſachari conficiendi ratio. Antiquorum igitur ſacharum modo deſiderari, vel a noſtro eſſe diuerſum, niſi melioribus rationibus cõuictus, non credã. Vidi quoque ex Medera in Hiſpaniam allatas arũdines,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Tertia mellis species, Mãna.

quibus ſacharum purum accreuerat: quod ſeparatum, ne reliqui decoctio vileſcat, non niſi magni veneunt. Tertia mellis ſpecies Græcis ab aëris rore δροσόμελι καὶ ἀερόμελι: id eſt, mel roſcidum aut aëreum, ab Hebræis mãna, & Arabib. thereniabin, & Latinis ros Syriacus dicta: quoniã interdiu ſublato æſtiui ſolis vapore in aëra, qui tandem ſerenę noctis frigore concretus, in Syria & mõte Libano, Neapolis in Oenotria campo, ac Calabria, antelucano tempore ſupra ſaxa, aut laricis arboris, aut thymi, aliarumq; plantarum folia deſtillat. quod Iohan. Franc. Picus Mirandulę Comes, his eruditione

Picus hymnõ primo.

plenis, verſibus expreſſit: --*Nubes*, inquit,

Sed placidum rorem verno liquefacta tepore
Gignit, ſi pulſis nebulis nox ipſa refulſit.
Hæc etiam ſemen coriandri imitata rotũdum,

De manna et melle de petra quibus Deus Iudæos in deſerto Arabiæ ſaturauit, Exo.16. Ioſeph. lib. 3. Antiq. ca. 1. Lactan. lib. 4. cap. 10.

Cogitur; & ramis frondoſæ ſtirpis adhæret:
Flauam corporibus bilem eductura. ſed olim
Dum Iudæa cohors ſitientibus exul arenis
Degeret, in paſtum cecidit diuitus. inde
Attonti patres, Manhu, dixere vetuſti.

Auerrois hanc Galenum, & alios ante eum Græcorum medicos ignoraſſe, nugari non erubuit: quum is totam aërii mellis hiſtoriam, abunde depingat: & lõgo ante Galenum temporis interuallo, Amyntas, Græcus auctor, in

De melle aërio Amyntas, & Athen. li. 11. Gal. li. 3. de Alimentis.

primo de Aſiæ ponderibus libro, mannam ſub aërii mellis nomine exacte deſcribat. inquit enim: σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν, εἰς παλάθης Συριακῆς τρόπον πλάττοντες, οἱ δὲ σφαίρας ποιοῦντες. καὶ

ἐπειδὰν

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ἐπειδὰν μέλλωσι προσφέρεσθαι, ἀποκλάσαντες ἀπ' αὐτῶν ἐν τοῖς ξυλινοῖς ποτηρίοις, οὓς καλοῦσι ταβαίτας, προβρέχουσι, καὶ διηθήσαντες πίνουσι. καὶ ἔστιν ὅμοιον, ὡς ἄν τις μέλι πίνοι δίεις. τοῦτο δὲ πολὺ ἥδιον: id est, Mel aerium cum foliis decerpentes, inque maſſas Syriacas, aut in globulos effingentes, ſeponunt: quumque eo vti voluerint, fracta de globulis fragmenta in vaſis ligneis diſſoluunt, & colatum ebibunt, melle ipſo ſuauius. Ac nullo iure ipſum Meſue calumniatur, qui Galenum ſcāmoneæ miſcuiſſe mannam, & ex ea pharmacū cholagogum compoſuiſſe aſſerit: quum ſine dubio pleraque Galeni opera, quæ modo deſiderantur, in Arabicam linguam fuiſſe tranſlata, in quibus Galenus de manna hæc docuerit, a veritate non abhorreat. Decidua quoque eliſi cum corticibus thuris fragmēta Plinius & Galenus paſſim mannam appellant. Veruntamen quāuis Ioachus Martyropolitus Græcus, Galeno ſenior, gari ſui confectionem ſachare (vt ipſe ait) καμπῳ & moſcho, ac ampare orthonio illigatis, cōdiat: & auctor εὐπορίστων, moſcho vretheri inſerto, dyſuriæ medeatur: & Actuarius quoque caſſia & aliis Arabum medicamentis crebro vtatur: Arabes tamē medicamētis ſemper Græcis fuiſſe opulentiores, fateri cogor, quæ non ab Arabibus & Phœnicibus tantum, ſed etiam ab Ægyptiis, Democritus, Orpheus, & Pythagoras conquiſiuerunt. Proinde ego ærumnoſi curandi in Germania ægros laboris pertæſus, non ero Galeno noſtro pigrior: qui vt verum

Mannā thuris deſcribit Gal. lib. 4. de Cōpoſ. medic. κατὰ τόπους.

Moſchus, ampar & ſachar cantion Græcis cognitum.

Gal. de carpesio & sua peregrinatione hæc lib. 1. Antidot.

Ferrarienses medici olim Leoniceni discipuli.

carpesium, cubebas agnosceret, in Pamphyliam profectus, & multas Orientis regiones ob medicamētorum cognitionem, perlustrauit. Primo igitur vere Bononiam proficiscar, deinde Ferrariam: & sciscitabor, an illa erudita Leoniceni medicorum progenies, Manardus & Brasauolus, aliquid noui medicamentorum a suis acceperint mercatoribus. Deinde Venetias adibo, & a pharmacopolis percontabor, an eis ex Alexandria, Damasco, & aliis Syriæ locis, ac felici Arabia, prius nobis incognita, medicamenta allata sint. Præterea spero Geraldum nostrum, interim Venetias quoque venturum: & quicquid aromatū, medicamentorumq;, thymiamatum, & pigmentorum, ex Indici australisque Oceani emporiis, ac Fortunatis olim Atlantici æquoris insulis attulerit, de his te certiorem reddam. Vale amice, & valeant omnes qui inter nos dissidium quærunt.

De sangvine draconis, *ac cinnabaris speciebus.* *Epistola* LXV

De agyrtis Plato lib. 2. de Repub.

INgens tibi, ô Critobole, gaudium, quod mihi subito accidit enarrabo. Quum a Ferraria Venetias appulissem, & istic nauicula liburnica intra canales oppidi vectus, vna cum eruditis Venetorum medicis ægrotos inuiserem, egressus nauiculam, vt ab agyrtis quæstum medicina parantibus, aliquid nugarum audirem

audirem, in foro iuxta ædem diui Marci deambulabam: ibi tum nauem grandem πεντηκοντόρον eminus, vt omnes ex nauigii signis diuinabāt, ex Alexādria aduenientem conspeximus. Animus certe tum mihi in pectore gestiebat, & in ea Geraldum nostrum aduehi præsagiuit. Nec sane spe frustrabar. Nā iacta anchora, & naue continenti alligata, en egreditur nauem Geraldus, pronus capite obstipo littus aspiciens, ac pedibus velut primum e compede solutus vacillans, sarcinulam in scapulis deferebat. Quem quum dextris iunctis fronte hilari excepissem, ipse quoque gauisus, genas lachrymis rigabat: quippe qui maritimis ventorum procellis iactatus, olentisque in fundo nauis sentinæ odore languidus, gaudebat se portum attigisse. quem ita defessum, ablata de humeris a ministro meo sarcinula, eum in xenodochium deduxi. vbi postquam quiete & somno aliqualiter vires recuperasset, eius monitu a cœna ad φιλοτησίας poculum conuenimus, quo Græci olim quoque veterem instaurabant amicitiam. Quum igitur vnum aut alterum philothesiæ poculum libassemus, Geraldus disligata sarcinula, ex ea gummata purpurei coloris, nucis auellanæ magnitudine, deprompsit: En, inquit, amici, hoc gummi, verus est prope Erythręum mare, ex regione thurifera & Atlantici maris Sanctæ portus insula, sanguis draconis: cuius vsus in antidotis & colliriis salutaris, & inspersus vulneribus hæmorrhagiam sistit.

De philothesia amicitiæ a cœna poculo, Hesychius & Suidas copiose.

Verus sanguis draconis.

cinnabaris quoque dictus Indica: ſed non illa mineralis, minium dicta, quæ naſcitur in argẽtariis metallis vena ſiue gleba, arena coccinei coloris circunſepta, ac ob carbũculi fulgorem ἄνθραξ dicta: quæ ferreis malleis aut cuneis fiſſa, & eliſa, argẽti viui lachrymas deſtillat: & halitum tam exitialem ſpirat, qui metallorũ foſſores, niſi faciem veſicis perſpicuis obducerẽt, in ipſis ſcaptẽſulis ſuffocaret. Ex hac, præcipue in Cilbianis agris, ſupraque Epheſum reperta, vſtionis & lotionis artificio, hydrargyrum ac purpurei coloris minium conficiebatur, quod in picturis proprie ſanguinis colorem reddebat. Naſcitur quoque, inquit Theophraſt. minium αὐτοφυὲς naturale, & ſua ſponte natum, circa Hiberiam, & in Colchis, quod incolæ rupe de inacceſſa iaculis decutiunt. Hoc Græci Miltũ, quidam cinnabarim vocant. Artificialis quoque cinnabaris arte chimeutica, vna ſulphuris parte, cum duabus argenti viui aduſta, Venetiis præparatur. Tradit quoque Plin. ſanguinem ſiue ſaniem draconis, põdere elephãtorum, cũ quibus luctãtur, ſuccumbentiũ eliſi, & oppreſſi, Indicã appellari cinnabarim quoq;. pro qua nominis homonymia decepti medici, minio, quod ob argenti viui virus venenum eſſe conſtat, temere vtebantur. quod idem Plinius medicis exprobrat his verbis: Cõperi vulgo pro cinnabari Indica in medicamenta minium addi, inſcitia nominis, quod eſſe venenũ inter pigmenta docebimus. Quanto rectius quiſ-

Minium, cinnabaris mineralis dicitur, Victru. li. 7. ca. 8. Dioſc. lib. 5. cap. 63.

Hæc omnia Pli. li. 33. c. 7. ex Theophra. de lapidib. li. tranſcripſit.

Cinnabaris artificialis, cinaprium & Zinſiphur dictum.

Pliniana cinnabaris Indica draconũ ſang. Pli. li. 8. cap. 12. & Ariſtot. lib. 3. Meteor. c. vlt. Philoſt. lib. 3. Plin. lib. 29. ca. 1. minium eſſe venenũ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quiſpiam noſtros redargueret medicos, qui in antidotis ac catapotiis contra peſtem & coxẽdicum dolores, puluerem ex hydrargyro aqua chryſulca in alembico emacerato, per ſublimationem præparatum, ægrotis præbent, quem ob cauſticã aquę chryſulcæ vim minio eſſe virulentiorem, nemo mineralium peritus negabit: quemadmodum has prædictas omnes cinnabaris ſpecies, hydrargyri, & peſtiferę draconum ſaniei germina. Atqui cũ ſanguis draconis ſit ſalutaris Indorum cinnabaris, nullam prædictarum eſſe arbitror, ſed inſtar ſanguinis rubentem arborum Indiæ & inſularum Athlantici ęquoris lachrymã, quam nec Dioſcoridem, Theophraſtum, aut ipſum Plinium exacte cognouiſſe certum eſt: cum nullus eorũ cinabarim Indicam eſſe arboris lachrymam vel gummi tradiderit. Sed Arrianus de maris rubri nauigatione inquit: ἐν κόλπῳ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐστὶ χώρα λιβανοφόρος, Σαχαλίτις λεγομένη. γίνεται δὲ ἐν αὐτῇ κινάβαρει τὸ λεγόμενον Ινδικὸν, ἀπὸ τῶν δένδρων ὡς δάκρυ συναγόμενον. id eſt: In ſinu Erythræi maris eſt regio thurifera, Sachalitis nominata. naſcitur in ea cinabaris Indica, ab arboribus vt lachryma ſtillans congregata. Quod & Aloyſius Luſitanorum nauclerus verum eſſe comperit, qui tradit, incolas inſulæ Sanctæ portus, ſtato anni tempore, cortices arborum ferro incidere: de quibus anno futuro gummi vbertim deſtillat, quod in ahenis ad ſanguinis cõcreti colorem & ſpiſſitudinem decoctum, ſanguinem

Exitialis Mercurii præcipitati vſus.

Plin. Theoph. Dioſ. Indicam cinabarim ignorarunt.

Vera & ſalutaris cinabaris Indica.

Aloyſius in ſua nauigatione cap. 4.

Pharmacopolarum sanguis dracon. adult.

draconis ob similitudinem appellant. At vereor plurimum, ne noster sanguis draconis, qui in officinis pharmacopolarum venalis est, sit sanguis caprinus, cum minio vel sorbis contritis decoctione inspissatus, quibus etiam olim adulterabatur: quem pictoribus magis, quam medicis vsui esse suaderem. Hęc quum dixisset, vt nobis non modo auditu iucunda, sed etiam grata fuisse testaremur, illi philothesiæ poculum, vino Trebiano semiplenum, propinaui. Poculo exhausto, Geraldus ait: Vt plenam vino phialam, ô Langi, demerear, en tibi obœso, & æstate nimia pinguedinis sarcina grauato, laccam gummi, a Græcis canchamus dictum, non illam quam vestræ officinæ sordibus plenam & inodoram habent, afferro: sed gummi illud fulgore, vt vides, rutilũ & syncerũ, quod in Nabbathæis Arabiæ & Taprobanæ insulæ arboribus, nostris quæ iuglandes ferunt simillimis decerpsi, myrrhæ nõ dissimile, viroso gustu: odore tamen placido, quo ad suffitus vestium, & earum ac lanæ tincturam, olim infectores vtebantur: cuius in medicina vsus Arabibus & Græcis non erat vulgaris. Nam hoc triobolari põdere ex aceto mulso aliquot diebus potum, obœsum adipe nimia corpus onere leuat: pingues eius vsu emacescunt: lienem, fel, & epar aqua inter cutem aut ictericia affectum & obstructũ, deoppilat: menses retentos aqua mulsa potum cit, oculorum caliginem illustrat, gingiuas destillatione erosas reficit. Vt

De vera lacca obœsitatis remedio, hæc Dioscor. lib. 1. cap. 23. Paul. Ægi. lib. 7. Ludouicus Romanus li. 6. suæ nauigationis cap. 21.

igitur ſynceram laccā ab adultera & eius ſordibus diſcernere poſſitis, hæc laccæ legitimæ fruſtula vobis dono. Attuli quoque mecum quoſdam de Nilo terreſtres crocodilos, quos Græci & Romani ſcincos appellant, quibus iratas vobis vxores conciliare, & in veneris conflictu victoriam obtinere poteritis: quos ſi cras mecum pranderitis, libenter vobis oſtendam. Quos etſi libēter modo vidiſſemus, noluimus tamen Geraldo longæ nauigationis tædio defeſſo, diutius eſſe moleſti. Tum ego: O Gerald, reſpondi, cras, quandoquidem hoſpes nobis deeſt, tecum ea conditione prandebimus, vt vnuſquiſq; ſymbolū ſuum conferat, te vno excepto, q nobis veros ſcincos ꝓ ſymbolo tuo oſtendes, quib. & noſtrum & coniugum noſtrarum fauorem demereberis. quoniam & primum cratera ſitis & ſanitatis ergo, & ſecūdum quoq; amori & voluptati dicatum, ebibimus ſinguli: & quia tempus ſomni appetit, reliquum eſt, vt tertium quoq; cratera Somno & Mercurio, ſomniorū auctori, conſecratū libemus: quartū vero ad ebrietatis inſaniā, amētiæ poculū, qđ medicorum philotheſiam decet, non guſtabimus. Quare vt ſuauiter hac nocte quieſcas, bono tuo Mercurio, id eſt Genio tuo defenſus, in illius honorem, tertium quoq; cratera, quem Græci ob id ἑρμῆν appellabant, vna ebibemus. Hæc ſunt Critobole, quæ Venetiis in prima aduentus Geraldi philotheſia tractauimus. Quæcunque vero cras in

Laccæ vires, Auerrois li. 5. colliget c. 564 Serapio c. 181.

De ſcincis Nili in Ægypto.

De quatuor vini crateribus, & Mercurii poculo, hæc Ath. in Dipnoſoph.

Somniferum Mercurii poculum.

prandio de exoticis Arabum aut Græcorum pharmacis nobiscum communicauerit, te non celabo. Vale.

De scinco, salamandra, myrobanalis, iuiubis, & sebesten, ac sericis. Epist. LXVI.

Reliqvvm est, Critobole amicorum integerrime, vt quod proximis recepi literis, ea de quibus in prandio, mihi & Veneto medicis, a Geraldo cōdicto, communicauerimus, tibi significem. Cōuenimus igitur in xenodochio, antequam hospes fercula instruxerat, cū Geraldo pransuri. qui tum ait: Ne igitur dum prandii apparatum expectamus, huius diei tēpus (vt fertur) sine linea elabatur frustra, antequam discumbamus, scincos, salaces Nili quadrupedes, vobis pro meo spectandos symbolo, vt petiistis, apponam: non quidem illas exitialis veneni lacertas, quas in hortis prope scaturigines fontium in riuulis captas, vestri seplasiarii pro scincis vendunt: sed quos Mauritania, & mare rubrum ac Nilus, fœcundissimus Ægypti fluuius, dum alueum suum effluit, producit. quos, ob similitudinem, terrestres crocodilos appellant, sed cute crocodilis longe tenuiore & molliore, & squammulis albicantibus candidiore: maculis tamē nigris modico interuallo dissitis, per transuersum conspersa: corpore crocodilis lōge minore & contractiore, spithami non excedente magni-

Nulla dies sine linea.

De scincis hæc Dioscor. lib. 2. cap. 58. Plinius lib. 8. cap. 25. & lib. 28. cap. 8.

magnitudinem. a crocodilo tamen aquatico, qui etiam eſt animal amphibium, ſquamarum ſeta, a cauda ad caput verſa, dinoſcuntur: lacertis ventricoſiores, ſed cauda breuiori, & ad natandum anguillis ampliori. Horum de lateribus propinquæ renibus carnes, drachmę pondere cum vino ſumptę, virorum venerem, cum magno libidinis pruritu accendunt. Ex his quoque præſens contra ſagittas toxico infectas antidotum, Appelles tradidit: ac horum carnib. pocula imbuta vires veneni extinguere, Albertus ex Solino docuit. pro quib. pharmacopolæ, de cenſu & genere lacertarum, ſalamandras virulentas, & paruas illarum ſoboles, has in dorſo nigras, illas verſicolorib. maculis variegatas, vtraſque vero emicantibus a temporib. oculis, in ventre imo fuluo colore flaueſcētes, & ſine ſquammis lubricas (heu facinus flagris dignum) noxia pro ſalubribus, virus lethale pro antidoto nobis offerunt, ſimilitudine quā ſalamandra cum ſcincis veris habet decepti. Eſt enim ſalamandra, vt refert Nicandri in Alexipharmacis interpres, animal quadrupes, paruum vt σαύρα, id eſt, lacerta, terreſtri crocodilo ſimilis, natura frigidum, qua ignem extinguit, nec cutē nec ſquāmas habet: vnde Nicander eam λιπόρρινον appellauit, quod cute deficiat, aut quod per tenuē eius corporis pelliculam lentus ac viſcoſus humor reſudat, cuius frigore ignem extinguat. Vnde eam in igne viuere, & ſi magnus fuerit, eius ardore

Solinus cap. 41. Albert. de Nat. animal. lib. 24.

Salamandra terreſtri crocodilo ſimilis.

Error medicorum, qui lacertis virulẽtis pro scincis vtuntur.

An salamandra in igne viuat, & de eius veneno, Plin. lib. 10. cap. 67. & lib. 29. cap. 4. Nicander in Alexiphar. Diosc. libro 6. cap. 4. Alber. lib. 25.

non concremari, falso suspicati sunt. paruum quidem ignem, frigidi eius sanguinis viribus imparẽ, extingui constat. Vnde Andreas Græcus auctor inquit, εἰ τῷ αἵματι αὐτῆς ἢ χεῖρα, ἢ ἐσθῆτα χρίσῃς, ἀβλαβὴς ἐκ πυρὸς ἔσται: id est, Si sanguine vel mucore salamandræ manum aut vestem illeueris, ab igne non offendentur. At si in arboribus poma & plantarũ fructus perreptans, sua humoris lubrici viscedine infecerit, homini fient lethale venenum. Hæc, vt vobis a falsis pharmacopolarũ scincis cauere possitis, vos ientaculi loco admonere volui. & quoniã (inquit Geraldus) prãdium apparatum video, reliquum est vt discumbamus: & postquam iratum ieiuni stomachi geniũ his ferculis placauerimus, si quis plura de scincis aut salamãdris scrutari voluerit, penes illum sit arbitriũ. Non enim in Prytaneo cũ Areopagitis, qui tacendo iudicabãt: aut in schola Pythagoræ prãdemus,

Colloquium decere conuiuium, Macro. lib. 7. Saturn.

vt totum prandij tempus tacendo nos transigere oporteat. Tum ego respõdi: Recte ô Geralde sentis: Verba, si aliquid eruditionis aut salis habuerint, plus vini dulcedine cõuiuium exhilarare certe solent. proinde postquam iusculum hoc pisorum sorbuero, libenter a te de netili ex salamandra lanugine, aut pennis per-

Lintea incombustibilia ex salamandra.

conctarer: an verũ sit, ex hac lintea contexta, & ad eluendas sordes in ignem proiecta, non comburi, sed illęsa, niueq; candidiora euadere. Tum quidem Geraldus humaniter respondit: Langi mi, de huiusmodi ex salamandræ plumis

tela

xela incōbuſtili, nihil in Auſtralibus aut orientalibus noui orbis inſulis comperi: verum dum Romæ agerem, aiebant Tartarorum regem ſummo pontifici linteum ex ſalamandra miſiſſe, in quo ſudarium ſacroſancti Saluatoris vultus effigie inſignitum, ab omni incēdio tutum conſeruaretur inuolutum. Pręterea fama eſt, Carolum Cæſarem ſemper Auguſtum, eiuſque fidelem a conſiliis de Naſſa Comitem, habere χειρόμακτρα, quæ in ignem coniecta, tandem a ſordib. purgata, illæſa eximerentur. Verum hæc ex ſalamandræ pennis, vel lanugine, quum vtriſq; careat, contexi non credo. Sed illud quidem probe noui, olim in Ægypto, & Arcadiæ montibus, ac prope Charyſtum Euboiæ oppidum, lapidem naſci, quē (vt Strabo ait) pectunt, nent, & texunt, ac inde mantilia conficiunt, quæ ſordida inflāmam proiecta nō ſecus emundantur, quam ſi lauacro maculas elueris. Sic quoq; noſtra ætate, in Noricorū & Saxonum metallis, ac in quodam mōte regionis Chynchyntale, quæ ab aquilone deſerto confinis eſt, magno Cham ſubdita, erui amiantum lapidem, & mineram quam incolæ ſalamandram appellant, in capillamenta inſtar aluminis ſchiſti caneſcētia, vna cum terra quā amplectitur cōcretum, quē Græci ob id Gæoden appellarunt. huius mineram ſole ſiccatā, in mortario æneo contuſam, a terra eluunt, & carminatā in fila tenuia pectunt, & nent, ex q-bus lintea incōbuſtibilia texūt, quæ Plin. ob id

χειρόμακτρα, id eſt, mantilia incombuſtibilia.

De lapide charyſtio, Strab. lib. 10. Geograph.

De ſalamandræ minera, Paulus Venetus, lib. 1. ſuæ nauigatio. cap. 47.

De lino incombustibili, hæc Plin. libr. 19. cap. 1.

linum Asbestinum quoque appellat: Inuentum est, inquit, linum, quod ignibus non absumitur, viuum id vocant: ardentesque in focis conuiuiorum ex eo vidimus mappas, sordibus exustis splendescẽtes, igni magis quam possent aquis: regum inde funebres tunicæ, quæ corporis fauillam a reliquo separant cinere. Nascitur in desertis & sole adustis Indiæ locis, ex quo Brachmanes, Indorum philosophi, autore Hierocle, sibi conficiebant vestes. Asbestus quoq; inextinguibile linum dicitur, quoniam ab eo etiam in lampadibus accenso, ignis nihil depascit. Ex eo quoque factæ thryallides, aut ellychnia, non nisi oleo defecto extingũntur. Hinc Pausanias refert, Athenis in aurea Palladis lucerna, quam Callimachus cõsecrauerat, ex lino Charystio thryallidẽ perpetuo arsisse. assuescit enim viuere ardendo. Huius amianti capillamenta & lanuginem, etiam in nostra vernacula lingua Salamandræ capillos appellamus. Albertus vero Magnus ille philosophus tradit, quod magnis ferri, dum fabricatur aut eruitur, massis disruptis, vaporem fusci aut albi cinereive coloris erumpere incombustibilem: qui manibus obuiis exceptus, pannis, aut tecto fabricæ, instar lanuginis adhæreat. & hanc salamandræ lanam dici testatur. Accedit ad hoc, quod de monte regionis aquilonaris Chynchyntale, salamãdræ minera etiam cum chalybe & ferro eruitur. Constat igitur, netilis amianti lapidis capillamenta, fuisse quoque

Albertus de naturis animaliũ lib. 25.

salaman-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſalamādræ,nō illius animalis virulēti, ſed ſalamādræ foſſilis,pēnas dicta. Hæc a Geraldo nobis explicata, oēs vno ore approbant: ſimulq; in quam pernicioſos errores nomina æquiuoca medicos pręcipitarēt,cognoſcebamus. Pręter vnū Georgium Lembergium, meum conſobrinum,qui ſcincos veneris tentiginem coercere, Seſtio authore probabat, qui eorum decoctum cum melle venerem cohibere tradiderit. Ad hæc inquit Geraldus: Ne mireris amice,eadem medicamina diuerſa ratione præparata,diuerſos quoque producere effectus. primum ſane,braſſicæ,lentium,ac cicerum decoctum,aluum lubricare:quo diffuſo,alterum decoctionis eorum iuſculum aluum lubricam ſiſtere videmus. Sic rutam & mentham virides, flatus & veneris pruritum excitare: ſiccatas vero vel frictas, præcipue eorum ſemina, flatus diſcutere, & veneris impetum compeſcere,ac profluuium ſeminis(quod gonorrhœam vocant) ſiſtere experimur. Vnde eruditus vir ille Nicandri interpres: Ruta,inquit, græce dicitur πήγανον, παρὰ τὸ πήγνυσθαι τὴν γονήν. ἔστι δὲ καὶ ἐπισχετικὸν τῆς συνουσίας. διὸ καὶ οἱ μυούμενοι αὐτῷ χρῶνται. id eſt, Ruta,quia ſperma fluxile condēnſat, peganon græce dicitur: ideo & ea ad caſtitatem ſeruandam myſtæ ſacris initiati vtuntur. Nec impoſſibile videtur,cum ſcincorum in laterib. carnes circa renes, venerem incendere, Dioſcorides & Galen. aſſeruerint: cum aliarū partium decoctū,eadem(vt Seſtius vult) coercere

De Seſtio hæc Plin. libr. 28. cap. 8.

Gal. libr. 2. de alimentis.

De ruta & mentha hæc Gal. lib. 4. ſalub. & 7. ac 8. lib. de ſimp. med. Hipp. lib. 2. de diæta.

Ruta gonorrhæam & ſacerdotum libidinem ſiſtit.

De ſcincorum renib. hæc Galenus lib. 11. de ſimpl. medic.

possit. Ad hęc cōsobrinus meus Georgi⁹ Wirth paulo seuerius respondit: Has Geralde de medicamentorū facultatib. contradictiones, earumque conciliatores, Petrum de Appano, ac Gentilem semper exosos habui, qui nimium arguti, plus pro versatilis ingenii ostentatione, quam pro veritate, depugnant. quos (vt Plin. ait) pręr dignitate indagare vera pigeat, ignorātiæ vero pudore mentiri non piget: nullo proniore fidei & veritatis lapsu, quam vbi falsæ rei grauis autor extiterit. Sic quum medicinæ herbariæ scriptor nulli secundus Dioscorides, internam illam, & fere corneam gallinaceorum ventriculi membranam elixam, aut aridam contritam, cumque vino potatam, vires ventriculi, & eius orificii nauseabundi corroborare (ex aliis forsan auctorib. edoctus) scripsit: mox nullo facto periculo, Auerrois id de omnib. fere volucrum stomachis, perdicum & mergorum, asseruit: & Galenum id testificari (falsa forsan Althabarith Arabis, Galeni interpretatione, deceptus) nugatur Auicenna: cum id falsum esse, Galenus (vt ipse ingenue fatetur) comperiit. Plinius tamen membranam ventriculi gallinaceorum inueteratā, aut recēs tostā, ac potioni inspersam, destillationes pectoris & tussim humidā lenire, sicut Dioscorides veteris galli ventriculum sale inueteratum, & in vmbra siccatum, ventris a pharmaco profluuium sistere tradidit. Nec medicorū de apio controuersiam tacere possum. aiunt enim

Celebre Plinii ex lib. 5. cap. 1. dictum, in ostentatores inexpertos.

An membrana ventriculi volucrum eū corroboret, Diosc. libr. 2. cap. 42.

Auicen. li. 3. capite 3. fen. 13. tract. 2. & tractat. 1. capite 35. Auer. 2. col. ca. 9.

Auicenna falso Galenū in testem producit.

Gal. libro 2. de simpl. medic. Serap. c. 469.

enim, si apium puerpera ediderit, fœtum, qui vbera suxerit, comitiali morbo fore obnoxium. ideoque apium fœminam inter nefastos frutices damnari. vnde Mesue eo audacius scribere audet, Dioscoridem tradidisse, rutã prodesse epilepticis, apium vero epilepsiã excitare: cum Dioscorides nusquam hoc nos admonuerit. An igitur fortasse rectius Sereno poetæ medico crederemus, qui apium epilepticis mederi docuit? Quis, inquit, vestrũ hoc deffiniet? Tum Anonymus, medicus Venetorum: Medicamentorum, ait, vires non ratione tantum, sed experientia scrutari oportet. Nam, vt Plin. tradit, vera cuiusque simplicis medicamenti natura non nisi medico effectu prænosci potest. est enim ingens, occultumque diuinitatis opus, quo nullum possit reperiri maius. Nec temere veteres medicamentorum repertores in album deorum retulerunt. Proinde qui vxores aut pellices habent, quid terrestres crocodili in veneris conflictu possint præstare, periculum faciant: de apio veritatem casus fortuiti experientia indicabit. Quid vero interna vẽtriculi gallinaceorum, & aliarũ volucrũ membranula, ramẽtis cornu similis, roboris stomacho cõferre possit, Gale. dudũ expertus est: cuius experiẽtiæ subscribo, ac interim ꝓ ea gallinaceorũ pulpa vescar. Exacta. n. horũ cõtẽplatio potius Medicorum scholas, quã conuiuiũ decet. Quare velim, vt sublatis primæ mensæ ferculis, hospes

De apio, an epilepticis obsit. Plin. li. 20. c. 11. Mesue in cap. de epilepsia.

Plin. in fine libri 19. hæc.

Galen. lib. 11. de simp. med.

nobis ſecundæ menſæ obſonia & bellaria, ſi qua ſecum Geraldus attuliſſet, apponeret. Cõfeſtim itaque hoſpes iuſſa capeſſens, appoſuit nobis præter varia generis itriorum pemmata, lagana, rhymmata & tortellas de ſeni, panem nauticum biſcoctum, quem Græci δίπυρον dicunt, etiam myrobalanos emblicos ac cepulos conditos, etiam zizipha, ſerica, ac myxas, quæ ex Ægypto, Syria, Damaſco, & id genus prunorum Geraldus ſecum attulit, quib. Græcos carere dixit. Atqui hos, inquam ego, arborũ fructus vt Ægyptiis, Arabibus, Indis ac Syris vernaculos, Græcos, qui longius ab eorum natali ſolo abeſſent, ſerius quam Arabum medicos cognouiſſe fatemur: ita eoſdem, vna cũ omnibus myrobalanorum generibus, inter Græcos Ariſtotelem, Theophraſtum, & Galenum ac Dioſcoridem, & inter Latinos ipſum Plinium (locupletiſſimam, velut alterum Copię cornu, veterum authorum bibliothecam) ignoraſſe, nec Auerrois, nec Geraldus noſter mihi perſuadebit. En tibi myrobalanos Phœnicis, palmæ in Ægypto & Palæſtina Syria arboris fructus, palmulas, quas a prælonga gracilitate articulis digitorum ſimilima Dactylos: a caro, grauedine, qua comeſti caput onerãt, Caryotides: has quoq; ab arbore, aut poſtquam maturuerint a colore phœniceo, Phœnicobalanos, id eſt, puniceas aut vermiculas glandes dicunt: & a ſucci vbertate, qua ſitim ſedant, & vt glandes fagi inebriant, πόμα ἄδιψον appellantur.

Nam

De iſtis bellariorum generibus Galen. libro 2. de alimentis.

Plinius veterum autorum bibliotheca.

De dactylis & caryotidib. ac phœnicobalanis, hæc Dioſc. lib. 1. ca. 135.

De vino ex dactylis, Philoſt. l b. 2. Dioſcor. lib. 5. cap. 30.

Nam Thebaicarum decoctum, etiam in causone, febre ardenti, sitim arcet: & Orientis incolæ ex his vinum in destillationum morbis, cruenta eructantibus, cœliacis, & cibum euomentibus saluberrimum, φοινικίτην dictum, infusione dactylorum præparant, quæ multis seculis ante Auerroim Theophrastus, Dioscorides, Galenus, ac inter Latinos Plinius memoriæ prodiderunt, & Leontinus Græcus in Geoponico suo. Quid vero tibi illam, de censu myrobalanorum quoque glandem vnguentariam, Græcis βάλανον μυρεψικὴν dictam, referam? quæ ex Troglodytis, Thebaide, & de Petra oppido, quod Arabiam a Iudæa disterminat, ac ex ipsa denique Æthiopia in Europam quoque defertur. ex cuius glande triangulari, Ponticæ nucis magnitudinem non excedentis, medulla cum cortice cõtusa, oleum balaninum, clarũ, inodorum, ac insipidum emũgebant, quo myropolii institores ad preciosa ex malobathro, amaracino & spica, vnguenta conficienda vtebantur. Quod vero de oleo, vna cũ cortice cõtuso, expresso, magma reliquũ erat, μυροβαλάνου πίεσμα dicebant: quo medici, ac præcipue Galenus in cataplasmatis ad scyrrhos lienis & epatis discutiendos, & ad vulnera conglutinanda vtebantur: cuius historiam ac vires Theophrastus inter plantas, Dioscorides & Galenus inter simplicia medicamenta, ac ipse Plinius perbelle conscripserunt: quam Mesue sub nomine been, in suis de simplic. medicina canonibus, a

Plin. libr. 12. c. 23. & libr. 23. ca. 5. Gal. libro 2. de alimentis. Cõstant. in Geoponico lib. 10.

De glande vnguentaria Dioscor. lib. 4. c. 150. Theoph. lib. 4. c. 2. Pli. lib. 12

De myrobalanorum piesmate, lib. 11. & 18. Metho. & libr. 9. cõpos. medic. particul.

Glãs vnguentaria, been Arabum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Græcis acceptam, reddidit. At hæc Galeno & aliis Græcis Latinisque rei medicæ scriptorib. non ignota fuisse sponte concedunt. At has de numero quinquenario myrobalanorum, cum cortice careant, verius pruna quam glandes, quo nomine olim omnes esculentos arborum fructus significabant, Citrinos, Indos, belliricos, emblicos, ac his omnibus, maiores, chepulas, Galeno, & ante eum Græcis antiquioribus fuisse cognita pernegant: obliti scilicet, Dioscoridem chepulas ex Arabia myrobalanos, cum phœnicobalanis comparare, dum ait: Nascitur in Ægypto palma phœnix, ex qua in autumno, antequam maturuerint, colliguntur palmulæ, nascentibus in Arabia myrobalanis similes. Atqui constat, phœnicobalanos, quos dactylos quoque dicimus, cortice, vt pruna, carentes, oblonga gracilitate rotundos, in gustu leni stipticitate dulces, cum triquetris glandis vnguentarii nucibus, auellanis non maioribus, nullo pacto conferri posse: quum ex his oleum ad alia vnguenta inodorũ & insipidum, ex illis vero aqua maceratis non oleum, sed vinum ægrotis & sanis salutare cõficiatur. Reliquum igitur est, vt Dioscorides alicui de quinque speciebus myrobalanorum sibi noto, quod ex Ægypto, vel Syria, aut Arabia ad nos perfertur, contulerit: nempe emblicis, vel chepulis, quæ figura & magnitudine, ac fere nucleo dactylis respondent: quos secum ex Damasco conditos Geraldum Venetias

De quinq; myrobalanorum generib.

Diosc. hæc li. 1. cap. 135.

Oleum balaninum, de quo Dioscor. lib. 1. cap. 32.

Myrobalanorum recentiũ conditura, & vires.

netias

netias attuliſſe credo, non vt nobis vel Græcis ignotos, ſed vt quantum recentium conditura a ſiccorum differret, ſimulque quam placida ſint myrobalani aſtrictæ alui lenimina, ac cerebri, neruorum viriumque ingenii robora, cognoſceremus. Quînam enim, obſecro te, fieri poteſt, vt hæc tam præclara medicamina Græcos latuerint, cum Ariſtoteles, alter Græcorum ſcholæ coryphæus, myrobalanorum arborem, & eorum fructuum temperaturas in libr. de Plantis tam ſcite deſcripſerit, vt nemo Arabum cauſam ſtiptici & amari, a principio tamen dulcis, myrobalanorum ſaporis exactius reddiderit: τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅταν φανῶσι, οἱ καρποί εἰσι γλυκεῖς. κοινῶς δέ εἰσι στρυφνοὶ, καὶ ἐν τῇ κράσει αὐτῶν πικροί. αἰτία δέ ἐστιν, ὅτι τὸ δένδρον αὐτῶν ἐστιν ἀραιὸν τοῖς κλάδοις. & reliqua quæ latine ita redduntur: Myrobalanorum arborum fructus, quando principio apparent, ſunt dulces: communiter tamen acerbi, vel ſtiptici, & pro ratione temperaturæ eorum amari. Cauſam autem horum eſſe, poroſam & rarã arboris ramorumq; ſubſtantiã. Principio .n. quando calor frigidam & humidã myrobalanorũ cruditatẽ maturare pergit, ipſi dulceſcunt: quæ cum per arboris poros tẽpore concoctionis vna cum calore difflatur, ex derelicta cum frigore ſiccitate, myrobalani ſtipticitatem acquirunt: qui tandem, accedente per latos arboris poros calore ſolis, interno & congenito eorum calori, plus æquo

De myrobalanis hæc Ariſt. in fine li. 2. de plantis. Galen. de theriaca ad Piſonem, myrobalanos ait ſplenem iuuare, vt eupatorium epar.

concocti,amarescunt quoque, & quadam fuscedine vel nigredine inficiuntur. qualis fructuum temperaturæ constitutio, & saporis principio quidem dulcis,tandem vero insigniter stiptici & amari qualitas ac color, quũ nec phœnicobalanis, nec glandis vnguentariæ nucibus communis sit, necessario Aristoteles hic de tertio myrobalanorum genere loquutus videtur. Quod vero illis non tam frequenter vt Arabes vsi sint,id eo nomine factũ arbitror,quod exotica non nisi diu perspecta, cum vernaculis commutare voluerint: quorum vsum postea Actuarius & Aëtius non quidem neglexerunt. nam & Alexand. Trallianus Græcus, ἰατὴρ a Mesue dictus, myrobalanos spleni affecto prodesse testatur, Mesue multis annis senior. Tũ Georgius Wirth Schlesita medicus meum interpellans colloquium: Langi, inquit, consobine, quæ obsecro est dementia & inurbanitas, vt repertis frugibus, adhuc glandib. vescamur? quin potius rogemus Anonymum Venetorum medicum, vt myxaria, sebestica ac zizipha a Geraldo allata, q̃ dulci saporis lenocinio glandes stipticas & acerbas lõge superãt, degustet: & quib. Arabicis ac Græcis Latinisq; nominib. in officinis aromatariorũ inscribantur, nobis significare velit: & quam ægrotis opẽ ferre possint ostẽdat. nã pleriq; hos sanis & ægrotis noxios esse cõtendũt. Tũ Anonymus: viri Germani, ait, ne asymbol⁹ cõuiuio interesse videar, quicq̄d de istis Arabũ fructib.

Myrobalanis Alexander iatros vtitur li. 3. de poculis ad lienem.

ac

ac prunis, quorum magna copia quotannis ex Damaſco & Alexandria Venetias perfertur, exploratum habeo, libenter vobis communicabo. Iuiubas certe Arabum, eſſe Græcorum Latinorumque zizipha, & Plinii tuberes, quæ Sex. Papinius conſul nouiſſimis diui Auguſti Cæſaris temporibus ex Syria Romam attulit, quæ ob id a natali ſolo Galenus ſerica appellat, quæ in caſtrorum aggeribus ſata, baccis quam malis, mucilaginoſo ſucco plena, fuerunt ſimiliora: quæ ægre cōcoquuntur, & exiguam corporibus alimoniam ſufficiunt: quorum vſus an in ſalubri victus ratione, aut quibus morbis arcēdis ſit ſalutaris, Galenus teſtificari nō poteſt: ſed ea ſolū inſidentibus & effrenatis cōpeſcendis pueris, ac ab imprægnatis, quos pica infeſtat, in muliebri malacia ea deſiderari & expeti refert. Seruntur hęc, & auulſis quoq; ex media arbore ſurculis, ſorbis implantātur, & tum zizipha teneriora naſcuntur: quę, vt Didymus in Georgicis refert, εἰς οἰνόμελι φυλάττεται ἐμβεβλημένα, ὑποστορεσμένων αὐτοῖς ἢ ἐπικειμένων καλαμοφύλλων: id eſt, zizipha vino mulſo iniecta, diu ſeruātur, aut ipſis ſubſtratis vel coopertis arūdinū foliis. En quæ his adhuc adhærere videtis: reliqua in hac patella, cōdita vino mulſo fuerūt. At myxa ſunt arboris in Syria fructus, prunis Damaſcenis populares, ſed corpore exiliores: ex quibus in Ægypto vina fiebāt, virib9 Damaſcenis proxima & æqua. Creſcebāt olim circa Sebaſtam Samariæ metropolim, vnde patrium nomen

De iuiubis Arabum Pli. lib.15.cap.14. & Conſtan. lib.10.c.proprio.

De Syriacis prunis et malis, hæc Gale. li.2.de alimēt. Columel. lib. 6.cap. 8.

De myxis hæc Serapio c. 8.Auerr.c.56. Pallad.lib.2. cap.24.

De viribus myxariorum, Aegineta hæc lib.7.

Sebesten habent. Crescunt quoque in Ægypto, vbi Nilus septem ostiis circa Alexādriam, Memphim, & Cayrum, nouæ Babyloniæ portum & emporium, sese in mare mediterraneū exonerat: vnde Diodorus Siculus: Ægyptii, inquit, vatta myxaria dicūt: circa Nili ostia nascūtur: quæ quia suauia sunt gustu, pro tragematibus præbentur. Quod & Geraldus in hoc prādio, ex composito fecisse videtur, vrbium quas vidit mores imitatus. Hos fructus cōuiuiorum lauticiis adhibere veteres non erubuerunt: quos quidam de medicorum nostri seculi collegio, quia ventrem constipent, parum alant, ægre concoquantur, ex medicamentorum albo proscribunt: cum tamen ratio formalis medicamentorum non alimoniam exigat, sed alterationem, & humorum quib9 natura oneratur, adiuuamine caloris naturalis concoctionem, & expurgationem, ac naturæ robur requirat. Quum igitur hæc Arabum myxaria, & Ægyptiorum zizipha, sua congenita mucoris dulcedine, tussim & gutturis asperitatem, ac pulmonis & pectoris, ex distillationibus vicia leniant, ac illorum decoctū suo frigido & dulci lētore vrinæ in vesica & vretheris ardorem & stillicidium extinguat, renum vesicæq; scabriciem sanet: quumq; Galenus de his non fecerit periculum, etiā (vt ipse ingenue fatetur) an sanis aut ægris prosint, testificari non potest. Sed horum vires commemoratas, præter Auicennam, Rasim, ac Serapionem, esse efficaces, ipse crebro

Myxis tragematum loco veteres vsi.
Diodor. lib. 1.

Iuiubas & sebestē pectoris ac vesicæ morbis prodesse, Serapio & Arabes testantur.

Gal. de sericis non habuit experiētiam, vt ipse li. 2. de Alimē. testatur.

crebro ſum expertus. Tam præclaros igitur fruct⁹ in morbis pectoris, ac vrinæ vel vrетherum morbis curandis, nullius eſſe frugi, quis niſi inexpertus credet? Vale.

De Malobathro et vngvento *foliato, netopo, & oleo ſpano, malis Perſicis & citriis.* *Epiſtola* LXVII.

QVAE in prandio tractauimus, Critobole, hæc, vt acta ſunt, tibi ſignificaui. verum ne ſeiuncti iucundo Geraldi colloquio priuaremur, quum Geraldus ob aquæ dulcis penuriam, diu non lauiſſet (aqua enim maris, ob congenitam illi pinguedinem, nec veſtium nec corporis ſordes eluit) omnibus placuit, vt Paduam ad dulcis aquæ lauacra proficiſceremur, vt etiam marinis flatibus & balnearum tepore prandii crapulam concoqueremus. vnde nec temere, quamuis contra medicorum decreta, ille, quem Satyrographus inceſſit, turgidus & crudum pauonem in balnea portabat. Mane vero loti, quum exemplo Pollionis Romuli, aut vt Athenæus vult, Democriti, corpus intus vino, foris oleo curaſſemus, Venetias ad cœnā, a me Geraldo & aliis de medicorum ſorte conuiuis condictam, reuertimur. De naue igitur in xenodochium egreſſi, quum hoſpes omnia laute adornaſſet, tum ego: ô hoſpes, inquam, tu vt bonus & frugi paterfamiliâs probe noſti, quæ extra domum ſunt officia, mercari,

pro patria pugnare, agrum colere, viris esse alacriter obeunda: & negocia, quæ intra domus septa fieri oportet, vt pecora mulgere, pensa de colo ducere, nere lanam & linum pectere, caseos ex collustris coadunare, penu ac culinã curare, ad matremfamiliâs & eius ancillas spectare. Iube igitur has, vt quæ sunt earum munia, expediant, de Græcorum more. En itaque ad nutum hospitis confestim venustæ indolis & spectati pudoris ancillæ aderãt, calamistratis circa tempora capillis, & in vertice coronis ex rosis versicoloribus consertis redimitę. quarum altera, vt Homerus ait,

χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα,
νίψασθαι· παρὰ, ξεστὼ δ' ἐτάνυσσε τράπεζαν.

Vna igitur afferebat in gutturnio aquam stillaticii rosarum, & florum lauendulæ liquoris, quam ne illotis manibus discumberemus, illis in subiectã peluim inspargebat: altera vero linteo succincta candido, chiromactram & coronas porrigebat: & vt de more Græcorũ a balneo inungeremur, vnguentum pholiatum ex malobathro, & netopum quoque fragrantissimi odoris, offerebant. Tum ego: Quid, inquam, ancilla nobis muliebre hoc vnguentum, quod galbani virus, vnde metopii nomen habet, redolet: quod Hesychius nescio quam recte νέτωπον & νετώπιον appellat, quo Hippocrates passim in vteri affectib⁹ ad induratas matricis cotylidonas emolliendas, & obstructas aperiendas, & ad secundas eiiciendas, pessario-

Virtus netopi unguenti.

Dioscor. lib. 1. c. 68. appellat metopium.

pessariorum loco potius, quam ad conuiuiorum delicias vtitur. id matrifamilias tuæ seruabis: nobis vnguentum ex malobathri folio, inuentu rarissimo, sufficit: de quo libenter Anonymum Venetorum medicum audirem. Qui respondit: Præterita hebdomada cum ex Alexandria nauis aromatibus onusta Venetias appulisset, accurrebam: & dum nauis a mercatoribus exoneraretur, numeratos in manu marcellos proferebam, pro quibus malobathri folia petij. At illi quædam glabra, non tamen inodora gariophyllorũ arboris folia offerebant, fibris velut arnoglossæ latioris folia, neruosa: nec aliud in tota India reperiri affirmabant. At huic Plinij descriptionem non competere aiebam, qui: Dat (inquit) & malobathron Syria, arborem folio cõuoluto, arido colore, ex quo oleum ad vnguenta exprimitur, fertiliore eiusdem Ægypto: laudatius ex India venit. in paludibus ibi gigni tradunt, lentis modo fluctuãs folium, nulla radice nixum, odoratius croco, nigricans, scabrumq;, quodam salis gustu. minus probatur cãdidum, celerrime situm in vetustate sentit. Sapor eius nardo similis esse debet sub lingua, odor vero in vino sufferuefacti antecedit alios. Hæc vero singula indicia in nostro officinarum malobathro desiderari, quisque nouit. At vero vtrunque tam arboreum quam palustre malobathrum, non tantum in mediterraneis Indiæ locis, vnde folium Indi appellatur, sed etiam circa maritima Ery-

Plin. hac lib. 12. ca. 27. & Dioscor. lib. 1. cap. 11.

thræi æquoris, quod ſyluis abundat, littora & ſtagna naſci, ſalis eius ſapor indicat, qui herbis maritimis eſt peculiaris. Sic braſſica marina, quam ſoldanellam vocant, cretanus marinus, & ipſa corallina, muſcus marinus dicta, ſalem reſipiunt. Vnde Androſthenes vere de Tylo inſula Rubri maris narrauit, aquas ſalſas fluentes plus quam cœleſtes iuuare, tam arbores, quam reliquum omne genus plantarum: quia ob raritatem imbrium, pluuiali aqua nõ aſſueuerunt plantæ. Proinde ego mercatoribus fideliter ſuaſi, vt deinceps non in India, niſi in Gangis fluuij emporio, ſed potius in Thina & Tylo, aliisque Erythręi maris inſulis quęrerẽt: in quibus Arrianus hiſtoriographus, dum rubri maris littora & oras legeret, magnam malobathri copiã ſe reperiſſe gloriatur. ait namq; in fine Erythræi maris, in extrema ora, eſſe ciuitatem mediterraneam, quam Thina appellant, velleribus & ex ſerico aulæis diues, ad quã quotãnis gens ex Arabia vicina, vna cum vxoribus & liberis proficiſcitur, quam Setas, homines latiori vultu, loripedes, attamen robuſtos, & crudeles, appellant: qui in vicinis Thinorum receſſibus deliteſcunt, nocte ſarcinulis odoratis, quas ſecũ attulerunt, incubant: poſtquam raptu ditati diſceſſerunt, ciuitatis Thinę incolæ ſarcinulas, quas Geſatæ liberis ſubſtrauerunt, malobathro plenas colligunt: & auulſis de calamis, quos πέτρους appellant, & de foliis fibris, ea in globulos cõplicant, quos ex maioribus

De ſalſedine plantarum rubri maris, Theophraſtus lib. 2. de cauſis plant. cap. 7.

ribus

ribus foliis ἁδρόσφορον, ex mediocrib. foliis μεσόσφορον, ex minorib. vero foliis compactos μικρόσφορον malobathron dicũt, quæ ſic compacta in Indiam deferunt, & magno vendunt. Vnde Plin. malobathrem eſſe folio cõuoluto dixit: & Dioſcorid. probat id, quod ob fibras frangẽti contumax eſt, nec facile diſcerpitur, dum ad globulos compingẽdos, ne ſuccus & odor exhalet, præparatur. Quũ hæc a me dicta omnes approbarent, tum ego hoſpitem admonui, vt conuiuas iam lotos & vnctos diſcumbere iuberet: & primum omnium, quo alacriores forent, & ſtomachi appetitum excitarent, illis in acetario cardamum, ſiue naſturtium in aceto paſſularum, & oleo ex Italia Sabino maceratũ, offerret. & ne vteretur oleo ſpano, quod ex Hiſpania & Iberia affertur, ob ſtipticitatem vlceroſæ laſſitudini noxiũ, indixi. Tũ Georgius Wirth meus cõſobrinus: ô Lãgi, inquit, quoniã frequẽs fit apud Galenũ & chirurgos, olei ſpani mentio, per communes vtriuſq; noſtrûm auos & atauos te obſecro, vt illius præparationẽ nos edoceas. Tum ego: Nimis ſerio Georgi a me precib. efflagitas, quod ad incrementum ſtudij ſponte mea facturus eram. Id certe Damogeron in Georgicis ſuis ita conficere iubet: nẽpe vt oleo ab amurca defæcato, & feruenti, triplum aquæ tepidæ vna cum ſale cõtuſo iniiciatur, vt exacte cõmiſceantur, diuq; agitata ſtẽt, tãto tẽporis interuallo, donec aqua vna cũ ſale in amurcę locũ ſubſederit: tãdẽ oleũ ſupnatãs, lebete vel cochleari excipito. quo exhauſto,

De olei ſpani præparatione hæc Conſtãt. in Geop. li. 9.

iterum affuſa aqua tepida bene commiſceto: & quicquid olei puri, poſtquam aqua peſſum iuerit, ſupernatat, vaſculo excipito. Poſtea ſuccũ de foliis, aut tenerioribus olearum ſurculis (quos Græci θαλλοὺς vocãt) expreſſum, vt oleum acuitatem & amaritudinem acquirat, quibus ſtipticitas interna ſubire poterit, illi addas: & ſi hoc tibi paratum defuerit, & in oleo veteri vireſcentes olearum thalos decoxeris, iis expreſſis oleum ſpano vel etiam omphacino ſuccidaneũ habebis. vnde Galenus: ἣν μὲν τὸ ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας ἀπορεῖς, ὃ πάντες καλοῦσιν σπανὸν, θαλλοὺς ἐλαιῶν ἁπαλῶν θλάσας, ἐμβαλεὶς ἑτέρῳ τινὶ τῶν ἐπιτυχόντων ἐλαίων. Et ſi vna decoxeris, oleũ ſpano vel omphacino ſuccidaneum habebis. Poſtea vna cum aliis opipare inſtructis ferculis, ancilla maior natu roſeo genarum rubore decora, leporem toſtũ appoſuit, quam Euanglus adoleſcens ita affatus eſt: O ancilla mi, per tui chari amaſij nomẽ te obteſtor, dic amabò, ſi intra ſeptem dies de lepore comediſti? At illa pudoris rubore ſuffuſa: Non vides, inquit, Euangele, leporem, ita vt de veru auulſus eſt, eſſe integrũ? Ego enim, & perchara meorum laborum conſors Vrſula, nõ mures ſumꝰ, qui inſcio domino eſcas arrodamus. Tum Anonymꝰ: Geralde, inquit, quãuis natura mures & felium aſpectum abhorreas, dic quæſo, ſi in lecto tuo huiuſmodi mures inuenires, expaueſceresne? & ad quẽ proripere velles? Certe, reſpondit, quantumuis benignum eſſet noctis frigus, lecto nõ cederem.

De oleo ſpano & eius ſuccidaneo, Gal. lib. 11. Metho. & lib. 2. de compoſ. medi. gener.

Vrgebat

Vrgebat Euangelus, vt ancilla veritatem confiteretur. Tum illa inquit: Veritatem nos fateri non pudet, si modo causam cur hæc sciscitaris, nobis quoq; dixeris. Nudiustertius domina nostra hic præsens, vt clemens, ita erga suam familiam quoque liberalis, aliquot leporis frusta in nigro iure & siræo & leporis cruore elixa nobis impartiuit, quæ satis auide comedimus. Tum Euangelus: Iam æquum esse arbitror, vt causam scrutinij mei explicem. Video vos lepido ingenui pudoris rubore & vultu decoras, nec vt quasdam, quæ præcordia contra naturam fasciis, coarctant, nimis graciles, nec plus æquo habitiores: verum ille tam elegans corporis habitus, & color, vobisne a natura, an comoticæ artis fuco, aut esu leporis comparatus sit, dispicere non potui. Tum ambæ: Satis, aiũt, scommatum & ludibrij ob inopiam, quæ nos miseras vobis ludibrio exponit, & ridiculas facit, audiuimus. Tum Euangelus: Certe, inquit, non ludo. nam grauissimi auctores, qui rerum naturalium historiam conscripserunt, & poetæ quoque tradunt, esu leporis venustatis decorem in septimum aut nonum vsque diem prorogari. Vnde facete Martialis Gelliæ anui deformitatem ita exprobrat:

Cum leporem mittis, semper mihi Gellia mandas,
Septem formosus, Marce, diebus eris.
Si verum dicis, si verum Gellia mandas:
Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

Tum materfamilias vna in primo tabulæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſubſellio diſcumbẽs: Nolite, inquit, vos omnes per deos immortales obſecro, has leporum vires publicare. eſt namq; mihi anus vicina, quæ nuper adoleſcenti nupſit, zelotypa, quæ omnẽ muliebrem mundum pro tali lepore expẽderet. quanti vero arbitramini in his Auguſtanis comitiis venundari poſſe leporem? Ædepol, quamuis leporibus, quia ſuperfœtat vterque ſexus, vix vllũ animal, & ipſis cuniculis eſt fœcundius, tamen tota Bauaria, & ipſa Aſtypalęa inſula, in qua vno anno ſex leporum millia capta feruntur, ſatis leporum nobis ſuppeditare non poſſet. Tum Euangelus: O mulier, inquit, venuſtate nulli ſecunda, tu lepore non eges. Tũ hoſpes: Et tute lepus es, & tamen pulmentarium a puella quæris? Deinde Euangelus: Iſta ſobrius non quæro. Sed ne fabulam me dixiſſe arbitremini, hiſtoria, & non illepidum de Alexandro Seuero imperatore (qui quotidiano leporum eſu corporis venuſtatem aucupari dicebatur) hendecaſyllabum, vulgo notum & frequens, id verum eſſe teſtatur:

De multitudine leporum in Aſtypalæa, hæc Athen. 9. Dipnoſoph.

Pulchrum quod vides eſſe noſtrum regem,
Quem Syrum ſua detulit propago,
Venatus facit, & lepus comeſus.
Ex quo continuum capit leporem.

Carnem leporis ad pulchritudinem conferre.

Sed Alexander Seuerus Imperator, vt non erat amuſus, ita ſcomma illud lepido hendecaſyllabo reprehendit. inquit enim:

Pulchrum quod putas eſſe veſtrum regem,
Vulgari miſerande de fabella,

Si ve-

Si verum putas esse, non irascor.
Tantum, tu velim comedas lepusculos,
Vt fias, animi malis repulsis,
Pulcher, ne inuideas liuore mentis.

Nam C. quoque Plinius cerebro leporis perunctis gingiuis pueros facile dentire: & leporum cibo somnolentos fieri, Cato arbitratur. Vulgus vero & gratiam corpori in nouem dies, sed ioco friuolo, conciliari censet. Cui tamen, vt Plinius ait, in tanta persuasione aliqua subesse debeat causa, quam nobis Langius, qui crebro venationibus Palatinorum interfuit, explicabit. Tum ego: Euangele, inter omnes medicos cõuenit, colorem a sanguinis bonitate, cuius index est, dependere. Videmus enim quotidie in hyposarca, retentione mensium, febribus, & spleneticis, quibus lien vel epar, alterum vel vtrunq; procreandi aut depurandi sanguinis organum, induratum vel obstructũ, aut quouis modo affectũ est, liuore vultus pallescere: qui melãcholicis peculiaris, in corpore hirsuto, est color. Atqui cum caro leporum, omniumq; animaliũ oblongas habentium auriculas, sanguinẽ melancholicũ (vt Gale. refert) gignat: qua ratione igitur fiat, vt ex leporũ esu, puellarũ genæ rubore rosarum effloreãt, assequi nõ possum. Hoc vero Gerald9 hac ratione confutabat: Quæcunq;, inquit, animalia dulcẽ ac delicatissimũ sanguinẽ habent, quî potis est, vt horum esus in alienis corporib. sanguinem grossum & obscurũ gignat? At talis est leporũ

Plin. lib. 28. cap. 19. circa finem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſanguis, quem aliis omnibus bonitatis alimonia præſtare, Galen. his verbis fatetur: τὸ δὲ τῶν λαγωῶν αἷμα, ὡς ἥδιστον τετίμηται, καὶ πολλοῖς δι' ἔθους ἐστὶν, ἕψειν αὐτὸ σὺν τῷ ἥπατι, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων σπλαγχνῶν. id eſt, Leporum ſanguis, omnib. aliis, vt ſuauiſſimus pręfertur: quare pleriſque conſuetudo eſt, hunc cum epate & aliis leporum viſceribus decoquere. Tum Georgius Wirth ex Schleſia medicus: Viri, inquit, coepulones, nõ recto examine hunc purpureum in ancillarum vultu colorem expenditis. Iubeat hoſpes illas palleſcentis grana cymini, aut allium edere: tũ ſi color hic natiuus eſt, durabit. ſi vero ex fuco aliquo ceruſæ, hydrargyri, aut vnguenti citrini vnguine acquiſitius: tum ille rubens in candido vultu nitor ſtatim obſoleſcet. Tum ancilla ſubirata: Vos temulẽti, ait, quid noſtræ naturæ dotes, quas Deo acceptas referimus, veſtra interſunt? quin potius de veſtrarum in Schleſia mulierũ pulchritudine, de qua cũ Venere ipſa cõtẽdere audẽt, his periculũ facite: quãdoquidẽ eſu aſinorũ ſunt famigeræ, lactene aſinino rugas frõtis explicuerint: an vt vult⁹ niteſceret, eo faciei næuos eluerint. Sicut & Poppęa Domitij Neronis vxor, quingẽtas ſecũ duxit & aluit aſinas fœtas, vt illarũ lacte in pleno balnearũ ſolio corpus erugaret, cutisq; lactis cãdore niteſceret. Tũ materfamiliâs his lœdoriis offenſa: Tace, inqt, moroſa: nõ hic de pulchritudine Paris ille Phrygius paſtor iudicat. iſtę ſane cõtentiones magis forũ, quã conuiuia decent.

Gal. lib. 3. de Alimentis.

De lœdoriis, Macrob lib. 7. Saturn.

Quin

Quin potius nobis ad ſecundam menſam bellaria afferas. quid ocioſa cunctaris? niſi hoſpites reuererer, teſtudineum illum tuum gradũ verberibus accelerarem. Tum Vrſula: Quæſo te domina, inquit, vbi ſunt repoſita? Tum illa: En, garrula, tibi claues, ſublata aulæa in rhiſco reperies: an hæc ignoras? quę vero ad choream ſpectant, probe noſti vbi ſint ſepoſita. Ibi illa accelerans, nobis in phialis appoſuit perſica diuerſa, Ægyptiaca, Romana, Duracina, Armenia, ac odorifera illa Medorum mala citria, partim melle deſpumato condîta, partim ſolis vel leni furni tepore paſſa. At Anonymos: Quid perſica, inquit, modo, quæ principium ferculorum plus quam ſecundas menſas decent, nobis, cõtra Galeni & omnium medicorum præceptum catholicon, ancilla offert? inter quos omnes conuenit, ea fercula, & præcipue obſonia mali ſucci, cocochyma, humida & lubrica, vt alia per aluum vnâ deducãt, qualia ſunt perſica, ante alia eſſe edenda. Vltimo enim comeſta ſupernatant, aliaq; computreſcere cogunt. Atqui cum ex Perſia ad nos tranſlata ſint, cur Ægyptiaca appelles, rationem nobis reddito. Tum ego: Libens id certe faciam, inquam. quidni enim hoſpiti meo chariſſimo morem gererem? Rholus quidem Democritus, vt Nicandri interpres teſtatur, in libro de Sympathia & antipathia rerum, tradit, Perſas letiferæ arboris perſeæ ſurculos, ex veteris ſimultatis & vindictæ affectu, in Ægyptum miſiſſe, ſperãtes

Gal. lib. 2. de Alimentis.

Nicandri interpres hæc in Theriacis.

plures noxiis perseę arboris pomis interituros. at deorum & fertilis soli, Nilo irrigati, benignitate factum esse, vt huius virulentia, in salutarem fructum sit commutata. id quod Columella etiam testatur:

Stipantur calathi pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est, patriis armata venenis.
At nunc expositi paruo discrimine læti,
Ambrosios præbent succos, oblita nocendi.

De persea hæc Plin. lib. 15. c. 13. Theophra. de Historia plant. lib. 1. c. 5. & li. 3. c. 5.

Verum id si de nostri orbis aut Romanis persicis intelligatur, falsum esse Plinius ita cōuincit: Persicæ arbores, inquit, sero & cum difficultate in alias terras transferuntur, vt quæ in Rhodo nihil ferant, quod primum ab Ægypto erat earum hospitium. Atque hoc Theophrastus ita clarius explicat: Discrimen, inquit, ad fœcunditatem sterilitatemque summum, vel locorū natura facere potest, ceu in Perseis palmisque patescit. Persea enim in Ægypto & locis ei finitimis tantum fructificat, & in Rhodo tantum floret: sicut palma, apud Babylonem fœcunda, translata in Græciam sterilescit. Et subiungit idem Plinius, falsum esse, venenata cum cruciatu in Persis gigni, & pœnarū causa a regibus translata, & in Ægyptum terra mitigata. id enim de Persea diligentiores tradunt, quę in totum alia est, & myxis rubescētibus similis, nec extra oriētem nasci voluit. eamq; peritiores negauerunt ex Perside ad supplicia translatam, sed a Perseo Memphi satam. Sēper autem folia habet, & poma, subnascentib. aliis. nouus enim

De persea arbore Theoph. lib. 4. cap. 2.

enim fructus anniculi maturitatem ſemper præoccupat. materies eius robuſta, ad menſas & lectos, ac nauigia compingenda, peraccommoda: colore atra, & contorta, cætera vero piro ſimillima. Quum igitur perſea ſit Ægypto, in qua ſolum fructificat, peculiaris, quis non merito eius poma Ægyptiaca appellauerit? & quia toto anno viret, fructibus ſemper aliis ſubnaſcentibus fœcunda, nec folia ei decidãt, quis mentis compos perſeam Ægypti a noſtra perſicorum arbore non plurimum diſtare negabit? Nemo arbitror. Ariſtoteles tamen in libro de Plantis, id perſicorum genus βελένιον appellat. inquit enim: βελένιον δὲ δηλητηριῶδες, τὸ γενόμενον ἐν τῇ Περσίδι, μεταφυτευόμενον ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ ἐν Παλαιστίνῃ, γίνεται βρώσιμος: Belenium in Perſide deleterion, tranſplantatum in Ægypto aut Syria Palęſtina, fit ſalutaris cibus. Noſtra quoque perſica vulgaria, olim Græciæ & Italiæ peregrina, ex Perſia, vnde nomen habẽt, Romam aduecta, in Aprili vna cũ amygdalis, ſed flore rubicundiore, in vineis florent: aqua in qua perſicę flores amarulenti ſepties macerati ſunt, cum ſachare ad ſpiſſitudinem zulapii decocta, vermes vna cum aſtrictę alui excrementis protrudit. Hæc ſi variis inſculpta characteribus naſci velis, tum oſſa eius ſeptem diebus terra obruta, poſtquam dehiſcent, nucleos exemptos cinabari exarato, & rurſum intra teſtas diligenter compactos ſub terra reconde, & perſica ſuis inſcripta characteribus naſcen-

De persicis ista scribit Pallad. li. 10. tit. 7.

tur. De horum genere ſunt duracina, a quorum nucleis, dentibus aut cultro caro eorum ægre auellitur: quæ detractis oſſibus ſolis, vel furni tepore ſiccata, vel melle condita, aut oxymelle vel muria, etiam ſi vmbilicum pomi gutta picis calentis oppleueris, vt ſic in vaſe concluſo innatare ſæpe cogantur, diu ea ſaporis iucundi conſeruabis. Sunt quoque de perſicorum claſſe ex Armenia poma, prædictis minora, ſtomacho tamen ſalubriora: & quia illa ſero in autumno, hæc vero in æſtate matureſcunt, præcocia quoque dicuntur. Sunt & alia plura perſicorum genera, quorum quædam in cēſu prunorum numerātur, vt Galeno, κοκίμηλα: de quib. Ariſtophanes grāmaticus ait, κοκίμηλα τὺς Λάκωνας καλεῖν ὀξύμαλα περσικὰ, ἅ τινα ἄδρια. Sunt quoque rei agrariæ ſcriptores, qui nuces a malis ita diſcernunt: vt nuces dicant omne pomum, quod foris duro cooperitur cortice, & intus latet quod edendo eſt: malum vero, id quod eſui eſt foris habeat, durū intus includat. Secundum hāc definitionem, perſicum, quod Sueuius poeta in ſuo Moreto inter nuces molluſcas, id eſt molles recenſet, Cloacius libro 4. rectius inter mala enumerat: quæ tamen quia vobis omnibus digitis veſtris notiora arbitror, ſatis erit Græca Latinaque illorum nomina & natale ſolum ſignificaſſe. Tum Geraldus: Langi, inquit, quandoquidē Cloacius citreū pomū, & Oppius, inter mala perſica enumerāt, de his & Virgilium hæc dixiſſe veriſimile eſt:

De perſicis hæc Macrob. li. 3. Sat. c. 15. Dioſcor. lib. 1. cap. 142.

Virgil. lib. 2. Georg.

Media

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Media fert tristes succos, tardumq; saporem
Felicis mali, quo non præsentius vllum,
Pocula si quando sæuæ infecere nouercæ, &c.

Quare vt totam persicorum historiam nobis explices, æquum censeo, vt de citriis & arãtiis quid tibi compertum sit, enarres. Tum ego: O Geralde, inquam, non tantum Cloacius & Oppius, sed ipse quoque Dioscorides, citria, inter mala Persica enumerat, dum ait: Postremo, quæ Medica Persicave aut citromala, a Romanis vero citria vocantur. Generantur enim, inquit Oppius, in Perside omni tempore, mala citria. alia enim præcarpuntur, alia maturescunt. quod Pontanus vester in Hortis Hesperidum eleganti carmine ita testatur:

Pontanus lib. 1. de Hortis Hesperid.

Mala nitent virides primum referentia frondes,
Hinc rutilant, fuluoque micant matura metallo,
Flore nouo semper, semper quoq; fœtib. aucta.

De fœcunditate citri Plin. lib. 12. cap. 3. Pallad. lib. 4. cap. 10.

Vnde Theophrastus: Media, inquit, regio & Persis tam alia plura mala fecit, quam malum persicum, ab aliis medicum quoque vocatum. habet arbor eius folia similia & fere æqualia lauro, portulacæ, ac ingladi: aculeos quales pyrus syluestris, aut oxyacantha, sed leues, acutosque vehementer, & validos. pomum eius non manditur, sed odore præcellit. eiusque arboris folium odoratissimum est: & si in scriniis pomum eius intra vestes ponatur, a tinearum rosione inoffensas conseruat. Anhelitus gra-

Ex Theophrasti de historia plant. lib. 4. c. 4. Athen. lib. 3. hæc repetit.

ueolentiam arcet, si decocto pomorum eius os colluitur. Comeduntur & poma eius, in prægnantium malacia, quam Græci cissam vocant. Presens quoque remedium, si quis deleterium pharmacum biberit & semina cum pomorum succo contusa cum vino biberit: per ventrem enim pharmacum extrudit. vnde Oppius inquit: Citreum est odoratissimum, quod vesti interiectum tineas necat. Vnde Homerus, & Neuius poeta vestes citrosas cognominant. Refert & venenis esse ita contrarium, vt tritũ cum vino, purgatione virium suarum bibentes seruet. Tempore Theophrasti ac Plinii pomum non edebant, sed veluti thesaurum (Atheneo teste) in scriniis cum vestimentis reponebant. Quam vero efficax sit contra omne virus remedium, vel ex hac Athenæi de duobus latronibus sicariis historia, coniici potest, quos ad virulentas bestias condemnatos in Ægypto refert: verum cum ad supplicii theatrũ, bestiis virulenti atrocitate efferatis plenum deducerẽtur, mulier cauponaria illis obuia, ac horum miserta, citrium quod manu habebat illis edendum præbuit. quo comesto, cum illæsi & citra noxam cum draconibus colluctarentur, accersito a præside carceris præfecto, Ecquid alexipharmaci præbibissent, vel edissent, perconctatus, nihil præter citrium respondit. præses igitur de viribus citrii certius periculum facturus, alteri tm̃ de citro præbuit, cui item bestiarũ virus nihil obfuit: alter vero

Efficacia citri contra virus, Athen. lib. 3.

ab

ab aſpide morſus, q̄ primū in theatro concidit, & exſpirauit. Nec diſſimiles vel impares cōtra toxica vires Theopompus rutæ attribuit, qui refert, Clearchum Heracleoti tyrannū multos aconito interemiſſe, veneno quod in Aconis iuxta Heracleam locis naſcitur. hoc cum ſubditi reſciuiſſent, nullus ante quā rutam comediſſet, domo egrediebatur: quo ab aconiti virulētia ſoſpites euadebāt. Martialis aſſerit, citrū arborē in Aſſyria nunquā pomis carere. Vnde Plinius, eius poma mala aſſyria appellat. quod verū eſſe, Palladius in Sardinia, & in ſuis Neapolitanis fundis quoq; comperit. Ea vero dum matura ſunt, colore aureo fulgēt. Vnde Chryſomela dicūtur, & Arantia, & ab Athenæo mala Heſperica, quæ Hercules, ſubacto dracone qui ea in hortis Heſperidū cuſtodierat, fertur in Græciā & ad Euryſtheum regē aſportaſſe. His dictis acurrebat hoſpes anhel⁹, & ſibi cras ex Alexandria affuturos hoſpites annūciabat, qui quouis biennio totam Ægyptū perluſtrarēt, ſecumq; ex ea tam ſalubria quā noxia pharmaca afferrēt. Quare vt de illis poſſemus ſingula perſcrutari, & nō temere quicquā ſtatuere, ſuaſit vt tēpeſtiue ſomnum capeſſeremus, & illis cras in prandio adeſſemus. Placuit id omnibus ſummopere. quare incœptam de venenis Ægyptiorum, & illorum antidotis, diſputationem, in craſtinum diſtulimus. Quicquid ergo ab illis explorauero, eius te Critobole participem quoque reddam.

Fabulam de aureis Heſperidum malis exponit Solin. cap. 32. Diodor. Sic. libr. 5.

Obscura de venatoriis Gallorum & Ægyptiorum venenis problemata, & nomina. Epist. LXVIII.

ALTERO vero die, mane in diluculo, in ęde diuo Marco cõsecrata, a Deo peccatorum veniam supplices deprecati, vt hesternæ cœnæ cræpalam dissiparemus, in littore maris, prope forum piscarium deambulauimus, donec fessis iam tempus prandii appeteret. Cũque in xenodochio pransuri conuenissemus, ibi ad focum, Philiatrum, Crateiam, ac Botanophilum, medicos herbarios, considere vidimus. Tum in amicitiæ symbolum iunctis, capite prius detecto, dextris: Saluete, inquam, viri, vt hospes nobis refert, multarum rerum peritia nobiles: nobis tamen ob natalis soli forsan interualla ignobiles, nisi quod sermo vester vos esse Ethruscos, vestitus vero ex Ægypto aduenas prodit. quũ igitur Ethruria & Latinus ager, quem Circe venefica incoluit, copia medicamentorum tam salubrium quam virulentorum adeo abundet, vt Æschylus isto elegiaco testatur,

Gens Tyrrhena suis clara veneficiis:

dicite vos obsecro, quid vos compulerit, per loca deserta, serpentibus, crocodilis, draconibus infesta, Ægyptum adire ac perlustrare? Tum Crateias: Vir optime, boni cõsule, inquit: nescio enim quo alio quam amici nomine te digner. nos quidem non vt mercatores auri sa-

cra

cra fames adegit, sed quia & veterum monumenta testantur, Democritum & Pythagorã ad Persarum Æthiopiæ & Ægypti magos, primos astronomiæ & Magicæ artis medicamẽtorum auctores, profectos, vt ab illis magicas herbarum vires explorarent, de quibus Democritus & Pythagoras omnium primi volumina Apollini & Æsculapio dicata condiderunt: & Theophrastus Ægyptum Nili effluuio fœcundam, salubrium ac delibutoriorum medicamentorum copia, Ethruriam longe superare, Homeri testimonio probat, qui Menelaũ & Helenam, nobile illud Nepenthes, omnis luctus & mœroris pharmacum, multaque alia quæ Polydamna Thonis Ægypti regis vxor ei dono dederat, ex Ægypto in Græciam attulisse tradit:

De herbarum scriptor. hæc Plin. libr. 25. c. 2.

Ægyptus venenis fœcunda, Theophr. lib. 9. cap. 15.

τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
ἐσθλὰ, τά οἱ πολύδαμνα πόρε, θῶνος παρακοίτις,
αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ
λυγρά.

Vidisse vos (subiunxit) arbitror, & legisse meã & Metrodori volumina, in quibus herbarum effigies, subscriptis effectibus depinximus, plerasque nobis inexpertas. Atqui, vt Galenus refert, temerarium sit facinus, tantum lecta, & non experta conscribere. decreui itaque & Ægyptum, deleteriis fœcundam, peragrare. vnde nos, Dei auspicio, tot pericula emensos reduces videtis. Tum ego: Nos inquã

De herbarum pictoribus hæc Plin. lib. 25. ca. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

faustum ac felicem, vobis ad patrios natalis soli limites reditum precamur, & cōgratulamur: cuius nos quoq; fore participes confido. poteritis enim nobis magnum eximere scrupulum, qui nos diu torsit. Nostis haud dubie, ferocem illum Turcarum imperatorem, truculentissimarum gentium, Parthorum, Scytharum, Arabum, Ægyptiorum, Dalmatarum ac Dacorum subsidio, nos Christicolas oppugnare: qui non modo, vt Galli & Hispani ad occidendas feras, sed vt nostros milites quoque lethali veneno perdant, tela eorum toxico inficiūt. quæ quum ex composito hactenus nos celarunt, quis obsecro iustis alexipharmacis, nostris militib. sauciis medicam ferre opē potest? Quoniam igitur, vt hospes nobis significauit, & nomen ipsum indicat, Philiater Polyclas, vt hæc exploraret, multa per mare, per terras iactatus & alto, passus, sudauit denique & alsit: eum omnes vno ore supplices obtestamur, vt ob salutem Christianorum, quid in hac peregrinatione de illis compererit, nobis communicet: ac hisne gentibus omnibus vnum commune toxicum, an vnicuique sit proprium: quodque huius sit denique antidotum. Tum Polyclas: ô Langi, inquit, quamuis ardua, & quæ ingenii mei superant vires, ob Christianorum tamen salutem magno atque præclaro quidem nomine exigis, tibi ea conditione gratificabor, qua olim Orpheus theologus, Orus Mendesius, Aratus, & Heliodorus, poetæ Græci, toxica

con-

conſcripſerunt,non vt ſcelerati his impias manus conquinarent:ſed vt innocentes,ſuis antidotis tueri ſe,horũq; vires obtundere poſſent. Hæc enim omnia generali nomine toxica appellabant:quia barbari ſagittas telaq; ſua, quæ toxeumata dicunt,his inficiebant.propriũ tamẽ Parthorũ & Scytharũ toxicum, quo ſagittarum aciẽ inungebãt,humano ſanguine,& viperina ſanie cõſtabat,irremediabile ſcelus, qđ mortẽ leui tactu, ea qua ſagittæ celeritate accelerat:quod poetæ ideo finxerunt ex Lerneæ hydræ ab Herculis ſagitta occiſæ cruore enatũ, vnde & toxicũ appellarũt. quod Scythicũ etiã ideo dicitur,quoniam(vt Ariſt.refert) Scythæ viperas iam enixas venantur:quas captas, dies aliquot donec in ſaniẽ computruiſſent,contabeſcere ſinebant: deinde toto vnius hominis ſanguine in ollam effuſo,eã exquiſite coopertam,fimoq; obrutam computreſcere ſinebãt: cuius tandẽ ſupernatans ſanguini ichor,vel ſerum,cũ viperina ſanie permixtum,lethale Scytharum toxicum erat. Qui hoc potarunt,his lingua labiaq; intumeſcunt,nec mente ſibi cõſtant,ſed rabie efferati,inſtar luporum vociferantur. His autẽ paſſum cũ oleo roſaceo potũ, raporumq; ſemen ex vino hauſtum ac crebra vomitione redditũ auxiliatur. Cottonea quoq; mala conciſa,ac cum pulegio comeſta, eos ita iuuant, vt reliquum tamen vitæ attoniti degere cogantur. At Ægyptii cum ſuis toxicis, & Arabes,cautius egerunt:ac ne illorum con-

De toxico Parthorum Plin. lib. 11. cap. 52. Ouid. lib. 1. de Ponto. Luca. lib. 3. Ariſt. de Mirabil. aud. Nicandri interpres in Alexiphar.

Cottonei mali contra toxica virtus.

Hæc toxici alexiphar. Nicander & Dioſcor. li. 6. cap. 20. tradunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

fectiones temere inuulgarentur, eas ſaltem per manus poſteris tradiderunt, vt olim Gallorum Druides ſacra ſua ex viſco pharmaca. Quis enim modo nouit, an Pharicum Ægyptiorum venenum ſimplici medicamine, an compoſito conſtabat: niſi Heſychius, φαρικὸν, dixiſſet, ἐστὶ φάρμακον σύνθετον θανάσιμον? cui⁹ quidē nomē & noxias vires Dioſcorides & Nicander poſteris prodiderunt, ſed compoſitionem vterque penitus obticuit, Nicander quidem ita nos in Alexipharmacis admonet,

μὴ δέ σε γ' ἐχθομένη λήθη πόσις, οὐ γὰρ ἄϊδρις
φαρικοῦ, ἢ γναθμοῖσιν ἐπὶ βαρὺν ὤπασε μόχθον.

Poculum certe eius vno die homines mente attonitos, conuulſos, ac furore percitos interemit. huic malo exitiali medetur vinum abſinthites, cum momento cinnamomi, & ex Cilicia nardo, potum. at efficaciſſima eius antidotus fertur eſſe malum cottoneum, Struthion appellatum: cuius etiam vires ſolus odor cottonii, etiam rhiſco incluſi obtundit, eneruat, & ab eius virulentia præſeruat. Vnde Philarchus in ſexto Hiſtoriarum lib. ait. Cottonia mala ſuo odore omnium deleteriorum vires obtundere. Nam & Pharicum, inquit, pharmacū rhiſco, quod cottonea olet, impoſitum, emaceſcit, eiusque vires omnino diſpereunt, manifeſta quadam ἀντιπαθίᾳ. Hoc quidem venenum Praxagoras, a pharmacopola quodam eius inuentore, Pharicum: alii quod in φάροις Arcadiæ reperiatur, dictum eſſe contendunt

De pharici veneno, & cottoneis, hæc Athen. lib. 3. ex Philarcho.

tendunt

tendunt. alij in Pheris Thessaliæ, alij circa Pharim Laconiæ oppidum repertum asserũt. Nec defuerunt, qui medicum ex Colchide Medeæ veneficij poculum, Pharicũ quoq; appellarũt: nec nomen a Pharo excelsa illa in portu Alexandriæ turri deducerent, quæ nocturnis choruscа facibus, nautis, ne scopulis illiderẽt, tria, sed angusta, quasi alueos, Alexandrini portus vada indicabat, vt Statius in Syluis ait:

De Pharo turri Alexandrina Solin. cap. 41. Egesipp. lib. 4. cap. 2. Statius lib. 3. Sylu. Lucan. lib. 9.

---- Sed trepidis vbi dulcia nautis
Lumina noctiuagæ tollit Pharus æmula lunæ.

id quod & Lucanus testatur:

Ostendit Pharius Ægyptia littora flammis.

Sed qui exactius Pharici virus nomenclaturam scrutantur, a Pharo insula nomen obtinuisse contendunt, quæ olim tantum vnius diei & noctis velifico nauigiorum cursu, a terra aberat, modo Alexandriæ ponte cõiuncta, diuersis iobolis & aspidib. infesta: quibus Canopus intoxicatus, Menelai nauclerus, ibi interiit. Sed vt natura horum perniciem certis remediis compensaret, pharmacis fœcundam effecit, quæ Menelaus vna cum Helena viginti dies in ea detentus, plurima secum in Græciam detulit, partim noxia, partim salutaria. Sic Asclepiades ex vino & porri succo ad mellis spissitudinem decoctis, electuarium sanguinem excreantibus salubre conficere docuit, quod pharos quoque nominabat. Verumenimuero nimis prona ad veneficia videtur animaliũ natura. Bruta quidem intra se virus habent, quib.

De Pharo insula Homer. Odyss. δ. Plin. lib. 13. cap. 11. & li. 5. ca. 31.

De Pharo Asclepiadis, Gal. lib. 8. de compos. med.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſeſe tueantur: at homo plura reperit, maleuola quadam ſolertia, toxica, quibus hoſtes ſuos in bello oblæderet, quale eſt dorychnij agreſtis plantæ, candore, ſapore, & odore lacti ſimilis virus, quod quia eo δόρατα, cuſpides in bello inungebantur, δορύχνιον Romani ac pariter Græci appellarunt: Crateias halicacabum ſolani furioſi ſuccũ dicit, qui intoxicatos continuo ſtomachi ſingultu, & tremulo ceruicis motu conuulſos, ſanguinis eructuatione cõcuſſos interimit: niſi quis Aſclepiadis conſilio fretus, illos lac bubulum, dulce ac eſculentum, conchularumq; ac maritimorum cruſtaceorum, nempe carabi & aſtaci ius, affatim ingurgitare coegerit. Ac olim quidem certe quouis modo vel armis vel veneficio interimere hoſtem phas erat. ſic Mithridates rex Ponti, vt hoſtes proſequentes necaret, aquas veneno infecit: Iugurtha quoque fontes & pabula veneno corrupit in Africa, quo ſtratagemate quãuis ſcelerato, & Iuba rex fertur vſus. at Aquilio Romano, magno crimini eſt adſcriptum, quod impuris medicaminibus in Aſia Romana polluiſſet arma. Præclarius eſt autẽ fortitudinis ſpecimen, hoſtem armis, & robore corporis, quam veneno proſternere. Quare Galli & Hiſpani maiori præconio ſunt digni, qui vel hodie toxico nõ ad interimendos homines, ſed ad occidendas in venatione feras, vtuntur. Sic venatores in Gallia Narbonenſi aconito, quod thoram appellant, lupos & capreolas capiunt: cuius radix

De dorychnio hæc Nicander in Alex. Dioſ. libr. 6. cap. 6. Gal. lib. 2. de Antidotis.

glires & pantheras quoq; enecat, ob id Myoctonum & pardalianches dicta. Habēt & Galli herbam limeū dictam, qua sagittas in venatione tingunt, quod venenum ceruariū vocant. Vnde Aristoteles refert, Celtas Gallos habere pharmacum, quod ξενικὸν vocant, tam pręsentis veneni, subitoq; putrefaciētis, vt quamprimū animal aut ceruus eo læsus cōciderit, cōfestim accurrāt venatores, anteq̃ virus penitius disp-gatur, aut putrescat, carnéq; sauciatā telo virulēto excidant, ad spithami circa vulnus latitudinē. Huius antipharmacum esse tradit foliū quercus, & fagi: aut aliud foliū, quod a coruis, qui eo sibi medētur, coracinū appellāt. & quia folia quercus Nicāder & Dioscorides asserunt esse ephemeri veneni, a Medea in Colchis repti, antidotū, pleriq; hoc Celtarū toxicum esse ephemerū suspicātur. Alij vero syluestre elleborū, aut Columellæ consiliginē: ꝙ A. Gellius tradat Gallos in venatib. tingere elleboro sagittas, ꝙ iis ictæ & exanimatæ feræ, teneriores ad epulas fiant: sed ꝓpter ellebori contagium, vulnera ex sagittis facta circuncidere latius dicuntur. Et Plin. Galli, inquit, sagittas in venatu tingūt elleboro, circūcisoq; vulnere, teneriorē fieri carnem affirmant. Nec solū Galli, verū & Hispanorū agricolę in regno Nauari & Portugalliæ, ex elleboro, quē pedigābrā aut ysambrā appellant, toxicum cōficiunt, quo ceruum, vix quarto, a Granato oppido amplissimo, lapide interemptum, citra noxam comedimus. Non

De veneno ceruario Plin. lib. 27. ca. 11.

De veneno Celtarum toxico, hæc Arist. de mirabil. aud.

De elleboro hæc Gell. lib. 17. cap. 15. & Plin. lib. 25. cap. 5.

Hispanorum ex elleboro toxicum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

desunt, qui coniectura haud dubia affirmant, hanc ellebori speciem esse, non illud aromaticum helenium, sed Ægyptiacum, & Græcorũ quoque helenium virulentum: quod quia optimum in Helicone nasceretur, Dioscorides veratrum heliconium appellauit. de quo Paulus Ægineta ex Galeno ita scribit: φασὶ δὲ τοὺς Δάκας καὶ Δελμάτας περιπλάσσειν ταῖς ἀκίσι τὸ ἑλένιόν τε, καὶ νίνον καλούμενον, καὶ οὕτως ὁμιλῆσαν μὲν τῷ αἵματι τῶν προσκομένων ἀναιρεῖν, ἐσθιόμενον δὲ καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἀβλαβὲς εἶναι, καὶ μηδὲν δρᾶν. id est, Ferunt Dacas & Dalmatas, spicula helenio, quod Ninum vocant, illinire, quæ cum sanguine in vulnere cõmixta virulenta sunt, atque interimunt: gustatum vero ab illæsis, est innoxium: nec quicquã mali, nisi cruori cõmixtum, affert. Vnde Cornelius Celsus: Neq; Hercules, inquit, sciẽtiam præcipuã habent hi qui Psilli nominantur, sed audaciam, vsu confirmatam. Nam venenũ serpẽtis, vt etiam quædã venatoria venena, quib. Galli pcipue vtũtur, nõ in gestu, sed in vulnere tantũ nocẽt. ideo colubra ipsa tuto estur, ictus eius occidit. ergo quisquis, modo in ore, palato & gingiuis sit illæsus, exẽplum Psilli sequutus, vuln⁹ exsuxerit, & ipse tutus erit, & tutũ hominẽ præstabit. Ego tñ ob affluxũ cruoris inspẽratum, helenio nõ libenter vlcus humidum & sordidum purgarem, vt Gal. suadet, qui passim hoc helenium inter herbas acuti vigoris enumerat. vnde Nicandri interpres refert, Arabes Gerræ ciuitatis incolas, intoxicatos curaturos, eorum

De helenio toxico Dacorũ, Galen. lib. de theriaca ad Pisonem, Paulus lib. 6. cap. 88.

Cor Cels. lib. 5. cap. 27.

Gal lib. 5. de composit medic. general. Nicandri interpres in Alexipharmacu.

eorum alexipharmaca ita probare: aliquam pedis eorum partem, ſcalpro inciſam, & cruẽtam toxico illinunt, & quamprimum per ſanguinem diſcurrit, aut diſpergitur, ne virus cor ſubeat, ocyus antidotis toxicum detergere. Nec vllum huius toxici remedium, cottonei mali ſucco præſentius, Hiſpani nouerunt: quo etiam ſcammoneę virus & corrigitur, & obtũditur. Tum his dictis, omnes gratias Philiatro egimus, quod virulentum Galeni helenium, omnib. medicis modo ignotum, ac reliqua venatoria Gallorum toxica nos docuiſſet. Verũ cur ea non guſtata, ſed cruentis illita vulnerib. tantum occidant, a Botanologo, herbarum peritiſſimo, ſciſcitabamur. Tum Botanologus: Viri, inquit, multarum rerum peritia clari, vereor vos dudum explorata perconctari: tamẽ quid ſentiam, vos non celabo. Ex Theophraſto probe noſtis, Thraſiam quendam, hiſtoriæ radicum conſultiſſimum, ac quoſdam paſtores, integros ellebori faciſculos citra noxam deuoraſſe: & tamen eo Gallorum Hiſpanorumq; venatores occidere feras: ceruos, & homines quoq; ſaucios, vel ſolo eiuscontactu, & experientia, & præter Gelliũ Plinius quoq; & Celſus teſtatur. Sed id de Galeno, altero rei medicę Æſculapio, non ſatis admirari poſſum, qui de theriaca ad Piſonem, empericos grauiter inceſſit, quod hos admirandos pharmacorum effectus cognoſcere gaudeant, cauſas vero ſcrutari cunctentur: quas tamen nec ipſe

Cottoneum malum toxico reſiſtit.

De helleboro hæc Theophr. lib. 9. cap. 18.

Toxicum Hiſpanorũ quare ſauciatus tãtum lethale.

Galen. cauſam effectus helenii obticuit.

nobis satis clare reddidit, nisi quod æque admiranda nobis obtrudit nempe morsus, ictus, ac virulenta iobolorum vulnera, eisdem a quib. inflicta sunt curari: crocodilorum morsus, eorum seuo aut pinguedine inunctos, sanare Ægyptios: & murem araneũ, quem Græci μυγαλῆν appellant, ac scorpionem, letales eorum ictus, inspersos, & oleis quoq; in quib. macerati sunt, recte curari asserit. sicut cacoethes Telephi vulnus etiam, nõ nisi auctore vulneris Achille ipso curari potuit: quod rubigine ab hasta sua detersa sanauit Achilles. Sed horum omnium causam vel spõte obticuit, vel saltem dissimulauit. quã tamen in libro de Temperamentis multis ambagib. scrutatur, dum ait: Vt summatim dicam, nullũ pharmacũ intus assumptũ, & externe applicitum, pariter operatur: neq; viperæ virus, neq; rabidi canis spuma, nec aspidis venenũ, intus quidem sumptũ, sicut sinapi, cæpe, & alliũ, ac alia quæ exedendi acrimoniã habent, dum intra corpus concoctricis facultatis vires sustinere coguntur, alterantur quidẽ, discernuntur, & purgãtur, aliisq; multis commiscentur humoribus: sic dispartita, passimq; per corpus dispersa, in nulla particula ita continue morãtur, sicut foris cuti applicita, vel vulneribus infixa. Sed hanc causam plus põderis habere arbitror, qua traditur, quorundam deleteriorum vires quibusdã rebus & succis obtũdi: vt pharici veneni, helenii, ac Colchici virus, pulegii, nepete, ac citoniorum succo eneruari, & vi-

De iobolorum ictus cura hæc Galen. ad Pisonem, & lib. 10. de simplic. med. Colu-mel. lib. 7. ca. 15.

Telephi vulnus rubigine ferri curatũ, testis Plin.

Gal. libr. 3. de temperatura, hæc copiose.

& viciſſim aliis ſuccis vegetari & exacerbari. Sic certe ex putrida viperarum ſanie toxici vires, admixto humani cruoris ichore, redduntur vegetiores. Quid enim quæſo obſtare poterit, quin humanus cruor helenio cõmixtus, in vulnerib. non idem præſtare queat? vt eo citius ſanguinis ac ſpirituũ infectorũ vehiculo, cordis aut aliorum membrorũ, quæ hoc venenũ reſpicit, penetralia irruere poſſit? Nõ enim certe quoduis venenum primum cor petit: ſed habent ſua, ex congenita & cœleſti virtute membra ſibi dicata, quæ etiam foris applicata primario affectu infeſtant. Sic cãtharides manu detentos, aut genui impoſitos, cruentum vrinæ profluuium proritare: leporem marinũ, pulmonem oblædere: hydrargyrium inunctũ, dentes, gingiuas, cerebrum, neruos, & epar offendere experimur: quorum vires tandem cor quoque perreptare, nemo inficiabitur. Cum hæc a Botanologo dicta omnes approbaſſent: Tãdem, inquit Crateias, ô Anonyme, dic quæſo, ſi famelicus eſſes, auderesne carnem ceruorum, qui toxico interierũt, edere: aut & piſces, quos Cãpani ariſtolochiæ rotundæ puluere, admixta calce, pacato æquori inſperſo capiunt, ad quem piſces agminatim cõfluunt? quẽ cum deguſtarint, exanimati, ſupernatãtes manu piſcatorum cõprehenduntur. Pari autem ratione audio Germanos & Italos, paſtillis ex cocculis de leuantho, id eſt oriente allatis, baccis lauri ſimilibus, cymino, caſei tetrimate, farina

Venena nõ primum cor, ſed mẽbra appropriata petunt.

Cantharidũ, leporis marini, ac hydrargyri proprietas.

An toxico capta edẽdo ſint innoxia.

Captura piſcium cum ariſtolochia: Pli. lib. 25. cap. 8.

Captura piſcium cum cocculis de Leuantho.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tritici cũ vino ſublimato coadunatis, ac amnibus pacatis inſperſis ineſcatos, & horum virulẽto illicio ſtupefactos, manu capere. Dic quęſo, an his veſci auderes? &, an edendo arbitraris eſſe noxia? Tum Anonymus reſpondit: O Crateia, hæc dum cruda ſunt, venenoſa qualitate participare, vel ex hoc coniicere poteſtis, quod pardi crudis carnibus, aconito delibutis, capiuntur, vnde Pardalianches appellatur: & pellibus vulpium atque luporum aconito captorum, quantauis induſtria præparatis, pili excidunt, vnde Lycoctonum vocant: raphanus infixis veratri albi radiculis, illarum virib. imbuitur: & ſi crudus comeditur, eadem quæ elleborus operatur. Quare venenum per totam corporis intoxicatorum molem crudam diſpergi, nemo dubitat: quod dũ in veru ignis calore, qui omnia luſtrat, torrentur, vel elixatur, diſſipatur & euaneſcit. Nam vulnera a venenatis animalibus illata, ſi candenti ferro vruntur, calore eius virus inſumitur. Sic & Hippocrates peſtiferã aeris in Græcia luem ignis incendio expiauit. quo aduenticias veneni, in rebus ab hoc alienis, qualitates, facilius cognatis corrigi poſſe, nemo rerum cauſarumque naturalium peritus negabit. His dictis, conſobrinus meus Georgius: Certe, ait, quicquid ſit, neſcio: hoc ſcio, ex vino Cretico, vel piſcibus ſoporiferis, cocculorum orientalium baccis captis, grauem mihi ſomnum obrepere. Porro quũ & tẽpus iam, & ratio, ne aduenis

Ignis calor venenis reſiſtit.

moleſti

molesti essemus exigeret, quisque domum cõcessit alteram inuitationem expectaturus. Atque vt tu quoq; nostri conuiuii esses particeps, hæc vt acta sunt, tibi per literas communicare volui, vt spopondi. Vale.

AN VENENO ALTA EDENDO SINT *innoxia.* *Epistola* LXIX.

ADERAS nuper Pamphile, quando Comitis Palatini venatores & aucupes, quos quædam contra iobolorum virulentos ictus antidota docueram, mihi anates, palumbos, hyoscyami pastillis inescatos, præterea coturnices & sturnos ex ellebori ac cicutæ pastu obœsos: ac pisces cogolis de lephanto, vel nuce vomica captos, offerebant: vbi territus, quia venenis alerentur, non minus fideliter, vt ab illorum esu mihi temperaré admonuisti, quam Aristoteles Alexandrum regem hortatus fuit, sibi vt a coitu puellæ, omni puellari veneris decore venustæ, sed napello nutritę, caueret: quã rex Indorum, vt illius contagione inficeretur, Alexandro dono miserat. Nec enim falso ista ex scintillantibus, & serpentium more nictabundis puellæ oculis, Aristoteles præuidit: nec omnino euentus defuit. nam quicunque cum puella, ab Alexãdro repudiata, concubuerant, eius contagione infecti perierunt. At ego Pãphile mi, fidum tuum consilium grato quidem animo amplector: verum de anatibus, conturnicibus ac sturnis, nihil tale vereor. quamuis

De puella napello nutrita. Aristot. in lib. de reg. princip. Auerr. in proœm. 3. Phys. & Auicenna.

De coturnicibus ac sturnis Lucret. lib. 4. & 5. Aristot. lib. 1. de Plantis. & Galen. li. 3. de simpl. medic. et li. 2. de Alimen.

Aristotel. scripserit καρποὺς τινας ἡμῖν μὲν ἀβρώτους, ἄλλοις δὲ βρωσίμους, ὥς ἐστιν ὁ ὑοσκύαμος, καὶ ὁ ἐλλέβορος, ἀνθρώποις μὲν δηλητήριον, τροφὴ δὲ τοῖς ὄρτυξι. Idẽ asserit Lucretius, de secta Epicuri poëta dicens,

Præterea nobis veratrum est acre venenum,
At capris adipes & coturnicibus auget:
Quippe videre licet, pinguescere sæpe cicuta
Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.

Napellum Arabum nõ esse aconitum, sed cicutã Græcorum, Auerroes 5. colliget cap. 24.

Fateor equidem Pamphile, has volucres, coturnices, elleboro, sturnos cicuta, quã Arabes ac Auerrois napellum dicũt, vesci. At hæc nec ipsis, nec aliis animalibus, aut hominibus, qui horum esui sensim assueuerunt, aut quorum tota congeniti caloris substantia, qua struthio etiam ferrum digerit, fortis est, esse venenum. Nam vt Theophrastus ait, omnium pharmacorum vires debiliores in assuetis deprehenduntur, in nonnullis etiam omnino inertes. Porro fit, vt quædam ex medicamẽtis, propter hominis assuetudinem, vim suã amittant, nec amplius medicamina esse possint. Cum enim a natura acceptantur, deuincuntur, cõficiuntur, non amplius inter medicamenta censeri possunt: & vt Thrasias, Mantinensis medicus, radicum peritissimus, naturas singulatim discernens, dicere solebat: Idem medicamẽ aliis, aliis vero non esse medicamen. Quidquid enim calore, aut congenita vel ex consuetudine acquisita corporis proprietate alteratum, in corporis alimoniam digeritur, id alito venenum esse non

Qua ratione venena digeruntur, alũt, & nõ obsunt, Theophr. li. 9. ca. 18. Galen. lib. 3. de temperat. & li. 3. de simplicib. medicam.

Cõsuetudinis in cibis efficacia, quæ est natura acquisititia. Gal. et Theophrast. Hippocrat. in reg. acut. lib. 3.

non poteſt. Sic porro puella illa Indica, & anus illa Attica, a momento cicutæ, quod natura euincere & concoquere poſſet, aſſueuere integros cicutę manipulos innoxie deuorare. Sic modica cicutæ ſorbitione Ægyptiorũ ſacerdotes, vt Hieronymus in epiſtolis refert, ſe impune caſtrabant, aſſueti πλεῖστον (inquit Galenus) δυνάσθαι τὰ ἔθη, καὶ φύσεις ἐπικτήτους: id eſt, plurimum pollere conſuetudinem & naturas acquiſititias. Sic venena quotidie, præſumptis tamen remediis, hauſta, Mithridati a conſuetudine innoxia fuerunt: adeo vt captus a Pompeio Magno, in carceribus veneno ſe interimere nõ potuerit. Sed cicutæ ſuccum non aſſuetis, & puluerem quoque, eſſe lethale & ſoporiferum venenum, Athenienſium ſupplicia indicant, qui morte condemnatos ſorbitione cicutæ interemerũt: quam & Socrates, impietatis condemnatus, in carcere hauſit. Sed qua ratione celeriter & ſine cruciatu inferret mortem, Thraſias Mantinẽſis, & Alexias eius diſcipulus, ingenii acrimonia præceptore præſtantior, ac Chii conficere nouerant. Deinde illud te obſeruare oportet, venenoſæ contagionis ſeminaria, calore concitata, in viuorum corporibus energia eſſe longe vegetiora; in defunctorum corporibus, calore extincto, fere conſopita. Vnde in veneris cum muliere, morbo Gallico infecta, conflictu, quo corpus & ſpiritus, veneni vehicula, incaleſcunt, contagionis ſeminaria fiunt nocentiora: quæ in feris ac volucribus toxico

Galen. lib. 3. de temperatura, de anu Attica.

De Mithridate hæc Pli. lib. 25. cap. 2.

Socrates cicuta obiit.

Cicutæ vires, Theophr. li. 9. cap. 17. Dioſc.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

interemptis, præcipue si ignis feruore in verũ torrentur, vel in lebete elixantur, ignis calore dissipata, difflantur & euanescunt. His mi Pãphile persuasus, si volucres aut feras veneno pastas vel captas, nihil abominaris, precor vt cras cœnæ, ad horam quintam in ædibus meis intersis: vbi hæc cum optimis carbonibus tosta, partim quoq; elixata, apponentur: vna cum mero & cottoneis melle conditis, præsentia omnium deleteriorum alexipharmaca. Vale: & da operam, ne tua persona in amicorũ symposio desideretur. Iterum vale: & quo minus ista fercula abhorreas, cogita gallinas viperis saginatas, & tandem elixas, labe elephantiasis infectis fuisse salutares.

Gallinæ viperis saginatæ medentur elephantiasi.

De varia stirpium, frugum, *animalium, & humani sexus metamorphosi. Epistola* LXX.

Causam trãsmutationis plan. Theoph. lib. 4. c. 6. & li. 5. c. 8. Arist. li. 1. de Plãtis.

Chymistæ species rerum transmutare non possunt substantiales.

VALEANT tui, Bergkmanne, chymistæ, spe Crœso ditiores, inopia vero Codro & Iro pauperiores: qui, quamuis natura stirpiũ & animalium sit ad omnes metamorphoses, ob temporis anni, ex terra & stipitibus alimẽti, cœli, natalis soli, ac culturæ varietatem, prona: substantiales tamen rerum formas nec ipsi, nec natura, nisi in proximas & cõgeneres species, transmutare possunt. Nam cum terra imbrium frequentia largiorem alimenti copiam præstat, tunc degenerandi occasio fit, quæ virtutem generandi nõ penitus tollit, sed in aliam

alterat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

alterat. Semper, inquit Theophrastus, ad proximum, & quod congener sit, mutatio prouenit. sic triticum in loliũ degenerat. nam omne triticum solo vliginoso, inquit Columella, post tertiam sationem conuertitur quoque in siliginem. at quod ad culturã spectat, mille sunt, quæ certa cultura saporem ac colorem, viresq; culta vel neglecta alterant. Mala enim punica acida, radicibꝰ arboris suillo fimo obrutis dulcescunt. Sisymbrium hortense, cultura neglectum, in mentham degenerare, Theophrastus tradidit, sisymbrio fere congenerem. Porro eiusmodi mutationes ita Theophrastus accidere putat, vt aliquid similitudinis velut tui chymistæ faciant, non vt omnino speciem exprimant alienam. Sic quoque natura soli, vt matrix suos fœtus, transmutare stirpes quoq; potest. Nam ocymum in aprico loco satum, in serpillum abit: & teste Galeno περσαῖον φυτὸν εἰς Αἴγυπτον μετακομισθὲν, ἐξηλλάγη τὴν ἰδέαν: ἀλλὰ χρηστῆς ἐπιλαβόμενον τροφῆς, τὸν καρπὸν ἐδώδιμον ἔσχεν: id est, Persea planta translata in Ægyptum, ex bona fœcundi soli alimonia, fructum innoxie esculentum profert: trãslata in Rhodum, sine fructũ tantum floruit. Populus alba deposito ob senium & alimenti inopiam corticis leuore, succo effœta in nigram degenerat. Similes quoque permutationes in animalibus & præcipue eorũ generatione accidere, Theophrastus testatur. Ex eruca sane nascitur aurelia, quæ mox in papilionem alatum conuertitur,

Columella li. 2. ca. 9. Theophra. li. 2. c. 5. de tritici permutatione in loliũ & silig.

De ocymo & populo Theophrast. li. 5. de Causis plant. cap. 8.

De Persea hæc Galen. li. 2. de Spermate, & li. 6. de causis symptom.

De sociorum Diomedis metamorph. August. lib. 18. de ciuit. Dei. c. 16 Ouid. lib. 14. metamorph. Pli. lib. 10. Aristot. de Mirab. auditu.

Diomedis quoque de bello Troiano redeuntis ſocios, multis periculis attritos, vindice ſauciatæ Veneris ira, in volucres erodios aut ardeas trāſmutatos, Troiani belli hiſtoria refert: eaſque Diomedis templum in Apulia, prope Garganum montem, incolere, ac admirabili obſequio, roſtro aqua pleno, templi arcam aſpergere, Græcos aduenas blando alarū remigio applaudentes excipere: Barbaris vero infeſti, eorum capita pertundere roſtro. Diuus tamen Auguſtinus inclytus Chriſtianæ fidei & veritatis antiſtes, ſublatis a latronibus Diomedis ſociis, alites hos, incolas ſubſtituiſſe, vt his figmentis Diomedis nomen accreſceret, ſuſpicatur. Qui tamen dum in Italia diuerſaretur, ſeſe audiuiſſe perhibet, quaſdam mulieres ſtabularias, deguſtato caſei veneficio, viatores, vt earum onera deferrent, in iumenta cōuertiſſe: & Præſtantii pater delibato caſei veneno conſopitus, diu exanimis iacuit: experrectusque tandem ſeſe caballum fuiſſe, ac onerarias clitellas & annonam militib⁹ geſtaſſe dixit: quod verum fuiſſe compererunt. At hos mente quidem, ratione vero nunquam deſtitutos, laboribus autem defunctos, priſtinam hominis effigiem recuperaſſe tradit. Sic Apuleius Magiæ diſcipulus, & affectati eloquii obſeruator, accepto veneficio, humano tamen permanente animo, ſeſe aſinū factum indicauit, aut finxit. Nec enim, ait Auguſtinus, dæmones aliquid, præcipue in animā, operari poſſunt, niſi is permiſerit,

De veneficio mulierum cū caſeo, Auguſt. lib. 18. c. 18.

Hominum metamorph. in iumenta. Auguſt. li. 18. cap. 18.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

miserit, cuius iudicia occulta sunt multa, iniusta vero nulla. Nec enim dæmones naturas creant, sed specie tenus quæ a vero Deo creata sunt commutant: & præstigiator ille phantasmatibus homines, obseratis sensibus illudit. Has terribiles hominũ metamorphoses Virg. quibusdam herbis Pōticis, & carminib. Circes Homerus acceptas referunt. inquit enim Virg.

De hominum in lupos metamorphosi Plin. lib. 8. ca. 22. Solin. c. 9. Arist. lib. 9. c. 36. & 8. c. 5. Aug. de Ciui. Dei. lib. 18. c. 17.

His ego sæpe lupum fieri, & se condere syluis
Moerim, sæpe animas imis exire sepulchris,
Atque satas alio vidi traducere messes.

Sacra Augustini verba ex lib. 18. c. 18.

Euanthes vero tradit, Arcada quendam ex familia Anthei selectũ, postquam stagnum suspenso in quercu vestitu, tranauerit, in lupum transfigurari: qui cum citra hominum commercium nouem annos cum lupis diuersatus fuisset, reuersum per stagnum: ac recepto habitu, pristinam recuperasse effigiem, addito IX annorum senio. Mirum est, inquit Plinius, quo procedat Græca credulitas: nullum tam̃ impudens est mendacium, quod teste careat. Ego vero non carminum aut herbarum veneficio, sed ferinis animi vitiis, ac atræ bilis lupinæ morbo, quem Græci a λυκῦ, id est lupo, lycaonem & lycanthropiam appellant, in lupos mutari arbitror. De qua Paulus ait: Qui lycanthropia correpti sunt, nocte domum egressi, lupos, donec illuxerit, per omnia imitantur, ac circa defunctorum monumenta oberrant. cuius morbi signa pathognomica sunt, faciei pallor, oculi obtusi & sicci, lingua aridissima,

Quanta sit dæmonũ potestas.

Græcia mendax.

Ex morbo melancholiæ lupi.

De lycãthropia Paul. lib. 3. cap. 16.

Cancer lupus quare dicatur.

nulla saliua madida, nec quicquam expuunt: quin & vlcera ex melancholia tali enata, vulgus chirurgicorum quoque lupum appellat. Equites Comitis Palatini ex proxima contra Turcam, nomine Romani imperii suscepta expeditione, redeuntes, narrabant mihi, se vidisse in Austria hominem, qui latratu ac cursus pernicitate cum canibus contenderet, ac cum illis illæsus in syluis venaretur. Eruditam curandi hunc morbum methodum Paulus ibidem te docebit. Vt vero Varro hanc Diomedis sociorum & Arcadum in lupos metamorphosim, pluribus astrueret exemplis, narrat, Demænetum, quẽ Copas in Olympicis, & Plinius, Demarchum Parrhasium appellant, in sacrificio, quod Arcades Ioui Lycæo humana cum hostia faciebant, immolati pueri exta degustasse, & in lupum confestim transmutatum. Hac certe sacrificii fabula, Plato refert Arcades tyrannorũ mores designasse: qui degustato semel puerorum, id est, innocentium sanguine, quadam luporum rabie concitati in subditos, quos timent, grassantur: quos tueri deberent. de quo Socrates apud Platonem, in dialogo de iusto, cum Adimanto ita scite disserit. Quærit enim Socrates, quę nam sit origo mutationis tutoris in tyrannum: an videlicet qui præest, cœpit id agere, quod circa templum Iouis Lycæi in Arcadia fieri fabula refert: quod qui humana viscera, cum aliarum victimarum incisa visceribus forte gustarit, lupus fieri cogitur. Nonne fabulam

Mysticum Iouis Lycæi sacrificium.
Pli. li. 8. c. 22. & August. li. 18. cap. 17.

Plato circa finẽ octaui dialogi, De iusto.

fabulam audiuisti? Respondit Adimantus: Equidem. Cui Socrates: Eodem modo & hic, cuius imperio vulgus valde obtẽperat, cognato non abstinet sanguine, sed falsis (vt solent) confictis criminibus, in iudicium trahit eos quos timet, & iniusta cæde se cruentat: viri vitam extinguens, gustansque lingua impura & prophano ore generis proximi sanguinem: ac nonnullos expellit, enecat alios, causatus scilicet aeris alieni reserationes, partitionesque agrorum. Quare necesse est huiusmodi hominem vel ab inimicis interfici, vel tyrannidem exercere, lupumq; ex homine fieri. Vitia quidem non tam corpus quam animam, verum hominem, immutant. sunt enim vitia animorum veneficia, quib. auari & raptores in Harpyias, libidinosi in Satyros, obscœni in porcos transfigurantur. At illa vtriusque sexus in quibusdam animalibus & hominibus metamorphosis, pluribus nititur testimoniis. De prima quidem classe auctores tradunt, hyænam animal ferox & astutum, quod humanos sermones assimilare nouit, alternis annis sexum cõmutare, ac sine mare gignere: quod Aristoteles negat, Ouidius ait:

Vitia animorũ veneficia, quæ homines in lupos & bestias transformant.

De hyæna Plin. *libro* 8. *cap.*30. *& libro* 28. *cap.*8. *Aristot. lib.* 6. *de* Nat. *animal. cap.*32. *& lib.* 8. *cap.* 5. *Ouid. libr.* Metamorpho. *vlt.*

Alternare vices, & quæ modo femina tergo
Passa marẽ est, nũc esse marẽ miremur hyænam.

& Oppianus lib. 3. de Venatione canũ inquit:

Θαῦμα δὲ καὶ τόδ' ἄκουσα περὶ στικτῇσιν ὑαίνῃς,
Ἄρσενα καὶ θήλειαν ἀμείβεσθαι λυκάβαντι.

Sexus humani & animalium metamorphosis.

Sic lepores vtriusq; sexus naturam habere ex-

perimur. masculum æque ac fœminã, sine mare etiã gignere, Bigus & Plinius affirmant. At illud maiori admiratione dignũ, in vtero cerui, quem illustriss. princeps Henricus Comes Palatinus prope OelWangh ceperat, cornigeri, dum euisceraretur repertum fuisse hinnulum, membranulis circũseptum. Ceruos quosdam naturã sexus variare, cornua, virilia ceruorum arma, attestãtur, quæ ceruas quandoq; gestare obseruatum est: quali marchio quidã Badẽsis olim capta, eius cornua regi Gallorũ dono miserat, quæ Ambasii in regio horto prope ianuã interiorẽ parieti affixa, subscriptis in tabella testibus qui venationi interfuerant, cernuntur. Sic fœminas mutari in mares, & vicissim; non esse fabulã, Plinius asserit. & Empedocles Agrigentinus, Pythagoricæ philosophiæ assecla, inquit:

De Empedocle hæc Philostrat. lib. 1.

Et puer ipse fui, necnon quandoq; puella.

Licinius Mutianus prodidit, visum a se Argis Arescontem, cui muliebre nomen Arescusæ, nupsisse, & confestim a nuptiis barbam & virilitatem ei creuisse, vxoremq; duxisse. Plinius quoque ipse vidit, L. Cossitium nuptiarum die mutatum in marem. quod eleganti epigrãmate Ausonius Burdegalensis Gallus, vir consularis poeta & medicus, ita expressit:

Hæc mutati sexus exẽpla Plinius lib. 7. cap. 4. Gell. lib. 9. cap. 4. tradunt.

Valle Banæ res nota, & vix credenda poetis,
Sed quæ de vera promitur historia.
Fœmineam in speciem conuertit masculus ales,
Pauaq; de pauo constitit ante oculos.

Cuncti

Cuncti admirantur monstrum: sed mollior agna
Astitit in tenerum de grege versa marem.
Quid stolidi ad speciem notæ nouitatis habetis?
An vos Nasonis carmina non legitis?
Cænea conuertit proles Saturnia Consus,
Ambiguoq; fuit corpore Tiresias. De Cæneo Ouid. 12. metamorph.
Vidit semiuirum fons Salmacis Hermaphroditũ,
Vidit nubentem Plinius Androgynum.
Nec satis antiquum quod Campana in Beneuẽto,
Vnus epheborum virgo repente fuit.
Nolo tamen veteris documenta arcessere famæ,
Ecce ego sum factus fœmina de puero.

Et recte quidem Ausonius ait, nil opus esse veterum testimonia arcessere, quum abhinc annos paulo minus LX. Volaterranus cardinalis sub Alexandro, Romano eius appellationis põtifice sexto, Romæ duarum virginum prodigia accidisse cõmemoret, quarum altera ex canis concubitu semicanem enixa, alteri vero in nuptiarum die subito mentula erupisset: & vtrunq; casum expiationis gratia a Mario Volaterrani fratre reconciliante, ad eundẽ pontificem fuisse relatum, tradidit. Sed veterum pontificum decreta, has sexus & animalium metamorphoses, vt falsas refellunt. *De his virginum portentis Volater. li. 24. de Genitalibus.*

AN IVDAEI SANGVINE HVmano vtantur. *Epist.* LXXI.

ACcepisti, vt arbitror, Critobole, problemata, quæ Venetiis scrutandæ veritatis ergo, ad medicinæ incremẽtum, serio quidem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

tractauimus: quibus cum triduum in cõuiuiis, & sub diui Marci porticu trãsegissemus, Geraldus congenito natalis soli amore compulsus, cum iam vires peregrinatione fessas, quiete refecisset, in patriam redire constituit. Nos vero cum amicum nobis vernaculum deserere, prę ter fidelis amici officiũ esse arbitraremur: mane collectis in sarcinulas impedimentis, antelucano tempore antequam ingrauesceret calor, itineri accincti, per Mantuam, Veronam, Brixiam, ac Tyrolenses alpes argẽti & auri metallis locupletes, quæ lapide quoque Cyaneo & Armenio vero abundant, tridui iter emensi, Tridentum, Simonis pueri martyrio ac Arno flumine celebre, deuenimus. Tum Geraldus ab hospite sciscitabatur, ob quam causam Iudæi, scelerati Christianorum sicarij, in puerum innocentem tanta atrocitate grassati fuissent? Cui hospes respondit: Aiunt Iudæos, nisi Christiano sanguine quotannis corpus abluerint, fœda cõtagionis labe & scabiei fœtore pollui. At enim, ait, Langius vetus meus etiam olim conuiua & hospes, Mantuæ, Bononiæ, Venetiis, Iudæis, vt illorum vel in cæremoniis, aut medicamentis, si qua haberent, arcana explorarct, diu familiariter conuersatus est. is ergo veram vos causam edocere poterit. Tum ego inquam: Quæ mihi hac de re vel auditu vel lectione cõperta sunt, vobis amicis bona fide referam. Viginti enim præterierunt anni, quũ ego adolescẽs Bononiam per Mirãdulam proficisce-

Verus lapis Armenius in Tyrolensium metallis reperitur.

Quare Iudæi pueros Christianorum occidant.

ficisce-

ficiscerer. Aderat ibi tum comitate morum & omnifariæ eruditionis splẽdore clarissim⁹ princeps, Ioannes Franciscus Picus, Mirandulę Comes, & Cõcordiæ dominus illustris: qui quum ab hospite accepisset, nos esse ex Germania aduenas: mox a nobis per nuncium accersitis, primum omnium de vita & conditione Ioannis Capnionis sciscitabatur: & an cõtrouersia eius cum monachis studiorum osoribus, per iudicẽ aut Cæsarem transacta esset. Cui respondi: intempestiuã Capnionis mortẽ cõtentionem illã diremisse. Tũ ingemiscẽs Mirãdulæ Comes: Ah quid audio? interiit certe, inquit, triplicis linguæ culmẽ, & Germaniæ decus: cuius opera factum, vt Tyberis defluxerit in Rhenum: & sancta illa ac vetustate venerabilis lingua Hebraica, olim vaga & incondîta, nunc auctore Capnione certis constricta legibus, certa dicẽdi scribendiq; norma facile omnibus facta est obuia. mehercle obitu huius viri Hebraismus multum detrimenti accepit. Tãdem ego. Probe, ô Comes, hunc virum depinxisti, inquam. Siquidem oẽs docti & boni viri, præter monachos, quibus cum literis vel Musis nihil cõmunę est, huius mortem deplorãt: quos tamen & tua, & eius affinis Melanchthonis eruditio nõ vulgaris, vnice consolatur, qua iacturam illam facile resarciri posse sperãt. Sed ô Comes, si fas esset, aduenas tantũ territorii huius Principem interrogare, qui eruditionis capessendæ gratia dulce natale solum deseruimus, libenter a tua

De Capnione hæc Picus in Epistolis prædicat.

Melanchthon Capnionis affinis.

eruditionis omnifariæ excellentia percunctaremur, quæ nam ſint pręcipua Iudæorum de re medica & ſecretiori philoſophia volumina. Ibi tum Picus, pro ſua ingenua humanitate, quæ ſedula veræ eruditionis eſt pediſſequa: Libenter, inquit, vobis aduenis, quantum quidem in præſentia licet, gratificabor. Scitote igitur pręter legem Moſaicam, pauca, & fere nulla Hebræis fuiſſe volumina: cuius ſacratiorem interpretationem, quam Cabalam dixerunt, Moyſi cœlitus reuelatam, non per literarum monumenta, ſed alter alteri, non minus quadraginta annis nato, quaſi hereditario ſucceſſionis ordine reuelabat. Sed poſtquam Iudæi a captiuitate Babylonica per Cyrum vindicati ſunt, inſtaurato ſub Zorobabele templo, ad legẽ quoque reſtituendam animum appulerunt. Cui negocio tũ Eſdras, ſingulari eruditione & pietate ſacerdos, præfectus eſt: qui ſacra diuinæ legis volumina expoliuit, in eumque ordinem digeſſit, quo tandem ſub Philadelpho a LXX interpretibus in Gręcã linguam tranſlata ſunt. Sed cum Eſdras videret, Iudæos exilio, fugaque aſſidua fluctuare, & cædibus affligi, veritus quoque ſecretiorem diuinæ legis interpretationem interituram, cuius arcana, veluti theſaurus, ſaltem in memoria ſeniorum erant recondita: iccirco ſeptuaginta viros, ſapientia & ſacroſanctæ legis eruditione de gente Iſraelitica præſtantiores, in ſynedrium conuocauit, vt vnuſquiſque quæ de legis myſteriis arcana memoria

De Iudæorum Cabala, Crinitus lib. 22. cap. 3.

De reſtitutione Iudæorum Hieroſolymã per Cyrum, et Eſdræ operib. Ioſeph. lib. 11. cap. 4. & 5.

moria teneret, palã referret: quæ adhibitis notariis, fideli calamo excepta, Esdras in LXX volumina digessit, quã Cabalã dixerũt: quę ineffabilẽ de diuinitate, & angelicis intelligentiis sapientiã, & de reb. naturalib. exactã traditionẽ cõtinebant. Quã postea iuniores, pręter artem reuelationis literarũ, mille magicæ artis, quã in Ægypto didicerãt, deliramẽtis, & goëtiæ vanitatibus cõspurcarũt. fingebãt enim sibi explorata esse secreta Dei: & spirituũ nomina (quale est illud impudens Schẽhamphoras) perfricta frõte nugaces affirmabãt, quib⁹ dæmones cogerent, & miracula operarẽtur: ac CHRISTVM ipsũ etiã illorũ nominũ energia miracula fecisse mẽtiuntur. Nec impia goëtiæ mysteria, quæ a magis in Ægypto didicerãt, quib. spiritus defunctorũ ab inferis elicere, & futura prędicere cogerẽt, celarũt. Nec fuit mediusfidius in toto terrarum orbe gẽs vlla, vt Plin. ait, contumelia numinũ insignior, & in magię superstitionibus obstinatior: quamquã primũ Ægyptum duce Moyse egressa est, a veri numinis cultu, quem Moyses, & Aaron eorum legislatores instituerant, desciscens, vt canis ad vomitum, sic ad Ægyptiorum idololatriã rediit: omniũ beneficiorũ, quæ in deserto a Deo acceperat immemor. Nam ex collatis argẽteis & aureis vasis & annulis, simulachra & vitulum Iudæi conflarunt: quos Deus per Prophetã Amos, & Stephanus protomartyr in Apostolorũ Actis his verbis ob id seuere obiurgat: Num, inquit, vi-

Cabala magicis vanitatibus referta.

Goëtiæ dæmonum cultus, & necromantia.

De *Iudæis Plin. li.* 13. *c.* 4.

De *Iudæorum idololatria, Amos cap.* 5. *Exod.* 32. *in Act. Apost. c.* 7

ctimas & hostias in deserto annis XL obtulisti mihi dom⁹ Israel? Suscepisti tabernaculũ Moloch, & sidus Dei vestri Rempham, & figuras quas fecisti ad adorandum eas. Nec vulgus Iudæorum tantum magicis idololatriæ artibus addictum erat, sed eorum duces, reges & proceres, has optime callebant. Erat enim Moyses, vt Stephanus refert in Apostolorum Actis, eruditus in omni sapiẽtia Ægyptiorum, & erat potens in factis & dictis, quorum lenocinio eius obtrectatores aiebant, sibi populum Israel, alioqui σκληροτράχηλον, durę ceruicis, subiugasse: quem & Plinius tradit, vna cum Lotopeo Iudæo, aliam magicis factionẽ instituisse: sed (vt Philo Iudæus in lib. 1. quẽ de Hypothecis inscripsit, docet) a vera religionis pietate nõ alienam, quam nec Salomon, sapiẽtiæ antistes, ignorauit, auctore Iosepho: cui Deus singularẽ prǽstiterat potestatẽ, qua dæmones malignos profligaret, & morborũ tormenta leniret. Refert & idem Iosephus, quendam de gente Hebraica Eleazarum, præsente se & Vespasiano Cæsare, magicis annuli viribus sub cuius gẽma radix Salomonis suberat, dæmonẽ de naribus obsessi elicuisse. An nõ quæso Manaëmus, de secta Essenorũ Iudæus, ob magiã Herodi regi perchar⁹ fuit? qui Herodi, adhuc sub pędotriba puero, qui manũ ferulæ nõdũ subduxisset, prędixerat, eum regio diademate insignitum iri, & quot deniq; annos regnare deberet? At hoc forsan æquiori animo ferẽdũ quã illud, ꝙ Saul rex vitæ

Moyses Ægyptiorum magiæ peritus in Act. Apostol. Luc. c. 7. Euseb. lib. 8. c. 2. Pli. li. 30. c. 1.

Salomon et Eleazarus dæmones cogebant.

Ioseph. lib. 8. Antiquit. c. 2. & Crini. lib. 9. cap. 15.

De Manaemo mago Essenio, Ioseph. li. 15. cap. 10.

vitæ ſuæ periodum perconctaturus, fatidicã in Endor anũ, quæ Pythonem dæmonẽ ſubditum fouebat, cõpulit, per goetiæ faſcinationes, Samuelis prophetæ vmbram verius quam animam, ab inferis ad eius colloquium euocare, vt ab eo ſuſcitaretur, an hoc morbo, quo decubuerat tum, interiturus eſſet. At proh dolor, hæc pernicioſa goetiæ ſpecies a mortuorũ ſpectris & vaticinio, Necromantia dicta, præter carmina, lapidum vires, aromatumque ſuffumigia ac herbas, ſuis dæmonibus conſecratas, præcipue cruentis hominum & pecorum ſacrificiis conſtabat, quæ dæmones conſulti, per ſuarum ſacerdotum oracula in perniciem humani generis ſuadebãt & imperabant. Perhibent ſane Ægyptiorum philoſophi, & Indorũ Brachmanes, dæmones nulla re magis oblectari, & in commercium hominum allici, & irata ſpiritus maligni numina litari, quam ſanguine humano: & ob id eos circa ſepulchra, niſi luſtralis aquæ aſpergine arceãtur, oberrare. Vnde videmus quoq;, in nuper repertis inſulis dæmonum cultores, ſuos mactare parentes, & liberos immolare, ac coniuges viuas omni muliebri mundo adornatas, in rogum cõiectas cum maritis mortuis comburi, quo ſe dæmoni obſequium præſtare arbitrantur. Sic quoq; Vlyſſes a Circe venefica & ſaga inſtructus, diffuſo in ſcrobem cubitalem pecorum & agnellorum cruore, & melicrato, Achillis & Troiani belli heroum animas, in colloquium

De Pythoniſſa hæc 1. Reg. cap. 28. & in Actis Apoſt. cap. 16. in Decretis cau. 6. q. 5. cap. nec mirum.

Dæmones homines ſacrificare ſuaſerũt.

Deorum cultores in Nouis inſulis homines ſacrificãt.

accersiuisse traditur. Vnde Homer. omnis magiæ peritissimus vates, ait:

Dæmones humano & pecorũ sanguine delectantur & alliciuntur. Homerus Odyss. λ. Horat. sat. 8. li. 1.

-- τὰ δὲ μῆλα λαβὼν ἀπεδειροτόμησα
ἐς βόθρον. ῥέε δ' αἷμα κελαινεφές. αἱ δ' ἀγέροντο
ψυχαὶ ὑπ' ἐξ ἐρέβους νεκύων, κατατεθνειώτων.

Quod Horatius quoque de veneficis & Canidia saga tradit, dum ait:

--- Scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnã
Cœperunt: cruor in fossam confusus, vt inde
Maneis elicerent, animas responsa daturas.

Humano cruore dæmones delectari. Pli lib. 30. c. 1. Macrob. lib. 1. Satur. ca. 6. & lib. 3. Lactan. li. 1. cap. 21.

De Iphigeniæ immolatione Euripides totam scripsit tragœdiam.

De humanis hostiis prohibitis, hæc Plin. li. 30. c. 1. & lib. 16. ca. vlt. Suet. in Claud.

Sed pecorum cruore humanus erat dæmonib. lõge gratior: adeo vt Hostanes magus hominẽ in sacrificiis occidere, esse religiosissimũ, mandere vero saluberrimũ, tradiderit. Nec Calchas augur, a dæmonibus ex Aulide Græcorum ducibus felicem nauigationis abitum ad Troiam impetrare potuit, nisi consultis extis Iphigeniã Agamemnonis filiã, Dianæ immolandã suasisset, vt virginis cruore iratũ Dianæ numen litarent. Irrepserunt & hæc cruenta sacrificia vltra mare ad extremos orbis Britannos, & inde ad Gallorũ Druidas, quos Tiberi⁹ Cęsar ob id ex Gallia sustulit, memor fortasse veteris senatusconsulti, quo anno ab Vrbe condita DCLVII, sub Cn. Cornelio Lentulo & Licinio Crasso consulibus cautum erat, ne homo immolaretur. Palamque in tempus conticuit prodigiosi sacri celebratio. Sed hæc de Iphigenia, forsitan poetarum dices esse figmenta: quæ tamen verissima esse magiæ veterum inuolucra, fateri coge-

cogêris. Age igitur ex philoſophis & veterum annalibus veriſſimas adducamus hiſtorias, de nefario ſanguinis humani abuſu. Scribit enim Pſellus de magorum ſecta fuiſſe Euchetas, qui deprecationibus faſcinabant: & Gnoſtos, quos circumferentes Zoroaſtris libros, Plotinus editis contra eos libris, hæreſeos & mẽdacii conuicit. hi vt dæmon ia toto cõciperent pectore, nefanda ſacrificia perpetrarunt. conueniebant enim die quo paſſus eſt Saluator veſpere, ad locum deſtinatum, vna cum puellis ſibi notis: & ſacris peractis, ac candelis extinctis, indiſcriminatim cũ ſororib. aut filiabus vt fors eas obtulerat, coibãt. ex hoc nefario & inceſto concubitu infantes aut pueros a maternis vberib. auulſos iugulabant, ac omnibus corporis puerorum venis inciſis, ſanguinis effluuium phialis excipiebant, corpora exanguia cremabant, cinerem ſanguini admiſcebant, quo epulas & pocula condiebant, tum ſua tum aliorum: quo veneficio exiſtimabant characterem diuinum nobis impreſſum, dæmonia procul arcentem, penitus aboleri, & dęmonum furorẽ fatidicum, & audaciã ad quæuis ſcelera obeũda, concipi. Homicidia quippe ſpiritib. malignis iter ad animũ patefaciũt: qđ homicidarum atrox oculorum (qui mẽtis ſunt indices) intuitus, aperte prodit. Quod verũ eſſe, nuper in ſupplicio cuiuſdam paſtoris ſicarii & homicidę cõperimus, q duos habebat filios, quos ſibi in ſui facinoris & latrocinii ſubſidiũ

De Euchetis hæc Pſellus de Dæmonibus, & Tripar. hiſtor. lib. 7. ca. 11.

De Gnoſtis hæc Porphyr. in vita Plotini.

Latrones cruoris humani guſtu audaciores fieri.

aſciuit. at cum pater iuniorem, ad tam ſęua obeunda facinora puſillanimum agnouiſſet, occiſo in ſylua Otthonis tabellario, qui ab recto itinere deuiauerat, pater panem ſanguine occiſi madidum, filio eſurienti edēdum præbuerat. quo deguſtato, tanquam dæmonis œſtro percitus, ſeſe ad quæuis perpetranda flagitia longe audaciorem factum, dum de eo & patre in Beynſem ſumeretur ſupplicium, & frater etiam vna meritas penderet pœnas, ingenue cōfeſſus eſt. His quoque ſceleratis puerorum homicidiis, Iudæos ſe crebro polluiſſe, Gallorum & Germanorum annales teſtantur: quos ob id Philippus rex Galliæ, cum cōperiſſet eos quotannis die quo CHRISTVS peccata noſtra in cruce luit, puerum Chriſtianum in ſpecu ſubterraneo occidere, tam nefarii ſceleris auctores octuaginta Pariſiis viuos combuſſit: alios vero flagitii conſcios Iudæos, ad vnum omnes confiſcatis bonis, e Gallia proſcripſit. qui poſtea leproſorum miniſterio, cruore capillisque hominum, additis in faſciculum quibuſdā herbis, fontes infecerunt, vnde virulenta contagionis lues in Gallos deſæuiit. Tradunt quoq; Heluetiorum annales, Iudæos Veronæ puerū cognomento Ruffum occidiſſe: cuius execrādi flagitii auctorum corpora rotis confracta, in eſcam feris & volucrib. expoſuerunt: reliquos vero proſcripſerūt, qui collatis opibus Rudolphum regem Romanum in eorum vindictam contra Veronenſes ſollicitarunt: quos Rudolphus

Iudæi quare pueros Chriſtianos occidant.

Iudæi Pariſiis combuſti.

Iudæi in Heluetia combuſti.

phus

phus triginta millib. peditum & equitum, bis frustra obsedit, & oppugnauit. At quæso vos, an nõ Vberlingensis oppidi magistratus, vt iustus, ita quoque seuerus fuit humani sanguinis vindex? qui trecentos Iudæos, qui puerum ciuis cognomento Frhei, occiderant, vna cũ liberis & vxoribus in vnam domum, muro circumseptam, velut in ergastulum coniectos, conflagrauit. Sed hæc vetusta, & fere obliterata, illis condonemus. At illud quod a CHRISTO nato supra millesimum ac quadringẽtesimum anno septuagesimoquinto (vt Eusebius refert) in Tridento accidit, longe detestabilius: in quo Iudæi furtim quendã cerdonis puerum bimatem, cui nomen Simon erat, subtractum, & octauo Calendas Aprilis, quo die CHRISTVS passus fuit, perfidæ huius gentis ritu & more strangulatum, vt sanguinem innocentem emungerent, ita multifariam perfuderũt, vt corpus pueruli totum Dominicæ passionis schema stigmatibus referret. Nec tam detestabile Iudæorum flagitium (siquidẽ vox innocentis sanguinis, mirabili facti manifestatione, vindictam Dei implorat) inultum mansit. Nam cum Ioannes Sala iureconsultus Brixianus in huius atrocis sceleris reos, decreto pontificis anquisiuisset, comperti meritas supplicii pœnas in rogo pependerunt: puero vero in martyrum catalogum relato, templum satis augustum, ob miracula Tridenti consecratum fuit: in quo pueri corpus exoletum, &

Iudæi Vberlingæ combusti.

De Simone puero Tridenti a Iudæis occiso, Eusebius in Chronicis, Sabellicus lib. 7. Eneadis decimæ.

nigrum, cras æditiuus vobis ſpectandum exhibebit. Nec tamen his & tãtis ſuppliciis Iudæorum pertinax, dæmonis inſtinctu, in homicidiis obſtinacia, mitigari potuit. Nam quinquennio poſt, eiuſdẽ impietatis & crudelitatis ſcelus Venetiis vindicatũ fuit. ex Motta oppido Foriiulii, quod Liquẽtia amnis alluit, occiſo a Iudæis in die Paraſceues puero: tres de Hæbraica gente ſontes, Venetias ad ſupplicium deportati, meritas luerunt pœnas. At, vt audio, non deſunt qui Iudæorum impietati patrocinentur, & hæc de Iudæis conficta fuiſſe crimina affirment, vt eorum bona confiſcarentur, & iudices diteſcerent. Iamdudum enim ſublatis eorum holocauſtis & hoſtiis, nec vlla amplius eſſe ſacrificia, quę vel humano vel ferarũ ſanguine ab eius peragantur: nec legem Moſaicã vllum ſanguinis humani vſum præcipere, vel docere. Sed ô impiorum patrone, tuorum Cabala, magico Ægyptiorum incantationis ac diuinationis artificio, literarumque ſacræ ſcripturæ ſortilegio, & mendaci diuinorum nominũ Schemhamphoras & aliorum ſuperſtitioſa interpretatione referta, dæmonum culturam & præſtigias necromantiæ vos docuit, quæ ſine ſanguinis effuſione fieri nõ poſſunt, vt votis veſtris dæmones adſint. Vnde decreta pontificum aiunt: Ad ſuſcitandos mortuos cadaueri ſanguis adiicitur. Nam amare ſanguinẽ dæmones dicuntur. Quum vero hæc magica Ægyptiorũ & auita Hebræorũ dogmata, olim ſucceſ-

Iudæi Venetiis combuſti.

in Decret. can. 26. q. 5. can. Nec mirum.

ſucceſſoribus eorum tantum velut per manus tradita, & adhuc ꝓculdubio ſint quorundã alta mẽte repoſta: de his periculũ facturi, ſanguine humano egẽt. Quare nõ immerito quiſpiã Iudæos ꝑ hæc execranda puerorũ homicidia, in die quo Chriſt⁹ ſuũ ꝓ noſtra ſalute effudit ſanguinẽ, quo nos de poteſtate dęmonũ redemit, Iudæos quoq;, vt Euchetas & Gnoſtos magos, cǫquirere ſanguinẽ, ſuſpicari poterit. His vel credere, vel fidẽ derogare, penes te ſit arbitrium. Tũ Geraldus. Hæc q̃ nobis de Iudęorum magica impietate & eorũ goetiæ præſtigiis, q̃ ſanguinẽ, dæmoniorũ philtrum, requirũt diſſeruiſti, non multũ diuerſa a Capnione noſtro, ex lib. de verbo mirif. accepim⁹. Verũ quid ſtẽmate auorũ generoſus, & rara eruditione vere admirandus comes Picus Mirãdulanus, de Iudæorũ in re medica libris & pitia ſtatuerit, vel tu diuturno (vt hoſpes refert) eorũ vſus cõmercio cõperiſti, nondũ nobis ſignificaſti: quũ tñ hæc ſcire Germanorũ max. interſit. quorum vt marſupia Iudæi fœnore, ita facultates corporis vitales medicamẽtis exhauriũt, ac experimẽta per mortes agunt (diſcunt enim periculis noſtris) Iudęoque Chriſtianum medicamentis occidere ſumma impunitas ſit. quippe cũ nulla lex ſit, quæ in hac arte puniat inſcitiam capitalem. Accedit ad hoc auaritia præfectorum & pręſidum, qui accepto paruo tributo, data illis, qui Chriſtum & illibatã eius matrẽ virginẽ Deiparã blaſphemãt, maiore q̃ Chriſtianis immunitate, hos, vt mali paſtores, nõ tõdere, ſed

Magiſtratus auaritia ſinit ſubditos fœnore & medicina Iudæos perdere.

Hebraicos hoc lupos, ſubditos, vt oues deglubere permittũt. Pudet fateri, ſolos in toto terrarum orbe Germanos cuilibet apoſtatæ, ſacrificulo, agyrtæ, carnifici, perfidoque Iudæo, profitenti ſe medicum, corpus & vitam concredere. Quare, mi Langi, ſi quid de illorum medicina comperiſti, aut quid tandem ſentias, ob communem patriæ ſalutem in lucem proferas, te omnes obſecramus. Cui ego reſpondi: O Geralde, equo certe ſpōte ſua currenti fruſtra impingis calcaria. A teneris quippe didici, neminem ſibi ſoli natum: ſed potiorem noſtri ortus & vitæ partem ſibi partim amicos, partim patriam vendicare. proinde quicquid de Iudæorum in medicinis ſcientia exploratum habeo, vt ab illorũ tyrannide & fraude ægroti ſemel vindicari poſſint, vt ingenue, ita quoque vere ac citra omne odium vobis referã. Primum gloriantur Iudæi, ſe quoſdam de re medica habere libros reconditos, ac Chriſtianis medicis inuiſos: quorum nec Picus Mirandulanus, nec Capnio, Hebraicæ linguæ anteſignani, vlla ſaltem fragmenta extare perhibebant. Nam Iudæi æque ac Gallorum Druides, ante tempora Eſdræ ſacerdotis, cum Cyrus eos ex captiuitate Babylonica in Syriam Palæſtinam Hieroſolymamque reſtituiſſet, nec ſecretiorem diuinæ legis interpretationem, nec vllam aliam artem literarum monumentis concrediderant: ſed eorum ſucceſſoribus hæreditario reuelationis iure veluti per manus tradiderunt.

derunt. Quare neque vlla de philoſophiæ encyclopædia monumenta habent, nec proferre poſſunt, præter Cabalam & Thalmud, nugarum ſuperſtitionibus plena. Illud tamen fateri cogimur in Syria, præcipue Palęſtina, ante & poſt CHRISTVM natum, quam Iudæi incoluerunt, ſtudium Medicinæ plurimum floruiſſe. Nam in Antiochia diuus Lucas medicus, & Damaſco, præclaris Syriæ ciuitatibus, ſanctus Paulus ac Meſue medicinam profeſſi ſunt: verum eam, quam Græcis, quos Meſue in teſtes adducit, acceptam referre iure deberent: quemadmodum Raſis & Auicenna, ac reliqui Arabes, Hippocrati & Galeno, quos in re medica vt duces obſeruant, & ſequuntur. aliam vero medicinam magicis Ægyptiorum vanitatibus defœdatam, Ægyptiis debent. Nam cum in terra Chanaan magna annonæ caritas & fames incidiſſet, Abraham cum Loth & Sara eius venuſtæ indolis vxore, & vniuerſa prole in Ægyptũ profectus eſt, vbi pecoribus plurimum diteſcebant. Siue, vt ſanctus Stephanus in Actis Apoſtolorum refert, quum terra Chanaan magna frumentorum inopia affligeretur, Ioſephique auctoritas olim a fratribus per inuidiam Ægyptiorum mercatorib. venditi, apud Pharaonem magni fieret, Ioſeph miſſo nuncio patrem ſuum Iacob, omnemq; cognationem eius cum ſeptuagintaquinque animabus in Ægyptum accerſiuit: in qua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

præter idololatriæ cultum, ex magia pharmaca & incantamenta didicerunt, quibus morborum curam temerario auſu profeſſi ſunt: quibus quoque ſacroſanctum Dei donum medicinam prophanaſſent, ſi monumentis literarum ab Ægyptiis excepta poſteris tradidiſſent. Sed ne ſynceræ medicinæ puritas, eorum nugis contaminaretur, diuina prouidentia obſtitit: cuius nutu accidit, vt Iudæi Ieſu duce in Syriam Palæſtinam reduces, ac ex captiuitate Babylonica, per Cyrum Perſarum regem aſſerti, vt iterum gens illa effrenis Artaxerxis bellorum cladibus ac Ptolemæi inſidiis afflicta, propriis quoque ſeditionibus peſſumiret. Nam imperante adhuc Claudio Tiberio Cæſare, oborta Hieroſolymis in ſolennitate Paſchæ ſeditione, intra portas templi triginta Iudæorum millia oppreſſa traduntur. Nam a CHRISTO paſſo hæc gens Deo hominibusque exoſa, continuis bellorum ac ſeditionum calamitatibus fuit attrita. Quippe cum in ciuitate triplici diſcordię inteſtinæ factione diſſideret, illius proceres crebro ante templi portas cruenta inteſtini belli clade conflixerunt, in qua optimi quique, qui aliquid ex Ægyptiorum doctrina, vel auita maiorum reuelatione didicerant, vel armis, vel obſeſſa ciuitate, fame interierunt: qua mures, libros, ſcutorum coria, & calceorum alutas, ac fœnum edere coacti, tam confertim perierunt, vt per vnam tantum portam

De Iudæorum ſtrage hæc Cornelius Taci. li. 21 Ioſeph. libr. 11. cap. 6. & lib. 12. ca. 1.

De Iudais ſeditione oppreſſis hiſtoria Tripartita li. 2. cap. 19.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

portam centum ac quindecim cadauerũ millia fuerint elata; vt Egesippus refert. Fex igitur tantum, & indocti vulgi colluuies, mansit superstes: quæ, postquam Titus Vespasianus ciuitatem triplici muro vallatam ac dirutam solo adæquasset, dispersa, sine pastore & duce, passim per Europam & Indiam, & per aliquam Africæ partem oberrauit, nulla illis certa vel tranquilla sede derelicta, in qua literis vacare possent, a CHRISTO nato, vero Messia, semper alieno obnoxii dominio. Id quod illorum dux & propheta Moyses, futurum illis, tali veridico vaticinatus est oraculo: Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. quem ex Deipara virgine natum, obuiis (vt aiunt) vlnis excepimus: quem Iudæi adhuc, sed sero nimis, expectant. De hac vaga gente Israelitica, hæc nostra Iudæorum propago repullulat, omnium bonarum artium & præcipue philosophiæ ignara, quæ se illicito fœnore, quo æraria diuitum & principum exhauriunt, & medicinæ impostura, qua impune Christianos perdunt, alit, & ditescit. non enim sibiipsis, suæ in medicina ignorantiæ sibi conscii, medentur: sed Christianorum (quod Bononiæ & Venetiis crebro vidi) consilium & auxilium implorant. Quî enim obsecro medicinã scire possunt? cũ prima illius elementa, nempe humani corporis fabricam, non plusquam lanii nouerint?

Egesippus de excidio Hierosol.

Sceptrum Iudæ aufertur. Gen. 49.

philosophiam ne a limine quidē salutauerint? cuius tamen pauca quædam seminaria, nunquam fructum productura, Cabala eorum inspersa habet. Prudenter igitur & sancte Pontificum decreta, sub pœna exauctorationis, aut excommunicationis cauerūt, ne quis Christianus sacris initiatus, vel laicus, cum Iudæis conuiuetur, lauet, aut eos ad infirmos accersat, aut medicinam ab eis accipiat.

Medicina Iudæorum prohibita, causa 28. q. 1. can. nullus eorū.

VETERES EX ÆGYPTO PHILOsophos diuina herbarum medicamenta, magica & anili superstitione infamasse turpiter.

Epistola LXXII.

SOLET quidem, sed non immerito, fraudulenta iniquitas omnibus bonis & probe doctis viris mouere stomachum. Quare omnes boni te facile venia, imo laude potius dignantur, quod omnibus theologis & logiatris ac Iudæis malam crucem imprecaris, qui sacrosanctam religionem ac medicinam, execrandis magicæ artis vanitatibus defœdarunt: quas dum herbas aut radices, certis prius decantatis ἐπῳδαῖς, & non sine lustralis aquæ cęremoniis eruunt, expiant, & consecrant, audire & videre licet: quorum ludibrio cacodæmon mentes mortalium ita perstrinxit, vt graues eruditione & fama totius veteris Latii & Græciæ philosophos, ea docere, aut scribere olim non puduerit. Quare vt scias, quibus

bus iuste succensere debeas, paulo altius in re medica & religione magicę vanitatis auctores tibi, & originem repetam. Non adeo magni referret, Hebræos magiæ arcana ab Ægyptiis dæmonum cultoribus, & idololatris, olim didicisse: quoniam illius arcana vsque ad Esdræ sacerdotis tempora, non literis inuulgarunt: sed, vt Gallorum Druides, illius sacra alter alteri, veluti hæreditarii iuris successiu, per manus tradebant. Et postquam Esdras diuinæ legis interpretationem, quam Cabala dicunt, communicato cum LXX viris Iudæis, ex omni eorum tribu doctoribus selectis, consilio, conscripsisset, cui illorum successores multa nephanda magica de Schemhamphoras, & literarum sacræ scripturæ calculatione, & quasi sortilegia inseruissent: ne tamen hæc inerti vulgo paterent, lege cauerũt, ne cuiquam fas esset ante suæ ætatis XL annũ, quando iudiciũ, quo sacra a prophanis discernere posset, assequutus esset, Cabalam legere. At quũ Hostanes Proconnesius, secundus post Zoroastrem magiæ auctor, in bellum quod Xerxes Græcię intulerat, comitatus, magicæ artis ostentatione ab omnibus veluti numen veneraretur, Græcorum populos non ad illius auiditatem modo, sed ad rabiem fere illexit. Vnde Græcorum philosophi, vt magicæ quoque artis peritia barbaris non inferiores essent, sibique famam, eruditionisque honorem aucuparentur, Pythagoras, Empedocles, Democritus ac

De Esdra Iudæo Suidas & Iosephus.

De Hostane hæc Plin. libr. 30. cap. 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De Pythagoræ, Platonis & Democriti profectione in Ægyptum, Euseb. lib. 10. ca. 2. Cic. lib. 5. de Fin. bon. & mal.

Plato, ad hanc discendam exiliis verius quam peregrinationibus susceptis, in Ægyptum nauigarunt. Vnde reduces, hanc illustri præconio celebrarunt, & docuerunt. Ante quos tamen Numa Pompilius, Romanorum rex & põtifex, ex magia quatuordecim libris partim Græcis partim Latinis, Romana iura & põtificia sacra cõscripsit: cuius libri, ne diuulgata arte, pontificũ auctoritas vilesceret, arca plumbeis cooperculis deuincta, intus vero cedri resina oblita, inclusi, inque eius monumento reconditi, post Numæ obitum anno DXXXV (qui annus, quum cœlum sex menses nulla pluuia terrã irrigasset, siccitate & frugũ inopia insignis fuit) rursum sunt eruti: eo enim anno in agro L. Petilii scribæ sub Ianiculo, dum cultores altius moliuntur terram, duæ (vt ait Liuius) arcæ lapideæ, octonos ferme pedes longæ, quaternos latæ, inuẽtę sunt, literis Latinis Grecisque vtraque arca inscripta: in quarum altera Numæ Pompilii corpus sepultum esse, in altera eiusdem libros inesse, titulus indicabat. quas cum ex amicorum sententia Petilius reserasset, quæ titulum sepulti regis præ se ferebat, inanis reperta fuit, sine vllo humani corporis vestigio, per tabem tot annorum ossibus absumptis: in altera, duo fasces candelis inuoluti, septenos habuere libros, non integros modo, sed recentissima specie a tineis & blattis illæsos. septem libri de iure pontificio Latini erant, septem Græci de disciplina sapientiæ: quę, vt

De libris Numæ Liu. Deca. 4. lib. 10. Plin. lib. 13. ca. 13.

vt Liuius ait, illius ætatis esse potuit: quam Numam a Pythagora non didicisse, Cicero ac Liuius recte asserunt. & hinc, Eusebius, Ouidius, ac Plinius, qui Numam Pythagoræ auditorem fuisse asserunt, erroris conuincuntur. Siquidem peragratis Arabiæ, Persidis, Æthiopiæ Ægyptique finibus, Democritus, erutis ex sepulchro Dardani, ex Phœnicia magi, voluminibus circa belli Peloponnesiaci tempora (quod gestum est a trecentesimo vrbis Romanæ anno, qui orbis conditi 4770 fuit) magiam in Græcia docuit: Pythagoras vero, regnante Seruio Tullio, & plus centum post Numam defunctum annos, in vltima Italiæ ora: quæ tum vetus Græcia dicebatur, circa Metapontum, Heracleam, & Crotonam, frequenti discipulorum concione magiam professus est: quam & variis symbolis obscurauit, & ne quispiam discipulorum ante assequutam magiæ sapientiã de ea quippiam temere effutiret, aut eliminaret, silentium triennale discipulis indixit. Cæterum si annalibus credimus, in eadem belli Peloponnesiaci tempora Hippocrates & Democritus inciderunt: quorum ille salubribus præceptis medicinam auxit & illustrauit, hic vero eam & religionem ethnicorum arte magica miscuit & polluit. Nam illud magis persuasum erat, neminem, quamuis corpus nullis conspersum næuis haberet, nec vnquam in mare expuisset, sacris magiæ initiari, aut rite dæmonum sacris ope-

Pythagorã nõ fuisse Numæ præceptorem, Cic. libro 2. de Orat. & lib. 4. Tuscul. quæst. Dionys. libr. 2. Plutar. in eius vita, Plin. lib. 2. c. 8. Eusebius lib. 9. cap. 3. Ouid. lib. 15. Metam. Plin. lib. 13. ca. 13. asserunt Numam fuisse Pythagoræ discipulum.

De Dardano Ægyptio Ioseph. lib. 8. ca. 2. Plin. lib. 30. cap. 1.

De Hippocrate & Democrito hæc Plin. lib. 30. cap. 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Magiæ opera, quæ ex ſympathia dæmonũ cum reb. naturalibus & aſtris.

rari poſſe: nec ἐπῳδαῖς ἢ γοητείαις, carminibus vel lugubri incantamento mortuorum manes aut dæmones in colloquium aut ſubſidium, vel ad vindictam arceſſere, aut veneficiis, ſpectris, ac præſtigiis mentes mortaliũ perſtringere poſſe: niſi prius magicas, ac naturales quoque, ſed occultas, herbarum, aromatum, lapidum, radicumque vires & ſuffitus, ac præcipue reconditam rerum naturalium cum dæmonibus & aſtris ſympathiam, probe didiciſſet: ſine quorũ peritia, nec dæmones ad magorum ſacrificia & officia cogi poſſe crediderãt. Quare his philoſophis magis omnibus vetuſtior Orpheus (id quod eius hymni, qui adhuc extant, teſtantur) aliqua de his curioſius ſcripſit, & poſt eum eius diſcipulus Muſæus, & Heſiodus, magicas polii herbæ vires & ſuffitus commendarunt: & Homerus quoque ſuum Moly, agreſtis rutæ ſpeciem, Mercuriique contra Circes ex mandragora veneficia, pharmacum ita collaudat:

Veteres poetæ omnes magiæ periti.

De polio herba Plin. libr. 21. cap. 7. & lib. 25. cap. 2.

De moly Homer. li. Odyſ. 10. Dioſc. lib. 3. ca. 50. Arſen. in Apophtheg.

Mandragorã eſſe amoris philtrum, teſtatur Theop. libr. 9. cap. 10. de hiſt. plan.

ὡς ἄρα φωνήσας, πόρε φάρμακον Ἀργειφόντης,
ἐκ γαίης ἐρύσας, καί μοι φύσιν αὐτοῦ ἔδειξεν.
ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος.
μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοὶ, χαλεπὸν δέ τ᾽ ὀρύσσειν
ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.

Poſt hos longa annorum ſerie, Andreas & Pãphilus non erubuerunt ἐπῳδὰς καὶ μεταμορφώσεις τῶν βοτανῶν, καὶ δεκανῶν καὶ δαιμόνων ἱερὰς βοτάνας γράφειν: id eſt, incantamenta, trãsformationes, & decanorum ac dæmonum ſacras herbas cõſcri-

ſcribere. Idem Pamphilus gloriatur, herbam aquilæ, Græcis omnibus ignotam, ac triginta ſex horoſcoporum ſacras herbas, ex libro Hermetis Triſmegiſti magi Ægyptiaci didiciſſe. Erant autem Decana ſacrificia, in quibus ex voto decima pars prędæ, Pythio Apollini conſecrabatur. Horoſcopi erant, qui ex herbarum indicio, quis dæmonum quauis hora præſideret, & quid eius auſpicio feliciter fieri vel auſpicari poſſet, indicabant. At eſſe de heliotropiorũ genere herbas, quæ ſe motui ſolis accõmodant, horasque indicent, inficiari non poſſumus. Nam quotidie videmus molochi & cichoreæ flores ad ſolis ortum dehiſcere, ad eius occaſum conniuere. En lupinus cum ſole quotidie circumagitur, horasq; agricolis, etiã nubilo die, demonſtrat. At eſſe herbas, quæ dæmones horarum pręſides indicent, puerilia eſſe deliramenta Galenus recte monet. At illud longe impudẽtius, quod idem Pamphilus herbarum deſcriptioni aniles fabulas inſeruerit: faſcinationes, carmina, ac magicas cęremonias in herbarum & radicum euuſione obſeruandas, ne dæmonis aſtus, cui herba dicata, euulſori fraudi ſit, docet. At illud omnem ſuperat admirationem, etiam graues eruditione teſtes his magorum nugis non deeſſe. Euulſori radicum moly imminere mortem Homeri interpres aſſerit. Appion grammaticus, Plinio adoleſcenti viſus, prodidit, cynocephalęam herbã, quæ in Ægypto vocaretur Oſirites, diuinã, &

Quod Andreas & Pãphilus medicinam magicis vanitatib. defœdarint, Gal. lib. 6. de Simpl. medic.

Decana ſacrificia, Suid. in verbo δεκαπεύειν.

Herbæ horoſcoporũ. Gall. lib. 6. de Simplic. medic.

De lupinis hæc Plin. libr. 18. cap. 14. de molocho Columel. lib. 11.

De Appione hæc Plin. lib. 30. cap. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

contra omnia veneficia pollere: ſed ſi ea erueretur, euulſorem ſtatim moriturũ. At his periculis, aut potius vulgi terriculamẽtis, quo herbæ pluris venirẽt, certis precationibus aut obſeruationibus obuiam iri, magi docuerant. Sic Druides Gallorum magi, præceperunt ſelaginem herbam, ſabinæ ſimilem, contra omnem perniciẽ & oculorũ vitia efficacẽ, ſine ferro legi: dextra manu p tunicã qua ſiniſtra exeritur, velut furãte, cãdida veſte veſtito, puræq; lotis nudis pedib. ſacro (priusq̃ legitur) vino & pane facto, & vt lecta in mappa noua deferatur. Alias vero plures æque ſuperſtitioſas, magicas in eruendis ellebori, mandragoræ ac panaceæ Aſclepiadeæ radicib. obſeruationes, Theophraſt⁹ in 9. de Hiſtoria herbarũ refert, & vt nugacia radicidij additamẽta floccipẽdit. Attamen nõ negamus quarundam, æque ac hydrargyri, eſſe ita noxiũ virus, vt ſi non flatu auerſo eruãtur, virulẽto earum vapore caput, faciem, oculos, ac non raro totum corpus oblædatur. Sic nemo innoxie thapſiã euulſurus eſt, niſi faciẽ veſica obduxerit, manusq; & corpus oleo inunxerit. Atqui non tantum hac magica obſeruatione in eruẽdis ſimplicib. ſed etiã in medicamentorum cõpoſitione veteres vſi ſunt. Sic Andromachus, in conficienda ſua cõtra calculum antidoto, ſementa diuretica in pila lignea piſtillo ligneo cõtundere præcipit: illiusq; opificem, annulũ ferreum, aut calciamẽta ferreis transfixa clauis, vt Thraces & Pãnones ſolent, geſta-

De ſelagine Plin. libr. 24. cap. 11.

De ſuperſtitioſa herbarũ collectione Plin. & Theophraſt. lib. 9. cap. 9.

De thapſia hæc Theophr. lib. 9. cap. 9. Dioſc. libr. 4. cap. 147.

De Andromachi antidoto hæc Aetius ſerm. 11. cap. 13.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

gestare vetat. At parũ visum est cacodæmoni, his nugis irretire animos hominũ, & sacrosanctam medicinā defœdare: nisi, vt plus auctoritatis magiæ accederet, in eius fraudulentũ cõsortiũ medicinā & astrologiā asciuisset. Recte mediusfidius, inquit Plinius ille polyhistor, natā e medicina magicen nemo dubitat, ac specie salutari irrepsisse, velut altiorem sanctioremq; q̃ medicinā: ita blandissimis desideratissimisq; ꝓmissis addidisse vires religionis, ad quas etiānum maxime caligat humanum genus. atq; vt hoc quoq; suggesserit, miscuisse artes mathematicas, nullo non auido futura de se sciendi: atq; ea verissime e cœlo peti credebant. & ita obsessis triplici vinculo humanis sensibus, in tantum magia adoleuit, vt etiā hodie in maiori totius Europę & orientis parte regum regibus imperet. Quod verissimũ esse, etiā nostro æuo Nouarũ insularum exploratores Lusitani cõpererunt: in quib. rex nulla bella, sacrificia, aut quæuis reipublicę munia, sacerdotibus, magis, dæmonumq; cultoribus inconsultis, suscipere audet. Verum hæc magorum documenta, aut si mauis, potius deliramenta, meras esse nugas, Nero etiam Cæsar didicit, qui nullis ad hanc artem discendam pepercit opibus, nihil quod hæc exigeret reliqui fecit: hanc tamen falsam expertus, postremo repudiauit. Quod si hæc aliquo veritatis fundamento niteretur, certe libri Numæ Pompilij non fuissent publico prudentissimi senatus Romani decreto in fo-

Magia medicinam & astrologiam sibi coniunxit, Plin. libr. 30. cap. 1. hæc.

In Nouis insulis magi dæmonum cultores.

De Nerone hæc Plin. lib. 30. cap. 2. & Sueton.

Libri Numæ combusti Liu. Dec. 4. li. 10. Plin. libr. 13. cap. 13.

Verba ex Decretis pontificũ 26. quæst. 7. can. admoneant.

ro combuſti. Quare ſacra pontificum decreta his verbis præcipiunt & mandant: Vt ſacerdotes admoneant populos ſuos, vt nouerint, magicas artes incantationesq; quibuslibet infirmitatibus hominum nil remedij poſſe conferre, non animalibus languentibus aut claudicandibus, vel etiam moribũdis quicquam mederi: ſed hæc eſſe laqueos & inſidias antiqui hoſtis, quibus ille perfidus genus humanum decipere nititur. Quare qui in collectionibus herbarum carmina dicunt, aut pictaciolas pro quauis infirmitate ſcriptas, ſuper homines aut animalia ponunt: ſi hoc clericus exercuerit, degradetur: laicus vero, anathematizetur. Quare age mi Critobole, quum tua eruditio ac fidei integritas magiſtratui tuo ſit dudum perſpecta, effice, vt ſagæ, anus veneficæ, Iudæi, ac ſacerdotes medicinam profeſſi (quam quidem ne a limine ſalutarunt, cuius prætextu vita & pecunia miſeros ægros impune ſpoliant) a vobis eliminentur. quos Galenus prædonib. longe nocentiores eſſe recte affirmat: qui pecuniam tantum viatoribus, ſed tamen non impune adimunt. at his, cum vitam & pecuniam ægris ademerint, mercede gratia refertur. Quod ſi effeceris vt hæc reipubl. veſtræ monſtra, pernicies, calamitas ac lues ciuium, proſcribatur: nemo erit, qui te non ciuica corona dignabitur, qui hoc vnico cõſilio vitam ægrorum a tyrannide imperitorum, medicorumq; carnificina vindicaueris. Vale:

DE

De necessaria et erronea *simplicium medicamentorum ratione.* *Epistola* LXXIII.

QVAM frugifera, quam denique necessaria sit medico, simplicium medicamentorũ, suæ artis organorum, cognitio: nemo est mortalium tam pinguis Mineruæ, qui id ignoret. quam vero præclara & honorifica, vel ex hoc Demophile coniicere poteris, quod orbis terrarum reges Lysimachum, Gentium, Eupatorem, ac Iubam Mauritaniæ regem, nõ pinguit, indefesso herbas scrutari studio, & repertas suis nominib. indigitare. Vnde iam adhuc post tot annorum secula, non in pharmacopoliis tantum, & circa ęgros in nosocomiis, sed in toto terrarum orbe, regalia & illustria Lysimachi, Eupatoris, & Gentii regum nomina, sub eiusdem herbarum & radicum nomenclatura, decantantur. Adde quod Euax rex Arabum, de simplicium medicamentorum viribus præclara conscripsit volumina, quæ Neroni Cæsari dedicauit: & sub Ser. Tullio Hostilio Pythagoras suos de herbarum efficacia libros, tanquã solis diis digna donaria, Appollini & Æsculapio consecrauit. Hoc præclarum dignoscendi herbas studium, partim linguarum imperitia ita periit, vt corruptis Arabiæ medicorum trãslationibus confisi, lethalia pharmaca pro salutaribus miscuerint: partim vero ignaua medicorum desidia neglectum iacuit, qui id vesanis

Quas reges inuenerint herbas, Plin. lib. 25. cap. 2. docet.

Pythagoras primus herbarũ scriptor.

mulierculis & indoctis seplasiariis concrediderunt: ipsi vero, vt Erasistratii Alexandrinorum medici, domi desides, ex sola librorum lectione (vt nostrates ex sola lotii obseruatione morbos, & ex pictura herbas exacte dinoscere temere confidunt) medicorum se officium assecutos putarunt. quos ita me Deus amet, Galenus noster scite, ἐκ τῶν βιβλίων κυβερνήτας, id est, ex libro nautas appellat, qui ex solis Geographiæ chartis nauigationis docti, scopulis, prius non exploratis, nauem illidunt. Vnde Heraclides Tarentinus huiusmodi medicos recte publicis prætoris præconibus comparauit, qui pro concione in foro seruum fugitiuum, suo vestitu, facie, corporis habitu, capillorum colore graphice depingunt & designãt, quẽ sibi-ipsis assistentem non agnoscunt. Sic nostrates medici & myropolæ, depictas herbarum radices, flores, & semina, ex libro referre, vel etiam transcribere norunt: quas in proprio horto, vel ciuitatis pomœrio crescentes, digito demonstrare non possunt. Verum quam fallax sit herbarum ex lectione & pictura dinotio, Plinius, veterum scriptorum bibliotheca, his verbis testatur: Crateuas, inquit, Dionysius & Metrodorus pinxere effigies herbarum; & effectus illarum subscripserunt: verum pictura fallax est, ex coloribus numerosis in æmulationem naturæ depictis. multum enim degenerat sors describentium varia. Præterea difficile est, singulas earum ætates pingi: cum qua-

Desidiã medicorum Alexandriæ grauiter carpit Gale. passim, & in fine libri Hippocr. de nat. Hom. Hæc singula Gal. in principio lib. 6. de simplic. med.

Incerta ex pictura herbarum cognitio. Plin. li. 25. c. 2

quadripartitis anni varietatibus faciem mutēt. certe alia corporis facie pullulant, alia floribus decora pubescunt, & alia seminibus fœcunda senescunt. Oportet sane medicum herbarum peritum, non esse lectorem tātum, sed αὐτόπτην, id est, oculata fide herbarum in quauis earum ætate spectatorem, vt copiose & fideliter Dioscorides in prologo admonet. Prudenter igitur Antoni⁹ Castor Romanus fecisse traditur, qui vt exacte herbarum historiam dinosceret, plurimas herbas in hortulo suo seuisse fertur, quarum subsidio, illæso sanitatis robore, centesimum transegit annum. Non tamen picturam herbarum historiam illustrare inficior: sed exactam illarum ad amussim cognitionem inde comprehendi posse, vna cum Dionysio & Metrodoro pernego. Hac medicorum desidia, linguarumque imperitia, & perplexa nominum miscellanea accidit, vt non modo virulenta pro alexipharmacis offerantur, sed vt vix dimidia medicamētorum simplicium, aut herbarum, radicum, metallorumque pars recte dignoscatur. Qua ignorantia artifici, qui sua ignorat instrumenta artis, vt nulla est impudentior, ita nec vlla periculosior. Dic mihi obsecro, quis medicorum post Dioscoridē & Galenum saluberrimę alysi herbæ historiā & eius germen probe nouit? quæ non solum gustata, sed visa etiam, vel tacta, sine febre singultus, virulentosque rabidi canis morsus confestim curat: melle contusa, & faciei illita, lentigines

Hortulus herbarum Antonii Castoris. Pli. vt supra.

Ex quibus causis herbarum cognitio periit.

Alysum herba veteribus & nostris medicis ignota.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Alysi contra fascinationes vires.

detergit: tam præclarum contra fascinationes hominum, pecorisque morbos amuletum, vt hac domi suspensa, aut circa caules septaque cōsita, aut collo alligata, pecoris morbos amoliatur. ideoq; & ouillo & caprino pecori salutaris esse creditur. Eius tam pręclaræ vires frustra traduntur, quum nemo probe herbam hanc hodie, nec ante multos annos nouerit. Plinius suspicatur esse rubeam minorem: Ægineta & Aëtius sideritim Achilleam. At nostræ ætatis medici herbarii, qui in herbarum pictura & illustranda earum notitia, nec impensis, nec ingenii corporisque viribus pepercerunt, alysum esse hepaticam, quam vulgus chirurgicorum *Waltmenlein* appellant, falso arbitrantur: a qua tota alysi historia dissidet. Nam Actuarius in libro de Medicamentorum compositione, ex Galeni Antidotis ita eā describit: Alysum herba marrubio similis est, asperior tātum, spinosioribusque pillulis, aut sphęrulis cauli agnatis, flore cæruleo. hanc legere oportet, flagrante caniculæ æstu, ac siccam tundere. incerniculoque cretam, ita recondere, ne quid virium exspiret. in tua vero hepatica, vel gallacio, quam in caule singulari aspredinem, quos verticillos, quos deniq; flores cæruleos vides? Certe nullos. Verum cum sideritidis historia alyso sunt fere omnia communia, pariterque huic quam Gallorum herbarii rusticam vel syluestrem canabim appellant. Quare non obstante, quod Dioscorides alyso proprium, & a sideritide diuersum

De alyso hæc Dioscor. lib. 3. c. 97. & Gal. lib. 2. de Antidotis. & li. 6. de simpl. medic.

Alysum an sit sideritis. aut canabis syluestris.

diuerſum dicauerit capitulum (in tanta enim medicæ materiæ ſylua, rem eandem etiam ſub diuerſis nominibus bis deſcribere, nil mirum) tuum quoque expectabo iudicium, vtram illarum velis eſſe alyſum. Vale, & quam primum reſcribe: aut ſi nil reſcripſeris, attamẽ ipſe veni.

DE PAEONIA, SCOLOPENDRIA; ET *Seſamoide.* *Epiſtola* LXXIIII.

ACCEPI literas tuas, Demophile, in quibus prudenti iuriſconſultorum ſolertia vteris, qui reo aut creditori ſuadere ſolent, vt duplum eius quod debeat, viciſſim ab actore exigat: vt ſi cauſa per arbitrum ante litis conteſtationem tranſigi debeat, aliquid (vt arbitro obſecundet) citra ſortis diſpendium remittere poſſit. Hac tu videris induſtria vti: quum ego a te verum alyſum peterem, tu vero antequam me voti compotem reddas, confeſtim a me veram pæoniam maſculam, ſcolopendriam, ſeſamoidem, aut illius comparem eleborum nigrum, deſideraſti. Quamuis Demophile iniqua ſit, trium præſtantiſſimorum medicaminum pro vno compenſatio: ingens tamen cognoſcendi alyſi deſiderium, & ſalutares eius, quas de eo Plutarchus in Sympoſio cõmemorat, vires, me huic auctioni corollarium addere cogunt. Pæoniæ herbæ vtrumq; ſexum, Pæona deorum apud Homerum medicũ reperiiſſe, nomen eius teſtatur: quam Theophraſtus Glyciſidem, ob ſimilem in malis punicis dulco-

Iuriſconſultorum ſolertia.

Theophraſtus de hiſt. plant. lib. 9. cap. 9.

Hiſtoria pæoniæ fœminæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

rem, & Romani Castam herbam appellarunt. Fœmina foliis in margine, instar smyrnii serratis decora, radice vero nigra adnata, vt in asphodelo, singulis annis instar glandis oblongæ, sobole & stolone fœcunda. splendescit calice floris roseo, in lata coloris purpurei folia dehiscente: quibus deciduis, subnascuntur in summa caule, quini folliculi oblongi, lanugine pubescentes, amygdalis similes: in quibus maturitate dehiscentibus, grana punici mali acinis similia, partim nigro, partim coccineo colore rutila emicant: quorũ 15 in melicrato sumpta, vires cerebri roborant, vertiginososq; vapores digerunt: potantur autem, vel cum passo deglutiuntur totidem, contra Faunorum in somno ludibria, & nocturnas incuborum suffocationes: propter quod pæoniam etiam vocarunt ephialtion. Hæc passim hortos & topiaria decorat. At pæonia mascula promontoriorum & montium potius quam hortorum incola, folia nuci iuglandi in principio similia habet: radicem digitali crassitudine, longitudine dodrantali, colore candido, gustuque stiptico: in summo pediculo, flores instar maluæ purpureos, candicantibus tamen intus maculis conspersos, gratum naribus spirantes odorem: quibus tabescentibus, subnascuntur quinque folliculi, suis discreti septis, & granis nigerrimis referti. Et quoniam natale suum solum, supra montium vertices, & intra scopulos (quos ignauos conscendere medicos tædet) sibi collocauit,

Historia pæoniæ masculæ.

locauit, medicis diu ignota fuit: donec ſtudio & opera medicorum Germaniæ, hanc vulgare eſſe noſtrum dyctamum comperimus. & quẽadmodum a radicis colore elleborum album aut nigrum dicimus, ſic & pæoniam illam nigram, hanc vero albam appellare poteris. cuius radices collo appenſas, Galenus, & poſt eum Thadæ⁹, crebro repetito experimẽto, epilepticis mederi compererunt. Proinde recte Iacobus Syluius Pariſienſis inquit: Pæoniæ maris radix oblonga, altheæ æmula, contra epilepſiam & melancholiam recens collo appenſa, potius quam fœminæ radix iuuat. Tradunt, eruentes eam interdiu, viſo pico martio excæcari, radicis vero euulſoribus procidere ſedem: quare noctu, etiam ſilente luna pęoniã eruere, anilia magorum deliramenta ſuadent. Cæterum, quod ad veram antiquorum ſcolopendrię hiſtoriã & cognitionem attinet, quam noſtræ ætatis medici ambitioſa altercatione magis obſcurarunt quam illuſtrarũt, veteres ſane ob ſcolopendri inſecti multipedis (qui teſte Nicandro, pedibus ſuis æquoris ſtagna, vt nauis remigio, perreptat) aſplenon herbam, & hemiotiden, ſcolopendrium appellarunt. vnde Aſclepiades, ad pharmaci, tumorem ſplenis digerentis, compoſitionem, accipere iubet καππάρεως φλοιοῦ ∠ .δ. μυρίκης καρποῦ, βοτάνης ἀσπλήνου λεγομένης σκολοπενδρίου ἢ ἡμιονίτιδος ἀνὰ ∠ .β. & Andromach⁹, nõ illaudat⁹ vetuſtate & eruditione ſingulari medicus, ad ſimilis effectus pharmaci

De pæonia alba hæc Galen. lib. 6. de ſimpl. medic. Theophraſtus *lib. 9. cap. 9.* Dioſc. *lib. 3. c. 149.*

De ſcolopẽdro animali Nicãder in theriac. Dioſcor. *lib. 2. cap. 14.* Ex *Andromacho & Aſclepiade hæc repetit* Gal. *lib. 8. de compoſ. med. cap. de ſplene.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

compoſitionem accipere præcepit, μυροβαλάνου σαρκὸς < .γ. ἡμιονίτιδος βοτάνης, ἣν οἱ μὲν ἄσπληνον, οἱ δὲ σκολοπένδραν λέγουσι. Accipis ne modo, veteres Græcorum medicos hemionitida & aſplenon herbas, natura non adeo diuerſas, ſcolopendriam appellaſſe? quas Arabes, & eorum æmuli, Ceterah nominarunt.

Vulgaris noſtra ſcolopendria eſt phyllitis.

Noſtram vero vulgarem officinarum ſcolopendram, verius eſſe Dioſcoridis phyllitin, quam hemionitida, hiſtoria eius teſtatur, quam vides Andromachū quoque & aſplenum ac ſcolopendram, tanquam vnam eandemq; herbam, appellaſſe. nec obſtat, quod Dioſcorides, vt herbas diuerſas, in diuerſis capitulis deſcribit.

Dioſcorides idem ſimplex bis deſcribit.

Nam qui præclarum illud Dioſcoridis opus conſarcinarunt, crebro capitula, ob nominum diuerſitatem, diuulſerunt. Et ipſe quoque Dioſcorides idem ſimplex medicamentum, vt id magis illuſtraret, in diuerſis capitulis ſub diuerſis quoq; nominibus non raro deſcripſit. Quam vellem quoque, vt Gerardus, qui ſemeſtri præterito Noui orbis inſulas perluſtrauit, in Anticyram quoque, elleboro ſalubriori fœcundam, nauigaſſet. aut Appionem grammaticum Pythagorica palingeneſi reuiuiſcere (qui vmbras Homeri, ad percunctādum qua patria quibusve parentibus natus, fertur euocaſſe) vt nobis quoque manes paſtoris & vatis Melampodis ab inferis accerſeret, quo nos certiores redderet: quali elleboro aut ſeſamoide, an horum fructu vel radice furētes Præti filias in Arcadia

De Appione hæc Pli. li. 30. c. 2. Gell. li. 3. cap. 2.

apud

apud fontem Clitorium curasset: & an nostrũ vulgare elleborum, consiligini similimum, etiam in censum veratri referret, cui Dioscoridis descriptio certe parum competit. nam nec caulis illi scaber, nec flores in candido purpurascẽtes, figurave racemosi sunt: nec semen cnico simile, quod aluum, cerebrum & splenem ab vtraque bile mirabiliter expurgaret. quæ minori Anticyrensium elleboro potius competunt, quod iuxta Creutzenach, Palatinatus oppidũ, ac intra Ingelheym, Cęsaream olim Caroli Imperatoris sedẽ, & Maguntiam, passim crescit. Hoc effossum agyrtæ Italorum Venetias pro vero (vt quoq; est) elleboro deferunt, quo veterinarii pecora, & Melampus capras se purgare obseruauit, quarum lacte mentem multis ademptam restituit. Est sane sesamoides minus herba, dodrantales cauliculos ac foliola nigellæ aut coronopodis similima habens: & radices nigras graciles, mutuo amplexu implicitas, ex basi caulis velut ex ceposo aliquo capite erumpentes. habetque flores racemosos figura, quorum medium in flauo albicat, semen vero cnico aut sesamo non admodum dissimile: vnde sesamoides appellatur, & vi alui deiectoria pollet. Proinde Theophastus: Elleborum, inquit, non solum radice, sed etiam fructu est vtile. siquidem in Anticyra, vt fertur, fructu eius purgantur. fert autem hunc sesamoides. Et Dioscorides in capite de Elleboro nigro, in quo historiam sesamoidis & veratri nigri con-

De veratro nigro Diosco. lib. 4. ca. 142.

Sesamoides minus Anticyrenorũ elleborus.

De sesamoide minori hæc Dioscor. li. 4. cap. 144.

De elleboro et sesamoide hæc Theophrastus lib. 9. cap. 10. & 11.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

fundit: Fert ſemen, ait, cnico ſimile, quod in Anticyra ſeſamoides vocatur. vtuntur eo ad purgationes. Et in ſequenti capite de ſeſamoide: Quia (inquit) in purgationibus candido veratro miſcetur, elleborum Anticyreni ſeſamoides hoc vocarunt. Recte igitur Theophraſtus, ſeſamoides minus elleborinam appellat.

Elleborina eſt ſeſamoides.

Miſcetur, ait, in potione veratri albi, vt vomitio bene ſuccedat, elleborive ſemen. Hæc, ait, herbula quædam eſt, eius ſane ſemine, virus veratri albi ſuffocans miteſcit. Proinde

De elleboro Anticyrenſi, Strabo lib. Geograph. 9. Druſus Rom. trib. elleboro curatus. Plinius lib. 25. cap. 5. & Gel. lib. 17. cap. 15. De ſeſamoide elleboro Paul. lib. 6. & 7.

Strabo: In Phocidis, inquit, Anticyra melius quam in Oeta præparatur, admiſtione ſeſamoidis. quare valetudinarii elleborum potaturi, in Anticyram ſecedebant. in qua Druſus Romanus, plebis tribunus, ellebori potu a morbo comitiali liberatus fuit. Erat, & eſt, igitur ſeſamoides genuinus Anticyrenorum elleborus: quod Paulus Ægineta his verbis teſtatur: σησαμοειδὲς τὸ μέγα, ὅπερ καὶ ἄντικρυς ἐλλέβορος ὠνόμασαι, διὰ τὸ ὁμοίως ἐλλεβόρῳ καθαίρειν τὸ αὐτοῦ σπέρμα. Et Hippocrates ad Democr. Seſamoides, inquit, per ſuperna purgat. Potio eius eſt, drachma dimidia, in aceto mulſo trita, admiſcetur

Seſamoidis vtriuſque vires, & doſis ac potio.

ei tertia veratri pars: tum minus ſuffocat, aut ſtrangulat. Semen autem ſeſamoidis maioris, purgat (inquit Dioſcorides) ſuperiorem ventriculum, pituitam, bilemque pondere quantum quis tritum tribus digitis capere poſſit, bibitur in aqua mulſa, cum veratri albi obolo & ſemiſſe. At ſeſamoidis minoris ſemen purgat bilem,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

bilem, pituitamque, acetabuli ſemiſſe cum aqua mulſa potum. curatque ea potio quartanas diuturnas, vt perhibet Hippocrates, & diuturna febre, lipyria, mania, melãcholia, ac morbo comitiali diuexatos. Ex his, grauiſſimorum autorum locupleti teſtimonio clare conſtat, veterum nigrum elleborum fuiſſe vtrumque ſeſamoides: quorum non radicibus, vt modo aſſolent medici, quas Dioſcorides inefficaces aſſerit, ſed ſeminibus (grato coturnicibus cibo) in potionibus colagogis & flegmagogis vtebantur: quæ contrita etiam puluiſculo & potionibus ex ellebori albi radicibus, vt lenimen, addebant. Poſtremo noſtra etiam ætate comperimus, ſeſamoides minus non tantum in Anticyra, ſed etiam in præfatis locis Rheno finitimis, affatim creſcere, illiusque radiculas nigras inſigni pollere virtute purgatoria. Præterque medicos, etiam veterinarii noſtri exploratum habent, quod Dioſcorides ignorauit: qui helleborí ſui nigri hiſtoriam, cum ſeſamoidis minoris, adeo miſcuit, & confudit, vt nemo quænã herba eius vel Meſuę, fuerit elleborus niger, facile diuinare poſſit: niſi quis eſſe conſiliginis ſpeciem, aſſerere velit, penes hũc ſit arbitrium. Mihi vero interim eius vicem, ſeſamoidis minoris radices & ſemina ſuppeditabunt. Habes Demophile mi, ea quæ pro alyſio tibi offerri deſideraſti. Reliquum eſt, vt nobis cum alyſio reſpondeas. Vale.

An elleborus niger Dioſcoridis & Meſuæ ſit cõſiligo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

DE GAGATIS ET SVCCINI SVFFITV.
Epistola LXXV

QVOD tam ſero, Philadelphe, literis tuis reſponderim, id certe ærumnoſa ſeruorum in aula equeſtrium curatio efficit: qua ita diſtringor, vt fere nihil temporis ſuffurari poſſim, quod vel literarum ſtudio, vel amicitiæ officiis impartiri poſſim. Idque ſane procerum aulæ culpa accidit, qui equum empturi, caput, oculos, dentes, crura, & ipſas denique vngulas adhibito hippocomo contemplantur: at ſeruum conducturi, nec cuias ſit, vlceroſus ne, an aliquo per temporis interualla morbo ſontico laboret, percontantur: quo fit, vt alter alterum ſua contagione & lectiſternia & ſtragula coinquinet. Non certe temere Romanorum ędiles curules edicto cauerunt, vt mangones, andrapodocapeli, qui pueros, puellas & mancipia fuco & inani ſagina, verum corporis robur mentiente, adornabant: titulos ſingulis ſeruis venalibus adſcriberent, quo emptor recte intelligere poſſet, quid morbi vitiive cuiq; ſeruo ineſſet. Vnde præter Labeonem, Trebatium, veteres iuriſconſultos, etiam Maſſurius Sabinus libro iuris ciuilis ſecundo, ſeruos vitioſos aut morboſos, poſſe andrapodocapelo venditori redhiberi, recte ſtatuit. Certe veteres Græci & Romani in emendis ſeruis adeo ſolliciti erant, in quibus conducendis noſtrates nihil penſi habent, vt ſi venditor vel ſeruus morbum celaſſet epilepticum, non deeſſent

In conducendis ſeruis aulicorum incuria.

Quid morbus ſonticus, Gell. lib. 20. cap. 1.

Edictum de ſeruorum vēditione. Gell. lib. 4. cap. 2. repetit.

Qui fuerint andrapodocapeli Galen. lib. 14. Method. & Suidas docent.

Morboſi mācipii redhibitio. Cic. lib. 4. Tuſcul. q.

deessent illis experimenta & suffitus, quibus morbum explorarent: Accensis enim, inquit Plinius, vtrislibet ceruorum cornibus, odore fugantur serpentes, & comitiales deprehenduntur morbi. Vnde præter Dioscoridem & Plin. L. Apuleius in prima defensione, mirũ id refert, incẽsum lapidem gagatem morbum comitialem facile explorare: Cuius, inquit, odore etiam venalitiarij vulgo sanitatem, aut morbum venalium experiũtur. Galenus quoque, aut quisquis remediorum euporistων, id est, facile parabilium, autor extitit, scribit: ἐπιθυμίαμα ἐπὶ τοῦ γνῶναι εἰ ἔστιν ἐπιληπτικός· λίθον ἐπιθυμίαζον τὸν ἀγάτην, αὐτοῦ συμπεριβαλών, ὡς μὴ διασκίδνασθαι τὴν ὀσμήν. καὶ καταπεσεῖται, εἴπερ ἑάλω τοῦ πάθους. Id est: Suffitus, quo cognoscitur si quis est epilepticus: Lapidem incende agaten, & hominẽ ne odor dispergatur, stragulis circũdato: tum, si morbo huic est obnoxius, cadet. Verum quum antiquissimus poetarum Orpheus hũc lapidem & morbum scite describat, operęprecium duxi, eius adscribere carmina:

Suffitu cornu cerui & gagatis epileptici deprehendi, Plin. lib. 8. cap. 32. & libro 36. cap. 19 & 15. Diosco. lib. 5.

Galen. de fac. parabil. cap. de epilepsia.

Orpheus in libello de lapid.

φεύγει καὶ κνίσαν νοσι γαγάτην ὀρνυμένησι,
τείρουσα θνητοὺς ἐχεπευκεῖ ἀϋτμῇ,
χροιῇ δ' αἰθαλόεις, πλατὺς, οὐ μέγας, ἔλπετ' ἰδέσθαι,
καρφαλέῃ δ' ἴκελον πεύκῃ φλόγα δῖαν ὀρίνει.
ἀλλ' ὀλοὸν ποτὶ ῥῖνας ἀγειμένος, οὐδ' ὅγε φῶτας
λήσεται, ὧν κ' ἐθέλοις ἱερὴν ἀπὸ νοῦσον ἐρύξαι.
γνάμψει γὰρ σφέας αἶψα χαμαὶ προπρηνέας ἕλκων.

Est namque gagates lapis niger, ex sulphureo bitumine in ostiis Gatis fluuij Lyciæ, vbi

De gagate hæc omnia Gall. qui Ly-

ciam & Syriam peragrauit libro 9. de simpl. medic.

ſeſe in mare exonerat, concretus: cruſtaceus, incenſus nidorem bituminis ſpirat, nullius fere ponderis: foſſilis tamen, carbonibus ex terra ampelitide cōcretis ſimilimus: qui ob id indurati & politi, in eius cenſu habentur. cuius ergò Galenus Lyciam peragrauit: quem in ea non repertum, tandem in orientali Cœleſyriæ collis vertice, qui mare mortuum circundat, & vbi aſphaltus naſcitur, copioſe reperit, qui accēſus aſphaltum redolebat. Quare nil mirum, eius male olēti odore & ſuffitu epilepticós deprehendi: quum etiam aromatum odor & exhalatio caput repleat, & cephalalgiam excitet.

De ſuccini ſuffitu.

Sed illud longe magis dignum admiratione, quod quidam logiatri ac Iudæi, & agyrtæ, quo pluris ſuccinum vendant candidum, audent, illius per nares attractum fumum homines ab epilepſia & apoplexia præſeruare, profiteri: quarum paroxyſmus, quū ex glutinoſo in terræ viſceribus detento bitumine, in Oceano ſeptentrionali ſtatis temporibus ſcaturiente, naſcatur, potius accelerent. nam bitumen quidē vſtum, vt Plini⁹ ait, comitiales morbos deprehendit. Id quod longe vero ſimilius arbitror, quam quod tradiderunt, ex reſina populi nigræ in ſubiectum mare deſtillante coagulari. Quod enim formicas, muſcas, foliorum aut corticum detrimenta in electro concreta conſpicimus, ea æquori aut Eridano innatantia, vndarum maris illiſu electro impinguntur. Sed hunc pernicioſum errorem inde in medi-

Bituminis nidor epilepſiā redarguit. Plin. lib. 35. cap. 15.

cinam

cinam irrepsisse arbitror, quod gagates & succinum vtrumque facile accendatur, attrituque vestium calefactum paleas attrahat, idemque in vernacula Germanorum lingua nomen ab agathe deflexum, *Aidsteyn* obtineat: cum, vt olim erant herbarij cultioris latinæ linguæ imperiti, legissent gagatem suffitu epilepticos deprehendere, id procurare intellexissent, easdem quoque vires succino attribuerunt: nescij, huiusmodi medicamentorum effectus plus a substantia, quæ partim bituminis, partim sulphurea est, quam a manifestis qualitatibus dependere. Neque te mitior succini, quam est gagatis, odor & suffitus decipiat: quoniam etiam fragrantissimus aromatum odor, vt Mesue ex Hippocrate docet, quantumuis mulcebris, caput, nisi prius bene expurgatum fuerit, calidi flatus repletione offendit. Quare Germanis, qui quotidiana gula, vinique meri crapala, capita onerata habent, hunc nidorulentum electri suffumigium periculosissimum censeo. A quo si tibi plethorico consultum voles, caueto. Vale: nec temere credas Mesuæ, oleum gagatis epilepticis prodesse, cum nullius auctoritate vel ratione id asserat. Sed potius credas Alexandro Aphrodiseo, qui libro Problematum secundo inquit: Quanquam male olida vuluis prosunt, tamen comitialibus auertenda omnino sunt. faciunt enim, vt qui eo morbo capi solitus est, collabatur

Aromatum odores capita repleta offendere, Gal. lib. 5. aphor. 28. Mesue in fine capit. de soda frigida. de lo. affect. lib. 3. cap. 9.

Problem. 60.

& æstuet. ergo vitent pennas igni iniectas, lapidem gagatem, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thracium, qui aqua vritur, oleo extinguitur. de quibus Auicen. lib. 2. tract. 2. cap. 117.

De absvrda et affectata medicamentorum citra methodum compositione. Epist. LXXVI.

INoleuit, Christophore, nostris temporibus perniciosa quidem apud indoctos pharmacopœos, & ignarum empiricorum vulgus, opinio, vt illi ob lucri aucupium, hi vero ob ambitiosam & vanam pluralitatis remediorum ostẽtationem, ea credãt præstantiora esse pharmaca, quæ ex vniuersa succidaneorum, radicũ, lapidum, metallorum, herbarum, ac florum sylua, nulla certe methodo congesta sunt: præcipue si exotica, & iam fere euanida, ab extremis Indis allata fuerint, quum non raro domi in pomœrio meliora nascantur: quod vt semper sumptuosum, ita ægris crebro noxium est, & periculosum, præcipue si vnicus indicationum scopus fuerit. Vbi vero contrariæ diuersorum affectuum indicationes coinciderint, tum miscenda sunt simplicia medicamenta, viribus diuersa, non quæ eadem virtute pollent: quæ nostri logiatri omnia ad inanem pluralitatis ἀντιβαλλομένων ostentationem, in vnum pharmacum numerosum, veluti in confusum chaos, conglomerare solent: quib. magis pharmacopo-

macopolas locupletant, quam ægros alleuiāt. qualia vt ipsis videntur, magnifica pharmaca, ex numerosis medicamentorū simpliciū, ac nō raro compositorum fragmentis, scrupulatim consarcinata, Plutarchus in Symposiis irridet, ac Erasistratum quoq; in testem accersit: ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅτ' ἂν μιγνῦντες τὰς βασιλικὰς καὶ ἀλεξιφαρμάκους ἐκείνας δυνάμεις, ἃς θεῶν χεῖρας ὠνόμαζον. Ερασίστρατος δ' ἐλέγχει τὴν ἀτοπίαν καὶ περιεργίαν, ὁμοῦ μεταλλικὰ, καὶ βοτανικὰ, καὶ θηριακὰ, καὶ τὰ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάττης, εἰς τὸ αὐτὸ συγκεραννῦντας. καλὸν γὰρ ταῦτα ἐάσαντας, ἐν πτισάνῃ καὶ συκύᾳ καὶ ὑδρελαίῳ, τὴν ἰατρικὴν ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ νὴ Δία τὸ ποικίλον ἐξάγει, καὶ γοητεύει τὴν ὄρεξιν. Cui Plinius ille polyhistor, his verbis perbelle suffragatur: Hinc ex terræ nascentibus nata medicina. hæc sola naturæ placuerat esse remedia, parata vulgo, inuentu facilia, ac sine impendio, ex quibus viuimus. Postea fraudes hominum, & ingeniorum capturæ, officinas inuenere istas, in quibus sua cuiq; homini venalis promittitur vita. Statim compositiones & mixturæ inexplicabiles decantantur. Arabia atq; India in medio æstimantur, vlceriq; paruo medicina a rubro mari importatur: cū remedia vera pauperrimus quisque cœnet. Ita est profecto, magnitudo populi Rom. perdidit ritus, vincendoq; victi sumus. paremus externis, & vna artium medicina imperatoribus quoque imperat. Hæc eadem Plinius alibi clarius explicat: quæ, nisi te obtunderem, libens quoque ascriberem. Veruntamē quia proxime ad sco-

Hæc Plutarc. in 4. decad. Sympos.

Plin. hæc lib. 24. cap. 1. & Blondus ea repetit.

Pli. li. 22. c. 24

pum collimant, addam ea quoq;: Scrupulatim quidem, ait, colligere & miſcere medicamentorum vires, nõ coniecturę humanæ opus, ſed impudentiæ eſt. nos nec Indicarum Arabicarumq; mercium, aut externi orbis attingimus medicinas: non placent remediis tam lõge naſcentia: non nobis gignũtur, imo ne illis quidẽ: alioqui non venderent. Odorũ cauſa vnguentorumque & deliciarum, ſi placet, etiam ſuperſtitionis gratia emantur, quoniam thure ſupplicamus & coſto: & reliqua ibidem plura leges. At ego aromata, gummi, radices, & alia Arabũ Indorũq; medicamenta exotica, ſi modo mercatores citra impoſturam ea ſincera ad nos perferrent, non auerſarer. Nec medicamentorum compoſitiones recta methodo concinnatas deſpuo, quas cum contrarietatis proportione oporteat morbo eſſe analogas. Remediorum igitur & medicamentorum cõpoſitionis eſſe eaſdem indicationes, Galenus aſſerit: & recta curandi morbos ratio quæ cõtrariis conſtat, exigit. Nam vt primus & præcipuus curationis & remediorum ſcopus, ex morborum διαθέσει, affectus diſpoſitione (quæ remedium morbo contrarium, ſuique ablationem & correctionem indicat: cui & natura corporum, ac ſitus loci affecti, ætas & aer coindicant) ſic eadem morbida affectus diſpoſitio, pharmaci compoſitionem indicat, & talem poſtulat, quæ cum contrarietatis æquilibrio, morbum quaſi ex diametro oppugnat,

Methodum componendi pharmaca tradit Galenus lib. 1. compoſ. phar. general. & lib. 6. compoſ. medicamen. par. in principio, & lib. 2. eiuſdem.

ſuiſq;

ſuisque viribus membra principalia & locum affectum corroboret, & ſua cõgenita proprietate vires pharmaci ad eum deferat, eaq; cõtineat, quæ pharmaci ſaporem grata ſuauitate ſaporis & odoris, naturæ corporis conciliant. Et propterea Alexãder Aphrodiſeus theriacam ſummopere laudat, quia ex pluribus herbis conſtet, quæ ſingulæ membris principalibus ſubueniunt ſingulis. Dyctamus enim cordi accommodatur: quippe qui mirifice cor firmet, atq; conſeruet. Eupatorium epar adiuuat, ſcolopendrium lienem, petrapium os ventriculi, hyſſopus ſeptum tranſuerſum atq; pulmonem, inula campana renes, ruta inteſtinum laxum, gentiana cerebrum, ſeſeli veſicã. Quod ſi nullum ſimplex medicamen ex tanta ſimplicium medicamentorum ſylua habere poteris, quod vniuerſas remedii vires & proprietates, quas compoſitionis pharmaci & curæ morbi indicationes requirunt, contineat: tum Medicus, vt ſedulus naturæ miniſter, ita fidus eius æmulus, tale pharmacũ non ex homogeneis, ſed ex ſimplicibus viribus, & natura diuerſis, vt natura facit, cõficere debet: quæ etiam ſimplicia medicamenta, ac corporis alimẽta, ex diuerſis elementorũ ſubſtantiis & viribus, ac qualitatibus certa mixtionis tẽperatura refractis, ꝓducit. Sic Medicus ſeligat ſimplex medicamentum, quale cum rationis indicationes poſtulant, tanquam baſim, & aliorum fundamentum. huius vires ſi defecerint,

Alex. Aphrodiſ. lib. 1. problem. vlt.

additis aliis roborabis,& defectas compensabis:si vero excesserint, aliorum additione frāges:additisq; his quæ locum affectum respiciant, & eundem ac membra principalia roborent, simulq; medicamentum palatui gratum reddant,pharmacum conficies, quo in cōplicatis affectib. ac indicationibus contrariis defectum simplicium compensabis. Tali methodo Andromachus, Asclepiades,& alii nonnulli composuerunt emplastra, antidota, & alexipharmaca, quibus exitiales depulerunt morbos. At nostri doctorculi pharmacopœi nulla ratione, nulla denique indicationum methodo, coaceruatis scrupulatim omnium electuariorum,quæ obscurum illud Luminare maius continet, puluisculis,ad ostentationem pharmaca cuiusuis generis componunt: vnde remediorum bonitas & præstantia, non ab artificio compositionis & medicatorum viribus,sed saltem a numero simplicium æstimatur: & quo quis plura, vt arena sine calce cohærentia,in vnum pharmacum vel decoctū congesserit,tanto sibipsi doctior esse videtur: quum protritum illud testetur adagium, eos grauiter delinquere,ego vero dico desipere,qui pluribus aliquid expediunt, quod pauciorib. transigi posset.

De

De emplastris barbaris enæmis. Epistola LXXVII.

ITERVM enixe desideras Christophore, vt quæ veteribus dicta sint emplastra barbara, enæma nigra, tibi explicem: quamuis Galenus passim aperte illorum meminit, & compositionis scopum ostendit. Vt tamen mea compẽdiaria compositionis remediorum methodus vnico illustretur exemplo, scito, ex emplastris conglutinantibus, vt Celsus ait, nulla maiorem vsum præstare, quam quæ cruentis protinus vulneribus, deterso spongia sanguine, & labris prius sutura aut fibulis (quas Græci ἀγκτῆρες dicunt) coarctatis iniiciuntur, ἔναιμα Græci vocãt. hæc enim reprimunt inflammationẽ, nisi magna vis eam cogit: atque illius quoque impetum minuunt: tum glutinant vulnera, quæ id patiuntur: cicatricemque eisdem inducunt. ideo paracolletica dicebantur, & recte quidẽ. Constant autem ex medicamentis non pinguibus, ideoque Alipene nominantur: quia pinguia relaxant & humectant. Atqui huiusmodi vulnerum diathesis, id est præternaturalis dispositio, est continui, nulla deperdita parte, solutio, ex humorũ affluxu humida per accidens, quæ indicat & requirit medicamenta exsiccantia, & quæ citra abstersionem astringant: sed tamen pro ætatis & sexus ratione, & loci affecti natura, diuersa: vt quæ ex lithargyrio, oleo & aceto ac myrrha præparantur, imbecillem mollemque puerorum, mulierum,

Corn. Cels. li. 5. cap. 18. Gal. in 5. Method.

Hæc vberius Galen. libr. 2. de compos. med. gener. & lib. 3. de fract. ossium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

eunuchorumq; carnem agglutinant,& illorũ qui muliebriter degunt. at validioribus indigent virorũ corpora,qui ex virilib.vel agriculturæ muniis, & solis æstu, duriorem corporis habitũ contraxerunt:qualia sunt ærugo,pix arida,aloes,resinæ, & bitumen: nõ artificiale illud gluten,sed naturale:qualis est ex Iudaico lacu asphaltus,& quæ ex eo concreta sunt, vt electrum,& gagates lapis: quẽ emplastro barbaro additum,Galenus ait, τὰ ἔναιμα τραύματα κολλᾷν:id est,recens cruenta vulnera agglutinare.& quod clarius Glauconi his verbis indicat: Si recens,inquit,cruentum vulnus medicaris, impones emplastra conglutinatiua ex asphalto facta. vocant autẽ ea,ait, nescio quo pacto emplastra barbara. Ego vero barbara dici ideo arbitror,quia asphaltus,aloes,myrrha,ex Cœlosyria,barbarorum terra,afferrẽtur. Dũ Ambergæ,Palatinatus metropoli,Medicinã profitebar,quidam aulicus ex Heluetiorũ thermis glebas nigras, instar pumicis leues ac lapidescentes secũ attulit, q̃ in aqua calida instar bituminis lentescebant:quas ab arena elutas, ac instar ceroti distẽtas,vlcerib.vulneribusq; applicabat,q̃ ea facile consolidabant. hæc nobis argumẽto sunt thermarũ aquas ex sulphureo bitumine,in viscerib. terræ ab vndarũ fluctu calce & halitu accẽso,feruere. Nec mirũ, quũ & lapis Thracius bituminosus, vt gagates, aspergine aquarum accendatur, oleo vero extinguatur. vnde Nicander in Theriacis ait:

Galen. libro 9. simpl. med. de gagate.
Gal. lib. 2. ad Glauconem.

Feruoris thermarum causa verissima
De Thracio lapide Dioscor. lib. 5. ca. 100.
Gal. lib. 9. simplic. med.

ἠὲ σὺ

ἠὲ σύ γε Θρήϊσσαν ἐνὶ φλέξας πυρὶ λᾶαν,
ἥθ' ὕδατι βρεχθεῖσα σελάσσεται, ἔσβησε δ' αὐτὴν
τυτθὸν, ὅτ' ὀδμήσηται ἐπιῤῥανθέντος ἐλαίου.

Hos versus eo libentius adduxi in testimonium, quoniam apud Galenum a chalcographo vitiati legũtur. Tali methodo Andromachus emplastrum barbarum conglutinatiuũ ex asphalto bitumine cõposuit, quod Aphrodas medicus admiratus est. Accepit picis aridæ pondo libras duas: bituminis, id est asphalti, ceræ singulorum põdo libram: guttæ ammoniaci, mannæ, singulorum pondo vncias sex: cerusæ pondo vncias tres, olei heminæ dimidium, aceti heminas quatuor. At si velis emplastrum conglutinatorium cephalicum conficere, tum accepta indicatione a loco affecto, qui sui roboris, temperamenti, ac plasmatis conseruationem indicat, & requirit: tum certe nec gagates, nec asphaltus bitumen cõpeteret: quoniam omnia quæ bitumen redolent, cerebro & capiti sunt infesta. Quare commodius pro bitumine asphalti resinam aliquam odoriferam substitueres. nec acetũ, quamuis exsiccat, valde competit: quoniam sua mordacitate pericranium, & alia capitis ac cerebri ossiumq; velamenta offendit: sed vt in eo & oleo asphalt⁹ & gũmi liquescãt. aliis vero emplastris barbaris, q̃ ex lithargyro, ærugine, & calchante, id est atramẽto sutorio constãt, oleũ additur, vt ei⁹ lenimine aliorũ acuitas mitescat: & lithargyriũ, si cera desideretur, vel nõ

Enæma loco affecto accommodare docet Gal. in fin. li. 2. de Artic.

De compositionis medicamẽtorum methodo declaratio.

competat, in oleo ad lentam & nigram vſque viſcedinem decoquatur, qua reliqua coadunẽtur. Accipisne iam, mi Chriſtophore, ad medicamentorum compoſitionem non ſufficere tantum ea ſimplicia, quæ morbi indicationes efflagitant: ſed opus quoque eſſe hæc admiſcere, quæ illorum vires & qualitates defectas roborent, & adaugeant: excedentes vero obtundant, & corrigant. Quare exacta compoſitionis medicamentorum methodus requirit; vt non emplaſtra & vnguenta modo, ſed etiam alia pharmaca quæuis compoſita, ex contrariis coadunentur: quibus ſimul in aliquo liquore maceratis, vel decoctis, aut fermentatis, tertia quædam ſingularis virtus ex horum mixtura prodeat, quam nulli ſimplicium acceptam referre poteris. Quare præcipue illa magnifica, nuper adeo compoſita medicamenta, non raro nos ſuo effectu fruſtrantur, ſi non ſatis macerata, & (vt aiunt) fermentata fuerint. vides quoque quanta ſit compoſitorum medicamẽtorum ſimul neceſſitas & vtilitas: & quantum delirent noſtri pharmacopœi, qui ex multis medicamentis homogeniis, ad oſtentationem in vnum pharmacum cõgeſtis, ſibi ſecretioris medicamentorum eruditionis famam arrogare ſtudent: quod certe rectius chaos confuſum, quam medicamentum appellabis.

Vale.

QVID

QVID SIT APVD GALENVM LEX *Adrastia, & equi Prasiani ac Veneti ani. Epist.* LXXVIII.

PRudẽter, Didascale mi, mediusfidius suasisti: q̃nquidẽ caniculę æstus studiosis noxi⁹ (quem & orygem Ægypti feram, lacrymis fere supplicem deprecari tradunt) ingrauescit, vt seueriores de re Medica hypotheses in aliud tempus transferamus, & modo iucundiora Epistolarum medicinalium lemmata, quæ nõ egeant philosophicis argutiis, sed ex veterum historiis aut legib. declarari possint, modo tractentur: quale illud est. Cum nullus reperiatur equus natura Venetus, id est cærulus, aut Prassinus, id est viridis; quosnam equos ita indigitauerit Galenus in Therapeuticis, dum de bonitate lactis & diæta asinæ ita disserit: Curandum vt quam optime animal concoquat, contemptis videlicet iis, qui, si asinorum quoque victus rationi consulemus, ridebunt. Si enim, qui veneti vel prasini studio tenentur veterinarii, equorum stercora, quo intelligant quemadmodum alimenta concoxerint, odorant, tanquam ex eo omnem eorum bonam habitudinem cognituri: multo profecto magis nostrum fuerit, pro hominis salute nihil tale non prospicere. Quare veteres medici etiam sudorem in balneis strigili exceptum, degustare non erubuerunt. Vt hæc sane intelligas, obseruabis (vt Dion in Nerone, & Christophorus poeta Thebanus, tradiderũt) Ro-

De oryge hæc Plin. li. 2. cafis 40. Arist. lib. 3. de parti. animal. cap. 2.

Locus Galeni ex 7. Method. declaratus.

Ludi Circenses. Quatuor aurigarũ factiones colore vestium distinctæ.

mæ quatuor fuisse aurigarum, qui in Circensibus ludis per varios viarum anfractus, ad metas olim ensibus designatas, in curru decertabant, factiones, colore vestitus & pannorũ, quibus vt phaleris equos velabant, distinctas. Cassiodorus colores explicat: Ludi, ait, theatrales & Circenses in vrbe adhuc, fiebant, in quibus factionum vestitus colores, quadripartitis anni temporibus accommodabantur.

Color prasinus.

Quis sit venetus & cæruleus color.

De panno & populari aurigarum fauore, Plin. Secundus lib. 8. Epist. 3. ad Caluisium.

Pisces conditura Veneta, id est, in aqua maris cærulea elixati, bloe abgesotten.

Caligula factionis prasinæ studiosus.

Prasinus, viridis prassii color virescenti veri: ruber, siue roseus, rubescenti calore æstati: albus, autumno pruinis albescenti: venetus autem color, hyemi nebulosæ. hic autem color nubilus, & quia marinis fluctibus similis, cæruleus & thalassicus appellatur quoq;. vnde Vegetius libro 4. de Re militari: Nautas (ait) veste veneta esse induendos, & vela nauium exploratoriarum colore veneto tingenda. & Ælius Lampridius perhibet, Heliogabalum pisces comedisse, quasi in marina aqua cum colore suo conditura veneta coctos. Ab harum factionum coloribus, non aurigæ modo, sed equi quoque, populus, proceres, ac ipsi denique Cæsares, prout quisque studio suo factioni affectus erat, aut in Circensibus applaudebat, nomen quoque veneti, vel prasini, aut aliorum obtinuit. Nam harum factionum studio Cæsares quidam, Domitianus, Nero, Vitellius, & Antoninus Verus, ac ipse Caligula, ad amentiam fere insanierunt. Vnde Sueton. Caligula, inquit, prasinæ factioni ita addi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

addictus & deditus erat, vt cœnaret in stabulo, maneret assidue in eo, agitatori Cythico, commessatione quadam in apophoretis vicies sestertium contulit. incitato vero aurigæ, ob equum, cuius causa pridie Circenses, ne inquietaretur, viciniæ silentium per milites indicere solebat, præter equile marmoreum, & præsepe eburneū, prẹterq; purpurea tegumẽta, & monile e gemmis, domum etiam, & familiam, & supellectilem dedit. Idem auctor tradit, Vitellium Cæsarem quosdam interemisse ciues, quia palam Venetæ factioni maledixissent. Vnde Martialis purpuratos ita admonet:

Si veneto prasinove faues, qui coccina sumis,
Ne fias ista transfuga sorte, vide.

Vnde Antoninus Verus etiam, vt refert Iulius Capitolinus, assidente M. Antonino (sub quibus Galenus Romæ professus est Medicinam) magnas passus est iniurias a Venetianis, quod prasinæ factioni contra eos faueret. nam & equo suo prasino, quem Volucrem appellabat, aureum simulacrū fecerat, quod secum portabat: cui quidem passas vuas & nucleos hordei, inuicem in præsepe ponebat. quẽ sagis fuco tinctis coopertū, in Tiberianã ad se duci iubebat: cui mortuo, sepulchrum in Vaticano fecerat. In huius equi gratiã primū cœperunt aurei equi & brauia postulari. In tãto autem equus ille honore fuit, vt ei a populo prasinianorū sẹpe modius aureorū postularetur. Hẹc Capitolin⁹. Quo min⁹ mirū veteri-

Auriga Cythicus, id est, ex Cypro natus, vt Iosephus li. antiquit. cap. 11. habet.

De incitato circensiū auriga, Martialis passim in Epigrammat.

Vitellius venetæ factionis: Sueton.

De Antonino Vero hæc omnia Iul. Capitolin. in eius vita.

Equus Antonini prasinus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

narios aut mulomedicos veneti & prasini equorum stercora olfecisse. odoris enim qualitas aut rei putrefactionem, si male olet: aut si bene, concoctionem quoque significare potest. Alterum vero tuę quęstionis de Adrastię lege lemma, quia ab ea nemo se subducere potest (ei namque diuina & fatali constitutione omnes sumus obnoxii) præter nostrũ institutum, tuumque fidele consilium, his diebus canicularibus (qui merito feriis Palladis dedicarentur) arcana Platonis sapientiæ sacraria adire & introspicere cogor, vt quæ sit apud Platonem Adrastiæ lex & regula, exactius cognoscamus. Adrastus enim ille, non erat Argiuorũ rex, Polynicis Thebani socer, qui in Cadmæo prælio solus superstes mansit: sed ille ex Mysia, qui Adrasteam vrbem in Hellesponto, prope Æsepum amnem, non longe ab Abydo cõdidit, quam Lampsacum fuisse alii contendũt. Hic ex demoliti Parii oppidi saxis fertur templum Nemesi deæ, scelerum vltrici, bonorumque retributrici, ædificasse: quam deã Nemesim Antimachus, ob id Adrastiam vocat his versibus,

De Adrasti oppido & tẽplo hæc Plin. lib. 5. cap. 32. Strabo lib. 13. Suidas in dictione ἀδρασίας.

ἔστι δέ τις Νέμεσις μεγάλη θεὸς, ἣ τάδε πάντα
πρὸς μακάρων ἔλαχεν. βωμὸν δέ οἱ εἵσατο πρῶτος
Ἄδρηστος, ποταμοῖο παρὰ ῥόον Αἰσήποιο.
ἔνθα τετίμηταί τε, καὶ Ἀδρήστεια καλεῖται.

Adrastia est diuinæ mẽtis prædestinatio, & fatalis causarum ordo.

Est enim Adrastia apud Orpheũ, & alios veteres ethnicorũ philosophos & theolog. potẽtissima ineuitabiliũ ac diuinarũ legũ (tã Saturniarum,

niarum, pertinentium ad mentes, quam Iouialium, concernentium rerum naturas) regina: quas fatali cauſarum ordinis ſucceſſione inſtar catenæ annulos agglutinatas, diuinæ mentis prouidentia condidit: cuius manus oculosque effugere poteſt nihil, vt Orpheus cecinit. & Ariſtot. in fine libri de Mundo: Deum, inquit, vocant Adraſtiā, ἀναπόδραστον αἰτίαν οὖσαν κατὰ φύσιν. Proinde Plato perpetuas de republ. cōditurus leges, quas neque obliuio deleat, neq; defraudet aſtutia, neq; violentia frangat, Adraſtiam ſupplex adorat, & implorat, fatalemque per gradus dignitatis deſcenſus animarum in corpora, ac Pythagoricæ palingeneſeos ſeriem. Idem in Phædro, Adraſtiæ regulam his verbis appellat: Dum regula, inquit, Adraſtiæ deæ, id eſt, ineuitabilis numinis, hæc eſt, vt quæcunq; anima Deum comitata, aliquid verorū inſpexerit, ea vſq; ad alium circuitum regenerationis ſit indemnis: & ſi ſemper hoc facere queat, ſit ſemper illæſa: & reliqua, quæ apud Platonem in Phæd. Socrates refert, & Plotinus in lib. de vniuſcuiuſque dæmone vberius repetit. Eſt & alia apud philoſophos neceſſaria ex hypotheſi veritatis conſecutio & demonſtratio, fatali Adraſtiæ legum & cauſarum ſucceſſui ſimilis, de qua Philoponus in 1. Poſter. Analyt. libro tale dat exemplum: Si quis, ait, conceſſerit, in rebus humanis ſubſiſtere prouidentiam, tamen animam eſſe immortalem probabo. ſi poſtremum id quoque mihi dederis, tum ex

Hæc Orpheus copioſe in hymno νεμέσεως, id eſt, Adraſtiæ. Plato in dial. de Republ. 5.

Fatalis animarum ſecundū Adraſtiæ legem, id eſt, prouidētiam, in corpora deſcenſus & ordo. Plato in Phædro.

necessaria huius hypotheseos consecutione animam esse a corpore separabilem demõstrabo. Has ex hypothesi necessarias consecutiones Plutarchus de fato, Adrastiæ legi & fato assimilat: μετὰ δὴ ταῦτα, οἷον μέν ἐστιν ἐξ ὑποθέσεως; ὅτι δὲ τούτων καὶ ἡ εἱμαρμένη, οἰέσθω. ἐξ ὑποθέσεως δὴ ἔφαμεν, τὸ μὴ καθ᾽ ἑαυτὸ τιθέμενον, ἀλλὰ πρός ἑτέρῳ τινὶ ὡς ἀληθῶς ὑποτεθὲν, ὁπόσα ἀκολουθίαν σημαίνει. θεσμὸς ἡ ἀδραστείας ὅδε. id est: Verum, inquit, quale est, tandem quod ex hypotheseos diximus? nam huiusmodi esse fatum existimetur oportet. ex suppositione quidem id dicimus, quod non ex sua natura ita constitutum est, vt fatum: sed ex alio quodam, vt vere suppositum, & quæcunque consequentiam indicant: quæ etiam lex Adrastiæ dicitur, propter consecutionis necessitatem: & συνειμαρμένα, quasi affata, vel fatum comitantia, dicuntur. Ex his elicere potes, apud veteres Theologos & philosophos duplex fuisse Adrastiæ legis fatum, aut constitutionem: Primum diuinum & naturale, quod diuinę mentis prouidentia, ex indissolubili caussarum cœlestium cohærentia, vt naturę legem inexpugnabilem, constituit: cuius viribus & virtutis informatiuæ subsidio, naturæ opifex fabricam organorum humani corporis effinxit, in qua ineffabilis opificis sapiẽtia elucescit. Huius organorum compositionis quinq; caussarum genera, & præcipue finalem, quæ opificis prouidentiæ accepta sunt referenda, quoniam Asclepiadi ignota, Galenus declarare studuit.

De Adrastiæ lege mecũ sentit Budæus in commentariis Græcæ linguæ.

ſtuduit. Aliud vero conditionale, neceſſaria ex hypotheſi ſcilicet veritatis aut quæſiti conſequutio, quam nullo orationis fuco euertere poteris, quin recta ratione iudice ſubſiſtat. Galenus igitur ex hypotheſi in aliis locis probata, contra Aſclepiadem diſputaturus, eum Adraſtiæ legis ignarum & immemorem eſſe aſſerit: Conſtitui ſane (inquit) eorum in quibus Aſclepiades lapſus eſt, de vaſis pulmonis mentionem facere, oſtendereque, neminem Adraſtiæ legem poſſe effugere, etiam ſi quis aſtutus admodum, & dicendi peritus fuerit, quin confiteatur tandem & ipſe ſuam vafriciem, feratque veritati teſtimonium. Eraſmus in Adagiis, expoſiturus hunc Galeni locum: Minatur (inquit) Galenus medicis, qui falſa pro veris docent, vltricis ſcilicet Nemeſis pœnas. At rectius dixiſſet, Galenum ex neceſſaria hypotheſium veritatis conſecutione oſtenſurum, neminem in naturæ operibus, præcipue in corporis humani fabrica, diuinæ legis Adraſtiæ vel prouidentiæ conſtitutionem falſo interpretari poſſe, quin illius error facile deprehendatur. At ſacra Adraſtiæ regula mihi in mentem quoque Polycleti ſtatuarij regulam & normam reuocat. Et quia freques fit paſſim eius in operibus Galeni mentio, eius hiſtoriam paulo altius repetitam, his duobus lẽmatibus pro corollario addam. Plato ac Hippocrates ſanitatem corporis in elementorum iuſta proportione & tẽperie,

Obſcuriſſimi loci Galeni de lege Adraſtiæ declaratio, in ſexto de Vſu particul.

Eraſmi in declaratione Galeni error.

Regulæ Polycleti meminit Gal. lib. 17. de vtil. part. de optima corporis cõſtitutione & lib. 2. de ſalub. & lib. 2. Microtech.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Historiam Polycleti statuarij describit Aelianus de Varia historia libr. 14. Plin. lib. 34. cap. 8. Gall. li. 5. de doctr. Platonis & Hippocr.

pulchritudinẽ vero in recta membrorum proportione, plasmate, & συμμετρία cõsistere affirmant. quam Polycletus integro libro, quem Canona appellauit, descripsit: & vt suã doctrinam opere approbaret, duo fertur sculpsisse simulacra: alterũ ad plebis arbitrium, & temerarium vulgi iudicium effinxit, & variauit pro vniuscuiusq; spectatoris arbitrio: alterum vero secundum artis normam & peritiæ rationem sculpsit, quod vt librũ, Canona, id est, regulam nominat: vt aliorum artificum statuæ, ad perfectam illius sculpturam & effigiem, veluti ad Critolai libram, expenderentur. Quumque vtrunq; in prospectum populi, in officinæ exedram collocasset: alterũ secundum artis canonem affabre sculptũ, omnib. admirationi fuit: alterũ vero iudicio vulgi accõmodatũ, omnib. ludibrium fuit. Sic Galenus exactam corporis optime sani temperaturam, & in mẽbris symmetriã, Polycleti regulam passim appellat, ad quam veluti canonẽ & regulam aliarũ defect⁹ vel excessus expẽdi posset: vt Ælianus de Varia historia copiose refert. An igitur, Didascale, de venetis & prasinis eqs, ac de Adrastiæ regula, & Polycleti norma recte senserim, cum tu velut alter Aristarchus, grauis sis veterũ scriptorũ interpres & cẽsor, penes te & quemuis sincere doctum, sit iudicium. Siquis autẽ veriora adducere potest, non modo libenter cedam: sed ô Didascale, ferulæ tuæ manum, vt olim, subdere non verebor. Vale.

De

De natvrali vitæ periodo, & an prolongari poſſit. Epiſtola LXXIX.

Ad Petrvm Wirth theologvm conſobrinum ſuum Mecenatem.

QVANDOQVIDEM M. Varro, ille togatorum literatiſſimus, hominem ob vitæ breuitatem ſcite bulæ confert, quæ in vndis labrocera vel imbre largo ſubito decidente, incluſo flatu turget, & derepente rurſum difflatur & detumeſcit: & cum ſingulæ horæ, imo temporis momenta aliquid de nobis deprædentur, adeo vt dum loquimur, immutemur: vt non ineptus vitę noſtræ typus videatur eſſe, candidus liguſtri floſculus, qui mane ad ſolis ortum expanſus floret, ad veſperam vero marceſcat: proinde admiraris longæua veterum, qui ſeptingentos & plures exceſſerint annos, vitæ tempora: & quæris, quæ nam ſit naturalis hominis vitæ periodus. Primum itaque noſti, præter ſacras literas, Ioſephum ac Euſebium teſtari, Noë poſt diluuium trecentos & quinquaginta adhuc vixiſſe annos, ob religionis pietatem, ſobriam victus rationem: & vt genus humanum, quod cataclyſmo peſſum iuerat, repararet, ſimulque exactius aſtronomiam & geometriam ſcrutaretur: quæ explorare non potuiſſet, niſi ſexcẽtos & plures vixiſſet annos. tot enim annis magni illius anni circuitus conſtat. ob hæc Deus Iſrael, omnium bonorum & vitę largitor, illi vitam in noningenteſimum &

Homo bulla, flos liguſtri.

Breuitas hominis vitæ.

Longæua Noë ætas, Ioſeph. lib. 1. Ant. c. 5. & 8. Euſeb. lib. 9. cap. 4. Lact. lib. 2. c. 13. & 14. Aug. lib. 5. de Ciui. Dei. c. 9.

Diſpares antiquorũ annos Xenoph. in Æquiuocis. Soli. c. 2. Cenſorin. de die Nat. cap. 14. Pli. li. 7. c. 48. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 8.

quinquagesimum annũ prorogauit. Sed quales fuerint anni, inter chronographos nõ satis constat: qui dispares fuisse antiquorum annos tradunt. Siquidem Arcadum annus tribus mẽsibus, Acarnanum sex, at Romanorum decem mensibus, quorum Martius primus erat, constabat. Ægyptii vero, vt Plinius ait, annum lunæ senio terminabant: itaque apud eos aliqui singula annorum millia vixisse traduntur. nec apud Ægyptios modo, verumetiam apud Græcos Nestorem trecentos vixisse annos, auctores non proletarii asserunt. Anacreon poëta Argantonio Tartesiorum regi centũ quinquaginta attribuit annos: Cyniræ Cypriorum regi centũ sexaginta vitæ annos Theopompus annumerat. Ægyptiorum vero annos non fuisse solares, qui proprio solis per duodecim signiferi orbis animalia motu dimetiuntur: sed lunares, qui motu lunæ per duodecim zodiaci circuli signa mensurantur, vel ex hoc coniicere potes, quod Martianus Capella perhibet, Ægyptios astrologiam, ne temerarium vulgi iudicium eam profanaret, quadraginta millia annorum occultasse. Cum vero mundus nondum tot annos solares substiterit, quis alios Ægyptiorum annos quam lunares fuisse suspicari poterit? At idem tradit Iosephus, cum homines & gigantes longæuo vitæ tempori confidentes, in nefanda scelera & impietatis flagitia proruerent: tum Deum illorum facinorum pertæsum, id genus hominum pessundedisse

Ægyptios fuisse longæuos ob cœli serenitatem, Plato in Epimenide, & Euseb. lib. 10. cap. 2. testantur.

Quid sit annus solaris, aut lunaris.

De anni secũdũ Palæstinos, Macedones et Romanos diuisione, Gal. lib. 1. Epid. Hipp. Com. 1.

Martianus Capella hæc li. 8. Philolog.

Quare Deus vitam hominum abbreuiarit.

ſundediſſe, ac tantum centum & viginti annos humanæ vitæ naturalem periodum conſtituiſſe. Vnde Trebellius Pollio ad Conſtantinum Imperatorem: Doctiſſimi, inquit, mathematicorum centum viginti annos homini ad viuendum datos iudicant, nec amplius cuiquam conceſſum aiunt: adduntque, Moſem ipſum Dei familiarem vigintiquinq; ac cẽtum annos vixiſſe: qui cũ interitum hunc veluti immaturum conquereretur, ferunt illi ab incerto numine reſpõſum, neminẽ deinceps plures annos victurũ. At quo ſcrutinio ex cordis incremento & decremẽto, vt Varro & Dioſcorides aſtrologus tradunt, Ægyptii & Alexãdrini naturalem vitæ periodum eſſe centum annorum explorarint, dicere non cunctabor. Hi enim ſane corpora defunctorũ, qui ſine tabe perierant, cedrino liquore delibuta, a putredine incorrupta cuſtodiebant: in quibus obſeruarunt, cor hominis ſingulis annis vſque ad 50 annum binas drachmas creſcere: deinde vero totidem annis, ſed ſingulis, binas quoque drachmas decreſcere. & ideo hominem defectu cordis centeſimum annũ ſolarẽ, id eſt lunares mille & ducentos excedere nõ poſſe, Ægyptii affirmabãt. At Ariſto. & Galenus, totaq; Peripateticorum ſchola rationib. efficaciorib. demõſtrarunt, id quod nemo philoſophorũ negauit vnquã, vitã in calore naturali, & humido radicali cõgenito ex primis ſpermatib. & ob id irreparabili, cõſiſtere: horumq; tẽperatura vitæ periodũ metiri.

Periodus vitæ ſecũdum mathematicos, & Plin. li. 7. cap. 49.

Moſis ætas.

Ex cordis põdere ætatis & vitæ periodi meſura Plin. lib. 11. cap. 36. Ceſorinus de die natali, cap. 14.

De vitæ periodo Peripat. & medicorũ ſententiæ. Ariſtot. lib. 2. de Gen. & cor. cap. 9. & de Long. et breuit. vitæ ca. 3.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quibus nanque humidum primogenium ineſt pingue, imputribile, viſcidum, calori naturali proportionatum, ne eius copia ſuffocetur, hæc eſſe longæua quis non videt? Nam experimur, quæcunque illud exſiccant, & quouis modo inſumunt, vt vigiliam, triſticiam, & coitum, vitam quoque abbreuiare. Vnde mulos equabus & aſinis aſſe viuaciores, Ariſtoteles tradit: & animalia quoque, quæ ſemel in anno ſtato tẽpore, vt cerui, coeunt: aut virgines Veſtales & monachos, qui voto caſtitatis, Cupidinis arcũ eneruarunt, cæteris obœſiora longæuioraque videmus. Ea vero quæ intempeſtiua ſalacitate in Venerem prona quouis tempore proruunt, vt Satyros, paſſeres, & puellas, quibus nec laſciuior vernus eſt paſſerculus, ad immaturæ mortis ſcopum accelerare comperimus. adeo voraciter intempeſtiua & coacta Venus humidum radicale, caloris congeniti & vitæ pabulum depaſcit. Sed & calorem humido proportionatum eſſe, ad vitæ cõſeruationem, citra omnem acrimoniam, oportet. Nam ſi febre, ira, aut putredine efferbuerit, humidum radicale & ſuum ſubiectum genuinum inſumet, vitamque abbreuiabit: quę humido iſto, vt ellychnium lampadis oleo, fouetur, & conſeruatur. Ex his liquet, naturalem vitæ periodum, longitudinem & breuitatem, a caloris naturalis ac humidi cõgeniti temperatura ac proportione, & a temperata elementorum mixtura dependere: ad quæ conſeruanda, recta ſalubris victus ratio plurimum

Coitus abbreuiat vitã.

De coitu & paſſeribus, hæc Ariſt. lib. 9. de Nat. anim. cap. 7. Sene. lib. 1. qu. Nat. Plin. lib. 10. ca. 36. & Auer. in Cãt. Auicennæ.

Quæ vitam abbreuiant.

Periodum prolongari non poſſe, Plato in Timæo docet.

plurimum confert. Quod Auicenna in primo Canone ita testatur: Hæc est mors naturalis, inquit, cuique indiuiduo destinata, secundum suam primam complexionem vsque ad terminum quem in sua potentia habet, ad suam humiditatem cõseruandam. vnumquodq; enim eorum, terminum præfixum habet: qui in indiuiduis diuersificatur, propter cõplexionum diuersitatem. & hi quidem sunt termini naturales. Sunt vero & alij termini abbreuiati: totum tamen diuino ꝓuenit præcepto. Sic Deus Ezechiæ regi, graui morbo decumbenti, & cui Esaias propheta mortem indixerat, petenti tamen, quia Dei mandata obseruauerat, vitam quindecim annos prorogauit. An nõ & parentum veneratoribus, qui illis ciconiarum exemplo gratam antipelargisim rependunt, Deus vitam prolongare promittit? quare vitæ naturalis scopus non est adeo fatalis & ineuincibilis, vt per diuinam potentiam non possit prolongari, aut per prauam victus rationem abbreuiari, vi gladij vel canabis decurtari: cuius scopum, ob crapulam centesimus aut millesimus quisq; vix assequitur. Cæterum quum omnibus reb. creatis, pro naturalium virium facultate, finita sit potentia, & determinata roboris mensura, vltra quã nullum creatum suas expandere alas aut brachia potest: ac nullius calor naturalis sit adeo mulcebris, quin quotidie humidum congeniti mométum depascat, idq; irrecuperabile: reliquũ erit, vt nullus me-

De fonte in Bonica Noui orbis insula, cuius aqua senes iuuentuti restituit, Pet. Martyr, & Cardanus libro 2.

Periodus vitæ diuinitus prolongari potest.

De Ezechia, hæc 4. Reg. cap. 2. item 2. Paral. 32. Esaiæ 38.

Naturalis vitæ periodus potest abbreuiari.

Naturalem vitæ periodũ naturaliter posse prolongari, Plato in Timæo negat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dicorum suis medicamentis naturalem vitæ periodum vltra suæ latitudinis limites prorogare possit. nisi quis mox a statu ætatis humidum irreparabile reficeret, & primogeniam indiuidui temperaturam, veteri abolita, a nouo instauraret: quod nulla ars, quãtumuis naturæ sit æmula, præstare potest. Verum iuuare, vt calor & humidum illud, vitæ elementa, vsque ad naturalem vitæ periodum perdurent, licebit: quod ea pars medicinæ quę senũ valetudini prouidet, γηροκομικὸν dicta, præstare poterit. Proinde Galenus noster in libris de Salu. & marasmo, philosophum sophistam, aut verius magum Ægyptium, qui de immortalitate comparanda cõmentarium ediderat, his verbis scite irridet: Si, inquit, naturæ, vbi ad summum vigorem animal plantamve prouexerit, totidem rursus æquis viribus elementa a nouo inserere possibile foret: sic eius opificium, perito tamen adhibito moderatore vel præfecto, senium & marasmum effugere posset: neque, si id potis esset, & praua victus ratio accesserit, incorruptum & insenescibile fiet, si naturæ vires id præstare possent: tum, inquit, Ægyptius ille artem suam possibilem ostendisset. At quando inseri & transmutari prima animalium & plantarum fœturæ elementa nequeant, necessum est, post ætatis vigorem corpus siccari & marcescere, quando caloris quidem actiones nullas habent ferias. Ex dictis elicere poteris, vt vnicuique indiuiduo est spe-

Gerocomicon qualis medicinæ pars.

Verba sunt Galeni ex libel. de maras. vbi, & in lib. 1. ac. 6. de Salubr. illius philosophi meminit.

ſpecialis cõgenitaq; caloris & humiditatis proportio & menſura, ita pecuiiarem eſſe ſingulis vitæ periodum: nec illius limites citra omnem latitudinem eſſe coarctatos arbitreris, quippe qui vltra ſanitatis latitudinem expandantur. Quare nil mirum, quoſdã ſobrios & abſtemios centeſimũ exceſſiſſe annum. Siquidẽ & auia mea, ætatis ratione ſiliceruiũ, poſt centeſimũ-decimum annum humanis exceſſit: & Sipontinus, ille grammaticorũ alterum copiæ cornu & põtifex, tradit Galenũ, quem febrib. crebro tamen afflictum nouimus, centum & quadraginta vixiſſe annos: tanta in cibo potuq; abſtinentia vſum, vt nunquam ad ſatietatem comederit aut biberit: nec ſuadẽte etiam patre ſuo, geometra & architecto, crudum quippiã vnquam deguſtarit, odorificum ſemper anhelitũ ſpirans, ac ſine aliquo morbo, ſolo tamẽ ſenectutis maraſmo, defecit. At illud longe memorabilius & ſolitarium reperitur exemplũ, quod Plinius ſcribit, Xenophilum muſicum centum & quinq; annos, ſine vllo corporis incõmodo vixiſſe. Nam vita valere quidem viuere eſt. & ſi cui vllum cordatum pectus eſt, præſtaret ſexcenties mori, quam vita morbis incurabilib. obnoxia, quib. diu noctuq; vt ab intercutaneo carnifice diſtorqueretur, diu viuere. Quare, nõ, vt pleriq; in epiſtolarũ coronide aſſolent, Neſtoris, cerui aut cornicis longæuos annos, ſed bene te valere, inculpataq; ſanitate frui (id qđ bene & vere viuere eſt) p̃cor & opto.

Periodus vitæ vt ſanitas, latitudinẽ habet.

Gentilis 1. fen. 3. doct. 3. quæſtio. 26. & Petrus de Appanon in differ.

De longæua Galeni vita, Perottus in dictione Neſtoris. & Suid. in dict. Galeni.

Galen. in libel. de tremor. & rig. ſe quater laboraſſe tertiana, & ſemel cauſone, fatetur.

De ægrotantium vita, hæc Gal. in veſtibulo libr. 5. de Salub. De Xenophilo hæc Plin. libr. 7. cap. 50.

ſimulque te fideliter admoneo, ne agyrtis illis medicis confidas, qui ſuo auro potabili & elixire indefectam iuuentutem, & (vt ille Ægyptiorum philoſophus) immortalitatem promittunt. iterum bene vale.

De clysterivm vsv. *Epiſt.* lxxx.

De errore legislatoris, hæc Plato lib. 5. de Republica.

RECte quidem, me iudice, mi Pandolphe, Socrates apud Platonem Glauconis ſententiam approbat, qui cenſuit legum conditorem, qui in conſtitutione legum de honeſtis bonis iuſtisq; aberraret, plus delinquere, quã eum qui non ſponte hominẽ perimeret. Quare Socrates de his legẽ laturus, ſupplex Adraſtiam diuinæ mentis legem & ſapientiam, ne in legum conſtitutione aberret, implorat. At longe deterius peccãt, qui falſa ſciendi perſuaſione (qua nihil eſt ambitioſius) ſeducti, abrogata veteri ac recta morbos curãdi lege & methodo, ac ſpretis vel ſublatis antiquorũ remediis, ratione & diuturno vſu ſpectatis, nouam curandi morbos methodum & legem, noua denique, ſed inexperta remedia, temerario auſu præſcribunt: parumq; penſi habẽt, in quam multorum hominũ capita inexpiabilis eorum error redundet. Nõ mehercule improbe ageretur, ſi in illorum caput ſolũ faba cuderetur, vt malum conſilium foret conſultori peſſimũ: & nõ tam multis innocẽtibus, qui vitam ſuam logiatris illis concredunt, exitio eſſet. quippe cum

Falſa ſciendi perſuaſio, eſt duplex ignorãtia, qua nihil arrogãtius. Plato libro 9. de Legibus.

Exitialis medicorũ in præſcribenda curationis methodo error.

Medicorũ imperitia, quam periculoſa. Plin. lib. 29. cap. 1.

cum ſit periculum in nullo mendacio maius. At quanto prudentius veteres egerunt Græci, qui omnia remedia, quibus quiſque ſanitatem recuperaſſet, vt inuiolata manerent, & ex ſimilitudine remedia accreſcerent, in templum Æſculapii, aut alterius dei, qui opẽ attuliſſet, conſcribebant: quæ diligenter exſcripta, tandem cremato Æſculapii templo, poſt bellum Peloponneſiacum Hippocrates natus in Coo inſula Æſculapio conſecrata, publicaſſe fertur, ac medicinam clinicen inſtituiſſe.

Remedia in tẽplis deorum conſeruata, Hippocrates publicauit. Plin. lib. 29. c. 1. Galen. de Cõpoſ. medic. gen. li. 5. Strabo lib. 7.

Ob eãdem cauſam Ægyptii quoq; omnium bonarum artium Mathematices ac præcipue medicinæ auctores, Græcis longe vetuſtiores, emplaſtra & alia vetuſta morborum remedia, in Hephæſtio Vulcani ſacrario recõdita ſeruabant: qui natura duce ab animalibus Nili incolis, plurima medicamentorum genera & organa didicerunt. Ab hippopotamo nempe venæ ſectionem: qui aſſidua ſatietate obœſus in littus exit, ac venam cruris ſpinæ affigens ſauciat: & cũ corpus ſanguinis profluuio exonerauit, plagam limo obducit. Nec minori induſtria ibis Ægypto peculiaris volucris, ciconiæ ſimillima, clyſteri ab excrementis exonerare aluum eos docuit: quæ aquam marinam pleno & adunco roſtro abſorptam, collo procero ad anum retorto, in eam eructat: perque eam partem viſcera perluit, qua reddi ciborũ detrimẽta maxime ſalubre eſt. Clyſterium nempe vſus apud Ægyptios erat adeo (teſte Herodoto)

Ægyptiorum in re medica induſtria. Strab. lib. 16. & lib. 3. Geograph.

De hippopotamo, & ibide, hæc Pli. li. 8. cap. 26. & 27. Cic. lib. 2. de nat. deor. Plutarch. in dial. de ratione brutorum. & Herodot. lib. 2. Diod. lib. 2.

Purgamina Ægyptiorum. Herodotus in Euterpe.

Sacrosanctã Ægyptiorum medendi legẽ, describit Diodor. Sic. lib. 2.

Ab Ægyptiis videtur Auicenna suum de vomitu menstruo cõsiliũ didicisse.

frequens, vt singulis mensibus triduo purgarent se vomendo, atque intestina diluẽdo gratia sanitatis conseruandæ: existimantes, omnes langores hominibus creari ex cibis. quod Diodorus Siculus copiosius his verbis tradit: Morbos, inquit, Ægyptii vel ieiunio curant, vel vomitu: idque aut tribus diebus aut quatuor interiectis. asserunt enim ex ciborum superfluitate omnes creari morbos. eam ergo ad valetudinem recuperandam curam esse optimam, quæ morborum principia auferat. In militiam aut peregrinationem profecti, nulla impensa mercede curantur. Medici enim ex publico victum sumunt, ægros secundum legem curant, ab antiquis medicis comprobatisque scriptoribus traditam. Si quis normam sacri libri sequutus, infirmum sanare nequiuerit, omni caret crimine. Si præter ea quæ libris continentur, curauerit illum, morte punitur. Quid si Pandolphe hæc salutaris Ægyptiorũ lex, vt æquum esset, in Germania rogaretur? quis, obsecro te, nobis tot sufficeret prætores & lictores, qui agyrtas & ardeliones, medicos impostores, meritas pendere pœnas cogerent? qui quum de sacro medicinæ ac philosophiæ fonte vix tantum, quantum canis crocodilos expauascens, summis labris de Nilo, degustarint: tamen perfricta fronte contra omnem veterum approbatorum medicorum curandi morbos methodum, & canones siue leges, miseros curare, ne dicam occidere audent. Hic certe nulla lex est, quæ

Publici Ægyptiorum medici.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quæ puniat inſcitiam capitalem. His enim medicis, ſycophantis, ac Iudæis ſolum ignaris, hominem occidere ſumma impunitas eſt. Eſto quod Plato medicos curantes, qui non ſponte occiderint, mundos ſtatuerit. At quæſo hi perditi nebulones, quum ſibi ipſis male cõſcii, nec morbi ſubſtantiam, cauſas, aut remediorum naturam nouerint, eosque curare ob turpe lucrum profeſſi temere occiderint, qua lege hi mũdi, aut criminis homicidii expertes eſſe poterunt? Certe præſtaret incidere in coruos, aut prædones, quam his ſubditorum committere curam pſeudomedicis: qui remedia non morbis, ſed voluntati ægrorum accommodant, adulatores pernicioſiſſimi. Recte enim ait Galenus lib. 12. Therap. Qui cubantis deliciis ſubſcribit, eiusque voluptatem pro meta gerendorum habet, adulatoris officium facit. Quod ſi medicus peritus ad lenienda alui ex obſtructione aut inteſtinorum vlceratione tormina, aut calculi cruciatus, aluum clyſteri eluendam ſuaſerit, & æger id genus ſubſidii ob pudorem detrectauerit: tum audires, quibus blanditiis medicus ille ſycophãta ægro ſubſcribat, vt ſe illi inſinuet, & ſaluberrimũ enematũ vſum velut paralyſeos, quæ horũ torminũ eſt pediſſequa, cauſa infamet, Quorũ vſus nõ apud Ægyptios modo, ſed Græcos & Arabes, certe in grauiſſimis morbis, fuit frequẽtiſſim⁹: & vnicũ nõ raro ſubſidiũ, ad qđ tãquã ad ſacram anchorã cõfugerẽt, nõ tantũ ad aluũ & ſimas epatis partes ac

Medicus qui non ſpõte occidit, criminis expers.

Plato lib. 9. de Legibus.

Præſtat incidere in prædones, quam in medicos indoctos.

Aurium & matricis clysteres, Gal. li. 5. Meth. & li. 1. de locis affectis.

renes obstructos expurgāda, sed etiam ad aures ex suppuratione vermibus scatentes, otenchytis, & ad vteros metrenchytis eluendos, ac ad vires corporis nutriendas, magnopere prodesse veteres medici agnouerunt. Si enim neruus aut villi ipsius gulæ ex defluxu catarrhi, aut frigidę potu, aut epidemiali putrefactione, aut narcoticis deglutitis, ita relaxati fuerint, vt æger cibum, iuscula, vel potum deglutire non potuerit, dic mihi quæso, qua ratione illi alimētum sufficies? At si ignoras, Auenzoar, ex Arabia medicus, nulli Arabum secundus, his verbis te docet: Rectus, inquit, & certus atque verax est ex præfatis causis gulæ paralysi affectos nutriendi modus, vt prius intestina cum clysteribus abstersiuis expurges, & vesicam capræ lacte, aut decocta ex tritico sorbitione, refertam, per cannulam argenteam eius collo alligatam, anuique insertam, manu coarctatam, totam exprimas: quod mutua successione per intestina vis vētriculi & intestinorum alimenti auida attractrix, ad stomachi fundum vsque alliciet. quippe si odor panis in furno tosti Democritum, donec thesmophorica Cereris festa paracta essent, superstitem conseruauit, & Demetrius Cydonius solius panis recentis a furno olfactu multorum dierum famem tolerauit: quis per clysterem iniecti lactis, vel ex tritico aut ptisano cremoris, si non substantiam, vel saltem vaporem, nutrire negabit? Atqui longe a veritatis scopo aberrant, qui

An alimentū corpori per clysteria suppeditari possit, AuenZoar li. 1. tract. 10. cap. 18.

De laryngis in peste putrefactione, Galen. lib. 5. Methodi.

Odore panis Democritus et Demetrius vixerūt: auctor Diog. Laert. et Arsenius Græcus in Apoph.

qui alimenti cremorem per clysterem iniectũ, ad stomachi fundum deferri, deriuari, aut attrahi posse negant: cum in epatis phlegmone, obstructione, aut scirrho, clysteribus epatis etiam sima & caua expurgentur. Vnde Galenus Archigenis cephalica medicamenta declaraturus, summopere laudat euacuationem, quæ per clysterem fit, nõ eo nomine tantum, quod excrementa, intestinis contenta efferat: sed etiam reuulsionis gratia, quod ea quæ ad caput efferrẽtur, subtus alui deiectione diuertat. Quod si tale enema paulo vigorosius fuerit (πολὺ γὰρ ἐν τοιούτῳ κλυστῆρι, τὸ τῆς ἀντισπάσεως ἐστὶ, πρὸς τὸ μὴ μόνα τὰ κατὰ τὴν γαστέρα, καὶ τὸ μεσήραιον ἐκκενοῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος: id est, In tali clysteri plurimum reuulsionis est, ad hoc, quod nõ solum ventriculum & meseræon euacuat, sed etiam sima epatis expurgat, si vires pharmaci iniecti, quas natura abhorret, epar subeunt) quis dubitabit, alimentorum facultates per aluum receptas, non æque, vel potius epar & stomachum subire? quum natura, & famelica præcordiorum viscera, eas maxime affectẽt. Vnum quodque alimentum etiam disiunctũ attrahere, agricolarum industria probat: qui ex agro plaustra frumento plena vecturi, ne quicquam furtim subduxisse deprehendatur, vasa fictilia aquis plena prope, vel in ipsum frumẽti aceruum statuunt, ex quibus attracto vel hausto humore, grana de aceruo subducti frumẽti tumorem & pondus recompensant: qua

Clysteria vẽtriculum meseræon, & epar alere, & purgare.

Gal. hæc libr. 2. de Cõp. med. approp. & lib. 13. Methodi.

De agricolarũ celandi frumentorum furtum industria & virtute vẽtriculi attractiua, hæc Gal. lib. 1. de viribus nat. c. 14

ſolertia agricolæ furtum ſuũ celant. Quũ igitur inanimata a radicib. ſuis auulſa, & de folliculis excuſſa, tã ſingulari virtute attractiua prædita ſint: q̃s niſi demẽs viſcera animatorũ ea carere credet? vt nõ de lactis aut ptiſſanæ cremore ꝑ clyſterẽ iniecto, de his ſuã attrahere, vel quaſi alimoniã ſugere poſſit? Vnde Corn. Celſus in cardiaca paſſione, ſi ventriculus nullis medicamẽtorũ ſubſidiis cibũ retinere poterit: Vltimũ, inquit, auxilium eſt, in aluũ ptiſſanæ vel alicæ cremorẽ ex inferiorib. partib. indere: ſidq̧dẽ id quoq; vires tuet̃. Neq; alienũ eſt, narib. quoq; æſtuãtis admouere q̃d reficiat. i. roſam & vinũ. Etſi Hipp. in pleuritide, poſt phlebotomiã tertio die locum affectum clyſteri expurgare iubeat, ſumpta tñ a loco affecto indicatione, p̃cipue vero in omnib. morbis & dolorib. q̧ infimi vẽtris viſcera, ventriculũ, epar, ſplenem, renes, veſicã, matricẽ & inteſtina affligunt, enemata cõpetere vident̃. Vnde Gal. ait, cũ partes ſuperi9 poſitæ laborãt, ꝑ ea quæ edunt̃ ac bibũtur: cum inferiores ꝑ id quod clyſteri infuſum eſt, curant̃: q̃n quidem eorũ q̃ bibuntur ac edũtur, vis, anteq̃ ad inferna defertur viſcera fathiſcit: q̃ vero infuſa ſunt, eorũ ſubſtantia omnino ad ieiunũ vſq; aſcendere nõ p̃ot: imo ſi admodũ nitaris, fortaſſe tenue tm̃ inteſtinũ contingẽt. Attamen cũ ventriculus præter naturã affectus eſt, coarctatis dolore inferne inteſtinis, vel lumbricorum glomere obſtructis, etiam ab infernis partib. aliquid aſſumere cogitur. Quippe

Cor. Celſus li. 3. cap. 19.

Hipp. hæc lib. 3. Reg. acut.

Quibus morbus competat clyſtere, Gal. libr. 5. & 13. Met. docet.

Iliacã paſſionem ex vermium complexu ortam Bononiæ vidi.

Quippe,vt Galen. refert, nonnullis clyſteres adeo aſcenderunt,vt vomitione redderentur: quemadmodum & ſtercus per letales voluulos,quos ab inteſtinorũ inuolucro,Græci εἰλέυς dicũt,& cholera ad inteſtinũ rectũ expulſa,cũ vel in conuiuio vel in foro ventrẽ exonerare dedecori ſit, inteſtini muſculo coarctato crebro ad ſuperna regurgitat, ventriculum rodit, &caput replet. Has ſtomachi inteſtinorumque a cholera roſiones, clyſteri lubrico, quod eam per aluum eiiciat,curare,recte Galen.docet.Quod vero clyſteres aſterſiui, ac reſtrictiui,ſiue conſolidatiui,ac ex ſeuo hircino defenſiui,dyſentericis multum opis afferant, clarius eſt quã ſcribi oporteat. At ſi colon flatu groſſo aut phlegmatis vitrei frigore cruciatu intolerabili,quem crebro extremorũ paralyſis excipit, diuellitur : ſi olea ſubtilioris ſubſtantiæ, quale ſabinũ eſt,in quo ruta aut ſemina cymini,dauci,aniſi,quæ flatus groſſos diſſipant,decocta fuerint,additis quę phlegma illud vitreum educere poſſunt,cũ clyſteri infuderis, patientem confeſtim ab huius doloris colici carnificina vindicabis.At eſt alius huic nõ diſſimilis renũ a calculo intolerabilis dolor, q ob cõmunia ſymptomata,ægre ab illo diſcernit:niſi quod coli cruciatus ob eius ſitũ, dextrũ latus potius quã ſiniſtrũ,ac diuerſa epigaſtrio ſubiecta loca,nõ raro ad ventriculum vſq; vag⁹, infeſtare ſolet. At renalis a calculo, vel arenulis, viſcoſo phlegmate velut calce agglutinatis,

Gal. lib. 6. de cau. Symp. teſtatur, clyſteres vomitu reiectos.

De roſione ventriculi & inteſtinorum a cholera, Gal. lib. 8. Therapeut.

Colici doloris cum clyſtere curatio.

Gal. libr. 12. The. & libr. 2. ad Glauc. li. 1. de loc. affect. & li. 6. ca. 2.

Cura calculi cũ clyſterib.

Signa colici & renalis doloris diſiunctiua, declarat Gal. libr. 6. de loc. affect. cap. 2. & 3.

dolor, circa lumbos fixus perſeuerat: a quibus, moto per vretheres poros lapillo, decliuis oblique ad pubem vergit. Eadem quippe vtriuſque affectus ſunt accidentia, & communia quoque remediorum ſubſidia: niſi quod in nephritide venæ ſectio plus, quam in coli dolore conferat, obſtructis quidem a phlegmate groſſo, tophis, calculo, aut arenularum ſaburra, renibus, cum per venas emulgentes a vena chyli, ſerum ſanguinis attrahere, & eam exonerare non poſſunt, eam eiusque ramos, qui renes ſepiunt, & ad crura vſque vergunt, & velut rami a ſtipite venæ chylis, velut a caudice arboris propagantur, repletione diſtendi, & vna cum arteriis ita coarctari, vnde & vis ſenſilis in crure ex affecti renis directo obtorpeat, vt ex doloris vehementia ac humorum affluxu ad minus alter renum phlegmone corripiatur. In qua diſpoſitione, præcipue ſi plethora aut laſſitudine corpus oneratum fuerit, venæ iuxta poplitem aut talum ſectione, nihil poteſt eſſe ſalubrius. Vnde Hippocrates: Vrinæ, inquir, ſtillicidium & mingendi difficultatem, venæ ſectio ſoluit. Incidere autem interiores oportet: verum nec has tantum, ſed etiam incubito, ſi inſignis affuerit repletio, internam incidere venam prodeſt. Proinde auctor libelli de Renum affectib. Sed, ait, neque ſanguinem, aut alium ſuccum plus æquo redundantem in corpore relinquere par eſt, ne inde multa renum vaſa diſtenta, plus doloris conci-

Gal. libr. 6. de loc. affec. c. 2.

De venæ ſectione in nephritide Hip. *li. 6. Aph. 36. & li. 7. Aphor. 48.*

concilient: Vena igitur, inquit Aëtius, cubiti propinq; manus in corpore ex repletione affecto secanda est, si virtus imbecillis fuerit: si valida, ea quæ in poplite est, aut iuxta malleolos, aperiatur. Ab hac etiam curam auspicari suadet Galenus, etiam ante purgationem: verum quum excretioni calculorum nihil æque obstet, quā venosi generis vasorum, quæ corpori & cauernis renum inseruntur, ac intestinorum a flatibus & cibariorum excrementis repletio, quibus & renes porique vretheres ita coarctantur, vt per eos lapis in vesicam protrudi non possit: nihil certe melius, quum locus affectus sit diaphragmati subiectus, quam intestina, quæ renes ambiunt, porisque vretheribus substernuntur clysteri lubrico admixto diureticorum decocto, & horum quæ flatus dissipant, eluere. ob id auctor libelli de Renum affectibus ipsissima Aëtii in curatione calculi, simia: Quippe ait, manifestum est, stercoris obseptione renes plerunque exasperari, vt compertum sit, enematis iniectione renalem dolorem esse mitigatum: vel quod ab ea euacuatione, ren aliquis non sit amplius compressus, vel quod ex stercore nulli postea flatus prodierint, qui in renes potuerint impingere, quibus ren distenderetur. & Aëtius: Ægrotantis, inquit, aluo per clysterem infundere oportet furfurum decoctum, caricarumque ac fœnigræci, & aristolochiæ: & si quidem decenter euacuentur, sinere: si vero non, etiā

Aëtius Serm. 2. cap. 5.

Methodus Hippocratis curandi & cognoscendi calculum renalem, ex lib. 6. Epidemiarum.

Purior & syncerior verborum Hippocratis versio.

bis aut tertium infundere. atque id maxime, si venę sectę vel purgationis auxilium sit relictũ. Et diuinus ille Hippocrates, excrementorum cibi euacuationem calculi dolorem sedare fatetur. & quoniam admirando compendio calculi signa pathognomica, ac vtriusque curæ, etiam præseruatiuæ, capitula cõplexus est, eius verba adscribere operæprecium esse duxi. ait enim in libris Epidemiarum: ἐς νεφρὸν ὀδύνη βαρεῖα, ὅταν πληρῶνται σίτου, ἐμέουσί τε φλέγμα. ὅταν δὲ πλεονάζωσιν αἱ ὀδύναι, ἰώδεα. καὶ ῥάους μὲν γίνονται. λύονται δὲ, ὅταν σιτίων κενωθῶσιν, ψάμμιά τε πυῤῥὰ ὑφίσταται, αἱματώδεά τε οὐρέουσι, νάρκη μηροῦ κατ' ἴξιν. ἑλληνίζειν οὐ ξυμφέρει, ἀλλὰ γυμνάζεσθαι, μὴ ἐμπίπλασθαι τοὺς νέους. ἐλλεβορίζειν, ἰγνύην τάμνειν, οὐρητικοῖς καθῆραι, λεπτῦναι, καὶ ἀπαλῦναι. id est, Si in renẽ dolor grauis, quando replentur ciborum excrementis, inciderit, vomunt pituitam: quando autem ingrauescunt dolores, æruginosa: & alleuiantur quidem. soluuntur autem, quando a cibariorum excrementis euacuantur, arenulæque fuluæ subsident, & cruenta mingunt: fœmoris e directo torpor. pergræcari, id est, desidem in crapula vitam agere, non prodest: sed exercitari, nec repleri sagina: iuuenes veratro purgare, venam poplitis incidere, ac diureticis purgare, extenuare, & emollire, confert. En diuinus Hippocrates, non modo iuuenes aut robustos, calculo renali affectos, elleboro purgare, humores viscosos, calculorum gluten incidere & extenuare, diætaque attenuante vti, aluumque lumbri-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

lumbricis anodynis emollire præcipit: ſed etiam eam a ciborum excrementis, ne his meatus vrinales & renes coarctentur, exonerare ſuadet. σῖτος apud Græcos, teſte Galeno & Heſychio, non modo ex fruméto & carne cibum, ſed etiam horum in prima digeſtione congeſta περιπλώματα ſignificat: quæ etiam in dolore coli per clyſterem eiecta, dolorem alleuiant: etiam non raro ſimul excreto vitreo phlegmate radicitus, vt Galeno contigit, radicitus extirpatur. Vnde Galenus: Quinetiam, inquit, colicorum cruciatus multo magis quam nephriticorum, lenientibus mitigantur clyſteribus. Quibus verbis non negat, clyſteres nephriticis prodeſſe: ſed colicos plus iuuare. vtriuſque affectus quoque eadem fere eſſe remedia, affirmat. Quare temeritatem illorum non ſatis admirari poſſum, qui rectam curandi calculum legem & methodum, veteribus probatam, abrogãt, & nouam errore plenam ſubſtituunt: quos certe ex lege & decreto Platonis, eorum qui iuſtas veterum leges euertunt, luere pœnas, æquum & fas eſſet. qui tamen præter antiquorum exemplum, iuniores medicos in curando renum calculo aſſidua clyſterium iniectione ægros excarnificare, impudenter aſſerunt: quum Aetius eos non ſemel, ſed bis atque iterum, etiam efficaciſſimos infundere iubeat. quos tamen, quamuis aluũ deiiciãt, lubricent, vretherasq; emolliant, & obſtructiones detergant: tamen eo nomine

Quid apud Hippocratem σῖτος.

Verba Galeni ex lib. 6. de Locis affect. cap. 2.

In eos qui clyſteres in calculi renalis cura auerſantur.

Decretũ Platonis hoc habes in lib. 5. de Republica, & lib. 9. de Legib.

noxios testantur, quod intestina repleant, & vrinales meatus coarctent, quominus calculus excerni possit. At quandoquidem inanitio & euacuatio, & repletio, ex diametro pugnant: dic quæso mihi, qua ratione noxia enemata, quæ intestina a fecibus expurgant, flatus dissipāt, detergunt, & vretheras ipsis incumbentes colis, mulcebri suo vapore emolliant, vrinamque proritent, ea replere, coarctari, & calculi exitum remorari possunt? & eris mihi magnus Apollo. At quod ea intra aluum iniecta, triduū substitisse causaris; nescio quam vere; huius culpam non vsui clysterium, sed medicorum imperitiæ te impingere oportet; qui ea satis efficacia non composuerint. Atqui quum ingenui sit, & docti viri, errorem suum fateri, quod nec Hippocratem facere puduit: si palinodiā cecineris, hæc & plura, vt nostro & veritatis amico, tibi condonabimus. Itaque illud quoque, velut huius epistolę auctariū, addere placuit, de saluberrimo clysterium vsu: Oborto in sede interna, vel intestino recto, tumore phlegmonode, Galenum medicamenti diachalcitheos Phœnicei pondo, selibra olei rhodini liquefactum, cum vesica suilla, cui cornea fistula alligata fuerat, iniecisse. Qua te quoque, si opus fuerit, malim vti, quam illis ex ære conflatis tubulis, quibus cum flatus copia plus ingeritur: & quam ex bubulo corio sacco, qui manibus non æque, ac vesica porci aut bouis, est, contrectabilis. Adde quod exactius exprimitur,

Veteres vesica cornui alligata ad clysteris vsum vtebātur. Gal. li. 5. Methodi, & lib. 2. Compos. medic. gen.

mitur,& flatum cõceptum,si subter arcte cõstrinxeris,emittere poteris:id quod in syringa ænea commode fieri non potest. Vale.

De pityocampis, picearum erucis. Epist. LXXXI.

NOn temere quidem, optime Lysander, fœda illa erucarum, quas Græci κάμπας vocant,copia,vos Palatinos,Hercyniæ Bohemorum syluæ accolas,terruit: quæ non olera, sed vniuersas picei generis arbores, ita depascunt,suaque virulentia inficiunt, vt amœnissima abietum pinorumque nemora, quæ fabris vestris præcipuam ad ædificia & carbones materiem suppeditabant, penitus marcescant:non temere inquam animos incolarum perculit. Nam huiusmodi virulenta insectorum reptilium ac volucrium genera, vel ob pestiferi aëris putrilaginem, aut ob irati nostrisque peccatis offensi numinis vindictam ingrauescere solent. Sic enim cum Ægyptii ac Pharao obstinacia contumax, mandata Dei Israel per Mosen illis denũciata,capessere nollent, fœda horum colluuie & tabe contumaces afflixit,& protriuit.quippe post aquas Nili, virga Aaronis in cruorem versas,siti ardentib. grauiora afferentes pœnarum remedia,quam pœnas:post horridos ranarum,domos & cubilia penusque esculentorum polluentium squalores,quarum interitu teter pestilensque odor omnem cœli tractum contagiosa tabis

Plagæ Ægyptiorum decem, habetur Exodi 7. 8. 9 & vltra. Ioseph. lib. 2. ca. 10 Oros. libr. 1. cap. 10.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

lue infecerat: post phthiriasim pediculorum, post vesicas efferuescẽtes, vlceraq; tabe manãtia, & vt ipsi dicere maluerunt, scabiem ac vitiliginem totis corporibus erumpentem: subsequuti sunt, de culicum genere igniti σκνῖπες, quos corrupte Siniphes appellant, vna cum muscis caninis, toto sese aere vibrantes: ineuitabili ictu & morsu tam grauia tormenta, quã turpia inferẽtes. ἔστι γὰρ ὁ σκνὶψ, ait Suidas, ζῶον μικρὸν, ξυλοφάγον, id est: Est enim scnips volucre animalculum, ligna arrodens. Deiecta quoque cũ his grando de cœlo est, ad id temporis agricolis inexperta, quæ sata, segetes, arbores, omne pecus miserabili strage protriuit. Cæterũ quicquid illa cœlestis clades in agris reliqui fecerat, subsecuta locustarum nubes, præter fidem ingens, totum id quod virebat depauit. Atqui hæc nefanda mala & prodigia, anno ante vrbem conditam octingentesimoquinto, Ægyptiis acciderunt. Verum pręstat recentiora in memoriam reuocare. Ab eo, quo ista meditamur anno LXXIII locustæ sturnatim in Italiam aduolantes, circa Brixiam & Mantuã omnia terræ germina, sua inexplebili voracitate radicitus deuastarunt: quas ingens & immanis subsecuta pestis, plus quã quinquaginta hominum millia interemit. Quin neque illud te latebit, me natu longe maiorem, Lysander, quod elapsis iam vigintiquatuor annis, ex Thracia immensa locustarum nubes in Poloniam, Vngariam, & Germaniæ vltra limites, aduo-

De Scnipse si, hæc Suidas ac Greg. Naziãz in suis carminibus.

De fœda locustarum calamitate Eus. in Chronicis, & Pli. libr. 9. & passim toto opere.

aduolauit: quæ non fruges tantum, ſed & olera, & quicquid in pratis virebat, & agris, præter vites, depaſcebat: ob idque crudelis (vt plerique diuinabãt) futuri Turcarum exercitus ꝓdigia, & portenta. Nec eos fefellit præſagium. nam altero anno ſtatim Viennæ obſidio, Vngariæ deuaſtatio, & ex Anglia ac Britannia febris illa ſudore exitialis, ad nos deuoluta eſt: non tantum arborum, ſed etiam peſtifera hominum pernicies, ex aeris putredine & intemperie concepta. Nam, vt Theophraſtus refert, ſummatim morbi omnibus ſeminibus ob alimenti cœlique intemperiem eueniunt: videlicet, cum plus minusve alimenti præbetur, aut aer immodice humidus ſiccusve eſt, vel etiam non tempeſtiue humeſcit: cum prius quã ſiccata fuerint, dies feruidi acceſſerint. tum enim humor ſiccitate aeris ambientis concluſus, effundi nequit, putreſcitque, ac vermes procreat. quippe natura vbique animal gignit, modo calor cum humiditate ratione debita coeat. In Mileto (idem Theophraſtus ait) oleas, cum florẽt, erucæ erodũt, aliæ frondẽ, aliæ florẽ, genere diuerſæ. itaq; arbores diſpoliãt. Naſcunt tẽpore auſtrino, & vento. Si vero acrior æſtus inſecut⁹ fuerit, diſrumpuntur omnes, & intereunt. Sed enim alibi quoq; idem refert, pinum plus quã abietẽ, corrodi a teredine poſſe. hanc enim eſſe amaram, pinum vero nonnihil dulcedinis participare: eoq; magis, quo fuerit tæda refertior. Vnde erucæ, quæ in pinis aut

Theophraſt. de cau. plan. libr. 3. cap. 27. & de hiſtor. plãt. li. 4. cap. 17.

De erucis in Mileto, Theophraſt. de hiſt. plant. libr. 4. cap. 16. & de cauſis libr. 5. cap. 14.

Pityocampæ in pinis & piceis naſcuntur, Plin. libr. 29. cap. 4. & lib. 23. cap. 2. & 4. ac libr. 28. cap. 9.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

piceis intra corticem naſcuntur, quarum virulenta roſione arbores marceſcunt, Græcis πιτυοκάμπαι dicuntur, de quibus Plin. Eadem, inquit, quæ cantharidibus, vis pityocampis quoque, in picea naſcentibus eademq; bupreſti. ſimiliterque in olla linteolo obducta, ne excidant, & ſuper aceti euaporationem ſuſpēſæ præparantur, efficaciſſimæ ad lepras lichenasq; dicuntur: menſes vrinamque cient. quas ideo Hippoc. etiam hydropicis dabat. & Gal. πιτυοκάμπαι, ait, πιτύος εἰσὶ κανθαρίδες, ἐκπυρήσεως δυνάμεως. quarū exitiale virus Aëtius ex Dioſcoride ita deſcribit: Picearum eruca pota, ſtatim dolor circa os & palatum oboritur, & vehemens linguæ inflammatio; ſtomachi, alui, ac inteſtinorum afflictio fortis, cum ſenſili circa interna viſcera pruritu, corpus vniuerſum æſtuat, & ſtomachus cibum faſtidit: quibus eiſdem auxiliis, quibus cantharidibus deuoratis, opem ferimus. Proprie autem illis ſubuenit oleum ex cottoneis, melinū, pro ſimplici oleo exhibitum, & vomitu reiectum. Quibus etiam, auctore Plinio, ſapa ac lac bubulum hauſtum magnopere confert. Verum, ô Lyſander, non alexipharmaca quæris forſan: ſed quibus hæc peſtifera lues, veſtri fundi ac nemorum calamitas arceatur, & intereat. Itaque cū his Palatinatus terris, in quibus primum medicinam profeſſus ſum, ex animo bene conſultum velim, & quū hæc noſtro ſeculo ſit non viſa vel experta prius pityocam-

De picearum erucis, hæc Aëtius lib. 13. ca. 51. Gal. li. 10. de Sim. med. Dioſ. lib. 2. ca. 53. & li. 6. ca. 2. Paul. lib. 5. cap. 34.

camparum pernicies, quicquid remediorum ex Græcorum Latinorumq; primæ claſſis auctorum lectione exploratum habeo, ea qua acceperim fide, libens communicabo. Quũq; ratione naturali non careat, de his periculum facere poteris, non modo ſi olera, verum & arbores infeſtauerint. Campas, inquit Palladius, fertur euincere, qui faſciculos allii, ſine capitib. per horti omne ſpacium comburens, nidorem locis pluribus excitarit. Si vero vitibus voluerimus conſulere, allio trito falces putatoriæ inungantur. Naſci quoq; prohibētur, inquit, ſi circum arborum vel vitium crura bitumen, aſphaltum, & ſulphur incendas. & Cōſtantinus Cæſar ex Aphricano in ſuo Geoponico inquit: διαφθαρήσονται σκώληκες, οἱ ταῖς ἀμπέλοις ἐνοχλοῦντες, ἢ ἐννοσσεύοντες τοῦ μέρους τοῦ ἀμπελῶνος, βολβίτων καπνισθέντων κατὰ ἄνεμον. οἱ δὲ χαλβάνην, ἢ κέρας ἐλάφειον, ἢ ὄνυχας αἰγείους, ἢ ἐλέφαντος πρίσμα, ἢ κρίνου ῥίζαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι θυμιάσαντες, ἀπήλασαν αὐτόθεν τὰ θηρία. id eſt, Deſtruũtur vermes, vites infeſtantes, aut in aliqua parte vineæ ad fœtũ incubantes, ſi quis ſtercora boum aduerſus ventum ſuffumigant, aut galbanum, vel cornu ceruinum, aut caprarum vngulas, aut eboris limaturam, vel lilii radicem, bulbum, in vinea ſuffiunt: inde nanque venenatas expellũt beſtias. Didymus in Georgicis ait: Si nudatas arboris radices colũbarum ſtercore illeueris, arbor vermib. nõ infeſtabitur: pariter ſi truncus vel caudex ſtercore ſuillo in aſinæ vrina

De campis & allio, hæc Pallad. de re ruſt. lib. 1. tit. 35. ex Africano & Democrito

Conſtan. lib. 5. Geopo. & lib. 10. ac. 12. eadem & plura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

macerato, illita fuerit, caudex a vermibus & erucis illibatus durabit. Est & aliud contra olerum erucas impudicum & obscœnum Democriti præstigium potius, quam remedium: cuius veritatem, nisi in Noricorum terris experientia approbasset, certe id referre puderet, quod grauis rei agrariæ scriptor Columella carmine celebrauit. Iubet Democritus, mulierem, dum menstruis purgatur, vnica tantũ veste indutam, ac discinctá, passis capitis discooperti capillis, ac nudis pedibus ter areolas, & sepem horti perlustrare: quo facto, tandem per medium horti si egrediatur, tum instar imbris de oleribus derepente erucas decidere, & emori. Vnde Columella ait:

Mulieris mẽstruatæ lustratione campas enecari, Colu. in fine libri 11. & 12. Pallad. libr. 1. cap. 35. Constantinus prope finem lib. 12.

At si nulla valet medicina repellere pestem,
Dardaniæ veniunt artes, nudataque plantas
Fœmina, quæ iustis tum demum operata iuuentæ
Legibus, obscœno manat pudibunda cruore,
Sed resoluta sinus, resoluto mœsta capillo
Ter circum areolas, & sepem ducitur horti:
Quæ cum lustrauit gradiens (mirabile visu)
Non aliter quam decussa pluit arbore nimb⁹,
Vel teretis mali, vel tectæ cortice glandis,
Voluitur ad terram distorto corpore campe.

Si hoc terribilis mulieris velut Erinnys habitu erucarum fœda in hortis, oleribus ac arboribus impuritas expiari posset, tum certe res salua esset. Sed cũ nulla credibilis & naturalis subsit ratio, mihi ex galbano, asphalti bitumine,

ne, ſulphure, & ceruino cornu, ac allio ſuffumigia magis approbantur: quæ etiam tuto, a vẽti flatu auerſus, experiri poteris. Adde, quod graues non vulgaris experientiæ auctores tradunt, culices, cimices, formicas, pulices, locuſtas, pediculos, blattas, & erucas, ac vnumquodque id generis inſectorum, fumo ac nidore ignis quo cremantur, expelli. Squillæ quoque phyluræ combuſtæ, aut iuxta vites aut arbores ſquilla conſita, ſui odoris acredine noxia plantis & arboribus inſecta fugat. Vale: Deumque ſupplex precare, vt hanc quam erucæ portendunt, irati ob delicta noſtra ſui numinis vindictam, miſericors & benignus nobis condonare, & a veſtra regione amoliri velit.

De recta, lvxata instavrandi methodo.

Epiſt. LXXXII.

De Heidelberga, mi Pãdulphe, ad thermas Badenſes, quas olim Marcus Aurelius Antoninus cõdidit, & poſtea Carolus quartus ſuæ nomenclaturæ Imperator inſtaurauit, profecturus, cum parũ a recto itinere verſus pagum *Kyrloch* diuertiſſes: omnes tibi obuios, quos de recto itineris cõpendio percõctatus fuiſſes, vel luxata coxendice, vel diſtortis talis loripedes claudicaſſe, ſcribis. Quũ vero chirurgos ẽt, inſtaurandi luxata peritos (quos Græci ἐνεμβόλυς appellant) hunc pagum incolere accepiſſes, *Thermarum Badenſium origo.*

Ii 4

admiratus quoque e proximis villis claudicantium multitudinem, quid causæ subesse arbitrer, a me sciscitaris. Non enim illic esse Lemnum, Ægei maris insulam, in quam Iuno Vulcanum (qui inde claudus esse factus traditur) præcipitasset: quum pagus hic multis millibus passuum sit Rheno quam Ægeo mari vicinior. Causam itaque tibi eius rei petenti, reddere haud pigebit. Nosti quidem ex Hipp. assertione, quosdã claudos nasci: alios vero ex morbo arthritide, aut alio morbi dolore, casu a p̃cipiti loco, aut ex palæstræ lucta, aut quauis alia violenta concussione luxatos: plures vero vt Galenus refert, ob chirurgicorum imperitiam claudicare, qui rectam veterum instaurandi luxata methodum penitus ignorant. De quorum secta, huius pagi euembolos paucis tibi ostendam. Recta quippe luxata reducendi methodus quatuor habet scopos. Primus, vt membra de suo sinu elapsa ante inflammationem, quantum natura neruorum ac tendinum fert, modo solis manib. aut loris, vel chiromactris iniectis, aut glossocomio, siue aliis machinis, leniter distenta, in suum pristinum acetabulum reponantur, cum minori, quantum fieri potest, dolore. Enimuero si pars luxata dolore intenso afflicta, phlegmone occupetur, aut congenita neruorum tendinumque duricies obstiterit, si membrum sic affectũ distensione lacessiueris temere, incrudescente dolore (vt Gal. ait) tali distensione,

Vulcanus claudus natus. Claudicantium variæ causæ.

Gal. & Hippoc. lib. de Articulis.

Rectæ luxata instaurandi Methodi tres scopi.

Pericula prauæ instaurãdi ossa methodi: Galen. libr. 3. de medic. vulnerum officio.

φλεγ-

φλεγμονὰς ἐξ ὑστέρου καὶ πυρετοὺς καὶ σπασμοὺς, ἐνίοτε καὶ παραλύσεις ἐπιφέρεις, καὶ παραφροσύνας. Proinde Hippocrates, & post eum Cor. Celsus: Quicquid, inquit, loco suo motum est, ante inflãmationem reponendum est, si illa iam præoccupauit, dum conquiescat, haudquaquam lacessendum est. ybi finita, tentandum est, in his membris, quę id patiuntur. Oportet autem inflammationem ipsam, atq; dolorẽ leuare lana succida ex hydreleo, id est aqua & oleo moderate calido, acetiq; momento supimposita, febrisq; rationem in victu habere quam maximam. At isti, si diis placet, chirurgi, nec q̃d sit phlegmõ, aut febris, nec vllum reponendi luxata organum norunt, quo leni tensionis moderamine elocata, sine doloris exacerbatione reponerent. Alter vero & ordine secũdus scopus exigit, vt membrum instauratum in sinu articuli quiescere sinas, donec firmatum in eo probe coaluerit. id vero effeceris, si rosaceo Mesuæ perfecto, aut quod primas certe obtinet, vnguento nostro de alabastro illeueris, & pannũ lineum, vsu emollitum, lenem, rhodino quoq; delibutũ, applicueris. Deinde si splenia ex stupa ab acerib. purgata, aut multiplici panno cõsarcinata, ouorum cãdido imbuta, apposueris. Postremo fasciis posca vel vino madidis, primum circa articulum, aut etiam ossis fracturam iniectis, pro membri habitu latis aut oblongis, non nimis arcte, nec plus æquo laxe deligaueris. Quin etiam si necessitas postulat,

Hippocr. de Articulis. & Corn. Celsus. lib. 8. cap. 11. & 10.

Alter instaurationis scopus.

post quartum vel quintũ diem, ferulas ex corio bubulo vel suillo, aut tenuioribus assulis faginis, quibus pannifices impositis pannos sub prelo applanant, recte applicato. Sic igitur membro deligato, & ad quietem schemate, figura naturali, doloris maxime experte, secundum villorum & musculorum rectitudinem situato, quiescere sinas: nec ante septimum aut decimum diem religabis, nisi prauum aliquod symptoma pruritus intolerabilis, aut phlegmõ ex dolore, aut quauis alia occasione inciderit. Vnde Hippoc. inquit, ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων τε καὶ κατηγμάτων, ὡς ἰθυτάτας καταστάσιας ποιέεσθαι. αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις. id est, Oportet medicum luxatorum ac fractorum situs ac status quam directissimos facere, secũdum naturalem membri statum: ipsa enim natura iustissima est. Vnde Gal. ibidem ait: Duo sunt scopi, quibus naturalis membri læsi figura, σχῆμα Græcis, aut situs, exploratur: indolentia, quæ experientia exploratur (naturalis enim membri situs, doloris est præcipue expers) alter, rectitudo situs partium membri. hanc ex Anatomia addiscimus: quam nec norunt, nec aliter viderunt, quam dum lanius porcum mactat, aut Iudæus suum extenterat vitulum. Scite mehercule Hippocrates ait: Circa omnes articulorum repositiones attenuare oportet, ac fame macerare, vsque ad septimum diem, & si inflammatio inciderit, frequentius soluere: sin minus, rarius. quietem vero semper habere oportet afflictum

Quis rectus ossis fracti aut reducti situs.

Hippoc. lib. 1. de Fracturis.

Duo scopi situs membrorum.

Iudæorum anatomia.

Victus luxatarum ex lib. Hippocrat. de Articulis.

afflictum articulum, & quam optime figuratum positum esse. At nostri de genere paganorum chirurgici, membra instaurata nec vnum diem quiescere sinunt: sed quotidianis concussionibus ea diuellunt, ac ita distorquent, vt de suis acetabulis non raro iterum excidant, nouusque incrudescat dolor. vnde membrum ex humorum alluuio phlegmone, patiens vero cõuulsione corripiatur, tam crebra quidem distentione & violenta vulsione: præcipue in macilentis & duris siccisque corporibus, vt Galenus ait, σπῶνται καὶ ἀπορηγνῶνται μυῶν ϗ νευρῶν ἶνες: id est, Diuelluntur & franguntur musculorum & neruorum villi, aut fibræ: vnde cum febre inflammationes, deliria, spasmi, & paralyses coincidunt, quæ patientem interimunt. Recte igitur Hippocrates, vt alia omnia, de fracturis ossium, hanc per vectes commotionem & extensionem eadem die aut secunda fieri suadet, non autem tertia: minime vero quarta, aut quinta. Nam si etiam his diebus non reponas, sed alia molestia luxata lacessas, inflammationes induces. Qui vero, ait Hippocrates, tertia aut quarta die deligantes premunt artus, aut fracturas extendunt: hi in re adeo multi ac magni momenti imprudenter agunt: minime enim iis diebus omnia vulnera mouere oportet. Et vt vno verbo dicam, etiam omnia cum specillis scrutinia euitare conuenit, & singula quib⁹ vulnera lacessuntur. In vniuersum enim

Gal. lib. 3. de Medici vulnerar. officio.

Violentæ instaurationis pericula.

Dies & tempus instaurãdi luxata.

Hippoc. lib. 3. de fracturis.

tertia & quarta dies incrudeſcentias pariunt: quæ ad inflammationes, ſordiciem & febres deueniunt. Hæc ſane, inquit, res adeo magni momenti, vt ſi qua alia, eſt, vt nō ſolum obſeruetur in vulnerum, ſed etiā aliorū morborum cura, quos etiam vlcera eſſe forſan quiſpiam dixerit. At finita inflammatione, ſedatoq; dolore, frictionem adhibere membro affecto, Corn. Celſus nō diſſuadet: ac tum vti cibis bonis, ac vino modice, iamq; ad vſus ſuos membrum ꝓmouere. motus enim vt in dolore peſtifer eſt, ſic alias ſaluberrimus corpori & mēbro exiſtit. Nam vt Hippocrates lib. de Medici vulnerarij officio ait, χρῆσις κρατιώει, ἀργίη δὲ τήκει: id eſt, Vſus roborat, ocium extenuat. Proinde venerādus ille medicorum parens, in libro de Articulis primo: Articulum, ait, commouere oportet, non vi, ſed in tantum vt dolore vacet. conſiſtūt enim quædam in plurimo, alia in minore tempore. Vbi Galen. fidus eius interpres: Hac, ait, doloris experte commotione in declinatione phlegmonis nihil eſt vtilius: reſoluit enim humoris affluxi reliquias, & articuli mucores liquefacit, quib. articulus inuiſcatus, immobilis conſiſteret, quod Græci ἀγκυλοῦσθαι dicūt. Merito igitur id Hippocratis præceptum, tertius & vltimus curādæ luxata methodi ſcopus conſtituitur, vt membro luxato in ſuam ſedem reducto, confirmatoq;, & conuenienti ſchemate locato, id ab humorū affluxu & dolore ac inflāmatione vindices. quod facile aſſequeris,

Morbi ſunt vlcera, Galē. de inæquali temper.

Verba Corn. Celſ. ex lib. 8. cap. 11.

Exercitium roborat: Hippocr. lib. 3. de Medici vulnerarij officio.

Laudatur Articuli inſtaur. exercitium.

Tertius inſtaurationis ſcopus.

Epilogus dictorum.

A phlegmone & affluxu humoris præſeruatio.

queris, ſi quę roborant & repellunt ſtiptica applicueris, ac ſobriam & tenuẽ victus rationem principio indixeris, venamque reuulſionis gratia ſecueris, & aluum leni pharmaco ſubduxeris, ac aromata, & idgenus quæ ſanguinem inflammant, prohibueris: tum fluxiones a particula affecta facile depelles. Et cum hæc expediueris ſingula, poſtremo reliquũ erit, & præter hoc nil aliud, quam vt membrum opportunis exercitiis accommodes, illique priſtinum robur reſtituas. At illi plus æquo audaces, ſcelerati de gente ruſticorum euemboli, temerario vulgi applauſu, procerumque quorundam ſuffragio, qui doctis eruditionis honorem inuident, elati: totum rationalis diuini Hippocratis methodi ordinem euertunt. Nam membra forte fortuna repoſita, nondum confirmata, necdum ſedato dolore aut phlegmone reſoluta, miſeris carnificum modis, & quotidianis diſtorſionibus, ne dicam torturis, exercẽt: nec ægrotorum (quam vnicam laudem nobiles illis tribuunt) miſerentur: verum ſi quis natura delicatior ſæuas illorum manus inciderit, qui hæc chirurgicorum tormenta expaueſcit, cum illo obiter luctantur, proſtratum in terram, membrorumque torſionibus exanimatum fere, pudet dicere quam obſcœnis ſcommatibus ægro illudãt. Certe Deo naturaque nil iuſtius, qui tales euembolos, ne dicam tyrannos, literarũ oſoribus reliquit. Nec Nemeſis iuſte in illorum patruo vindictæ oblita fuit, quem claudi-

Chirurgicorũ audacia, faſtus & tyrãnis.

cantem perpetuo, omnibus ludibrio exposuit: vt eius exemplo quisq; admonitus, hęc sibiipsis artis subsidia præstare non posse agnosceret, quæ in alienorum corpore temere experiri auderent. Vale, mi Pandulphe: ac faxit Deus, ne quisquam illorũ manus incidat, nisi qui doctis medicis male affecti sunt, & honorem ipsis inuident.

DE DIFFERENTIIS SIGNORVM, *quibus medici morbos discernunt & futura præsagiunt.* *Epist.* LXXXIII.

MVSSITANT, & vt audio obmurmurant quoque, barbari & scelerati illi in re medica impostores, quod delirũ ac plane temerariũ eorũ in discernẽdis morbis ex vrina iudiciũ damnauerim. quorũ, mi Andrea, calumnias ne gry quidẽ fecerim. Nã qui prodesse nõ queũt, quomodo obesse possint, nõ video. Perinde ac ignorata morbi constitutione, quid medicus in cura morborum præstare poterit, nõ intelligo. Ob id veteres non ex lotio tãtũ, sed ex signis ac indiciis pathognomonicis, vniuersaq; symptomatum morbi syndrome, causam & substantiã morbi, a quibus remediorum indicationes acciperẽt, summo studio & obseruatione scrutati sunt: ipsamque medicinã primario diuiserunt in Therapeuticã, cuius communissimus scopus est, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, Contraria contrariorum medicamenta: & in Diagnosticam, cuius primarius scop⁹ est, Sana a similib. ægra a dissi-

Gry sordes sub vnguibus cõtentæ.

Signorum & indiciorũ different. Galen. prope finem 3. lib. Prognost.

Primaria medic. diuisio. Gal. lib. 1. de officio chirurgi.

Medicina Diagnostica.

a dissimilib. sanis discernere. quę medicinę pręstãtior pars, lõgo interuallo Therapeuticã pręcedit, quæ sine Diagnostica nullius frugi est, aut vsus. Et quia morborũ exactã per signa pathognomonica, cuilibet morbo peculiaria, & symptomatũ coincidentias, quas empirici συνδρομὰς vocabant (ἁι δέ τινές εἰσι συμπτωμάτων ἀθροίσματα, quæ erãt accidentiũ aut casuũ morbi per obseruationẽ collectiones) cognitionẽ tradebat, eam tandẽ iuniores σημειωτικὴν appellarũt. Ob id merito quispiã admirabitur Galenũ illũ polyhistorem, qui præter ducẽtos & quinquaginta libros, quos de variis disciplinis cõdidit, de aliis vero singulis medicinæ partib. supra quadringẽtos ediderit, easq; ad vnum oẽs rationali methodo expediuerit: quod hanc solã pręstantiorẽ medicinę partem διαγνωστικὴν, nulla exacta methodo excoluerit: sed tãtũ passim, præcipue in libello de Artis cõstitutione, ei⁹ semina sparserit. Attamen Auicẽna, Rasis, & alii de Arabũ schola medici, & posteriores de classe Gręcorũ, Paulus Æginas, Aëtius, Actuarius, & Alexãder Trallianus (quẽ Mesue iatron appellat) veteres empericos imitati, signorum & accidentium syndromen in singula morborum capitula cõgesserũt: sed adeo indistincte, vt quod illorum sit pathognomonicũ, aut epiphænomenum, aut synedreuomenum, alterũ ab altero discernere non possis: vt illorum medicinam diagnosticã recte quispiã confusum Democriti chaos dixerit. Adde ꝙ nec doceãt, quod morbi signũ

De syndrome empiricorum lib. de officio chirur. de cõstitut. artis. et paßim alibi Galen.

Medicina semeotica.

Galen. polyhistor.

Galenũ Diagnosticen method. non absoluisse.

Arabes & Græci symptomatũ syndromen indistincte cõscribunt in suis practicis.

Medicorum vrinariorum impudentia.

vel indicium viribus alteri præponderet. Verum his longe ineptiores nostri seculi in Germania quidam logiatri, qui, ac si omnia morborum signa in vrina elucescerent, ex solius lotii inspectione de morbi substantia, patientis salute vel interitu, ob triobolaris scorti salarium temere pronunciare (nugari rectius dixissem) non erubescunt. Vt igitur illorum impudentia omnibus innotescat, pauca de signorum differentiis huic epistolę inserere constitui: in iis me doctioribus, quibus hæc absoluta tractare methodo vacet, ansam præbeam: quam & ego, si plus ocii nactus fuero, ob ægrorum salutem, libens apprehendam: vt tandem semel hoc flagitium ex temerario de morbis vrinæ iudicio, facinus certe flagris dignum, ex medicorum palæstra eliminetur, & recta curandi iudicandique morbos methodus instituatur. Atqui cum apud philosophos, tum apud medicos omnes in confesso est, effectus & accidentia suá prodere & indicare causam. Constat quoque, symptomata esse morborum διαθέσεως, effectus. Nemo igitur inficiari poterit, symptomata (de quorum numero sunt actiones læsæ, & quædam essentialiter inhærētia inseparabilia) morbos, & locum affectum quoque, velut eorum domicilium & nosocomium, cui applicari & accommodari debent remedia, indicare. Symptomatum vero quædam Græcis dicuntur epiphænomena, siue συνεδρεύοντα: alia vero pathognomonica, quæ ex essentialiter inhærentibus

Effectus suas indicare causas.

Morbi diathesis symptomatum causa.

Signorum diuisionē Gal. de artis const. lib. 1. Aphor. 12. & lib. 4. reg. acut.

ac

ac ſimul cum morbi cōſtitutione orta, cum ea quoque diſpereunt. Hæc ſunt inſeparabilia & certa morborum indicia, quorum ſyndrome morbi ſpeciem rectius ac verius omni loco indicat. Sic febris continua cum dolore lateris pungitiuo, ac tuſſi anhela, cum ſimul & quaſi vna irruunt, pleuritida morbum indicant. Alia vero quæ deinceps ſuccedunt accidentia, epiphænomena aut ſynedreuonta dicta, quaſi morbi aſſeſſores, cui neque neceſſario aut inſeparabiliter cohærent, nec vna oriuntur, ſed vt plurimum aut raro vel ἀμφιδόξως, id eſt ancipiti ratione morbo aſſident, nec ſubſtantiam illius conſtituunt, ſed proprias morborum differentias faciunt: vt in pleuritide ſputum cruētum vel citrinum, dolor ad furculam, vel ad diaphragmatis inferna protenſus, vigilia, delirium, ſomniorum ſpectra. Hæc ſane accidentia epiphænomena dicta, vel morbi differentiam, aut illius ἐπιείκειαν, id eſt manſuetudinem, aut κακοήθειαν, id eſt prauitatem indicant. Oportet certe in tali ſymptomatum ſyndrome medicū ſingulorum ſymptomatum vires æqua lance ponderare, & lethalia cum ſalubribus acri iudicio expendere. Si enim pernicioſa vel viribus aut copia, ſalutaria & naturæ vires ſuperauerint, tum periculum mortis non longe aberit: & viciſſim, ſi ſalutaria pernicioſis potentiora extiterint, tum æger iam fere Scyllam & Charybdim eluctatus, in criſis impetu ſaluus, in portu nauigabit. idq; eo certius, ſi inter hæc

Epiphænomena, vt in locis hic allegatis.

Symptomata ſynedreuōta, aſſidētia morbo.

Medici docti officium in diſcernendis ſymptomatis.

Signorum diuiſio, Gal. li. 1. Aphor 12. lib. 3. Prognoſt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

perfecta concoctionis signa affuerint. De numero vero talium signorum, aliqua sunt decretoria aut iudiciaria, alia concoctionis aut cruditatis indicia, alia salutis aut mortis indicatiua. Signa vero concoctionis, finito morbi principio, & eius humore per calorem naturalem probe concocto, & a putridis sequestrato, in augmento vel morbi vigore in vrina, sputo, & apostematum suppuratione quoque, digestioni, quæ in venoso vasorum genere fit, simillima, & aliis excrementis apparent: nempe cuiusque partis in corpore & humorum excrementa, quæ sunt concoctionis perittomata, & reliquiæ, eam quæ illis inest dispositionem ostendũt: si quidem cocta fuerint, sanam: si cruda, ægram arguunt. Vnde in ægritudinibus pectoris, & spirationis instrumentis, sputum album, lene, æquali consistentia concretum, semper est salubre concoctionis signum. Si vero nihil expuitur, integram ostendit cruditatem: si vero sincerum, aquosum, tenue, liuidum, ærugini simile sputum eructatur, non cruditatem modo morbi, sed etiam perniciem minatur. At vrina, secundæ digestionis excrementum, quæ in venoso genere vasorum, visceribus, epate & pręcordiis fit, dum hæc febre, phlegmone, scirrho, aut intemperatura quauis oblæsa fuerint, certus est cruditatis aut concoctionis index. Quipe si hæc colore, & substantia sanorum vrinis fuerit simillima, hypostasim albam, lenem, puri exacte concocto similem habuerit,

Signorum cõcoctionis descriptio.

Excrementa suarum partium dispositionem indicant. Gal. li. 1. de crisi.

Signa concoctionis in morbis pectoralibus.

In morbis mẽbrorũ naturalium & febrium concoctionis signa.

Vrinæ digestæ & crudæ descriptio.

In quib. morbis vrina indicet morbũ, & concoctionem morbi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

habuerit, hæc non modo concoctionem morbi præcipue in febribus, sed etiam virtutes naturales esse viribus morbi longe potentiores, easq; in crisis conflictu victoriam obtenturas, vere testatur. At ea ratione non est vrina signũ pathognomonicum: sed concoctionis vel cruditatis in febribus, & morbis viscerum, præcordiorum, signum obseruatione penitus necessarium. Proinde Galen. in Prædictionibus Hippocratis cõcedit, vrinam, diathesim, id est morbum partium epatis, ac renum, & vesicæ, ac sanguinem continentium vasorum, ac virtutis naturalis humores generantis robur & imbecillitatem indicare: at cerebri, pulmonis, matricis & neruorũ, affectuum alia esse signa pathognomonica affirmat. Nec tamen quispiam temere assereret, vrinam esse quorundam morborum, membrorum per quæ labitur, indicẽ, non primaria ratione, sed per accidens, ratione cõtentorũ, quæ sunt membrorũ diureticorum excrementa. Proinde Hippocrates testatur, si quis arenulas, furfures, aut squamulas furfurib. similes, carũculas, sanguinis grũmos, pus, aut capillamenta quędã alba, conglomeratis sub cauda cãcrorum venulis simillima, eminxerit, hæc vesicã scabie, ac renes lithiasi, suppuratione aut quauis alia nephritide, vel venæ ruptura laborare. At ne quis temere hæc vrinæ indicia ad alios quã prædictorum membrorũ affect⁹ referat, venerandus ille medicorum parens in fine subiungit: Ne igitur decipiaris, inquit, caue,

Gal. super secundum libr. prædict. Hippocrat.

De istis vrinæ in morbis vesicæ et renũ significationib.

Hippoc. lib. 4. Aphor. lib. 2. Prognost. & lib. 2. de Crisi.

Verba Hipp. li. 2. prognost.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ne vesica quouis modo affecta, si huiusmodi reddiderit vrinas, te decipiant. tales enim non ad vniuersum corpus, sed ad ipsam dumtaxat vesicam referri debent. Est & satis verendus renum morbus, hydrops ad matulam, aut diabetes, siue vrinæ profluuium, ob inexplebile bibendi desiderium dipsacus a Græcis dictus. hic renum vesicæque affectus, intestinorum leuitati, quam lienteriam vocant, similis est: ob idq; subinde bibere coguntur. quod tādem, ob virtutis renū retentricis & alteratricis imbecillitatē, nihil in colore substātia & odore immutatum, quale biberunt, exuberanter quoque reddunt. Tale vero lotium, diabetes esse proprium & cognobile morbi accidēs, quod Græci pathognomonicum appellant, nemo inficiabitur. Reliquum est tertium signorum concoctionis & excrementorum genus, nempe alui ex prima digestione excrementa, quę mollia & leniter pro coli cauitate figurata & concreta, si consueto tempore egeruntur, & excreta cibo ingesto proportione correspondeāt: tum hæc, vt Hippocrates ait, naturalium vētriculi facultatum & concoctionis robur recte indicant. Tria igitur hæc excrementorum genera propriam cuiusque membri, per quod deferuntur, dispositionem, & virium naturalium robur indicant, ventriculi vires, cibi excrementa. Ob id Antonini stabularii, equi eius prasini stercora quotidie olfaciebant, ac etiam degustabant, an probe pabulum concoxisset exploraturi. At

De diabete hæc Gal. li. 1. de crisi. & de loc. affect. lib. 6. cap. 3.

Tertium excremētorū genus, & digestionis signū, lib. 1. de crisi. Hippocrat. 2. prognost.

Epilogus dictorum.

De stercore equi prasini hæc Gal. li. 7. Methodi, & Iul. Capitolinus in Antonini vita.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

venoſi vaſorum generis, & epatis, quod ardẽs humorum concoctionis focus eſt, vrinæ: morborum & humorum pectoralium, ſputa, ſunt concoctionis aut cruditatis ſigna & indicia. hæc vt plurimum mala, nec raro etiam pernicioſa: illa vero ſemper ſalutaria, ac ſalutiferæ criſis internuncia. Vnde Hippocrates ait, πεπασμοὶ ταχυτῆτα κρίσιος, ἀσφάλειαν ὑγιείην σημαίνουσιν. ὠμὰ δὲ, καὶ ἄπεπτα, ἐς κακὰς ἀποστασίας τρεπόμενα, ἢ πόνους, ἢ θανάτους, ἢ τῶν αὐτέων ὑποστροφάς. Sunt ad hæc alia plurima, vt futuræ criſis ſigna decretoria, mortisque & ſalutis ſigna prognoſtica: quorum declaratio non epiſtolam, ſed iuſtum exigeret volumen, prius ab Hippocrate ad amuſſim deſcripta, præcipue ex pulſibus prædictionis ac præſentis morbi & loci affecti ſigna admodum perplexa: quæ libens ideo prętereo, quod horum vis, energia, & ſignificatio a ſignis concoctionis dependeat, nec vlla ſint concoctionis ex ſignis pathognomonicis ſcitu medico magis neceſſaria. Dic enim obſecro, quî medicus potis eſt ignotos curare morbos, niſi ſigna pathognomonica illi hos manifeſtarint? in quorum cognitione adeo veteres medici deſudarunt, vt non modo ſignorum pathognomonicorum ſyndromen diligenter obſeruarint, ſed ad exactam morbi cognitionem, etiam ſudores in balneis ſtrigili exceptos, ac auriũ ſordes deguſtauerint. Verum cum non medicus, ſed natura cõcoquat & curet morbos: maxime intererit medici, ſcire naturalium virium ro-

Signa pathognomonica et concoctionis, medico ſcitu neceſſariora.

Medicos etiã ſudores et auriũ ſordes deguſtaſſe, Gal. prope finem tertii lib. de ſymptomat. differentiis.

Romanos de ægrorum salute augures consuluisse, Cicer. lib. 1. diuin. Gal. libro 1. Epidem. com. 3. & li. 1. ac 3. reg. acut. Iuuena. Sat. 2.

bur, an morbum euincere possint, aut eas sub morborũ tyrannide succũbere oporteat: vnde certiora salutis ac mortis accipiũtur signa, quã vel augures & vates, quos ob ægros Romani alebant, vnquam statuere potuerint. quorum vera esse vaticinia,

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lauantur.

At ea quæ a signis concoctionis prognostica accipiuntur, tam firma sunt, vt illis nunquam se falsum Galenus glorietur. At nostrates medici, ex vrina hydromantes, vel hæc ignorant penitus: aut non intellecta, flocci pendunt: qui domi desides, ex solo lotio de omnibus morbis vaticinari non erubescunt: quiq; alteram præstantissimam medicinę partem, diagnosticã, sine qua Therapeutica subsistere nõ potest, nec a limine salutasse videntur: tamen nec ignotis mederi morbis, nec se profiteri medicos pudet.

Vale: & quanam methodo compendiaria, medicina diagnostica conscribi docerique possit, aliquando mihi rescribe.

IOANNIS LANGII EPISTOLARVM MEDICINALIVM LIBER II.

Ad illvstr. Principem, Otthenricvm, Comitem Palatinum, Sacri Romani Imperii Electorem, vtriusque Bauariæ Ducem, &c.

EPISTOLA I.

PRæclara & liberalis, Princeps illustrissime, erat olim maiorum erga cuiusuis ordinis ministros emeritos beneuolentia: etiam erga bruta. Quippe Tharantinus auctor est, quũ Athenienses ædem Ioui sacram in arce prope Enneacrunum fontem cõderent, decreto publico edixisse, vt omnia Attici agri iumenta in oppidum, vt operam ad templi fabricam cõferrent, deducerentur: ac tum quendam villicum plebisciti metu edicto audientem, veteranum, iam octuaginta annos agentem, mulum adduxisse: populum vero, ob emeriti villici & senilis muli labores & honorem, eum structuræ templi iumentis ducem præfecisse: qui nullo coërcitus iugo, aut clitellis oneratus, cæteris tantum anteiret. Decreuisse quoque senatum, vt publico caueretur edicto, ne quis institor triticum aut ordeum vendens, aut quiuis alius frumentarius negotiator, eum a tabernis abigeret, neque a conditionis pabulis arceret: sed precium depasti frumẽti ex ærario peteret publico: quippe cui, vt athletę emerito, sportula in

Historiã muli Athen. scribit Nicocles in Prologo lib. I. Art. vet. Ælianus de animalibus libro 6. cap 49.

Prytaneo decreta, cum omni laborum immunitate foret. Magna mehercule, Princeps, & præclara fuit hæc Atheniensium, erga mulum emeritum, munificentia: quam tamen tua erga me & alios veteranos ministros clementia longe superat, qua me vt emeritum Comitum Palatinorum Medicum septuagenarium prosequeris. Nam probe nosti, quanta peregrinationis discrimina septem plus triginta annis per mare, saxa & ignes, illustriss. Principem Fridericum Co. Palatinum comitatus, pertulerim: cum quo nõ semel Hispanias, Galliam, Italiam, adde & fere maiorem totius Europæ partem, cum irrecuperabili studiorũ & temporis iactura peragrauerim: ac bis denique, illo copiarum Romani Imperii duce, cõtra Solimannũ Turcarum imperatorem, & immanem ex professo Alemannorum hostem, & Christianorum flagellum, in castris meruerim: nec minus strenue contra exitiales eius, aliorumque de generoso Palatinorum stemmate ducum morbos, quibus domi forisque crebro affligebantur, cum pharmacis pugnauerim, eosque non raro a lethalis morbi sæuitia vindicauerim. At postquã Friderici patrui tui manes, fatorum lege æthereas conscenderunt auras, tuaque illustris clementia iure hæreditario, cum ingenti subditorum spe ac desiderio in locum parentis merito surrogatus, patruo tuo succederes: me tamen quamuis ærumnosis curandi ægros laboribus effœtum, ac febrili calore ex mœrore defuncti mei

Langii peregrinationes.

Turcas Alemannis infestos Niceta *libro annaliũ 2. vocat.*

Febrim ex mœrore oriri, Gal.lib. 1. ad Glauconem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

mei principis languidum, tua ſponte in miniſtrum adoptaſti, & in ſenatum ac album tuorum a conſiliis conſcripſiſti: & omni laborum, quos per ætatē ſenilem viribus exhauſtus ferre vel obire nō poſſem, immunitate, tanquam emeritum rude donaſti: niſi quum languore quouis affectus, mea opera aut cōſilio egeres: vel noui morbi ad curandum contumaces incrudeſcerent: tum quoque mihi Doctorem Marcum, vt fidum & eruditum meorum laborum collegam, in ſubſidium conſtituiſti. Vix equidem, Princeps illuſtriſſime, Comitū Palatinorū decus & columna, verbis pro dignitate conſequi poſſum, quāto gaudio illa laborum & peregrinationis immunitas me ſenem ſeptuagenariū affecerit: qua me vt athletam, in morborum conflictu emeritum, tanquam rude & ſportula donaſti. Ah quoties lætus cū Virgiliano paſtore ex animo cecini:

O Melibœe, Deus nobis hæc ocia fecit.
Namq; erit ille mihi ſemper Deus: illius aram
Sæpe tener noſtris ab ouilibus imbuet agnus.

Non tamen, Princeps, id ocij, velut Alexandrinorum medici, deſes & iners male collocare volo: aut tanquam ignauus Acceſius nauta, modo ſuppetant vires, incaſſum tranſigere deſidero: quem quum nauigationis tæderet, lunam infauſtam cauſari ſolitum ferunt. Perinde ac quidam noſtrates medici, cognitionis morborum imperiti, vt curam morbi vel abdicare vel prorogare poſſint, inauſpicatos lu-

Per Deum Virgilius Cæſarem, Langius ducem Otthenricum intelligit.

Acceſij nautæ pigri cum ignauis Medicis, aſtrologis, ſcita comparatio, ex Diogeniano.

næ aliorumq; ſiderum in Ephemeridibus Calendarij dies cauſantur: ac tamdiu cunctantur, donec de ægroti vita pene conclamatum fuerit. Non mediusfidius, Princeps, ocium illiteratum deſidero: ſed quo ſtudio mea dudum neglecta reſarcire, & perplexa in arte medendi theoremata explicare, & obſcura illuſtrare, fraudesq; agyrtarum detegere, & amicorum problematib. per epiſtolas reſpõdere poſſim: vt vice cotis fungerer, aliisq; me doctioribus ſcribẽdi anſam præberem, & calcar adigerem. An vero id duab. Epiſtolarum medicinalium Miſcellaneis aſſequutus fuero, penes viros artium peritos, ſit iudicium: quas, ne ingratus videar, tuo auguſto nomini ac venerando dedico. Nam vt Ixion in verſatili apud inferos rota proclamat, ὅτι δεῖ τοὺς εὐεργετήσαντας αὐτοῦ εὐεργετεῖν, id eſt, Oportet benefactorib. beneficij vicem rependere: ſic ciconia ob crus fractum, & ab Heraclide muliere curatum, carbũculum, verum Æthiopum amethyſtum, qui nocturnas inſtar lampadis illuſtrat tenebras, præteruolãs in ſinum mulieris deieciſſe fertur: ſic ego ingenij mei in re Medica primitias, in ſinum tuum offero. Ingẽs tamen pectus meum ſubit cura, ne ea quæ tibi dicantur, tuo præclaro nomini non ſint condigna. Verum illud quod Plinius ait, me ſolatur, audacioremq; reddit, quod diis lacte ruſtici multæq; gentes ſupplicant: & mola ſalſa litant, qui thura nõ habent. Sæpe namque Deis hos inter honores, Ceſpes, & exigui placue-

De Ixione hæc Pindari interpres in Pythiis.

De gratitudine ciconiæ hæc Aelianus, lib. 8. de hiſt. animalium.

Aethiopum amethyſtus eſt verus carbunculus.

Heliodorus de rebus Aethiopum.

Pliny verba, ex prologo libri 1.

Statius lib. 1. Syluarum.

placuerunt farra coloni. Nec vero, vt contra inuidorum calumnias me tuearis oro: inuidiã enim, quæ eſt fœlicitatis comes, nihil vereor, nec deprecor. Probe quidem noui (vt D. Hier. ad Præſidium diaconum ſcribit) eũ qui ſcribit multos ſumere iudices: ita alius in alterius liuet & graſſatur ingenium. ille, ſi vna periodi clauſula vel membrum defuerit, mancam eſſe oratiunculam clamabit: alius, ſi eloquentiæ cothurnum paululum extuleris, nõ medicum, ſed rhetorem eſſe latrabit. Horum gannitus, æque vt vulpium, aut anſerum ſibila, nihil expaueſco: ſed has epiſtolas tuo nomini ideo cõſecraui, gratitudinis nempe ergò, ne beneficij immemor viderer, & aliquo meæ chartaceæ ſupellectilis munuſculo inſignem tuam celſitudinem demererer. Vale, Palatinatus & Romani Imperij decus.

Verba Hieronymi, epiſtola 132. partis tertiæ.

LANGIVS SCHLESITA DE Athenienſium mula.

Schleſia naſutis ridetur ſcommate vappis,
Quod aſini carnem deuoret illa pigri.
Viſceribus teneri cur non ego veſcar aſelli?
Quæ curant arida languida membra tabe.
Cecropidum muli mallem collega ſenilis
Dicier, emeriti, præmia digna ferens.
Pro quibus hæc πανάκ{ε}α refert tibi pharmaca, Princeps,
Langius, officii munera digna ſui.

De ſalubri carnis aſini eſu, hæc Aelianus lib. 17. de hiſtor. animaliũ ca. 35. πανάκεια, morbos vniuerſos curantia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De medicinæ apvd Ægyptios, *Chaldæos, Græcos & Arabes, origine: ac in natura calumniatores Apologia.*

Ad Georgivm Wirt Medicum Cæsareum cosobrinum suum.

Epistola II.

QVæris, Georgi consobrine, ex animo mihi dilecte, quidnã nos ex Germania medicinæ alumni, æstus insueti, dum cuncta caniculæ feruore flagrarēt, Bononię in præclaro totius liberaliũ artiũ encyclopædiæ Museo egerimus: quē nec homines, nec pecora facile ferre possent. Orix nempe, sitibunda Ægypti fera, mœsta, ac quasi supplex Caniculæ ortum contuetur, & lachrymabunda illius æstum deprecari videtur. Ne ergo arbitreris, Consobrine, nos nullam sanitatis ac vicissitudinis temporum habere rationem, libens edisseram. Quamprimũ scolimos, Veneris incitabulum floret: & raucisonæ in arboribus, matutinum lambentes rorem, cicadæ obstrepunt: tum indictis Musarum & in foro feriis, quo vires corporis Sirij feruore decoctas, antelucani temporis frigore reficeremus, omnes nos ex Germania Medicinæ commilitones, in rus concessimus: vbi stridulum cicadarum concentum pertæsi, ne tamen Musarum ferias inerti ocio cum irrecuperabili temporis iactura transigeremus, celebriora Italiæ literarum gymnasia perlustrare, & quam curandi morbos docendique

De orige Plin. lib. 2. cap. 40. Arist. lib. 3. de Part. animal. cap. 2.

De Scolimo, carduo, & cicadis, hæc Plin. lib. 22. cap. 22. Hesiodus in ἔργοις. Plato in Phædro.

dique Medicinam Methodum quoduis obſeruaret, explorare decreuimus. Ferrariam igitur venimus, vbi Leonicenum, elegantioris medicinæ illuſtratorem, edentulum fere, & iã ex ſenio maraſmo tabeſcentem, conuenimus: quem, ſenile ætatis eius decus reueriti, perplexis de erroribus Plinii problematibus obtundere nolebamus. Sed itineri iam accincti, Paduam, auguſtum Venetorum Muſeum, vbi Eridanus in mare Adriaticum ſeſe exonerat, accelerauimus: quod, ob eaſdem Apollinis ferias, Medicis deſertum inuenimus, qui Venetias Medicorum viſuri praxim, conceſſerant. Quorum veſtigia confeſtim ſequuti, per Padũ Venetias traiecimus. quo quum appuliſſemus: en peropportune nauẽ egreſſis nobis, præter ſpẽ obuiam fit Petrus Ægineta, ex Ægina Græcorum in Peloponneſo inſula natus, Pauli Æginetæ medici vernaculus: qui olim Bononiæ lepidiſſimas Ariſtophanis comœdias prælegerat, ac me & Leonem Pontificem Græcę linguæ rudimenta docuerat: quem, vt nobiſcum cœnaret, in xenodochium Fiſtulæ deduximus. Et quum iam nobis pene ſaturis hoſpes ἐπιδόρπια, ſecundæ menſæ bellaria, apponeret: Viri Germani, inquit, quid ita eſtis τῶν ἀρειοπαγιτῶν σιωπηλότεροι, iudicibus Athenienſium taciturniores? An neſcitis, verba non minus vini Nepenthes dulcedine exhilarare conuiuas? Cur non, qua gratia huc adueneritis, veſtro præceptori & amico Petro Æginetæ refertis? Cui ego,

Leoniceni ex ſenio maraſmus

Petrus Ægineta Langii præceptor.

De Epidorpiis, Ælian. lib. 14. cap. 13. De Areopagitis hæc Macrob. li. 7. Satur. Lucian. de ſectis, & Iuriſconſ in Pand. l. vlt.

nihil cunctatus, subito respondi: Appulimus Venetias, ad diues ex India, Syria, Alexandria medicamentorum emporium, aduentu Græcorum celebre: a quibus percunctaremur, an veram nobis mummiam, malobathrum, laccã, & id genus ex Arabia medicamentorum attulissent: & an ars medica, aliarumq; artiũ cultura, in Græcia, vt olim, adhuc floreret: vel iam redacta sub iugum tã barbari ferocisq; Turcarum tyranni, vna cũ aliis artib. exoleuisset: & an medicinæ inuentio potius Ægyptiis, Chaldęis, aut aliis barbaris nationib. quã Græciæ hominib. deniq; an bestiis potius sit accepta ferẽda. Proinde ô Ægineta, inquam, cum sis ex Ægina insula nat⁹ Gręcus, & Euripid. asserat, τ̃ φίλων κάματος εὐκάματος, id est, labor amicorum nomine facile expeditur: te obsecramus, vt quid de his tibi exploratum sit, nobis recensere, & percõctationis tædio nos leuare velis. Ad hæc oculis conuiuebat, & placide ita respondit: O Langi, probe nosti, id quod Bononiæ tibi conquestus fui, multos iam præteriisse annos, quum ob Solimanni tyrannidem dulce meũ natale solũ deseruerim, & in Latio exul oberrauerim, adeo inops, vt velut Dionysius Syracusanus, vix diram ludimagisterii depellere arte famen potuerim, studiorũ Græciæ fere oblitus. at quorum adhuc reminiscor, libens vobis commemorabo. Heri ad vesperam triremis, mercibus onusta variis, ex Alexandria Venetias appulit: accessi perconctaturus, an ex Ægypto siliquam,

liquam, vulgo cassiam dictam: aut ex India malobathrum, folium: aut ex Æthiopia medicati cadaueris mummiam bene olentem: aut roré illum ex Syria mannam, laserpicium, agallochum verũ: aut ex India xyloaloes & id genus medicamentorum simplicium, quæ Græci vel desiderant, vel tandẽ sero cognouerunt, aduexissent. nosti sane, Græcis pleraque esse exotica, quæ Arabibus semper fuerunt vernacula: qui medicamentis Græcorum medicis semper fuerunt opulentiores. Quamobrem non tædet me, Medicorum Arabum, adhibito tamen iudicio, perlegere libros. Tum aiebat, naucle-rum mœstum quidem respondisse: Ægineta, his quæ commemoras mercibus, ex animo nauem nostram onerassemus, si ob cruenta Persarum cum Ægyptiis bella, ex naui tuto in cõtinentem prodire licuisset. cras vero si redieris, quamprimum illuxerit, veram tibi ostendemus laccam: pro qua medici & pictores nescio quib. fecibus arte paratis vtuntur. Cæterum (ait) ô Langi, cuias gẽtis aut nationis fuerit primus liberaliũ ac philosophiæ artium auctor, id diuinis testatum literis, vos nõ celabo: nempe hic fuit (vt mea fert opinio) Seth, Adã protoplasti de prima classe soboles: vir ingenio, pietate ac rerum naturaliũ peritia, deniq; siderali astrorũ ac totius Matheseos sciẽtia cęteros de sua stirpe longe antecellens: quam a parentib. velut per manus acceptã, posteris suis sinceram tradidit: qui quũ ab Adamo auo intellexissét, fore vt hęc pulcherrima toti⁹ orbis

Arabũ Medici, medicamẽtis Græcorum Medicis opulentiores.

De duabus artiũ columnis Iosephus lib. 1. antiquit. cap. 4. Zonaras annaliũ primo.

De literis Hieroglyphicis Ægyptiorum, Orus, Petrus Crinitus lib. 7. cap. 2. Plin. lib. 36. ca. 11. Corn. Tacit. lib. hist. 14. Strabo lib. 17. & diuus Hieronym. in Epistolis.

De visendi ægros in publico Ægyptiorũ more præter Strabonem & Herodotũ, Plutarchus in libello λάθε βιώσας.

Medicina nõ vulgo sed sacerdotibus concredita, in templis custodiebatur.

Pausaniæ ex libr. 2. Corinthiacorum verba.

terrarum fabrica, vel aquarum inundatione, aut ignis incendio pessum iret, ne igitur naturalium cœlestiumq; rerum doctrina vna obliteraretur, illius axiomata duabus columnis (quarum vna ex lapidibus, vt aquæ: altera ex latere coctili, vt igni resisteret, compacta fuit) idque literis Hieroglyphicis, quæ erant animalium effigies, insculpserunt: quos Chaldæi ac Ægyptii, postremo & Græci, imitati, ne maiorum & auitæ eorum stirpis monumenta, salutariaque in arte medendi præcepta & medicamenta, ab ipsis reperta obliterarentur, ea templorum quoque columnis inscripserunt. ac vt medicina inuentis hominum locupletaretur, auctore Strabone & Herodoto, piaculũ erat, ægrotos, de more gẽtis in publicum stratũ delatos, præterire: nisi quis prius, quib. ipse pharmacis simili correptus morbo sanitatẽ recuperasset, decumbentem in lectica ægrotum erudiisset, quæ ne ab ignobili agyrtarum vulgo prophanarentur, diis nempe dicata medicamenta, quæ Erophilus τῶν θεῶν χεῖρας, salutares deorum manus appellabat, Ægyptiorum sacerdotes eisdem quoque signata animalium & figurarum characteribus, in Ephestii Vulcani templo recondita seruabant. Græci vero, scientiæ Ægyptiorum mancipia & simiæ, Epidaurum incolentes, ea in Æsculapii templo, tanquam donaria eidem consecrata, recondebant: quæ vulgo contrectare nefas erat. Fuit sane, vt Pausanias refert, in Epidauro olim lucus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

cus Æsculapio, Apollinis in arte medendi successori, sacer: in quo ædificium rotundũ, marmore candido incrustatum erat, quod tholum vocabant: olim pluribus, viuente vero Pausania, Græcorum historiographo, sex tantum columnis suffultum: quibus tum virorum tum mulierum nomina, qui Æsculapii opera conualuissent, insculpta erant: insertum quoque, quo quisque morbo laborasset, quaque curationis methodo sanatus esset. Verum quum columnæ partim vetustate concidissent, & Æsculapius (qui repertis morborum remediis medicinam adauxerat) ob Hippolytum ab effrenibus discerptum equis, operaq; eius inuito Aplline vitæ restitutum, fulmine afflatus interiisset: tum Medicina duce & auctore destituta, in densa ignorantiæ caligine quingentos annos, vsque ad Artaxerxis Persarum regis tempora, nempe Olympiadis 86, delituit. quã Hippocratem tempore belli Peloponnesiaci in lucem restituisse, Plinius his conceptis verbis refert: Natus, inquit, Hippocrates in insula Co, valida, & Æsculapio dicata. is quum mos fuisset, morbo liberatos in templo eius dei cõscribere, qui opem tulisset, vt similis morbi cura posteris prodesset: ea exarasse fertur. aut (vt M. Varro credit) templo iam combusto, κλινικὴν, & Prodicus eius discipulus ἰατρολειπτικὴν instituisse feruntur. Sed (inquit) viri Germani, pudet me fateri, Ægyptios tam longo Græcos tempore totius matheseos ac encyclopædiæ

Medicina 500 annos latuit. Plinius libr. 29. ca. 1. Isidorus in Etymologiis suis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

eruditione antecessisse, qui multa ante Græcos secula rerum gestarum memoriali floruerunt, adeo vt apud Platonem in Timæo, sacerdos Ægyptius perbelle Soloni de vetustate Atheniensium, instar cicadarũ, quas in pileis ex argento conflatas deferebant, ex terra primum genitarum, glorianti, responderit: ô Solon Solon, vos Græci semper pueri estis, nec quisquã apud vos rerum gestarum memoria aut disciplinæ vetustate est senex. At Ægyptii ab origine mundi omnes medicinæ studio adeo flagrarũt, vt Gryllus in Plutarchi de ratione brutorum dialogo, testetur, τοὺς μὲν Αἰγυπτίους πάντας ἰατροὺς ἀκούομεν εἶναι: id est, Audimus Ægyptios omnes esse medicos. ipsi nempe medicinam magia naturali admirandam effecerunt, & illustrarunt: adeo vt pleraque pharmaca vel hodie videantur esse ἐπῳδοὶ, carmina, vel incantamẽta. Hæc enim ex rerum naturalium sympathię & antipathiæ peritia, conspirantib. astrorum, & non raro etiam spirituum vicibus cõstabat, qua admiranda in morbis prodigia peragebãt. Quid multis? fateri ingenue cogor, Græcos omnes artium ingenuarum disciplinas a barbaris accepisse. Primus omnium Cadmus, Agenoris filius ex Phœnicia, Orpheus ex Thracia literas, deorum cæremonias, simulacrorum consecrationes, hymnosque attulere. ac Persæ magiam Græcos docuerunt, qui hæc ab Ægyptiis primum hauserunt. ad quæ discenda Democritus, Pythagoras & Plato in Ægyptũ migra-

Ægyptii arte Græcis vetustiores. Plato in Timæo, Euseb. 10. de præpar. Euã. c. 2. copiose.

Breuis Magiæ ex Plin. & Suida definitio.

Græci a barbaris literas didicerũt, Pli. lib. 7. ca. 5. 6. Euseb. lib. 10. ca. 2. Cor. Tacit. lib. 11. ca. 3.

migrarunt, vt arcana magiæ, cui medicina annexa fuit, ab Ægyptiorũ magis & Hebræis, qui tum in ſeruitute Ægyptiorum vitã miſere traducebant, addiſcerent. Non temere igitur Homerus, omnis eruditionis fons finxit, Menelaum comite Helena in Ægyptũ, medicamentorum feracem, ad Polydamnam, Thonidis Ægyptiorum regis vxorẽ deuaſtata Troia nauigaſſe: quæ præter alia xenia, varia quoq; cõtra omne virus alexipharmaca Helenæ dono dedit, ac præclarũ illud omnis luctus & mœroris antidotum, vinum Nepenthes conficere docuit: eiq; helenium herbam ſerpentibus infeſtã oſtendit, ex qua præſens Pharici veneni antidotũ cõficeret, quo Pharũ Aegypti inſulã ἰοβόλοις periculosã, tuto pluſtrare poſſet. Quod Homerus his verſib. teſtatum poſteris reliqt:

De philoſophis in Ægyptum profectis, Cicero de Finibus, & Philoſtrat. in vita Apollonii.

τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα
ἐσθλά, τά οἱ Πολύδαμνα πόρε, Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

De Polydamna Homer. Odyſ. 4 Ælian. de varia hiſt. lib. 9. cap. 21

Quare operæ precium erit, ad hæc comprobanda, medicorum Aegypti in curandis ac prædicendis morbis Epidemiis acta cum Græcorum remediis conferre, quæ ab Aegyptiis accepiſſe clare intelliges. Erat quondam apud Aegyptios ſpectatæ virtutis & eruditionis medicus, cui nomen erat Iochen. hic caniculæ æſtum, Aegyptiis noxium, Orixi eorum feræ exoſum (vt Suidas refert) & peſtiferã aeris luẽ igne expiare ac prędicere nouerat. a quo

De Iochen Medico hæc Suidas.

Ceos, maris Ægæi incolas, & Græcos eadem didicisse, nihil est dubii: quos Cicero prodit, quotannis caniculæ ortum dedita opera obseruasse: & ex eo quoque Heraclides Ponticus asserit, an salutaris aut pestifer annus futurus sit, coniecturam fecisse, ea ratione. Si namque canicula vna cum Sirio suo assecla in ortu caliginosa effulserat, tum cœlum illud pingue & concretum, illiusque inspirationem pestis cōtagione fore virulentam: sin vero illustris & sole corusca emicuerat, tum cœlum aut aera tenue purumque fore, & eo nomine salubre diuinabant. Quum ista Democritus in Ægypto didicisset: reuersusque domum, Hippocratem, quo cum familiariter vixit, hæc erudiisset, grassante in Græcia peste, discipulis comitatus, in Illyriam profectus, aerem ignis incendio a pestis contagione expurgauit. Cui ob id tota Græcia, vt antea Ægyptus Iochini, diuinos vt Herculi decreuit honores. Hæc & alia plura θεοπρεπῦς ἐπιςήμης, diuinę medendi scientiæ dogmata, Democritus Hippocrati impartitus est: quæ Hippocrates & Galenus, velut Triptolemus Cereris fruges, per tellurem Atticam seminarunt: hic Attica dicendi copia, ille vero Laconica scribendi breuitate, memoriæ discipulorū profuit, vestigia sapientum Lacedæmoniæ assequutus. apud quod, vt Socrates in Platonis Protag. refert, inoleuit cōsuetudo, τὴν σοφίαν τότε, οὐ μακροῖς καὶ διεξοδικοῖς λόγοις, ἀλλὰ βραχέσι μᾶλλον καὶ συντόμοις ἐπιφωνήμασι διδάσκειν,

De futuræ pestis ex caniculæ ortu præsagio, & Ceis, hæc Cicero in fine libr. 1. de Diuinatione.

Democriti cū Hippocrate cōmercium, Ælianus libr. 4. ca. 20. Euseb. lib. 10. cap. 2. & Petrus in Epistola ad Artaxerxem.

ὃν

τὸν τρόπον τῆς Λακωνικῆς τὴν φιλοσοφίαν ἀσκῆσαι φανερόν. Tali quoque breuiloquii charactere Laconum, Pythagoras, & ſeptem toto orbe celebrati ſapientes, in eorum Symbolis ac Apophthegmatibus, Hippocrates in Aphoriſmis, in Epidemiis, & paſſim aliis omnibus libris vſus eſt: qui dū breuis eſſe laboraret, obſcurusque fieret, Galenus Attica dicendi copia eius ſcripta illuſtrauit. O ter quaterque fœlix ſeculum, omnigenis muſarum & philoſophiæ floribus amœnum & fœcūdum: quos Mars Turcarum, vnica ſtudiorum Græciæ calamitas, velut auſter putrido flatu diſſipauit. Nam anno ab origine mundi tertio ac ſexageſimo, ſupra noningenteſimum ac quinquies milleſimum, a ſalutifero Virginis Deiparæ partu 1012 anno, Conſtantino quinto moderante Imperii habenas, dum Scytharū gens vaga, ferox, prædæ cruorisq; Chriſtiani auida, duce fere nullo, vel ſaltem ignobili, ex Caſpiis montibus a ſuis profligata, in Græciam erumperet, Aſiam ac Perſidem occupaſſet: Turca etiam, magna & opulenta Perſarum vrbe deuicta, abolito veteri Scytharum nomine, Turcas ſeſe dixerūt: qui Sarracenis inde Mahometi fidem vna profeſſis, confœderati, & coadiuti, cum Aſiam & Ægyptum, bonam orientalis Europæ partem fœlici bellorum ſucceſſu debellaſſent: tū philoſophiæ, ac medicinæ (venerandæ ſalutis humanæ præſidis) profeſſores variis bellorum exagitati calamitatibus, colonias crebro com-

Cauſa breuiloquii Hippocratis ex Platonis Protagora.

Origo Turcarum, ſtudiorum Græciæ calamitas Sabellicus Ennead. 9. lib. 2. Zonara annal. tomo 3. & Niceta. 3.

Turcarum, ab oppido Perſarum Turca cognomen.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Medicinæ ad Græcos fuga ex Ægypto. Euseb. lib. 10. cap. 2.

mutare coacti, primum ex Aegypto, duce Democrito, Pythagora, Platone, ac plerisque aliis Matheseos coryphæis stipati, in Græciam migrarunt: vbi obuiis eruditorum manib. excepti, Medicina philosophorum thematis exculta & illustrata emicuit: nec vulgo, sed sacerdotibus concredita, velut sacrosanctum Dei donum, in tẽplis cõdita seruabatur. vnde apud Galenũ passim pleraq; sacerdotũ & prophetarum nomine leguntur medicamina. Verũ quũ crudelis studiorum desolator Mars quiesceret, durante pace, Medicinæ studiũ plurimum creuit. Non enim (inquit Cicero) bella gerentib. nec regum dominatione impeditis, aut deuinctis, nascitur discendi cupiditas. Eruditio nẽpe, & eloquentia, pacis est comes, ociiq; socia. Verum, quũ crudelis Turcarum imperator Solimannus, & alii, Sarracenorũ Persarumq; stipatus præsidio, ferro & igne deuastaret Græciam, tũ Medicina suis philiatris & alumnis transfugis comitata, in Arabiam concessit: plenamq; librorum Hippocratis & Galeni sarcinã, quorum nonnullis nos caremus, secum detulit: quorũ Galenus CL omnifariæ eruditionis volumina conscripsit, & librorũ numero annos vitæ CXL (quos vixit) fere adæquauit. quorum pleraque Latini desiderant: ex quibus, vt de manna, Mesue & Auerrois pleraque allegant testimonia, in latinis Galeni codicibus non lecta: quos Arabes lingua sua donarunt, apud quos Medicinam exoticis medicamentis (quæ partim

Pax artium alumna.

Medicinæ a Græcis ad Arabes fuga.

Galeni vitam & libros Suidas, & Perottus in dictione Nestoris, exponunt.

Galeni libri a Latinis desiderantur plerique.

partim Arabia felix, partim India medicamẽtis & gemmis diues fert, quę Græcia desiderat) locupletatam, Auicenna, Rasis, Albumasar & Auerrois, Medicorum Arabicæ factionis principes, suis lucubrationibus auxerunt, & illustrarunt: quos Cheraldus Cremonensis, Arabicæ linguæ parum peritus, Latino idiomate satis inculto Toleti donauit. Vnde accidit, vt barbaries in Medicinã irrepserit: & Medicorũ Arabiæ libri, non auctorum, sed interpretum culpa tot erroribus scateant. Et ita Medicina dialecticis Arabum argutiis polluta, tandem ad Latinos & Romanos confugit: quos Medicinam semper magni fecisse, vel ex hoc coniicere poterimus, quod vrbs triennali pestiferę luis contagione pene exhausta fuisset, nisi Sibyllæ vaticinio admoniti, ex Epidauro Aesculapium, qui illic serpentis specie sancte colebatur, Romam accersiuissent: cui naue triremi per Tiberim aduecto, in Tiberina insula, quinto ab vrbe lapide, templum consecrarunt. Huius itaque numinis salutari afflatu, pestifera aeris contagio in salubriorem repente commutata, & consopita fertur. Sed quod Romani tam sero Medicinam acceptarunt, id effecit Græcorum & Aegyptiorum luxus: quo ne virile Romani populi robur eneruaretur, Cato, seuerus ille morum censor, Græcorum medicis vrbe interdixit. Quid ergo? Damnatamne a Catone rem, Reipublicæ tam salutarem & necessariam, arbitremur? Minime gentium

Cheraldus interpres Auicennæ barbarie Medicinã polluit.

Medicinæ a Græcis & Arabibus ad Latinos fuga.

De Æsculapio ex Epidauro Romã aduecto, Valer. lib. 1. ca. 93. Ouid. 1. Fastor. Pli. lib. 29. cap. 1.

De Catone & Archagato hæc Pli. li. 29. cap. 1. & libr. 7. cap. 30. Lactan. libr. 1. cap. 15.

hercule: vt qui medicina, & herbis quas ipse plantauerat, & brassica sua vsus, se, coniugem suam, filium & libertos ad longæuam senectā incolumes perduxit. Non sane veteres artem, sed artis professorum (vt Archagati) secandi vrendiq; in cura morborum sæuitiam damnabant: qui primus Medicorum, anno vrbis DXXXV, ex Peloponneso Romam venit. Tandem vero, quum Claudii Cæsaris principatu Lichena & Mentagra purulentis per Italiam grassarentur vlceribus: tum (vt refert Plinius) ex Ægypto accersiti Medici, qui hæc phagædenica & exedentia, fœda vtriusque vitii vlcera, vrendo aut secando curabant. quo factum, vt hanc salutarem curandi morbos artē, non dolorum depultricē, sed carnificinā esse crediderint, ac ob id exosam habuerint. At mitius egerunt Herophilus & Erasistratus, qui homines sicarios & homicidas neci cōdemnatos, a regib. (vt Cor. Celsus ait) ex carcere acceptos, viuētes incidebāt, vt internorū viscerū palmos, arteriarū motus, & mutua officia atq; colligantias scrutarentur. Medicinam vero herbariam ab Ægyptiis acceptam, Democritus & Pythagoras integris voluminib. descripserunt: quam Valgius Romanus postea, & Pompeius Leneus, Pompeii magni libertus, ex bibliotheca Mithridatis, a Pompeio deuicti, primum Romanis exhibuit. Accepistis arbitror, inquit, celebriores totius orbis terrarū nationes, Ægyptum, Chaldæam, Assyriam, Græciā & Arabiā,

De Medicis ex Ægypto Romam accersitis, Plin. lib. 6. cap. 1.

De Anatomia viuorū, Corn. Cels. in prologo libri 1.

De Medicina herbaria hæc Plin. libro 26. cap. 2.

Medi-

Medicinã, vt venerãdam salutis humanæ præsidem, obseruasse, & numinis instar coluisse: quam vna cum cæteris artium liberalium studiis, cruenta Solimanni victoria radicitus extirpauit. O execranda, omnibusq; diris deuouenda Turcarum victoria, quæ nõ in subactos modo, sed in eorum etiam cæremonias, politiam, idiomata, atq; artium studia, adde & regionum, oppidorum, herbarumq; nomina, ius & imperium sibi vẽdicauit: abrogatisq; & aboletis veteribus nominibus, barbara & insueta substituit. Inde accidit, vt Græcæ Romanæq; linguæ decus ac nitor, barbaris mixta nominibus, obsita squaleant, vniq; herbarum plura æquiuoca accreuerint nomina: quorum perplexa æquiuocatione efficitur, vt quod sit illi⁹ vetus & peculiare nomen, etiam peritos lateat ῥιζοτόμυς: & genuina stirpiũ, metallorum, gemmarumq; exoleuerint nomina. Proinde quærimus, quod habemus: & quod deest, nos habere putamus. Tãdem Æginetа inquit: Langi symposiarcha, præterea nihil habeo, quod a nauclero acceperim, quod vobis pro symbolo referre possim, quam triste & lugubre Medicinæ & artium philosophiæ in Grecia exitium, & Apollinis vna cum Musis exiliũ. Tum ego: Certe Æginetа nullum tristius nobis potuisses afferre nuncium. Philosophia & Medicina, Deus & natura nihil humano generi præstantius, vtilius, magisq; necessarium dare poterat. Quare coepulones perchari, Democriti para-

Vera simplicium medicamentorũ, oppidorũ ac regionum nomĩna, a belli victoribus corrupta, vel abrogata.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Hæc Democriti in naturam argumẽta latius repetit Plin. in prologo lib. 7. Cicero libr. 2. de natur. deorum. Lucret. lib. 5. Lactan. de opificio Dei per totum.

doxa ferre nõ possum, qui Naturam vt nouercam nostram calumniatur: quam tamen non benignam modo parentem, sed & liberalem experimur: quæ (præter præclara philosophiæ & medicinæ munera, quæ insolẽs Turci victoria nobis eripuit) etiam quæcunque in ætherea & elementali mundi fabrica continentur, diuinæ prouidentia mentis (vt Cic. lib. de Legib. primo ait) cũcta ad vsum & commoditates hominum ita affatim largita est, vt ea quæ gignũtur, donata nobis, non fortuito nata videãtur: non ea tantum quæ ad medicamenta & vitæ alimoniam sementis, baccis & plantis de fœcundo telluris gremio, tanta rerum vbertate & varietate, velut ex Copiæ cornu effuderit: sed (vt Lucretius poeta cecinit)

Etiam omne genus ferarum quod est veterino semine partum,
Lanigeraq; simul pecudes, & bucera secla ferarum:

quibus homo partim culturæ telluris opera, partim ad vescendum vteretur, producta sint. Attamen non defuerunt ex schola Democriti, cuius fontibus Epicurus hortulos suos rigauit, philosophi, qui pro tantorum munerum mercede, naturam non benignam nostri parentẽ, sed sæuam & iniustam calumnientur nouercã: ꝙ scilicet hominẽ (vt Plinij verbis vtar) animal cæteris imperaturũ, in die natali nudum & inermem ac inopẽ, ex tepido matris vtero in gelidam humũ, vix de paleis coopertã stragulis, prosterneret, & tanquam naufragum ad vitæ ærumna-

ærumnarum ſcopulos elideret nudum: ac tandem faſciis, velut quadrupedem compedibus, per ſingulos artus vinctum, in cunabula coniiceret, qui vitam a lachrymis & eiulatu auſpicaretur, nec alio modo quam vagitu opem & lactis alimoniam poſceret. Id quod Lucretius poeta, dogmatum Democriti & Epicuri aſſertor, his quoq; verſibus teſtatum reliquit:

De infantiū ploratu Alexander Aphrodiſ. li. 1. probl. 61.

Cum porro puer, vt ſæuis proiectus ab vndis
Nauita, nudus humi iacet, infans, indigus omni
Vitali auxilio, quum primum luminis oras
Nixibus ex aluo matris Natura profudit,
Vagituq; locum lugubri complet.

Et vt admiranda naturæ in humani fœtus enixu opera cōuitiis & calumniis eleuent & exacerbent, ab huiuſmodi aiūt vitæ & ærumnarū rudimentis, homo infans vitam auſpicatur: & tādem quū adoleuerit, & tacito pede nō intellecta obrepſerit ſenectus, morborum agmine vallata, vix dici poteſt quantæ & quot aduerſæ fortunæ calamitates eū maneant & exagitent, ac veterum nouorumq; morborum phalāges agminatim irruāt: ac tādem miſerū, Medicinæ ignarū, illiusq; ſubſidio, natura duce, deſtitutū peſſundent. Laudant itaq; Silenū, a Mida rege captū, ꝓ λύτρῳ dimiſſionis præmio nō temere docuiſſe regem, Nō naſci optimū, deinde natū quā ocyſſime aboleri. Eā ob rē ferūt luctuoſa apud Thraces fuiſſe puerperia, læta vero funera. qđ Archias luculento Epigrāmate teſtatur:

De Sileno hæc Cicero, in calce libr. 1. Tuſcul. quæſt. Lactant. li. 3. cap. 10. Theognis in Elegiacis.

Θρήϊκας αἰνείτω τὶς, ὅτι στοναχεῦσι μὲν ὑῖας
Μήτερος ἐκ κόλπων πρὸς φάος ἐρχομένους.

Εμπαλι δ' ὀλβίζουσιν, ὅσους αἰῶνα λιπόντας
Απροϊδὴς κηρῶν λάτρις ἔμαρψε μόρος.
Οἱ μὲν γὰρ ζώοντες ἀεὶ παντοῖα περῶσιν
Ες κακὰ, τοὶ δὲ κακῶν εὗρον ἄκος φθίμενοι.

Præterea aiunt, Naturam hominem tantum alienis alere & veſtire opibus, ac armis munire: quum cæteris animantibus terrigenis, volucribus, aquatilibus, ſingulis cuncta ad vitæ vſum neceſſaria, vt parens beneuola ſuppeditauerit. hæc nempe conchas & teſtudines domiportas, teſtis, quę plauſtri onus ſuſtinent infractæ: alia, vt alces coriis, apros ſetis, lanigerumq; pecus vellere veſtiuit. Addunt, quod & armis ad arcendas iniurias renaſcentib. armauerit: damas timidas & ceruos cornibus, aduncis apros dentibus, herinaceos cute ſpinarum aculeis rigente, quibus in pilam cõglomeratis, non venatorum modo canes arcent, ſed poma quoq; his affixa in hybernas deferũt latebras. hiſtricem illis quoq; cõgenerem, a canibus laceſſitam, in eos iratã, miſſiles ſpinarũ aculeos eiaculare. Quid multis? Natura, aiũt, caſtaneas echinato cortice vallauit: ſtipites arborum, ne illis frigus vel æſtus obeſſet, libro non raro gemino obduxit. Solũ vero inter cętera animãtia hominem, nudum & inermem, velut naufragum, in hos vitæ ſcopulos eiectũ, alieno ſubſidio ſibi victum, amictum ac alimoniam comparare oportere: quum, teſte Cicerone, Natura ſenſum & appetitum dederit, vt altero peſtifera a ſalutaribus diſcernerent: altero ad commo-

De herinaceis hæc Aelianus de animalib. lib. 3. cap. 10.

Cicero lib. 2. de natura deorum, & lib. 2. de anima.

commoda ſuo generi pabula tempore oppor- tuno capeſſenda ſollicitarẽtur, quæ plus quam humana ſolertia ſibi comparare norunt. Nunquid araneoli, mira artis textoriæ induſtria (qua Arachne, ob id in araneam verſa, Palladẽ ſuperauit) ex lanigero & lento corpuſculi ſucco rete nent, in quod ſi quid inſectorum inciderit, id ſubito inſultu arreptum conficiant & exugant? pinna quamuis oculis orba, duabus tamẽ patula conchis, cum ſquilla exiguo piſciculo, ſuæ piſcationis prædæ cõſorte, ſocietatem init. quum piſciculi in conchas hiantes primũ impune inſiluerint, & tãdem licentia creſcente audacia, conchas adimpleuerint, tum pinna oculis capta a ſquilla, piſcationis ſocia, quæ eo nomine Pinnophylax dicitur, morſu admonita, conchas coarctat partemque prædæ piſcationis ſocio impertit. At pinnæ ſolertiã, plateæ induſtria longe ſuperat: quæ pendula in aëre ſeſe vibrans, piſces rapto viuẽtes obſeruat: quibus ex alto aquarum gurgite emergentibus, in caput illorum irruit, roſtroq; adacto ferit, donec prædam ore hiante eructent: quam platea volucris prędæ auida arripit, & deglutit: quibus ſatura, poſtquam ea ventriculi calore cõcoxerit, euomit, ac quæ eſculẽta ſunt ſeligit, reliqua deſpuit. At vociferant, vt verbis Plinii vtar, hominem ſine doctrina nihil ſcire, non fari, non ingredi: & breuiter, non aliud quam naturæ ſponte flere: & quum veterum vel nouorum morborum agmine obruitur, nulla horũ ſcire

De Arachne, Ouid. lib. 1. Metam.

De araneæ textu Cicero lib. 2. de nat. deorum. Plin. lib. 11. ca. 24. Ariſtot. li. 9. c. 29. & li. 5. cap. 27.

De pinna hæc Cicero li. 2. de de nat. deorũ. Pli. li. 11. c. 24. Ariſt. li. 5. c. 15. Pli. li. 9. c. 42.

De platea Pli. lib. 10. cap. 4. Ariſtot. lib. 9. cap. 10. Cic. lib. 2. de nat. deorum.

Verba Plinii ex prologo libri 7.

remedia, nisi quæ ab animantib⁹ didicerit, quæ alia animalia (natura duce) αὐτοδίδακτα absque medico probe norunt. ob id non temere, historiæ animalium exploratores, plerique Medicinæ inuentionem brutis acceptam ferunt, a quibus sua Ægyptii & alii pleraque didicerunt remedia. Canes, inquit Plinius, vomitum hominibus monstrauerunt: qui ægrescentes, aut cholera in ventriculo onerati, aut lumbricis infestati, herbam tritici aut aspera graminis folia edunt & rodunt, quo ventriculum exonerant: quem podagra, paralysi, arthritide, nephritide aut asmate laborantibus, reuulsionis ergo prodesse nouimus. Adde, quod eundem ad sanitatis conseruationem, ex Hippocratis sententia, Auicenna etiam fen. 4. primi, salutarem esse testatur: qui eam ob rem, quouis mense duobus diebus continuis ventriculum vomitu expurgare suaserit. id quod ab Ægyptiis quoque didicisse videntur, qui præcepto huic audientes, arbitrati omnes morbos ex crapula & ciborum cruditate oriri, singulis tribus mensibus ventriculum a saburra crudi esculentorum chyli exonerabant, & intestina clysmate eluebant. cuius salutarem vsum longo ante Hippocratem tempore ibis volucris, ciconiæ simillima, Ægyptios docuit: quæ aquam Nili, aut de æquore salso, pleno gutture absorptam, oblongo in anum collo eructat, qua excrementa viscerum eluit. Obiiciunt quoque nobis veteres ex Cnido Cycladũ insula Medicos,

An bruta Medicinã inuenerint, & quæ.

Vomitus cõmoda a canibus Ægyptii edocti. Ælia. lib. 29. ca. 4. Arist. li. 9. c. 6. Aelian. lib. 5. cap. 46. & li. 8. cap. 9.

De Aegyptiorum purgationibus hæc Diodorus & Herodotus.

De ciconia aut ibide Cic. li. 2. de natura deorum. Pli. li. 8. c. 27. Solin. cap. 41. Plutarchus in Dialog. de brutorum solert.

De phlebotomiæ vtilitate, & ex Cnido medicis. Hippocr. in prologo de victu acutor. Gal. in li. de phleb. contra Eraſiſtratum, & lib. 9. & 11. Method.

Hæc animaliũ antidota repetit Cic. li. 2. de nat. deorum. Pli. li. 8. cap. 27. Ariſt. lib. 9. cap. 6.

qui ſolum elaterio & tempeſtiua lactis ſorbitione ægros purgabant, qui venæ ſectionẽ expaueſcebãt. quos alii Medici quoque, Theſſali ſectatores hæmophobi imitati, venæ ſectionẽ (adeo præſens in febribus, abſceſſibus, epatis aliorumq; viſcerum obſtructione remedium) neglexiſſent, niſi hippopotamus, belua Nili, crocodilo maior, binis vngulis conſpicua, cætera vero dorſo equi repando, iuba, hinnitu equũ repræſentans, Medicos ad venæ ſectionem audaciores reddidiſſet: qui aſſiduo paſtu obœſus, egreſſus Nilum, venam cruris aculeato vepriũ ramo allidit: ac poſtquam laſſum ex repletione corpus ſanguinis effluuio exonerauit, plagam limo ex Nilo obducit, & obruit. Quo aſſerunt, hęc & pleraque alia remedia, bruta rationis expertia, ſola natura duce, ſibi comparaſſe: quibus toxicis aut pharmacis deleteriis infecta, ſeſe tuto curare poſſunt, quibus homines careant.

De Panthera hæc Cicero, vt ſup. Theoph. lib. 9. cap. 16. Pli. li. 8. c. 27. Ælian. lib. 4. cap. 49. Plutarch. in Dialogo de brut. ſolertia.

Perhibent namque, Barbariæ venatores, pantheras carnibus aconiti veneno, quod Pardalianches ob id vocant, delibutis ineſcare: quibus deguſtatis, niſi hominis oletum ediderint, repente ſtrangulari. quod illis eſt efficax alexipharmacum. Ceruos quoque, aut (vt mauult Cicero) in Creta capras, virulentis ſaucias telis, dictamum, herbam lanuginoſis foliis cognobilem, deguſtare, & toxica ſubito excidere. Hirundines aiunt chelidoniam, herbam crocei coloris, ſucco madidam, viſui inſtaurando ſaluberrimam nobis monſtraſſe:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

qua oblæsis pullorum oculis medentur. Pariter asserunt, anguem, membrana hyberno situ squallida, oculis & corpori obducta, degustato fœniculi surculo, spolium, visus impedimẽtum, exuere, aciemque visus pristinam recuperare, exutoque corporis squallore nitidum vernare. Testudinem viperæ morsu sauciam, cuniculæ pastu, quam bubulam sylvestremque origanũ appellãt, medicam sibi ferre opem. Mustelam cum serpente dimicaturam, rutam edere: cuius odorem serpentes ne quidem ferre possunt. Ciconiam origano, apros vero ægrotantes hedera, aut cancris ab æquore eiectis sibi mederi perhibent: vrsas vero, quum somnifera mandragoræ poma ederint, formicas melle contritas lambere tradunt. Ceruos quoque affirmãt, cinaræ serpentiumque esu, virulẽto pabuli veneno resistere: ac (vt Theomnestus, grauis rei veterinariæ scriptor, lib. 1. refert) vermes intestinorum cerui inuolucris implicitos serpentium esu enecare. quod Martialis quoque affirmat, dum cecinit:

De ceruis hæc Theomnestus lib. 1. Lucret. lib. 6. Mart. lib. 14. epigrã-mat.

Ceruinus gelidum sorbet sic halitus anguem.

Et ante eum non illepide Lucretius dixit:

Naribus alipedes vt cerui sæpe putantur
Ducere de latebris serpentia secla ferarum.

Quis tandem bruta hæc morborum & veneni alexipharmaca, quæso docuit? Natura certẽ horum hypodidascalus fuit, quæ hominem celauit. quod Plutarchus vna cum Democrito, in brutorum Dialogo his conceptis verbis

testatur:

testatur: τοὺς μὲν γὰρ Αἰγυπτίους πάντας ἰατροὺς ἀκούομεν εἶναι. τῶν δὲ ζώων ἕκαστον, οὐ μόνον πρὸς ἴασιν αὐτότεχνόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατροφὴν καὶ πρὸς ἀλκὴν, θήραν τε καὶ φυλακὴν καὶ μουσικὴν, ὅσον ἑκάστῳ προσήκει κατὰ φύσιν. παρὰ τίνος γὰρ ἐμάθομεν ἡμεῖς, ὗες ὡς ἐπὶ ποταμοὺς καρκίνους φέρονται; βοηθοῦντα γὰρ ἐσθίουσαι πρὸς κεφαλαλγίαν. τίς δὲ τὰς χελώνας ἐδίδαξε, τῆς ἔχεως φαγούσας, τὴν ὀρίγανον ἐπεσθίειν; τίς δὲ τὰς Κρητικὰς αἶγας, ὅταν περιπέσωσι τοῖς τοξεύμασι, τὸ δίκταμνον διώκειν; οὗ βρωθέντος ἐκβάλλουσι τὰς ἀκίδας. ἂν γὰρ εἴπῃς, ὅτι ἀληθές ἐστι τούτων διδάσκαλον εἶναι τὴν φύσιν. Id latine ita reddideris: Audiuimus Ægyptios oēs esse medicos: & animal quoduis, sine artis doctore, non ad medelam solum, sed & ad victus rationem, robur, venationem, custodiam, ac Musicam, quantum vnicuique pro natura sua competit, esse dispositum. A quonam obsecro didicerunt sues, cephalalgia laborantes, ad fluuiatiles cācros accelerare? quos quum ederint, a capitis dolore alleuiātur. Quis testudines docuit, a comesa vipera, origani esu sibi mederi? Quis tandem Cretenses capras, intoxicatis vulneratas telis, dictamum quærere: quo degustato, spicula derepente excidant? An non quæso dices, id quod verum est, horum omnium διδάσκαλον siue doctorem esse Naturam? quid ni? At, aiunt, tam præclara artis Medicæ opera & bona, iniqua certe lance distribuit. Brutis nempe contra iobolorum virus, vt parens beneuola, alexipharmaca dedit & docuit: quæ homines, vt iniqua nouerca, celauit. od id brutis, non homini, Medicinæ

Cephalalgia porcorum cācris curari, Plin. Aristot. ac Ælianus quoque testātur.

inuentionem tribuunt. His & aliis argumentis, quibus & prouidentiam deorum securi redarguunt, naturam quoque lacessunt. Quare, inquit, ô Langi, fas & æquum est tandem, vt Naturæ, beneuolæ humani generis parenti, patrocineris, eámque a nouercæ perfidia esse immunem edoceas. Tum ego respondi: Quãuis, Ægineta, non meæ est opis, tantam inter philosophos medicos componere litem: tamen quum me & Leonem pontificem olim Græcæ linguæ rudimenta docueris: æquum est, tibi non secus ac parenti, morem geram. Quare experiar, an fœcundi calices, vel potius mea erga vos confidentia, me ad dicendum alacriorem reddiderit. Natura (inquiunt eius calumniatores) hominem in die natali nudum & inermem, velut naufragio eiectum, supra nudam humum enixa statuit. At quid tum postea? poterat enim homo pro temporis & loci commoditate, ingenio armari, & ratione vestiri: qua vel sola ratione Natura, mundi opifex, omnia bona quæ brutis liberalius quam homini data videntur, affatim compensauit. Recte mehercule ait Aristoteles: Qui hominem deteriori conditione natum, quam cætera animantia, nudum scilicet & inermem creatum tradunt, hi non recte sentiunt. Cætera animalia vnum auxilii genus habent, idque nullo pacto mutare possunt: sed quasi semper calceata dormire, nec vestem vnquam exuere pleniorem, nec arma quæ semel acceperunt permutare

Cõtra naturæ calumniatores patrocinium.

tare

tare possunt. Sed homo rationis industria fretus, ea quęcunque brutis largita est, sibi pro loci, regionis, temporisq; commoditate adaptare potest. Sed ne id Ethnicorum tantum testimonio me asserere conqueramini, audite quæso pium illum Philonem Iudæum Græce loquétem, qui subscriptis verbis eadem affirmat: Κατὰ τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἀνθρώπῳ λόγος δώρημα κάλλιστον ἐδόθη παρὰ θεοῦ, πρῶτον μὲν κατὰ τῶν νεωτεριζόντων εἰς αὐτὸν, ὅπλον ἀμυντήριον. ὡς γὰρ τῶν ἄλλων ἕκαστον ζώων ἡ φύσις οἰκείαις ἀλκαῖς ὠχύρωσε, δι᾽ ὧν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν ἀποκρούεται, καὶ ἀνθρώπῳ μέγιστον ἔρυμα καὶ φρουρὰν ἀκαθαίρετον λόγον ἔδωκεν, οὗ κραταιῶς, οἷα πανοπλίας ἐνειλημμένος, οἰκεῖον μὲν καὶ προσφυέστατον ἕξει δορυφόρον. τούτῳ δὲ παρασπιστῇ χρώμενος, δυνήσεται τὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν φερομένας ἀπωθεῖσθαι ζημίας. id est: Pro his brutorum donis, ratio præclarum Dei munus data est, vltrix & præsidium contra eos qui in hominem aliquid moliuntur. Nam perinde natura quoduis animal propriis præsidiis vallauit: quibus iniurias propulsaret. sic homini rationem, præclarum munimen & propugnaculum dedit, qua stipatus, proprium ac cognatum haberet satellitem, quo iniurias hostium arcere posset. Euge si vis exemplis contendamus: & hominem sola versatili rationis industria, qua varias meditatur artes, omnem brutorum congenitam superare solertiam, facile conuincam. Quis, obsecro vos, apud Plinium, veterum scriptorum bibliothecam, vel alios de prima philosophorum

De naturæ præstãtia rationis Philonis verba ex libro de Somniis.

Zeuxidis & Apellis opera, de quib. Plin. & Valer.

aut historiographorum classe. non legit, Zeuxim pictura cognobilem, tam graphice uuas depinxisse, vt aues sturnatim aduolantes deceperit. Apellem, equam & canem ad exactam viuentium effigiem ita ad vnguem expressisse, vt equi prætereuntes adhinnirẽt, canes allatrarent? Sed fere oblitus fuissem mechanicorum operum, quæ Græci αὐτόματα dicunt, quæ sua sponte mouentur. Scribit Phauorinus, Architam Tarentinum columbam tam affabre compegisse, vt aura spiritus inclusa, eam abditis cõcitatam libramentis in aëre pendulam assidue se libraret: nec vnquam nisi aliquid obstitisset, subsideret. Scribit Mercurius ille ter Maximus, Ægyptios arte quadam ineffabili confinxisse simulacra, quæ articulatam oraculorum depromerent vocem: & ne quid admirationi deesset, etiam αὐτομάτως sua sponte progrederentur. Eusebius quoque memoriæ prodidit, Memnonis regis Ægyptii statuam, mane solis radiis efferuefactam, vsque ad Christi aduentum, humano consultoribus oraculi obstrepuisse eloquio. quo tempore alia quoque deorum, aut verius dæmonum oracula obticuerunt. Quod monachi Bernæ, professione Dominicani, infeliciter imitati: igne cõbusti, meritas luebant pœnas. At ô Ægineta, hęc humanæ rationis inuẽta, bruta nulla industria assequi posse, fateri vel inuiti cogũtur. Vicissim ipse quoq; ingenue fateor, homini non inesse leonis robur, non tigriũ aut leporũ pernicitatem, non visus aquilæ

De operibus αὐτομάτοις Arist. in Politicis, Philostratus lib. 3. & 4. Herod. li. 3. Soli. c. 39.

De columba Architæ Tarentini, Gell. lib. 10. ca. 12.

Oracula Christo nato obticuisse, testes sunt August. de ciuitate Dei. Eus. Plutarchus in libel. de eisdẽ.

De sensus animaliũ excellentia Aristot. li. 4. ca. 8. Plin. lib. 10. cap. 60. Gal. li. 1. salubriũ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

aut lyncis acumen, piſcium natādi agilitatem, odoratus vulturum & canis ſagacitatem: aut tam clarum talparum, ſub adeo denſo & ſurdo naturæ elemento, auditum. Verum ineſt homini prudentia, ineſt ratio naturæ intelligētis: ineſt & ipſa ratione diuinior mens, qua brutis dominatur, ſiue (vt Plautus ait) ea patinaria vel aſſa velis, etiam colla iugo ſubducent. Proinde Plato vna cū Thalete Mileſio, fertur naturæ egiſſe gratias, quod natus eſſet homo, non belua: maſculus, non fœmina: Græcus, & non barbarus: ac Socratis temporibus. Magni enim refert, in quæ tempora & loca ingenium vniuſcuiuſque inciderit. His Ægineta, inquam, conuicti, fateri coguntur, hominem rationis ſolertia bruta longe a tergo relinquere. Valeant igitur in perpetuum philoſophiæ Democriti & Epicuri aſſertores, qui vt Deum ocioſum a curis hominum explicarent, prouidentiam diuinam ſuſtulerunt: & naturam, quod hominem nudum & inermem, medicinæque ignarum, deteriorique quam beſtias conditione produxiſſet, calumniari non erubeſcunt: quum dotes brutis conceſſas, Natura homini diuino rationis dono plus millies compenſarit. Quid enim (inquit Cicero) ne dicam in homine, ſed in vniuerſo cœlo, ratione diuinius? quæ quum adoleuerit, perfectaque fuerit, rite nominatur ſapientia: cuius ſi homo compos fuerit, diuinitatis quoque particeps erit. Sola, inquit Euſebius, hominis intellectua-

De Platone hæc Lactant. lib. 3 Laert. in eius vita.

De rationis humanæ excellentia Cic. lib. 1. de legib. Ariſt. lib. 1. de nat animal. M. Manil. lib. 2 cap. 1 Lact. lib. 2. cap. 12.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

lis anima diuinitatis est particeps: reliqua cuncta ad seruiendum homini producta. Præest enim homo vniuersis animantibus, quasi dominus ac dux, viribus rationis corpore robustiora subigens: idcirco prudentiæ, iusticiæ, aliarumque virtutum capax, cœlestia contemplatur. Solus, ait, ipse in terris rationis compos, ea regere, leges ferre, artes experientiæ scrutinio condere nouit: qui nō modo sui corporis, sed etiam veterinariorum medicamenta inuenit, & inuenta auxit. Non igitur ab re Philo, Iudæus quidem, sed pius, hominem veri Dei simulacrum & numisma, verbo Dei & ratione signatum, appellauit. Iure quidem optimo Deus hominem salutifera Medicamentorum inuentione dotauit: diuinum nanque diuina decent. & ea non agyrtis & sycophantis, sceleratis Iudæis, monachis apostatis (vt nostrates) concrediderūt, sed his qui a sacris deorum essent, arcanorum naturæ consciis committebant: eaque diis velut sacrosancta donaria, ne a vulgo prophanarentur, dicata, consecrabant: & in templis custodiebantur a sacerdotibus. quorum in Pergamo & alibi in Græcia officium erat, ære publico medicos conducere, qui gladiatores in spectaculis publicis saucios, pariterque in militiam profectos, reduces gratis curabant. Quo stipendio Galenus in Pergamo quoque meruit. & merito id factum, quis non collaudaret? quum Medicinam, ad priuata & publica commoda cœlitus

nobis

nobis reuelatam, nemo inficiari possit. Quis oro Thobiam fel piscium albugini oculorum mederi docuit? Angel⁹ Domini. Quis Rachaelem & Lyam, venustas quidem, sed steriles Iacobi Israelitæ vxores, mandragoræ poma sterilitatis esse antidotum docuit? Certe Ruben filius, Dei Israelis monitu. Quis tandem Ezechiam regem, emplastro de ficubus apostema eius cacoethes aut pestilens maturare docuit? nempe idem Deus Israhel, qui periodum vitæ eius 15 annos quoque prorogauit. Verius ergo Deus noster, orbis conditor, apud Ouidium, quam Apollo dixisset: *Iuuentum medicina meum est, opiferq; per orbem Dicor.* qui, vt Iesus Syrach ait, de terra medicinã procreauit, quam vir sapiens nõ despiciet. Ob id nõ solum olim in Ægypto & Æthiopia, sed in Arabia & Syria, viri sapientia & pietate illustres, operam medicinæ nauarunt: vt Lucas ex Antiochia, fidus diui Pauli Achates, & in omnib. eius peregrinationibus comes, in Damasco ambo medicinam professi traduntur: vbi & Ioannes Mesue, filius Abdela regis Damasci, magno mortalium commodo medicinam docuit. Ex eadem quoque Damasco metropoli Syriæ, prodiit inclitus Iacobus medicus, pietate & medicæ artis eruditione clarus, numinis instar venerandus: quem ἰσόθεον ob id merito appellarũt. Medicum quippe experientia & philosophiæ doctrina clarum, qui ægris deploratis ferret opem, Deo iure conferebant.

De Rachaele & Lya, ac pomis mandragoræ, Gene. 30. Ioseph. lib. 1. antiqui. cap. 28. Zonaras tomo annalium 1.

De Ezechia, Regum 4. ca. 20. Esaiæ 38.

Damascus Medicis sanctis claruit.

Diuus Iacob. clarus in Damasco medicus, de quo Suidas plura.

vnde Hippocrates in libello de Medici decoro, ἰατρὸς (ait) φιλόσοφος ἰσόθεος, Medicus philosophus Deo æquiparandus. Ob id Ægyptij, Osiridi, Apidi, Isidi, Græci vero Apollini, Æsculapio, Asclepiadi, Machaoni, Podalirio ac Pæoni, medicinæ inuentoribus, templa consecrarunt: & in album diuorum conscriptis, diuinos quoque decreuerũt honores: quorum, artium inuenta & studia, Turcas bonarum artium calamitates & ἀλάστορας bellis deuastasse, & tandem abrogata, non sine tristis nuncij mœrore lugubri, iam intellexi. Qui quum mihi lachrymas eliciat, plura quoque dicere vetat. Vale consobrine.

DE VETERVM MEDICINÆ, ALIARUMQ; *facultatũ bibliothecis, & Chalcographia: ad illustriss. principem Otthenricum, Com. Palat. Electorem.*

Epistola III.

Hæc inuentorũ præmia & honores Plin. lib. 2. cap. 7. Cicero lib. de natura deorũ 2. Euse. de præparat. euang. libr. 2. cap. 9. recensent.

De diis Aegyptiorum Diodor. & Herod. lib. 2. Iuuenal. Sat. 15. Cicero de natura deorum.

AB ea ætate, Princeps illustrissime, qua nondum repertis a Cerere frugibus, aut a Cadmo literis, homines glande vescebantur, memorabilis, omniq; præconio digna inoleuit cõsuetudo: vt si quis sua ingenij industria quicquam, quod mortalibus vsui foret, cõperisset, auctori diuinos honores (est enim honor virtutis ingeniorumq; calcar) festosq; decernerẽt dies: eum quoq; in censum deorum conscriberent. Ob id ante Græcos Ægyptij Bacchum, quod vites plantasset: Osiridem, quod ex ordeo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ordeo zythum decoquere: Proserpinam, quod ex frugibus Siculos pinsere panes docuisset: Isidem, quod morborum medicamenta reperisset, eaque per somnium ægrotis suggessisset: vt sacrosancta numina venerati sunt. nec hominib. modo, sed beluis quoque, bobus, crocodilo, felibus & cercopythecis hunc honorē deferebant: quorum exemplo aliquid, quod homini vel ad vitæ aut agrorum cultum vsui foret, reperissent. Porcos nempe, quod tellurem Nilo madidam, rostro velut aratro sulcare docuissent, reueriti, a suillæ carnis esu, velut Deo dicata, abstinuerunt. quod Iudęos ab Ægyptiis didicisse, Plutarchus in Symposiis refert: qui nec vel hodie ea vescuntur, ne lepræ aut vitiliginis contagione (vt Cor. Tacitus scribit) coinquinentur. Quo effectum, vt tam numerosa deorum phalanx & caterua ab Ægyptiis & Græcis conscripta sit, quæ immensas Xerxis Persarum regis copias excederet: quarum equos flumina exhausisse, milites spiculis arcu vna extortis solem aut eius iubar obumbrasse, historiæ Græcorum referunt. Nec Græcia Æsculapium ac Hippocratem, medicinæ inuentores, suo diuinitatis defraudarunt honore. nullus est enim in Epidauro lucus, vel tēplum (vt cætera festa solennia taceam) quod illis non esset consecratum. Hippocratem, alterum Medicorum numen, qui tam fallere (vt Macrobius ait) quam falli nescit, Eleusinis sacris initiatum, Athenienses municipali iure ci-

Quare Iudæi non vescantur carne suilla, Plutarch. Symposior. 4. Corn. Tacitus lib. vlt. histor. & Iustinus tradunt.

Deorum numerum infinitum, Plin. lib. 2. cap. 7. Eusebius lib. 5. cap. 3. Lactantius & Tertullianus referunt.

De Æsculapio & Hipp. hæc Pausf. li. 2. Pli. libr. 7. & 29. cap. 1. & Ælianus quoq;.

uitatis donarunt: ei quoque ac posteris suis in Prytaneo aliméta, diuinosque (quos Herculi) honores decreuerunt, ob pestem ex Illyria & Athenis, ignis incendio depulsam. Præclarum quidem ac magnificum est, mortales rebus ad vitæ cultum & vsum, ac sanitatis conseruationem necessariis, adiuuare: at non minus celebre & honorificum est, inuenta aliorum ingeniis, labore, sudore & vigiliis parta, posteritati conseruare, ne tempus edax, o mnibusque exosa senectus, & obliuio semper inuida memoriæ nouerca, scientiæq; fraudatrix, ea nobis ex animo eripiat, aut cataclysmus aboleat. Ægyptii, ac illorum affines Babylonii, Chaldæi, Mathematices, & de vtroque errantium siderum motu ac eclipsib. theoremata, columnis ex marmore ac lapide coctili cópactis insculpserant. Alii vero, ne præclara ingeniorum inuenta ac rerum gestarum memoria disperiret, libros in palmarum folia, & papyrum, Niliacæ paludis arundinem, ac internos arborum quarundam cortices, tiliæq; philuras, ac membranas, ex cera, vel plumbo tabellas, conscribere excogitarunt, vt forent (quemadmodum diuus inquit Hieronymus ad Marcellam) æterna rerum gestarum & inuentorum monuméta, ac ingeniorum effigies. Ob id reges & orbis terrarum Imperatores bibliothecas magnis expensis magnificoque apparatu construere excogitarunt: quorum primus fuit Pisistratus Atheniensium tyrannus, qui artium liberaliũ libros

De duab. columnis hæc Ioseph. & Zonaras.

Librorum vtilitas.

De varia scribendi libros pro papyro materia, Pli. & Herodotus.

De Pisistrato hæc Gell. libr. 6, ca. vltimo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

libros primum publice Athenis legendos exhibuit, quos Areopagitæ maiori poſtea ſtudio auxerunt & adornarunt: quorum immenſam copiam Xerxes rex victoria potitus, ac vrbe præter arcem incenſa, in Perſas aſportauit. quos poſtea vniuerſos Seleucus rex, ob corporis molem & robur Nicanor dictus, referre Athenas curauit. Ab hoc tẽpore reges & magiſtratus præclara eruditorum, ad artiũ incrementum, inuenta toti terrarum orbi profutura, rerumq; geſtarũ monumenta, ne in ſpongias (vt Cæſaris Aiax) caderent, Bibliothecas de ære publico ędificarũt: inter quos Ptolemæus Philadelph⁹ Ægyptiorũ rex, anteſignanus fuit. hic ſtudium Piſiſtrati æmulatus, omnium artium ingenuarum & totius encyclopædiæ libros variis linguis conſcriptos, ab Ægyptum præternauigantibus ſibi afferri curauit: quorum αὐτόγραφα magni empta, Alexandriæ in Bibliothecam depoſuit, & transſcriptos nautis redeuntibus reddidit. De quo memorabile liberalitatis regiæ in coemendis libris exemplum Galenus tale refert: nempe quod Athenienſibus xv puri argenti talenta ἐνέχυρα, pro Sophoclis, Euripidis, Æſchylique tragœdiarum exemplaribus αὐτογράφοις oppignoraſſet: quas tandem exquiſite & eleganti apparatu exaratas Athenienſibus, noua ſcilicet pro veteribus, reddidit, & xv illa argenti puri talenta ἐνέχυρα, id eſt, pignora illis donauit. Fuit hæc rege digna liberalitas, quam pius eius erga

Athen. Bibliotheca ſpoliata.

De Ptolemæo hæc Galen. in tertium Epid. Hipp. librum, & li. 1. de natura hominis.

Mosaicam affectus & religio longe superauit: qui ab Eleazaro pōtifice septuaginta duos Hebraicæ legis interpretes, viros pietate & vtriusque linguæ eruditione spectatos, precario impetrauit, qui (vt Tertullian⁹ & Iustinus Martyr memoriæ prodiderunt) singuli casis singulis separatim apud Pharum insulam, cōtra Nili ostia sitam celebrem Alexandriæ portum, ędificatis, inclusi, tam concordi (sed non absque spiritus afflamine) sensu, in Græcum idioma legem Mosaicam veterunt, vt ne alter ab altero verbulo quidem discreparet. quam in LXXII quoque volumina digestam, Ptolemæus in sacratium Bibliothecæ Alexandrinæ collocauit: quibus sacra diuini Hippocratis volumina, digna certe ne vnquam putrescerent, vt cedrinis includerentur forulis, quoque accesserunt. De quib. Xerxes & Mnemon, Hippocratis interpretes, tertium Epidemiorum librum acceperunt, ac obscuros illius characteres dilucide commentariis illustrarunt. Ad hæc erat Alexandriæ in Ægypto bibliotheca locuples, artium omnigenarum inuentarium, & rerum memorabilium thesaurus, septingentorū milium librorum diues, cum diuite Persarum in Susis & Ecbatanis gaza non permutanda. Sed proh dolor, quum Cæsar diu circa regiam Alexandriæ dubio marte pugnasset, iussissetque tecta vrbis incendi: tum quoque nobilissima illa Bibliotheca, quam Ptolemæus Philadelphus congestis ex vniuerso terrarum orbe libris

De legis Mosaicæ interpretatione hæc ex Tertulliano & Iustino Martyre, August. lib. de ciuit. Dei 18. & Tertul. ca. 17.

**Euseb. de Eccl. histor. lib. 5.*

Xerxii Epidemiorum Hipcratis libri interpretes.

De Alexandrina Bibliotheca Iosephus lib. 11. cap. 2. Zonaras primo annal. tomo, Petr. Crinit. li. 25. c. 3. Euseb. de Hist. eccles. lib. 5.

bris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

bris construxit, subito quoque incendio deflagrauit, in qua septuaginta voluminum millia inexplebilis Vulcani voracitas deglutiuit. Græci vero, nec Pisistrati ac Seleuci regum bibliotheca Athenis instaurata contenti, sed in Cnido quoque, vna Cycladum insula, in arte medendi factam & bibliothecam constituebant: quam Andreas Medicus, in eo quem de medicinæ origine conscripsit libro, Hippocratis igne concrematam, ex maleuolentia refert. Cæterum quum in Pergamo, paterno Galeni nostri solo, sacerdotes non sacrorum modo, sed & medicinæ essent antistites: nihilq; quod ad medicinæ incrementum spectaret, reliqui facerent: Galenum curæ gladiatorum, qui in palæstra, aut sacris Æsculapii vulnerati forent, magno conductum stipendio præfecerant. Bibliothecam quoque perantiquis medicorum libris, partim in membranis, primũ in Pergamo repertis, partim in delicatioribus ex tilia arbore corticibus (quos φιλύρας dicunt) cõscriptis, refertam construebant: de quibus Galen. lib. 1 de Medici vulnerarii officio, ita luculenter scripsit: Τινὲς μὲν γὰρ κἂν πάνυ παλαιῶν βιβλίων ἀνευρεῖν ἐσπούδασαν, περὶ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα, τὰ μὲν ἔχοντες, τὰ δὲ ἐν διαφόροις φιλύραις, ὥσπερ τὰ παρὰ ἡμῖν ἐν Περγάμῳ. Quidam, ait, valde antiqua Hippocratis exemplaria ante trecentos annos exarata habebant, & conquirere studebant: hęc vt volumina complicata, alia ex tiliæ philuris, alia in membranis conscripta, qualia apud nos

Alexandriæ biblioth. incẽdio periit, vt Plutarchus tradit.

Græcorum Athenis & in Cnido bibliothecæ.

De Hipp. hæc Soranus in eius vita.

De libris & bibliotheca in Pergamo, Galen. in 6. epidem. Hippoc. & de fractura ossium lib. 3. Plutarch. in vita M. Antonii.

in Pergamo reperiunt. Has in Pergamo bibliothecas Plutarchus scribit M. Antonium Cleopatræ dono dedisse, quæ ducentis librorum milibus constabant, ab Attalo & Eumene regibus conditas, quas Galenus suis quoque locupletauerat libris CL, quos de omnifaria artiũ eruditione ediderat: quos partim Romæ in bibliothecam in Sacra via & prope Sandalarium & templum Pacis, vbi erat quotidianæ ad vesperam medicorum disputationis palæstra, erectam deposuit. templo vero incenso, magnę quoq; Romanorum in Palatio bibliothecæ, vna cũ Galeni libris, incendio perierunt. Quod passim Galenus in suis conqueritur libris: quorum iacturam Romanos & magni fecisse, & luxisse, credere fas est. Nec sane Romani diuite librorum thesauro cæteris nationibus, Ægyptiis, Chaldæis aut Persis concedere voluerunt: apud quos Asinius Pollio bibliothecam publicauit: quo, vt Plinius ait, ingenia hominũ rempublicam fecit, in qua M. Varronis togatorum omnium doctissimi adhuc viuentis effigies collocata fuit: cui (teste Suetonio) Cæsar dictator Græcos & Latinos in bibliothecis codices digerendi in ordinem prouinciam dedit: quam postea Cæsar Augustus, mortuo Lepido designatus Pontifex, assumere non erubuit: qui inter libros præcipue fatidicos vtriusque linguæ, acerrimum delectũ habuit. quorum, qui non de probatis circumferebãtur auctoribus, plusquam duo millia combussit: solos

Romanorum bibliothecæ.

Galen. de suis libris combustis, libr. 1. de composit. medicamen. generalium, & lib. 1 de natura hominis, & libris propriis.

De Asinio Pollione Plin. lib. 35. cap. 1. & lib. 7.

Bibliothecarum præfecti fuerunt Pontifices & Cæsares. Suet. & Liuius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Hos tamen, habito delectu, Sibyllinos quosdam retinuit, quos in duobus deauratis forulis sub Palatini Apollinis basi recondidit. qua in re officio suo præclare functus est. Refert namq; Liuius lib. 41 ab vrbe condita, Patrum auorumq; ætate negotium semper magistratibus datum, quo sacra externa fieri vetarent, vaticinos libros conquisitos comburerent, omnemq; sacrificandi ritum, præterquam Romano more, abolerent. Ob id Cæsar Druydes, Vespasianus Iudæos Roma exegit. Arbitrarisne Princeps, generosi Palatinorum stemmatis decus, Sammonicum Serenum (vt Iulius Capitolinus refert) exiguam sibi conciliasse laudem, aut parum fauoris demeritum, quod Gordiano iuniori Imperatori, tam raræ adeo eruditionis, & clementis quoq; ingenii adolescenti, vt etiam commilitonibus a plagoso ludimagistro cæsis collachymaret, ob tam mitis ingenii indolem & doctrinam, suam sexaginta duorum milium librorum bibliothecam legauerit? qua nihil ei gratius acceptiusq; offerre, vel testari poterat. Vrbs quippe Romana, tum non minus bibliothecis, quam colossis, pyramidibus ac templis Pario marmore incrustatis decora fulgere voluit: quam non minus ornabat Vaticana summorum Pontificum bibliotheca, quam opima Iouem olim spolia. Sed eheu Mars, humani cruoris hirudo, (pudet dicere, sed dicam tamen) dum Carolus, quintus nominis sui Romanorum Imperator

Libri Sibyll. partim combusti, partim seruati.

Sammonici Sereni bibliotheca Gordiano Cæsari legata.

Vaticana põtificum Rõm. bibliotheca spoliatur.

Clemente pontifice, vrbe potiretur, hanc Germani, Hiſpaniq; milites rapaces miſere diſcerpſerunt. Nec tamen incliti Galliarum reges, tã frugi librorum vtilitate publica, locuples eorũ

Regum Galliarũ bibliothecæ.

regnũ defraudari, vel ſaltem carere paſſi ſunt: quin bibliothecas omnifariæ eruditionis libris, tam græcis quam latinis magno ab exteris ſumptu conquiſitis refertas, in Fontanablio & ad ſanctum Victorem conſtituerent. Nec ob-

Pici Mirandulæ Comitis bibliotheca.

ticenda eſt ingenua Ioannis Pici Comitis Mirandulæ, in comparandis triplicis linguæ libris liberalitas, & indefeſſum in omnibus artium facultatibus ſtudium, qui ſeptena aureorum nummûm milia pro ſua adornanda bibliotheca erogauit: quam hiſce oculis vidi; & perlu-

Ad ducem Othen. apoſtrophe.

ſtraui. Sed Princeps illuſtriſſime, quid obſecro opus eſt, iſta per exemplaria παραινέσεως? aut equo ſponte ſua currenti, & ad ſcopum acceleranti, infligere calcaria? quum tu auita maiorũ tuorum virtute, ad erigenda inſtaurandaque liberalium artium ſtudia, ſponte tua ſis procliuis. Audio namque, te accerſitis omnifariæ eruditionis optimis præceptoribus, Theologis, Iuriſprudentiæ conſultis, Medicinæ ac vniuerſæ μαθήσεως peritis, collapſa Heidelbergenſis A-

Academiæ Heidelber. & bibliothecæ inſtauratio.

cademiæ ſtudia inſtauraturum: & ad illius incrementum variæ eruditionis & triplicis linguæ libros magni emptos, ex diuerſis orbis terrarũ locis cogere: & ne tineis & blattis eſca forent, iam ſitu ſquallidos in apricum proferre: quibus in ſacra Spiritus ſancti æde publicam

factu-

facturus bibliothecam, ſuos deſignaſſes foru-
los. & Mediusfidius conſulto quidem. Nam
apud Ægyptios, & in Epidauro, ac Babylone,
deorum templa erant Medicorum bibliothe-
cæ, & ſacerdotes medicinæ antiſtites. Qua ra-
tione, Princeps inclite, non minus quam Pto-
lemæus Philadelphus, Piſiſtratus & Attalus
in Pergamo; & apud Romanos L. Lucullus, *De Luculli Bibliotheca Plutarch. in eius vita.*
ingenia hominum eruditorum rempublicam
facies. Lucullus quidem, vir conſularis, Romæ
Bibliothecam conſtruxit, quam ſtudioſis o-
mnibus, etiam aduenis, tanquam amœniſſi-
mum Muſarum diuerſorium & aſylum, libere
& perpetuo patêre voluit: ad quem viri docti
ex Græcia & Arabia turmatim confluebant,
& aſſidente Lucullo de grauiſſimis totius Phi-
loſophiæ theorematibus concertabant: qua
Lucullus æternam ſibi comparauit gloriam.
Euge ergo Princeps optime, alter eruditorum
Mecænas, macte virtute eſto. Non enim iſta
ſine numine fiunt. Non defuit hactenus Ger-
manis, ſoli fœcunditas, aeris ſaluberrimi cœ-
lum, frugum fertilitas, metallorum omnium
copia, & ingenij acumen, virileque robur: ve-
rum, quum libri manuſcripti magni venirent,
accidit, vt optimorum vtriuſq; linguæ aucto-
rum Bibliothecæ nobis Germanis defuerint:
donec artis Chalcographiæ inuentio, deorum
munere cœlitus nobis data eſt, qua vno die a
quatuor hominibus tãtum librorum æreis ty-
pis prælo excuditur, quantum vix decem alij

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quālibet expediti ſcriptores integro anno exarare calamo poſſent. Et quis, obſecro, illā immenſam & inæſtimabilem librorū, qui incendiis vrbium perierunt, iacturam & theſaurum reparare potuiſſet vnquā: niſi Chalcographia cœlitus nobis data fuiſſet? imperante enim Baſiliſco, Conſtantinopolitanam Bibliothecam incendio combuſtam eſſe, in qua centum viginti milia librorum depoſita fuerant, Zonaras his verbis refert: Βασιλίσκου κρατοῦντος, ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντίνου πόλει γέγονε μέγιστος, ἐκ τῶν χαλκοπρατίων ἀρξάμενος, καὶ πάντα τούτοις προσεχῆ νεμηθεὶς καὶ ἀποτεφρώσας, τάς τε τῶν δημοσίων πλατειῶν στοάς, καὶ τὰς αὐταῖς ἐπικειμένας οἰκοδομάς. ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν κεκλημένην βασιλικήν, καθ' ἣν καὶ βιβλιοθήκη ἐτύγχανε, δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα. In qua feruntur quoque draconis inteſtino centum viginti pedum oblongo, Ilias & Odyſſea Homeri poemata inauratis literis exarata fuiſſe. Eam quidem artem fertur Petrus Schœffer, Auguſtæ, Maguntinæ diœceſis metropolis ciuis, ſua induſtria reperiſſe, aut a ſuis repertam cognatis ſaltem excoluiſſe. Eam poſtea, Anno a Chriſtiparæ virginis partu 1465, duo ex Germania fratres Italis inuulgarunt: qui primum Romæ cœperunt æreis characteribus atramento ſpeciali delibutis, paginæ torculari ſubſtratæ impreſſis, Lactantij opera, & Auguſtini de ciuitate Dei libros excudere. Quam tamen artem, principio adhuc rudem, plures in Latio & Venetiis inde exercuerunt: donec Aldus Manutius

Zonara tertio annalium tomo, fol. 43. col. 1.

Vide Polydorum de inuētoribus rerū. Hæc de Lactātij & Auguſtini operibus Romæ impreſſis, Volater. lib. Philologiæ 33.

Aldi ſtudiū.

tius Romanus eam triplicis linguæ characteribus expoliuit, primæq; claſſis auctores magnis ſumptibus ex tota Græcia, Alexandria & Macedonia conquiſitos, a blattis ac tineis ereptos, prælo ſuo excuſos atque emendatos nobis ſuppeditauit. Quo factum eſt, vt ſimul cũ librorum copia, ingenia quoque hominum & artes creuerint, ab obſcuraque barbarie vindicatæ, tanquam renatæ vna cum linguarum peritia, cultiores in lucem prodierint. Quo nomine, omnes linguarum & bonarum artium alumnos, chalcographis & Germanis, artis huius primis auctoribus, plurimum debere, ingenue fateor. Et ne tam eximium inuentum exoleſceret, nosq; librorũ copia deſtitueremur, ſucceſſerunt his iure quaſi hæreditario in Germania præ multis aliis Baſilienſes Chalcographi, Frobenij, Oporin⁹, Iſingrinius, Epiſcopij: in Heluetia, Tiguri vterque Geſnerus: viri mehercle, qui eruditione & artis induſtria aliarũ nationum chalcographis nõ cedunt: qui ſane, Princeps eximie, magnificos tuos in Bibliotheca & ſtudiis inſtaurandis conatus, magnopere adiuuare poſſunt: efficereque, vt tandem memorabilia Comitum Palatinorũ domi foriſque geſta, facinoraq; hactenus ſcriptorum penuria, velut denſa caligine obſita, latuerunt, in lucem aliquando prodeant, ac in cœlum vſque efferantur. Chalcographi certe ſunt illuſtriũ virorũ ſtratagematũ archãgeli, qui ea per orbẽ terrarũ propagare & eliminare poſſunt:

Baſilienſes chalcographi & Tigurini.

quos, Princeps inclite, ob literarum incremẽtum tuæ protectioni commendo. Vale in perpetuum, Comitum Palatinorum decus.

QVA METHODO CONTVSIONIS ET *adustionis vulnera machinis πυροβόλοις inusta curentur.*

AD GEORGIVM WIRTH LEMBERGIVM Medicum Cæsareum consobrinum suum.

Epistola IIII.

NVdiustertius, Georgi consobrine, ex animo dilecte (idque eo maxime nomine, quod de nostra stirpe sis medicus) ex Argentina chirurgus empericus, vt mea ferebat opinio, non imperitus, sed rationalis curandi vulnera & instaurandi luxata methodi plane inscius, ad nos Heidelbergam diuertit: grauiterq; mecum expostulauit, quod vulnera glandib. ex plumbo aut ære fusis, vi tormẽtorum & pulueris ex nitro incendiarij corporibus illata, saltem curandi vulnera cõtusionis, quæ putrescere necesse est, methodo curanda, in prima Epistolarum miscellanea censuerim: quum ea Theophrastus adustionum ex igne, aqua vel oleo, remediis consolidare, non absque ratione doceat. Nam in confesso est, glandes has ex pulueris nitri ardore ac violento motus impetu adeo incandescere, vt telorum quoque ex plumbo mucro liquescat. Est (inquit libro de Cœlo secundo Aristoteles) motus calefactiuus, ignire valens

Motus plumbum inflammat & liquefacit.

valens ferrũ, ligna, lapides: quibus crebro motu collisis, elicitur ignis, & sagittarum ex plumbo apex in aera vibratus, cõcepto ex motu calore liquescit. Vnde Ouidius perbelle cecinit:

Arist. lib. 2. de cœlo, cap. 7.
Ouid. libr. 2. Metamorph.
Sen. libr. 2. quæst. natur.

-- Cum balearica plumbum
Funda iacit, volat illud, & incandescit eundo,
Et quos non habuit sub nubibus inuenit ignes.

Quod affirmás quoq; seuerus ille morũ & Romani luxus cẽsor Seneca: Nõ puto, inquit, miraris, si aera aut motus siderũ extenuat, aut extenuatio incendat. Sic liquescit excussa glans funda, & aeris attritu vel igne destillat. Quod vero motu cuncta incandescant, attrituque incendãtur, rotæ molarum plane ostẽdunt: q̃ flãmam sedulo conciperẽt, nisi cõtinua aquarum aspergine irrorarentur, aut molitor super axem rotæ per elicem aquæ riuulum deriuaret. Vnde Lucretius ait:

Lucret. lib. 5.

Exprimitur validis extritus viribus ignis.
Et micat interdum flammai feruidus ardor,
Mutua dum inter se rami stirpesq; teruntur.
Æstuat in ramos incumbens arboris arbor.

Hæc ille seuero vultu, tanquam ex loquelæ motu, ira quoque percitus incandesceret, asseuerabat. Cui ego, tum nihil calumnia commotus, placide respondebam hæc: O amice, tua (inquam) erudita obiectio non tonstrinã, sed ex Latio Chirurgicorum scholam olet: qui se a medicis causarum naturalium & morborum peritis seiungi non patiuntur. Sed nescio quo monitore, hac in re magni adeo momen-

Chirurgorum cum doctis commercium laudatur.

ti, mihi es iniurius. Nō certe inficior, ex ferro, plumbo, aut quibuſuis metallis tela vel glandes, diuturni impetu motus, vel attritu, incandeſcere poſſe: ſed hunc ex incēdiario nitri puluere, aut eius virulētia, ſi quam habet, eum tela aut glandes vel vulnus ardorem concipere, mihi non perſuadebis, quum ne tantillum pulueris glans illa per tantos aëris impetus & procellas, ad vulnus deferre poſſit, quin aeris motu diſtletur: nec quiſquam glandem bombárdis eiaculatam liquefieri vidit vnquam, quod ex ære tormentis πυροβόλοις, id eſt, ignem eiaculantibus, aut veterum funda accidere poſſe, non pernegarem. At quæ obſecro (aiebam) eſt illa Chirurgicorum dementia, qui horum vulnerum dolorem in nitri virulentiam & ardorem referunt, cum nitrum adeo nihil virus habeat, vt eo plerique Ægypti & Indiæ incolæ pro condimentis vtantur in eſculentis: cuius ſeſquidrachmam in iure piſorum diſſoluti, ad alui deiectionem, & enecandos ventris lumbricos fœlici ſucceſſu exhibui: ac ſalutarem eius in vlcerum mundificatione & exiccatione vſum, medicos compertos audio. Quare non poſſum non admirari quorundam Chirurgicorum, qui caſtra ſequūtur, amentiam, qui omnem in cura vulnerum ſcloppetarum in extinctione pulueris nitri ardore impēdunt operam: cæteras vero vulneris contuſi indicationes aut negligūt, aut (quod vero arbitror ſimilius) non norunt: inſani quippe incendiarium ex ni-

An nitri vſus ſit noxius, vel ſalubris.

Chirurgorum in nitri ardore extinguendo amentia.

ex nitro puluerem in vulnerib. extinguere satagunt: quũ in halitũ incensus fatiscat: aut reliquum in aerem dissipetur. Pluribus hanc Chirurgicorum imperitiã redarguerem, nisi Bartholomæus Maggius Bononiẽsis, eruditione in re medica nulli Chirurgorum secundus, verã curandi hæc vulnera methodũ docuisset integro libello: & Bellonius Gallus, in libello de Medicatis corporib. veri nitri vires sua peregrinatione cõpertas nobis explicasset. Cęterum quum hæc obiter, vt tempus negotiorũ ferebat, dixissem, tum ille iterũ exorsus suam testibus (quod rhetorum est) tueri causam: Quid, ait, ad Theophrastum mihi respondes, q̃ vulnera igniuomis bellorum machinis illata, non cõtusorum methodo, sed eisdẽ remediis, quib. Auicenna & Rasis adustionis vulnera, quoque curat? Cui tandẽ respondi: Certe cũ totius disputatiónis cardo in verbis Theoph. versetur, vt hæc recte intelligãtur, operæ preciũ erit illa in mediũ afferre: ne de sententia tanti Aristotelis discipuli, & in schola successoris, quicquã temere statuamus. Sunt igitur hæc: τοῦτο σβεστικώτατον εἶναί φασιν, ἐάν τις μίξῃ ὄξος ᾠοῦ τῷ λευκῷ· τὸ μὲν γὰρ γλισχρὸν, τὸ δὲ διαδυτικόν. καὶ πρὸς τὰς ἐμπρήσεις τῶν μηχανημάτων τοῦτο μάλιστα βοηθεῖν. ἐὰν δ' ἅμα τῇ ὑγρότητι τῇ τοιαύτῃ καὶ τὸ ψυχρὸν προσῇ φύσει, καὶ τοῦτο συνεργεῖν εἰς τὴν σβέσιν, ὥσπερ οἱ καὶ περὶ τὴν σαλαμάνδραν εἶναι. ψυχρὸν γὰρ τῇ φύσει ζῷον, καὶ ἀπορρέουσα ὑγρότης γλισχρὰ καὶ ἅμα χυλὸν τινα ἔχουσαν τὸ αὐτὸ, ὥστε διϊκνεῖσθαι πορρωτέρω. i. Asserunt extinctiuum vstionis maximum,

Maggius Bon. chirurgus.

Theophrast in lib. de igne.

Vstionis salutare medicamentis.

Salamandra extingui ignis ardorem.

si quis acetum ouorum albumini miscuerit, hoc quidem viscosum, illud penetratiuum: & ad vstiones machinarum hoc maxime conferre opem, si cum humore tali frigidum admiscuerit: & hoc ad extinctionẽ conferre, quẽadmodum circa salamandram accidit, frigidũ natura animal: & defluens ab eo humiditas viscosa, ac succum habens pariter quendam frigidum, vt penitius penetrare possit. Ne diutius, inquam, igitur te itinere fessum detineam, paucis accipe hæc de igniuomis veterũ Græcorũ machinis ac telis, malleolis, & scytalibus, quæ vel halitu corpus obuiũ dissipabant, aut superficietenus adurebant, domus ciuitatesq; incendio deuastabãt. De his & harum vstione Theophrasti verba & remedia sunt intelligẽda, non de nostris ex ære tormentis, quæ a sono horribili bombardas, aut cum Italis sclopetas appellare poteris. Licuit enim sane, vt Moschopulus ait, semperque licebit, ficticia a sono rebus indere nomina. Hæ vero machinę quorum glandes penitius in corpus subeunt, carnem & ossa magis contundunt, quam adurunt: dum Theophrastus, Darius, Alexander, Xerxes (tria terrarũ fulmina) viuebant, nõ erant: quæ Bohemus quidam in oppido Werauu ciuis, aut (vt alii) monachus, fertur inuenisse: tormenta certe execratione digna, in perniciem hominum excogitata: quorum auctorẽ vtinã Phalaris in æneo tauro decoxisset. Sed Romani ac Græci tum pro his, maleolis & scyta-

Ficticia a sono rebus indere nomina licet.

Bombardæ a Bohemis inuentæ.

Machinæ veterum igniuomæ.

ſcytalidibus (vt dixi) pugnabant. Erant ſane malleoli, vt Ammianus Marcellinus libro rerũ geſtarum 24 ſcribit, tela ad effigiem muliebris coli, ex cãnis, cauo intus alueo, parata, in quem ignis fomentum deponebatur: quæ, ne extinguerentur, arcu lento eiaculabantur: nec vllo remedio, quam iniecto puluere, aut amurca, conſopiri poterant. Vnde Liuius ab vrbe condita libro 38 ait: Alii cum ardentibus facibus, alii ſtuppam picemque & malleolos ferentes, tota collucente acie aduenere. In malleoli cõcauitate glutinum, ignisque inextinguibile fomẽtum inerat, ex colophonia, ſulphure, nitro, omnibus in lauri oleo liquefactis & coadunatis: aut, vt alii tradunt, ex oleo petroleo, adipe anatis, medulla cannę ferulæ, ſulphure. Alii vero ex oleo oliuæ, ſeuo, colophonia, camphora, reſina, & ſtuppa, hunc ignem græcum incendiarium conficiebant. Erat & aliud teli igniferi genus, quod Suidas σκυταλίδες appellat: πυροβόλα ἐργαλεῖα ξύλινα. τὰ μὲν ποδιαῖα, τὰ δὲ πηχυαῖα, id eſt: Erant Scytalia opera ignem eiaculantia lignea, alia pedis, alia cubiti menſuram adæquantia, quarum in apice mucro, ferreis clauis ſtuppa implicitis circumſeptus, affuſa pice: quibus incenſis, ea tum in ædes, tabulata & tecta, aut cominus in hoſtes eiaculabantur, aut clauis tectis adhærebant. Horum aduſtionis vulnera & excoriationes, veſicis turgidas, vt Pindarus & eius interpres in Pythiis refert, τῷ θερμαντικῷ πυρὶ πορθούμενοι, καὶ κατακαιόμενοι τὸ σῶμα, id eſt igne vſta

Malleolorum deſcriptio.

De hac ignis græci incendiarii compoſitione Olaus Mag. Gotthorũ epiſc. lib. 9. cap. 5. & Scaliger exercitatione 11.

Triplex ignis græci compoſitio.

Scytalorum deſcriptio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

corpora, centaurus Chiron & Chirurgus, Æsculapium curare docuit. Quod etiam Theophrastus hic nos, vt pleraque alia quoque medicamenta, ad animantibus eruditos, exemplo Salamandræ, ſcite docet. Eſt porro Salamandra animal lacerti figura ſtellatũ, & (vt Nicādri in Alexiphar. interpres refert) quadrupes, terreſtri crocodilo ſimile, cutis & ſquamarum expers, lubricum, & natura frigidum: vnde ab ei⁹ corpore iugiter lubric⁹ manat & viſcidus ichor, quo ignē extinguit. Andreas vero Medicus inquit, κἂν τῷ αἵματι αὐτῆς ἢ χεῖρα ἢ ἐσθῆτα χρισῇς, ἀβλαβὴς ἔσαι ἐκ πυρός. id eſt, Si ſanguine Salamandræ aut manũ aut veſtē inũxexis, ab igne inoffenſa manebũt. Sic pariter medicamēta ignei ardoris aut vſtionis extinctiua, penetratiua, & viſcoſa ac infrigidātia, vt lubricũ Salamādrę ἰχῶρα, quale eſt oui albumē aceto diſſolutũ, eſſe oportet. Nec in vniuerſum mēbris ardore ignis, aut olei, aquæ feruētis feruore exuſtis (vt Raſis & Auicenna ac chirurgicorum vulgus ſentit) ſemper frigida ſunt applicanda. nam a feruore adurentis, cutis pori coarctantur, vnde mordaces rei adurentis fuligines & ſcintillæ exhalare non poſſint. At frigida magis poros, & cutim inſpiſſant, exhalationemq; vaporum feruoris prohibent: vnde ardor ſubtus cutē magis incrudeſcit, & exacerbatur. Ob id Platearius non temere ſuadet, quo mordaces ardoris vapores a rebus adurentibus intus cōcepti in halitum diſſipentur, vt in principio calida applicentur. Nam & Theo-

De Salamādra hæc Plin. lib. 10. ca. 67. & lib. 29. c. 4. Ariſt lib. 5. de natura animalium, c. 19.

Auicenna quarta quarti cap. 12. & Raſis 14. cōtinent. cap. 6.

Theophraſtus quoque quærit, διὰ τί τὰ κατακαύματα τῷ θερμῷ καθίσταται, καὶ κωλύει φλυκταίνας ῥεῖαζ. πάντα γὰρ ταῦτα φησί, καὶ εἰ τούτοις ὅμοιον εἰς ἐκείνας πίπτει τὰς αἰτίας, εἴς τε τὴν τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ πλείονος φθείρεσθαι καὶ μαραίνεσθαι. id Latine ſic reddideris: Propter quid aduſtiones calido ſedantur & ſubſiſtunt? & calidũ impedit veſicas efferueſcere? omnia enim hæc, & ſi quid iis ſimile, in eaſdem cadũt cauſas: nẽpe omne imbecille a robuſtiori corrumpi & marceſcere. Et verum id eſſe comperi, quum loco affecto philuras cepæ ſub cineribus coctę tepidas applicarem, aut ſuccum cepæ expreſſum linteolis exceptum adhiberem, aut vitello oui cum oleo roſaceo diſſoluto inungerem: quibus dolore ſedato, altero die apertis veſicis, & pellicula derelicta, ſub qua ichor mordax efflueret; ac locum affectũ vnguento quotidie inunxi, quod ex calcis viuę ſepties lotæ ℥ ſ. ceruſæ pariter cum aqua diſtillaticii roſarum liquoris lotæ, & terræ chimoliæ ac lithargyrii an. ʒ ij. his oleo roſato & albumine oui coadunatis cõfeci, aut ſi hęc defuerant, ſolo oleo de vitellis ouorum in patella frictis expreſſo inũxi: & patiens, Deo auſpice, breui conualuit. Hæc etſi ſint vulgaria, & quæ cum chirurgo obiter collocutus fui, ad militiam nonnunquam profutura, ſi quãdo caſtra Cæſaris noſtri ſemper Augusti ſequi cogêris, te celare nolui. Vale: & da operã, vt patria tua miſere exuſta, te breui reducẽ videat, vtq; parentẽ tuũ ac fratres & ſorores cõſolari poſſis: quos meo nomine ſiue præſens, ſiue per literas, plurima impartiaris ſalute oro.

Theophraſti ex lib. de igne verba.

Vſtionis dolor calidis, vlcus poſtremo frigidis & ſiccis curatur.

Cura aduſtionis.

Vng. ad vſta curanda.

Oleum de vitellis ouorum vſtionis medicamen.

DE INDISTINCTA TRIPLICIS *Gonorrheæ dinotione & cura, Galeno veteribusque Medicis ignota.*

Epistola V.

Plin. lib. 10. cap. 63. lib. 7. cap. 5. Aristot. sectione 10. Probl. 46. & lib. 5. de natura animaliũ.

CVM cæteris animãtibus fere omnibus statutum sit coeundi, pariendive tempus, vel stati per tempora anni concubitus: homini tamen quouis anni tempore in Veneris conflictum prorumpere natura concesserit, quo se a geniturę copia & pruritu, nisi religionis votum obstet, exonerare poterit. attamen seminis genitalis profluuio, quod Gonorrheam vocant, nonnunquam corripitur, languet, ac tabescit. Vnde coniicere possumus, Gonorrheam, aliud, quã seminis & nominis etymologia declarat, esse profluuium: quam auctor libri Definitionum ita definit: γονόρροια ἐστὶ ἀπόκισις, ἐπιφέρουσα σπέρματος νόσημα, μετὰ τοῦ τήκεσθαι τὸ σῶμα, καὶ ἀχρούστερον ἀποτελεῖσθαι. γίνεται δὲ ἀτονησάντων τῶν σπερματικῶν ἀγγείων, ὥστε τρόμῳ τινὶ παρειμένων αὐτῶν μὴ κρατεῖσθαι τὸ σπέρμα. Latini vero vna cũ Galeno quidam non ineleganter (sed quam vere, ipsi viderint) definiunt, esse seminis præter consensum ac colis tẽtiginem, leui vel nullo oblectationis aut pruritus sensu percepto, excretionem. Hæc autem quantum a vero naturalis ac prolifici seminis effluuio dissideat, ex tergemina Gonorrheæ diuisione, nec Galeno nec aliis nostri seculi medicis, quamuis eruditis, perspecta satis, dilucide intelliges. Sunt homines, qui renum, epatis ac vasorum seminalium calore, corpore plerum-

Gonorrheæ definitio Galeni lib. 6. de loc. affectis, Aetii lib. 11. cap. 33.

De prima gonor. spec. Gal. lib. 6. salubr. Pilosi, salaces. Arist. sectione 4. probl. 32.

plerumque hirsuto, ac succi pleno, semen genitale copiosum & calidum coaceruant: quos nõ raro per nocturna insomnia, quum renes ac lumbi supino decubitu incalescunt: aut illis decora amicæ facies interdiu visa, noctu obuersatur: vel attenta rei venereæ cogitatio, ad eius excretionem lacessit ac proritat. quod plerique tam confertim effundunt, renum calore ad lumbos attractum, vt etiam stragula polluant. De qua gonorrhea Lucretius, ex Epicuri schola poëta & Philosophus, in Somniis inquit:

Seminis per insomnia profluuium. Aristot. sectio. 4. probl. 5.

Lucret. lib. 4. de rerum natura.

Irritata tument loca semine, fitque voluptas
Eiicere id, quo se contendit dira libido.
Incitat, irritans loca turgida semine multo,
Idque petit corpus, mens vnde est saucia amore.

Hæc prima gonorrheæ species, ἀπὸ τῦ γόνυ, id est semine, & ῥέω fluo: & ob insomnia ὀνειρωγμὸς recte appellatur. Hæc etiam, si in viris aut mulieribus (vterque enim sexus huic malo obnoxius est) modum excesserit, vires corporis ad tabem vsque exhaurit, & pallere vt amantes facit. His curandis, omnibus quæ sperma adaugent, & flatulenta sunt, (vt ouis sorbilibus, pineis, fabis, rapis, scölymis, id est cinara vesci) interdicendũ: ac his vtendum, quæ siccando genituram insumunt, ac renes lumbosque refrigerant: quale est viticis semen tostum, vel frictum. folia quoque eius & flores nõ modo comesta, vel in potu sumpta, at cum floribus nympheæ quoque in lecto substrata, venerem cohibent. Porro Galenus ex gymnastis, qui corporis athletarũ

Vterq; sexus, gonorrh. laborat. Galen. lib. 6. salub. Aetius lib. 11.

Sperma augẽtia lib. 6. de salub.

De Semine agni casti & aliis vide Ælianum lib. 4. ca. 23. & lib. 9. cap. 26.

Plumbi lamina gonorrh. curat

Sperma infrigidantia.

Aetius lib. 11. c.33. Gal. li.6. Salubri.

Secunda gonorrheæ species.

Pudẽda neruosa.

Menstrui albi fomentum,

Gal. lib.4. de vtilit. p. aliter sentire videtur.

robur curant, quendam vidit, qui lumbis athletę plumbi laminam applicuit: quod huic & plerisque aliis consule Galeno profuit. Vt alia plura, lactucæ, psilii ac polygonii, & solani succum & cremorem taceam. At hæc frigore: rutha vero comesta calore suo semẽ coagulat & corrumpit. quorum plura medicamenta Galenus, & eius simia Aëtius, recensent: quæ, vita sobria & abstemia vel superat, vel coadiuuat. Altera vero vulgaris gonorrheę species, producitur ex putrilagine phlegmatis, vel salsi, vel etiã crudi copia: quæ non raro cum momento genituræ permiscetur, ac præcipue a cerebro per spinam dorsi, lumbos & renes, & etiam ab epate per venas ac neruos, qui ex omni corporis parte ad pudenda vergunt, per vasa seminaria, ac cremastiras coleis annexas, ad vterum & penem defertur: a quo, nõ sine horum excoriatione sensim destillant. Huius fomentum est sanguis crudus, ac impuris humoribus permixtus, quorum colluuies non, vt alii censent, ad vesicam, sed ad veterum ac verenda defluit, ac per meatum spermatis in penem excernitur. Horum humorum ante & post menses profluuiũ (tum enim facta sanguinis in principio ebullitione, copiosius erumpunt: quamuis etiam in medio temporis non subsistant, in quibusdam) Græci in vtroque sexu gonorrheam, Latini vero in mulieribus menstrua pituitosa appellant: de quibus Hippocrates more suo Laconico, id est, breuiter, sic ait in libro 1 de morbis mulierum:

Eis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Eis,inquit,mēstrua alba accidant,si corpus impurum, & caput pituita repletum fuerit:ac nec per nares,nec per sedem,nec vrinæ meatus,sed per menses tātum expurgentur. Hæc virorum gonorrheæ esse analoga, Aristoteles in libro de Somno & vigilia, & Themistius in libr. de Somniis testātur. Nec virilis gonorrheæ sunt pleræque etiam mulieres expertes, Galeno lib. de spermate 2 teste: Mulier, ait, poros spermate refertos,quāuis viro non coëat,etiā per insomnia exonerat, sed ægre curatur. At hoc,quod Hippocrates lib. 2 de Morbis te admonet, memori mente depositum velim: Nisi,inquit,in hoc ex catarrhi & genituræ a capite per spinam dorsi defluxu, quē formicarum motu sensim delabi plerique sentiunt,caput & corporis molē bene expurgaueris, patiens marasmo, quem dorsalē tabem quoque appellat, marcescet, ac morietur. Quod idem Hippocrates in libro Epidemiarum sexto, Satyro ex Tharso,cognomento Gripalopex,id est vulpes tortuosa, accidisse scribit: qui xxv agens annum, sæpe noctu per insomnium,ac interdiu,semen effudit:anno xxx contabuit,& mortuus est. Cęterum hoc te admonitum quoque velim, Hippocratem hanc viscidam & putridam & aquosam humorum colluuiem, quum per vniuersos genitalis seminis meatus ad pudenda deferatur, ac ob id cum momento seminis crudi excernatur, hanc semen quoque aut menstrua pituitosa passim appellare. Quis,obsecro, credere potest,hāc esse

Muliebris gonorrhea.

Fida ex Hippocrate admonitio, de corporis purgatione.

Altera de Seminis dictione admonitio.

Magna ex coitu virium dissipatio. Aristot. sectione 4. probl. 22.

verum prolificæ genituræ semen? quum vnica, vel tantilla eius excretione, tanta virium & spirituum copia dissipetur, vt (teste Hippocrate in vestibulo libri de spermate) vniuersi corporis robur labefactetur, langueat, & contremiscat: quum illius vero excretio annum aut quinquẽniũ, illæso vitali robore, durare possit? Præterea genituræ semen excretum, aëris frigore liquescit: at illud, vt viscus lentescit, vestibusque tenaciter adhęret: ac non raro, vt putridum, male olet. quare non esse hominis genituram, satis constat. Qui igitur vtramque gonorrheæ speciem eisdem curare remediis volunt, hi certe vel ægrum ad perniciem deducẽt, aut plane desipiunt. Primæ namque ob renum feruorem ac seminis copiam, mentisque intranquillæ somnia, quæ refrigerant, astringunt, ob vasorum imbecillitatem, & sperma exiccant, sunt salutaria: quæ plane huic secundæ, ob malorum humorum & flegmatis a cerebro & epate ad matricem & vasa spermatis alluuionem, sunt noxia & perniciosa: quæ non astrictoria & ingrossantia frigore indiget, sed ob humorum cruditatem & putrilaginem, sui per vomitum aut alui deiectionem, ablationem indicat. qua Methodo, ausim deierare, solis purgationibus, ac sobria victus ratione, plures sanitati restitui. At nunc tertia ex lue venerea gonorrhea reliqua est, quam ob id fœdam virulentamque appellãt: in qua principio, vigilanti pariter ac dormienti virus album, aut subcitrinum e vasis semina-

Fluxus spermatis & gonorrheæ differentia.

Gal. de vtil. part. lib. 16.

Arist. lib. 2. de gen. animal. cap. 2.

Vera vtriusque gonorrheæ cura.

Secundæ speciei gonorrheæ remedia.

Tertia & noua gonorrheæ species.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſeminalibus ſine ſenſu deſtillat, ac nō raro penis cannam exeſt. Ex hac virulenta lue accidit, vt quicquid in vaſis coaceruatum fuerit, male oleat, & putredine aceſcat. ardor dyſuriæ ſimilis in eminctione, & dolor in mentulæ tentigine; ac ſi funis ſubtus penem extenderetur, vlcus internum ſubeſſe produnt. Hoc virulento fluore præter rationem ſuppreſſo, tum plerũque abſceſſus colligitur, alias quidem circa teſticum in epididymide, alias in perineo: quo rupto, continuus fluor conſolidationi obſiſtit, ac poſtremo in fiſtulam deſinit, per quam lotium tandem defluit. At hæc, ex lue Gallica ichoris viroſi eluuies, non melius quam ligni Guaiaci decocto, aut ex hydrargyrij vnguento, vt probe noſti, curatur. Vale.

AN SCOLYMVS CAPRVM SVB *alis curet, & cur ephebi hircum oleant.* *Epiſtola* VI.

PErlecta mea, de tergemina Gonorrheæ differentia, Epiſtola, inter veſtræ Academię philiatros, obiectũ audio problema interpretatione dignũ. Nēpe, qua ratione accidat, vt adoleſcentium corpora, qui ex ephebis, & vltra ſecũdam annorum ætatis hebdomadam progreſſi, poſtquam prolificum iam ad concubitum ſemen maturum, & calore naturali cōcoctum, patuloſq; genituræ meatus habeant, hircum aut caprum ſub alis male oleant: ante pubem tamen nec viri nec mulieres, nec qui a-

De humanæ ætatis hebdomadib. Gell. lib. 3. cap. 10. Plin. lib. 7. Macrob. de ſomnio Scip.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

dulti iam poros genitura plenos per inſomnia exonerant, tale quidpiam fœtoris hirci oleant. Nihil ſane mea interpretatione opus foret, ſi veſtri medicinæ alumni, ſacris philoſophię Peripateticæ initiati, & non velut monachi apoſtatę, agyrtę & Iudæi, ne a limine quidem ſalutato Ariſtotele, cauſarum naturalium rudes, ſacram diuini Hippocratis & Galeni medicorum ſcholam inuiſerent. De quibus Ariſtoteles cauſam in Problematibus dilucide talem reddit. Cum vero ſingula eius verba plurimũ ponderis habeant, & obſcuram de Gonorrhea diuiſionem illuſtrent, eius verba adſcribam. Quæ, ait, incocta ſunt, tum ſapores habent deteriores, aut acidiores, ſalſiores, aut amariores, tum odores reddunt fœtidiores. Contra vero, quæ concocta maturaq; ſunt, ſapores aut dulces, aut min⁹ amaros, & odores ſuauiores pręſtant. Patet hoc ex omnibus terræ ſtirpibus, ac animãtibus ipſis. Detractis autem quæ matura concoctaq; ſunt, cætera cruda relinquũtur: vt & in cinere, portione dulci conſumpta, puluis amarus relinquitur: & ſudor quoq; ſalſus eadẽ de cauſa eſt. Calor autem naturalis ſemen genitale concoquit. quod quanquam exiguum eſt, vim tamẽ obtinet maximam: quippe quod ex multo admodum tam exiguum cõſtitutum eſt. Quamobrẽ vbi id ſeceſſit, reſoluimur magna ex parte vehementius, atq; refrigeramur. itaq; incõcoctiores humores reddũtur patefactis meatibus, propter ſeminis excurſum. quo fit, vt

In medicos philoſophiæ rudes.

Ariſtot. verba ſectione 4. problem. 13. & 25.

fit, vt sudor ob cruditatem & salsior & fœtidior tunc sit, quam puerili ætate, præcipue sub alis, ad quem locum tanquam ad epatis & cordis emunctorium humores vberius confluũt. Hæc Aristoteles. Ex quibus elicere potes, pubertatem, spermatis ac menstrui principium, testium ac mãmillarum augmentationem, vocisque in βαρύτονον mutationem, in idem ætatis tempus, in secundam certe annorũ ætatis hebdomadam coincidere, vt ex Hippocrate Galenus in sexto Epidem. perspicue docet. Causa igitur hircini adolescentum putoris, omnibus in philosophia eruditis est obuia, quæ apud medicos crudi in venoso epatis vasorum genere sui concoctionẽ, & per sudorem aut lotium euacuationem indicat. Quod scolymus, de genere carduorum, ab Italis artiscoyk dictus, mirabiliter præstat. Dioscorides sane inquit: Scolymus radicem nigram crassamque habet, quę graueolentes alarum hircos, & reliqui corporis virosum odorem emplastrata emendat. Idem etiam decocta potaque in vino potest. nam pota itidem copiosam graueque olentem vrinam prolicit. Eo nomine quoque virulentæ tertiæ Gonorrheæ differentiæ præsens esse remedium experior. Et Oribasius lib. 2. Synopseos: Cardui radix, inquit, magnam educit graueolentium vrinarum copiam, si quis vino incoquat, & decoctũ bibat. Et in deliciis ganeæ, carduus adeo frequens erat, vt sine eo nulla magnifica aut adiicialis censeretur cœna.

Arist. sectione 4. problem. 4. Galẽ. in sexto Epidemiarũ Hippoc.

De variis scolymi nominibus Athenæ. lib. 2. Dipnosoph. Hoc idẽ Paulus lib. 7. de scolymo.

Gallicæ Gonorrheæ remedium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Huius folia constricta, & terra obruta, albescunt: & hyeme, si inter fercula cum thyrso decocta fuerint, gratissima. Caulis eius in vere pineas aculeatis foliorum squammis compactas gestat. quæ autē radicis eius pars tenerior, vt asparagi, in iure cum butyro elixata (ad prolíciendam Venerem vterque sexus edit) æstate ad id viris in veneris conflictu languentibus, hyeme vero mulieribus ad venerem pigris, vt Hesiodus refert, patrocinatur. Glaucias quoq; prodidit, cardui esum ad prolis masculi conceptum plurimum conferre. Nil igitur mirum, mulieres carduum adeo ambire: vt diligētiori earum cultura & plantandi solertia effectū sit, vt non tantum echinatæ carduorum pineę, sed radices caulis & folia per totam hyemem, qua cætera contabescunt, nobis in cibū suppetant: ne quis omnino, vt fertur, sine carduis sit dies. De quibus, vt maior adhibeatur fides, ob auctoris vetustatem, versus Hesiodi pro coronide adscribam:

Plin. lib. 10. cap. 63. feminas salacitate viros in æstate superare ait.

Esu cardui masculus nascitur.

ἦμος δὲ σκολυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
τῆμος πιόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος,
μαχλόταταί τε γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τοι ἄνδρες.

Versus Hesiodi 2. de diebus. & Arist. sectione 4. problem. 26. declarat hoc.

Quos versus ad verbum ita reddere poteris: Quando scolymus floret, & sonora cicada arbori insedens, stridulam effundit cantilenam crebram, alis vibrans æstatis laboriosæ hora: tunc pinguissimæ capræ, & vinum optimum, ac mu-

ac mulieres ſalaciores, viri vero imbecilliores ſunt. Syluester vero ſcolymus, Cinara dicitur, qua cerui venenatis pabulis reſiſtunt. Hanc Dioſcorides tradit Ægyptoas Cnun appellare, Proclus autem Cnebiſon: id eſt, carduum, quo magos dæmones ad ſubitam apparentiam ſollicitare aſſerit. Gonorrhea vero, & quouis libidinis œſtro affectos, poſſe olere hircum, non inficiamur: ſed ante pubem, vel priuſquam ephebis exceſſerint, cum Ariſtotele & Galeno pernegamus.

Viros hyeme, feminas æſtate, veneris auidiores ait Plin. lib. 10. c. 63.

De cinara Pl. lib. 8. cap. 27.

Dæmones herbarum et lapidũ illecebra allici Auguſt. de ciuit. Dei lib. 21. cap. 5. & 6.

De variciformis vasorum *ſpermatis anfractibus, & illius concoctione, & occultis a cerebro per lumbos meatibus.* *Epiſtola* VII.

NVdiustertius, tabellarius veſter ex Heluetia regreſſus, tuas, quas Argentinæ a mercatore acceperat, literas mihi obtulit: in quibus ſcribis, te hilari fronte meas de gonorrhea, & male olẽti hirci ſub adoleſcentulorum alis odore, accepiſſe, & perlegiſſe literas: quas omnes veſtri medicorum collegii philiatri impenſe, vt illis harum copiam faceres, deſideraſſent. Verum tu ex compoſito illas celaſſes, donec tertia de variciformi vaſorum ſpermatis inuolucro & propagine, ac de genituræ in his concoctione, & de illius occultis a cerebro per lumbos ad teſtes meatibus, epiſtola mea in lucem prodiret, tum illas & lectu fore iucundiores, & vtiliores. Proinde oras, vt illius editionẽ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

maturare velim, ſi modo mihi per ærumnoſos curandi ægros labores vacaret. En Nauclere, etiamſi non vacet, quum labor amicorum (vt Euripides ait) ſit κάματος εὐκάματος, id eſt, labor abſque faſtidio, bene ferendus, tibi morem geram. Quare vt hæc dilucide intelligant, operæprecium erit vt corpuſcula teſtibus agnata, neruos, venaſque, & horum tortuoſos anfractus, ad eos deriuata, cōpendio perbreui explicem.

Partes teſtibus agnatas, Paul. lib. 6. c. 61. Gal. li. 14. de vtil. particul. deſcribunt.

Teſtes porro, quorum officium & res hic agitur, quos Herophilus didymos, Græci orchees appellant, ſubſtantia ſunt glanduloſa & ψαθρά, attritu fragilis, & (vt Galen. ait) ϛραγγώδη, id eſt, cauernoſa, vt humidum in tortis vaſorum ſeminalium plexibus tandem decoctum excipiāt & perficiant. Cooperitur vterque teſtis gemina membrana: intima, quæ tenuis eſt, carnoſa ac exanguis, & alba: quia neruoſa parte caua teſticulo adhærēs, in gibbo laxa, & ex abdomine propagata, Erythroides dicta: altera hac dēſior, etiam exanguis, firmiter adhærēs, quæ (vt Paulus ait) membranoſa, ac exteriorem pellem Erythroidi tunicæ agglutinat, quę a Gręcis δάρτος dicitur. Illa vero rugoſa, duabus coadunata tunicis, interna tenui & lubrica, externa (vt dixi) denſa & rugoſa, a peritoneo orta, quam Latini ſcrotum, Gręci ὄσχεον dicunt, commune amborū teſtium velamentum: cui alii Epidermida ſubſtratam ferunt. Caput vero teſticulorum panniculoſum veſtit inuolucrum, in quod complures exileſque venulæ, ſeroſo humore refertæ, velut

Erythroidis teſt. tunica.

Dartus teſt. tunica.

Scrotū teſtic. marſupium.

Epidermis.

velut fistulosæ elices deriuantur, quod Epididymida vocant. Verum ad hoc legitimum & naturale partium testiculorum consortium, & vasa seminaria pertinent: nempe duę arteriæ & venæ, arteriæ aortæ & venæ chylis propagines, quę non recto calle, sed per sinuosos anfractus, inter peritonei mẽbranas dorso innixas, ad ilia vel renum lumbos tuto proreptãt, sanguinem ad testium alimentum, & spermatis generationẽ delatura. qui istic albescere in venis perplexis primum incipit: & deinde ad ossa pubis exporrecta, ibidem tam vena quã arteria, ac neruus ab interna peritonei membrana, quæ spinę dorsi adiacet, communem accipiunt tunicam, siue mauis dicere cooperculum: quo simul inuoluta pubis ossa conscendunt, ac ad testiculos deorsum delabuntur. Prope quos sita ad tunicam Epididymida dictam alligantur, ac præparantia, aut etiam adferentia vulgo dici possunt: nondum tamen spermatica. sanguinem enim nondum ad id elaboratum ad testes deferunt, quorũ natiuo calore in sperma decoquitur illic elargata, dum testes ambiũt, in rugas quasdã & variciformes spiras cõplicãtur, quas Herophil⁹ (teste Galeno) ob id παραστάτας κιρσοειδεῖς vocat, id est, varicosos renũ assessores, aut ꝑsides. qui illic instar capreolorũ vitis aut hederę ita implicãtur, vt nõ inepte δικτυοειδὲς πλέγμα. i. retiformis plexus, dici possit. In horũ anfractib. sanguis ad spermatis productionẽ delegatus, diutius immoratur. nec amplius vt in primis, sub renibus,

Epididymis.

Vasa seminariorũ propago.

Prima spermatis decoctio, & vasi inuolucrum.

Secunda spermatis decoct. & vas. plicatura.

Vasa sperma præparantia.

Parastatæ varicosæ.

Spermatis in testibus decoctio. Gal. li. 9. de vtilit. partium.

circumuolutionibus rubet, aut sincerus conspicitur: sed fit candidior, ac in spermatis substantiam cogitur, guttis rubeis velut rore sanguineo conspersam, ac id humoris in his perplexis infractibus necdum exacte decoctum, testiculi per complures exiles meatus, & quasi fistulas, qui ex vasis seminariis ad eos pertinēt, exugunt, decoquunt perfectius, & iterum elaborant: donec vasa tum vere spermatica, sursum a testiculo ascendant, & quasi reflectantur. & quamuis in ascensu firmiora fiunt, glandulam tamen pro fulcimento habent testiculo annexam, quam chirurgi didymum vocant.

Glādula didymus.

Vas spermatis eiaculatorium.

Abhinc sursum ab vtroque latere ascendit vas vnum spermaticum, non amplius præparatorium aut deferens, sed eiaculatorium appellatum: quod communi membrana a peritoneo assumpta, ipsis deferentibus & descendentibus annectitur: quousque ad superiorem ossis pubis regionem perrexerit. quo loco a deferentibus seiunctum vesicæ circumferentiam, quæ a suo latere est, amplectitur: ac tandem decumbit in eam partem, qua vesica intestino recto connectitur. Illic vasa semen eiaculantia dilatantur, multasque venulas & arterias exiles comites habent, ibidemque parastatas plectunt, in quibus tandem ad vnguem tertio sperma elaboratur.

Tertia spermatis in parastatis decoctio.

Sunt autem parastatæ, numerosi vasorum sperma eiaculantium anfractus, permultis glādulis innixi inter rectum intestinum, circa perineum & vesicam collocati.

Alij

Alii paraſtatas vocant, glandulas collo veſicæ circa vaſa ſpermatica annexas, quæ prolificum ſpermatis humorem ad caulem virilem deferunt, & in veneris conflictu per penem eiaculantur: quas ob id Herophilus (vt Galenus refert) παραστάτας ἀδενοειδεῖς, hoc eſt, glandiformes coadiutores appellauit. Paulus vero, paraſtatas, id eſt aſſiſtentes, & κρεμαστῆρες, hoc eſt, teſtium ſuſpendicula, definit eſſe neruos a ſpinalis medullæ membrana exortos, qui cum arterioſis venis ad teſticulos pertingunt, per quas ſemen in penem deferatur. Quid multis? Admiranda quidem hæc eſt naturæ in fabrica humani corporis & membrorum generationis ſolertia, & prouidētia: quę vt geniturę prolificum ſemen, vniuerſa corporis alimenta & ſpiritus exactius calore naturali, & congenitis membrorum viribus decoquerentur, varia ad id membrorum, arteriarum, & venoſi generis vaſorum meditata eſt ſinus & inuolucra. Primum quidem, vt eſculenta in ventriculi fundo vtcunque decocta, ne per inteſtina lubrica & recta, antequam epar per meſeraicas, tanquam arborum radices de terra, ſuam attraxiſſet alimoniam, deorſum præcipitarentur: ea prudens natura multifariam implicuit. Deinde porro, nunquid ex arteriis & venulis, quas Carottides dicunt, in cerebro δικτυοειδὲς πλέγμα, id eſt retiformes plexus ineffabili induſtria connectit? in quorum perplexis anfractibus de vitali ſpiritu decoqueretur animalis. Sed

Paraſtatæ glādulosæ.

Cremaſtires quid.

Quare Natura concoctionis vaſa implicuit.

Inteſtinorum inuolucra quare facta. & cerebri retiformis venarum plexus.

Rete in cerebro admirabile.

Trina vaſorum ſper. inuolucra.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quo piaculo, dic quæso Nauclere, tacitus fere præteriissem, diuina vasorum genituræ inuolucra: primum sub renibus, deinde prope epididymida testium caput, ac tãdem in glandulosis circa collum vesicæ & perineum variciformibus parastatis, spiras & plexus ex arteriis & venis seminalibus implicatos: quorum vsum & commodum Aristoteles de generatione animalium libro 1, his explicat verbis: At quæ animalia sobria esse conuenit, iis vt in cibi vsu, intestino opus est non recto, sed intorto: sic meatus illi vasorum seminalium, reuolutionẽ anfractusq; habent, ne libido vehemens crebraque incitetur. Testes autem ad id natura molita est, vt motum excrementi genitalis stabiliorem faciant, in viuiperis, equis, & aliis veterinariis ac hominibus, cum replicationẽ seruant. Cedat igitur Dædalus, cum sui in Creta labyrinthi inexplicabilib. ambagib. Nam natura, quamuis indocta, ad humanæ speciei conseruationem, vasorũ genituræ inuolucra tanta molita est dexteritate, vt in iis sperma diutius concoqueretur & detineretur, quo homo ad venerẽ fieret cunctatior, ne frequẽti coitu vires eneruarentur, & semẽ ad masculę prolis ꝓcreationem magis cõcoctum, paratumq;, redderetur. Nam senes qui raro coeunt, etiam semen magis concoctũ habent, & masculos generant: quod Philelphus, auctor nõ proletarius, his verbis in epistola ad Fridericum Cornelium pereruditè affirmat. Accidere, inquit, vide-

Arist. lib. 1. de gen. animal. cap. 4.

Quare senes masculos, adolescentes femellas procreent.

videmus, vt senes potius quam iuuenes gignāt mares. Causam, inquit, esse puto, quod senes rarius coeunt, quam iuuenes: quo fit, vt quod natura in iuuentute est potentius, id nimio veneris vsu reddatur frigidius, & ad marium procreationem imbecillius. Habes hic, Nauclere perdilecte, vasorum genituræ propagines & inuolucra, in quibus semen vt fiat prolificum decoquitur: quod ad amussim & pererudite describit Galenus in libro de vsu particularū 14. quem si legeris, illius & nostra scripta tibi maxime arridebunt. Reliquum est, vt quibus argumentis & coniecturis asserere possim, præcipuam spermatis partem a cerebro per spinā & lumbos ad testium parastatas defluere te edoceam. Inter reliqua argumenta vel hoc plurimum ponderis habere arbitror: venas & arterias in temporib. dissectas, postquam occalluerint, obstructis nempe meatibus, per quod semen a cerebro ad lumbos destillat, id sterile & infœcundum reddi, Hippoc. tradit: quem vt testē veridicum, qui nec (vt Macrob. ait) fallere nec falli nouit, appello. Qui in libello de Ossibus quoq; ait, venas ex capite, iuxta aures sphagitidas, id est, iugulares dictas interne prope spinam ab vtroq; latere, iuxta lumbos procedere in testes, & eo deferre semen nec dum elaboratum. Caluiciem quoq; id testari, ex Aristot. intelliges, dū in libro de Generatione animaliū quinto: Causa caluiciei, inquit, est inopia humoris calidi & pinguis, qui coitu insumitur.

Vbi Gale. vasorū spermatis vsum & seminis concoctionem exactius describat.

Sperma an a cerebro defluat, Hipp. in li. de locis, aere, & aqua: ac Auicenna.

Macrob. lib. 1. Saturnal.

Aristot. de gen. animal. lib. 5. cap. 3.

Calui quare salaces. Arist. sect. 4. proble. 19. ob id plantę quæ pingues ſunt, vt arbores reſiniferæ, perpetua fronde virent. quamobrem nemo, antequam coire incipit, calueſcit: ſed a coitu his accidit, qui natura eo ſunt propenſiores, & ſalaces. *Suet. in vita Iulii Cæſaris.* Id quod teſte Suetonio milites Iulio Cæſari dictatori, ob Gallias deuictas triumphanti, exprobrarunt:

Urbani ſeruate vxores, mœchum caluum adducimus:
Auro in Gallia ſtuprum emiſti, hic ſumpſiſti mutuum.

An non quæſo, id ſatis erit locuples teſtimonium, vaſa genituræ lege quadam conſortii magnam habere cum ſpinali medulla, altera quaſi cerebri parte, colligantiam, & participium, quod luxatis dorſi neruis & vertebris cuidam ὀρειτύπῳ baiulo, inuoluntarium lotii & ſpermatis acciderit profluuium? *Vt Hipp. & Gal. lib. 3. epidemiar. tradunt.* Habes igitur Nauclere, vaſorum ſpermatis a vaſis maioribus propagines, & terna illorum inuolucra, in quibus ſemen decoquitur: quod cum a totius corporis partibus, tum a capite præcipue & a lumbis deciditur, quos vt celebs præcinctos habeas ſcriptura iubet. Vale. *Dorſo luxato ſem. effluuium.*

De portentoso mascvli de pectore maris nato: & sine sexus compare aut semine parturientibus.

EPISTOLA VIII.

Africa ſane monſtroſo multiformique animalium partu, ob aquarum penuriã, fœcunda

fœcũda eſſe prohibetur: quam penuariam etiam Iudæi, Moſe duce, conqueſti ſunt, ob quã videlicet omnifariæ ferarum ſpecies ad vnum amnem ſitis compeſcendæ gratia cõueniunt, promiſcua venere coeuntes: vnde variæ animalium formæ ſubinde naſcuntur. ob id (vt Ariſtot. ait) inoleuit adagium, Africam ſemper aliquid noui afferre. Idcirco & Anaxilas cecinit, λιβύη ἀεί τι καινὸν καθ᾽ ἐνιαυτὸν τίκτει θηρίον, Africa quotannis nouam procreat feram. Cæterum id rectius modo in Germaniam & Heluetiam transferretur, in qua, annis præteritis, fœtus modo bicipites, modo tripodes, non raro gemellos dorſo agnatos, ac neſcio quos non Geryones & Hippocentauros editos vidimus: vt Francofordianæ nundinæ quotannis ſemper aliquid noui attulerint. Adeo quidem variis monſtris ludit non modo in humanis diuina potentia rebus, ſed etiam in animantium genitura: hæc quidem abſque ſemine maſculo, alia abſque ſui ſexus compare parturiunt fœtus innumeros. Ægyptii virum bellatorem, animo virili armigerum, literis Hieroglyphicis deſignaturi, ſcarabeos, quos Græci cantharos vocant, depingunt: quod omnes ſint maſculi: qui pedibus auerſi, ad reciprocum ſolis inſtar motum retrogradi, ex fimo bubulo aut equino pillulas fingunt, de quibus liquore ſcarabeorũ aluis conſperſis, magna prolis copia enaſcitur. Hos refert Plinius ex Appionis interpretatione, quia ſolis motũ retrogradi imitentur, quod

Africam ſemper aliquid noui afferre. Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. cap. 5. Plin. li. 8. cap. 16. Athenæus lib. 4. dipnoſ.

De ſcarabeo hæc Plutarch. li. de Oſiride. Plin. lib. 11. ca. 28. Ariſt. libr. 5. cap. 19.

Obſcurus Plinii locus ex li. 30. cap. 11. il-

lustratur: & Eusebio libr. 3. cap. 2. de præpar. Euang.

inter numina Ægyptii consecrarunt: quæ Plutarchus ille polyhistor in libello de Iside & Osiride explicat abunde. Nõ dissimilis fœcunditatis partus absque semine & coitu, in Sicilia, post editam in bello seruili stragem, accidit:

De brucis hæc quoq; Plutarc. in lib. de Osiride.

De cicadis hæc pereruditè Plato in Phædro, Aristot. libr. 5. ca. 30. Pli. libr. 11. cap. 26. & Aristopha. in nebul.

dum terra cruore maderet, cadauera insepulta putrescerent: ex iis tanta ἀττελάβων copia enata fertur, vt passim frugem depascerent, & insulã vastarent. At quis nõ vidit, vel saltem audiuit, volucrem cicadarum nubẽ, ferale pestis portentum, subito absque coitu ex terra ortam? quæ pariter, vt bruci pabula & fruges depastæ sunt, ac ingens fundi calamitas fuerunt. quas ob id Athenienses ex argento conflatas, in vetustæ eorum originis monumentum, in capite deferebant, quod ipsi in terra Attica nati, & non aliunde coloni deducti forent.

De fœcunditate muriũ, Pli. lib. 10. ca. 65. Aristot. de histor. libr. 6. cap. ult.

Porro dic quæso, muribus quid vnquam fœcundius inter quadrupedes? quorum generatio (vt Aristoteles scribit) non coitu, sed salem lambendo constat: quos Lypsiæ in Museo nostro, noctu ad lucernam sputum meum salsum lambere vidi. quare salis gustatu fieri prægnantes, nõ temere plerique opinantur.

Plutarch. in fine Symposii quinti.

Vnde eorum sobole nauigia salem deferentia adimpleri, Plutarchus in Symposiis his verbis testatur: τὰ δὲ ἅλσεα πλοῖα πλῆθος ἐκφύει μυῶν ἄπλητον, ὡς μὲν ἔνιοι λέγουσι, τῶν θηλειῶν, καὶ δίχα συνουσίας κυουσῶν: id est, In nauibus salem deferentibus multitudo murium nascitur insatiabilis (vt quidam dicunt) fœminis absque coitu concipientibus. Sed stupẽ-

da

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

da murium Ægypti ex solo Nili limo propago nequaquam obticenda: qui nostris sunt & lõgiores, ac pilis hispidiores. Quippe, vt Diodorus ait, Ægyptii prima animantia apud se orta, ea vtuntur coniectura, quod nunc etiam in Thebaidis agro multi & magni generentur mures: qua ex re obstupescunt homines, cum videant, quorundam anteriorem partem vsq; ad pectus & priores pedes murium animatam moueri, posteriori nondũ inchoata, sed informi. abscedente enim Nilo, & eius solis æstu limo arefacto, quædam animalia perfecta, alia vix inchoata, in gleba conspici aiunt. Sed de terrestribus hæc abunde satis. Reliquum erit, vt de aquatilibus quoq; afferamus exemplum, quo animãtia absq; coitu & semine nasci probemus. Aristoteles prodidit, anguillas nec per coitũ procreari, nec parere oua: nec vllam a piscatoribus captam, qua in dissecta aut genitale semen, aut oua conspecta fuissent. Idq; tali asserunt argumento, quod in nonnullis stagnis fæculẽtis, aqua omni exhausta, & limo detracto, anguillæ denuo generẽtur, si aqua pluuia affluxerit: quippe quod imbre viuãt & alãtur. Quid vero alia animalcula, quorum alia in lignis intempestiue cæsis, crescente luna, teredines, cossos & tabanos: alia in igne, vt pyraustas: & in niue vermiculos, absq; semine & coitu nata, cõmemorem? quũ horũ copiã immensam Plin. Aristot. & eius discipulus Theophrastus, claris verbis depingant. nec enim hic Na-

Diodo. li. 1. ca. 1. & 2. ac Plutarch. in Osiride.

De anguillis hæc Aristot. li. 6. de historia animal. ca. 16. Plutarch. vt sup. Oppianus lib. 1. ἁλιευτικῶν.

De his Pli. lib. 11. ca. 32. Arist. libr. 5. cap. 19. & Theophr.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

de plantis li. 5. ca. 5. Causa efficiens absq; coitu & semine natorum.

tura ociosa torpet. hæc quippe æthereus stellarum solis & lunę calor in elementis & excrementis, cadaueribusque putrescentibus producit, fingit, & pro materiei potentia format: nec ad id conceptus organa, matricem & spermatis vasa poscit. vt etiam Auicen. Arabs de reparatione hominis, in opere suo de Diluuiis, astruere audet. Id quod & Phœnices ac Ægyptii de reparato hominis post Deucalionis diluuium sexu, quoq; arbitrati sunt: vt Diodorus in primo suæ Bibliothecæ libro prodidit. Cæterum hęc spontaneæ generationis animalia, quamuis absque coitu & conceptus organis extra vteri loculos enascantur, Monstra tamē dici non possunt, quum non præter naturæ seriem a specie sua euarient, & virtute conceptus informatiua impedita producantur. Embryo quidem a specie sui generis degenerat, quū diuersi sexus animalia, vt in Africa, coëūt. Et Romæ, Alexandro Pontifice claues ecclesiæ moderante, annis paulo minus LX elapsis, mulier ex canis concubitu semicanem enixa traditur. Recte igitur Democritus monstra, id est, animalia oblæsa, nasci docuit, quando duo semina vterum subirent alterum ante alterum, & postea in eo confunderentur: tum euenire, vt membra coalescerent, aut dissiderent. Virtus vero embryonis informatiua, quæ illius lineamēta effingit, tum impeditur, quum spermatis crudi aut indigesti copia obruitur, aut probe concocti inopia laborat. Ob id Em-

Monstrorum causa & definitio. Aristot. de genera. animal. li. 4. cap. 3. & 4. Alber. lib. 18. de partib. animal. tract. 1. cap. 36. & tract. 2. ca. 3.

Virgo semicanem peperit Romæ.

id Empedocles monſtra fieri dixit per exube-rantiam defectumue ſeminis aut illius agitationis turbulentiam. Monſtra quoque enaſci Ariſtoteles ait, dum naturam materiæ, natura formę non ſuperat. Virtutis quoque informatiuæ operatio impeditur, rei deſideratæ penuria, dum prægnans ex humorum malorum in ſtomachum affluxu pica laborat: aut terribilibus perculſa ſpectris, forti imaginatione illa menti affigit. De quibus ſingulis monſtrorum cauſis plurima tibi afferre poſſem exempla, niſi vel putarem ea tibi prius eſſe cognita, aut epiſtolæ te longitudinem faſtidire vererer. Illud tamen quod nuper ex nundinis Frācofordianis (vnde, velut ex Africa, ſemper aliquid noui ad nos perfertur) accepi, obticere non poſſum. Anno a Chriſtiparę virginis partu ſupra ſeſquimille & quinquaginta ſex annos, ad quartum a celebri vrbe Argentina lapidem, mulier inops in pago quodam enixa eſt maſculum, cui per epigaſtrium infra ξιφοειδῆα orificii ventriculi cartilaginem, manu tranſuerſa, prominebat moles infanti non diſſimilis, cuiuscaput cum ceruice ad ſpatulas vſque intra pectus cognati maſculi latere videbatur: ſi modo vllū habuit. brachia vero vtrinq; cum manibus eminebāt foras: ſiniſtra manus quatuor, dextra tribus digitis conſtabat. nates vtraſque habuit leniter extuberantes, diuaricatis vſque ad ſui cognati crura pedibus, quorum inuerſa planta dextera tabeſcebat, hiſpidam ſub axillis & in

Ariſtot. vt ſupra, & Plutarc de placitis philoſoph.

Monſtrum quod anno 1556. videndū Francoforti in nundinis proſtabat.

pube lanuginem, & penem virilem, vnde serũ sanguinis eminxit: vt embryo, intra ἀλλαντοειδῆ καὶ ἄμνιον tunicas suum effundit lotium: & proinde ac fœtus in vtero, nihil excrementi per anum egerit, sic quoque nihil excreuit. hos ex seminis copia ita agnatos coaluisse, in confesso est, qui nundinis elapsis octo nummis videndi prostabant. Quid vero hæc monstra portendant, Deus nouit. Vale.

De infoecundi spermatis masculorum causis.

Epistola IX.

In Medicos vromanteis iusta expostulatio.

EXperior medicos quosdam οὐρομάντεις, qui vt Alexandrinorum medici domi desides, ex lotio diuinant, mulierculis adeo male affectos, vt omnem sterilitatis causam in solam frigidam & lubricam matricis constitutionem referant: ac tandem vt se a labore curandi eas expediant, ad solas thermas tanquam ad sacram anchoram confugiendum censent. Quos vtinam Thraciæ mulieres, vt Orpheum, lapidibus obruissent, aut fustibus enecassent: qui quum viros censent innoxios, sola culpa & medicina mulierib. obtruditur. quib. tum inuisere thermas non sit cõmodum, accersitur anus delira, quæ balnea de more Laconum sudorifera, aut ex formicarum aceruo fomentationes edoceat. ita accidit, vt miseræ mulierculæ culpæ expertes, medicamẽtis frustra macerentur, viri vero noxii impunes euadãt. Cæterum

De Orpheo feminarũ osore, Ouid lib. Met. 11. Euseb. libr. 13. de præp. euang. cap. 10.

terũ vt muliebri ſexui patrocinemur, veritas, ius & pietas efflagitant. Euge dic quæſo, an nõ in ſterili cõiugio videris maritũ pallidum: qui, obſtructo epate, ac reliqs cõcoctionis organis diſtẽperamento frigidis, langueret: vxor vero inculpata frueretur ſanitate? At virum in tali præcordiorum dyſcraſia ſemẽ habere crudũ & aquoſum fateberis. Ad id quoq; eſſe infœcundum, Ariſtot. de ſpermatis fœcũditate, ſcrutinio conuincã. Gignuntur, inquit, & mulieres viragines, & viri fœminares: alteris menſtrua deſunt, alteris ſemen exile frigidũq; eſt. Quã ob rẽ ratione recta, experimento in aqua probatur ſeminis fœcũditas. quod enim tenue ac frigidũ eſt, diffuſum cito per ſumma innatat: quod fœcundum eſt, in imum deſcendit. calidum enim, quod concoctũ eſt. Concoctũ autem eſt, quod ſpiſſum craſſumq; eſt, vnde ſpiritus genituræ vitales exhalare facile non poſſunt. Mulierũ ꝓbatio ſuffitu fit, vt odores ſubeuntes vterum, efferantur ad locum ſpirandi, & afficiant halitũ. Atq; etiã illitu, vt colores oculis impoſiti, ſaliuã inficiãt oris. Ad fœcunditatẽ vero, præter cætera, reqritur ſobria victus ratio. Nihil .n. ſane genitale ſemẽ (vt Gal. de vſu partium ſcribit) adeo, vt crapula & ebrietas, infrigidãt: qb. ſe mares plus quã fœminę onerant. Temulentia quidẽ mariti non modo, vt Macrob. ait, ſemen infœcuudũ efficit, ſed liberos quoq; male morigeros parturit. Apud Lacedæmones lege cautũ erat, qui mulieres prolis

Cachecticis menſes cunctantur. Gal. in Epidem.

Seminis fœcũdi ſcrutinium. Hippoc. lib. de ſterili. Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. cap. 5.

Mulierum fœcunditatis ſigna. Hipp. de ſteril. libro. 5. aphor. 59. & Plin. li. 7. c. 16. Galen. de vtil par. libro 11. Plutarch. in Sympoſ. tertio, cap. 3 Macrob. lib. 7.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Ebrietas parẽtum, liberis obest: vt Plutar. lib. de educat. liberorum.

generandæ gratia accederent, vt hi ſobrii, aut vino modeſtiſſime delibato, illis concũberent. Ebrius ſane (vt Plato 6. de Legibus tradit) tanquam mente captus, ad ſerendam prolẽ eſt inutilis. Propterea quum Diogenes quendam ex temulentia alienatæ mentis adoleſcentulũ deſipere videret, Adoleſcentule (inquit) ebrius te ſeminauit pater. Et Ariſtoteles in Problematis: Semen genitale, ait, ebrioſorum magna ex parte infœcundum eſt: quia habitus corporis eorum prehumidus: eſt. ſemen aũt nõ quod humidum, ſed quod conſtat, craſſumq; eſt, id prolificum eſt. Adeo certe magni refert, qua victus ratione, & exercitio quoque corporis maritus vtatur, vt Hippocrates paſſim inter ſterilitatis remedia ita præcipiat: Vir autem non ſit ebrius, neque vinũ album, id eſt aquoſum, bibat, ſed meraciſſimum: magni nutrimenti eduliis veſcatur. calida non lauet, eneruat enim corporis vires. ſit quoque robuſtus. & ſanus, & a cibis abſtineat ad rem non conferentibus, ac altero poſt menſes die, quib. matrix expurgata & ſiccata fuerit, cõcumbat. Venerem vero quæ exiccant, ſunt, fricta, & cyminum, ac ruta: & quæ infrigidant, pepones melones, & lactuca, in qua Callimachus allegorice dicit Venerem ſuum amaſium Adonim abſcondiſſe, ὅτι ἀσθενεῖς εἰσι πρὸς ἀφροδίσια, οἱ συνεχῶς χρώμενοι θριδάξι: quoniam (vt Athenæus exponit) imbecilles ſunt ad venerea, qui aſſidue vtuntur lactucis. quomodo & mariti in acetariis

Ariſt. ſectione 3. proble. 40.

Digeſtio ingroſſat.

Quo tempore coeundũ. Hippoc. lib. de natura mul.

De ruta id Plutarch. ſymp. 3. cap. 1.

De lactuca hoc Athen. lib. 2. Dipnoſoph.

rijs nimiũ vtuntur. Taceo, quod armis onusti, eqtationis succussione diuturna, pedes, crura, ac vertebrarum lumbos ita defatigant, vt perinde ac Scythæ, ad coeundum fessi, impotentioresq; reddantur. Quid multis? si æqua lance sterilitatis causas expenderis, inuenies eas vtriq; sexui communes. Qualis est pedum nuditas, quam concubituris officere Aristoteles quoq; asserit: quippe dum corpus frigore torpet, & venus ipsa friget. quod accidit, dum pedes nudi algent. Noctu vero dum feruent, totum quoq; incalescere corpus experimur. Ob id noctu sine corporis succussione in ὀνειρωγμοῖς semen crebro sponte profluit, quod interdiu non sine conatu erumpit. Vnde non illepide hebetiorem ac flaccidum Veneris vsum, Clinopalen nudipedalem appellare poteris. Domitianus imperator assiduitatem concubitus in lecto, velut exercitationis genus, græce Clinopalen, Veneris in lecto colluctationem vel palæstram vocabat. Tertullianus vero & diuus Hieronymus, Sacra quæ Iudæi nudis pedibus sacco incubantes & cinere conspersi colebant, Clinopalea dicunt: apud quos, vt modo etiam apud Mauros & Sarracenos, templa aut loca Deo dicata, calceatis ingredi pedibus nefas erat. Quare & Moyses a Deo Israelitarum iussus est in loco sancto stare ἀνυπόδυτος, id est, discalciatus. Vnde Pythagoras sacris Ægyptiorum edoctus, in Symbolis suis, adorare & sacrificare diis nudis pedibus iubet: id est, animo

Equitatio Scythas steriles facit, Hippoc. libell. de aere aquis & locis.

De pedib. nudis hæc Arist. sect. 4. cap. 5.

Videant monachi Franciscani, quomodo libidinem coerceant.

Clinopala nudipedalis.

Verba Suetonii in vita Domitiani.

Sacra nudipedalia.

Symboli Pythagoræ declaratio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

casto,&a libidinum criminibus expiato. Quod & Lacedæmonii obseruarunt, qui (vt Eusebius in Chronicis refert) regnante Romæ Tullo Hostilio, sacra nudipedalia instituerunt. Scribit & Iosephus Iudaici belli lib. 2. Berenicen regis Agrippæ sororem, vt Deo pro salute sua vota solueret, Hierosolymam venisse: & cæsis de more patrio hostiis, derasisq; capillis, nudipedem ante tribunal Flori præsidis quoque stetisse. Ex his coniicere poteris, ἀνυποδησίαν, id est, pedum nuditatem, fuisse in veterum religione castitatis symbolum. Eapropter, vt fama est, professionis diui Francisci monachi, ad seruandam castitatis sanctimoniam, pedibus nudi, solis callopodiis vtuntur. quorum professionis auctor, libidinis tentiginem, de niue imagunculæ amplexu, Assisiis in horto refrenabat: adeo frigus natiuo Veneris calori esse noxium, multis argumentis & mille testibus probari potest. Vale.

Cur Monachi callopodia ferant.

De menstrva mvlierum *hæmorrhagia.*

Epistola x.

NOmine vrbis vestrę mulierum, Theodorice Pamphile, magnas mihi egisti gratias, quod sterilitatis causas ipsis & maritis esse communes docuerim. Et vt tu quoq; vestri in aula Gynæcii fauorem demereri possis, oras & obsecras, vt grauiorum vteri affectuũ causas, breuiter tuo nomine explicare velim. Arbitrabar,

bar, Theodorice, illis ſatis fore, ſi ipſis de mulierum morbis Theodori Priſciani Gynæcia, pro tuis obtuliſſes. verum, quum a prole ſubditicia abhorreas, & plagiarii crimen verearis: & quandoquidem (vt Euripides ait) amicorum κάματος ἐστὶν εὐκάματος, id eſt, amicorum nomine labor ſuſceptus faſtidio laboris careat: libens tibi pro veteri amicitia morem geram. Morbi, quibus muliebris ſexus crebrius & efflictim maceratur, ad vnum fere omnes ex matricis lubricitate, & menſium obſtructione ac cruditate, fiſtulis, & intempeſtiua hæmorrhagia, affectus & tormina, oriuntur. Sed vt internas horum cauſas facilius diſcernere poſſis, menſtrui profluuii naturam & commoda ediſſeram operæ precium erit. Menſtruum itaque, eſt muliebris excrementum ſanguinis, ob frigidam & humidam corporis mulierum conſtitutionem crudi & redundantis, alimentum & materiam ad embryonis formationem virili ſpermati ſuppeditans: a cuius ſaburra, natura ſtata menſis periodo, per internas matricis venas aut cotylidones, in vterum ferentibus, quamuis raro, per illius colli venulas ſeſe exonerat: per omnia virili ſemini analogum, niſi quod virtutis embryonem informantis prolificæ non eſt particeps: eadem nẽpe ætate, qua genitura in marib. effluere incipit, fœminis menſes erũpunt, vox ingraueſcit, vbera intumeſcũt. Has vero eſſe muliebris ſanguinis, & vltimi quoq; earũ alimenti excremẽ-

Theodori de mulierũ morbis Gynæcia.

Plagii crimen.

Menſtrui deſcriptio.

De cotilydonibus hæc Gale. lib. 1. de ſpermate, & 2. De menſibus hæc Albert. de natura anim. lib. 15 tract. 2. cap. 6. & vltimo. Ariſt. de generat. animal. lib. 1. cap. 19.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Arist. de generat. animal. libr. 1. cap. 19. tum, indicia certa esse ait Aristoteles, quod nec elephantiasis, nec cancer, nec varices, nec ischiatica, nec mariscæ, nec sanguinis de naribus profluuium, nec aliud tale quid mulieribus magna ex parte accidere solet, quamdiu *Albert. vt supra.* menstrua profluunt. Si quid enim horum acciderit, tum deteriores fiunt mensium purgationes. Proinde ex insula Chio ancilla, vt tradit Erasistratus, cui diu fluxus mensium substiterat, statis mensium periodis sanguinem abunde exspuebat: quod & Nurumbergæ virgini de stemmate patricio accidit. Et Galen. aduersus Lycum testatur, Thessalum sanguinis vomitum, menstrui prouocatione & venæ sectione curasse. At hęc suppressi mẽstrui symptomata, illorũ quoq; curam, Hipp. in Aphorismis nos perbelle docet: Mulieri sanguinem euomẽti, menstruis erumpentibus, solutio. Et deinceps quoque ait: Menstruis deficientibus, sanguis ex naribus defluens, bonum. Menstruis purgationibus, præcipue a partu, nihil natura ad fœcunditatem, & depellendos morbos, salutarius instituere potuit. Nam, vt Florus in Plutarchi Symposiis ait, ἡ δὲ ἔμμηνος κάθαρσις οὐ πλήθους, ἀλλὰ διαφθορᾶς καὶ φαυλότητός ἐστιν αἵματος. τὸ γὰρ ἄπεπτον αὐτοῦ καὶ περιττωματικόν, οὐκ ἔχον ἵδρυσιν, οὐδὲ σύστασιν ἐν τῷ σώματι, δι᾽ ἀσθένειαν ἐκπίπτει παντάπασιν ἀμβλὺ καὶ θολερόν, ἀρρωστίᾳ τοῦ θερμοῦ γινόμενον. δηλοῖ γοῦν τὸ ὑποφρίττειν ὡς ἐπὶ πολὺ τὰς καθαιρομένας, ὅτι ψυχρόν ἐστι καὶ ἄπεπτον τὸ κεκινημένον. i. Mẽstrua purgatio nõ ob sanguinis copiam, sed illius prauitatẽ & cor-

De ancilla hæc Gal. lib. cõtra Erasistratum.

Libro Aphor. 5. & cõtra Erasistratũ Gal.

Verba Plutar. ex Symposio 3. cap. 4.

& corruptionẽ fit: ſed quod in eo crudum eſt, & virulentum, excrementis ſcatens, non habẽs firmam in corpore ſedem & cõſiſtentiam, ob imbecillitatem. elabitur paſſim, quod flaccidum, hebes & turbidũ: quod ob caloris congeniti fit inopiam, & imbecillitatẽ. cuius certum eſt indicium, quod dum purgantur, plerunq; horrore corripiũtur. quod enim effluit, frigidum & crudum eſt. Porro, ne obliuiſcamur in hoc morborũ ſcrutinio valetudinariæ puerperarum cõditionis, periculoſis adeo obnoxiæ morbis: idq; vſq; adeo, vt ſi qua morbo correpta acuto fuerit, hunc ei fore letalẽ Hippocrates tradat. De quarum ſanguine defæcatiori, aliis tamẽ quoq; humoribus nõ ſine moderamine admixtis, per venarum acetabula, ac ex chorij per vmbilicum attracto, coaleſcit & nutritur fœtus. Pars altera ſanguinis fœculẽta & cruda, partim in vtero & venarum inuolucris, peſſimorũ fomes morborum, vſq; ad fœtus enixum, nouem mẽſes detinetur. quam vt excrementum putidum, in ſui alimentũ infans inſumere nequit: quod niſi a partu ſtato dierũ numero expurgetur, letalis (vt Hippocrates refert) morbus puerperam certe manet, niſi quis conuenienti medicamine euacuationem induxerit. Non itaque temere Moyſes Iſraelitarum legislator, hos purgationis dies puerperis in Leuiticorum libro ſeuere edixit, quos & Chriſtipara virgo quoq; obſeruauit. Si, inquit, ſuſcepto ſemine pepererit maſculũ, immunda

Hippoc. lib. 5. Apho. 30.

De vtroque ſanguine hæc Galen. lib. 1. Hippoc. de natura hominis. & Chriſtoff. Marcell. lib. 2. de anima.

Puerperæ non purgatæ perpetuo ſunt valetudinariæ. Hippo. de natura fœtus.

De menſtrua purgatione Moyſis & Hippocr. concors ſententia & cauſa. Leuitici 12. Lucæ 2.

erit ſeptem diebus, iuxta dies ſeparationis mē-ſtruæ, & die octauo (qui Romanis luſtralis erat) circumcidetur infantulus, ipſa vero triginta diebus manebit in ſanguine purificationis ſuæ. Sin autem fœminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadis, iuxta ritum fluxus menſtrui, & ſexaginta ſex diebus manebit in ſanguine purificationis ſuæ. Omne ſanctum non tanget, nec ingredietur in ſanctuarium, donec impleātur dies purgationis ſuæ. An putas, Pamphile, Moyſem, vatem naturalis & veræ magiæ peritiſſimum, temere hos purificationis dies puerperis ſanciuiſſe? In iis ſane, vt Hippocr. de natura fœtus docet, genitura vt-plurimum primam coagmentationem & coarticulationem accipit: & quia infans puellula ex materno ſanguine frigidiori, minuſq; ob caloris inopiam concocto coaleſcit & enaſcitur, pluſq; de infantili alimonia excrementi in vteri locellis remanet: ob id perite plures purgationis & dearticulationis dies femellam enixis Moyſes, & Hippocrates quoque, ſtatuerunt. Sed hic, Theodorice, quis non (oro te) iure optimo obſtetrices, deliras illas anus, omnibus diris deuoueret, quæ nihil adeo penſi habent, vt menſes puerperis rite effluāt? quæ vnica tamē eſt earum ſalus, & ſalutare morborum qui illis imminent alexipharmacum. quibus ob id crebro, imitatus Hippocratem, inuitis illis rugoſis lamiis, internam iuxta talos venam ſecui, & illis plurimū ꝓfuit: eo maiori fiducia fretus, quod

Moyſes magus, Plin. libr. 30. cap. 1. Euſeb. lib. 8. de præpar. Euang. capite 2. & in Actis Apoſtol. ca. 7.

Obſtetricum imperitia.

Puerperis ſaphena incisa profuit.

quod Galenus mulierem, quæ ob defecta mẽstrua sectionẽ venæ neglexisset, obiisse, contra Erasistratũ scribat. Quod si qua, quæ peperit, febrem inciderit, nec victus rationem edocere norunt: nec quicquam aliud quam ex vmbilici nodulis p̄dicere, quot liberos, præter hunc modo editũ, vxor sit paritura: & vt admoneãt, ne puerperę glãdulis ex melle ad alui deiectionem vtantur, aut ordeo vescãtur: vtrunq; enim noxiũ puerperis esse virus. Proinde, Theodorice, si miseris mulierculis consultum voles, illarumq; fauorem demereri, age cum tuis senatoribus, vt obstetrices (quales Plato describit) peritas mercede cõducant: quib. audio meum de conducendis pro Repub. peritis medicis in Symposio consilium, non alio displicuisse nomine, quam quod veritatem illis nudam (quæ vestiri recusat) nimis aperte indicauerim. Plura & scitu longe vtiliora ad te scriberem, si nõ tabellarij festinus abitus, celeritatem calami anteuerteret. Tu itaque boni consule: proximis enim literis neglecta compensabo.

De vmbilici nodis hæc Albumazar in principio introductorij.

Mel obstetrices damnant.

Plato de obstetricibus, in Theateto.

DE VTRAQVE MENSTRVI PVRGAtione obstructa, morbis mulierum grauioribus.

Epistola XI.

QVid causæ subsit, Theodore, quod tuus nuncius in hac intempesta hyeme tam celeriter ad me redierit, & mea de morbis mulierum grauioribus ex mensium obstructione

vel aborsu promissa consilia tantopere efflagitauerit, ex Hippocratis præsagiis facile diuinare possum. Nēpe quum hyems assiduo austri flatu tepida & humida fuerit, verq; siccum & boreale, spirante aquilone successerit, vereris, ne (vt Hippocrates prædixit) mulieres abortiāt, aut fœtus pariant imbecilles, aliisq; morbis variis affligantur: quod sane & ego euenturum vereor. Ne igitur, si cunctarer, faba in meum cudatur caput, morborum ex suppresso mensium profluuio causas, quæ curādi Methodum tibi indicabunt, breuiter edisseram. Inter quos primum sese offerunt sæua illa matricis tormina, quibus mulieres quæ Rhenum accolunt, creberrime macerantur, & fere intabescūt: quæ imperitum medicorum vulgus, ob stomachi cruditatem putat esse cardialgiā: alij ob articulorum cruciatus arthritidem: nec desunt, qui ob dorsi & lumborum dolores nephritida, aut ob ventris circa pudenda tormina colicam esse dicant: quū ex diametro cum illis omnibus pugnēt. quo fit, vt infœlices mulierculas ac virgines medicamentorum fastidio, plus quam morbi cruciatus, & frustra tamen, macerent. Proinde harum misertus, causam morbi admodum perplexam ex Hippocratis promptuario explicabo. Qui in primo de Morbis mulierum libro ita refert: Si sanguis menstruus, ob suam crassitiem & lentorē circa cotylidonum venas per mensium interualla sensim coaceruatus, & dum in principio vel medio

Hippoc. lib. Aphor. 12.

Matricis tormina paucis cognita.

Hipp. id quoque in lib. de natura fœtus docet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

medio menſtruæ purgationis tempore alius affluxerit ſanguis, qui etiã per obſtructa venarum matricis oſcula erumpere non poteſt, tum oborta illius cum horrore & febre lẽta ebullitione, ad quæcunque loca venæ ab vtero propagantur, nempe ad ventriculum nauſeabundum, vbera, lumbos, ſpinam, coxas, crura, inguina, ad pedum denique talos & manuum articulos, qua, quærens exitum, regurgitat, ſub muſculorum panniculis & artuum deliteſcens, eos diſtendit, & dolore arthritidi non diſſimili diuellit. Si vero his torminibus correptæ fuerint, quæ virum aut puerperia non ſunt expertæ, minus dolebunt, at morbus diuturnior erit: donec nupſerint, conceperint, aut pepererint. Partu enim, venarum matricis oſcula & acetabula, mucore prius obſtructa, dehiſcunt, & effringuntur. Vteri quoque, vt Hippocrates in locis de homine aſſerit, pleni & ſanguine diſtẽti, velut pilæ in coxendices & inguina deuoluũtur, & tenſione panniculorum immenſos ad crura & genua vſque parturiunt dolores. Primogenia quoq; vteri affectione, ſuppreſſo muliebri menſium profluuio, lege cõſortii, aut ob neruorum & venarum colligantiam cerebrum epilepſia conuellitur, veterno torpet, cor palmo contremiſcit, epar hydrope turget, orificium vẽtriculi ob humorum acrium affluxum cardialgia dolet. καρδιαλγέειν, inquit Galenus, ἐστὶ, τὸ στόμα τῆς κοιλίας ὀδύνεσθαι. Longe tamẽ his plures aliorum membrorum morbos, quos cõmuni

Torminum matricis descriptio.

De cerebri, cordis & epatis morbis ob matricis colligantiam & cõsensum.

Cardialgia quid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

cum matrice sympathia ferre coguntur, Galenus libro de locis affectis sexto, & in primum Hippocratis Epidemiarum commentario altero recenset. quorum præcipua causa est, sanguinis ob matricis venas oppilatas in pręcordiis redundantia. Non dissimili vero afficiuntur dolore mulieres, si apostema aut phlegmō matricem suppressis mēstruis obsederit, nisi quod hęc primogenium locum affectus nō euariant, febrisque continuo adsit: ac vrinæ stillicidio, ardore & dysuria quoque macerantur. vt in Aphorismis Hippocrates dixit: intestino recto, & vtero inflammationem patiente, vrinæ stillicidium accidit. quod renibus quoque purulentis accidere vidi. Cæterum, Theodorice, vt muliebres hos morbos, cognitu & curatu masculis longe difficiliores, eorumque internas affectus causas, possis ad vnguem discernere, scito Naturam (prouidum corporis humani opificem) gemina purgatione muliebre corpus, a redundāti crudi sanguinis excremento & fæcibus expurgare. Primum enim id quouis mense natura molitur, nisi frigida victus ratione, aut laborum exercitiis indefesse impedita fuerit. Altera vero, vterum ferentibus a partu, etiam si abortiuerint, debetur. Vtramque sane Galenus in tertio Epidemiarum libro pereleganter describit, eius igitur verba subscribemus. φαίνεται δ' οὖν ἐπισχεθείσης τῆς κατὰ τὸν τόκον καθάρσεος, γενέσθαι τῇ γυναικὶ καὶ ἡ νόσος. νοσώδης μὲν γὰρ καὶ ἡ τῶν καταμηνίων ἐπίσχεσις, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως βλαβερὰ τῇ με-

Hippocr. lib. 5. aphor. 58.

Duplex per menses mulierũ purgatio.

Eadẽ omnia quoque Gal. de sanguinis missione ad Erasistratũ.

τὰ τὸν τόκον, ὅτι μὴ μόνον αὐτὴ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ κακοχυμίαν ἱκανὴν ἐργάζεται. τὸ μὲν γὰρ χρηστότερον αἷμα τὸ ἔμβρυον ἕλκον εἰς ἑαυτὸ τροφῆς ἕνεκα, καταλεῖπον τὸ φαυλότερον, αἴτιον γίνεται τῆς κακοχυμίας ταῖς κυούσαις, ἣν μετὰ τὸν τόκον ἡ φύσις ἐκκενεῖ. id eſt: Apparet itaq;, ſuppreſſa in partu purgatione, in muliere morbos gigni: ſuppreſſio quippe menſiũ morboſa eſt, ſed non ita noxia, vt illa quæ a partu fit: quoniã ipſa non multitudinem ſolam, ſed & inſignem generat humorum prauitatem. meliorem quippe ſanguinem embryo ad ſui alimoniam allicit, deteriorem relinquens, quæ cauſa malorum humorum & ægritudinum exiſtit prægnantibus, quos natura poſt partum educit. & hanc poſt partum ſanguinis purgationem veteres λοχίων κένωσιν appellarunt. Hoc vtroq; menſium profluuio, natura ab omnifaria morborum tyrannide muliebrem ſexum præſeruat illibatum. Si vero altera harum ſubſtiterit: tum tota crudelium morborum phalãx atrociter irruit, febris, arthritis, podagra. Proinde Hippocrates ait: Mulier podagra non laborat, niſi menſtrua defecerint, tum ſane natura horum colluuiem excrementiciã in articulos, & pręcipue εἰς τὸ ἰσχίον, id eſt coxẽdicẽ protrudit, ac præcipue a ſolis occaſu vſq; ad noctẽ concubiã non ferẽdo dolore, a coxendicis vertebra ad genua & crura vſq; excruciat. Vnde tot claudę nobis quotidie obuerſantur mulieres, coxendice ob dolorẽ luxata: vt Vulcani claudicantis ſobolẽ ex Lemno coloniã huc duxiſſe iurares. At olim, dũ apud Romanos

Embryonis alimonia.

Mulierum iſchiatica. Galenus ad Eraſiſtr. Hippocr. lib. 6. Epid. in principio, & lib. 6. de locis affectis.

& Lacedæmonios mulieres abstemię & sobriæ viuerēt, erant morborum arthritidis expertes: quæ modo ob crapulam iure, lege consortii, viris compatiuntur, & cōdolent. Operæprecium autem erit, si in calce epistolæ pro corollario addidero miraculum ingens, quod in oppido Cæsareæ Philippi accidit: vbi ante fores mulieris, quam Christus ab hæmorragia xii annorum menstrua, contacta Christi fimbria, liberauit, statua Saluatoris, cum mulieris supplicis in genua deuolutæ effigie, supra basim erecta fuit: ex qua herba πανάκεια, id est, omnium morborum medela, vsque ad fimbriam Saluatoris creuit. de qua Eusebius historiæ Ecclesiasticæ lib. 7. Vale Gynæcii decus.

DE ADMIRANDIS MVLIEBRIS *picæ historiis, & causa.* *Epistola* XII.

De pica hæc Gal. lib. 6. de locis affect. et lib. 4. de causis sympto. & in lib. definitionum.

De grauidarum pica hæc Paul. li. 1. c. 4.

QVVM hæc, Alceæ grauiter ægrotante principe meditaremur, nobiscum generosis stemmate Comitibus vna discumbētibus, vt temporis fastidium falleremus, admirandas muliebris picæ (quam & Cittam ac Malaciam vocant) historias cōuiuæ recensebant. Verum quum pica sit detenti sanguinis menstrui plerumque soboles, eas hic, earumque causas subtexere cōsultum videtur. Accidit hic stomachi affectus masculis quoque ac femellis, quum rugosæ illius tunicę orificii, acidis, acerbis, amarulentis imbutæ fuerint humoribus: qui illum similia

ſimilia, vel etiam abſurdiora appetere vrgent. Aſſolet hic vitioſus appetitus mulieres, prauis circa præcordia ac ventriculi venas humoribus refertas & plerunque grauidas, ſecundo aut tertio conceptus menſe præcipue infeſtare: quod tũ, quidquid puerilis ratione alimenti ad vterũ defluxerit, fœtus adhuc imbecillis inſumere non poteſt: nec mẽſium effluuio expurgetur. quapropter putidi in ventriculo coacervantur humores, qui ſtomachi orificium, vt abſurda quædam, quæ eſculenta non ſunt, acerba & acria, ac non raro terram chimoliam, teſtas, carbones extinctos edere appetat, laceſſunt, ac proritant. Quarto vero menſe ob vomitus exacuationes, & quod fœtus iam robuſtior plus alimenti digerit & abſumit, hic affectus miteſcit. qui adeo nonnunquam ſæuus, violentus & imperioſus eſt, vt homines, quæ a natura hominis aliena ſunt, & facere & edere cogat. Elapſis non plus duodecim annis, mulier in pago non longe ab Andernaco, epiſcopi Colonienſis oppido, in littore Rheni, malacia laborans, carne mariti veſci deſiderabat: quem ei perchatum occidit, & dimidia fere carne cõiugis dilecti ſaturata, reliquum ſale macerauit: vt ipſamet poſtea, cum malaciæ furor deferbuiſſet, & eam facti iam pœniteret, ingenue maritum quærentibus amicis confeſſa fuiſſe fertur. Lembergi vero, in amœno Schleſiæ & regali oppido, in quo ego natus ſum, ſacerdotem lotis & nudis pedibus egreſſum balneo,

inque plantis de more crepidas deferentem, mulier grauida subsequuta, pedũ desiderio capta, procidit a tergo in genua: ac ambabus manibus crure altero apprehẽso, de calce sacerdotis mordicus dentibus frustum euulsit, nihil illius clamorem expauescens, quo deorum hominumque fidem & subsidium is implorabat. At illud, quamuis videtur memorabilius, magis tamen commiseratione quam admiratione dignum censeo. Mulier quædam vterum ferens, desiderio humeri pistoris denudati, & panem ad furnum deferentis, irretita, mœsta omnem cibum, præter carnem de pistoris humero, fastidiebat. Maritus charæ misertus vxoris, certam pecuniam pro singulis de humero pistoris morsib⁹ cum eo paciscebatur. Duos itaque dentium mulieris insultus fertur sustinuisse: tertium vero, doloris pertæsus, ferre noluit. Mirum quid accidit. Mulier tergeminos est enixa, duos viuos, tertium vero mortuum. Ita quoque naturæ vires re desiderata crebro reficiuntur. Nec illud de cuiusdam viri principis pellice obticere possum, quæ mane integros lini aut stuppæ manipulos, vt in Alpibus † glis aut mus obesus, plenis succis deuorabat. Quum forte ex stomacho laboraret, ac anus eius vrinam ad me perferret, omniaque prius de eius pica constarent, consultus ab anu quid vrina indicaret, respondi, iuuenculam hanc plus lini de colo decerpere ore, quam fuso quouis versatili deduceret.

Murmelthier vulgo dicitur.

Quum

Quum hoc anus garrula vaticinium ex lotii obseruatione de me ciuibus prædicasset, vt vatem me omnes admirati sunt. Postremo & illud, cuius ego sum testis oculatus, corollarii loco addam. Vxor barbitonsoris in Nouoforo, Palatinorum in Noricis oppido, plus sibiipsi quam marito aut medicis morigera, cuius venter hydrope in immensum turgebat: hæc aquam de fonte scaturiente magnopere sitiebat. Progressa itaque marito inscio, extra vrbem ad fontem, in quo cum aqua scaturigine simul arena ebulliebat, de qua quantum manu caua apprehendere potuerat, ter aut quater deuorauit. Domum læta reuersa, rem omnem nobis recensuit: & intra biduum, per fluxum ventris plurimum pituitæ excreuit: apertis quoque sua sponte in ano mariscis, vnde confertim sanguis niger effluebat, ab hydrope conualuit. Quam potentes sint oris ventriculi affectus, adeo vt rationis consilium euincant, hæc malaciæ exempla declarant. Nam nulla, inquit Galenus, corporis pars est, quæ vel adeo exacte sentiat, vel principum partium vtramque, cor & cerebrum, pro suarum affectionum modo perinde afficiat, atque ventriculi osculum, quod consueto nomine stomachus, & veteribus cor quoque appellatur. Hæc quũ ob impeditas matricis per mẽses purgationes non raro quoque accidant, prioribus epistolis addere libuit.

Galen. lib. 4. de causis Sym ptom.

Sensus orificii ventriculi acumen, & cõsensus.

Vale.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De novis morbis.

Epistola XIII.

QVOD in meis, præter amicorum consuetudinẽ, literis nihil noui significauerim, non tantum admirari, sed ægre ferre quoque videris. Nempe quum in epistola de portentoso partu asseruerim, Germaniam crebrius ipsa Africa, aliquid morborum vel monstri noui parturire. Nam vt Diogenianus, octaui apud Plutarchum Symposii conuiua, ait: οἱ δὲ καὶ τὰ νοσήματα τὴν φύσιν, ὥσπερ τέρατα γεννᾶν ἀξιοῦσι. id est; Aliqui naturam parere morbos nouos æque ac monstra censent. Si id scire tibi cordi, & non horrori fore sciuissem, non modo quid nostra ætate, sed etiam quid olim in genere morborũ noui præteritis seculis accidisset, libens significassem. nã vt tu es φιλόκαινος, nouitatis amator: ita ego sum παλαιόφιλος, antiquitatis amator. His porro morborũ monstris, non solum ob siderũ & cœli ex octaua domo schemata, aëris, aquarum mutationem, sed ob ganeam & mutati victus rationem Germania nostra est valde fœcunda: quæ quum, vt alia quæuis monstra, præter naturæ consilium accidant: ita quoque sensim exolescunt, vel in aliam morbi speciem degenerant. vt febris illa ex Britannia sudorifera, & venerea illa ex Neapoli cõtagionis lues: quæ quum sit multorum morborum farrago, facile in alias commutari ægritudines potuit. Vt recte quis cum poeta exclamarit:

Morborum mõstra noua.

Causæ nouorũ morborũ.

Species morbi Gallici mutata.

Heu quantum noster mutatus ab illo?

An

An non quoque noua morborum portenta, dum Traianus Cæſar orbi imperaret, contigerunt? Dum quidam diuturna laborans δυσουρία, tandem eminxerit geniculatum ordei calamum. Ac dum Plutarchus viueret, adoleſcens ephebus magna cum ſpermatis vbertate excreuit animalculum hirſutum & multipes. At illud longe admirabilius, quum quædã in Principis cuiuſdam Germani gynæcio iuuencula, ad ſpeculum ſeſe adornaret, detentis in ore acubus, quibus peplum affigeret, ab amaſio a tergo clãculum adeunte intra ſcapulas perculſa, ingemiſcens acus deglutiuit, quas poſt biduum illæſis vretheris eminxit. Atqui quum hæc rarenter & admodum paucis accidant, præter morbi rationem, miraculis quam morbis ſunt ſimiliora: quorum tres ſunt primariæ claſſes. Epidemii, qui ex aëris & aquæ infectione, aut priuata virulentæ luis contagione, aut Dei ob noſtra delicta vltione ac vindicta vulgo graſſantur. Alii ſunt Endemii, vni populo familiares, ob vitiatas mineris aquas, vt Carinthiis, & quibuſdam Alpium accolis, ſteatomata, ſtrumæ, bronchoceli. aut ob crudi & ſalſi victus rationem: vt Danis ſtomacacia. vel vni nationi ſunt vernaculi, & quaſi natalicii. Tertiæ claſſis morbi dicuntur Sporades, qui ex praua victus ratione diſpari ſpecie paſſim & ſparſim graſſantur. Nihil ſane æq; parit nouos, & veteres innouat morbos, ac praua cibi & potus vict⁹ ratio. ἐκ πούτων γὰρ (inquit Diogenianus)

Hæc morborum portenta Plutarc. ſympoſ. 8. cap. 9.

Tres morborũ claſſes, Gal. 1. epid. & lib. 2. de natura humana, & lib. 1. de ratione vict. acutorũ.

Morbi Epidemii, & Endemii.

Morbi ſporades.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Plutarc. octauo symposii, Hippocr. li. 2. de natura humana.

νοσοῦμεν, οἷς καὶ ζῶμεν. Ex his enim ægrotamus, quibus viuimus. Ad ſanitatis quippe conſeruationẽ, & morbi effugium, plurimum referre quo quiſque cibo aut potu vtatur, Iulius Cæſar de bellis ciuilibus teſtatur, in quibus aſſerit, Maſſilienſes graui peſte conflictatos, quod in obſidione ob annonæ inopiam, veterem panicum ordeumque exoletum edere fame coacti fuiſſent. Herodotus in Euterpe ſcribit, Ægyptios ac Chaldæos quouis menſe triduo ſe vomitu purgare, atque inteſtina clyſteriis eluere ſolitos, ſanitatis conſeruandæ ergo. arbitrati, inquit, omnes corporis langores ex cibis & aëris mutatione oriri. Quod & ille Medicorum corypheus Hippocrates, libro de natura humana altero, his verbis nobis teſtatum reliquit. At præſtat Galeni, eiuſdem fidi interpretis, verba Græca, quæ plus energiæ habent, adſcribere. εἴπερ οἱ ἐν Αἴνῳ, ἐν λιμῷ ὀσπριοφαγέοντες, σκελέων ἀκραγέες ἐγένοντο. ἀτὰρ καὶ οἱ ὀροβοφαγέοντες, γουναλγέες. ἴσμεν δὲ ὅτι καὶ πυροὺς ἡμισαπεῖς διὰ λιμὸν ἀναγκασθέντες ἐσθίειν τινὲς, κοινὸν ἀπὸ τῆς κοινῆς αἰτίας ἐνόσησαν νόσημα. καίτοι στρατόπεδον ὅλον ὕδατι μοχθηρῷ χρησάμενον, ὁμοίως ἐν ἅπασι τοῖς στρατιώταις τὴν βλάβην ἔσχε. id eſt: Non recte Hippocrates omnium communium morborum cauſam in ſolum aërem refert. Siquidem qui in Æno, vrgente fame, veſcebantur leguminibus, cruribus vacillabant: qui vero erua edebãt, hos genuum dolor infeſtabat. Nec vero nos id latet, quum quidam cogente fame, triticum ſemiputre manducaſſet, in cõmunem, com-

Maßilieſium peſtis.

Diodor. quoq; eadem lib. 1. & 4.

Verba Hipp. & Gal. lib. 2. de natura hominis.

cõmunem ob cauſam, incidiſſe morbum. Aliquãdo etiam quum totus exercitus vitiata vteretur aqua, ſimiliter eodem morbo omnes afflictos fuiſſe milites. Hæc Galenus. Quod & Plinii hiſtoria perbelle confirmat, qui ſcribit, in Germanici Cæſaris exercitu citra Rhenũ, ex vitioſi & medicati fontis aquæ potu, vi malefica cõſpurcatæ, duos nouos exiliiſſe morbos: quorum alter erat putridũ oris male olẽtis vitium, quod στομακάκην appellabant, quo intra biẽnium omnes dentes decidebant, commune quoque gallicæ luis ſymptoma: alterum, quod neruos crurium adeo oblædebat, vt compagines in genibus diſſoluerentur, & crura vellicaret: quod ob id σκελοτύρβην a cruribus appellarunt. Strabo vero non in Germania, nec ex vitio aquæ tantũ, ſed in Arabia quoque ex fructuum ac pomorum eius regionis eſu, in Gallorum exercitu, vtrunque ſæuiiſſe malum tradit. Quæ ſua ſeminaria in Daniam & Noruegiam vſque propagaſſe videntur, vbi (vt Olaus Magnus Gotthorum archiepiſcopus, harum rerum teſtis oculatus ſcribit) ex cibis, piſcibus, carne, ſale & ſuffitu maceratis, eſculentis frigidis & crudis, ac pane nõ probe piſto, morbus ille horrẽdus caſtrẽſis, & a vulgo dictus *Scherbok* incrudeſcit, quo fauces, & gingiuę putreſcunt, ventriculus diris cruciatibus torquetur, dentes ſtupent & vacillant, membra carnoſa tumore inflantur, & caro ſub cute liuida ac vt cera mollis tabeſcit, ac digitorum impreſſioni velut œdema cedit. Obſeſſi

Plin. li. 25. c. 3.

Stomacacia.

Scelotyrbæ.

Olaus de region. Septẽtri. lib. 9. cap. 38. et lib. 16. c. 51.

Scherbock Daniæ & Noruegiæ morbus.

vero in Dania, ne defectu carnium recentium, hoc corripiatur morbo, pecora secum abducta, vel hostibus adempta, in herbosis domorum tectis pascunt. Hic morbus frigida murorum exhalatione exacerbatur, intra tabulata vero mitescit: assiduo autem potu vini absinthitis, aut veteris cum butyro cereuisiæ, in qua absinthium quoque maceratum sit, potu, is crudelis morbus profligatur: quem vt nouum Coloniæ incrudescere morbum, quum non dissimili Danorum victus ratione vtantur, Doctor Ioannes Echtius, vir eruditione vitæque integritate spectatus, mihi recensuit. Sensit quidam, inquit Plinius, & facies hominum nouos, omniq; æuo priore incognitos nō Italię modo, verum vniuersæ prope Europæ, morbos. Grauissimum ex his morbi genus, quod primum Tiberii Claudii principatu irrepsit in Italiam, Lychenas Græco nomine: Latino quidem, quoniam ioculari quadam lasciuia a mēto pullularet, mox vsurpato inde vocabulo mentagram appellauerunt. Græcorū Elephantiasim, quam Arabum esse lepram asserimus, ante Pōpeii magni ætatem Italia non vidit: & quam ex canis rabie ὑδροφόβαν, iuxta Asclepiadis primum tempora, Græcorum medicis agnitam, Athenodorus philosophus in primo Epidemiarum testatur. Et hic quidem morbus in Italia celeriter restinctus est, sicut & ille quem Gemursam appellarunt prisci, inter digitos pedum nascentem, etiam nomine iam obliterato.

D. Ioan. Echtius Princ. Iuliacens. medicus.

Plin. lib. 26. c. 1. Plutarch. Sympos. 8. c. 9.

De nouis morbis hæc Plin. lib. 26. cap. 1. Petr. Crinitus lib. 20. ca. 10. Plutarch. vt supra.

Lychen & Mentagra.

Aquæ timor in canis rabie.

De Gemursa hæc Plin. lib. 26. cap. 1.

Idipsum

Idipſum certe, inquit Plinius, mirabile, alios deſinere morbos, alios durare: ſicut colum, quod Tiberij Cæſaris principatu irrepſit malum. At Plutarcho mirabile non videtur, dum ob nouam victus rationem nouos incrudeſcere morbos, & rurſus ob alteratam corporis cõplexionẽ eos exoleſcere quoque pateat. inquit enim: διὸ μὴ θαυμάζωμεν, ἂν γένηταί τι πάθος οὐ πρότερον ὄντων, ὕστερον ἐκλέλοιπεν. αἰτία γὰρ ἡ τῶν σωμάτων φύσις, ἄλλην ἄλλοτε λαμβάνουσα κρᾶσιν. id eſt: Nil admirabimur, ſi quid morborũ acciderit, quod prius nõ erat, ac rurſum defecerit. Cauſa enim eſt, corporum natura, aliam atq; aliam ſuſcipiẽs temperaturam. Quid igitur ad has nouitatis morborũ cauſas reſpondebis? An vis, vt Africa plus nouitatis afferat? aut deorum iras cenſebis? Parumne erat, quum homo trecẽtis morborum generibus infeſtaretur, niſi etiam noua adderentur? a quibus te, ac humanum genus vniuerſum, Chriſtus, qui pro nobis languores noſtros ſuſtinuit, aſſerere velit.

Ex octauo Plutarch. Sympoſ.

De morborũ numero Plin. quoq; libro 7. cap. 51. & lib. 25. cap. 2.

DE VETERVM STOMACACIA, *& Scelotyrbe, & morbi Gallici tuberibus.*

Epiſtola XIIII.

ACcepiſtine modo, obſecro Theodorice, exoletos veterum morbos? quorum vel nomina ſũt obliterata, ſeminaria tamẽ in corporibus elementariis rediuiua delituerint: ob mutatã victus rationem, loci, aquarum, aeriſq;

naturam, cœleſtium ſiderum ortus occaſusq; radiis alteratam, vt nouos nonnunquam renaſci morbos. Ob id accidit, vt Plin. Strabo, Olausq; Gotthorum archiepiſcopus, Stomacaciam, Scelotyrben, nouos in Dania & Cæſaris Germanici exercitu caſtrẽſes eſſe & dici morbos arbitrati ſint: quũ iidem ante Hippocratis quoque tempora mortale hominũ genus diris calamitatibus afflixerint. Id ambiguitatis, vt in herbarum cenſura, nominum varietas & mutatio effecit. Stomacaciam quippe Danorum & Cæſaris Germ. militum morbum, Hippoc. libro de internis affectibus, ſub nomine volvuli hæmatitis, non deſcribere, ſed tanquã penicillo his verbis depingere videtur: In hoc, inquit, morbo accidunt, vt ex ore male oleant, a dentibus gingiuæ diſcedunt, & a narib. ſanguis ꝓfluit, aliquando ex cruribus vlcera pullulant, & alia ſaneſcunt, alia emergunt, & cutis extenuata nigreſcit. Eſt & alter ærumnoſus neruorum morbus, ac roboris eorum decoctor, ante Cæſaris Germanici expeditionem quoque nõ ignotus, quẽ ob ſolutas in genibus neruorum compagines, Scelotyrben appellarunt. Hic ex lentore & defluxu phlegmatis per ſpinæ medullam, obſtructis ac relaxatis neruis, qui a poſtremis lumborum vertebris & oſſe ſacro, vbi multifariam diuaricantur, ac in colli veſicæ & ſphinteris muſculum & crura propagantur, cęteris ſupremis a lumborum vertebris per totam corporis molem neruis illæſis. Quo fit, vt ſuprema

Volvulus hæmatites, Stomacacia noſtra, de quo Hippocr. lib. de morbis internis.

Ab oſſe ſacro vſque ad talos crurium paralyſis.

De Scelotyrbe Plin. lib. 25. cap. 3.

ſuprema corporis pars in vigore ſubſiſtat, & inferna ab vmbilico ad talos vſque relaxetur: & ægrotus cruribus tremat, & vacillet, ac titubet. nerui quoque groſſo de flegmate flatu diſtenti, quum in lecto vel quouis motu incaluerint, & crurium ac veſicæ muſculi ſaltu iectigationis adeo conuelluntur, vt lotium præter voluntatis arbitrium emingant. Quid multis? Corpus niſi baculis ſuffultum fuerit, progreſſuri labaſcunt & corruunt. Quem morbum Hippocrates libro Prænotionum altero, hiſce verbis deſcribit: Medulla, inquit, ſpinæ affecta, homo nec crurium, nec veſicæ aut ventris officio potens eſt, niſi vrgente neceſſitate. ſi vero morbus inualuerit, tum aliquando præter voluntatem meiit & egerit. Hunc vero morbum auctor libri Definitionũ pereleganter ita definit: σκελοτύρβη ἐστὶν εἶδος παραλύσεως, ὥστε περιπατεῖν ἐπ' εὐθείας μὴ δύνασθαι, καὶ ποτὲ μὲν κατ' εὐθὺ, ποτὲ δὲ τὸ εὐώνυμον εἰς τὰ δεξιὰ περιφέρειν, ἢ τὸ δεξιὸν εἰς τὰ ἀριστερά· καὶ ποτὲ μὲν ἐπισύρειν τὸ σκέλος, ὥσπερ οἱ ἀναβαίνοντες τὶ μέγα. id eſt: Scelotyrbe eſt ſpecies paralyſis, qua correpti, recto calle progredi nõ poſſunt, ſed modo a dextris in ſiniſtrum vacillant, ac ſiniſtrum pedem in dextrum circunferunt, ac coguntur dextrum in ſiniſtrum, & in progreſſu attollere crus, tanquam hi qui magna & ardua conſcendere volunt. Pleriſque mederi cum theriaca ac balneis Laconicis, & vnguentis calorificis de Caſtorio, coſto, ac euphorbio volunt: ſed fruſtra omnis conatus. quin

Hippoc. lib. prædictionum 2.

Galeni in lib. Definitionũ. Scelotyrbes deſcriptio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Esus columbarum medetur paralysi. Rabi Moyses in consilio ad Soldanum.

thermis sulphureis quoq; frustra insudarunt: quibus tamen esum odoremq; columbarum syluestrium esse salutarem, Zoar Soldano scripsit, & dixit: Comedere colūbas siluestres est præsentanea antidotus relaxationi omnium membrorum, & illis qui reponūt post se crura & pedes, & salutares priuationi sensus & motus. Versari etiam in peristerotrophio, id est, columbario, est iis paralyticis valde salutare.

Peristerotrophiū, columbarium.

Morbus Gallicus, vetus morbus.

Morbum quoq; Gallicum, quāuis sit veterum morborum farrago & colluuies, nouum tamē esse pleriq; contendunt: quum sæua illius symptomata, multis seculis, antequam incrudesceret, nobis visa sint: varia scilicet exãthematum genera, Lychen, Serpigo, Herpes, Gargareonis & tonsillarum vlcera, Sephiros, cancer & steatomata, tubera, ac ex intima ossium medulla concretus sub illorum pãniculis tumor: & in cruribus scyrrhi & πόροι, qui noctu plus quam interdiu sæuiunt: quos ochram θρύπτειν, id est dissipare, dixit Dioscorides. nec tam dirus in arthritide ex viscidi humoris lentore grassatur dolor, qualis circa ossa in hoc Gallico morbo sæuire solet: quem græce ὀστοκόπον ob id dicunt. Qualem quoque dolorem & olim Archigenes & Galenus, ossibus cranei impactum, cantharidum cauteriis & elleborismo curarunt. περμεμελετηκυῖαν, inquit Aetius, ἤδη γὰρ διάθεσιν ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ὡς εἰπεῖν τοῖς ὀστέοις πεπηγυῖαν. Hoc testatum fiet, ostocopum, ossium doloré, antequam Gallica ex venere lues innotesceret, in hu-

De dolore ossium Aretæus Capadox libro 2. cap. 12. Dioscor. in ca. de ochra terra.

Aetius lib. 6. cap. de hemicrania.

in humana desæuiisse corpora. Vnde & in capite, sub pericranio tubera ossibus cranei impacta crebro videmus enasci, quæ ex morbo Gallico cephalalgiæ agnata merito dicere poteris. Proinde nil opus esse arbitror, vt meis literis semper aliquid noui tibi significem: quũ exoleti veterum morbi quotannis denuo incrudescant, & renouentur. & (vt Comicus ait) nil dictum modo, quod non sit dictum prius: ita nil in morbis modo accidit, quod non acciderit olim. Vale.

Cephalalgia Gallica.

De nova italorum *febre lenticula.*

Epistola XV.

MACTE eruditionis virtute Theodorice ni esto, ac vt incepisti perge. Si quid, oro, in epistolis nostris tibi displicuerit, aut aberratum videtur, id obelisco confodias, & de tua opinione vicissim nos certiores reddito: & ea ratione mihi meorum studiorum calcar eris, & ego vice cotis fungar. Placuit mihi summopere, quod testimonio Hieronymi Fracastorii, non vulgaris eruditionis Veronensium medici, nouos esse morbos asserere cõtendis, qui non penes incrementum aut decrementum (vt apud Plutarchum Diogenianus vult) differant, sed qui forma speciuoca euariant. Tradit namq; Fracastorius, anno a natali Christi 1528, febrem contagiosam, malignam tamen potius quam pestiferam, primum in Italia

Plutarc. symposio 8. cap. 9.

Febris lenticulæ incrudescentia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

apparuiſſe, quæ ex Cypro & inſulis proximis in Latium migraſſet, quam vulgus lenticulam & puncticulam appellaret: quod maculis, lenticulis aut pulicum puncturis ſimilibus ſcateret, quo inferri ſolitos eſſe & oriri nouos morbos, qui ex Endemiis Epidemii quoque non raro fiant.

Cauſa exoleti & renaſcentis morbi.

Fateor quidem, Theodore, ob mutatam victus rationem, & ſiderum influxu alteratam loci, aeris, aquarumque naturam, & corporis hominum temperaturam, alios exoleſcere & deſinere morbos: & exoletos veterum morbos denuo quoq; incrudeſcere & innouari. Oriri vero nouos, quorum veſtigia ſaltem ante non apparuiſſent, pernego: quod febris lenticula approbat, quæ antequam Fracaſtorius naſceretur, per Græciam paſſim ſæuiit.

Verba Aëtii libr. 5. cap. de exanthemat. febrium.

quod Aëtius Amidenus, explicans febrium exanthemata, ex veteri medico Herodoto his verbis teſtatur: γίγνονται γὰρ (ait) ἐξανθήματα, κατὰ ἀρχὰς δὲ τῶν πυρετῶν, οὐ τῶν ἁπλουστέρων, ἀλλὰ τῶν κακοχυμοτέρων, περὶ ὅλον τὸ σῶμα μώλωπες, ἐμφερεῖς τοῖς ἀπὸ κωνώπων δήγμασιν. id eſt: Gignuntur quoque exanthemata principio febrium, nō ſimplicium, ſed malignarum, ſparſim per totum corpus vibices, aut maculæ culicum morſibus ſimiles. An quæſo febris lenticula clarius depingi ne poſſit, quam ab Aëtio & Herodoto deſcripta fuit?

Febris lenticulæ in Germania exordium.

Qua tres in Palatinatu ante biennium infectos, expurgata cum pharmaciis catharticis leuioribus cacacochymia, ſanitati fere deploratos reſtitui: adhibita victus ratio-

ratione,quam febres virulentæ exigunt. Sed huius contagiosæ luis seminariis nõ vltra propagatis, morbus hic,Dei auspicio consopitus, hactenus delituit. Valeant igitur, qui non mille,sed (vt Plinius ait) infinita morborum multitudine vallati nouos excogitant morbos.

De morborum multitudine Plini. libr. 7. cap. 51.

De ΚΑΤΑΡΡΕΥΜΑΤΩΝ *concoctione.*

Epistola XVI.

QVicunque Hippocraticam curandi morbos, præcipue febriles, Methodum consectari volet, huic valde operæprecium erit, vt humorum concoctionem in morbis diligenter obseruet: sine qua nec tempora morbi distinguere, nec crisim salutarem fore, vel defectam præsagire, nec tẽpestiue humorum sentinam expurgare poterit. Præstat certe in curãdis mulierũ morbis, menstrui ꝓfluuii, & in vtriusq; sexus ægritudinib. cõcoctionis tẽpora, quã faustos vel inauspicatos in Ephemeride astrologorum obseruare dies. Sunt autem variæ morborum digestionis species. Nam præter primariam humorum a calore naturali concoctionem, in qua humoris noxii & putrescentis a salubrioribus (vt in quauis digestione fieri assolet) fit sequestratio, vt tandem noxii per crisim κρίνωνται, id est excernantur: aut si expultrices naturæ vires defectæ fuerint, pharmacis alui deiectoriis expurgentur: tamẽ si humoris pituitosi aut atræ bilis grossities, vel pituitæ

Astrolog. Ephemeridum vanitas.

Digestio morbi naturalis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Digestio præparatoria.
Verba Aëtii ex *lib. 3. cap. 23.*

lentor, venarum meatuumq; obstructio obstiterit, tum opus erit vt medicus digestione humorum (quam præparatoriam vocant) naturæ subueniat: χρὴ γὰρ, vt Aëtius ait, καθαίρειν βουλομένους, προλεπτύνειν καὶ τέμνειν τοὺς παχεῖς καὶ γλισχροὺς χυμοὺς, καὶ τοὺς πόρους ἀναστομοῦν, δι᾽ ὧν οἱ χυμοὶ καταλαμβάνονται, καὶ ἕλκονται πρὸς τῶν καθαρτικῶν φαρμάκων. id est: Oportet purgare volentes, extenuare & incidere densos & viscidos humores, & meatus aperire, per quos humores transsumuntur, & a pharmacis attrahuntnr. & alia plura ibidẽ. Ad hæc concoctio humorum præparatoria, non internis tantum pharmacis, syrupis, electuariis, pastillis & omnifariis decoctis, conspirante naturæ subsidio, promouetur: sed externis quoque inunctionib. fomentis, frictione, ac extenuante quoque victus ratione, ac ipsis thermis perficitur. Verum quum de his duabus digestionis speciebus, naturali ac præparatoria, in duabus Primæ Miscellaneæ epistolis abunde scripserimus: reliquum erit, vt de tertia καταρρευμάτων, id est, fluxuum concoctione & maturatione, id quod ibi neglectum fuit, succincte expediamus. Est itaq; catarrhorum vel defluxuum digestio, illorum substantiæ & qualitatum moderatio, aut adæquatio, quæ præcipue fluxus curat & maturat. Proinde Hippocrates de veteri medicina: Fluxiones, inquit, omnes, quas propter humorum acrimonias & intemperantias ego fieri sentio, restituuntur & curantur, vbi temperatæ fuerint, & co-

In Primæ miscel. epist. 41. & 12. ac 37.
Digestio in morbus fluxuum.

&cocтæ: id eſt, craſſiores redditæ. Vt in ophthalmia ardor oculorũ & phlegmon ceſſat, quũ fluxiones fuerint concoctæ & craſſiores factæ: & lemæ, id eſt oculorum ſordes ſublatæ fuerint. Fit autem concoctio ex permixtione tẽperaturaq; mutua, quaſi coctura. Et ſubdit: Quinetiam fluxiones in fauces decumbentes, ex quib. raucedines fiunt, anginæ, eryſipelata, peripneumoniæ: omnes hæ primum ſalſæ, humidæ, acresq; deſcẽdunt, in quibus morbi firmantur. Vbi vero craſſiores factæ, & maturiores fuerint, & ab omni acrimonia liberatæ: tũc & febres, & quæcunq; ex catarrhi defluxu oblædunt, ſoluũtur. Nec temere in principio medicamentis irritandæ ſunt, ante cõcoctionem, vt Plutarchus ad Apollonium his verbis pereruditè docet: οὐδὲ γὰρ οἱ βέλτιστοι τῶν ἰατρῶν, πρὸς τὰς ἀθρόας τῶν ῥευμάτων ἐπιφορὰς εὐθὺς προσφέρουσι τὰς διὰ τῶν φαρμάκων βοηθείας, ἀλλ᾽ ἐῶσι τὸ βαρῦνον τῆς φλεγμονῆς διὰ τῆς τῶν ἔξωθεν ἐπιχρίστων ἐπιθέσεως αὐτὸ δι᾽ αὑτοῦ λαβεῖν πέψιν. ἐπειδὴ οὖν καὶ χρόνος ὁ πάντα πεπαίνειν εἰωθώς. id eſt: Neq;, ait, optimi medicorum, ad copioſos humorum affluxus ſtatim medicamentorum auxilia afferunt, ſed ſinunt grauitatem phlegmonis per extrinſecus inuncta, ipſam per ſe matureſcere, quoniam tempus omnia concoquere ſolet. Quod non tantum in corporum morbis, ſed in animi quoq; affectibus verũ eſſe, Oceanus apud Æſchylum poetam prodidit: qui Iouem non in primo iracundiæ feruore, ſed poſtquam iram concoxerit, o-

De lemis oculorum ſordib. hæc quoque Galen. in 2. Epidemiarũ Hippoc.

Plutarch. in libello ad Apollon. conſolatorio.

Aeſchylus, & eius interpres in tragœdia Promethei.

Cũctatio irã concoquit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

randum & compellandum esse, Prometheo suadet. Id quod apud iratos principes magnopere obseruandum quoque esse censeo. Vale, & ab iis quæ fluxus, antequam maturuerint, proritant, caueto.

Fernel. lib. 6. cap. 4. eadem docet.

Ex simplicis alimenti chylo, *eodemque calore opifice, omnes quatuor humores in iecinore produci.*

Epistola XVII.

De choleræ in ventric. defluxu Galen. lib. 2. de temper. & lib. 2. Microtech. cap. 74.

Elapsum est fere semestre tempus, quum patiens tuus, iurisprudentiæ consultus, flauæ bilis in ventriculum defluxu grauiter vellicaretur: perinde ac hi quos Galenus ob porum fellis ad ventriculi pyloron pertinentem, infelices appellat: quorum choleræ per pyloron influxus, stomachum ad vomitum, & sua acrimonia intestina quoque ad crebram alui deiectionem & diarrhœam proritaret. Ita patiens tuus, etiam post crebram choleræ per vomitũ & cholagoga euacuationem, quęris qua ratione fiat, vt omnia quæ euomit, vel per aluum deiicit excrementa, vtraque bile nihilo minus redundent: quum ex lotio nulla insignis epatis inflammatio vel viscerum intemperatura appareat, victusq; ratione frigida & humida ex lactucis & oleribus vtatur. Problema, Wagẽmane, certe in re medica magni momenti, & quod periti medici acri iudicio egeat, mihi obiicis: annitar tamen pro virib. ingenij mei, breuiter explicare. Primum hos maxime cæcutire arbi-

Vt accidit quoq; in cholera.

Problem. hoc quoque tractat Cõciliator different. 32. Gentil. fen. 1. pri. quæst. 14. doctr. 4.

arbitror, qui ex alimentis frigidis & humidis tantum pituitam, dulce nonnunquam futuri ſanguinis rudimentum, ex calidis vero & ſiccis choleram vtranque, ex temperatis vero ſolum ſanguinem in iecore eiusq; venoſi generis vaſis produci credunt: quum nullum ſit ſub concauo orbis lunæ alimentum adeo ſincerum & ſimplex, quod non fiat ex quatuor elementorum mixtura, quaſi in Atomos refracta, calore cœleſti & cõgenito ita exacte coadunatũ: quin dũ epatis calore ac viribus & contagione in venis exilibus concoquitur, ac in ſanguinem mutatur, etiam reliqui humores, quatuor illis peruulgatis rerũ naturaliũ primordiis correſpondentes, pro alimenti ratione & mixtura, in omnibus naturis, ætatibus, regionibus, cœlique conſtitutionibus, in iocinore & vaſis eius ſanguinariis pariter quoq; producantur. Deinde non minus a veritatis ſcopo aberrant, qui hanc quadrifariam humorum generationis differentiam caloris incremento ac decremento attribuunt: quum potius alimentorum mixturæ acceptum referre deberent. Quod & Auerrois 7 Metaphyſicæ, commento 28 facit: Varietas, inquit, generabilium, & ab vno agente effectuum, propter materiæ ſubiecti, in quam fit actio, diuerſitatem accidit. Videmus ſane vniuſmodi ſolis calorem pro ratione obiecti diuerſos parturire effectus: terrã adurere, ceram liquefacere: quinetiã in hac vinea, generoſa & viribus potentia, in confinio vero

Quatuor humores ex quouis ſimpli. alimẽto procreari.

Quatuor humores vna ſemper exiſtunt & generantur.

Galen. in lib. de atra bile.

Effectus cauſæ efficientis varietas, a materia dependet.

vina oligophora, paucarum virium, ob soli diuersitatem & situm producere. Sic quoq; vniformis iecinoris calor, varios quoque ex chylo simplici procreat humores: ob variã in eo elementorum mixturam. Porro quãuis Philinus (vt Plutarchus & Athenæus ex Aristotele & Theophrasto tradunt) nullo alio cibo vel potu q̃ lactis alimonia, toto vitę curriculo vteretur: & Plin. tradat, Zoroastrem magum in deserto viginti annos solo casei esu vixisse; tali artis industria tẽperato, vt vetustatis acorẽ non sentiret. Xenophon lib. 1. Cõmentariorum scribit, Socratem tam sobria diæta animum corpusq; formasse, vt pane tantũ lacte madido vesceretur; in horũ tamen corporibus ex tam simplici victu, quatuor quoque humores, quatuor in Microcosmo elementis correspõdentes generabantur, sine quorum temperatura nec vita hominis incolumis, nec vllũ simplex subsistere potest. Proinde, Wagemãne perdilecte, desine admirari, quod patiens ille tuus post crebram, adde & copiosam bilis per vomitum & aluum expurgationem, & adhuc in eius excrementis redundet cholera, quæ ex quouis alimenti frigidi & simplicis chylo pro ratione suæ elemẽtariæ mixturæ renasci potest. Vale: & si quid tibi in huius ꝓblematis explicatione displicet, si id scribere tædet, vesperi quum apud Chilianum pharmacopœũ (vt Romanorum medici ad templum Pacis) conuenerimus, in familiari colloquio referre poteris. iterum Vale.

De Philino hæc Athen. lib. 2. dipnosoph. Plutarc. Symposio 4. De Zoroastre hæc Plin. lib. 11. cap. 42.

Templũ pacis erat disput. medicorum palæstra Romæ.

DE

De occvlta pharmacorvm *purgantium proprietate, & potentia attractiua.*

Ad Georgivm Wirth Medicvm consobrinum.

Epistola XVIII.

MEMORABILIS sane, Georgi consobrine, fuit olim imperante Antonino Cæsare, vetus Romanæ vrbis medicorum consuetudo, qui dum sol ad occasum vergeret, apud templũ Pacis, vnde bibliothecæ Romanorum non lõge aberant, sedulo conueniebant, quisque de suæ sectæ thematibus disputaturus. Horum exemplo Heidelbergensis Academiæ philiatri admoniti, non raro a cœna apud Chilianum pharmacopœum e regione templi sancti Spiritus conueniunt. Quum ergo ibidem nudiustertius disputatio de viribus pharmacorum incidisset, quærebatur, qua ratione fieret, vt scãmonea, rhabarbarum, aloës, & alia cholagoga, bilem, coccus vero Gnidius, agaricus, cnicus, colocynthis, pituitam, & alia phlegmagoga plurima: elleborus vero niger, sene, epithymus Cretẽsis, atrã bilẽ: sambuci vero internæ corticis, ac radicis ireos succus, & alia hydragoga, aquã intercutem expurgarent. Aderant tum quoque quidam logiatri, qui malebant videri quam esse docti: qui horum causas omnes in proprietatem occultam referebant, quæ solet esse vulgare causarum ignorantiæ asylum. Hi rogati, quæ hæc esset abdita rerum naturalium proprietas?

Galen. lib. I. de cõpos. medica. gener. et lib. 1. de natura hominis. De his Hipp. & Gal. lib. 1. de natura hominis.

Logiatri Medic. garrulitas.

Galeni opinionis de propriet. occulta confutatio.

conticuere omnes, attentique ora tenebant. Tandem vnus ex Olysippona ait, esse ex simplicibus rerum primordiis & qualitatibus temperaturam vnicuique speciei composito peculiarem, quam vna cum Galeno totam compositi substãtiam appellabat. Sic magnetem, dum ad se alliceret ferrum, a tota & innata eius substantia id operari aiebat. Verum ea nõ est substantia, sed potius virtus quædam accidentaria, subiecto commode disposito, excepta: cuius vires, vt scammoneæ, rhabarbari, epithymi nonnunquam vetustatis situ exolescunt, & difflantur: & manente compositi substantiali forma illibata, a contrarii præsentia obtunduntur. vt magnetis alleo inuncti vires, vel obiecto adamante dispereunt. Alii vero, quibus ego assentiebar, Platonis ac Mesuæ auctoritate freti, omne ex vulgaribus illis rerũ primordiis coadunatum, duplici virtutis dote, elementari nempe & cœlesti, imbui, asserebant: hac quidem cõmuni ab elementis, propria vero a cęlo. Etenim calefactiuum & infrigidatiuum, calidum & frigidum omne: solutiuum vero, non quia calidum, nam & piper laxaret: nec quia frigidum, alioqui & cicuta aluum quoque expurgaret: sed quia cœlesti tali virtute dotatum cœlitus, qua cum forma speciuoca (vt Drusianus ait) operatur. Est proinde abdita illa rerum proprietas virtus in sementis & aliis terræ nascentibus, opportuna elementorum mixtura coadunatis, cœlesti siderũ vigore prędita, qua operationem suam

Proprietas occulta non est substantia.

De alleo causam reddit Drusianus tertio Microt. com. 60.

Verba sunt Mesue in principio de consola. medicin.

Auicen. de viribus cordis, tracti. ca. vlt.

suam (vt Auicenna de viribus cordis ait) vltra formæ complexionalis naturam prorogat, quæ materiis elementorum adglutinatur: sed in spiritu & calore congenito, ab æthere in semina diffusa subsistit, cœlique & astrorum viribus, vnde emanat, fouetur. Cuncta siquidem terrænascentia virtutis astrorum consortio fruuntur. ob id ferreum illud compasci perpendiculum, magnete in apice confricatum, Arcturum semper spectat. Alia lunæ incrementis, ac solis aliorumque astrorum (quorum radiis & lumine vigent) occasui & ortui sese accommodant. Nonne vides heliotropii & scorpiuri, cichorii ac molochi maluæ flores ortui occasuique solis conniuere? Ostrearum conchiliorumque corpora cum luna crescere, & quoque decrescere? & quod omnem superat admirationem, soricum fibras numero dierum lunę corresponde re? Æschrion empericus, a Galeno non illaudatus, tradit cinerem cancri, sole leonis signum peragrante, lunæ decimaoctaua, ὑδροφόβοις a cane rabioso morsis mederi. Pulegium aridum e tectis pendulum brumali solstitio florere, Cicero & Plinius auctores sunt fidedigni. Selenites, candidus ex Arabia lapillus, pro lunæ crescentis ac decrescentis mole, eius imaginem reddit. Ex his plane efficitur ac constat, plantas, radices, lapides, astra & spiritus, diuina quadam consortii lege conspirare. Quod non alia accidit ratione, quam (vt Plato in Timæo ait) quod cuilibet rerum speciei peculiare astrum,

Vires omniū, siderū vigore fouentur.

De molocho hæc Columel. lib. 11. de aliis Theophrastus lib. de caus. plant. cap. 26. Plin. & Gel.

Cinis cancri medetur a cane rab. morsis. Diosc. lib. 6.

De selenite hæc Procl. in libello de magia, Diosc. li. 5. cap. 100. & Aelian.

His magia cōstat, & dæmonibus imperat. August. lib. 21. cap. 6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Magiam rerũ sympathia cõstare, Proclus in li. de Mag. & sacrificio, Sell lib. de dæmonibus. Alexãder hæc in procem. li. 1. probl. Galen. li. 6. de simpl. medic.

vt polus magneti, & cuilibet astro peculiaris intelligentiæ dæmon, vt homini cuilibet suus genius, dicatus sit. Quicunque horum sympathię consensum, & antipathiæ dissidium nouerit, ille admiranda per herbas & lapides, horumque occultas vires & spiritus producet magiæ opera. quorum ratio, vt Alexãder Aphrodiseus ait, humani ingenii vires, obscuris vallata cancellis, excedens, est inexplicabilis: Deo solum immortali cognita, qui horum omnium parens, auctor & opifex est. His dictis, Guilhelmus Rascalonus Gallus, spectatæ indolis & eruditionis adolescens: Vt omnis, inquit, Langi scrupulus animo nostro eximatur, reliquum est, vt de virtute medicamentorum soluẽtium attractiua, aliqua edisseras. Tum ego: Vt illorum cognitio non modo vos in illorum admirationem trahat, sed ad medicinæ quoque studium alliciat, tibi morem geram: & rem totam breui & perpetua oratione, ne aliquis me interpellat, explicabo. Cũcta creata ac terræ nascentia, virtute animę altricis attractiua, qua congenerem sibi succum in alimoniam attrahant, esse prædita, fallax agricolarum industria probat: qui, teste Galeno, ex areis vel horreo triticum in forũ aut dominis delaturi, situlas aut lagenam prægrandem aqua refertam & probe obturatam in frumenti aceruũ recõdunt, & obruunt: quam triticum occulto suctu lactat, quo põdus & moles in coloni fœnus, tritico accrescat. quã attractricem facultatem tritico natura insitam, Plutar-

De hac agricolarũ fraude Gal. lib. 1. de poten. natur.

Vis tritici attractiua.

Plutarchus in Sympoſio perbelle teſtatur: ὅτι δὲ ὁ πυρὸς ἔχει θερμότητα, τεκμαίρονται τοῖς ἀμφορεῦσιν, ὧν ἐντιθεμένων ἐς σῖτον, ἐξαναλίσκεται ταχέως ὁ οἶνος. id eſt: Quod triticum attractricem caliditatem habeat, ex amphoris vini in tritici aceruum reconditis coniicere licet, ex quibus vinũ cito inſumitur. Porro ſi quis olitor prægrandem funiculum pinguibus caricis ita confricatum, vt cenchrades adhæreant, tellure obruat, ingens ficulnearũ propago ſuccreſcet. id quod (vt Æneas Platonicus refert) qui arbores longa ſerie in quincuncem digeſtas habere cupiunt, diligenter obſeruant. Cardama quoque omnem telluris in confinio humorem exugunt: vnde prope conſita, ſubducta humoris alimonia, marceſcunt. Quod Socrates apud Ariſtoph. conqueritur.

Verba Plutarchi in fine Sympoſii ſexti.

Caricorum plantatio.

Naſturtii vis attract.

- ἀλλ' ἡ γῆ βίᾳ
ἕλκει πρὸς αὑτὴν ἰκμάδα τῆς φροντίδος,
πάσχει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ τὰ κάρδαμα.

Ariſtophanes in Nebulis.

id eſt: Sed & terra vi allicit ad ſeipſa liquorem ſpeculationis & curæ: idipſum quoq; facit naſturtium. Non diſſimili attractionis ratione lupini in meditullio vinearum conſeruntur, vt omnem amarorem de vitibus ad ſe alliciant, ipſi amarulenti reddantur, nec niſi vino vel aqua diu multumq; macerati dulceſcant. Quid dicemus, ſi exemplo quoque docuero, hanc præclaram animæ virtutem attractiuam, non animatis modo rebus, ſed anima quoque carẽtibus ineſſe? vt elephantis dentibus, quos verũ

Lupinorum amaritudo.

Pli. & Theophraſt. ac Cõſtan. in Geoponico.

Pli. lib. 8. c. 3.

esse ebur liquet,& Iuba ac Ælianus cornua appellant:quos vitio corporis,vel casu aliquo aut senecta deciduos,elephantes defodiunt: quorum exploratores, in locum in quo sese elephantes ob æstum illatebrant, vtres aqua turgidos & plenos deferunt,ibiq; relinquunt:redeũtes,si aquam exhalasse, vel vi eboris absorptam,vacuis vtrib.viderint,ibi ebur effodiunt: si vero plenos conspexerint, spe frustrati, tristes secedunt. Atqui licet hæc virtus sola spirituali contagione, absq; obiecti contactu plerunque agat: in humano tamen corpore sua habet organa,villos longitudinales,venas, arterias,& alios meatus,per quos chylus ad epar defertur. Per hos quoque humores noxii, naturæ aut pharmaci viribus, attracti in ventriculum aut aluum,rursus redundant. Natura, inquit Alexander Aphrodiseus, quum corpus purgatione indigere animaduerteret, postrema venarum orificia ad ventriculum finiuit: ac ad vuluam, ob menstruam purgationem, alias duxerat:alias quoque ad nares:& alias, vt hæmorrhoides, ad sedem coniecit. Hæc,quũ purgandi, exonerandique necessitas ingruit, aut naturæ sponte per facultatem excretoriã, aut medicamentorum calore patefacta, materiam morbi in amplis venis & arteriis ac vasorum conceptaculis concoctam,per aluum aut os egerunt. Non tamen quemuis humorem, sed quem pharmacum sibi conuenientem & congenerem attraxerit. Quod sapiens Hippocrates

De meatibus per quos humores expurgantur, Alexander libr. 2. Problem. 54. Hippoc. lib. 4. de morbis. Galen. libr. 3. de potentiis naturalibus. Arist. sectione 1. Proble. 43. Verba Alexãdri li. 2. Probl. 54.

Hæc Hippoc. lib. 1. de natura hominis.

crates hac analogia approbat, in libro de Seminis natura, dum ait: Perinde ac ſata vel ſtirpes in terram plantatæ ſubiuerint, vnumquodque exugit quod ſibi conueniens ac naturale eſt (ineſt enim terræ acre, dulce, vel amarum aut ſalſum, ac omnifarium quoduis) primum plurimum, quod ipſis naturale & idoneum eſt, arripiunt, poſt alia quoque per radicum fibras alliciunt: talem, inquit, attractionis ordinem & medicamenta in corpore obſeruant. Naturalis namq; inſita eſt vnicuiq; facultas eorũ quæ ſibi conueniunt attractrix: vt lapidi Herculeo, ferri. Fit quidem, vt Galenus de potentiis naturalibus edocet, triplici ratione attractio. Primum ratione vacui, quum natura id non ferat: dũ aer canalis aut tubuli internus, oris ſuctione abſorbetur, neceſſario alius ſuccedit. quod etiam ænea fiſtula, quã græci Catheterũ vocãt, medicorum in lotio obſtructo, ad id eliciendũ, inſtrumento, accidere videmus. lana enim obdurante (inquit Alexander) detracta, ſpiritus internus efflatur: & ne qd inane ſit, vrina ſubſequitur. Quin etiã medicinales cucurbitulæ, eadem neceſſaria corporum conſequentia, ne vacuum relinquatur, ſanguinẽ attrahunt. ignis enim iniectus ſtuppa, vbi extinctus eſt, efficit vt tantum ſanguinis ſuccedat, quantum loci ipſe occupabat. Alia vero caloris vi attrahunt: vt frictio, & tapſia illita. Tertio, a proprietate occulta pleraq; fit attractio, quam Druſianus formam ſpecificam vocat: qua ferrum

De triplici attract. hæc copioſe ſcribit Alexander lib. 2. Problẽ. 56.

De Catheteris hæc Galen. lib. 1. de locis affectis libro 4. & 5. Methodi.

Cucurbitularum cum igne applicatio & attractio. Paulus lib. 6. cap. μα. Lib. 3. Microtech. commento 60.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

magnes, membra ſanguinem attrahunt. Et vtinam eſſet aliquis magnes, qui te reducem in patriam traheret. Vale.

DE TEMERARIO PHARMACORVM *purgantium vſu: & fructibus, artis opera, laxatiuis.*

Epiſtola XVIIII.

AVdio, Cyrlere amicorum optime, apud vos audax medicorum, ne dicã ardelionum vulgus paſſim, conſentiente magiſtratu, oberrare: qui medicamentorum exquiſite, aut ſi mauis dicere electiue operantium effectus bonitatem, non excremẽtorum qualitate, virtutis tolerantia, morbi lenimine aut ſiti, ſed crebris tantum alui deiectionibus, etiam ad animi vſque deliquium metiuntur. Ac quum legerint, puellam illam Veneris decore venuſtam, a rege Indorum Alexandro miſſam dono, napellum: & anum illam Atticam, cicutã, venenorum iam eſculentis aſſuetas, impune ediſſe: ac Thraſiũ Mantinenſem, peritum illũ ῥιζοτόμον radiciſecum, ac quoſdam paſtores, integros ellebori manipulos citra noxam deuoraſſe: audẽdum eſſe aiunt. audaces namq; fortunam iuuare, cui plus quam arti confidunt: ac in febrilibus morbis nec dum concoctis humoribus, nec reſeratis meatuum obſtructionibus, medicamenta illa exquiſita, nullis antidotis correcta, virus illorum obtrudunt: cocci gnidii grana, tithymallorum lactigenas radices,

Requiſita ad purgationem. Galen. li. 1. Aphor. 24.

ces, virulentum illum ellebori albi ex ſacculis puluiſculum exhibere audent. Medicamenta vero exquiſita, vna cum Ariſtotele ea appello, quæ quamuis exiguo corpore ſint, tamen ob qualitatis exceſſum incoctilia ſint, aptaq; ſunt vincere, & ab animantium calore non vinci: eademque reuolui facile a ventre vtrolibet poſſint, hæc medicamenta exquiſita cenſentur. Vbi vero ventrem adierint, reſolutaque ſunt, ſtatim ad venas per eaſdem feruntur ſemitas, per quas cibus quoque permeat. mox cum incocta victrice perſtiterūt potentia, relabuntur, & quæ obſtiterunt, ſecum deferunt: id purgare dicitur. Quod vero calore naturali concoctum, id eſt, in aliam ſubſtantiam permutatum, & nutriendis aſſimilatum membris, corpori adhæſerit, alimentum appellatur. Oleum nempe, lac & mel, ac cęteri ſimilis farinæ cibi, purgandi quoque vim obtinent: ſed quantitatis, non qualitatis ratione purgant, & cruda indigeſtaque manent. Ob duas quidem cauſas aliquid concoqui non poteſt: aut quia generis eſt peruicacis, vt δηλητήρια: aut quia modum exceſſerit. At illud, Cyrlere optime, memori mente obſeruādum eſt, quod pharmacum, quoduis purgatorium, aut quæuis alia medicina, dicitur fortis non ratione ponderis, ſed virtutis ratione, in gradu excellentiori congenitæ: qualia ſunt quæ pharmaca exquiſita deleteriis ſimillima diximus, vt Hippocrates ac Galen. clare docent. His viru-

Hæc Ariſtot. ſect. 1. Proble. 43.

Vide de his Auicen. quarta 1. cap. 4. & Gentilem ibidem.

Exquiſitum medicamentum quid.

Quid eſt alimentum,

Duplex vis purgatoria.

Quæ medicina dicatur fortis, docet Hippocr. de locis in homine affectis. Galen. de Antid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

lentis medicamentis Plato in Timæo corpora mouere vetat:& longo ante eum & Ariſtotelem tempore Hippocrates quoque, qui Democritum elleboro & ſimilibus curare noluit. qui in epiſtola ad Crateuam, optimum ſuum ῥιζοτόμον, id eſt radiciſecum, ait: Incertam quoq; eſſe eorum Medicorum coniecturam, qui in purgationibus etiam caute procedant. Nulla quippe eſt medicina ſolutiua, quæ non aliquã de viribus & ſubſtantia corporis noſtri partem deprædetur. Ob id Auicenn. fen. 3. pri. ait: Medicinæ etiam ſi nõ venenoſæ eſſent, eas tamen bibere naturę laborioſum eſt. Dicit enim Hippocrates, quod medicinæ purgant & inueterant:& præter hoc, cum humore ſuperfluo euacuant ex humiditatibus naturalibus & ſpiritu, qui eſt ſubſtãtia vitæ, partem magnã membraq; principalia debilitant. Plutarchus id vero penitus, ſcita vrbis a barbaris aduenis incultæ comparatione declarat, in libro de Præceptis ſalubribus, vbi inquit: αἱ δὲ περὶ τὴν κατακοιλίαν ἐκταράξεις διὰ φαρμακείας φθείρουσι, καὶ τήκουσι τὰ ὑποκείμενα, πλείονα ποιοῦσι περιττώσιν ἢ ἐξάγουσιν: id eſt, Pharmaca quæ aluum ſubducunt, corrumpunt & colliquant ſubiecta viſcera, plures ſuperfluitates efficiunt, quam educunt. perinde ac, inquit, ſi quis Græcorum turbam pertæſus, ex Arabia aut Scythia aduenis vrbem impleuerit. Sic pariter quidam toto errant cœlo, dũ conſueta & cognata corporis excrementa eliciunt, iniiciunt vero abextra in corpus coccos cni-

Forti medicamento non temere vtendũ.

Auicen. 3. fen. pri. doct. 2. ca. 1. hæc ſcribit.

De phar. purgatoriis Plutarchi ex præceptis ſalubribus verba.

Frequentem pharm vſum quoq; damnat Galen. part. 3. Aphor. 15.

cnidios,& ſcammoneam, & alias pharmacorũ indefecatas & agreſtes vires,quæ magis expiatione egerent, quam quod corpus expurgare poſſint. Audio vero, Cyrlere, te concomitatũ Muſis, ob caniculæ æſtũ derelicta vrbe in rus conceſſiſſe, & mane in pratis amœnos colorũ & odoris varietate flores legere. Dum vero ſol punctum verticis noſtri conſcenderit,intra arborum opacitatem deliteſcere, & commilitonibus tuis colludere: ad veſperam autem medicas ſcrutari & eruere radices. Ne igitur ſalutarium medicamentorum copia tibi deſit,qua ratione fructus innoxie purgatorios in horto tuo plantare & inſerere poſſis,ne qua ad ſanitatis conſeruationem pharmaca tibi abſente pharmacopœo deſint,paucis edocebo. Primũ ad radices vitium veratrum nigrum ſerito, & ex botris torculari expreſſis vinum quod purgando eſt conficies. Aut palmitem vitis per lõgitudinẽ incidito,& exempta de medulla portiuncula, eam adimple cum ſcammonea aut ſarmentis ellebori nigri,aut eſulæ, vel quouis alio forti laxatiuo:& applicito cortice vitis,velut cum ſurculus ſtipiti inſeritur, conſtringatur,& liquor per illam cauitatem medullarem ad vuarum generationem procedens,laxatiuorum viribus imbuatur, vnde vuas vinumq; laxatiuum conficies. Hoc idem in prunis & ficubus efficere poteris,quod Conſtantinus in ſuo Geoponico quoq; docet: ὅτε τὴν συκὴν φυτεύεις, ἔμβαλλε εἰς ἄκρας τὰς ῥίζας ἐλλέβορον μέλανα, κεκομμέ-

De fructibus laxatiuis hæc Arnoldus in libr. de vinis facticiis.

De ellebor. hæc Dioſcor. lib. 4. cap. 142. & Conſtant. in ſuo Geopon. lib. 4.

νου ὁμοῦ τιθυμάλλῳ, καὶ ἕξεις τὰ συκα μαλακτικὰ γαστρός. id eſt: Quando ficum plantas, tum iniice in ſupremas radices elleborum nigrum cum tithymallo contuſum, & habebis ficus ventrem expurgãtes lubricitate. Aut accipe aquam aut vinum, in quo vel ſcammonea tithymalli cortices, vel thurbit, aut id genus fortium medicamentorum maceratum ſit, in quo pruna ſicca ex Damaſco, carice, vuæ paſſæ donec turgeſcant maduerint, hæc abſque vllis torminibus aluum leuiter expurgant. nam hæc ſola virtute medicamentorum, exuta eorum ſubſtantia, imbuuntur. Vitem quoque theriacalem, contra omne virus & ſerpentium ictus ſalutarem, tali induſtria plantare Conſtantinus Cæſar docuit. palmitem vitis, quam plantare voles, in ſuprema parte ad trium aut quatuor digitorum longitudinem incidito: & exempta medullæ portiuncula, vacuum theriaca adimpleto, ac iniecta papyro madida ne dehiſcat, conſtringito. At qui diligentius hæc conficere volunt, radicibus theriacam antidotum aqua diſſolutam affundunt. Hęc ſi diligenter in horto tuo expediueris, horto Alcinoi regis reddes celebriorem: & tu de olitore præclarus eris medicus. Vale, & ad autumnum fructibus his onuſtus in vrbem redito.

De ficub. purgant. hæc Cõſtanti. li. 4. & Palladius.

De vite theriacali hæc Conſtanti. in Geopo. libr. 4.

DE

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De ellebori speciebus, ad *Doctorem Georgium Forsterum.*

Epistola xx.

Crebris tuis literis, Georgi multis nominibus mihi dilecte (quibus me ærumnosis ægrotos curandi laboribus obrutum, consolatus es, meaq; illustrandi Medicinam studia tibi placere significasti, adeo me tibi deuinxisti, vt nihil petere possis, modo id meæ sit opis, quod non libens præstare in gratiam tuam velim) scribis, nulla re adeo te affici & oblectari, atque herbarum recta cognitione: ad quam quisque Medicus totius ingenii viribus aspirare debet. Proinde petis, vt de singulis ellebori speciebus, nempe de candido ac nigro, de consiligine, elleborina, vtraque sesamoide, quid ipse sentiã, quidq; veteres statuerint medici, te certiorem reddere velim. Petis ædepol Forstere rẽ arduam, ac multis ambagib. perplexam: nodum Herculis certe quispiam facilius explicaret. Res sane videtur omnibus obuia, sed talis, quæ in recessu plus reconditum habet, quã fronte promittat. Sed tamen ob eum quem erga te amorem gero, audebo saltem ad scopũ collimare. Si aberrauero, quæso errantem ad iter veritatis reducito. Primum miraberis scio, quod consiliginem herbam in catalogum ellebori conscripserim. At ego, Georgi, causam tibi facile reddere possum.

Quæcunque pariles, formæ substantialis,

Quæ species sub eodem genere cötinentur. aut proprietatis nobis occultæ viribus, effectus producunt, ea iure optimo inter eiusdem generis species quoq; censentur: quos ellebori nigri ac consiliginis radices præstare videntur. *Orthopnœa equorum radice ellebori curatur.* Vidi enim certe non semel artis veterinariæ medicos, equos orthopnœa aut quouis alio pulmonis vitio laborantes, quum alia medicamenta non sufficerent, traiecta cum ænea fibula aut subula in pectore pelle, & insertis ex elleboro nigro radicibus fœliciter curari. *Pestis cum radice ellebori nigri militaris cura.* Id quod milites quoque in bello pestifera contagionis lue infecti, ac medicorum consilio & opera destituti, facere & imitari audent. Infra quippe apostema aut anthracē, cute ad manus *Cauterii modus.* transuersæ latitudinem forcipe apprehensa, candenti subula per cannam ex lamine complicatam, cutem traiiciunt, & adurunt: qua repente extracta, vulnus radicibus ellebori nigri butyro delibutis adimplent, infixasq; perferūt, donec per suppurationem exciderint: quo omne virus ad vulnus allici persuasum habent. nec spe frustrantur. Atrox certe & crudele remedium, sed quid ni? decet enim talia labra similes habere lactucas. Attamen verum & efficax ac salubre est remedium, virus a corde diuertendi ratione: quod fœlici successu Caspar Kegeler Lypsensis Academiæ doctor, in curāda febre pestilenti peritissimus, expertus est. Easdem curandæ pestis, & asthmatis præcipue pecudum, vires habere radices consiliginis, *Plin. libr. 26. cap. 7.* Plin. testatur: Consiliginis radix suum & pecorum

rum omnium pestis est præsens remedium, pulmonumq; vitio, tantum traiecta auricula. ex aqua quoq; bibitur, & sub lingua in ore assidue habetur. Quod & Pelagonius, celebris mulomedicus, his approbat verbis, de equorũ spirandi difficultate loquutus: Si, inquit, nihil dictis remediis fuerit adiutus, curabitur inserta pectori radicula, quam veterinarii consiliginem vocant, aut radice narib. vel auriculis impacta: siquidem has in partes omnis morbi vis noxiumq; virus elicitur. Sed quid multis? vnius Columellæ verba, rei agrariæ & veterinariæ consultissimi, pro cunctis nobis sufficient: qui, Præsens (ait) etiam remedium cognouimus radiculæ, quam pastores consiliginem vocant. ea Marsorum montibus plurima nascitur, omnique pecori est maxime salutaris. læua manu effoditur ante solis ortum: sic enim lecta, maiorem vim creditur habere. Vsus eius traditur talis: Ænea fibula pars auriculæ latissima circumscribitur, ita vt manante sanguine, tanquam lituræ reductum appareat. Hoc & intrinsecus & ex superiori parte auriculæ cũ factum est, media pars descripti orbiculi, eadem fibula transsuitur: & facto foramini prædicta radicula inseritur. quam quum recens plaga comprehendit, ita continet, vt elabi non possit. in eã deinde auriculã omnis vis morbi pestilensq; virus elicitur, donec pars quæ fibula circumscripta est, exciderit demortua. & ita minimæ partis iactura caput cõseruatur. Est qp-

In arte veterinaria libr. 1. hæc sunt Pelagonii verba.

Consiliginis vires.

Columellæ ex libr. 7. cap. 5. verba.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Consiliginis historia. pe consiligo herba primũ ætate Plinii in Marsorum montibus reperta, iuxta vicum Neruesiæ: ob id Dioscoridi indicta. Duro inter saxa solo, & iuxta sepes nascitur, helleboro nigro non dissimilis grauiter olet: cuius fomentatione anus porcorum atque puerorum pediculos enecant, scabiem quoq; curant. Quum igitur consiligo & elleborus communes vires habeant, consiliginem in censum ellebori referre libuit. Cæterum, Forstere perdilecte, ingenue fateor, quod veterum elebori nigri vsus ancipitem me hactenus reddiderit, vt eũ quo nos inter atræ bilis cathartica vtimur, a veterum elleboro esse diuersum putauerim. nos enim tota eius substantia in catapotiis quæ Hali & alii composuerunt, aut viribus tantum vino exceptis, vtimur: veteres vero medici, vt Dioscorides testatur, exempta de vtroque elleboro interiori medulla, cortice tantum vtebãtur. δεῖ δὲ, ait Paulus, τὸν ἐλλέβορον δίχα τῆς ἐντεριώνης κεκομμένον, καὶ σεσησμένον, ἐμπάσσειν μελικράτου κυάθοις πέντε ἢ ἓξ, ἢ μέλιτι ἀπέφθῳ ἀναλαμβάνειν μετ' ὀλίγου πεπέρεως. id est, Oportet autem veratrum nigrum absq; interiori medulla contusum, & cribro excretũ, inspargere, quinque aut sex melicrati cyathis aut melle crudo excipere. Quæ eisdem pene verbis approbat Aëtius Amidæus, δεῖ δὲ τοῦ μέλανος ἐλλεβόρου τὸν φλοιὸν ξηρὸν κόψαντας, καὶ σήσαντας, διδόναι μετὰ μελικράτου ὅσον ∠α, ἢ μέλιτι ἐφθῷ ἀναλαβόντας, μετ' ὀλίγου πεπέρεως. id est: Oportet autem contũdentes & cribrantes siccum ellebori nigri corticem,

Pillulas Hali de elleboro describit Mesue in capite de Elleboro.

Paulus Æginetali.3.ca.13.

Aëtius lib. 6. ca.12.

Ss 2

ticem, dare in melicrato drachmæ 1 pondus, aut melle cocto cum momento piperis excipientes, ex hoc catapotia aut electuarium conficere. At in elleboro, quo seplasiarii in officinis vtuntur, nullus conspicitur cortex nisi tenuis, & fere perlustris cuticula, qua medulla eius obducitur, saporis amaritudine & odore a medulla nihil differens. Cui Mesue præcipuas tamen attribuit vires: Melior, inquit, pars totius plãtæ est radix, & melior pars radicis emedullatæ sunt fustes, id est radicum sarmẽta: & melior pars ipsorum est cutis, quam Græci τὸν φλοιὸν, id est corticem videntur appellasse. Proinde mi Forstere consulo, vt interim rasura veratri nigri vtamur, donec aliud densiori corticis cooperculo vestitum inuenerimus. In album quoque ellebori, omnes Græcorum medicinę auctores vtrunque sesamoides album & nigrum, aut si mauis maius & minus, conscripserunt. Semen herbæ sui generis, in Anticyra crescentis, sesamo, vnde nomen habet, simillimum, appellatur quoq; (vt Paulus ait) elleborus Anticyrenus: quoniam pariter elleboro semen eius purgat. id enim veratro albo coniũctum, eius operationem prosperat & mitigat, ne constringendo musculos pectoris suffocet. cuius mixturam Hippocrates in libello de vsu ellebori ad Democritum, & auctor libri Regiminis acutorum quarti, iisdem verbis docent: Sesamoides, inquiunt, † sesquidrachmæ pondere pertritum, ex aceto mulso potui datum,

Dosis pillulæ aut elect. de elleboro.

Mesue in gradib. ca de elleboro.

Ob id Oribasius li. 8. synopseos cap. 2. veratro nigro absque medulla contuso vti iubet.

De Sesamoide hæc Dios. lib. 4. cap 142.

Sesami sem. historia Gal. in li. de alimẽ. Pauli lib. 7. & Gal. lib. 8. eadem sunt verba.

Alii drachmã dimidiam tantum ponunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

per superiores partes expurgat. Admiscetur quoque veratris, vt tertiam efficiat potionis partem. sic quoque minus suffocat. Ob id vsus elleborismi cum sesamoide in Anticyra præparati, cæteris ex veratro purgationibus prefere-batur. Est sane, vt Strabo in 9 Geographiæ libro asserit, Anticyra ciuitas Thessaliæ, in ora Phocidis, ad sinum Maliacum & Oetam montem sita: illic elleborum vrbanum & mitius na-sci ferunt, ac optime præparari. quocirca frequentes huc aduenæ confluunt, purgationis & curationis ergo. Etenim in Laconia pharmacum quoddam nasci tradunt, sesamorum semini perquam simile, cui permixtum præparant Oetæum elleborum: quo Carneades Academicus scripturus aduersus Zenonis Stoici libros, superiora corporis purgabat, ne quid ex corruptis in stomacho humoribus ad domicilia vsque mentis redundaret. Propterea quoque Gellius ac Plinius tradunt, Liuium Drusum, Romanę plebis tribunum, comitiali correptum morbo Anticyram nauigasse, vt in ea insula elleborum biberet: quo conualuit. Primas vero inter ellebori species habet elleborus Sesamoides, qui Pyra altera Oetæ mōtis parte non longe ab Anticyra creuit, de quo Theophrastus de historia plantarum volumine nono ait: Elleborus ad hæc eadem, non solum radice, sed etiam fructu vtilis est. siquidē in Anticyra fructu eius purgantur, quem Sesamaceum fert. Addebatur quoq; ad purgatorium

Ellebori Oetæi ex sesamoide præparatio.

Theophrast. lib. 9. de hist. plant. ca. 11.

De Carneade & Druso hæc Plin. libr. 25. ca. 5. Gell. lib. 17. cap. 15.

Theophrast. li. 9. cap. 10.

torium elleboriſmi poculum, vt idem Theophraſtus refert, elleborinæ ſemen, quem Plin. & Dioſcorides Epipactida vocant. μίσγεται δὲ, ait, περὶ τὴν πόσιν, ὅπως εὖ ἐμέσῃ, τὸ τῆς ἐλλεβορίνης σπέρμα. τοῦτο δέ ἐστι ποάριον. id eſt: Miſcetur autem in ellebori poculo, vt vomitiones adiuuet, elleborinæ ſemen: herbula autem hæc eſt. Hæc breuis, vt inquit Dioſcorides, frutex eſt, folia habet minima, quorum decoctum contra venena & iocinorum mala bibitur. Atqui in mēſe Martio ad Hercyniam ſyluam, & iuxta vltrarhenana Palatinorum oppida, Creutzenach & Ingelheim, intra Bingen & Maguntiā, locis incultis, enaſcitur frutex dodrantalis, ternis vt plurimum coliculis, per ambitum foliis abrotani veſtitis: in quorum ſingulis folioſis capitulis, appetente veris initio, ſinguli flores inſtar florum camomillæ flaueſcunt. quibus deciduis, ſuccreſcit folliculus, ſeminib. vulgaris diptami albi plenus, & pariter nigris. radices porro plures nigras, graciles & complicatas habet, vna ex cepoſa infimæ caulis radice prodeuntes, radicibus veratri nigri per omnia ſapore & viribus purgatoriis pares: quas noſtri & Italorū quoq; agyrtæ ῥιζοτόμοι, id eſt radiciſeci, pharmacopœis noſtris & Venetorum pro veratri nigri radicibus vendunt: nec aliis eruditi Italorum medici, quod ego viderim, vtuntur. quibus & veterinarii noſtri mulomedici equos expurgāt: ex his quoq; clyſteria alui decoquūt. Hanc eſſe Dioſcoridis & Theophraſti noſtri

Theophr libr. 9.cap.11.

Elleborinæ hiſtoria veteribus indicta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

elleborinam, quam τὸ ποάριον, id est herbulam appellat, & Plinii epipactida, & radices eius esse veratri nigri antiquorum succidaneas, arbitror. Hæc Forstere doctissime, vt tibi morem gererem, obiter conscripsi: tu vero, & tui collegii, Nurmbergensisq; Reipub. medici physici si quid melius nouerint, aut rectius senserint, me certiorem reddas oro. Vale. Verum in coronide huius Epistolæ, quod in LXVIII primæ Miscellaneæ epistola scripsi, eius te admonitum hic quoque velim: nempe Gallos olim, & nostra ætate Hispanos, virulentum illud toxicum ex elleboro, quod ipsi verdegambra appellant, conficere: quo tela eorum delibuta, quauis leui sanguinis contagione & vulnere ceruos & feras omnes interimunt: id ex consiligine fieri docui. Vale.

De Gallis id Gel. lib. 17. ca. 15.

Certum est, id ex elleboro albo, aut ex consiligine eos cōficere.

De Eryngii, Secacul, et *Carlinæ radicibus.*

Epistola XXI.

DVm perplexas elleborum radices, Georgi Forstere medicorum decus, explico, idē mihi accidit, quod architectis quoq; accidere solet: qui dum veterem maceriem instaurare volunt, quum vnum demoliuntur lapidem, alii quoq; confertim corruunt: ita dum veterū elleborismum instaurare & veratri radices explicare laboro, en confestim in animum irruūt radices Eryngii, Secacul, Carlinæ, & Schuuirii: res sane obscura & difficilis. nam qui herbarum

De elleborismo Aët. lib. 3. copiose. Paul. quoq;.

barum historias conscripserunt, pro nationum varietate, varia quoque substituerunt & peregrina, vel noua pri⁹ indicta nomina, aut ea obticuerunt, vt lector herbę aut radicis desiderio cognoscendæ exardesceret. Sic Theophrastus herbæ nomen & speciem celauit, cuius contactu, septuageno coitu libidinis tẽtigo duraret. sic quoque Plinius herbam, cuius morsu velut fascino capræ obstupescunt, ex professo obticuit, dum ait: Dependet omnium caprarum mento villus, quẽ aruncum vocant. hoc si quis apprehensam ex grege vnã trahat, cæteræ stupẽtes spectant: id etiam euenire, quum quandam herbam aliqua ex eis momorderit. hanc nos quoque ignoraremus, nisi Plutarchus nobis in Symposio septimo cognobilẽ hisce verbis fecisset, καὶ τὸ ἠρύγγιον, ὃ μιᾶς αἰγὸς εἰς τὸ στόμα λαβούσης, ἅπαν ἐφίσταται αἰπόλιον: id est, Et ipsum quoque heryngium, quod quũ vna caprarũ mordicus apprehenderit, totum subsistit & obstupescit armentum, suos in illã vnã oculos coniiciens. Causam Plutarchus refert in ἀπορροίας, id est, vaporum effluuium & exhalationem, & virtutis eorum acuitatẽ, quæ ignis instar proxima quæq; depascit & dispergit. Eryngion itaque frutex est, qui autumno foliis aculeatis instar stellarum radiis in capitulis riget, & ob id cẽtum capitum carduus appellatur: & quãuis longa radice in terra innixus, caulis tamen eius ramosus in autumno a radice diuulsus, vẽtorum flatu per cãpos & strata rotatur. Huius

De hac herba Theoph. li. 9. cap. 20. Plin. lib. 16. ca. 10.

De capris hæc quoque Arist. lib. 9. capite 3. Plinius lib. 8. cap. 50. Plutarchus Sympos. 7. capite 2.

Plutarch. de principum cũ philosophis commercio.

Eryngij historiam Dioscorid. lib. 3. cap. 23. Manßthreu.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Secacul Montagnani est radix Eryngij.

radix condita, diuretica. Insigne veneris fomẽtum erat antiquorum Secacul cõditum, quod Barthol. Montagnana in suo consilio de subito virtutis deliquio, 114, his commendat verbis: De conditis, ait, concedantur rapæ, oliuæ, & bauciæ, ac secacul conditum. Et est, inquit, Eryngus planta quædam, cuius radices nodosæ sunt, exterius ruffæ, interius albæ, sapore dulces: cuius stipes pedali altitudine eleuatur a terra, producens folia viridia & subalba, acuta veluti spina, facit florem stellæ cœlesti simillimum. Hæc ille. Auerrois in quinto sui Colliget: Elgazcaria, ait, quod Hispani vocant Panicaldt, & Arabes Alchartama, & alij Secacul, in latino Eryngium dicitur. Secacul igitur Mesuæ conditum ex Eryngij radicibus, & nõ polygonati, quod Salomonis sigillum appellant, confici debere, constanter affirmo. Nec Chamęleontis radicem quisquam radicidij peritus asseret, cuius radix nigra & oblonga grauiter olet, trifariam in vertice fissa, excaulis, sola carduorum humi sessilis, in terra serpit: erinacei modo aculeis in foliis riget, ac in medio eorũ cõplexu ab radice caput breui pediculo fultũ, echinatũ exerit. vnde flores purpurei emicant, qui post vergiliarum occasum in pappos fathiscunt, semine cnico non dissimili, in echinata capitis vacuitate derelicto: quibus abiectis, in mõtium salebris quotannis repullulant. Quæ cũ ab eryngij descriptione longe euarient, Secacul quoq; non esse chamęleonta, palam erit: quem

Chamæleont. historia, Eber *Wurtzel.*
Chamæleontem non esse Eryngium.

quem Arabes de ſchola Auicennæ radiciſeci, ſimilitudine vocis decepti, Chamæleam aut thymeleam, virulentũ quippe illud Mezereon, appellarũt: vtriuſq; vires quoq; indiſcretas cõſcripſerunt, vt Leonicenus, herbarum acris iudicij cenſor, docuit. Qui vero viſciferum chamæleontem in Creta creſcentẽ viderũt, cuius incolæ viſco pennas ſagittis agglutinant, aiunt ſimillimum eſſe herbæ Carlinæ, cuius caulis a radice denudatus, paucis germinat foliis: in cuius vertice pappus quidã, tãquam cardui echinus eminet, latus, purpureus, aculeis vndique circumſeptus: quo a ſpinis expurgato, Itali cũ ſaccharo aut melle conditũ, ſtomacho frigido ſalutare cõficiunt. Hanc, quũ ſit de genere carduorũ, Leonicenus cardinã mauult appellare. Alij vero Carlinam, a Carolo Magno, dici cõtendunt: cuius radicẽ, efficax peſtiferæ luis antidotũ, angelus Carolo imperatori indicaſſet, vt ea exercitũ a peſte expiaret. Ob id Carlinã, quũ ſit Carolo Imperatori ab angelo indicata, ac præſens peſtiferæ contagionis pharmacum, noſtrã eſſe officinarum Angelicã contendunt. Atqui cũ Carlina ſit de carduorũ genere radix, & in lanuginoſo pappi echino ſemẽ ferat, quo noſtra angelica, radix illa Imperatoria dicta, caret, nulliſq; horreat aculeis: quis obſecro, niſi mentis impos, aut oue amẽtior, eſſe Carlinam credat? Verum vt potius credã eſſe ſmyrnium Dioſcoridis, aut Gallicum Ruellij laſerpitium, vtriuſq; deſcriptio, quæ ad vnguem per omnia

Auicen. Canone 2. cap. de Chamæl. & Can. 4. Chamæleonta nõ eſſe Chamæleam, Leonin. de erroribus Plinij.

Carlinæ hiſtoria.

Chamæleonta eſſe Carlinæ ſimilem.

Carlinam nõ eſſe angelicã.

Smyrniũ exacte deſcribit Galẽ. lib. 2. de alimẽt. facul.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Epilogus. reſpõdet angelicæ noſtræ, efficit. His arbitror me herbæ, qua faſcinantur capræ, ac radicum carduorũ nomina quæ medicis ſunt vſui, aperte deſignaſſe. Reliquum eſt, vt herbæ Theophraſti, cuius contactu Veneris pruritus vltra 70 coitum vreret, nomen quoque prodamus. ſed præſtat illud obticere, ne hac maritorum ſeneſcentium loculi nummis, & corpora viribus exhauriantur. nihil enim æque corporis robur labefactat, ſpiritusq; vitæ, ac venus coacta, diſſipat: vel arte parata, eneruat.

De olvsatri et smyrnij radicibus.

Epiſtola XXII.

QVamuis equo ſponte ſua currenti, nil opus ſit calcaribus: attamen mihi iam radicidio carduorum defeſſo, quorum radices ægre eruuntur, calcaria addis. Sed vide quæſo, Forſtere, ne ſenilis equus, vt Horatius ait:

Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

Meiſter Wurzel vulgo dicitur. Hæc *omnia Galen. lib.* I. *de antidotis.*

Obtrudis mihi hippoſelini ex Macedonia radices, quas alij oſtrutium, nonnulli aſtrãcium, publico corrupto nomine, appellant: quum a natali earum ſolo, in quo creſcunt, ἐϛρεατικὰς eſtreaticas rectius veteres cognominauerint: cuius radix, & ex Macedonia ſemen, omnibus aliis, vt Galenus refert, præfertur: creſcit vero eius exigua in abrupto mõte Eſtreatico copia, quam tamen inſtitores per orbẽ terrarum paſſim circumferunt. ſed ſicut ſub nomine mellis Attici

Attici, & vini ex Italia Falerni, alia quoq; magni veniunt: sic pro Macedonico petroselino, illud quod in Epiro vbertim crescit, circunfertur venale. Illius amaritudine tota theriaca inficitur. Hoc Latini, ob seminis radicisque atrum externe colorem, Olusatrum: Theophrastus vero Hipposelinum, id est, equestre appium appellarũt, quod Theodorus Gaza Equappium vertit: rectius vero, vt Marcellus sentit, pro Hipposelino grãde appium reddidisset. nam ἵππος animalium appellationi coniunctum, equile quippiã, vt hippocentaurus, equestrem taurum: herbis vero coniunctum, earum inter cõgeneres proceritatem & magnitudinem significare, hippomarathri ac hippolapathi exemplis probat. Atqui si Marcello cognitũ fuisset, σέλινον, id est Appiũ, equis esse ociosis salubre pabulũ, veriorem nominis hipposelini etymologiam reddidisset. quod ob id Homerus Achillem, ociosis Phœnicis & Vlyssis legatorum equis dedisse, ita cecinit 2 Iliados:

De olusatro hæc Gal. li. 2. de facul. aliment.

Vide Theophrastũ lib. 9. cap. 1. de natura plant.

Virg. Marcelli in etymo hipposelini error.

---ἵπποι δὲ παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος
λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλεόθρεπτόν τε σέλινον,
ἕστασαν. id est: Stabant equi iuxta currum quisq; suum, citisum & palustre selinum, appium scilicet, depascentes. Huius pabuli physicam rationem Plutarchus in quinto Symposio cap. 4. talem reddit: καὶ γὰρ τοῖς ἵπποις ἐμβάλλει μετὰ τῶν ἄλλων χορτασμάτων τὸ σέλινον, οὐκ ἀλόγως, ἀλλὰ ὅτι βλάπτονται μὲν οἱ σχολάζοντες ἀσυνήθως ἵπποι τοὺς πόδας. ἔστι δὲ τούτου μάλιστα ἴαμα τὸ σέλινον. Etenim, ait, & equis obiicit

Appium quare hipposelinum dicatur.

Verba Plutarchi Symposio 5. cap. 4.

cum aliis pabulis appium, & non temere quidem. nam vacantes a labore consueto equi, pedum vitio offenduntur, cuius præcipuum remedium est appium. Quare quum huius pabulum equis conferat, merito hipposelinum, equorum appium, cognominabitur. Ceterum hipposelinum ac selinon, quod Homerus ante ἐλεόθρεπτον, id est palustre appium dixit, Sion, & ipsum Petroselinon ac Smyrnion, plantæ sunt adeo congeneres, ac tanta virium quoque affinitate coniunctæ, vt altera alterius nomen sibi apud rei herbariæ auctores arroget. omnes namq; & menses & lotiũ proritant, nec auctores eas discernunt, nisi quod Aëtius hipposelinon melan id est olusatrum, maius habere semen ait, & viribus appio præpollere, petroselino vero esse imbecillius. Nec quisquam hæc melius distinxit, ac ex his delicatiora obsonia & acetaria conficere, quam Galenus noster docuit, in libro de Alimentorum facultate secundo: quem vt nocturna diurnaque verses manu, fideliter consulo. Vale

Hipposelinũ, petroselinum, Sion, Smyrnion, nomina commutant.

Aetius lib. 1. Paulus lib. 7. eadem docet.

De pestis a febrili ardore, & synocha dinotione, & signis.

Ad Martinum Langium fratrem.

Epistola XXIII.

Acccepi nudiustertius, Martine Langi, tuas a tristi tabellario literas, mœroris plenas:

plenas: quib. significas, vobis certa pestis futuræ auguria obseruari, quæ te ob dilectā coniugem & liberos varia macerent sollicitudine. Nam præter hoc quod anni quatuor tempora, suas in vestro climate euarient temperaturas, æstasque veri fiat similis, regio quoque vestra nubibus assiduis pluuioq; madescit ab austro, ac barbigeri subsidere cometes, igniuomi quoque in aëre dracones & trabes ardētes sese vibrent: & quamprimum illuxerit, nebulæ fœtentes, velut ex Charoneis antris exhalantes, solem obumbrent: cicadarum quoque turbam, ignotis ex Aphrica volucribus concomitatam, sturmatim aduolare, vestras vero auiculas auolare, aut vna cum pecoribus & apris pabuli contagione infectis subito in nemoribus concidere, vt Silius Italicus de vobis triste illud pentastichon scripsisse videatur:

Hippocrat. 2. Aphor. 4. & 6. & lib. Epidemiarum.

De his ex aëre impuro impres. Aristot. 2. Meteor.

Silius Ital. lib. 2. de bello Punico.

Vim primi sensere canes, mox nubibus atris
Fluxit deficiens penna labente volucris.
Inde feræ siluis sterni, tum serpere labes
Tartarea, atque haustis populari castra maniplis,
Arebat lingua, & gelidus per viscera sudor.

Et addis sollicitus, quamuis hæc parui momenti nobis videantur pestis indicia futuræ, solere tamen (vt Cleombrotus apud Plutarchum ait) non raro parua magnarum rerum esse indicia. τὸ δὲ λοιμῶδες θέρος ἀραχνίων πλήθει προδηλοῦν, καὶ θρίοις ἐαρινοῖς, ὅταν κορώνης ποδὶ εἴκελα φύηται, ἐαρινῆς

Plutarch. de oraculorum defectu.

Parua sunt magnarū calamitatum signa.

Ficus folia æstatis signum, Math. ca. 24. Marc. ca. 13. Luc. cap. 21. in Euangeliis quoque testãtur.

Ficus folia vernæ nauigationis signa.

ναυτιλίας: id eſt, Aranearum multitudine, peſtifera fore æſtas: vernis vero ficus foliis, cornicis pedem adæquantibus, tempeſtiua veris nauigatio indicatur. quod & Heſiodus in ἔργοις ita lepide quoque monet,

ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν,
ἦμος δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
ἴχνος ἐποίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ, τότε δ' ἄμβατος ἐστὶ θάλασσα.

Pari ratione ſcribis, parua puerorum exanthemata, quæ vobiſcũ increbreſcunt, magnorum peſtis apoſtematum fore indicia. His quoque calamitatibus, quarum nulla ſola eſt, ais accedere famem, ob annonæ, ſolis calore non concoctæ, caritatem. Proinde vereris, ne vobis accidat quod Galenus, & Iulius Cæſar Maſſilienſibus accidiſſe tradunt, qui obſeſſi, ob annonæ inopiam veterem panicum & ordeum exoletũ comedere fame coacti, plures peſte quam hoſtium armis interierint: quorum me ex animo miſeret. Nam, vt Libanius in Apologia Achillis ait, præſtat occidi ferro, quam peſte mori. Illud quidem virile & honorificum, hoc vero commiſerabile. σημεῖον γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ δυσμενείας: id eſt, Dei enim hoſtilis inclementiæ ſignum eſt. Ex hac ſignorum ſyndrome, ſcribis certa te coniectura aſſequi poſſe, te tuosque municipes dira futuræ peſtis mala manere. Proinde obnixe oras, vt generalem & compendiariam illam curandæ peſtis methodum, quam ante triennium compulſus amicorum precibus, verius abortiueram

De annona & tritico hæc Gal. lib. 2. de natura hominis.

Præſtat ferro, quam peſte mori.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ueram quam edideram, remediis conſcriptis, locupletare velim. Hæc tua nullius frugi, Martine Lági, petitio, adeo mihi ſtomachum mouit, vt in te fere omnem eructaſſem bilem: qui ab auita noſtra ſtirpe degenerare videris, quæ ſemper medicos ſuos in rationali Hippocratis curandi ægros methodo educauit, ac fouit: a quibus ad impoſtorum experimenta, quæ delira aliqua anus docuit, deficere, & tanquam canis ad vomitum redire videris. Nonne dudum a me accepiſti, duos eſſe in re medica impoſtorum ordines? quorum primi Vromantes dicuntur, ex lotio diuinatores, qui ex ſolo vrinæ iudicio, de ſubſtantia & cauſa ægritudinis, ob vile precium, quo nec triobolare ſcortum proſtat, perfricta frõte nugari, diuinare (ignoſce) dicere volebam, non erubeſcunt: quum ſit periculũ in nullo mẽdacio (teſte Plinio) maius & perniciosius: qui ſunt in republica ægrorum pernicies, rei medicæ calamitas, & Libitinæ præſides. Alij ſunt & dicuntur Receptarij, qui a pharmacopœis & chymiſtis abſque vlla ratione integros receptorũ faſciculos colligunt & recipiũt, quibus plauſtra onerare poſſent: qui neglecta morborũ per cauſas naturales cognitione & dinotione, ſola experimenta conſectantur: qui certe (vt Plinius inquit) diſcunt periculis noſtris, & per experimẽta impune mortes agunt. Quod & Hippocrates in lege ſua cõqueritur, a cuius doctrina deficere nephas eſt. At recta morbi medicamen-

Langij familia medicorũ.

Duo medicorum genera.

Vromantes medici.

Plin. lib. 29. cap. 1.

Medici receptarij experimentorum.

De medicorũ impunitate

Hippoc. in lege ſua, & Pli. lib. 29. cap. 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ta, non pharmacopœus aut chymiſta, ſed recta morbi, & illius cauſæ per ſigna pathognomica cognitio, indicat & ſuppeditat: quam abſque Theorematum philoſophiæ naturalis doctrina, tibi comparare ægre poteris: quam nec primis labris, aut vix vt canis de Nilo, deguſtarũt: & tamẽ illotis manibus ſacrum medicinæ adytum ingredi audent. Verum non intromittêris, Martine, niſi philoſophia fores patefecerit, & illius ſacris perbelle fueris initiatus. Verum quum tanta ſit aliquãdo indiſcreta morborum ſimilitudo, vt morbi congeneres etiam a cauſarum peritis ægre dinoſci poſſint: vt ſi hyſtericis, matricis ſuffocatione laborantibus, ea quæ epilepſiam curare, non adeo diſſimilem morbum, expertus es: aut febre ardẽti vel ſynocha æſtuantibus, ea quæ peſtilẽtem curare febrem quoque cõtinuam, nempe oleum illud ex calchanto, aut ex theriaca aquam illam vitæ, lento quouis vaporarii igne, arte chymica elicitam, expertus es, obtuleris: nunquid ægrum perdes, ac reus mortis iudicaberis? Quod ſi morbum præcognouiſſes, in illud periculum te, tuumque ægrotum non coniecisſes. Cita nempe (vt Heliodorus in Hiſtoria Æthiopica ſcribit) morbi cognitio, expeditam illius & facilem curam præſtat: quam ſilentium & diſſimulatio ęgre curabilem reddit. Proinde quum in arte medica morborum cognitione nihil ſit prius ac præſtãtius, & morbus iſte peſtifer non ferat inducias, operęprecium erit, vt illius a cæ-

Philoſophia medicinæ rudimenta præbet.

Morborum ſimilitudo medicis imponit.

Quam neceſſaria ſit morbi cognitio.

Vrina peſtem non indicat, vt Gal. lib. 3. de prænotione ex pulſu, & Auicẽ. Cano.

teris

teris febribus dinotionem acri expendamus iudicio. Hanc vromātes vestri medici ex lotio discernere non possunt, quod in hoc morbo vrinæ sanorúm Auicenna dixit esse simillimum. Licet sanguis aliique humores & spiritus virulentæ contagionis labe conspurcentur & labefactentur, non putrescunt tamen, nec mixione, vt in febribus putridis, principio conturbantur: sed substantia, colore, sedimento laudabiles conspiciuntur. Cæterum quisquis pestiferæ luis morbos ab aliis secernere voluerit, huic precium operæ erit, vt diligēter obseruet, an ex communi causa communis quoq; morbus populariter grassetur. κοινὸν, ait Galenus, ἀπὸ τῆς κοινῆς αἰτίας ἐνόσησαν νόσημα. Ob id Hippocrates morbos epidemios, aut ex διαιτημάτων, id est victus ratione: aut ab aëris quo viuimus inspiratione oriri asserit, si putrida exhalatione infectus fuerit, cuius signa in literis tuis abunde recensuisti: aut diætæ vitio, vt Massiliensium in obsidione pestis, qui frumenta vetustate marcida ederāt: & exercitus Germanici Cæsaris, qui ex putido fonte aquam mineras olentem biberat: & qui in Æno leguminibus assidue vescebantur, hi stomacacia & scelotyrbe, oris crurumque vitio, pene omnes laborabant. Ex his vulgaribus morborum causis Epidemiales, id est vulgares quoque morbi hac ratione enasci solent. Quamprimum igitur de communi morborum causa pestiferæ seminaria luis orta, per pulmonem aut alios meatus

Compēdiaria & recta pestis cognitio.

Cōmunes Epidemiæ causas Hippocr. & Gal. lib. 2. de natura hominis.

Ex vitio diætæ pestis.

Ex epistola de nouis morbis repetita.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Signa pestis pathognomica.

quosuis in arterias aut venas irrepserint, sanguinem coinquinarunt: tum primum stomachus nauseat, vniuersa corporis moles lassitudine & somnolentia torpet. Calor intra præcordia æstuat: longe tamē mitior, quam in aliis febribus continuis, per artus velut in febre hectica expanditur: quoniam non tanta humorum putredine, quanta in ardenti febre causone, succenditur. virus enim absque humorum putredine necare potest. Vnde accidit; vt plerunque pulsus & vrina in principio sint sanorum simillima: sed lenta illa febris vaporulentis de lue virulenta vaporibus, quauis putredine perniciosioribus, cor fontem vitæ obsidet: vnde pulsus arteriarum exilis & imbecillis dispari motus tempore diastolem eius & systolem metitur. Si vero cordis robur & vires constiterint expultrices vegetiores, tum noxios humores vel in principio adhuc incoctos ad emunctoria protrudit. vnde bubones pestiferi, & anthraces carbonum modo vrentes, nigri, enascuntur: per quos natura vel sese exonerat, vel tanquam viribus exhausta, in crisis conflictu, succumbit. His signis pathognomicis, quæ sunt inseparabiles morborum comites, & accidētia substātialiter (vt Galenus ait) illis adhærentia, hanc pestilentem febrem, ab aliis facile discernere poteris. Quod si hæc ad illius exactam cognitionem nō suffecerint, lege quæso Galenum libro tertio de Prenotione ex pulsibus: is illius cognitionē adamussim

Nota, venenū in corpore absq; humorum putredine absoluta.

Quid signum pathognomicum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

te docebit. Si vero receptarii tui medici, illius alexipharmaca desiderauerint: horum ingentem syluam apud Arabes, Græcos, & Latinorum medicos reperies, apud quos vix est vllus medicorum, qui non libellum de pestis cura ediderit, vel ex aliis transcripserit. Aut si horum lectionem fastidis, scrutare causam & naturam morbi: & hæc agnita, non tantum morbi remedia, sed curationis quoque methodum per contraria indicabit & edocebit. Vale tu: & valeant tui vromantes & receptarii medici, ac vespillones: qui suis experimẽtis ex omnib. antidotis scrupulatim coaceruatis, absq; morborũ cognitione, cõmode vti nunquam poterunt.

De arabvm, ex cervorvm *lachrima*, *Bezehardt*.

Epistola XXIIII.

Crede mihi Martine Langi, me ex animo gauisum, quum a tabellario audierim, te non desidem, vt Alexandrinorum medicos, domi ocio inerti traducere vitam: sed sanitatis ergo, hyeme per niues sectari aprorum vestigia: æstate vero per opaca ferarum nemora & valles, telis vnguẽto Hispanorum ex elleboro illitis, traiicere ceruos: simul quoq; medicas colligere in montibus herbas & radices. Quid ni enim (inquit Eusebius) atroces illas bestias, exercitationis bellicæ gratia diuinitus productas diceremus? Nihil enim magis corpus ad labores, & animos ad resistendum hosti corro-

De Medicis Alexan. Gal. de natura hominis, in fine lib. 1.

Euseb. de præpar. euangel. lib. 8. cap. 5. Xenophon de venatione.

borat, atque venatio. Ne igitur tantum corporis robur honesto illo veterũ venationis exercitio, sed etiam contra pestem (quod proxime obnixe petieras) & omne iobolorum virus & δηλητήρια medicamentum alexipharmacum cõparare possis, quod Arabes ex ceruorũ lachrimis coadunatum *Bezehardt* appellãt: quo studio & opera id venatores Siciliæ & Indorum inquirant, ex Auinzoare, non illaudato Arabũ medico, te, vt affinem meum percharum, docebo. Theomnestus quippe, grauis veterinariorum medicinæ auctor, scribit: ceruos, vermes intestinorum inuolucris implicitos, serpẽtium esu enecare, quos ex cauernis narium spiritu eliciunt: & ne illorum virus ipsis obsit, ad fontes aquarum accelerant, quibus ad labra vsque se immergunt: tum oculis lachrimæ lente destillant, quæ viscedine sua coagulatæ, in angulis oculorum in lachrimas nucis iuglandis pondere coalescunt. Deinde quum sese veneno exoneratos senserint, aquam egressi, in latebras diuertũt: & vt lapis ille, visus obstaculum, decidat, caput arboribus affricant. quem inuẽtum, vt *Bezehardt* contra quoduis venenum antidotum efficacissimum, venatores Siciliæ & Orientis magni vendunt. De quo Auenzoar Arabs, pondus trium granorum ordei, in lacte aut aqua cucurbitæ vel rosarum dissolutum, filio, Hali regis contestabili, potandum dedit, & eum a virulenta ictericiæ aurigine liberauit. Scribit quoq; Scribonius Largus, ceruis Siciliæ in

Theomnestus lib. 1. artis veterinar. Plin. lib. 8. cap. 27.

De ceruorum lachrimis, Abynzohar libro. 1 tract. 13. cap. 6.

Lapis Bezehardticus.

De lapide Bezeartico Scribonius c. 163.

in angulo oculi, qui nares versus vergit, nasci- sordes, quas venatores cõtra omne iobolorum virus & pharmaca deleteria in † cincto defe- rãt. Has ego sordes ex patulis infra ceruorum oculos foraminibus erui, & in solo papyri in- uolucro bene olentes per septennium illibatas seruaui. Quãdoquidem vero nemo Scaligero lachrymã cerui exactius descripsit, operæpreciũ erit, si eius verba ex libro de Subtilitatib. Car- dani hic addidero. Ante centesimũ, inquit, an- num in ceruo nulla est lachrima. Post eam æta- tem accrescit, ad oculi canthum, ipsis ossibus, atque in os protuberans concrescit, ea duricia, qua cornu superet. qua parte prominet, rotun- da est, insigni nitore, coloris fului, non sine ve- stigiis atriorũ venularũ: tanta læuitate, vt pene tactũ effugiat. ita enim sese subtrahit, vt prope- modũ seipsam mouere videatur. Aduersus ve- nena remediũ præsentissimũ. Peste correptis datur cum vini momẽto: vnde tãtus cietur su- dor, vt pene totũ solui corpus credas. Quũ hæc in circulis aliquãdo recitarem, vnus ex his qui e legatorũ comitatu rerũ Asiaticarũ cognitionẽ profitebatur, negabat ad ceruũ quicquã attine- re, sed esse vere lapidẽ. Ego illi postridie ostẽdi, qua parte ex osse fuisset auulsa. hãc Solimãnus olim dono dederat Samblãcardo trierarcho: at ea ego postea, eius filii Bernhardi Oruesani mu- nificẽtiam expertus sum. Hæc Scaliger exerci- tio 112. Captos quoq; apros & ceruos illachri- mare, Plutarchus asserit: at ceruorũ lachrimas

Per cinctum intellige capi- tis Turbarum inuolucrum.

De aprorum & ceruorum lachrimis Plutarchus Symposio 7. cap. 2. & de causis naturalib.

ſalſas, aprorum vero eſſe dulces. Diuerſi huius ſaporis cauſam Plutarchus hanc eſſe arbitratur, quam in calorem & frigus vtriuſque animalis his verbis refert: καὶ ψυχρὸν μὲν ἔλαφος, περίθερμον δὲ καὶ πυρῶδες ὁ σῦς· ὅθεν ὁ μὲν φεύγει, τὸ δὲ ἀμύνεται τοὺς ἐπιόντας, ὅτε καὶ μάλιστα κατὰ τὸν θυμὸν ἐκβάλλει τὸ δάκρυον. πολλῆς γὰρ ἐπὶ τὰ ὄμματα θερμότητος φερομένης, &c. Id eſt: Animal frigidum ceruus, ardẽtis vero calore ignis aper: vnde ille perſecutores fugit, hic vero atroci ſe dente ira inflãmatus vlciſcitur. Aper ira inflãmatus, copia caloris ſpirituũ ad oculos exhalãte, ſpirit⁹ in lachrimas eliquat. Et eius, inquit Xenophon, recẽter occiſi dentes adeo feruent, vt crines, aut ſetas, ſi quis admouerit, exurant. Aliã quoq; Empedoclis de lachrimis vtriuſq; animalis rationẽ Plutarchus ſubiungit: quam, vt in hac ingenium tuũ exerceas, tibi relinquo interpretandam. Et ne fabulam de ſororum Phaethontis lachrimis eſſe putes, hunc lapidem ex India ad Luſitanos allatum, Amatus Luſitanus, Dioſcoridis interpres, ſe vidiſſe gloriatur. Vale.

Xenophon in lib. de venat. ad Cyrum.

De febrivm periodi cavsa.

Epiſtola XXV.

De capris hæc Pli. li. 8. c. 50. M. Varro li. 2. cap. 3.

LITERAS tuas, quas crebro Adolphe ad me dediſti, caprarum pellibus inſcriptas arbitror. Nam, vt Archelaus ſcribit hoc caprigenũ pecoris genus nunquam carere febre, ita quoque literæ tuę nunquam theorematibus de febribus carent: quorum qui imperitus fuerit, Mulomedici cognomine indignus erit. Quæris

ris, quæ nam sit febrilis periodi causa. Quam vt explorare possim, & te desiderii tui compotem reddere, febrium ab origine naturam paulo altius repetam. Principio febris in ephemeram putredinis expertem, ac in putridam, diuiditur. ephemera vero accidit, dum spiritus in corde, caloris clibano, exercitio, solis æstu, coitu, inedia, vel dolore plus æquo incalescunt, aut ex quouis catarrhali a capite ad articulos vel adenes defluxu, aut ab epate ad emunctoria, per musculorum neruos humores deferuntur: tum calor ducibus spiritibus interna subit viscera, corpus febrili horret rigore: tandem calor adauctus, ex alto regurgitat, ac per corporis molem expanditur: & quum putredinis fomento careat, in vnius diei curriculo difflatur. quod Galenus hisce verbis affirmat: In qua corporis parte calor a dolore vel humorum, vt in bubonibus, affluxu, aut sanguinis ebullitione accenditur, in eandem sanguis vna cum spiritibus decumbit, & alia corporis mēbra exanguia calore destituta horrent. At hæ febres, quæ in arthritide, podagra, catarrhis, bubonibus, & puerorum exanthematibus medicos imperitos valde perterrent, omnes, vt verbo dicam, sunt defluxuum germina & partus. At vero de numero putridarum febrium, quædam sunt continuæ, aliæ vero interpolatæ. De genere vero continuarum sunt, causones & synochæ: quarum vnus tantum paroxysmus ad crisim vsque crescit, aut decrescit:

Ephemeræ variæ causæ & species. Aetius lib. 5. Paulus lib. 2. & Galen. ad Glauconem. Febres catar. Aetius lib. 5.

Galen. li. 2. de feb. differ. ca. 17.

Altera febriū putridarum diuisio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Putredinis causa venarũ obstructio, & prohibita euaporatio.

& a materia intra venas recondita putrescente gignuntur. Putrescit autem humor omnis in venis, humorum lentore, crassicie, vel copia obstructis, aut angustis meatuum cõceptaculis infarctus, adeo vt difflari non possit, nisi bilis per venarum poros, vt in ictericia, apertos eruperit, aut aperta vena sanguinem cõfertim extraxeris ad animi vsq; deliquium. quẽ morbum febris illa Gręcis dicta συντήξεως, colliquationis viscerum, vt pestifera quoque, non raro excipit & comitatur.

De ictericia febri superueniente, Hippocr. lib. 4. aphor. 64.

De phlebot. ad syncopin Galen. lib. 9. Methodi.

De febre colliquefaciente tabifica, Gal. lib. 3. de acutorum diæta, & lib. 3. epidemiarum.

Aliæ sunt febres putridæ interpolatæ, quæ suos cum stato periodorum tempore habent paroxysmos, in quib. humores putrescentes, virtutis expultricis viribus, e venis supra molem corporis dispersi, eorum acrimonia horrorem ac rigorem proritant, febremq; putrilaginis feruore accendunt. Quod Aetius Amidæus his verbis quoque affirmat, οἱ χυμοὶ κατὰ τοῦ σώματος φερόμενοι, καὶ ἐκπίπτοντες ἔξω τῶν ἀγγείων, πυρετοὺς ἀνάπτουσι.

Verba Aetij lib. 5.

Paroxysmi redeũtis causæ.

Paroxysmi vero reduces fiũt, aut ob malã & perdurantẽ in parte affecta dispositionem, qua excremẽta humorum putrida regenerantur: aut ob virtutis sanguinem digerentis imbecillitatem, vel vitiosam victus rationem, ob quam & Galen. fatetur se quotannis laborasse febre, donec parentis monitu ab esu fructuum & crudorum sibi temperauit.

Galen. de se hæc in libello de boni & mali succi cibis.

Interualli periodorum causa. Alex. lib. 2. Proble. 8. & 65.

Cæterũ, cur paroxysmorum periodi stato tẽporum interuallo redeãt, nec Galenus nec Rasis aut Auicenna, vel quisquam medicorum rationem, quã tu quæris, nobis reddidit, præter Alexan-

Alexandrum Aphrodiſeum, qui in Problematibus ſuis inquit: Quo minus materiæ ſubeſt, eo lentius redit acceſſio: qua ratione quintana, ſeptana, ac nonana committi poteſt, pro materiæ viciatæ quantitate. ita enim a natura comparatum eſt, vt ſanguis qui noſtra aleret corpora, eſſet largior, continuamq; putreſcens ſuccenderet febrem. Secundum vero locum pituita obtinet: nam & hæc corpus alere poteſt. Bilis flaua vero tertium occupat, quoniã ob ſuam acrimoniam nihil alimenti præſtat. at atra bilis ſortis eſt poſtremæ, naturæ infeſta, quæ membra exedit & interimit. Redeuntis igitur ſtato tẽpore periodi paroxyſmorum cauſam explicui, ne dum eam ſcruteris, id diſcriminis tibi accidat, quod Ariſtoteli contigit: qui dum in Chalcide exularet, & Euripi anguſti in Euboia freti, ſepties interdiu noctuq; alternis fluctibus ſtato tempore reflui, cauſam reddere non poſſet, mœrore cõtabuit, & mortuus fertur. Vale: & in amicitiæ fœdere ſis oro Euripo conſtantior.

De Euripi fluctu Ariſt. lib. 2. Met. cap. 7. Pomp. Mela, Cicero lib. 3. de natura deorum.

De Ariſtot. morte hæc Iuſtinus Martyr contra gẽtes, Petrus Crin. lib. 10. cap. 3. Plutarchus in eius vita.

SVDORIS CALIDI ET FRIGIDI *diſcrimen.* *Epiſt.* XXVI.

VEteres medicorum coryphæos in dinoſcendis ægrotorum morbis plus ſudoris calorem, odorem & ſaporem, quam lotij differentias obſeruaſſe, vel ex hoc coniicere poteris: quod ſudores in balneis ſtrigili exceptos & olfecerũt, & deguſtarunt. Nã ſudor, vt Galen.

De ſudoris obſeruatione li. 5. Epidem. & Galen. libro 1. de loc. affect.

Galen. lib. 4. de ſalubr.

de ſalubribus ait, omnium humorum per vniuerſam corporis molem redundantium index eſt: ſed vrina ſolum illorum, qui in conceptaculis venarum continentur. Ex ſudore quoq; de criſi ſalubri aut letifera diuinabant. ob id Hippoc. in Prognoſticis & Aphoriſmis: Frigidi (ait) ſudores cum febre acuta mortem, cum mitiori autem longitudinem morbi ſignificãt. Hic vero controuerſa, ſub iudice quantumuis perito, lis eſt, an frigidus in febrili ardore ſudor, de corpore erumpere poſſit, in quo interna viſcera & præcordia febris æſtu ferueant? Quis denique (obſecro) ſudor calidus vel eſſe vel dici poterit? cum tactu omnes eſſe frigidi deprehẽdantur, etiamſi ab humoribus calidis emanauerint. Res vero mediusfidius obſcura: quam præter Hippocratẽ, nemo penitus perſpexit. Hanc, vt tui fauorem Adolphe demerear, paucis illuſtrabo. Non enim veteres ex ſenſili ſudorulenti madoris qualitate, ſed ex humorum diſpoſitione, copia, calorisq; naturalis vigore, quẽ Hippocrates naturam appellat, calidus aut frigidusne ſit ſudor cenſebant: ſudorem quidem frigidum, humorum copia, & caloris naturalis inopia, qui humorum cruditate ſuffocaretur, iudicabãt. Calidus, inquit Hippocrates, ſudor de præcalefacto malo, & exuſto ac attenuato, debili & nõ valde multo, ſecernitur, & neceſſe eſt ipſum calidiorem de corpore excerni. Frigidus autem de ampliori malo ſecernitur, & de eo quod reliquum eſt, adhuc

Hippoc. lib. 1. prognoſt. cap. 11. & lib. 4. Aphor. 37.

Sudoris qualitas vnde diſcernatur.

Verba Hippocr. lib. 1. de morbis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

adhuc validum & non putrefactum, neq; attenuatum, nec exustum, & frigidior ac crassior & graueolentior prodit. nam qui frigidum exudant, e longis morbis ægrotant, inualescẽte malo ex eo quod in corpore relinquitur. qui vero calidum exhalant sudorem, citius a morbis liberantur. Cæterum hãc causam Hippocrates libro de diæta altero luculentius his verbis explicat: Calefacto, inquit, sanguine, quum reliquũ corpus p spiritum purgatur, tũ quod compactum est, calescens attenuatur, & simul ex carne foras sub cutem extruditur. Atque hoc, inquit, sudor calidus vocatur. At certe hic quum per cutem natura frigidam, ob œsa substrata substantia, erumpit, tum spiritus vaporulenti, vna cum calore sudoris difflantur, & cutis frigore sudoris ille in cute & poris derelictus mador infrigidatur. Ob id Galen. inquit: Euacuantur ex cute sudores, quam frigidam esse cõtingit, quamuis ea quæ sunt sub ipsa comburuntur. Proinde accidit, vt sudor qui a calida scaturigine emanat, dissipatis per poros spiritibus, cutis tepore infrigidetur. Ob id erudito problemate quærit Aristoteles, quam ob causam calidi sudores frigidis meliores habeantur? Scite vero respondit, quod omnis sudor excremẽti cuiusdam secretio est: parum autem excrementi amplius incalescere consentaneum est: plus autem, non æque, sed minus. Itaque sudor frigidus excrementi multi indicium est: quo circa morbos

Gal. lib. 4. Aphor. 37.

Sudor frigidus de materia calida.

Probl. Aristot. sectione 2. Proble. 35.

Fœtentis sudoris causa Aristot. sect. 2. Proble. 6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

quoque is facit longiores. Hæc quoque sudoris excrementa si spirandi libertate caruerunt, putrescunt, & male quoq; olent. Adde quod sudor non raro cruentus quoque emergit. nã si sanguis, inquit Aristoteles, immodice humescit, morbus infestat. sic enim in speciem saniei & ichoris diluitur, & adeo serescit, vt iam nonnulli sudore cruento exundarint. Videsne, quam perbelle Aristoteles Hippocrati nostro succinit? Neuter tamen, quibus signis calidus a frigido sudor discernatur exacte docet. De quibus quid tu sentias, oro reddas me certiorem. Vale.

De sudore cruento Arist. lib. 3. de natura animal. cap. 19.

De triennali pvellæ spirensis inedia.

Epistola XXVII.

A Partu Christiparæ virginis anno supra mille quingentos, quadragesimo secundo, Reuschi, Lipsensis medicorum Academiæ decus, dum Ferdinandus Romanorum rex vna cum sacri Romani Imperii proceribus ad Comitia, a Carolo Imperatore Spiræ indicta, aduenisset, consulturus quibus copiis & viribus sæua Solymanni Turcæ tyrannis, atrocis ex professo Christicolarum hostis, labefactaretur, ne adeo impune in Christi cultores grassaretur: vbi tu quoq; aderas: tum fama, de triẽnali puellę inedia, quę in pago cui nomẽ Rodt, a Spira Imperiali ciuitate in littore Rheni sita, duo miliaria, Spirensis diœcesis, distante nata, passim

De inedia & morbo puellæ historia.

passim increbuerat: quæ dum primum capitis dolore, ventrisque torminibus affligeretur, nec quicquam anilia muliercularum medicamenta conferrent, cœpit plus cibum quā potum fastidire, doloreq; neruorum in brachiis & cruribus robur relaxari. quod edocta ab anu quadam, radicum & herbarum decocti fomētatione fertur recuperasse. sed vna cibi potusque omne desiderium amisisse: adeo, vt quamuis ab incredulis variis obsoniorum illecebris & bellariis, quibus ætas puerilis oblectatur, attentaretur, frustra quidem, nec parentum precibus adigi potuerit, vt quicquam esculenti vel potus, vel primis labris saltem degustaret. quam inediam, quum vltra biennium sustinuisset, nihil excrementorum nec per aluum aut vesicam excreuit: ad nomen tamen matris, & suorum desiderio, absens affatim illachrymabat. Pituitæ mucos per nares abunde emūgebat, nec suæ auribus sordes deerant. Rex itaque, eiusque a consiliis proceres, tam diuturni omnis alimoniæ fastidii admiratione cōmoti, veriti quoq; ne quid fraudis (vt olim in Augusta Vindelicorum vrbe, & nuper in Anglia anus, prætextu religionis, solertis etiam ingenii viros deceperant) subesset, illustrissimus inquam Rex Ferdinandus puellulam, nullius sibi fraudis consciam, Spirā accersitam, nouis indutam vestibus, medico suo, & alteri cuidam suorum a cubiculis, viris spectatæ fidei, nocturno diurnoque tempore

in eorum ædibus obſeruandam dedit. Verum quum nihil fraudis in ea deprehenderetur, cũcta quoque dictis correſponderent, Rex, pro ſua genuina clementia & liberalitate, puellæ miſertus, eam virgineo mundo decoratam, parentibus reddidit. Quam vidimus & nos, duodecim annos natam, iuſto corporis pro ætate habitu, coma flaueſcente, fuſcam, oculis cæſiis, facie non illiberali: quod ad animi affectus attinet, taciturnam, benignam & mitis ingenii puellam, parentibus morigeram, ob exhauſtas ieiunio vires deſidem, & ſomnolentã. venter compreſſior, nec quicquam circa præcordia vitii, quod tactu deprehẽdi poſſet, protuberabat: attamen corpus puſtulis de phlegmate ſcatebat. Sed, quod admiratione nõ caret, crura velut tabe inſumpta gracilia erant: quum aliis diuturnam inediam paſſis, præcipue ex febre longa craſſeſcant, aut ſaltem tumore inflentur. quod Heſiodus in Ergis quoque hoc diſticho indicat:

Corporis puellæ habitus.

Crurum à morbo habito œdema.

Ariſtot. ſectione prima Problem. 5.

μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζοις.

Cuius tumoris in pedib. cauſam vt phyſicam, ita quoq; veriſſimam Plutarchus reddit: quã, ne animus a puellę inedia abſtrahatur, hic reddere conſulto omittimus. Pedem igitur, vnde digreſſi ſumus, referamus. Quum omnes qui puellam viderant, vel hæc alios referre audierant, tanta rei admiratione velut attoniti obſtupeſcerent: hic in Deum, ſanctorumque ſuffragia

fragia

fragia causam referret, qui Heliam prophetam ob Iezabelis reginæ minas transfugam, apud torrentem Carith mane & vesperi pane & carne pauisset, quam corui illi diuinitus suppeditassent: alius præstigias dæmonum & fascinum causabatur: non deerant quoque φαρμακοζολόγοι, qui tam diuturni omnis alimenti fastidii causam pharmacis attribuebant, quæ græci ἄλιμα & ἄδιψα nuncupant, ex halimo herba, damasonio palustri non dissimili, confecta, quæ degustantibus famem & sitim obrepere non sinit. At tu Reuschi vero horum paradoxa irridens, aiebas, substantiam corporis humani spiritus & vires cæca per poros exhalatione continua difflari, humidumq; radicale a calore quoque depasci. proinde nisi hæc vitæ fomenta alimentis assidue reficerentur, vitam non magis quam ardens in lampade ellychniũ absque oleo subsistere posse. Opus igitur esse alimento aliquo, quo vires corporis & vitæ, continuo difflatu dissipatæ, continua quoque nutritione restaurarentur. Ob id per commune studii nostri & literarum commercium, quod veram amicitiam parere solet, obnixe orabas, vt docere te vellem, quodnam internum illud intra corpus esse possit alimentum, quum nulla externa alimonia vteretur, quo in tanta triennali fere inedia corpus aleretur, & spiritus vitæ conseruarentur. Tum ego respõdi: An nescis Reuschi, pleraque viribus naturæ produci & accidere, quæ ob raritatem igna-

De Helia hæc Reg. tertio, ca. 17. & Iosephus lib. 8. ca. 10.

De his Plutar. in Vit. & Sympos. 7. sapientum.

De corporis continuo difflatu, Galen. lib. 1 salubr.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

rum causarum naturalium vulgus, dæmonum astu vel præstigiis accidere arbitratur? Vt igitur tam diuturni in vniuersum aboliti appetitus causam exactius perscrutemur, operę precium erit, vt prius vnde appetitus & fames producantur, expendamus: quam, tristem alimenti desiderati esse sensum, medici definiunt. nulla quippe corporis pars neruos a cerebro adeo sensiles sortita est, & quæ ob id tam exacte sentiat, cor & cerebrum pro suarum affectionum modo perinde afficiat, atque neruosum illud ventriculi osculum: cuius affectione ventriculus lacessitus, optimum cibi concocti cremorem arripit, intraq; suas tunicas ac rugas recondit, & partim sibi agglutinat. Appetitus vero naturalis in aliis corporis partibus tali exinanitionis ratione excitatur. Quum animalis cuiusuis substantia in ambientem aera dissipetur, primum partes cuti subditæ inanes redduntur, quæ a vicinioribus visceribus & præcordiis alimentum ad se alliciunt. Hæc vero exinanita, ab epate per venas vicissim nutrimentum attrahunt. at tandem epar per meseraicas, tanquam arbor de terra per radices, ex intestinis & ventriculo, ciborum promptuario, reliquum chyli cremorem assugit: qui exhaustus ac contristatus famescit, & cibum appetit, quo suas reficiat vires. Cuius appetitus cum ob varias causas prosternatur, tum ob has non raro in vniuersum aboletur: nempe quum relaxatis in

Famis & appetitus causa. Gal. libr. 4. de causis Symptom.

Acutus orificii vētric. sensus. Gal. lib. 4. de causis Sympto.

Hippoc. in lib. de natura fœtus & sperm.

Est igitur fames, suctionis sensus.

Aboliti appetitus causæ Galen. libr. 4. de caus. symptom.

vētriculi orificio neruis, ſuctionis ſenſus penit⁹ pereat. Quod puellæ huic quoque, dum crurum brachiorumque ipſius nerui paralyſi in morbo reſoluti fuerant, accidiſſe, non temere ſuſpicari poterimus. Sed ne aſſidua medicorū theoremata faſtidium quoque nobis pariant, ſtomachumque moueant, libet parum in amœna oratorum viridaria diuertere. nihil enim refert, cum quouis literarum anteſignano verſuram facere. Phauorinus nempe in A. Gellii noctibus Atticis, ex Eraſiſtrato duas allegat cauſas, per quas priſtinum edendi deſiderium elangueſcit, aut reſtinguitur: videlicet ob vaſa, quæ cibum capere & concoquere debent repleta: aut ob inediam diutina inanitate contracta, & conniuentia vel obſtructa. Scythas quoque refert, ſi quando cuiuſpiam rei cauſa inediam ferre cogerentur, latioribus faſciis ventrem cohibere, quod fames ita nulla relicta inanitate minus eos infeſtet. Cogitabamus, inquit Eraſiſtratus, propter nimiam ventris compreſſionem, ſummam eſſe inediam. Venter quoque puellæ nō tantum ob ieiunium, ſed natura quoque compreſſus apparebat. Sic noſtrates virgines vt graciles eſſe videantur, & in nuptiis genium ęquiori animo defraudare poſſint, hypochondria arctiori veſtium cinctura conſtringunt. Accepiſti iam ſatis Reuſchi, ob quas cauſas appetitus hominis lāgueat, aut aliqñ penitus aboleat. Reliquum eſt, vt ſolerti indagine ſcrute-

Hanc inediæ ex orificii ſtomachi paralyſi cauſam, docte explicat Galenus lib. 3. epide. commē. 1. Aëtius lib. 6. ca. de gulæ paralyſi.

Gell. libr. 16. ca. 3.

Scytharū cinctura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

mur, quænam in tam diuturna inedia alimenti vicem suppeditare possint, quo vires corporis & vitæ conseruari queant. Nihil, inquit Plutarchus, inter elementa & corporis nostri partes ac primordia æque alimenti eget, ac calor ille nobis congenitus. Ob id corpora senilia, mulierum præcipue, & animalia exanguia, minimum alimenti ob caloris inopiam egent. Cicadæ, dum ardenti flagrat Sirius æstu, solo rore pascuntur. Chamæleon solus animalium nec cibo, nec potu alitur, nec alio quam aeris vtitur alimento. Ob id senes quoque, inquit Hippocrates, οἱ γὰρ γέροντες ῥᾷστα νηστείαν φέρουσιν, facilius ieiunium ferunt. Ita puellas quoque ob frigidam corporis constitutionem facilius masculis ferre inediam, credere phas est. Sunt vero, præter esculenta ac potulenta, quæ alimentorum penuriam, vel saltem aliqua ex parte, compensare possunt, partim extra corpus nata, vt aer, odor: partim vero intra corpus nata, vt adeps, pituita, defluxuum a capite catarrhi. Quod autem aer per arteriarum diastolen & pulmonis hiatum aspiratus, vires corporis & vitæ spiritus conseruet & foueat, hac ratione conuincere possum. Quicquid calorem congenitum & spiritus animales ac vitales, naturalium vtriusque animæ functionum organa, adauget & conseruat, vires quoque corporis & vitæ alit: sed aer inspiratus (vt Galenus ait) calorem naturalem, ne diffletur, sui frigoris tepore attemperat, & corroborat: quē

Plato

Hæc Plutarch. Sympos. 6. ca. 1. copiose.

De cicadis hæc Plin. lib. 11. ca. 26.

De chamæleonte Plin. lib. 8. cap. 33.

Quæ corpora inediam facilius ferunt. li. 1. Hippoc. aphor. 13.

Aere nutriri corpora & spiritus. Gal. lib. 7. de vsu partium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Plato omnis concoctionis cibi in ventriculo, sanguinis vero in epate & venis, opificem appellat: quo veluti rore vniuersum corp⁹ aspergit, irrigat, & nutrit: perinde ac natura substantiam iecoris mollem ac bibulam produxit, qua chylum in sanguinem transmutaret: sic quoq; substantiam pulmonis aeream, fungosam, spiritu infarctam effecit, vt aerem per arteriam tracheam attractũ in spirituum pabulum conuerteret. Nec tamen id repente aut confertim operatur, sed in cauernosa pulmonis carne primam alterationem sustinet: deinde alteram in corde & arteriis, quibus admirandus ille retiformis arteriarum sub cerebro plexus contexitur, patitur: postremam vero, & absolutissimam, in cerebri vẽtriculis. Ergo, inquit Galen. animalis spiritus, cerebrum veluti fontem esse docuimus, qui partim ex inspirando, partim ex eo quod reticularis plexus suppeditat, irrigatur atq; alitur. Proinde certe plurimum refert ad corporis vires & ingenii acumen conseruandum, qua vitali aura quisque vescatur. Ob id Heraclitus ille Scotinus: Aer (inquit) siccior, anima prudentior. Quibus perspicue confectũ arbitror, aerem salubrem, quo & puella illa refocillabatur, esse spirituum vitę & caloris congeniti fomentum. Non minus aũt ad horũ alimoniam confert odor, cuius aer est vehiculũ. Quicunq; (ait Galenus) citissima virium refectione indigent, iis & vinum humidum remedium ad reparandas vires est optimum: vbi

Plato in Timæo, caloris natur. vires.

Aeris in spiritum vitalẽ & animalem digestio.

Galeni ex 12 Methodi verba.

Hippoc. in lib. de aere & aqua, & quod anima corporis temperaturam sequitur.

Odore refici vires vitæ, & prorogari. Gal. 2. aphor. 11. & lib. 8. de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

phar. secundū loca & facile parabilibus. autem adhuc citius, per odorem refici oportet. Sic apud Virgilium anus illa messoribus fessis allium, serpillum, aliasque herbas contundit olentes: & Galenus insaturabili canina illa fame, quam Græci βούλιμον appellant, in itinere languentes acetum & pulegium, aut terram quamuis obuiam, aceto madidam, poma Appiana olfacere, aut panem vino maceratum degustare, vel saltem odorare præcipit: cuius solo odore recens in furno pisti, Democritus, donec Θεσμοφόρεια Cereris sacra Athenis essent peracta, vitam fertur iamiam moriturus prorogasse. At illud longe est memorabilius, quod Plinius tradit, Astomorum gentem, sine ore, corpore toto hirtam, vestiri in India frondium lanugine, halitu tantum viuētem, & odore, quem naribus trahant: nullum illis cibum, nullumque potum, tantum radicum florumque varios odores: syluestrium malorum, quæ in longiore itinere secum deferunt, ne desit olfactus, nutriri & ali. Quis tandem obsecro sanæ mentis compos, tam fide dignis Hippocratis & Galeni conuictus testimoniis & exemplis, ac rationibus, inficiari audebit, præter potum & esculenta, aerem & odorem spiritus vitales fouere, externaq; alimonia conseruare & prorogare vitam puellæ potuisse? præter alia interna corporis alimenta, de quibus summa tantum capita perstringemus. Quemadmodum sunt prouida quædam animalia, quæ futurorum conscia, hyberni vi-

De Democrito hæc Diog. Laertius in eius vita, & Arsenius episcopus.

Astomos solo odore nutriri, Plin lib. 7. ca. 2.

Animalium prudentia.

ni victus promptuaria ſibi conſtruunt, ne brumalis eſcæ inopia tabeſcant. Sic formica ſagax, frugis ſemina prius, ne condita excreſcăt, arroſa, ſub aceruum congerit: apes mella in aluearia, picus Martius nuces iuglandes in cauos arborum truncos recondunt. Sic natura, quăuis indocta, tamen prudens, quædam hominum brutorumque corpora adipe, pinguedine, & phlegmate, ſanguinis rudimento, infarciuit: ne ſi qua ferenda foret inedia, pingue & aerium pabulum calori congenito deeſſet. & eam ob rem, inquit Galenus, natura plurimum adipis intra peritonei & omenti plicas conſtituit, qua calore ventriculum foueret, panniculos lubricaret, & cibus calori naturali tempore inediæ foret: & ne ſanguine exhauſto, humidum radicale, naturale eius fomentum, inſumeret, phlegma crudum ſanguini admiſcuit, quod ſibi in alimenti vicem decoqueret. Quo ſubſidio, corpora quoq; mulierum phlegmate referta, non modo *μονοσιτῆν*, id eſt ſemel in die tantum edere, ſed etiam *ἀσιτῆν*, id eſt inediam facilius præter conſuetudinem ferre poſſe, Hippocrates aſſeruit. & Galenus in Methodo, ex humorum & pituitæ cruditate febre correptos, ſola aqua mulſa, in qua hyſſopus decoctus eſſet, ſeptem dies alere præcepit: Siquidem (ait) longiſſimam, qui ſic affecti ſunt, inediam ferunt, corpore ex crudis pituitę ſuccis cŏcoctis alto. Talia vero ſunt mulierũ & animaliũ, quæ in hyeme ſeſe illatebrăt,

De iis omnib. Plin. lib. 8. & 11.

Gal. lib. 4. de vſu parti.

Hippoc. lib. 2. de acutorum diæta.

Galen. libr. 12. Methodi. de febre ex humorum cruditate.

Phlegma conuerti in alimentum, Alexander lib. 1. proble. 82.

Verba Galeni ex lib. 2. de tẽperat.

De animalib. latentib. hæc Galen. in fine libelli de venæ sectione cõtra Erasistratum libro 1. Aphor. 11. & de locis affect. libr. 5.

De pinguedine id Gal. libr. 4. de vsu partium.

De siderum effectu isto vide Matern. Firmicum.

Plinii error li. 8. cap. 36. indicatus.

corpora. quę erudita verborum breuitate Galenus ita affirmat: οὕτω τοι καὶ τὰ φωλεύοντα ζῶα πολλάκις εὑρίσκεται πιμελωδέστερα, καὶ γυναῖκες ἀνδρῶν, ὅτι καὶ τῇ κράσει ψυχρότερον ἄρρενος τὸ θῆλυ. Sic, inquit, & animalia hyeme in cauernis delitescentia, & vrsæ, mures alpini, & viperæ, obœsiora cæteris reperiuntur: & mulieres viris, quoniam muliebre genus tẽperatura est frigidius masculino. horum quippe corpora frigore obstructa & condensata, quum per transpirationem occultam non diflentur, & ob caloris imbecillitatem nullo vel exiguo alimento egeant, sua saturantur adipe. Cum vero omnis pinguedo ex sanguine panniculorum frigore coalescat, non desunt qui adipem ali, & coctas vrsarum carnes, tempore quo delitescunt vrsæ, ob arcturi septentrionalis vrsæ frigus adaugeri credant. Plinius libr. 8 ait: Mirum dictu credit Theophrastus, per id tempus, quo se illatebrãt quoque, vrsorum carnes coctas, si asseruentur, increscere. Atqui non id de carne, sed de adipe vrsorum in olla condita, Theophrastus tradit.

Verba Theophrast. ex lib. de odore.

θαυμασιώτατον δὲ τῶν τοιούτων, τὸ ἐπὶ στέατος τῆς ἄρκτου συμβαῖνον, αἵπερ ἅμα ταῖς φωλίαις ἐπαίρεται, καὶ ἐκπληροῖ τὰ ἀγγεῖα. id est: Admirabilissimum horum est illud de adipe vrsi, quę dum in latebris delitescit, simul vltra vasa in quib. asseruatur, quoque excrescit.

De Timonis amita hæc Athenæus lib. 2. dipnosophistarum.

Hæc inedia non bestiis tantum, sed hominibus quoque accidere solet. Testatur quippe Aristoteles testis arcanorum naturę consultissimus, Timonis amitam quotannis in spe-

in ſpelęa vrſarum more, bimeſtre tempus abſque vllo alimento delituiſſe ſemianimē, vt ſola ſpiratione viueret, ac ægre dinoſceretur. Hos quoque ex pituita humores, quibus nutriuntur, defluxus a capite in carne, rorido corporum alimento, admixtos adaugere, Hippocrates tradit: & alimentū partim conſpurcant, vnde corpora tabeſcant, ſcabieq; phlegmatica (vt puellæ huius corpus) inficiantur: partim tamen quoq; nutriant, adeo vt ſitim febricitantium etiam alleuient. Præterea, vt verbis Galeni vtar, ſi animal neq; nutriatur, veluti in latentibus accidit: nihilominus viuere poteſt, quoad cor manſerit, illæſum. Quippe videmus ſæpenumero, multis deinceps diebus aliquos neque intelligere, neq; ſentire, nec etiam moueri, at nihilominus viuere: quemadmodum vbi quis ob virium epatis imbecillitatem ſine alimento permanens, diutius ſufficere poteſt. At vero ſi cor ſpiratione priuetur, hominem illico perire neceſſe eſt. Sed affecto iecinore, ob inediam animalia moriuntur: verum (ait) per longa temporum ſpacia, in huiuſmodi affectibus vitam protelare poſſunt. Puellæ vero epar vitiatum fuiſſe, pręter ſcabiem plumbeus in facie color indicabat, quem Græci μολυβδόχροον a plumbi colore dicūt. Et vt ad ſcopū epiſtola acceleret, ex prædictis conſtat, corpora ſexus feminei frigidioris eſſe quā maſculorum temperaturæ: ob id pituita & adipe referta, & obœſiora, inediam, quam Græci ἀσιτίαν dicunt,

Fluxus capitis corpus quoque mutare, Hippoc. in libro de locis in homine tradit.

Scabiei puellæ cauſa.

Fluxus catharri ſedare febricitantiū ſitim, teſtatur Galen. lib. 3. epidem. commento 1.

Verba Gal. lib. 5. de locis aff. cap. 1.

Epate affecto diu abſque alimento homo viuere poteſt.

Epilogus dictorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

facilius diutiusq; ferre posse: præcipue si effœtas caloris congeniti vires, & spiritus vitalis robur, salubris aeris inspiratio & odor refecerint: ac iis pituita, concocti sanguinis rudimentum, & adeps, vt oleum in lampade ellychnio, alimentum & fomentum illis suppeditauerint: quibus etsi ad vitę periodum, obstante morbo vitam traducere nō possint: eam tamen iis vicem alimenti suppeditantibus, diutius quam omnimoda fert inedia, prorogare etiam ęgrotantes possunt. Memoriæ enim proditum in annalib. reperio, Lothario imperatore & Paschali papa imperantibus, puellam XII quoq; annos natam, post assumptum angelicum Eucharistiæ cibum, primum decem menses panē abhorruisse: deinde integro triennio ab omni cibo & potu abstinuisse. Albertus, magnus ille philosophus, scribit se Coloniæ vidisse mulierem, quæ crebro triginta dies, non raro quoq; viginti, cibi potusq; abstinentia suum defraudasset genium. Consulto autem, Reuschi, ne epistolæ longitudo tibi fastidium pariat, prætereo, quæ Heluetiorum annales de Nicolao anachoreta tradunt: qui in deserto viginti annos inediam sustinuit: & mulierem Germanā, quam Ioannes Bocatius scribit triginta annos omnimoda inedia vitam traduxisse. Vidi quoque ex torminibus coli paralyticos, ob resolutos in orificio ventriculi neruos, quamuis non tam diuturna, pari tamen inedia aboliti in vniuersum appetitus affectos. Quod & puellæ huic

Alber. de natura animal. lib. 7. Tract. 3. cap. 3.

huic ob eandem accidisse causam arbitror, cuius caloris congeniti & spiritus vitalis vires, aeris, odoris, adipis, ac catharri & pituitæ concoctæ fomento, enutritæ, triennij inediam ferre potuerant. Quid vero tu sentias, & quantum fidei his rationibus tribuas, ex emporio Francfordiano quæso redde me certiorem. Vale.

QVÆ FVERINT ALIMA ET ADIPSA, *famis & sitis pharmaca.*

Epistola XXVIII.

REduces ex nũdinis Francofordianis mercatores nostros, lucro ditiores & alacriores vidimus. Qui mox ad vesperam tuas mihi obtulerunt literas, quibus significas, omnes Academiæ vestræ medicos & philosophos, meas de puellæ triennij inedia rationes concordi suffragio & approbare, & admirari. Verum longe plus gratiæ demeriturum, quũ magna apud vos annonæ caritas ingrauescat, immensumq; sterilis brumæ frigus immineat, si edocuero, ob quam causam vtraque fames, canina, & Græcorum βούλιμος, vna cum frigore, cum omnia niue obsita torpeant, etiam incrudescere soleat: & quibus remediis veteres vtriusque famis rabiem obtuderint: & quænam fuerint ipsorum ἄλιμα & ἄδιψα, omnis famis & sitis pharmaca. Nosti probe, mi Reuschi, quum Lipsiæ bonas in frequenti auditorum consessu profiterer literas, me nihil arcani vnquam te celasse. Quare quicquid

de iſtis magni momenti famis problematibus exploratum habeo, tibi libens communicabo. Primum admiror, veterem illum & peritum medicum Eraſiſtratum, in primo διαιρέσεων, id eſt diuiſionum libro, ſcribere, cauſas vtriuſque famis hybernæ non fuiſſe ei compertas. ἄπορον δὲ, inquit, καὶ δεόμενον ἐπισκέψεως, καὶ ἐπὶ τούτου, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν βουλιμίων, τὸ, διὰ τί ἐν τοῖς ψύχεσι μᾶλλον τὸ σύμπτωμα τοῦτο γίνεται, ἢ ἐν ταῖς εὐδίαις, id eſt: Dubiũ eſt indigens conſiderationis, tum in hoc, tum in cæteris famelicis, quare in frigoribus magis huiuſcemodi caſus accidat, quam ſerenis temporibus.

Hæc Eraſiſtrati verba exponit Gell. lib. 16. cap. 6.

Cauſam vero, ob quam vtraq; fames hyberno tempore, homines pecoraque magis infeſtet, Ariſtoteles in Problematibus talem nobis reddit: quod cõſtrictis a frigore ambientis non aëris, poris, quũ calor naturalis occulta per poros exhalatione difflari non poteſt, intus coarctatus adaugetur. Ventres quippe, ait Hippocrates, hyeme & vere calidiores: quare tum quoque plurimum alimenti egent & fameſcunt.

Cauſam hybernæ famis explicat Ariſtot. ſectione 8. Probl. 4. & Plutarch. ſympoſ. 6. cap. 8. Hippoc. lib. 1. Aphoriſ. 15.

Illud tamen vt memori mente obſerues moneo, vt ſua cuique eſuritionis ſpeciei poſſis accommodare remedia: non hic agitur de fame naturali, quæ eſt ſuctionis viſcerum, alimenti a ventriculo, in orificio eius ſenſus: ſed de ea, quæ eſt inſaturabile edacis ſtomachi, alimenti deſiderium.

Famis definitio. Galen. libro 4. de cauſ. ſymptomat.

Quam bifariam, in caninam, & famẽ grandem diuidimus. Hanc Græcia βοῦ augmenti particula, & λιμῷ fame, βούλιμον καὶ βούπειναν, id eſt, grandem eſuritionem, & anxiam

De etymo bulimi, Suidas in dictione eadem.

anxiam edendi sitim appellarunt. Canina vero illa esuritio, fit ab humore frigido & acido, quem osculum ventriculi a splene intus absorpsit, qui astrictione alimenta in ventriculi fundum protrudit, famemque sedari cõtumacem acerbitate humorum indesinenter accersit: quam meri potionem dissoluere, Hippocrates ait, λιμὸν θώρηξις λύει. Est autem thorexis, vt Eustathius interpretatur, apud veteres οἰνοποσία καὶ ἀκρατοποσία: id est, vini meri potatio, aut (vt Suidas exponit) μέθη, id est ipsa ebrietas. Si vero voles hac iugi & intolerabili fame affectos curare, oportet vt præter merum, pransuris offeras edulia pinguia & oleaginea, & quæcunque alia, præter vina acerba, & acetaria, quæ plurimo præparantur oleo, quod suo vnguine acorem humorum, famem excitantium, obtundit: adeo vt Auicenna referat, quendam peregre profecturum libram olei violacei cum adipe mixti bibisse, & inediam absque vlla fame decẽnium sustinuisse: quod & oleum amygdalarum, ac adipem vaccinum, eorum viscedine tollere quoque famem, idem Auicenna tradit. Est & altera famis ægre saturabilis species, quã Græci βούλιμον dicunt. ob quam arcendam solenne festum celebrabant, quod βουλίμου ἐξέλασιν appellarunt: in quo Magistratus in publico foro opipare, cæteri vero in suis quique ædibus priuatim & laute prandebant: tandem epulis saturati, mancipium apprehendebant, quod de vitice virgis cæsum foras protrudebant, accla-

Caninæ appetentiæ desinitio. Galen. lib. 2. Aphor. 21.

Hippoc. lib. 2. Aphor. 21.

Eustathius Iliad. β.

Hæc famis caninæ remedia approbat Oribas. lib. 9. synopseos, c. 10

Oleum sedare famẽ, Auicenna tertia primi doctr. 5. cap. 2.

Plutarchus festum bulimi, in sympo. 6. cap. 4.

mantes, ἔξω βούλιμον, εἴσω δὲ πλοῦτον καὶ ὑγείαν: id est, Foras famem, intro Plutonem & ſanitatem. Hoc feſtum ſi crebro de publico celebrares, nil opus aliis foret remediis, quin facile famem foras eliminares. Sed, vt vnde digreſſus ſum reuertar: eſt bulimus, virtutis, ob ambientis nos aëris frigus, caſus, & lipothymia, quæ a fame inchoat: ſed hæc rurſus aboletur, nec virtutis, langori coniuncta manet, quæ hominibus pecoribusque eſt infeſta, ac præcipue iis qui hyeme per loca deuia, alta niue obſita, peregre proficiſcũtur. Cauſam reddit Suidas his verbis: συμπίπτει δὲ τὸ τῆς βυλιμιάσεως πάθος, χιόνος οὔσης πονοῦσι καὶ κτήνεσι καὶ ἀνθρώποις, εἴ τε τοῦ θερμοῦ διὰ περίψυξιν καὶ πύκνωσιν, ὅταν ἐντὸς ἅπαν καθειρχθῇ, τὴν τροφὴν ἀθρόως ἀναλίσκοντος· εἴτε δριμεῖα καὶ λεπτὴ τῆς χιόνος διαδιδομένης οὖσα πνοὴ τέμνει τὸ σῶμα, καὶ διαφθείρει τὸ θερμὸν ἔξω αὖθις διαδιδόμενον. id eſt: Accidit hæc bulimi famis affectio exiſtente niue, & in ea laborantibus pecoribus, hominibusque: ſiue ob calorem, cute frigore condenſata, intus omnem coarctatum, nutrimentum corporis affatim depaſcentem: ſiue quod acris a niue & ſubtilis exhalatio penetret, ac diſſecet corpus, & corrumpat calidum rurſus foras redditum. Elegans certe ratio, quam Plutarchus in Sympoſiis multo vberius adamuſſim declarat. Contra hoc edax malum nullum pane, & eius odore, præſentius inuenit remedium vetuſtas. quod Brutus Romanorũ cõſul feliciter expertus eſt: qui quum a Dyrrhachio, quod obſederat, ad Appolloniã, in

Bulimi definitio, ex Galeno lib. 2. aphor. 21.

Plutarch. in ſexto Sympoſio, cap. 8. Ariſtotel. ſectione 8. probl. 4.

Bruti hiſtoriã Plutarchus Sympoſ. 6. c. 8.

in magna niuis copia proficiſceretur, hoc malo pene fuiſſet periclitatus. qui quum exanimis in itinere in lipothymiam ex bulimo concidiſſet, miniſtris qui commeatum deferebãt cunctantibus, ſatellites eius ad τειχοφύλακες murorum cuſtodes accelerare, & ab hoſtibus panem petere ſunt coacti: quo derepente, veluti Democritus ſolo eius odore, refocillatus fuit. tandem victor ciuitate potitus, humaniter captiuos tractauit. Id quoque te admonitum velim, oppida Africæ & Indiæ longo interuallo eſſe diſſita: ob id per gelu, ſaxa & æſtum, ac loca deſerta profecturi, niuis aut ſolis ardore defeſſi, bulimo facile corripiebantur. Propterea Arabum medici Raſis & Auicenna, ac inter Græcos Galenus, peregrinantibus medicamenta εὐπόριστα facile parabilia contra bulimum conſcripſerunt. Ait quippe Galenus: Bulimo in itinere aut quauis alia ratione affectos refecimus aceti olfactu, pulegio, aut terra aceto irrigata, pomis apiis, aliiſque fructibus: aut cogẽtes eos panem mero madidum deuorare. Quo remedio ipſe quoq; dum Hiſpanias & regnum Granati cũ illuſtriſſimo principe Friderico Comite Palatino, in ardenti caniculæ æſtu peragrarem, vſus ſum. mane nil præter panem in generoſo aliquo vino maceratum edebam: mirum quam conſtanti virium robore, cum æſtum, tum labores, nulla fere vrgente ſiti vel fame, ferre poteram. Eſt namque panis tam præſens virium alimentum, vt iumẽta & homines modico eius

Diæta peregrinãtium in æſtu & niue. Raſis ſexto tract. ad Almanſ. cap. 6. Auicen. fen. 3. primi Gal. lib. 8. de medi. loco appropriat. & de facile parabil.

Ex pane alimenti vires.

esu aut odore defessa reficiantur. Refert Iulius Capitolinus, Antoninũ Pium Cæsarem, senem iam, & silicernium, mane antequam salutatores aduenirent, solo pane sicco virium robur sustentasse. Veterum quippe quorundam ientaculum & prandium solo pane & vino constabat: quod & Cornelius Celsus, Latinorum medicorum latinissimus, in lib. 1 præcipit. Ob tam præclaras ex alimento panis vires, iure optimo panem inter alima & adipsa pharmaca referre poteris: e quibus si momentum degustaueris, famem & sitim obrepere non sinent. De quibus Ardalus medicus apud Plutarchum ait, ἀλίμου δυνάμεως μικρὸν εἰς τὸ σῶμα λαμβάνοντα, διημερεύειν ἀνάριστον καὶ ἄδειπνον: id est, Qui parum de alimo in ore masticauerit, totum diem absque prandio & cœna transigere potest. non enim hęc pharmaca (vt Cęlius & Ruellius, alias multifarię eruditionis viri) ex halimo herba aut frutice, quæ in littore maris crescit, & salsilaginem resipit, quæ aluũ exonerat, lac puerperis, viris semen prolificum adauget, conficiebantur: sed ex melle & caseo barbarico, additis quibusdam sementis facile parabilibus, constabant. vnde Periandros apud Plutarchum ait, ταῦτα δ' ἄλιμα καὶ ἄδιψα φάρμακα, μᾶλλον ἢ σιτία πυνθάνομαι καὶ μέλι καὶ τυρόν τινα βαρβαρικὸν δέχεσθαι, καὶ σπέρματα πάμπολλα τῶν εὐπορίστων. Ob id nomenclaturam ab α priuatiua particula, & λίμου fame, ac δίψιος siti, obtinuerũt. Nec mirum adeo his sedatam esse famem, quum Aristoxenus tradat, Pythagoricos

Corn. Celsus lib. 1. cap. 3.

Cælii & Ruellii de halimo error, de quo Dioscor. lib. 1. cap. 11. & Pli. li. 22. cap. 22.

Hæc Plutarc. in 7. sapientũ Symposio.

Ex melle cõtra famẽ remedia.

Athen. lib. 2. Galen. lib. 5. salubr.

Sobrium Pythagoricorum prandium.

ricos non aliud quam panem cum melle Attico prandere solitos. Erat quippe & placentæ genus, quod ex butyro, semidale & melle conficiebatur, quo famis tyrãnidem cõpescebant. Si plura vtriusque famis remedia & causas scire esuris, inuise sextum Plutarchi Symposium, ac id quod septem sapiẽtes apud eum celebrarunt: & crede mihi, doctis illorum epulis saturaberis. Vale.

Catapotium ἄδιψον conficere docet quoque Oribasius lib. 6. Synopseos, capite 39. & libri 9. cap. 10.

AN CASEVS EDENDO SIT SALVbris, *ad Philippum Melanchthonem.* *Epistola* XXVIIII.

INdicta erat mihi per Cyrlerum nostrũ cœna, vt in suis ædibus cum sacri verbi concionatoribus, qui tum parochias lustrabant, vt eas a superstitionibus & idololatria expiarẽt, cœnarem: quũ iam fere essemus saturi, & secũdæ mensæ bellaria apponerentur, & caseus: tum, Philippe, honorifica certe tui ac famuli tui facta fuit mentio, qui tibi edenti caseum præripuisset. Aderant tum inter cõuiuas, qui famuli audaciam admirabantur. Alij vero qui eius fidelitatem collaudabãt, qui non passus fuisset, vt dominus suus ventriculũ cibo praui alimẽti, & ad cõcoquendum contumaci, oneraret. Tũ ego rogatus respondi: Me suspicari, famulum fuisse de vulgari illa Medicorum hæresi, qui aliorum vẽtriculos sui virib. metiuntur: & medicamẽta nõ Socrati aut Philippo, sed vniuersali hominum in mente ideæ accommodarẽt:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Dispare ventriculorũ concoctionẽ probat Galen. libro 1. de locis affect. & lib. 1. de aliment.

ignorantes naturam ventriculorum ita diuersimode esse comparatam, vt hic natura incalescens, esculenta grossa concoctioni contumacia exacte digerat, tenera vero adurat, & in nidorulentam eructuationem conuertat: alius vero vicissim grossa, cruda & incocta, vt vuarũ acinos, integra egerat, teneras vero carnes & oua quoque sorbilia in delicatum corporis alimentum conuertat. Accedit ad hoc, quod esculentorum & potus concoctio nõ tantum caloris naturalis viribus, sed proprietate quadam bestiis hominibusq; congenita (vt Galenus refert) pficiatur. Sic hac ratione strutiocamelus volucris digerit ferrũ, & reliqua metalla igni inexpugnabilia: quæ leo, strutiocamelo longe calidior, concoquere non potest. Anus illa Attica, & puella a rege Indorum Alexandro fraudi verius quam muneri donata, napello impune vescebantur. Coturnices semine hyoscyami & veratri pinguescunt, sturni cicuta aluntur, quæ homini cæterisq; animantib⁹ venena sunt deleteria. Hac quoq; ratione accidit, vt hominũ ille nõ vescatur caseo, alter abstemius viuat: quo tamen caseo Zoroaster, artis Magicæ inuentor, viginti annis in deserto vixisse traditur, ita tẽperato, vt vetustatem nõ sentiret: quod siccis dracõtij foliis effici Galenus docuit, quibus recens implicitus, a putredine immunis præseruatur. Proinde Hippocrates prudenter, vt cætera omnia, nos in libro de Veteri medicina his verbis admonet: Non simpli-

Digestio non calore tantũ, sed proprietate occulta etiã perficitur. Galen. lib. 2. de aliment.

De strutiocamelo hæc Alexander Aphrod. in prologo Problem.

De sturnis ac cotur. Lucret. libro 4 & 5. Galen. de aliment. lib. 2. & Arist. libro 1. de Plantis.

De Zoroastre id Plinius libro 11. capite 41.

Hippocratis de caseo indicium.

ſimpliciter, inquit, exiſtimare oportet, quod malum edulium ſit caſeus: non enim omnes homines lædit, immo gracilib. mirabiliter cõferre traditur. Nec obſtat, ꝙ aliqui caſeũ craſſi & viſcidi alimenti, quo epatis renũ venularũq; obdurentur meatus, ac arenulæ in renibus ac veſica veluti calce agglutinẽtur, vt in calculum coaleſcant, cauſentur. Nec id, Philippe, te a caſei eſu deterreat: moderata quippe ſalis conditura, hæc caſei incommoda corrigit, quæ humorum lentorem incidit, friabiles reddit arenulas, meatuum obſtructiones reſerat, neruoſum illud vẽtriculi oſculũ roborat, appetitũq; eius languentẽ ſua acrimonia excitat, nauſeãq; ſiſtit. Ob id nõ temere veteres ſalẽ irritamentũ gulę, & Lucret. lib. 1. veſcũ appellat: Nec mare quæ impẽdunt veſco ſale ſaxa pereſa. Quod & columbæ apprime norunt. quæ, vt refert Plin. pullis primo ſalſiorem terrã collectã gutture, in ora inſpuunt, præparantes tempeſtiuitatem cibo. Nec quoq; te Galen. in lib. de boni maliq; ſucci alimentis, deterreat, quũ ait: Ex caſeis omnibus craſſus eſt ſuccus, inſuperq; e vetuſtis malus: recẽs aũt coactos, prima menſa ad aluũ ducẽdã eſſe licet, cũ melle. nã, inquit, & minus craſſus eſt eorum quam veterũ ſuccus, & nullo pacto malus. Proinde, Philippe, nihil horũ incommodi veritus, veſcere libere caſeo recenti, ſalis momento temperato, qui lactis bubuli aut caprini dulcorẽ reſipiat, a vetuſtatis acore alienus: cõfiſus Hippocratis (Apollinis noſtri)

De conſeruatione caſei, hæc Galenus lib. 6. ſimpl. Medica. Plin. lib. 24. cap. 16. & lib. 30. cap. 15.

Cõditurę ſalis commoda.

Saluſt. in bello Iugurthino ſalem irritamentum gulæ appellat.

De columbis hæc Plin. lib. 10. cap. 34.

Caſei ſalubris conditio ex Galeno de ſimpl. Medic. & alimentis, ac de ſuccis bonis & malis.

Hippoc. lib. 2. Aphor. 38.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

in Aphoriſmis oraculo, quo ait: τὸ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα, καὶ σιτίον, ἥδιον δὲ τῶν βελτιόνων μὲν, ἀηδέστερον δὲ μᾶλλον αἱρετέον .id eſt: Parum deterior potus aut cibus: ſuauior autem, melioribus quidem, ſed minus ſuauibus, eſt præferendus. Cæterum quum ipſe quoque caſei eduliis maxime oble-ctér, vt nulla ſit dies qua non menſa mea caſeis oneretur, vt caſeum a calumnia Medicorum & noxæ infamia vindicarem, primam inter fercula εὐπόριστα, id eſt, facile parabilia, laudem illi his verſiculis attribui:

Caſeus exoſus Medicis, qui munera lactis,
Sacram nec norunt fœtus alimoniam:
De maſſa lactis mihi ſunt ientacula frugi,
Sobria poſt cœnam caſeus eſca mihi.
De maſſa lactis mihi fercula mille parantur,
Quamuis nec rutilo ſplendeat igne focus.
Impia militibus Martis qui caſtra ſequuntur,
Vllus nec poterit promptior eſſe cibus.
Nautis veliuoli qui ſulcant æquora ponti,
Ocyus aſparagis caſeus eſca foret.
Grataque de noſtris inter bellaria menſis
Fercula, quæ nullo ſunt operata foco.

Si vero fercula ex caſeo coci induſtria con-fecta tibi magis arrident, ea, præter Apitium & Atheneum, Platina in libro de Honeſta voluptate te docebit. Qua ratione vero citra noxam illis commode vtaris, gener ex Budiſſina tuus, probe in re medica doctus, te erudiet: cuius aduentus Heidelbergam commercio non licuiſſe per abſentiā frui, ex animo doleo. Vale.

De

De noxia arborvm vmbra, & rore. Epistola xxx.

QVvm quinto Maias, postquam Pleiades illuxerant, vna cum rhizotomis nostris, & Academiæ nostræ philiatris, post solis ortũ, dum iam omnia amœnis floribus prata vernarent, & arbores foliis rore madentibus proxima quæque obumbrarent, medicas quæsituri herbas, nemora, lucos ac montes perlustraremus: tum comites mei, eruendis radicibus fessi, hic sub iuglandis vmbra, alius taxi, prostratus decumberent: ego vero sub piro recubarem: experrectique alii capitis dolorem, corporisque pruritum conquererentur, ipse vero perbelle valerem: tum omnes, qui istud fieret? causam quærebant. Hic ego respondi, an nescirent, Medicum non tantum herbarum & radicum, sed arborum & florum naturæ peritum esse oportere? si citra noxam inter hæc versari voluerit. legistis ne apud Theophrastum, Dioscoridem, & Galenum, vt alios tacitus prætercam, heterogenias esse arborum & plantarum exhalationes, quas Græci ἀποῤῥείας, id est vaporum effluuia appellant? salutares item capiti esse etiam serpilli, polygonii, callitrichi, rosarumque odores, adeo vt serta ex his contexta, ex cræpala & mero cephalalgiam curent: alias vero tam noxias, vt vel sola illarum vmbra caput onerent, & proxima quæque loca infœcunda reddant, de quibus Lucretius poëta Epicureus sic cecinit:

Conuiuarum coronæ. Plutarch. Sympos. 3. cap. 1. & Gal. lib. 2. de composit. pharmac.

Lucret. lib. 6.

Arboribus primũ certis grauis vmbra tributa,
Vsq; adeo, capitis faciant vt ſæpe dolores,
Si quis eas ſubter iacuit proſtratus in herbis.

De vmbra nucis capiti & agris noxia Plutarchus Sympoſ. 3. ca. 1. Plin. lib. 17. cap. 13. Gal. in 3. Epidemiarũ cõment. 1.

De quarum genere ſunt, taxus, iuglandis arbor, & inter lilia narciſſus. quarum virulentiã nominum etymologia indicat. Nux quidem arbor ἀπὸ τῆς κάρας, id eſt capite, gręce κάρυα dicitur. Hęc, inquit Plutarchus, πνεῦμα βαρὺ καὶ καρωτικὸν ἀφιεῖσα, λυπεῖ τοὺς ὑπ' αὐτῆς παρακεκλιμένους. Quod Plinius his reddidiſſe verbis videtur: Vmbra iuglandium grauis, & capiti humano noxia, & omnibus iuxta ſatis, necat germina & pinus. & Galenus in Epidemiis, iuglandis & buxi ἀιασυμίασιν, capitis parere dolorẽ affirmat.

Stupor ex narciſ. Plutarch. vt ſupra.

De taxi vmbra hæc Dioſ. lib. 4. cap. 74. Plin. libr. 16. cap. 11. & Theophr. de Plant.

Pari quoq; ratione ἀπὸ νάρκης, id eſt torpore, & νάρκισσον dixerunt, ὡς ἀμβλύνοντα τὰ νεῦρα, καὶ βαρύτητας ἐμποιοῦντα ναρκώδεις. At a toxico quoq; taxus nomen obtinuit, quã ſmylacẽ alii dicunt: cuius vmbra tã virulẽta eſt, vt diſcũbentib. aut dormientibus, ſub ea noxã, & ſæpe mortẽ afferat. Proinde Plutarchus ait quidẽ: ἱστοροῦσι γὰρ, ὅτι καὶ σκιὰ σμύλακος ἀποκτείνει τοὺς ἐγκαταδαρθέντας, ὅταν ὀργᾷ μάλιστα περὶ τὴν ἄνθησιν. id eſt: Teſtantur ſmylacis vmbram in ea dormientes perimere, quo tempore ad nouos maxime flores turget.

Exitialis error putantiũ taxum eſſe tamariſcum, Libenholtz, ad arcus vtuntur quoq; Tartari.

Lucret. lib. 6.

Valeant igitur medici, & ſub ea Epimenidis ſomnum dormiant, qui taxo, virulenta arbore, ex quo Scythæ arcus parabant, pro ſpleni ſalutifera thamariſco vtuntur. de qua Lucretius quoque (me iudice) ita ceciniſſe videtur:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Est etiam magnis Heliconis montibus arbor,
Floris odore hominem tetro consueta necare.

Quod vero manus, crura, pedesq; ardore inquam pruriunt, id quoq; vestra accidit culpa. herbas in patris pedibus contriuistis rore madentes, & ex vepribus rorulentis manibus & brachiis nudis absq; chirotheca euulsistis. Quẽadmodum, vt Laius scribit, semina rore irrigata rubigine exeduntur, quam ἐρυσίβην dicunt: ita quoq; ros subtili vaporũ acrimonia cutim abstergit & arrodit. ob id mulieres paulo habitiores, ne ob corporis obœsitatem pugiles esse viderentur, teneris & perlustribus vestimentis ex lana molliore, aut ex Melita tenera gossopii lanugine rorem excipientes, corpora demaciabant, ne quoq; πολυσαρκίᾳ onerarentur. At ego, stratis in vere, tempore antelucano, super gramina linteaminibus, hunc excepi: expressumq; vt a sordibus gramini adhærentibus expurgaretur, despumareturve, decoxi, & in decocto linteolos madefactos vlceribus phagedænicis applicui, & roris acrimonia absterfa & siccata consolidaui: incocto quoq; non raro aluminis & olibani momento, consolidationem non parum promoui. Vale, ex Museo nostro.

Rore corpora mulierum demaciantur.
Plutarch. de causis physicis.
Melita insula bombacis ferax. Pl. lib. 17.
Ros vlcera consolidat.

De sangvinis concreti *virulentia. Epistola* xxxi.

Condicta erat nuper ab Simone Artopœo, homine liberali & philiatro, cœna:

qui præter cætera adiicialis cœnæ fercula, nobis lepidum ex ſanguine leporis ferculum appoſuit: quod (vt Paulus ex Ægina inſula medicus refert) ὡς ἥδιστον τετίμηται, καὶ πολλοῖς δι' ἔθους ἐστὶν ἕψειν αὐτὸ σὺν ἥπατε, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων σπλάγχνων. id eſt: Sanguis leporum, vt ſuauiſſimum, cæteris præfertur, quem plerique cum epate & aliis viſceribus decoquere ſolent. Aderat quoque tum Nicolaus principũ Bauariæ archimagirus, Apitio (qui paterna bona eſculentorum conditura obligurierat) longe peritior, qui ne temere ex ſanguine eſculenta commendarem, me admonuit: omnem quippe ſanguinem ægre concoqui ait, nonnullorum quoque animalium, vt taurorum, eſſe virulentum. Midam namque regem, diues illud auri mancipium, aiebat nocturnis ſomniorum ſpectris perculſum, hauſtu taurini cruoris mortem ſibi ſponte conſciuiſſe: quo obſtructis in pectore anhelitus muſculis, fertur ſuffocatus. Addebat quoque, Themiſtoclem, quum apud Artaxerxem exularet, & ea quæ contra Græciam ſeſe facturum Artaxerxi promiſerat, aut præſtare non poſſet, aut in patriam delinquere, ſibi bene conſcius, nollet: dum taurus in Magneſiis immolaretur, fertur recentem tauri ſanguinem, phiala exceptum, hauſiſſe, quo interiit. Vnde apud Ariſtophanem in ἵπποις Nicias ait,

Võ hasenpfeffer Paul. li. 1. cap. 35.

De Mida rege hæc, præter Plinium Plutarch. de δεισιδαιμονείας, & Athen. lib. 3. dipnoſ.

De tauri cruoris virulentia Dioſcor. lib. 6. ca. 25. & Nicander in alexiphar. Paul. lib. 5. in fine.

βέλτιστον ἡμῖν αἷμα ταύρειον πίνειν.
ὁ Θεμιστοκλέους γὰρ θάνατος αἱρετώτερος. id eſt:

Melius

Melius est nobis sanguinem taurinum bibere: mors Themistoclis est sane eligibilior. Atqui, ait, natura, beneuola humani generis parens, noxias huius taurini deleterii vires, aliis salutaribus ex sanguine anserum & columbarum, ac ex Ponto anatum, pharmacis compensauit: de quorum cruore Mithridates rex Ponti contra omne virus antidotum sibi composuit: qui vnus (vt Plinius refert) excogitabat quotidie venenum absorbere, præsumptis prius remediis, vt cõsuetudine ipsa, sicut Thrasiæ Mantinensi rhizotomo elleborus, anui ex Attica napellus & cicuta, innoxium fieret. At iam, vt sutor vltra crepidam progressus, de iis (inquit) quicquam vltra statuere est præter archimagiri officium. Ac me intuitus: Ne tu Langi, ait, asymbolus nobiscum discumbere videaris, tuæ partes erunt, nobis reddere causam, ob quam hominis sanguis extra sua venosi generis vasa, intra cranai, ventriculi, pectoris, renum, vesicæque cauitatem diffusus, celerrime in θρόμβους, quos Latini grumos dicunt, concrescat, putrescat, ac in virus abeat: quum alioqui adeo sit salutaris, vt elephantiasi conspurcati, solia in balneis sanguine humano temperauerint: eius quoque illitu anginam Orpheus & Archelaus curari tradiderint. Pariter quoque, si in paroxysmo comitiali morbo lapsorum eo labra irrigata fuerint, confestim a conuulsione liberari affirmant. eos quoque, si pollices pedũ pungantur, aut pulpa in digitis manuũ lyncis vn-

De Themistoclis morte hæc Æmilius Prob. & Plutarch. in eius vit.a.

De Mithridatis antidoto hæc Plinius li. 25. cap. 2. Gel. lib. 17. cap. 16. & Iustinus lib. 37.

Antidotum ex sangu. describit Paul. Ægi. lib. 7. ca. 3. & cap. 11.

De Thrasia hæc Theophr. lib. 9. cap 18.

Hippoc. lib. de flatibus.

De his magicis ex sanguin. epilepsiæ remediis Plin libr. 26. cap 1. & li. 28. cap. 4.

gue lancinetur, ex iisque guttæ in faciem regerantur, celerrime a lapsu resurgere. Cornel. quoque Celsus, epoto calido iugulati gladiatoris sanguine comitiales curari morbos docuit. Adde quod Iulius Capitolinus memoriæ prodiderit, Faustinam M. Antonini philosophi & Imperatoris coniugem, hausto gladiatoris, quẽ efflictim deperierat, sanguine, ab ęrumnosa erotici amoris affectione liberatam fuisse. Ad hæc tum ego respondi: Mos certe tam historiarum perito archimagiro, famescẽtis ventriculi medico inquam, gerendus est, qui imperiosam famis affectionem pingui aliquo iure demulcere nouit. proinde, quorum (inquam) animalium sanguis, vt ceruorum, damarumque & caprarum, fibris caret, quas Gręci ἶνας vocãt, non concrescit. has enim, vena pedis aut manus in aqua feruenti secta, quum sanguini virgula conquassato, imperitum chirurgicorum vulgus innatare conspexerint, limum aut fecem sanguinis esse testantur: sine quib. tamen sanguinis consistentia subsistere non posset. De quibus Hippocrates in libello de carnibus sic ait: Quando quis victimam mactat, donec calidus fuerit, liquidus manet sanguis: postquã autem refrigeratus est, cõgelatur. si vero quis ipsum conquasset, & fibras eximat, non concrescit: fibræ enim sunt frigidæ & glutinosæ, quarum viscido lentore animalium sanguis concrescit. iis detractis, incongelabilis manet. Quod Plinius ex Aristotele his verbis reddidit:

Corn. Celsus hæc libr. 3. cap. 23. Iustinus Martyr in Apolog. contra gentes hæc damnat.

De Faustina hæc Iul. Capitol. in vita Antonini.

Congelati sanguinis in corpore causam reddit Hippo. lib. 6. aphoris. 20. Aristot. li. 3. de part. animal. cap. 5.

De villorum in sanguine vtilitate, Plato in Timæo copiose.

Falsum chirurgicorum de fibris in sangu. iudicium.

Quod sanguis ob fibras congeletur, Arist. lib. 2. de part. animal. cap. 4. Plin. lib. II. ca 38. & Gal. in libello quo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

animam sequi temperaturã corporis docet, Aristotelẽ exponit.

Taurorũ sanguis celerrime coit atq; durescit: ideo potu maxime pestifer. aprorum, ceruorum, caprarumque & bubalorum omnium nõ spissatur. At hominum, quia fibris scatet, extra sua venosi generis vasa, in quauis calida corporis cauitate concrescit, & putredinis virus resipit, αἵματος γὰρ (inquit Galenus) εἰς θρόμβον ἀλλοίωσις, ὁδὸς ἐπὶ φθορὰν ἐστι: id est, Sanguinis in grũmos alteratio, via est ad corruptionem. Quod extra venas ei multis nominibus accidit. Primum, quod locum natiuum deseruit, qui locati vires fouet, vt extraneus variat & corrumpit. Deinde, quod calor ei congenitus diffletur, & lotii salsugine, quæ sanguinis congelationem moratur & prohibet, etiam destituatur. computrescat igitur necesse est, & pro rõe loci affecti grauissima veneni symptomata parturiat. Si nanque intra cranium & cerebri panniculos, substiterit, epilepsiã: si in pectoris cauitate, aut pulmonis arteriis, tabem: in vẽtriculo cardialgiam & lipothymiam, in matrice hystericam vteri suffocationem, in vesica vero vrinæ obstructionem & dysuriam concitabit. Proinde Galen. in libro de bono & malo esculentorum succo: Atque hoc etiam admirabilius, inquit, est, quod concreto in grumos sanguine, siue in vulnus is influat, siue in ventrem, siue in aliquod intestinum. vsuuenit namq; vt exoluantur & algescant, cũ paruo ac malo pulsu. Quinetiam, ait, concretus in vulnere sanguis, causa est cur oborta putredo vicinas partes sanas

Ob quas causas sãg. extra venas putrescit.

Sæua concreti cruoris accidentia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſtatim contaminet. quam ob rem ſuccus ille qui eſt nobis omnium accommodatiſſimus, vbi refrixit, tam grauiter nos aſſiciat? Non parua, inquit, eſt illa profecto quæſtio: ſed nihil refert, inquit Plato, quæ pulchra ſunt, bis dicier. Eadem Galenus quoque in libro de locis affectis: Mirari igitur, inquit, aliquis poſſit, quænam ſit tam ſæuorum accidentium cauſa: quippe quum omnium quæ in corpore ſunt, ſanguis maxime eſt familiaris, vltimumq; (vt Ariſtoteles ait) corporis alimentum, quomodo ex vaſis ſuis effuſus, tanti mali ſe auctorem præſtet, vt putredo partium & marcor ipſum ſequatur. Etenim vidimus, vbi veſicæ meatum obſtruxerit grummus, eadem calculi ſequi accidentia, & alia magis portentoſa, quæ Serapio in capitulo de ægritudine renum & veſicæ repetit. proinde ſi præcipiti ex abrupto vel equo caſu, vel violenta corporis ſuccuſſione, aut venæ in pectore vel ſub cranio ruptura, ac iugi ſanguinis in ventriculum vel pulmonem deſtillatione, putridi cruoris grummos in corpore coaceruari conieceris: ne viroſo putreſcentis cruoris habitu cor cerebrumq; infeſtetur, operæprecium erit, hos pharmacis diſiicere grummos, ac per lotium aut aluum expurgare: non, vt vulgus chirurgicorum imperitum aſſolet, carbonibus tiliæ, aut Arabum mummia, & ignoto veteribus ſpermate ceti, ſed ſubſcripto puluiſculo,

quod conflatur ex

Plato in Phædo. & Timæo. Galen. de locis affect. libr. 6. ca. 4. & Hippoc. in libel. de flatibus.

Serapio tract. 4. cap. 18.

Sanguinem cõcretum diſſoluentia enumerat Paul. li. 5. cap. vl. & li. 3. cap. de ſangui. ſputo λα. Oribaſ. lib. 9. Sympoſ. cap. 3.

Radicis

Radicis angelicæ ℈ ij
Coaguli leporis ℈ ß.
Succini ʒ. ß
Farinæ orobi rubei ℈ ij

Exacte contusa cribro excernantur, ac de illius pulueris farragine ʒ. 1 dissoluatur in stillatitio cerefolii aut gingidii liquoris ℥ iij ß, & oxymellis ʒ.1. fiat haust⁹. Oxymel quippe, vt Gal. expertus est, per se absque adiuncto haustum, sanguinem cōcretum dissecat, expectorat, vel per lotium prolicit: quem postquam oxymelle incideris, tum commode ex aloe & rheubarbaro catapotiis per aluū expurgabis. quod Paulus Ægineta quoq; his verbis suadet: Sanguine, inquit, circa ventriculum concrescēte, coagulum leporis potandum dabis: aut ex cinere ficus lixiuium, addita aqua cerefolii, aut thymū vel thymbram cum aceto, quos lacte χιςῶ, aut aloe quoque euacuabis. Felix igitur naturale ægitalli & acanthillidis volucrum odiū, quorum sanguis non concrescit, commixtus quoque rursum diffluit ac separatur: vt Plutarchus in libello de odii & inuidiæ differentia disserit. Ex quo Plinium lib. 10. cap. 74 corrupte hæc de eisdem volucribus scribentem emendare poteris, quum Galenus hac de re quæstionem hanc difficilem censuerit, vt tibi gratificarer, in illius explicatione ingenioli mei neruos pro viribus intendere placuit. Quid vero assequutus sim, tu videris. Vale.

Ægineta hæc libr. 3, cap. 31.

Plinii locus correctus de ægitallo & acanthide.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De salis speciebus, veterum vsu & condimento.

Epistola XXXII.

QVam vellem, mi Leopolde perdilecte, nostras de re medica Epistolas, plus salis haberent, quo tibi & stomacho tuo magis arriderent. Quicquid enim nõ in arte solum culinaria, sed in omnibus ingenii laboribus & lucubrationibus salis condimento caret, illud veluti insipidum & illepidum despuitur. Vita, inquit Plinius, humanior sine sale nequit degere, tam necessarium est elementum, vt trãsierit intellectus vocabuli ad voluptates animi quoque. Nam ita Sales appellãtur, omnisq; vitæ lepos & summa hilaritas, laborumq; requies, non alio magis vocabulo constat. Ob id erat, vt Eustathius refert, amicitiæ & beneuolentiæ symbolum. nã vt sal ex variis aquis stagnantibus & fluentibus solis ignisq; calore in vnum coadunatur corpus: sic dissidentiũ amicitia, conuiuiorum & mensæ illecebra, tanquã philtro, conciliabatur. Ideo primum ante alia fercula apponebatur. Vnde Pythagoras ἅλα ϗ τράπεζαν μὴ ὑπερβαίνειν admonebat: id est, non oportere transgredi salem & mensam: id est, amicitiæ ius violare. At multis nominibus Homerus salem diuinum, & Plato amicum Dei corpus appellat. quoniam, teste Plinio, nulla sacrificia sine mola salsa cõficiebantur, in quibus non victimæ caput, priusquam cæderetur,

Plin. lib. 31. ca. 7. de salis metaphora.

Sal amicitiæ symbolum, Eustath. lib. 1. & 10. Iliados.

Quare Home. & Plato salẽ diuinum appellarunt. Plato in Timæo.

οὐλοχί-

οὐλοχύταις, id eſt ordeo ſale admixto conſpergeretur. Vnde Homerus Iliados ι, ſic cecinit: αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο, ἀνέρυσαν μὲν πρῶτα, καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἔδειραν. Deinde quod ſale conſperſa & macerata diu, ne putreſcant, conſeruantur. qua ratione Plutarchus fulmẽ quoque diuinum veteres dixiſſe aſſerit, quod corpora diuinitus eo afflata ἄσηπτα, imputrida tẽpore multo durent. Eſt quoque ſal diuinitatis particeps: quod genuinum veneris vigorem proritat, prolificumque reddit. Ob id Ægyptii canes ad coitum inertes, ſalſamentis carnibusque ſale maceratis ad venerẽ alacriores reddebant. Naues quoq; maritimæ immenſa murium copia & fœcunditate onerantur: adeo vt nec deſint auctores, qui fœminas abſque maſculi coitu, ſolo linctu ſalis concipere affirmẽt. Non certe abs re poetæ Venerem, omnis prolificæ genituræ principem, e ſalo natam, & ἁλιγενῆ dici finxerunt. Nec naturales in eo vires medicatæ ſalubres deſiderantur. Sal quippe delicatiſſimum obſoniorum obſoniũ, torpentem ventriculi appetentiam excitat. cuius columbę gnarę, primũ terram ſalſam aut lotio cõſperſam pipionum gulę roſtro inſerto ingerũt. Proinde videant medici, qui ligni Guaiaci decocto Gallicam Veneris luẽ curaturi, omnẽ ſalis micam alimentis ægrotorũ ſubducunt, ne nimium ſtomachi vires eneruent. Nõ temere quidem paſtores, vt Plutarchus refert, pabula pecorum ſale cõſpergebant, vt ſalis acrimonia

De fulm. & ſale hæc Plutarch. in ſympoſ. 5. ca. 10.

De murium fœcunditate hæc Plutarch. Sympoſ. 5. ca. 10. & Plin. lib. 10. ca. 65.

Sal libidinis & appetitus incitamentũ.

An in cura ligni Guaiaci ſal competat.

Pecora ſale pingueſcere. Plutarch. in libel. de cauſis naturalibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

appetitus excitaretur, meatus ciborũ obstructi resecarentur, & alimonia pastus in corporis molem digereretur. Attamen Apollonius Erophilus graciles & macres, veritus obstructiones vasorum, pręcipit non dulcibus aut viscedine chõdri, sed sale maceratis nutriri, quorum tenera substantia ὥσπερ ἀντείχωμα alimentum corpori per meatus sufficeret, nõ sanguine tantum, sed sanitatis quoque ergo: quod pecorũ pinguedo salis esu fit liquidior, & pellis facile deglubitur. At mehercule veterem antiquorum vindemiatorum salutarem in cõdendis vuis operam apud nostrates, qui ex vino toti pendemus, exoleuisse admiror, qui vinis aquam marinam aut salem addebant: qui suo calore, ne lentescerent, pendulaque fierẽt, conseruaret: & dum pondere suo in vase subsideret, fæces secum ad fundum deferret: quo vina defecatiora salubrioraque reddebant. Cæterum fere præclaras eius in sectione venæ reiteranda, & sanguine in grumos concreto incidendo vires obticuissem, quo si venas scalpello, vel cutem ἀμώχαις vulneratam affricueris, vena non coalescet, & cucurbitulis affatim sanguinis elicere, aut tantum quantum ille in Bauaria balneator, poteris. Proinde Paulus & Aëtius, ipsissimæ Galeni simiæ, cæterique Chirurgiæ consulti Medici, præcipiunt, gangrænam scalpello passim incisam spongia recenti aqua salis madida crebro fomẽtare, ne sanguis in ἀμώχαις concrescat, meatusque spirituum obstruat,

De vini cum sale cõditura, Columella li. 3. M. Cato de re rustica cap. 104. Constantinus in Gæoponico, ac Plinius.

Salis in phleb. & gangræna vsus. Aëtius li. 6. & lib. 8. ca. de synanche & pleuritide

Aëtius libr. 8. fol. 175. & 163. de salis in sacrificando vsu.

obſtruat, quo tandem membrum, caloris & ſpirituum inopia infrigidatum, commoriatur. In vniuerſum igitur Ariſtoteles ſcribit, omnes ſalſas fluuiorum ſcaturigines potentia calidas eſſe oportere: quum ſalem definit aduſtæ terræ ſpeciem, quæ frigido & humido, aut non raro calido & humido, vt raphani ſucco, in liquorem diſſoluitur. At glacies calido & ſicco contraria ratione diffluit, qua ſal induratur, in littoribus marinis, & in Italiæ Hiſpaniarumq; ſalinarum puteis, vbi æſtu ſolis concreſcit. At in Vngaria & Polonia, intra montium ſpecus 20 orgiis & pluribus altas, in petras ingentes coaleſcit, vnde ingentia quoq; ſalis ſaxa plauſtris vix ferenda eruunt. Hic quoque ſal panis, ſaxatilis, ac foſſilis appellatur: cuius pars candore inſtar cryſtalli lucida, Sal gemmæ appellatur, cuius linctu ardorē ſtomachi extingunt. Alia vero ſalis ſpecies in Aphrica arenoſa, & Ægypto, ſub ἄμμῳ, id eſt arena, æſtu ſolis concreta, eruitur: vnde ſalis Ammoniaci nomenclaturam obtinuit. De quo Plinius ita ſcribit: Inuenit, inquit, ſalem iuxta Peluſium rex Ptolemæus, dum caſtra metaretur: quo exemplo poſtea inter Ægyptū & Arabiam, etiam ſqualentibus locis cœptus eſt inueniri, detractis arenis, vſque ad Hammonis Iouis oraculum. is quidem vna cum luna noctibus creſcens (nam Cyrenaici quoque tractus nobilitantur ſale hāmoniaco, quia ſub arenis inueniatur, ſic appellato) ſimilis eſt calore alumini quod Schi-

Salis definitio ex Ariſt. li. 2. Meteor. ca. 9.

Sal gemma.

Salis hammoniaci deſcriptio.

Plin. lib. 31. cap. 7. hæc.

De sale Hammoniaco hæc Athenæus lib. 2. dipnosoph.

ston vocant, longis glebis, neq; perlucidis: ingratus sapore, sed medicinæ vtilis. Hunc, vt Ctesias tradit, Ægyptus quotannis regi Persarum, & aquam ex Nilo, potu saluberrimã, dono mittebant. De quo, præter nomen, in myrothecis nihil extat. Hi sola naturæ opera cõstant. Sunt vero & alij sales, qui ex salsis fontiũ scaturiginibus, artis industria in Latio, & Germaniæ plerisque ciuitatibus, quæ a Græco salis nomine, ἅλς, nomen Hall obtinuerunt, passim decoquuntur: vt olim in Chaonia, ex fonte aqua salsa scaturiente, quæ in flumen dulce defluebat, donec sufficiens pars aquæ exhalasset, sal instar niuis candidus in æreis cortinis decoquebatur. Sũt & in pagis Italiæ salsæ ex petrosis cuniculis aquarum scaturigines, quibus naphtha oleũ (ob id Petroleum dictum) innatat, quo spongia aut cucurbitulis collecto, indigenæ partim ad nocturna lampadum ellychnia vtũtur: partim agyrtæ, sed mixtum & impurũ, per Europam venale circumferũt. Aquam vero, quæ acrem resipit salsilaginem, ad salis consistentiam decoquunt, salemque Naphthicum appellãt: cuius meminit Mesue, & Plin. lib. 31, cap. 7. Transfertur & nomen salis ob substantiæ similitudinem, ad saccarũ Indorum, quod in palustribus Indiæ cannis solis feruore desudat, & concrescit: de quo Alexãder Aphrodiseus ita scribit: sed illud verius mel quã salem esse, & Sacar Indorum, aut si mauis Mãnam dici, Alexander his verbis testatur: Quod autem

Sal Indorum esse in cannis saccarũ, Paul. lib. 2. cap. 54. testatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſaccar Indi appellant, mellis coagulum eſt, ſole cogente rores, conuertenteque ad mellis dulcedinem. fit ſaccar id proximum ſalis glebulis, candidum, fragile: vim id quoq; tergendi purgandiq; melli ſimilem habet. Hũc ſi ſaccar aut ſalem Indorũ appellare malis, nihil moror. Ariſtoteles quoq; memoriæ prodidit, in Arabia de quibuſdam calamis & ſtirpib. vſtis cinerẽ in aqua ad ſalis ſpiſſitudinẽ decoq., vnde ſalis copia in fundo ſubſideat. Pari ratione Syriã incolẽtes, herbã tragũ, aut ſi mauis anthillida in cinerẽ adurunt, ex quo ſaponẽ & vitra conficiũt: quẽ cinerem & herbã Mauritani alkali dicũt. Salẽ tamẽ concretũ de cinere ſuo eliquatũ, ſalẽ alkali dicũt chymiſticũ. Verum in cenſum ſalis nitrũ referũt quoq;, optimũ in Ægypto paſſim, Africa & Berenice vrbe Cyrenaica, ex rore & pluuia: aut vt ſal ex aqua maris in puteos ſalinę deflua, ſic ex Nilo & aqua nitroſa ſtagnante ęſtu ſolis, nitri opifice, affatim ꝓducitur etiã in Ægypti cõuallibus, ex rore ſupra terram nitroſam deciduo cõcreſcit: nec de terra, vt minera, verũ nitrum vnquã eruitur: cuius generationẽ Plato in Timæo deſcribit, & Abſyrthus in cura veterinariorũ crebro Ægyptio nitro præ cæteris vtitur. Eſt & alia nitri ſpecies, artis induſtria parata, quæ ex ſtiriis frigore in lapidib. parietũ aut teſtudinum cõcretis, ſenſim deſtillãtibus, ſaxis & cemẽto accreſcit: aut ex putrida & ſalſuginoſa in ſtabulis terra, veterinariorum vrina conſperſa decoquitur. Nouum inuentum, ve-

Saccar Indorũ verius eſſe rorem mellitum, quã ſalem. Dioſc. libro 2. ca. 73. & Alexãder Aphrod. li. 2. Problem. 74. Ariſtoteles 2. Method. cap. 19.

De trago & anthillide Dioſcor. li. 3. cap. 155. & lib. 4. cap. 48.

Sal alkali quid chymiſtis.

De naturali nitro Plin. libro 31. ca. 10. & Dioſc. lib. 5. cap. 84.

De ſalpetra.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Pulueris incędiarij compositio.

teribus medicis ignotum: vnde puluis ille pyrobolus, ex halinitri partibus tribus, carbonũ ſalicis duabus, & vna ſulphuris conficitur, quo miſſiles tormentis æneis glandes in mœnia & vrbes eiaculantur, magis in perniciem hominum quam ſalutem ægrorum excogitatus: qui quum militibus magis quam medicis ſit vſui, hunc illis qui ſequũtur caſtra Chirurgis relinquamus, qua ratione illius incendium aut ardorem extinguant; & vulnera curent, examinandum. Vale.

EPISTOLÆ HVIVS, DE TRAGAſeo ſale reſtili, parergon.

De tragaſeo ſale Athenæus libro 3. dipnoſophiſtarum.

At illud memorabile quidem, quod de tragaſeo ſale Athenæus ſcribit, corollarij loco in huius epiſtolæ coronide addere libuit; qui in Troade fodinis eruitur: de quo incolis tãtum, quantum quiſque in vſum ſuum volebat, apportari integrum erat. At quum rex Lyſimachus ſalem hunc foſſilem vectigali oneraſſet, cœpit adeo tabeſcere, vt fere euanuiſſet, niſi rex territus miraculo, ſalem a vectigali rurſus immunem reddidiſſet. quo ſublato, reſtilis illa ſalis copia auctior redibat. Proinde hæc de ſalis viribus & ſpeciebus medicorum theoremata, tibi, omnibusq; philiatris volebam eſſe obuia, & libera: ne Dei optimi vindicta, nobis ſalem mentis adimat, ac inſulſos reddat. Vale iterum, & pro corollario, præſens illud ex ſalis ſubſidio Hippocratis & Leonidis ac Archi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Archigenis in hydrope remedium, animo memori reconde: qui ſupra internum cruris œdemate turgentis malleolum, quatuor digitorum ſpacio, ſcalpello paulo quam in venæ ſectione altius, & in orbem cucurbitulæ adacto, ex vulnuſculis ſale confricatis, ne ſanguis vel ipſa concreſcerent, inde iugi ſcaturigine aqua guttatim emanante, totam hydropis aquam intercutem in aluo ſub peritoneo vel in teſticulorum oſſe reconditam, ſenſim educebant. idque verum eſſe mea experientia comperi.

Hãc hydropis curã Aët. Ser. 10. ca. 30. docet.

De ſale hoc quoque Aetius lib. 6, de Phlebot. reiteranda.

De contrariis simplicivm medicamentorum, rheubarbari, myrobalanorum, roſarum, verticæ & aceti, & id generis, viribus, ex eorum Heterogenea partium mixtura.

Epiſtola XXXIII.

NOn penitus temere Democritus ac Epicurus corpuſcula quædam inſectilia, quæ atomos dicunt, rerum naturalium principia ſtatuerunt. Horum nempe coitu & adhærentia, experimur pleraq; medicamenta ſimplicia, non coadunatione abſoluta, partium mixtura, diuerſas & contrarias ſortiri vires & qualitates. Rheubarbarum quippe & myrobalanos flauam & atram in dyſenteria expurgare bilem ab aluo videmus: & fluorem alui, quam exonerarunt, ſiſtere & roborare. Proinde ſcite mehercule quærit Alexãder Aphro-

Contrarias in eodem ſimplici pharmaco vires Galenus li. 3. de facul. ſimplicium copioſe docet.

Alexan. Aphrodiſeus lib. 1. Proble. 104.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

diſeus, qua ratione fiat, vt in vno ſimplici medicamento contrariæ ſubſiſtere vires poſſint. Maſtix, inquit, & abſtergit & digerit ac firmat, rheubar. aluum laxat & conſtringit, acetũ calefacit & infrigidat. Id, inquit, eo nomine accidit, quoniam particulę eorum, velut atomi, indiuiduæ in mixtura earum per appoſitionem, non per confuſionem coeunt: vt arena, ſi léto conglutinetur humore, inq; vnum corpus coagmentetur, non per confuſionem ſuorum corpuſculorum in corpus, quod vnum videtur, concreſcit, ſed per coniunctionem contactumq; conſiſtit. ergo contrarias vires diuerſis particulis maſticis, aceti & rheubarbari inditas, credere, nihil abſurdum eſt. Contraria nempe in eodem ſubiecto ſeſe non ferunt. Sic pari ratione virtus roſarum laxatiua, & odorifera, in ſupernis eius & violarum partibus conſiſtit: at aſtrictoria & roboris altrix in partibus internis delitеſcit. Virtus vrticæ adurens ſuperficie tenus manet: intus vero tantum frigoris latet, vt ea contuſa arteriis metacarpii ac temporũ applicata, febris feruorẽ extinguat in corde. Sic quoq; Galen. atram bilem, cinerem & acetũ, eſſe calida his verbis teſtatum reliquit: Ex immodico aſſato ſanguine atra bilis fit, vnde lucidũ ſplendorem obtinet, & feruet, veluti quidã cinis. ac frigida quidem eſt, quia terreſtris: ſed caloris nõ expers, quemadmodũ cinis & acetũ. Et ego aquas ſtillaticii per alembicũ liquoris de herbis natura frigidis, aliq̃d empyreumatis & ca-

Roſarum odor, robur, & virtus laxatiua.

Vrticæ calor & frigus ingens.

Hæc Galen. lib. 7. de cauſis ſymptomatum.

Atræ bilis feruor & frigus.

Aquarum diſtillat. calor acquiſititius.

& caloris obtinere assero: nisi eas vitro exceptas aliquot dies in penu frigido supra argillã collocaueris. Cæterum acetum, vini vitiati soboles, cuius calore genuino per aduenticium resoluto, acetum congeniti caloris expers, alieno imbuitur, contrarias ob id caloris & frigoris vires obtinet: frigoris quidem, dum spõgiis exceptum, inflammationes eo madidas sedat: in ore contentum, ęstum balnei arcet: frõti illitum, ardorem capitis febrilem extinguit. Nec caloris actiones in eo desiderãtur. nã partibus suis tenuiorib. calore præditis ouorũ putamina ita colliquat, vt per annulum traducere possis. quib. Theomnestus, veterinariæ artis medicus, equorum ex puluere tussim ita curabat. Oua, ait, quinq;, quum aduesperascit, in aceto acri macerabis, dum in diluculo exteriorẽ putaminis callum intabuisse agnosces: qualia sunt oua præcoci aut intempestiuo gallinarũ partu edita. hæc si equi tussientis faucib. lingua exerta ingeres, tussim curabis. Nouit & Cleopatra, nouissima Ægypti regina, tabificam aceti acredinem: quæ superbo simul, procaci quoque fastu, vt regina meretrix, Antonio cõsuli Romano vna cœna se solam centies sestertiũ absumpturã obiiciebat. factis spõsionib. duos habuit vniones ex aurib. pendulos, quib. pondere, magnitudine & candore pares non spectauit oriens. dum secundæ mẽsæ bellaria apponerentur, ipsa alterum aure detractũ, oxybapho aceti immersit, quem liquefactum ab-

Aceti natura & vis.

Oua aceto liquescunt. libr. 1. medic. veterin.

Theomnestus.

De Cleopatræ vnionib. Plin. lib. 9. cap. 35. Macrob. lib. 3. saturn.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ſorpſit. Alterum quoque abſumpſiſſet, niſi L. Plancus, ſponſionis iudex, obſtitiſſet. Fuit hæc adiicialis magni ſumptus cœna: at illud Hannibalis facinus longe memorabilius, qui per inuias alpium rupes Italiam ingreſſurus, ſaxa igne accēſo calefacta, aceti aſpergine ita emolliuit, vt in fruſta facile cæſa, facilius quoque diruerentur. Adde quod & ſingultus, vi aceti calorifica, vt refert Ariſtoteles, tollitur: Quia, inquit, humor circumſtans ventriculi orificiū, prohibens eructandi licentiam, per vim aceti calefactoriam extenuatur. Dura igitur diſſipare ſaxa, margaritas & ouorum putamina in tabem reſoluere, lentos diſſecare humores, hæc non frigoris, ſed calori, partiumq; tenuium acrimoniæ calore prędītarum, accepta referuntur. At inflammationes, febriſque ardorem, balnei æſtum, & ex calore ſitim ſedare, id acetum frigoris energia operari in confeſſo eſt. Proinde Plutarchus libro Sympoſiorum tertio inquit, οὐδὲν δὲ τῶν σβεστηρίων ὄξους πυρὶ μαχιμώτερον, ἀλλὰ μάλιστα πάντων ἐπικρατεῖ καὶ συμπιέζει τὴν φλόγα διὰ ὑπερβολὴν ψυχρότητος. id eſt, Nullum ignis extinctiuorum aceto eſt efficacius: maxime omnium euincit & ſupprimit flammam, ob frigoris exceſſum. Ob id Galenus inquit: Omniū quæ nouimus, poteſtate refrigerantium, acetum plane exacte tenuiſſimarum eſt partium, & admixtam aliquam caliditatem habet, a calore putredinali aut aduenticio, vt Aëtius inquit, acquiſitam. Ob id recte inquit Paulus

Singultus remedium. Ariſtotel. ſectione 33. Proble. 5.

Plutarc Sympoſ. tertio, cap. 5. hæc.

Galen. lib. 10. Methodi, & lib. 14. eiuſdē.

Paulus: Acetum mixtæ eſt virtutis, frigidæ & calidæ, ambarum partium ſubtilium, ſed in eo calorem euincit frigiditas. Atqui nemo rationis compos his cōuictus exemplis inficiari poterit, ſimplicia pleraque medicamenta ob partium heterogeniarum mixturam contrariis eſſe prædita viribus, quæ in eodem conſiſtere ſubiecto non poſſunt. At hæc exacta partium mixtio, non eſt noſtræ aut pharmacopœorum opis: ſed, vt Galenus lib. 1. de tēperamentis ait, naturæ vel Dei ſolius opus. Pari ratione argentum viuum contrariis præditum viribus experimur. nam partibus calorificis ſtānum exedit: aurum netile & illius bracteas ita liquefacit, vt cum eo imbutū, per colum traiici poſſit. Neruos vero ac cerebrum adeo ſuo frigore ferit & humectat, vt eius ſaltem vapore afflati, neruis paralyſi relaxatis aurifabri, metallorū foſſores, & artis Chymicæ opifices, velut ſiderati attoniti concidant. proinde quæ ſit eius cōſtitutio, calida an frigida, ſub Medicorum iudice adhuc lis eſt. Reliquum erit, vt tu velut arbiter, quid hac in re controuerſa ſtatuēdum ſit, diffinias. Vale, ex Muſeo noſtro.

De natura aceti exacte hæc ſcribit Aetius lib. 1. cap. 1. Paulus Aegineta lib. 7. de ſimplici medicina.

Galen. in fine li. 1. de tēpera. & Alexāder Aphrodiſ. de mixt. Victruuius lib. 7. c. 8. de auro hæc.

AN DÆMONES HVMANA CORPORA *morbis affligant, exorciſmo obtemperent: qua denique methodo tales morbi curentur.* *Epiſtola* XXXIIII.

TARDIVS quam arbitrabar, Guilhelme, literæ tuæ ex vrbe Romana ad me perue-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

nerunt, forſan per trapezitas detentæ, qui literas obligatorias illis implicitas ſuſpicati, eas detinuerint, donec pecunia ad ſortis cum fœnore ſolutionem illis ſuppeteret. Quibus ſignificas, anno a Deiparæ virginis partu 1554, Romæ plures quadraginta quinq; mulieres, partim viduas, a dæmonibus obſeſſas, dum ad exorciſmū in templa ad altaria, diuo Gregorio & aliis de cœtu cœlicolarū diuis dicata, deducerentur, incredibile dictu, quantū Corybantū more inſanierint, & quā terribili voce vlulauerint, in terram quoq; velut exanimes prociderint: caput deniq; parieti & pauimento, citra tamē offenſam, alliſerint. Horribile dictu, quā tremula voce, rogantibus epiſcopis, qui tum ſacris operabantur, & aliis exorciſmi præſidibus, quāuis literarū ignaræ, etiā latine reſponderint: & quam lamētabili voce, ſæuis morborum tormentis affectæ, planxerint. Proinde, Guilhelme mi, quæris an dæmonibus, (Christo nato & paſſo, qui clauſtra Ditis infregit, in ligno mortem vicit, ac Pharaonem illum cacodæmonem in æquore rubro ſubmerſit) aliqua obſidendi corpora baptiſmi lauacro expiata, & morbis affligendi poteſtas adhuc reliqua ſit: & quare tum exorciſmi ſacris carminib. non ceſſerint. Quamuis horum reddere rationem, Theologorū intereſt potius, quam Medicorū: ne tamen conſiliū & operam meā tibi defuiſſe vnquam conqueri poſſis, quid hac de re ex ſacris & Ethnicorum literis, ac Medicorū experientia

rientia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ientia compertum habeam, te non celabo. Quum huius terreni cœleſtiſq; mundi opifex angelos ſibi miniſtros & ſatellites procreaſſet, orum dux Luciferus arrogantiæ faſtu elatus, auſus eſt in corde ſuo dicere: In cœlum conſcendam, ſupra aſtra collocabo ſolium meum, & ſimilis ero altiſſimo. qua faſtus indignitate mundi offenſus architectus, iam cœleſti luce orbatum, plus quam triginta milibus ſuorum comitum (vt Oenomaus ſcribit) ſtipatum, de cœlo eum in Stygis tenebras & lacum miſeriȩ deturbauit: alios vero in diuerſa mundi loca, vt cœli exules, coniecit: mitiores in æthera, ferociores in aëra, tempeſtatum non raro auctores. Alios animo paululum benigniores, in flumina & æquor coniecit, procellarum in vndis coadiutores, quos Naiadum nomine venerata eſt vetuſtas. Alios vero, aſtus ſolertia nocentiores in terrȩ ſinus, lucos, montium latebras & barathra coniecit, terræ motus & omnis idololatriæ nonnunquam auctores, & peſtiferæ contagionis. ita enim diſperſi ſunt, vt (teſtibus Porphyrio & Platone) vniuerſa orbis ſint dæmonibus plena. Horum pars faſtu ambitioſa & ſolers, ſe ſimulachris deorum inſinuauit, & ſub Iouis, Apollinis, Oſiridis nomine oracula, ne in mendacio deprehenderentur, ambiguitate perplexa, conſultoribus dederunt: quæ CHRISTO ex illibata virgine nato (res admiranda) teſte Auguſtino, Plutarcho & Euſebio, paſſim in

Dæmonis præcipitium ſcribit Eſaias ca. 14. Iudas epiſt. ſua.

De caſu dæmonis hæc quoq; Plut. in libel. de fœnore, & oraculis abolitis.

Habitacula dæmonum.

Oracula Chriſto nato obmutuiſſe, Auguſt. de ciuitate Dei, & Lactant. ac alii.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

De ranis Seriphiis vide Plin. lib. 9. Euseb. lib. 7. cap. 6. & lib. 5. cap. 1. & 8.

orbe terrarum obticuerunt, & tanquam ranæ in Seripho obmutuerunt. At nunc, inquit Eusebius, Dei gratia per ſaluatoris noſtri euangelicam doctrinam, vniuerſus orbis vinculis dæmonum ſolutus, Deum verum glorificat, colit & adorat: nec Cacodæmon ille quicquam iuris in nos & noſtra corpora haberet, niſi ob delicta noſtra coercenda, in conatus aduerſarii conſentirent. Proinde Cacodæmon (vt Petrus ait) tanquam leo rugiens, inuidiæ & vindictæ cupidine excandeſcens, oberrat, quærit vacillantes in fide, aut quauis deſperationis aut calamitatum mœrore vel ex atra bile captos, quos deuoret. Ob id Ioannes Chryſoſtomus in tertio de Prouidentia ad Stagirium monachum libro ait: Omni diabolica actione potētior ad nocendum eſt, mœroris magnitudo: quia dæmon, quoſcunque ſuperat per mœrorem ſuperat. Hinc vafer ille ex dæmonum cēſu Silenus, a Mida rege captus, ſuum & Thracum ſuggerit conſilium: Non naſci optimum, aut natum quam ocyſſime aboleri: præſtare mori, quam tot morbis cōflictari, & infortunii procellis peſſundari. ac illud Agathii ſuccinit:

Petrus in Epiſtol.

Chryſoſtomi aurea verba.

De Sileno hæc Cicero lib. 1. Tuſcul. quæſt. Lactant. lib. 3 cap. 19. Plin. in Prol. lib. 17

Τὸν θάνατον τί φοβεῖς, τὴν ἡσυχίης γενετῆρα,
Τὸν παύοντα νόσους, καὶ πενίης ὀδύνας;
Μοῦνος ἅπαξ θνητοῖς παραγίνεται, οὐδέποτ' αὐτὸν
Εἶδεν τις θνητῶν δεύτερον ἐρχόμενον.

Quos verſus ex Anglia Morus ita Latine reddidit:

Num ſtultum eſt mortē, matrē timuiſſe quietis?

Quam

Quam fugiunt morbi, mœſtaq; pauperies.
Atq; ego diſpeream, ſi denuo redeat.

His dæmonii ſuggeſtionibus miſer perſuaſus, mortem vitæ ærumnis eſſe potiorem, ſpe deſtitutus, mœſtus laqueo ſe ſtrangulat. Non conſentientes vero, tot ex atra bile morbis & illorum præſtigiis (quos affatim in epiſtola 138 primi Tomi recenſuimus) macerat; vt deſperati, mori quam viuere malint. Ob id Iamblichus de Myſteriis: Dæmones, inquit, ſua corpus præſentia grauant, morbiſque affligunt. & Paulus cap. 1. ad Timoth. Bona, inquit, conſcientia repulſa, quidam circa fidem naufragium fecerunt: quorum de numero eſt Hymenæus & Alexander, quos tradidi Sathanæ caſtigandos, vt diſcant non maledicere. Et 1. ad Corinthios cap. 5, iubet eum qui cum patris vxore ſtuprum & inceſtum patrauerat, vna cum poteſtate Domini noſtri Ieſu Chriſti, tradi Sathanæ, ad interitum carnis, quo ſpiritus eius ſaluus fieret in die Domini noſtri Ieſu Chriſti. Obſeſſi namq; geminis vt plurimum infeſtantur morbis: corporis nempe, ex atra bile genitis, quorum ſymptomata ſunt amentia & mœror. Pomponatius, meus Bononiæ in philoſophia præceptor, tradit, priſcos exorciſtas (quos præcantatores appellant) ante cõiurationem, obſeſſorum corpora ab atra bile expurgaſſe. At morbi animi noſtri, nempe deſperatio, mœror, timor, vitæ odium, his longe ſunt grauiores, quibus ille præſtigiator no-

Qui ob morbum & mœrorem animã deſpondent, & ſe ſuſpendunt.

Dæmones corpora morbis affligunt.

Paulus corpora impiorum Sathanæ ſubiecit.

Obſeſſorum gemini morbi.

Obſeſſos ab atra bile eſſe purgandos.

Diaboli tentationes quavis pugna terribiliores,
Chrysostomus in fine sexti Sermon. de episcopi officio asserit.
De Tityi iecore Macrob. & Virg. in Aen.
Christus apostolorum, tentationem deprecatus est. Iohan. cap. 16 & cap. 17.
Malum in orat. dominica quid?

cturno & diurno tempore animum macerat, & lugubribus tentationibus mentem vellicat, & veluti aquila apud inferos Tityi iecur arrodit. Proinde Christus ex hoc mundo migraturus ad patrem, enixe orat patrem, vt suos discipulos ab hoc tentationis dæmonum malo vindicare, & immunes conseruare velit. quod Nonnus poëta Euangeliographus his testatum reliquit versibus heroicis:

πρὸς σὲ πάτερ παλίνορσος ἐλεύσομαι, ἀλλὰ μαθητὰς
ἡμετέρους σὺ φύλαξον ὁμόφρονας, ἔκτοθεν αὐτῆς
δαίμονος ἀντιπάλοιο προασπιστῆρος ἱμάσθλης

id est: Ad te pater redux veniam, sed oro discipulos nostros custodi concordes, a dæmonii hostis scutiferi flagellis. Quod & nos patrem orare docuit, ne nos in illius coniiceret tentationes, sed vindicaret nos a malo: id est, dæmonis afflictione & fraude, qua etiam quieta agitat corda. Et ne tam sæuis animi corporisque morbis hominum macerarentur corda, Deus (inquit Iosephus) Salomoni artem præstitit, qua dæmones & morbi ab hominibus arcerentur: quæ tum multum vigoris habuit. Vidit namque Iosephus Eleazarum Iudæum in exercitu Vespasiani, curantem eos qui a dæmonibus torquebantur, tali methodo. Ingerebat naribus obsessi annulum, sub cuius symbolo radix a Salomone indicata continebatur: quo de naribus educto, simul dæmonium obsessi emunxit, ac æger languore in terram concidit: & Eleazar car-

Exorcismus Salomonis. Ioseph. lib. 8. antiquitat. cap. 2.
Eleazari exorcismus.

carminibus Salomonis dæmonem adiurauit, illique per ſacra edixit, ac vetuit, ne in priſtinum ſuum ergaſtulum rediret. Ac vt obſeſſum, ſpiritu maligno liberatum teſtaretur, ponebat coram obſeſſis calicem aut peluim aqua refertam, quam vt egreſſus ab homine ſubuerteret, dæmoni iam exauctorato imperabat. Certum eſt, homines impios & ſceleratos a dæmonibus ſubigi & torqueri: hos vero viciſſim a pietatis & Chriſti Ieſu cultoribus nomine eius audito contremiſcere & torqueri. Proinde Lactantius: Dæmones, inquit, iuſtos veri Dei cultores metuunt, cuius nomine adiurati, de corporibus excedunt: quorum verbis tanquam flagris verberati, non modo dæmones ſe eſſe confitentur, ſed etiam nomina ſua edunt. Quia nec Deo, per quem adiurantur: nec iuſtis, quorum voce torquentur, mentiri poſſunt. itaque maximis ſæpe vlulatibus editis, verberari ſe, & ardere, iamque exituros proclamant. Sic quoque dæmone in regione Geraſenorum obſeſſus, catenis compedibuſque vinctus, his diſruptis, nomen ſuum Legionis confeſſus, etiam ne verbo Dei torqueretur, petiit. De quo legio dæmonum exauctoratorum porcos ſubiuit: qui rabie perciti, in æquore ſubmerſi ſunt. Quod vero id genus dæmonum Romæ tam contumax fuerit, vt ne ſacroſanctæ Trinitatis nominibus, aut ſacris exorciſmi coniurationibus cedere voluerit, nil mirum.

Quibus dæmones obeſſe poßint. Lactant. lib. 2. ca. 16. & Euſeb. lib. 7. c. 6.

Lactant. hæc lib. 2. ca. 16. piis hominibus dæmones cogi.

Hiſtoria hæc habetur Luc. 8. Marci cap. 5. & in Actis apoſt. cap. 8.

nec enim ſemper Apoſtolis ceſſerunt, niſi prius oratione & ieiunio ſe expiaſſent. Verendum eſt, ne exorciſmi præſides in aliquo deliquerint. impiis enim, vt Porphyrius tradit, aut venere inceſta, aut quauis peccatorum labe pollutis, dæmones non obtemperant: ſed a puris pietatis cultoribus, Chriſto fidentibus, vincuntur.

Hermetis triſmegiſti de poteſtate dæmonum verba.

Proinde Hermes ait, eos qui Deũ cognouerint, non tantum a dęmonum incurſionibus tutos eſſe, verum nec fato obnoxios: μία, inquit, φυλακὴ εὐσέβεια. εὐσεβοῦς γὰρ ἀνθρώπου, οὐ δαίμων κακὸς, οὔτε εἱμαρμένη κρατεῖ. θεὸς γὰρ ῥύεται τὸν εὐσεβῆ ἐκ παντὸς κακοῦ. τὸ γὰρ ἓν καὶ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν ἀγαθὸν εὐσέβεια. Id eſt: Vna & ſola cuſtodia hominum, a dęmonũ aſtu, eſt pietas. pium enim hominẽ nec dæmon malus, nec fatum tenet.

Morborũ dæmonii curatio quam Medici donec æger ſe ſtrangulauerit, prorogãt.

Reliquũ igitur erit, Guilhelme, ſi ęger tuus, præter rationẽ graui conflictatur morbo, aut dolore, qui opportunis pharmacis extirpari non poterit: nec quicquam proderint, ſi nec ſibi mente conſtet, & præterita quoq; nec ſibi viſa vel audita ſciuerit, ne tibi patientiq; cacodæmon ſuis præſtigiis imponat, poſt ſufficientem atræ bilis expurgationẽ, ſi ægrotum quoq; exorciſmo expiaueris, id quod medicamenta præſtare non poterunt, exauctorato dęmone, forſan feliciter aſſequeris. qualia Beneuenius Florentiæ, in noſocomio opulentiſſimo crebro accidiſſe, in libello de Morborum miraculis ſcribit: & ego Bononiæ & alibi pleraq; vidi, quæ in Epiſtola primi Tomi 158. relegere poteris. Vale.

An

AN ANIMÆ, VEL DÆMONES OB-*sessorum, exauctorati procellas in aere & vndis continent.*

Epistola XXXV.

PRo comperto asserunt religionis Ethnicorum antistites & philosophi, animas corporis mole exutas, dæmonum more circa monumenta & in aëre oberrare, harumque spectra nobis obuersari: carminibus denique, antequam de Lethæo obliuionis fluuio biberint, ad sortilegia cogi & allici posse: donec corpus aqua lustrali expiatum, tellure conditũ, aut rogo combustum, defunctisque iusta aut parentalia persoluta fuerint. Proinde fingit Homerus, animam Elpenoris & Patrocli in aëre oberrare, Vlyssem ac Achillem precari, vt eorũ corpora sepulchris dignari velint. vnde Patrocli anima Achillem his alloquitur verbis:

Suidas & Eustathius Odyss. 7. Plutarch. Sympo. 9. cap. 5.

Aera dæmones incolere, Psellus & Augustin. libr. de ciuit. Dei 8. c. 18. & ca. 16.

De anima Patrocli hæc Homerus Iliados ψ.

θάπτε με ὅτι τάχιστα, πύλας αἴδαο περῆσαι,
τῆλέ με εἴργουσιν ψυχαὶ, εἴδωλα καμόντων,
οὐδέ μέ πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἐῶσιν,
ἀλλ' αὔτως ἀλάλημαι ἀν' εὐρυπυλὲς ἀΐδος δῶ.

Id est: Sepeli me quamprimum Achilles, vt portas inferni subeam: longe me inde arcent animæ, simulacra mortalium: nec sinunt me illis super Lethæum flumen conuersari, sed sic oberrare cogor iuxta amplas inferni portas. Cęterum an hęc terroris spectra & manes sint defunctorum animæ, quæ vitam impiam traduxerint: aut dæmones, qui illorũ obsederint

Melancholici se ob mœrorẽ suspendunt.

corpora, qui ob mœrorem ex atræ bilis morbo aut calamitatibus obortum, vitam exosi, animam despõderint, ac laqueo vel ferro mortem sibi consciuerint, nõ certe facile dixerim. Inclinat tamen animus in eam sententiam, variis exemplis persuasus, vt potius credam esse dæmones, qui obsessa defunctorum corpora deserere coacti, cum terribili ventorum turbine, ac aquarum inundatione, latebras montium (vt Horleszbergk, & diui Patricii barathrum) cum telluris tremula succussione subeunt. Plerique vero nemora & loca incolatu hominum vasta ingrediuntur. Nonnulli in Echinadas ac Sporadas insulas desertas Britanniæ migrãt: quas magnus & corniger ille Pan, dæmonum & vniuersi princeps, sub Tiberio Cæsare incoluisse fertur: ac tum Christus pro nobis passus, caput illius attriuit. Ob id, nautis Paxam insulam præterlabentibus, dæmones alii Pana esse mortuum & exauctoratum adclamarunt. Hæc nobis Demetrius apud Plutarchum perbelle his verbis testata reliquit: Circa Britanniam, inquit, insulæ sunt plures dispersæ, ob id Sporades dictæ, quas alii dęmonibus heroibus dicatas asserunt: ad quas a rege historiæ & videndi causa ablegatus, quum ad proximam appulissem, reperi eam Britannis obnoxiam, a sacrificulis & fugitiuis incoli. Vnde iamiam abituro, ingens ventorum procella, dęmonũ spectra & prodigia, fulgura quas Græci πρηστῆρας dicunt oborta, animum meum

Dæmones altum inhabitare æquor, testatur Aelian. lib. 9. cap. 35. & 50. de natura animal. Panis mortui historiam Plutarch. de oraculorum abolitione, Euseb. libr. 4. & 5. cap. 9. de præpar. euangelica.

per-

perculerunt. Poſtquam hæc deſæuierant, incolæ rogati, quid hæc monſtra portenderent? reſpondebant, ait, aliquem ex præſtantioribus obiiſſe. quemadmodum enim ellychnium incenſum nihil graue ſpiraret, extinctum vero male olere, & multos moleſtia afficere: ſic horum præſtantiores animæ placida habent initia, ipſarum vero extinctio & corruptio crebro (vt nunc) intempeſta ventorum ſpiracula ac fulgetra concitat, nec raro etiam aera peſtifera contagione inficit. Hæc ille. At præſtantiores de ſpirituum collegio mori dicuntur, dum verbo Dei exauctorati, aut in ſanguine paſſionis eius (velut Pharao in mari rubro) ſubmerſi, in loca deſerta aut æquor migrare coguntur. Pilati quoq; Iudęæ pręſidis obitus, hęc comprobare videtur: qui a Caio Caligula Romam accerſitus, vt cauſam Chriſti innocentis ſupplicio condemnati diceret, Caligulæ ferociam & carcerem veritus, deſperans, proprio cultro mortem ſibi conſciuit. corpus itaq; eius mole oneratum, in Tiberim demergitur. quod quum in vndis fluctuaret, ſpiritus maligni reprobo gauiſi cadauere, illud nunc in aera, modo ſupra aquas in ſublime deferebant, & (vt ſcribit Iacobus de voragine) terribiles concitabant tempeſtates, fulgura, tonitrua, grandines, labroceras, aliaſque aquarum inundationes. quapropter Romani id de Tiberi exẽptum, Viennam Galliæ vrbem deportarunt, Rhodanoque fluuio immerſerunt. Alii vero,

Hiſtoriã hanc de morte Pilati Euſeb. in eccleſ. hiſt. lib. 2. cap. 7. Ioſeph. & Sabell. Enead. 2.

Auctor Lombardicæ hiſtoriæ de ſanctis.

& Eusebius, aiunt, proscriptum e Roma exulem, Rhodano sese submersisse, quo in loco naues pari succussæ tempestate, quum crebro quoque pessum irent, accolæ, vas illud maledictionis, dæmonum habitaculum, in Losannæ episcopatus Heluetiorum territorium detulerunt, & sepeliuerunt. Quum vero dæmones, incolas loci nephandis quoque terriculamentis infestarent, cadauer illud in quodam puteo montis Heluetiorum fracti, collibus circumsepto, non longe a Lucerna distante, submerserunt: vbi modo quoque manes Pilati miris procellis sæuiunt: in quem si quis (aiunt) lapillum tãtillum deiecerit, toti Lucernensium regioni inundationis periculum imminere. Ob id piaculum est, quippiam velle temere circa paludem experiri. præstaret crabrones, quam manes Pilati, irritare. Quid multis? cuncta sub concauo lunę orbe, sunt spiritibus plena: vt Ioseph Castiliensis, & alii Hebræorum Cabalistæ tradunt. Neque sane in insulis desertis modo, sed etiam in metallorum scaptensulis dæmones delitescunt: quorum alii propitii, metallorum fossores, illos auaricię cuniculos, qui ad ducentas orgias in matris deorum hominumque viscera sæuiunt innoxii, ludicris ac præstigiis exercent, venas quoque metallorum secant, segmentis vrnas onerant, in fune attractoria penduli sese librant. At alii his atrociores, scalas & machinas infringunt, sulphureo mephitis fœtore operarios suffocant, terri-

Dæmones in metallorum foueis.

Ex Cabula docet Capnio lib. 3 Georg. Agricol Bergmanno, Olaus Gotthor. episcop. lib. 6. cap. 22.

territos metalla deſerere cogunt. Hæc Iuriſconſulti inter oſtenta prodigiorum recenſent, quæ Græci φάσματα ab apparendo dicunt: Ciceroni ſpectra appellantur. vt ſi appareat vir humana ſpecie auguſtior, deinde fatiſcat. In qua ſignificatione & Herodotus vtitur. Habẽt & Græci dæmoniũ, quod ἐμπῦσαν dicunt, quod (vt Ariſtophanis interpres ait) variis formis aut ſpectris ſub meridiem, calamitoſis iubente Hecate obuerſatur. quod Pſalmographus dæmonium meridianum appellat. Sunt hæc cacodæmonum aëreorumq; ſpirituum opera, qui ſe multifariis phantaſmatum ludibriis mentibus hominum ingerunt. vt ſpiritus ille qui M. Bruto exercitum ex Aſia traiecturo, nocte aſſidebat, & percontanti cuias eſſet, reſpondit: Malus tuus ſum Genius, quem in Philippis, Theſſaliæ campis, videbis. vbi Brutus in conflictu occubuit. Galenus libro tertio de Locorum affectorum notitia, horum cauſam in phantaſiam, atræ bilis morbo aut mœrore corruptam, refert. Quoſdam, inquit, videbis animo tam anxio, vtpote qui ſimul & mortem metuant, & tamen ſibi eandem violenta manu aut laqueo inferant. Proinde, inquit, recte Hippocrates, omnia ipſorum accidentia in metum & mœſtitiam coëgiſſe videtur. Hos ſane ad vitæ tædium & diſpendium vrgent dęmones πάρεδροι aſſeſſores dicti, contra quos præſens alexipharmacum eſt nominis Ieſu inuocatio: quo audito, cœleſtium ac terreſtrium

Iuriſconſ. de verborum ſignif. lib. 25.

De his ſpiritibus Suidas in dictione ἐμπῦσα.

De Genio Bruti hæc Plutar. in eius vita.

Gal. lib. 3. de locis affectis cap. 6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

genua flectuntur atque contremiſcunt, characteribuſque diuinis cedunt. De qua re Capnio noſter, triplicis linguæ culmen, in libro tertio de arte Cabaliſtica & philoſophia Pythagorica abunde diſſeruit. At nihil hæc forſan Medicorũm intereſſe arbitraris: qui corpus, non animam curant. Fateor ſane Philodęmon, ſi mens ſola affectibus langueat. Verum ſi ex ſympathia mens corpori vitioſo condolet: non modo vt animus medicamentis ſpiritualibus expietur, ſed vt corporis quoq; temperatura in integrum reſtituatur, & a prauis & vtriuſq; bilis humoribus expurgetur, operæprecium erit. Ob id Aconiſtus medicus, ad curam Chariclia virginis, amore Theagenis heroico efflictim irretitam accerſitus, patri reſpondit: ἡ καθ' ἡμᾶς τέχνη σώματος πάθη θεραπεύειν ἐπαγγέλλεται, ψυχῆς δ' οὐ προηγουμένως, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν συμπάσχῃ σώματι κακουμένῳ, συνωφελῆται θεραπευομένῳ. id eſt: Noſtra ars affecti corporis curationem pollicetur, animi vero non principaliter: ſed tum tantum, quum compatitur corpori afflicto: quo ſanato, & ipſa cõualeſcit. Nam animæ, inquit Galenus, ſequuntur corpora. Quare cum videris homines mœſtos, vitę pertæſos, mœrore tabeſcentes, elleboro eos (vt Melampus Prœti filias) purgato: electuaria ex aromatibus quæ ſpiritus adaugeãt, animumq; exhilarent, porrigito. ſi hæc non iuuerint, ęger quoq; nec mente ſibi conſtiterit, ac nec viſa nec audita dixerit, diuerſo vel ignoto idioma-

Verba ex libro 4. Heliodori de hiſtoria Aethiopica.

Morbos animi ex corporis vitio, Medicina quoq; curat.

te

te responderit: tum ne πάρεδροι dæmones ægrotum in ius vocent, & obsideant, exorcismo eos de possessione protrudito, animi corporisque curam adhibeto, & morbos vulgo medicorũ incognitos curabis. Postremo illud obscœnum ludibrium, quod in oppido Rugianorum viribus idoli accidit, velut parergon addere libuit: cuius præstigiis fit, vt mares fœminis coeuntes, canum more cohęreant, adeo vt diuelli non possint, nisi perticis vtrinque appensi, ridiculum populo spectaculum exhibeant. ea portenti fœditate, solennis statuis cultus & religio accessit: creditumque est earum viribus effici, quod dæmonum præstigiis erat adumbratum: qui statuis demolitis, Rugianorum templa & vrbes destituerunt. Vale: & vna Deo agamus gratias, qui sua natiuitate nos a dæmonum potestate liberauit.

Idolo dæmon præsidebat.

Diabolicam hanc obscœni coitus historiam Saxo grãmat. lib. 14. de reg. Daniæ scribit.

De fascino, et vaporvm de *corporibus effluuio, & aue charadria.*

Epistola XXXVI.

MISERA ædepol est vitæ mortalium conditio, variis morborum calamitatibus obnoxia, quorum corpora cum a dæmonibus morbis affliguntur: tum ea quoque maledicum fascini virus, contagionis tabe, præcipue tenera infantium corpora, labefactat. Quamuis Philarchus quoque refert, quasdam de familia Palethebæorum, Pontum incolentes, etiam adultos contagionis hac labe quoque inficere. Est quippe fascinatio, vaporis

Vaporum effluuia fascini est causa.

virulentia corpore noxio, natura ab aliis diſſidente, ἀπόῤῥοια, id eſt, defluuium, quo aliorum corporis habitus & ſpiritus, per viſum, contactum, inuidiam, ob vocis & maledicæ linguæ virulentiam, per vaporis halitum conſpurcati, corpora tabeſcere cogunt. quæ continuo halitu difflari, & ob id alimento refici oportere, Galenus in libro de Salubribus recte docuit. Vapor vero ille pro natura corporis & ſanguinis, vnde prodit, ſalubris eſt, aut noxius; vt adoleſcentulorum, qui male olétem hircum ſub alis fouent: & anilia vetularum corpora: & aliorum, qui vicioſi halitus ſui rudimentum in alios vibrant, & eiaculantur. Salubris vero eſt, vt Alexandri magni, qui iucundum ſpirabat odorem, quo languidos ſibi aſſidentes fertur refeciſſe. Non tantum vero de animalium corporibus, ſed etiam de plantis, talis vapor efflatur: vt de ficubus, de quibus Plutarchus ille polyhiſtor ſic ait, θερμὸν οὖν πνεῦμα καὶ δριμὺ, καὶ τμητικὸν ἀφίησιν ἡ συκῆ, καὶ τοῦτο θρύπτει καὶ πεπαίνει τὴν σάρκα τοῦ ὄρνιθος, τὸ αὐτὸ δὲ πάσχει καὶ πυρῶν ἐντιθεὶς σωρῷ. id eſt, Ficus vaporem calidum & acutum, ac inciſiuum ſpirat, qui carnem gallinæ in ea ſuſpenſam maturat, & coctu facilem reddit. Eodem quoque modo afficitur, ſi ablatis pennis in tritici aceruo reconditur, vel eo obruitur. An non putrida de veteri quercu ligna, herbas lunarias, & de cadauerum monumentis ſcintillas, ardenti vaporum fulgore noctu coruſcare videmus? Et amethyſtum, quem vulgus rubinum appel-

De carne gall. Plutarch. de Sympoſ. 6. ca vlti. Plin. lib. 21. cap. 15. & lib. 23. cap. 7. De ficus euaporatione Ariſtot. ſectione 20. Probl. 18.

appellat, rutilo & micanti vaporum ſplendore nocturnas illuſtrare tenebras? At nec his ſuo vaporulento candore cedit lapis lunaris, Selenites, forma creſcentis in cornua lunæ: cuius imaginem creſcentis & decreſcentis ſuo fulgore ipſe pellucidus reddit, inſtar ſpeculi, vnde Specularis quoque dicitur. Atqui de nullo metallorum ſalubrior ſpirat aura, quam de ære ex chalcitide conflato, qui viridi ærugine quoque ſcatet: de quo clauus, ſuillæ aut ceruorum carnibus infixus, eas a putredine illibatas, ſua ſtiptica exiccandi potentia diu conſeruat: quod hi quoq; foſſores metallorum, qui in ſcaptenſulis, Græcis χαλκορυχίοις dictis, chalcitidem cũ ærugine ſcrutantur, fatentur. Decidua oculorum ſupercilia quoque, vapore æris renaſci cõſtat. exhalans enim de chalcitide in oculos æris fuligo, ſiſtit & ſiccat oculorum ῥεύματα & lacrimas: qua ratione ſcabriciem & lippitudinẽ oculorum quoque curat. Ariſtoteles etiam fatetur, vulnera æreis inflicta enſibus & armis, minus habere doloris: ocyusque, ob ſiccam de ære exhalationem in vulnere derelictam, curari. Non enim temere poetæ fingunt, Chironem centaurum medicum, accepta de Achillis haſta ærugine, fœdum Telephi vulnus ſanaſſe. Nec alia ratione quam halitu, aquilarum pennæ, aliarum volucrum pennas admixtas inſumunt. At illud quod de caprarum faſcino cum herba eryngii ſcribit Plutarc. his longe memorabilius eſt. τὸ ἐρύγγιον, inquit, τὸ βοτάνιον λέγουσιν,

De Selenite Dioſcor. libr. 5. cap. 100. & Plin.

Ære caro non putreſcit. Plutarch. Sympoſ. 3. ca. vltimo.

Viridi æris ad oculorum fluxus efficacia

De vulneribus ex ære Ariſtot. ſectione Probl. 35. & 36.

De pennis aquilæ Ælian. lib. 9. ca. 2. de animal.

De Eryngio hæc Plutarch. in lib. de principum cum philoſophis cõmercio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

μιᾶς αἰγὸς εἰς τὸ στόμα λαβούσης, αὐτήν τε πρῶτον ἐκείνην, καὶ τὸ λοιπὸν αἰπόλιον ἵστασθαι, μέχρις ἂν ὁ αἰπόλος ἐξέλῃ προσελθών· τοιαύτην ἔχουσιν αἱ ἀπόρροιαι τῆς δυνάμεως ὀξύτητα, πυρὸς δίκην ἐπινεμομένην τὰ γειτνιῶντα, καὶ κατασκιδναμένην. id est: Afferunt, ſi vna de grege caprarum eryngiũ herbam in os acceperit, reliquas ſtare attonitas, nec vſquam progredi, donec caprarum cuſtos accedens, eryngium herbam ore exemerit. Tantum, inquit Plutarchus, habent αἱ ἀπόρροιαι, id eſt, vaporum defluxus, potentiæ acumen, vt ignis inſtar proxima quæq; depaſcant & diſpergant. Nam vt medica naphtha ignis vaporem & ſcintillas, etiam longo loci interuallo diſſita, ad ſeſe derepente allicit: ſic charadrios auicula, in torrẽtium charadris, id eſt voraginibus, inter ſaxa oberrans, primũ regio morbo laborantibus conſpecta, croceos bilis vapores confeſtim attrahit: ipſa quoque tanquam faſcino perculſa, oculis conniuet, caputque ſub alis recondit, nõ medelam arquatis inuidẽs, ſed bilis acrimoniam verita. Ob id ſub velamine vẽdebatur, ne licitator remedii particeps fieret, antequam emeret. Hinc natum eſt adagium, in eos qui rem vtilem celãt, Charadrii æmulus. Huic Latini Galguli nomen indiderunt. Nullum profecto reperitur in humani corporis fabrica ſenſus organum, quod tanta ſpirituum copia ſcateat, & ſpiritus fulgor emicet, vt de oculi pupilla vapor. Quin Auguſtus Cæſar tam lucidos fertur habuiſſe oculos, vt in quos paulo attentius oculos intuitu defi-

De naphtha Plin. lib. 2. Apollon. in Argonauticis.

De Charadria hæc Heliodorus in histor. Æthiopica, li. 3. Plutarchus Sympoſ. 5. cap. 7. Suidas in dictione χαράδριος Ælian. lib. 17. cap. 13.

Per oculos faſcinatio, ex Plutarc. Sympoſ. 5.

Micãtes Auguſti & Tiberii

xiſſet, hos tanquam ad ſolis fulgorem oculis conniuere cogeret. Suetonius quoque auctor eſt, Tiberium Cæſarem exper rectum etiam in tenebris, vt feles, vidiſſe. nam & Gellius ſcribit, in vltima terra, cui Albaniæ nomen eſt, incolas in pueritia caneſcere, & noctu acutius quam interdiu cernere, fulgore ſcilicet tenerã viſus aciem obtundente. Quum igitur ſpiritus, faſcini vehicula, tam confertim ad oculos cõfluant, & in obiecta eiaculentur, ſi ex impuro ſanguine procreati fuerint, nihil certe mirum eſt homines viſu effaſcinari, lippitudinis contagione infici, & erumpentibus mulierum menſtruis ſpecula conſpurcari, ac macularum ſqualore velut ſitu obſita pollui. Iſigonus quoque ſcriptis ſuis teſtatum reliquit, eſſe in Triballis & Illyria quaſdam effaſcinantium familias, quæ viſu (quos iratis præcipue oculis aſpexerint) interimant, easq; gemina in oculis pupilla eſſe cognobiles: eiusque mali contagione impuberes facilius affici. Sunt & huius farinæ in Scythia mulieres, quas Apollonides vithras appellat. & non adeo diuerſi generis Pontum incolunt mulieres, quas Philarchus thebias cognominat, quę altero oculo geminam pupillã, altero equi effigiem habeant, aſpectu terribiles, quas etiam veſte oneratas ſubmergi poſſe negant. ita ſolers natura, quæ noxia & cauenda ſunt, ſuis inſigniuit characteribus. Oculorum nempe faſcini nec pecora ſunt immunia. Ob id lepide Virgilius cecinit:

Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

Cæſarũ oculi. *Suet.* *Faſcini per oculos hiſtorias,* *Plin. lib. 7. ca. 2. Gell. libro 9. cap. 4. Plutar. Sympoſ. 5.* *De ſpeculo mẽſtr polluto hæc Plin. li. 7. cap. 15. Ariſtot. de ſomno & vigil. cap. 5.*

Virg. ecloga. 3. Ibidem Landinus plura.

Nec oculi tantum ſunt huius exſecrandi mali organum, ſed & vox, & quorundam hominũ maledica lingua: quæ non corpus modo, ſed animam quoque inquinat. Ob id diuus Iacobus apoſtolus: Lingua, inquit, effrenis, incoercibile malum, plena veneno mortifero: per eam benedicimus Deo patri, & maledicimus hominib. ad Dei effigiem conditis: ex eodem ore procedit benedictio & maledictio. Cuius vitia Gregorius Nazianzenus hoc lepido diſticho ita expreſſit:

Per linguam faſcinatio.
Iacobus in epiſtol. cap. 3.
Linguæ maledicæ vitia.

ὡς οὐδὲν γλώσσης ὀλοώτερον ἐστὶ βροτοῖσιν,
ἵππος ἀεὶ προθέων, ὅπλον ἑτοιμότατον. id eſt:

Lingua nihil pernicioſius mortalibus, equus vt effrenis pręcurrens, telum promptiſſimum. Nam inter faſcini vitia, lingua pernicioſa vix crudelius reperitur vllum, quo laudata tabeſcunt. Reperiuntur enim in Africa hominum, inquit Gellius, familiæ voce atque lingua effaſcinantium: quæ ſi forte impenſius laudauerint pulcras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes paſtu atque cultu opimas: hęc omnia emoriantur, nulli alii interitus cauſæ obnoxia. Nec temere id fieri philoſophi tradunt. laudatio nempe lætitiam in corde parit, & ſpiritus vaporulentos: quos turbulentos in faciẽ & oculos calor diſpergit, per quos faſcini virus eiaculatur. Vnde inoleuit cõſuetudo, vt quidpiã laudaturi bene ominantes, ne verba noſtra obſint, præfamur: Vt Deus id conſeruet. At inuidiæ faſcinum multo

Verba Gellii ex lib. 9. ca. 4.
Hanc præfationis conſuet. Ariſtot ſectione 20. Proble. 34.
Ex inuidia faſcinatio.

multo aliis eſt pernicioſius, qua Siciliæ tyranni non inuenere tormentum maius. Quæ, audita vel viſa aliorum proſpera fortuna, per aures & oculos vitiorum feneſtras, in corda prorepit: ex cuius maleuolentia ſpiritus noxii in corde turgent,& per oculos, aſpectus toruos, emicant, & vt ignis e ſilice proſiliunt. ἐπειδὴ, inquit, ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις καλοῖς λυπούμενοι, διαφθείρονται τηκόμενοι: id eſt: Quoniã inuidi, fœlici aliorum ſucceſſu contriſtati, tabeſcentes corrumpuntur,& macreſcunt. Cæterum has effaſcinationis cauſas Calaſius apud Heliodorum libro tertio de Æthiopica hiſtoria, erudito certe verborum compendio cõſcripſit: Aer iſte, inquit, qui nos ambit, externas quib. imbutus eſt qualitates per ſenſuum organa, ad interna viſcerum præcordia, oſſiumque medullas vſque defert:& ea ratione pleriſque inuidia fit morbi cauſa, quæ propriũ faſcinationis nomẽ accepit. Vnde illud quoque, ait, Cõſidera Charicles, quam multi dolorem oculorum & peſtis contagionem hauſerint, qui his morbis affectos, ne quidem attigerunt, imo ne lecti quidem aut menſæ fuerint participes, ſed tantum aeris. Subuentanei etiam affectus per oculos, natura ſpirituum feruentes, in animas quoque deferuntur. Nec tamen his animi corporisque morbis natura medicam denegauit opem, ſed varia produxit amuleta & περίαπτα, quibus hi amoliri & arceri poſſent. Ac vt vberiori beneficio, Chriſtophore, tuum & Medi-

Pindari interpr. in Pythiis.

corum fauorem demerear, nonnulla adscribã. Inter quæ corallium rubrum collo infantium appensum, aut armillis insertum, in brachioq; gestatum, prærogatiuam habere aiunt. Alyssum herbam domi ad lacunaria suspensam, salutare refert Dioscorides esse amuletum, contra fascinationes hominum quadrupedumq; generi. Bacharem herbam beneolentem, Vergilii poetæ freti testimonio, cõtra fascinũ pollere aiunt, singulari vi, quũ in Bucolicis cecinit:

De alysso herb. hæc Dioscorid. li. 3. ca. 97. Aëtius li. 6

— Bachare frontem
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

De ruta Arist. sectione 20. Proble. 34.

Luporum capita portis affixa, Plin. lib. 28. cap. 10.

At illud quod Aristot. de ruta tradit, quã comestam fascini ait obtundere vires, ob rationem quam reddit, plus fidei meretur. Luporũ quoq; rostra & capita portis villarum, ad arcẽda fascini veneficia præfigebãt. Quod venatores nostris quoq; tẽporib. obseruant: sed in quẽ vsum, nesciunt. In hæc diuertere libuit, vt Medici perpendant, in medium pro Repub. consulturi, quam sęua pestiferæ contagionis mala, & fascinationis morbi, ex ἀποῤῥοίαις, id est de vaporum a sordidis corporibus effluuiis, in publico commercio oboriri possint. Quo fit, vt contagionis virus semper vlterius serpat. Vale.

De alysso, et herba britannica.

Epistola XXXVII.

NOn habeo certe quicquam aliud exploratum, quod Medicinam adeo illustret ac salu-

salutarem reddat,atq; recta herbarum cognitio est,quarum inuentionem heroibus ac regibus,deniq; diis immortalibus consecrarunt. Ob id Cicero: Mirari,inquit, licet quæ sunt animaduersa a Medicis herbarum genera, quæ radicum, ad morsus bestiarum, ad oculorum morbos,ad vulnera,quorum vim & naturam ratio nunquam satis explicuit: vtilitate enim ars & inuentor probatus est. Non parum debemus alyssi herbæ inuentori, quæ contusa & in cibo canibus oblata, illorum rabiem compescit: domi suspensa, omne fascinationis genus ab hominibus, & pecore omni amolitur: in punicea lacinia collo adalligata, vniuersos pecoris morbos arcet. Cuius admirandas etiam in arte veterinaria vires, Plutarchus his verbis celebrat: Herbam, inquit,quam alyssum vocant,alii in manus accipientes, alii solũ aspicientes,a singultu liberantur. Fertur eadẽ ouillo & caprino pecori salutaris esse, prope caulas & septa eorum consita. Sed non minor illi referenda est gratia,qui eam modo ignotã, nobis notiorem reddiderit: quod equidem,vt gratiam & fauorem Medicorum demerear,facere conabor. Hãc Galenus definit, prasio esse similem,asperiorem tamen & spinosiorem, circa seminum verticillos aut globulos, flore cæruleo: quã caniculæ æstu legere oporteret. At Paulus,ex Ægina insula medic⁹,& Aëtius,a Galeni descriptione variare videntur: quam vterque,quod ea ferrum induratur, Sideritim

De herbis hæc Cicero libr. 1. diuinationũ.

De alysso hæc Dioscor. libr. 3. ca. 97. Plutar. Sympos. tertio.

Alyßi descriptio.

Galenus libr. 2. de antidotis.

Glidkraut.

Paulus libr. 5. & Aëtius lib. 6. hæc de alysso.

vocat. inquit enim Aëtius: ἡ τῆς σιδηρίτιδος πόας, τῆς ἡρακλείας καλουμένης. χρῶνται δὲ αὐτῇ τινὲς καὶ μόνῃ, καὶ φασὶν ἱκανῶς βοηθεῖν, διὰ τοῦτο καὶ ἄλυσσον ταύτην ὀνομάζουσι. id eſt, Herba ſideritide, Heraclia dicta, vtuntur quidam ipſa ſola cõtra canum rabiem: & aiũt, ipſam abunde prodeſſe: & ob id quod a λύσσα, id eſt rabie liberat, alyſſum nominarunt

Oribaſius quoq; li. Synopſeos 8. cap. 13. eſſe ſideritim heracleam affirmat.

ſideritim. Quam Dioſcorides & concors medicorum conſenſus verbenam & periſterion appellant, & eſſe fatentur. Nec adeo multum refert, quod Dioſcorides de alyſſo, ſideritide, verbenaca, de qualibet proprium caput conſcripſerit: immenſa enim illa nominum varietas multis, etiam peritiſſimis, radiciſecis crebro impoſuit.

De Britannica Plin. lib. 25. cap. 3. Strabo lib. Geog. 16.

An vero herbæ Britannicæ hiſtoria ſit legitima Dioſcoridis, aut velut ſubditicia, ab aliis inſerta librariis, nõ facile dixerim. Plin. ac Strabo teſtantur, illius vſum a militib. Cæſaris Germanici in caſtris vltra Renum ad arcturum promotis, eſſe repertum, quam Friſii ex Britannia allatam milites docuerũt, quia cum στομακακία morbo affecti, dentibus deciduis, fœda oris vlcera curabant.

Dioſcor. lib. 4. cap. 2. Plin in prologo li. 27.

Vnde Dioſcorides: Herba, inquit, Britannica priuatim ad ea vlcera quæ in ore & tonſillis depaſcendo ſerpunt, confert: quam ob inſignem aſtringendi vim, biſtortam alteram eſſe quidam arbitrantur. Vale: & vtram tu eſſe velis, penes te ſit arbitrium.

De

De torminibus a febre derelictis, & absinthii viribus.

Epistola XXXVIII.

ACcidit plerunque, affinis perdilecte, vt filii qui ab auita parentum probitate degenerant, ipsis longe deteriores euadant. Hoc idem in febribus ex atræ aut flauæ bilis putredine natis accidere quoque arbitror: quarum Symptomata sunt febribus ipsis longe crudeliora. Nam si ratione victus frigida, aut aquæ potu diuturno humores plus æquo crassiores reddiderint, nec in paroxysmi declinatione detecto corpore difflare aut per sudorem exhalare sustinuerint, aut nec cholagogo eos cõcoctos expurgauerint, tum vtraq; bilis, febre sopita, in venis præcordiorum ad ventriculum & pectus pertinentibus, sua acrimonia delitescens, sæuis torminibus pectus & interna affligit viscera, adeo vt febrem quam hos cruciatus ferre malles. Nec ab his eos liberare poteris, nisi vtriusq;, vel saltem flauæ bilis reliquias per aluum expurgaueris: vt pererudite Hippocrates, magnus ille medicorum coryphæus, nos in libro de Veteri medicina his admonet verbis: Et quos, ait, acuta acrisq; & æruginosa bilis aut flaua affligit, qualis mox rabies & morsus viscerum ac pectoris, & desperatio infestat? non sedantur autem hæc, priusquam eadem bilis expurgetur & obtundatur, aliisue permisceatur. Quando sane humores in ieco-

De tormimb. ex bile in febribus, verba Hippocratis.

re diu manserint, nec per corpus digeri aut exhalare possunt, a febrili sane calore, veluti dũ ex sanguine atra producitur bilis, aduruntur, eorumq; acrimonia ex febrili æstu parta, tanquam in dysenteria (ait Galenus) pectus & viscera mordent ac vellicant. Hos absinthii ἀπόβρεγμα dilutũ vel infusio expurgat & alterat. nam humores ventriculum infestantes, vt ex Ruffo docet Aëtius, detergit, concoctionem adiuuat: cuius argumentum est, quod id potãtibus, nec ora nimia saliuæ copia madent. Lenit & in epate & splene inflammationes, vrinã & menses proritat. Et vt Aëtius refert, κάλλιστον δὲ τὸ ἀπόβρεγμα ἀψινθίου πίνειν, πρὸς τὸ ἀποσμῆξαι τὰ ἐν τῇ γαστρὶ ἠθροισμένα κολώδη καὶ δριμέα περιττώματα. Ob id Galenus Glauconem monet, vt febre tertiana notha laborantibus, post diem septimum iugiter det comam absinthii. & Paulus quoque: Si, inquit, signa concoctionis morbi apparuerint, aude dare absinthii dilutum. Nam vt Mesue ait, confert iuuamentum magnum in febribus oppilationum, & chronicis. Proinde ait Galenus in Methodo (malo enim verbis ipsius vti, quam meis, tuis eruditis obstrepere auribus) Nos, inquit, vel si minima sit suspicio iecur vel ventriculum laborare, absinthium protinus oleo incoquimus, ac eo particulas fouemus, aut irrigamus. Cũ autem in omni absinthio duplex qualitas & facultas existat, vtiq; in Pontico astringendi facultas non parua est: in reliquis omnibus amara quidem qua-

Galen. li. 6. de causis Sympto.

De absinthio hæc Aëtius li. 5.

De absinthii in febrib. vsu Gal. libr. 1. ad Glauco. Paul. lib. 2. de tertia Mesue cap. de absinth.

De duplici absinth. hæc Gal. li. 11. Methodi.

Absinthii Pontici præstantia. Plin. eadem.

qualitas est vehementissima: astrictio vero, quam saltem gustu agnoscas, aut plane obscura, aut prorsus nulla sentitur. Proinde pōticū ad iocinoris & vētris phlegmonas eligi potest. Porro id est tū folio, tum flore vero longe quā cætera absinthia minore. Odor vero huic non modo nō suauis, verum aromatum quid præ se ferens. reliquis omnib. plane est fœdus, qualis est nostro vulgari absinthio. Quare, inqt, hæc fugere cōueniet, vti aūt semper pontico. Quale non saltē in Ponto, sed etiā vltra Rhenū inuenire est. prope villam enim qua recta itur ad Alceam in Palatinatu crescit. Adeo vero bilis acrimoniā obtūdit, vt animalia quæ eo in Pōto vescuntur, felle instar columbarū careant. Valeant itaq;, qui vinū absinthites caput offēdere tradūt: quū illius poculū inter ebrietatis antidota numeretur. κάλλιον ἐστὶ, ait Paulus, ἀψινθίου τὸ ἀπόβρεγμα πρὸ τῶν πότων λαμβάνειν. πάντων γάρ ἐστιν ἀκραιπαλώτατον. Pulchrū, inquit, est ante alia pocula absinthii dilutū prælibare. illud. n. omniū, minus caput cræpala onerat. Sunt porro Græcorum medicis duo protrita potionū vocabula, nempe ἀπόζεμα id est decoctum: & ἀπόρρευμα, id est dilutum aut infusum. Est autem dilutū, aqua, vinū, aut alius humor, in quo herbæ aut radices vel aromata maduerint, vt absinthii surculi: quib. exemptis, relicta eius oleris vi aut amaritudine in aqua vel vino, id proprie absinthii dilutum, vel infusionē dixeris. quod Pauli interpres, absinthii balneum ridicule vertit.

De felle hæc Plin lib. 11. ca. 37. Galen. de atra bile.

ἀπόζεμα & ἀπόρρευμα quid sint.

De matrice adempta, et foetus mortui admiranda excretione.

Ad Achillem Gassarum, Augustanæ vrbis Medicum, & Guilhelmum Rascalonum.

Epistola XXXVIIII.

DVm ex thermis, doctissime Achilles, quæ in Hercynio Sueuorum nemore vnum ab oppido Kalbe miliare scaturiunt, domum proficiscerer, in itinere ad noctem diuerti ad præfectum pagi in Nideressen: cuius vxor in lecto puerperii grauiter decubuit, quum vterum 12 menses grauida se gestasse arbitraretur, nec vlla enixus signa eminerent. Aderat quoque medicus, & obstetrix, quæ hoc idem affirmabat. Quippe quod nec vterus pondere ad pubem decliuior appareret, nec latera lumborũ matris detumuissent (quæ, dum fœtus de vmbilici nexu ad partum decliuis se explicat, accidere solent) nec dolor puerperam, compagines ossis sacri & pectinis dissoluens infestaret, nec effluuio madoris ex rupta alanthoide fœtus pellicula, labra vuluæ maderent, nec vbera lacte distenta vt prius turgerent, sed flaccida decrescerent: nec facilius præcordia spirarent: nec incessus, ob coxendices fœtus mole decũbentis oneratas, tardior & pigrior appareret: nec crebrior lotii cũ ardore mictus aut stillicidium parituram exercerent. Quare, inquit obstetrix, Lucinam testor, ne sim aborsus occasio,

Enixus tempestiui signa.

caſio, me nihil temere facturam. Tum medicus: Heus bona, inquit, mulier, ſigna tempeſtiui enixus probe & recenſuiſti, & obſeruaſti. at ego hanc non humana effigie fœtum, ſed informē & inanimē carunculam, ex ſterili vtriuſq; parentis ſpermate, lentaque humorum viſcedine adeo firmiter concretam & coalitā, vt ferri etiam reſpuat aciem, in vtero geſtare credo, quam molam appellant: qua, grauida eiſdem affligitur ſymptomatis, pica, mammarum pruritu, dentiū dolore, oculorū ophthalmia, & altero mēſe vomitu, cibi faſtidio, quib. prægnans laborat. Tum miſera mulier, ô hoſpes, ait, hæc obſtetricis & medici cōtrouerſia, meum vellicat animum. quam tu attentus arrectis audiuiſſe aurib. videris. vnde te ſenē, qui multorum hominum mores & vrbes vidiſti, te medicinæ non imperitum arbitror, quæſo & obſecro, vt quid ſentias, tuum quoq; conſiliū fidele mihi impartiri velis. Tum ego miſertus mulierculæ, comitāte marito, cominus acceſſi: cuius facies pallore ſquallebat, & inflata videbatur, anhelitus grauiter olebat: ardore ſtomachi animiq; deliquio ſubinde languida, febrili quoque horrore crebro incerta periodo contremiſcebat: venter calore deſtitutus algebat: nec capitis oculorumq; aberant dolores, quibus macerata, epilepſiæ quoq; cōuulſione torquebatur, ſed leuiori. quæ haud obſcura, embryonis aut fœtus in vtero, vel ob ſanguinis & alimenti inopiam, aut acutos matris mor-

De mola hæc Plin. lib. 7. ca. 15. Ariſt. lib. 4. de generat. animal. cap. 7.

Signa conceptus. Plin. lib. 7. cap. 6. Macrob. & Cenſorin. de die natali.

Signa mortui in vtero fœtus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

bos hysterica præfocatione laborātis, demortui signa noueram. Tum miseram consolatus mulierculam, Bono (aiebam) sis animo mulier, ne desperes quæso, optata enixus superueniet quæ non sperabitur hora. Nam philosophi & poetæ legitima humani partus tempora non saltē nonum statuerunt mensem, sed decimū ac vndecimū quoq;. Et noster diuinus Hippoc. iurisconsultos docuit, infantes posthumos decimo quoq; mense posse nasci & Masurius auctor est, L. Papiriū prætorem, secundo hærede lege agente, bonorū possessionem contra eū dedisse, quū mater partum xiii mensibus tulisse diceret: quoniā nullū certum pariendi tempus statutū videretur, quod cū ob matris morbos, tum fœtus causas accidentarias plurimum euariaret. taceo quod cōceptus hora vos mulieres plerunq; lateat. cras mane cū lotiū videro, quid ego de tuo partu sentiā: & postquā satis deliberauero, quid opus sit facto, te maritūue tuum non celabo. Mane igitur experrectus, cæteris remotis arbitris, præter medicum, obstetricem & maritū, Quoniā (dixi) accinctus, vt videtis, sum itineri, paucis, quid de vxoris tuæ partu ô hospes sentiam, explicabo. Singula prius commemorata symptomata & signa, quib. vxor tua maceratur, fœtum in vtero esse mortuum, & non gestare molā, plane arguunt: qui quū exactis a conceptu quatuor mēsibus sponte sua se mouerit, necesse est quod vitā habuerit: quæ sine anima cœlitus data subsistere

De stato pariendi tempore Gell. libr. 3. cap. 16. Plin. li. 7. ca. 5. Herodotus lib. 6.

ſiſtere nō poteſt. Eſt quippe anima ἐνδελέχεια, id eſt actus, quo corpus organicum per ſe ſua ſponte, ſine externo ſubſidio, quouis temporis momento mouetur: & eo nomine immortalis. Proinde mola, quæ eſt informis & inanimata caruncula, proprii motus expers, qui ſolus fœtũ a mola diſtinguit, eſſe non poterit. cętera conceptus accidētia ſunt vtriq; cōmunia. His hoſpiti contriſtato valedixi. Poſtero die, quum domum rediiſſem, adiit me conſulturus ciuis ex oppido Eberbach, in littore Neccaris fluuii ſito, cui nomen Andreas Seidlen. Huius vxor fœtũ viuentem aliquot menſes in vtero geſtauerat. & quum iam tempus enixus appeteret, vbera eius prius turgida, lactis aquoſi rore madebant, ac decreſcebant: nec puer in vtero ſubſiliit. quæ ſigna fœtum mortuum teſtabantur. Tandem fœtus in matrice cōputruit. cuius de crurib. & cerebello oſſa denigrata & carie obſita, incredile dictu, ſed verũ: quũ mulier ob inteſtini exulceratione alui profluuio laboraret, tandem anno decimo nō per vuluæ oſtiola, ſed per anũ, oſſa excreuit. Non ſunt enim hæc viſcera tam longe diſſita, cũ illius ceruix inteſtino recto incubet. ob id Oribaſius libro Synopſeos 9. cap. 51. Sciendũ vero eſt, inquit, abſceſſum vteri rumpi quandoq; per vuluæ ipſius os, quandoque per veſicam, ac ſæpe etiam in rectum inteſtinum rumpitur. Et quãuis Aretæus Cappadox, vetus ille medicus, ꝑ eruditus morborum acutorum ſcriptor, dicat:

Hæc aborſus & fœtus mortui ſigna Galen. libr. 5. Aphor. 55. memorat.

De matricis ſitu, Cor. Celſus lib. 4. ca. 1. Aretæus hæc libr. 2 ca. 1. de cauſis & ſignis morb. acutorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Humoris in iliis hydropicorum collecti, per intestinorũ rupturã egressio, credi nõ potest: multo minus fœtus. neq; enim innoxiũ, neq; citra perniciẽ intestini vlcus existit. Mulier tamen illa vel hodie adhuc est superstes. Dũ hæc meditarer, Guilhelme, en non vulgaris eruditione vrbis Augustanæ medicus, Achilles P. Gassarus, vere alter in re medica Achilles, ad me dedit literas, quibus nõ disparem demortui fœtus historiam significat: nempe suam in Gœttzin conterraneam, quum diu fœtũ mortuum in vtero gestasset, tandẽ hunc marcidũ per apostema in iliis suppuratione apertũ, frustillatim eiecisse. Addidit & aliam magis cruentam, fœtus in vtero matris occisi, historiam. Quum maritus, cui nomen Andreæ Rempter erat, ira percitus, vxoris suæ ilia dextra cultro capulotenus traiecisset, eiusq; intestina elapsa, Mauricius Orchetomus accersitus calidis fotibus elota reposuisset, epigastrii vulnus censuit. tum misera, facta puerpera, sexto a conceptu mense, & tertio post vulnus inflictũ die, puerum occisum enixa est. cuius dextram supremam caluariæ adhuc cartilaginosæ partem, sæuus ille homicida verius quam parens, vsque ad sinistri oculi supercilium vulnerauerat. Mater vero chirurgi opera conualuit: quæ vel hodierno die vitali fruitur aura. At hos putridi embryonis per anum & ilia enixus & vulnera, illæsa matricis compagine, absq; continui solutione fieri non posse, palam

Doctor Achilles August. medicus.

Vulnera matricis non, vt vesicæ, esse æque letalia.

palam est. quæ vulnera matricis non esse letalia arguunt: quum ea laxatis ab vtroq; coxendice cornibus & ligamentis, iam scroto inuerso simillima, exciderit. quauis data occasione, ea abscissa mulierem diu viuere posse, Paulus Ægineta his testatur verbis: καὶ ὅλη ἡ μήτρα πολλάκις ἱσόρηται ἀφαιρεθῆναι, καὶ θάνατον ἐπὶ τούτοις μὴ γενέσθαι. id est: Constat, tota ablata matrice, nec mortem inde subsequi. Vidi quoque hanc, mulieri Bononiensi, quum mola trusatili ordeum & id genus frumenti degluberet, elapsam, & cucurbitæ instar inflatam: Carpum chirurgum, me cooperante, nouacula abscindere: quam tandē toto biennio Bononiæ crebro mihi obuiam & superstitem vidi, donec Bononia emigrarem.

Paulus de matrice ablata hæc lib. 6.

Curam matricis elapsæ docet Hippo. li. 2. de morbis mul.

Hasce fœtus in aluo matris mortui & muliebris partus historias recensere placuit, additis ex primaria medicinæ parte σημειωτικῇ signis pathognomicis, quæ longe verius quam lotium, morborum causas indicant. Cita namq; morbi cognitio, vt Heliodorus scribit, expeditam & facilem illius curam efficit: muliebre vero silētium, & dissimulatio, ægre curabilem reddit. Ob id Chalasaris ex Ægypto medicus & magus: Non erubescat (inquit) medicus a muliere ægrotāte sciscitari, & percunctari causam morbi. nā ex hac verecundia & causæ inscitia, multæ pereunt. Eam ob rem ipse Chariclíæ puellæ amorem heroicum, obseruando in spectaculis, visus puellæ & vultus varietatem, cognouit. Vnde Hippocrates causas sterilitatis non ex lo-

De hac medi. parte Aetius in principio lib. 5.

Heliodorus de historia Aethiopica lib. 4. & 3. hæc omnia.

Hippocrates hæc lib. 1. de morb. vulg. & lib. de sterilibus.

tio, vt nostrates medici vromantes facere solent, dinoscere, sed interrogãdo, tactu & suffumigiis explorare, integro libro docet: quem præstaret imitari, quam turpiter ex solo lotio nugari. Vale: & eximium vestræ Augustanæ reipubl. medicum, multarum rerum peritia & eruditione celebrem, D. Geryonem Seilerum, meo nomine salutato.

DE PVRIS PER LOTIVM, EX PVLmonis, epatis, renum, aliorumq; viscerum vomica erumpentis per meatus reconditos expurgatione, ad Doctorem Geryonem Seilerum, Augustanæ vrbis Medicum:

Epistola XL.

EXactis vno aut altero mensibus, Geryon doctissime, communis noster amicus, & colloquij de bonis literis consors Cyrlerus, quum ex Augusta a te, & strenuo equite Sebastiano Schertlin, conuiuio exceptus, Heidelbergam rediisset, & paululum ante crepusculum de more in myropolio cõuenissemus, & mihi tuo nomine plurimam impertiisset salutẽ, ait a te & symposiarcha vestro Schertlin, in conuiuio de me honorificam factam mentionem. te quoque aiebat meas & legisse de re Medica epistolas, & candido eruditi iudicij tui calculo approbasse: ingenue fateor, quamuis non sim inanis gloriæ mancipium, lætabar tamen plurimum, mea de re Medica obiter scripta;

pta, a Medico docto commendari. Quis enim obſecro nõ mallet a viro multarum rerum peritia & eruditione laudato approbari, quam a centum illaudatis ad ſidera vſque efferri? Addebat quoque, præter cæteras Empiricorum impoſturas proditas, id ſummopere tibi placuiſſe, quod temeraria Medicorum vromantũ de ſubſtantia ægritudinis ex ſolo vrinæ indicio iudicia, publica Medicorum ſcãdala, ægrorum vero interitus pernicioſam occaſionem confutauerim, illorumq; auctores diris quoq; deuouerim. At, mi Geryon, quam parum fidelis mea admonitio profuerit, ex hoc quod ſequitur intelliges. Nuper quidam inter Palatinatus proceres, veteri mihi neceſſitudine cõiunctus, lotium ſuum purulentũ tabellario ad me perferẽdum dedit: ſimul quoq; totã morbi hiſtoriam, & illius accidentia pathognomica, quæ Galen. eſſentialiter inhærentia appellat, literis declarauit. Nouerat enim, nulla habita morbi deſcriptione, me de illius ſubſtãtia diuinare vel nugari nõ ſolere. Ex quibus nõ obſcuris ſignis & indiciis intellexi, eũ apoſtemate in mẽbrana coſtas ſuccingente laborare, ac febre continua macerari: & dum excreare vellet, punctura in latere dextro efflictim torqueri. Decimo vero quarto a morbi initio die, apoſtemate iam cõcocto & ſuppuratione maturo, ingẽtem puris copiã in pectoris cauitatẽ & pulmonis arterias erupiſſe: quã quum ob lateris pũcturam, tum ob anhelitus difficultatem eructare nõ poſſet,

vrinamq; ſedimine purulento turbidam emingeret, haud obſcurâ coniectura intellexi, Naturam meatus plerisq; medicis ignotos, ei vero optime notos, de pulmone per arteriam & venam cauam, epar & venas emulgẽtes ad renes, ad vretheras & veſicã vſq; patefeciſſe, per quos ſeſe a ſanie exoneraret. & hæc eſſe certa pulmonis, ex pleuritide ſaniei defluxu onerati, ſigna. Hæc quum illius vrbis, in qua æger decũbebat, Medici vromantes (qui ex lotio, velut olim hydromantes ex aqua, diuinare ſolent) intellexiſſent, audio eos protinus cũ magno faſtu exclamaſſe, Vrinam purulentam non eſſe pulmonis aut pectoris affecti indiciũ, ſed (vt Hipp. refert) ſi quis ſanguinem aut pus minxerit, aut renum aut veſicæ vlceratione͂ ſignificare. Sed, mi Geryon, probe noſti, quanta ſit in re Medica vaticinantium arrogantia, temeritas, & mentiendi licentia. de quorum cenſu ſunt medici vromantes, ex lotio diuinatores, quos Achilles in Euripidis Iphigenia perbelle ſuis coloribus depingit ita:

Vide Galen. lib.7. Aphor. Hippocr. Aphor.54. hos meatus exponit.

Hippocr. hæc lib.4. Aphor. 75.

τίς δ᾽ μάντις ἔς᾽ ἀνήρ;
ὃς ὀλίγ᾽ ἀληθῆ, πολλὰ δ᾽ ψευδῆ λέγει,
τυχὼν. ὅταν δ᾽ μὴ τύχῃ, διοίχεται. id eſt:

Vatum & ariolorum feſtiua definitio.

Quis eſt augur, vel vates? Is videlicet, qui vera pauca, falſa dicit plurima, ſi fors ita ceciderit. atqui ſi minus ita ceciderit, tum arte elabitur ſua. At certe hi, qui ex renum aut veſicæ vlceratione ſolum, pus per lotium emanare arbitrantur, toto (vt aiunt) errant cœlo: quippe quum ex inter-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

interna epatis, pulmonis, renum, ac peritonei, omniumque internorum viſcerum vomica, ex apoſtemate ſuppuratione effracto, derelicta, ſanies per vrinæ meatus aut aluum expurgari poſſit. Ob id Paulus Ægineta: Rupto, inquit, in pectore apoſtemate, pus aliquando in ventriculum & inteſtina, aliquando in veſicam per venarum anfractus ac meatulos, veluti aquæ ductus, defluit & labitur. Id quod & Meſue, nulli ex Arabia medicorum ſecundus, his verbis clarius explicat: Poſt abſceſſus in lateribus pectoris eruptionem, ſanies per pulmonem quibuſdam cum tuſſi excreatur. at quibus in pectoris cauitatem deſtillat, his vel per venam chylim in partem epatis concauam defluit, & inde per inteſtinorum venulas cum alui excrementis effluere poteſt. Si vero de pectore ad partem epatis conuexam defertur, inde per venas emulgentes ad renes & veſicam erumpere poteſt. Nil igitur adeo mirum, mulierem Venetam acum crinalem, qua cirri capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine, quam obdormiſcens in ore detentam deglutiuerat, decimo tandem menſe eminxiſſe. Et altera in gynæcio ducis Iuliacenſis virgo, dum ſeſe adornaret, perterrita, ingemiſcens acus quinque quas in ore mordicus tenuerat, deglutiuit, & per vrinam illæſa eaſdem reddidit. Credant igitur obſecro vromantes Galeno noſtro, qui: Nos vero, inquit, pulmonis vomicam per vrinam,

Saniei de pulmone & pectore ac epate per lotium excretio.

Paul. lib. 3.

Gal. libr. 6. de loc. affect. ca. 4.

Verba Meſue in cap. de pleuritide.

Hiſtoriam de acu emicta hanc ſcribit Alexãder lib. anatomiæ altero.

Gal. lib. 6. de loc. affect. c. 4.

thoracis autem per inteſtina & aluum expurgari vidimus. Etenim vt a vena chyli, ita ex magna quoque arteria rami deſcendunt ad renes: per quorum anfractus & ramos, ſanies ex pulmonis vomica, ad veſicam & renes defluere poteſt. Effracto namque (inquit Paulus) epatis apoſtemate, puris per lotium aut aluum copioſa fit excretio. Solers quippe natura cõſuetis purgationum obſtructis meatibus, alios vrgente neceſſitate, nobis ægre perſcrutabiles, parare nouit. Sic & Ruffus Epheſius vidit quendam, qui 12. annos vrinam per inteſtinũ longanonem reddiderat. His abũde ſatis probatum arbitror, ſaniem nõ tantum ex renum ac veſicæ vlcere, ſed ab omni interni viſceris vomica per lotium aut aluum expurgari poſſe. Reliquum eſt, vt per certa indicia & ſigna, nẽpe dolore loci affecti, eiuſq; actione læſa, quod nam internum viſcus vomica puris obſideat, & alia ſigna diſcernere ſcias: quæ te Cælius Aurelianus libro de Morbis chronicis quinto, cap. 12. docebit. Illud quoq; vt obſerues operęprecium erit, non raro flegma in thoracis concauitate, vt in empyemate, putridum, & in aliis venarum anfractibus coaceruatum, abſque vlla interni vlceris ſuppuratione, cum ſtillicidii vrinæque ardore quoque excerni. quod in ſenibus quoque experimur, quos pituitæ ſalſæ acrimonia ad crebrum mictum laceſſit. Hæc, doctiſſime Geryon, te non docere, ſed admonere tantum volui. Vale: & D. Achillem, ami-

Paulus Aegineta lib. 3.

Ruffus hæc in lib. de renũ veſicæq; affectibus.

amicum meum integerrimum, meo nomine salutes quæso.

QVÆ VRINARVM, MORBI COCTIOnem aut cruditatem indicet: ac an morbo indigesto purgatio competat, ad peritiss. Medicinæ doctorem Iohan. Echtium.

Epistola XLI.

ANNVS iam fere præteriit, amicorum optime Echti, quo in Friderici Comitis Palatini, generoso Palatinorum stemmate & virtutum splendore illustris, terque quaterque difficili ægritudine curanda, vt fidus Achates mihi aderas. Tum certe, quum nobis vacaret vt tædiũ temporis deuoraremus, multa de superstitionibus impiis, & idololatria, quæ prætextu Medicinæ in sacra religione inolcuisset, ac de agyrtarum imposturis, & ex lotio vromãtum nugis colloqueremur: tum lepidã mehercle Iudæi medici de vromantib. medicis recensuisti historiam. Nempe, quũ Aquisgranũ (oppidum vetustate, Imperiali corona, & thermis celebre) venisses, quæ in pago Porceto, mille ab oppido passus scaturirent: quas quum lustrares, aiebas in vestibulo myropolii te vidisse sculptile Morionis idolum, versicolore veste, rubro capitis galero, vestitũ: qui dextra manu exerta matulã vitreã, diductis labris subridẽs, vt moriones assolent, spectatoribus ostentare videbatur. Ac quũ attonitus id spectasses, ingressus myropolium, pyxidibus medicamentis

exoletis refertis adornatum,te ab Iudęo pharmacopœo,quid hoc insolens morionis simulacrum ridiculũ portenderet quæsiuisse. Tum sane Iudæum respondisse,se a parente auoque medicis accepisse,medicos, qui ex solo fallacis vrinæ indicio discernere morbi naturam & locum affectum conarentur,hos esse morioni huic simillimos: qui temerarium illorum de morborum causis ex lotio iudicium irrideret, quem eo nomine vulgo spectandum ante myropolii vestibulum statuisset. Tam fidam,tam denique ingenuam veritatis confessionem in re medica, nec apud Christianorum vromantes comperi vnquam: quorum foribus vt simile morionis idolum affigeretur,fas ęquumque esset. Verum quid mihi post discessum tuum acciderit, ob prudens tuum in discernẽdis morbis iudicium,& eruditionem non vulgarem, te celare non possum. Accersitus a Comite valetudinario,vt non modo eius sanitati consulerem,sed altercationem ac litem inter suos obortam medicos componerem; ægrotis nempe perniciosam: quorum alter nullum, nisi materia morbi concocta; pharmacum purgatorium dãdum censebat: alter nullam vrinam rubram esse cruditatis indicem, aiebat: me quoque contentionis eorum arbitrum statuebant. Tum ego: Dedecet,inquã, vos medicos hæc apud ægrotum altercatio: quorum concordia fertur salus ægrorum, dissidium vero perniciem & diffidentiam in medicos

Medicorum discordia ægris perniciosa.

dicos

dicos ægroto parere. Quid vero de vtroque ſentiam, paucis declarabo. Si namq;, inquam, materia morbi febrilis in principio turget, & eius copia, cacochymia, aut vaſorum plethora virtutem onerat, ætate & viribus ſuffragantibus, ne calor naturalis humorum crudorum copia obruatur, aut ſuffocetur, quis obſecro mentis compos, vel venæ ſectione, aut pharmaco, noxii humoris redundantiã partim ſubducere non audebit? Quum Galenus dicat, melius eſſe circa morbi principia euacuare, quo minorem iam factam materiam, facilius natura poſſit concoquere. morbo namq; conſiſtente, quum natura iam concoxit, ſuperfluũ eſt euacuare. Et Trallianus, ille inſignis, a Meſue Iater dictus, de cura Anaſarcæ inquit: Hæc venæ ſectionem interdum requirit, vt quæ ex ſanguine frigido naſcatur. Verum hac frigiditatis ratione non indiget: ſed quoniã copię detractio naturam faſce leuat, vt hanc minorem factam facile ſuperet: videmus ſane, inquit, quod etiam ignis externus, quum a lignis viridibus propemodum extinguitur, ſi illa quæ ipſum ſuffocabant auferantur, rurſum refocillatur. Quare in confeſſo eſt, indigeſtam humorum corporis molem, commode in principio, vel leni pharmaco, aut venæ ſectione euacuari poſſe. Sed vt veſtram de humorum cruditate & concoctione contentionem dirimam, operæ precium erit, vt vrinæ concoctionis ſaluberrimæ ideam & ſpecimen, tanquam

Quando purgatio minoratiua competat.

Galen. libr. 2. Aphor. 29.

Gal. lib. 11. Methodi, de phlebot. idem dicit.

Trallianus hæc lib. 9. ca. de anaſ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Polycleti regulam, ante oculos statuam, qua aliarum ab hac lapsus & differentias metiri animo possitis. Optima igitur vrina censetur, quæ substantia mediocri, & colore citrino est diaphora: in cuius fundo sedimentum album æquale & leue subsidet, salutare in febribus digestionis & crisis indicium: aut si saltem habeat nubeculam candidam in medio pendulam, vel in sublimi specie aranearum telæ enatantem, quod Græci ob id Enæorema dicunt, haud obscura inchoatæ concoctionis humorum indicia. Quanto igitur vrina colore & substantia, ac in ea contentis, ab hac degenerat, tanto facultatis naturalis & concoctricis in iocinore & venoso vasorum genere & membris solidis, a quibus hypostasis suam destringit & quasi delibat albedinem, vires esse imbecilliores indicat. Proinde vrina instar aquæ alba & perspicua, summam indicat humorum cruditatem, ac naturalis facultatis concoctricis imbecillitatem in delirantibus, ob choleræ ad cerebrum raptum, exitium aut delirium. Alterum vero, quod ad colorem attinet, cruditatis in lotio extremum signum est vrina nigra, vel ob adustionem atræ bilis fusca: aut ob copiam bilis flauæ, aut sanguinis crudi copiam, aut ebulitionem, rubra: quæ morbi cruditatem quoque indicat. Ob id Galenus libro secundo Prognosticorum: Quoties, inquit, sanguinis serum pariter cum vrina excernitur, vrina colore rubra apparet: indicat

Optimæ vrinæ descriptio.

De lotii hypostasi hæc Hip. Et Gal. lib. 2. progn. cap. 6. & libr. 4. & 7. aph. ac de crisi lib. 2.

De hypostasis colore & contentis in lotio, Alex. Aphro. libr. 2. Probl. 19. & Drusianus in quæstione de vrina.

De vrina aquosa hæc Hipp. lib. 4. aph. 72. & lib. 2. progn.

cat bilis ſanguiniſque copiam, non exquiſita ratione confecti. Proinde Hippocrates lib. 2. de ratione victus in morbis acutis, humores cholericos, febrili aut quouis alio accidentario calore concoctos, qui tamen calore natiuo ad corporis alimoniam euinci aut alterari non poſſunt, quamuis nec a frigore incruduerint, eos tamen Græce ὠμοὺς, id eſt crudos crebro appellare ſolet: vt vtramque bilem, ἰχῶρες, catharrum, coryzam, & qui in lippitudinem ex oculis deſtillant humores: hos modos digeſtos, modo crudos appellat. Sic non in febribus modo, ſed in hydropiſi quoque vrina rubra & cruda apparet, quamuis epar ob ſpirituum & probe concocti ſanguinis penuriam ſit refrigeratum, & calore naturali deſtitutum, propter obſtructiones tamen & humorum putredinem non raro igneo calore incaleſcat. vnde ſitis quoque accidit, & vt hydropici plurima quoque bile abundent, ac febricula typhoide, ab Arabibus lactica dicta, ſenſim laborent: & vt verbo dicam, quicquid a calore natiuo, & congenita caloris viſcerum temperatura non fuerit concoctum & elaboratum, ſed a calore accidentali aut frigore confectum, id quum in corporis alimoniam conuerti non poſſit, Hippocrates crudum appellare ſolet. Hæc quum obiter dixiſſem, mox me eſſe paradoxopœum, & in re medica Lutherum, apprime exclamabant: qui vtramque bilem, æſtu quouis feruentem,

De bilis cruditate Gal. li. 2. de ratione victus acutorum.

Vrina hydropicorum rubra.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

crudam appellarem, quum cruditas non caloris, sed frigoris esset soboles: quod cocis quoque esset exploratum. Tum ego, mi Echti, qui probe nosti quam ægre mala imbibita a teneris opinio possit extirpari, omissa altercatione, animum ad curationis scopum applicui. Vasorum, inquam, videtis repletionem, & ex ea lassitudinem, pectus anhelum: quæ omnia, nil obstante humorum cruditate, vel per pharmacum aut venæ sectionem euacuationem indicant. quam quum approbassent, eos veluti incantationis fascino, aut veneficio aliquo delirantes, & ob id lotii (vt olim) aspergine lustrandos, dimisi, domumque redii. Vale, amicissime Echti: & Doctorem Lithodium, virum bonum, medendique peritum, meo nomine salutabis.

De vrinæ cõtra veneficiã aspersione, Apuleius lib. 1 De asino aureo.

De pterygio, syronvm, dracontii, pthiriasi, vermium vlceribus.

Epistola XLII.

QVOD tam sero, Corneli, meis literis responderis, causaris in extremo digiti indicis articulo, quo calamus dirigitur, apostema pterygium: quod a loco affecto quidam ἀπὸ τῶ ὄνυχος, id est vngue, paronychiam quoque appellant: in quo caruncula cum ingenti dolore ab vngue recedere solet: quod Guilhelmus Placentinus panaricium, vulgares vero Chirurgici vermem dicunt: quum tamen nullus plane subesse vermis videat. Ob id enixe oras,

De pterygio Corn. Celsus lib. 6. cap. 19. & Oribasi. lib. 7. Synopseos. cap. 18.

vt

t quale id ſit vlcerũ genus, & quæ tam fœda
n corporibus a vermibus efferueant vlcera, ti-
i explicare velim. Probe noſti Corneli, me
ullum vnquam in re literaria detrectaſſe la-
orem, quo vel amicũ mihi demereri, vel gra-
am amicis obſequii vicem rependere potue-
im. Nam & Iulius Cæſar palam profeſſus eſt: *Suetonius in eius vita.*
i graſſatorum & ſicariorum ope in tuenda
lignitate ſua vſus eſſet, talibus quoq; ſe gratiã
elaturum. Quum igitur tu honori meo nun-
quam defueris, æquum eſt, vt tibi quoq; mo-
em gerã. Eſt ſane, vt Paulus Ægineta docet, *Pterygii definitio ex Pauli lib. 6. cap. 85.*
Pterygium, id eſt pinnula, carnis excreſcentia,
quæ partem vnguis operit, tam in pedis quam
manus pollicibus, circa vnguis radicem enata,
in pedibus crebro ex offenſione, aut calcis at- *Trotula de paſſ. mulier. cap. 54.*
tritione: in manibus vero crebro ex parony-
chiis oritur. Hoc malum neglectum, ob ner-
uum vngui ſubſtratum, ingenti dolore inflam-
matur, & ſuppuratur. Pus vero inueteratum,
radicem vnguis & os eius vitiat, & exeſt, &
grauiter olet: digitus vero tumet, & liuet. Ab
hoc, vt Trotula de paſſionibus mulierum ſcri-
bit, decocto hyoſcyami fomentato, quod & in
dolore dentium accidit, vermiculos capillo-
rum inſtar aut chordarum valde minutim
conciſarum decidere ait: verum non eſſe ver-
mes, cum motu careant, arbitror, ſed de gingi-
ua dentium limum; aut ex pterygio ſaniem,
hyoſcyami frigore in fruſtula concretam. Nec
tamen inficior, in purulentis aurium & alio-

rum membrorum vlceribus, præcipue grauiter olentibus, ex putredine & crudis viscidisque humoribus subnasci vermiculos, qui decocto centaurii, marrubii, ac calamenthi occidi & elui commode possunt. Nec id mirum, quum lumbrici in terræ visceribus ex imbre, quædam & in ligno generentur: nec cossi tantum, sed etiam tabani ex eo nascantur, & alia quædam animalcula, vbicunque est humor nimius: vt in lignis plenilunio intempestiue cæsis, sponte sua procreantur. vnde Lucretius recte cecinit:

De vlceribus vermiculosis Oribasius lib. 7. cap. 11. De vermibus in ligno & homine natis hæc Plin. lib. 11. cap. 32. & Aristot. lib. 5. de natura animal. cap. 31.

Lucret. lib. 2.

Quippe videre licet viuos existere vermes
Stercore de tetro, putorem quum sibi nacta est
Intempestiuis ex imbribus humida tellus.

Cui perbelle subscribit Aristoteles de natura animalium his verbis: Accidit, ait, pediculorum morbus hominibus præ nimio corporis humore, cuius fœditate aliquos obiisse proditum est: vt Alcmanem poëtam, & Phercydem Syrum. & Plinius: Intra hominem, inquit, teniæ vermes tricenûm pedum aliquando, & plurium longitudine, iam in carne quoque exanimi, viuentium quoque hominum capillo nascuntur: qua fœditate Alcman ex clarissimis Græcię poëtis & Sylla dictator obiere. Periit enim Sylla & alii plures phthiriasi, vt Plutarchus refert, pediculari apostemate, de cuius putrilagine pediculi coaceruati scaturiunt, corpus perreptant & exedunt. quos quũ ministri de corpore Syllæ interdiu noctuque auel-

Plutarch. in vita Syllæ dictatoris. Phercydẽ etiã phthiriasi periisse, Aelian. de varia hist. lib. 4. cap. 28. & lib. 5. cap. 2 scribit.

uellerent, succrescentium tamen copia interemptorum turbam longe superabat: quorum sordibus dapes & vestes illius cõspurcabantur, nec vestium mutatio, thermæ aut alia lauacra quicquã profuerant. pædoris enim magnitudo omnia corporis purgamẽta superabat. Huius morbi fœditate Herodis quoq; regis corpus ob sua parricidii flagitia & sacrilegia, iusti Dei vindicta cõtabuit, vt Eusebius ex Iosepho testatũ reliquit: Intestina, inquit, Herodis intrinsecus vlceribus obsepta, verenda ipsa putredine corrupta, vermibus scatebant. Et Egesippus de excidio Hierosolymitano: Pudenda, inquit, corporis scatebant vermibus sparsim, anhelitus grauiter olens, suspiria perniciosa, indicio erant illum iniusti parricidii & sacrilegii pœnas luere. Nam nec illi trans Iordanem thermæ, nec Asphaltis in Iudæa lacus plerisq; aliis salutaris, quidpiam profuerant. Sunt & alii neruis non adeo dissimiles, qui in cruribus & brachiis intra cutem nati, fœda quoque parturiunt apostemata: de quorum germine sunt Syrones & Dracontia. Sunt enim Syrones, inquit Abinzoar, pedecelli, Arabibus assoabat dicti, qui subter cutem & ad manus & crura serpunt: pustulas quoq; aqua plenas sub cute, vbi delitescunt, excitãt: qua dissecta, prorepũt animalcula tam parua, vt vix visu quãuis perspicaci ægre deprehendi possint. De quibus Aristoteles videtur in libro de Natura animalium ita dixisse: Pediculi ex carne gignũtur,

De Herodis phthiriasi Euseb. de eccles. hist. libr. 1. Iosephus lib. antiq. 17. Egesippus lib. 1. cap. 45.

Imperator quoq; quidã vermiculari morbo periisse fertur.

De Syronibus hæc Abinzoar lib. 2. cap. 19.

Aristot. de natura animal. lib. 5. cap. 30.

Gal. libr. 6. de locis affect. cap. 30.

De dracunculo, vena Medeni, Gal. in lib. definit. & introduct. Medic. Auicen. 3. quarti, tract. 2. cap. 21. Abinzoar lib. 2. cap. 20. & Paul. Aegineta libr. 4. cap. 59.

quibus affuturis emergunt pustulæ quædam sine pure, exiguæ, quas si pungas, pediculi exeunt valde exiles. At dracunculus, an in apostemate sit vermis aut neruus, non facile dixerim: quem nunquam se vidisse, eiusque essentiam se ignorare, Galenus ingenue fatetur. Soranus vero medicus non animantis principiũ, sed nerui alicuius substantiam siue concretionem, dracontium esse autumat. quod Auicenna venam Medeni, Abinzoar vero censet esse exituram de apostemate neruo similem, quã Arabes & Mauri halalnachaidini appellant. Peculiare id est Arabiam & Ægyptum incolentibus vitium, substantia neruosa, colore, crassitudine, lumbricis non dissimile, musculosis brachiorum & crurium partibus innascitur, per quæ se varicum instar expandit, & se cum intolerabili dolore non raro complicat. Hoc non nisi iusto plumbi appensi libramine sensim educitur, abruptum lethale censetur.

Albucasis parte 2. cap. 93.

Hæc Plutar. Sympos. 8. c. 9

Hoc Albucasis decem, & non raro viginti palmarum longitudinem excedere expertus est, Europæ incognitum malum, de quo Plutarchus ita pererudite scribit: καὶ δρακόντια μικρὰ τὰς κνήμας διεσθίοντα καὶ τοὺς βραχίονας ἐξέκυψεν. ἁψαμένων δὲ αὖθις ἀνεδύετο, καὶ φλεγμονὰς ἀκαρτερήτους ἐνειλούμενα τοῖς μυώδεσι παρεῖχεν. καὶ τοῦτο τὸ πάθος οὔτε πρότερον οἶδεν οὐδεὶς, οὔτε ὕστερον ἄλλοις, ἀλλὰ ἐκείνοις τε μόνοις γενόμενον, ὡς Ἀγαθαρχίδας ἱστόρηκεν. id est: Qui mare rubrum accolunt, vt Agatharchides testatur, nouis affligũtur morborũ symptomatis,

ris, quæ parua ſunt, & dicũtur Dracontia. Hæc ſuras & brachia exedunt, & ſeſe inclinant & proſpiciunt, contrectata vero ſeſe rurſus illatebrant ac fugiunt, complicata vero in muſculis phlegmones intolerabiles excitant. Hæc prius, nec modo vllis niſi Arabiã incolentibus acciderunt. Illud vero inter Epiſtolæ parerga inſerere, & admonere quoque volui, quum Plinius intra hominem tineas tricenûm pedum aliquando, & plurium longitudine naſci tradat: pro tineis, quæ veſtes & libros arrodunt, legendum eſſe tænias, quas Galenus in Iſagoge ſua inter latos ventris lumbricos recẽſet: & an incredibilis illarum proceritas neruis ſimillima, ex apoſtemate dracunculi, quod Auicenna & Arabes appellant venam Medeni, prodeat: aut de inteſtinorum altera tunica, putridi humoris acrimonia abradatur, vt Paulus libr. 4. ſentire videtur: dracunculum vero ob dilatationis & contractionis motũ animatum, pleriq; Medici aſſeruerunt: tuum hac de re viciſſim expecto iudicium. Vale: & Deum ſupplices oremus, vt ab hoc Arabum & Indorum malo ſuos Europæ incolas diutius immunes conſeruet.

Plinii ex libro 11. cap. 33. locus correctus & illuſtratus.

DE ANHELITVS ET DEGLVTITIO-*nis ex gulæ vitio difficultate, & recta remediorum ſtomachi applicatione.*

Epiſtola XLIII.

ACceſſit me heri, Philippe cõmilitonum optime, ad veſperam ante myropolium,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Alexander trapezita, vir munificentia sua & liberalitate non illaudatus, & antiquarum cõstitutionum non admirator tantum, sed ad superstitionem vsque obseruator diligens. Is me obnixe orabat, vt his feriis quibus Christi natalis celebratur, quando mihi foret integrum, tabulam eius rotundam inuiserem: adesse in ea aiebat viros facundia & eruditione non illepidos, qui mea opera & consilio egerent. Noueram sane, raro Medicum gratis ad conuiuia accersiri. Quare subridens, quid hæc insolens tabulæ rotunditas portenderet, aut præseferret percõctabar. Tum respondit, hãc esse sacrum rotundi terrarum orbis simulacrũ, quam veteres ἑςίαν, id est Vestam, aut focũ dixissent. Quemadmodum enim terra semper aliquid commodi affert, & alimoniam suppeditat: ita hanc tabulam, accẽsis in ea luminibus, interdiu noctuque dapibus adornatam esse oportere. Proinde quum olim etiam Persarum reges omnes cuiusuis ordinis homines, quorũ opera vterentur, talis mensæ participes fecissent: ego quoq;, inquit, pro strenis, apophoretis & sportulis, quib. mense Decembri amicos Romani proceres donare solebant, eos ad tabulam rotundam inuitare decreui: quorum commercio intersis oro. Annui ego. Discumbentibus igitur nobis, assidebat vir iurisprudẽtia vitæque integritate clarus, Hartmannus, qui esculenta sua frustillatim concisa, deinde exacte masticata, sensim, strangulationem veritus

De Vesta hæc Lucret. quoq; De tabula rotũda hæc Plutarch. Sympos. 7. cap. 4.

Doctor Hartmãnus Palat. Cancellarius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

itus, deglutiebat. Quum vero, vt hoſpiti ad animi alacritatem eum adhortanti, ſubito reſponderet, deglutitionem vrgeret, anhelitusque eum deficeret, parum quoque tuſſiret, aſſidentes eum pugnis intra ſcapulas dorſum cędebant: & ſubito ſtrangulatio, vna cum ſuffocationis periculo, eum deſeruit. Tum omnes fere attoniti, cauſam quærebant, qui fieret, vt dorſi ſuccuſſio anhelitum redderet ægre deglutientibus: quum nec dorſum, nec gula ſit anhelitus organum? Quibus, redditurus cauſam, reſpondi: Duos eſſe in faucibus meatus, triplicis anginæ ſedes: quorum alter ſpiritus eſſet in pulmonem meatus, & ne in eum de potu aut cibo quicquam delaberetur, anhelitũque obſtrueret, eum natura epiglottide, tempore deglutitionis cooperiri, quẽ Latini guttur, Græci larynga aut arteriam tracheam dicerent: alter vero cibi potusque in ventriculũ tanquam per tubulum meatus, quem Latini gulam, Græci aſophagum & pharynga appellarent. Hæc ſub aſpera arteria recta deorſum vertebras ceruicis & dorſi perreptat, ac per ſeptum tranſuerſum ad neruoſum & valde ſenſile vẽtriculi orificium deſcẽdit: cui intra duodecimum & tredecimũ dorſi ſpondylum, per communem a peritoneo ortam tunicam annectitur: quam Philoxenus Erixius collo gruis proceriorẽ optabat, vt eſculentorum illecebra diutius frueretur. Vtinã vero nõ reſtẽt & modo plures alii huiuſmodi Philoxeni, nepotes

Laryngis & pharyngis differentia. Paulus lib. 3. cap. 26. & Galen. li. definitionũ. Plutar. Sympoſ. 7. cap. 1. Gal. lib. 16. de vſu partium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

Apitii æmuli, qui paterna, arte culinaria, obligurirent bona. Verum ad gulę fabricam, & fũctionem, de qua lis est, reuertamur. Hęc duplici constat membrana, vario villorum aut fibrarum (quas Græci ἶνας vocant) ordine cõtexta: quarũ altera, externa scilicet, stamine villorum per latitudinem porrecto, cibum expellit: altera vero interna, oblongo villorum stamine cibum deorsum protrudit. Huius vis cathelctica dicitur, qua crassa & congesta esculenta, per faucium angustias & paristhmia attrahimus. Hæc via si in morbis acutis abscessu aut phlegmone obsessa fuerit, vt villi nec esculenta & poculenta ad ventriculum protrudere possint, nec impeditus spirationis meatus per guttur pateat: tum certe spes vitæ in angusto est. At ista, inquam, deglutiendi spirandiq; Doctoris Hartmanni difficultas, non ob in vtroque meatu abscessum aut plegmonem accidit (quoniam doloris febrisq; erat plane expers) sed ob villorũ gulę imbecillitatẽ euenit: q̃ quum esculenta deglutire non potest, tũ his infarcta gula, guttur, spiritus meatũ, comprimit atque coarctat, qui ei quoq; incumbit & adiacet. Etenim, ait Galenus, imbecillitatem gulæ nonnunquam percipere dicunt laborãtes, quum longo tempore ea quæ ingesta sunt, vix per gulam ad ventriculum labuntur, quæ aliquando ad primum impetum facile descendunt: deinde rursus arcentur, vt videantur impacta. velut si quis pira acerba ederit, quæ sua stipti-

De gulæ imbecillitate hæc Galen. libr. 5. de loc. affect. cap. 4.

Succussio dorsi strangulationes gulæ curat.

stipticitate gulam dorso incubantem cōstringunt, descensumq; morantur: tum conquassatis pugno, dorsi vel intra spatulas vertebris, quibus gula adiacet, impacta in ventriculum detruduntur, quo tandem larynx & dilatari & liberius aera inspirare possit. Non igitur temere veteres medici singultum, aut alios gulæ aut orificij vētriculi morbos curaturi, remedia topica non epigastrio, sed dorso ceruicisq; vertebris applicuerunt.

Remedia singultus 12. verteb. spinæ applicare docet Aetius libro 5. ca. 137.

quod pererudite Aetius his verbis quoque docet: εἰ δὲ καὶ σύντονος εἴη ὁ λυγμὸς, πταρμικῷ χρησόμεθα. καὶ σικύαις χρησόμεθα καθ' ὅλης τῆς ῥάχεως, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς σφονδύλους τοὺς μεγάλους τοῦ μεταφρένου, κατασπῶντες αὐτὴν ἐπὶ τὴν ῥάχιν. αἱ γὰρ ἐπιμοναὶ τῶν σικύων πολλάκις ἀπευθύνουσι τὸν στόμαχον συνελκόμενον, καὶ οἱονεὶ σκολιούμενον ὑπὸ τοῦ λυγμοῦ. τά τε ἄκρα διαδήσομεν καὶ θάλψομεν, καθιέντες εἰς ὕδωρ ψυχρόν. id est:

Sternutatione curare singultum, docet Aristo. sectione 33. problē. 4. Galen. lib. 7. aphor. 51.

Si continuus fuerit singultus, sternutatorio, & cucurbitulis quoque per totam spinam vtemur, & maxime circa maiores septi transuersi vertebras, nempe duodecimum & tredecimum dorsi sphondylum, attrahētes ipsum ad spinam. perseuerans enim cucurbitularum applicatio, crebro rectificat & explicat ventriculi orificium a singultu contractum, aut veluti intortum oblique. extrema quoq; ligare, & aquæ frigidæ immergere cōfert. Hanc Aetij doctrinam concordi suffragio in Methodo ita asserit Galenus:

Galeni lib. 13. Methodi verba.

Voco hoc loco, inquit, stōmachum, gulam, quam proprie Græci stomachum appellant. nonnunquam enim ita quo-

que vocant os ventris, veluti quum ſtomachice anima linqui aliquos dicunt. Verum gulæ, quæ proprie vocatur ſtomachus, cataplaſmata ſuper ſpinam dorſi imponimus, non autem ad pectus. Idem quoque facimus, cum os ventris phegmone vrgetur. Siquidem ſpinæ gula ſuperiacet, per collum & pectus vſque ad ventrẽ porrecta. Vnde obſtetrices infantes aut pueros, qui nondum ephebis exceſſerũt, quos crebro vomitu & ſtomachi anatropa gulã & ventriculi orificium conuulſiſſe arbitrãtur, eos ſupra ventrem collocant, & cutem circa duodecimum dorſi ſpondylum complicatam digitis apprehenſam in ſublime trahunt: aut id ſuccẽſa in cucurbitula vel vrceolo ſtuppa quoque, Aetium imitatæ, moliũtur. quod feliciter ſucceſſiſſe, gula ventriſq; orificio, ceſſante vomitu, ſedi priſtinæ repoſito credi par erat. Si vero villi gulæ, potu aquę frigidę, aut catharri in gulam defluuio, aut quauis intemperatura eneruati, ſuo non fungantur officio, tum certe non cucurbitulis, ſed alia quoq; methodo curationis opus erit: nempe pharmacis liquidis villos corroborantibus, quæ æger lambendo ſenſim deglutiat & abſorbeat: quæ in Cõſiliis noſtris tibi, Philippe mi, abunde explicabimus. Vale.

Qua ratione obſtetrices ſtomachi infantium anatropam curant.

Stomachi puerilis anatropa, id eſt, ex vomitu ſubuerſio.

De epiglottidis fvnctione, *& pulmonis per potum humectatione.*

Epiſtola XLIIII.

Verum

VErum quid altero die, qua nobis quoque ad rotundam tabulam ab Alexādro cœna condicta fuerat, acciderit, te quoque non celabo. Nescio quid ridiculi Symposiarcha dixerat: cumque Euangelus subito, dum cibum deglutiret, illi arrideret, mica panis, elata cachinno epiglottide, guttur, pulmonis cannam, inciderat: quo fere strāgulatus fuisset, nisi succusso pugnis dorso, tussi valida guttur exonerasset. Tum omnes vno ore acclamarunt, naturam singulari prouidentia duos intra fauces meatus struxisse: alterum gulam, per quam in stomachum & ventriculum omnia esculenta & poculenta villorum opera deferuntur: alterum, nempe guttur, siue arteriam tracheam, cuius caput larynx dicitur, ad pulmonem atque cor pertinentem, soli spirationi dicasset: Quam, inquit Plinius, operit in epulando epiglossis, spiritu ac voce illac meante, ne si potus cibusve in alienum deerrauerit tramitem, torqueat. Altero vero cibus potusque deuoratur, quæ neruo & carne: altera vero arteria ex cartilagine & carne, orbiculis dimidiis constat, quam epiglottis per vices operit, cum spiritus tantum aut vox commeat, ne restagnatio alui intempestiua obstrepat. Addebant quoque, Erasistratum, insignem medicum, iure Platonem redarguere, qui dixerit potū per larynga in raræ cōstitutionis pulmonis substātiā defluere: eaq; satis humectata, reliquū ad vesicam dimanare. Illius quoq; erroris auctorem

De gulæ & gutturis functione, Plutarch. Sympos. 7. cap. 1. Gell. lib. 17. cap. 11. Galen. de vsu part. lib. 4.

De larynge hoc Pollux libro 2. Plin. lib. 11.

Alceum poetam aiebant, qui eleganti disticho id scripsisset. Quod, quia Gellius mutilum allegat, & in Macrobio plane desideratur, hic adscribere placuit:

Distichon Alcei inter Anacreontis Odas inuenies.

τεῦγε πνεύμονας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται.
ἁ δ' ὥρα χαλεπά. πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος.

id est: Irriga pulmones vino: nam caniculæ astrum exoritur, hora difficilis, qua cuncta sitiunt præ ardoris æstu. Tum ego: O amici comestores, inquam, Platoni fit iniuria. nō enim hæc est eius, sed Hippocratis nostri firma sententia: cui Plato adhuc plura, mutuo accepta, debet. qui in libello de corde, hanc his verbis explicat: Cor, inquit, pulmonis nimirum potū lambit. Etenim homo multo maximam partē in ventrem bibit. Gula enim siue stomachus, velut infundibulum potus copiam & quæcūque volumus excipit. Bibit autem & in guttur & arteriam, minus vero, & quātum latêre possit, per rimam illapsum. Operculum enim exactum epiglossis, lingula appellata, ne permiserit quidem aliquid amplioris potus penetrare. Signum huius rei id est: si quis aquam cæruleo colore aut rubrica temperatam valde sitienti dederit bibēdam, maxime sui (hoc enim pecus non valde delectum habet, neque mundiciei est deditum) deinde bibenti guttur resecet, hoc colore tinctum reperiet. Nequaquā igitur fides nostra suspecta esse debet de potu, quod homini sensim in guttur vergat. Et plura alia, quibus sentētiam suam probat, ibidem leges.

Hanc de gutture Hippocr. sentētiam explicat Plutarchus Sympos. 7. cap. 1. Gell. lib. 17. cap. 11. Macrob. li. 7. Saturnal.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

leges. quam & Philiſtion Locrenſis & Dioxippus, de catalogo diſcipulorum medici quoque approbarunt: qui tradunt, Eraſiſtrati epiglottida membranam cartilaginoſam, oblongam, fiſtularum linguę aſſimilem, non ideo laryngis conſtitutã cooperculum, ne quid ex potu deflueret in arteriam: nam pulmoni quoque fouendo & rigando neceſſarios eſſe humores: ſed additã gutturi, vt edulia quidem omnia ab arteria arceret, depelleretque in ſtomachum: potum vero ventriculo ad eſculentorum concoctionem, pulmoni ad humectationem, prout commodum foret, vnicuique impartiretur: & ne confertim & vno impetu in pulmonem illaberetur, ſed ſenſim in eum deflueret, aut quaſi deſtillaret: reliquum vero in alteram ſtomachi fiſtulam deriuaret, epiglottida velut obicem laryngi eſſe appoſitam tradunt, quæ dum inſpiramus & reſpiramus erigitur, incubat autem laryngi dũ edulia deuoramus. Quare, Philippe, dum Sirius œſtro vrit, raucæque cantillant cicadæ, pulmones rigaturus, nõ pleno te proluas auro confertim: ſed ne ſuffocationis periculum ſubeas, ſupremis tantum labris pitiſſato. Vale.

Epiglottidã deſcribit, præter Galenum, Plinius lib. 11. cap. 36. Cicero lib. 2. de natura deorum.

Potum per arteriam tracheam irrorare pulmonem, Gal. libr. 2. de ſimpl. facul. teſtatur.

Ob id etiam medicamenta ſtomatica & loch, ſenſim ſunt deglutienda.

DE SOMNIFERA PEDVM LOTIONE, *inſomniis, & noctambulis.*

Epiſtola XLV.

COmmunis noſter, Theodore, amicus, & principis noſtri a conſiliis Arnoldus, dũ

Febris ephimera ex mœrore, & cibi fastidium ad Glauc. Gal & in Methodo.

ob filii sui, adolescentis præcocis certe ingenii obitum, mœstus multas insomnes traduceret noctes, ac iam cibum fastidire, febrireque ex mœrore inciperet, ne illa febricula ob impeditam mœstitia concoctionem in putridam aut ethicam coalesceret, consultum nobis videbatur, vt loci permutatione mœroris occasio adimeretur, quo per prata, & iuxta vitiferas colles, in valle Neccaris fluuii & Rheni, Wormaciam lento quidem gradu peregre proficisceremur. quo quum peruenissemus, ad Cygnum diuertimus, ab hospite & eius ancilla beneuole excepti. & donec cœna adornaretur, quiescere iussi, quum discubuissemus, ac hospes ad animi alacritatem nos hortaretur, poculumq; vini de Noua ciuitate protropi Arnoldo prælibaret: ille vero mœstus defixis in patinam oculis, capite obstipo saltem annueret: hospes vero, Ecquid sibi hæc tristitia vellet, aut portenderet? placide perconctaretur: respondi ego, Ob filii sui necem Arnoldum contristari. Tũ hospes ait: Annon celebre illud Anaxagoræ dictum audiuit vnquã? qui audita filii morte, Nihil, inquit, mihi inexpectatũ aut nouum nuntias: ego enim illum ex me natum, sciebã esse mortalem. Natura enim ita comparatum est, ita liberos esse procreandos, vt meminerit parens, iis a rerum natura accipiendi & reddẽdi spiritus eodem temporis momento legem fatalem constitui: vt mori neminem solere, qui non vixerit, ita nec viuere aliquem, qui non

Plures de obitu filiorum historias scribit Ælian. libr. 3. ca. 11. & 12. De Anaxago. Valer. libr. 6. ap. 5. 68.

non ſit moriturus. Macte igitur, inquit, ô Arnolde, animi alacritate eſto. qui enim ſcis, ſi vſque ad hæc tempora bellis & variis calamitatibus turbulenta ſuperſtes manſiſſet, an vnquã ad vitæ frugem perueniſſet? Ne, quæſo, orbitatem tanti feceris. Cogita Luciũ Brutum, vt filios ſuos, Tarquinios in vrbem reducturos, comprehenſos, ac virgis cæſos, proque tribunali ad palum religatos, ſecuri percuti iuſſerit: qui exuit patrem, vt conſulem ageret: orbusque viuere, quam publicę vindictæ deeſſe maluit. Habes hic tibi aſſidentem medicum, qui hæc quoque ſuadebit ſcio. Quid igitur fruſtra te vigiliis & curis maceras? Acta agis, quę infecta reddi non poſſunt: ebibe hoc villum, quod papauere ipſo potentius, alliciet ſomnũ: ad huius quoque illecebram lectus molliter ſtratus plurimum conferet. Tum ancilla facete quidem ſubiecit: ô hoſpes, ſi id non ſuffecerit, m e ipſam ſubſternã, aliaq; ſomni illectamenta. Ridebant omnes apparabo. Cæterum tertia a cœna peracta hora, iam cubitum conceſſuris, attulit ancilla nobis vas ποδόνιπτρον, plenum florum & herbarum camomillæ, origani, pampini, ſalicis, radicum bene olentis azari, capitumque papaueris decocto, quo pedes & ſuras ad genu usque fomentabat, & crura abluebat, eo quo Homerus ordine præcepit:

De Bruto hæc Valerius lib. 5. cap. 5 5.

Somnifera pedum lotio.

Homerus Odyſſeæ vltimo.

--ἐπεί λούσαιτο, φάγοι τε,
εὑδέμεναι μαλακῶς, ἣ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων. id eſt:

Vt lauit, sumpsitq; cibum, dat membra sopori
Mollibus in stratis, vacuus curaq; metuq;.
Corpora sic prodest senio confecta foueri.

Seneca testis est, Asinium Pollionem a cœna nullas solitum resignare aut legere epistolas: vt animo curis soluto & tranquillo, cubitum concederet. Obdormiuimus igitur totam noctem, vt nec gallicinium audiremus, donec φόσφορος, Veneris stella, solis pedissequa & anteambulo, nobis illuxerat. Tunc Arnoldus experrectus: ô Langi, inquit, nisi tu tam diuturni somni causas alias dixeris, certe oppium me bibisse vereor. Ne suspiceris id, inquam. Pedum namq; lauacrum, somnum reparauit, qui effetum vigiliis spirituum sensuumq; vigorem reficit: & dum in somno ventriculus esculenta concoquit, somniferis cerebrum vaporibus irrigat, sensuumq; & neruorum a cerebro propagines adeo obstruit, vt philosophi somnum sensuum pedicā & obligamentum, illorū exolutionem vigiliam definiuerint: qui (vt Ariston ait) veluti publicanus dimidium vectigal, sic somnus dimidium vitę nobis surripit: quem ex podoniptro lauacrum adauxit. Ob id etiam Alexander Aphrodiseus quærit, Cur titillatio ac frictio plantarū pedis somnum afferant? atq; ait: Neruorum a cerebro propagines in solia pedum desinere, per aquas mulcebris illarum contrectatio ad cerebrum transmissa, animū demulceat, & ad somnum inuitet. Pari ratione de pedum lauacro ex herbarum decocto, per

Somni causa & definitio.

Alexander li. 2. proble. 42.

per insensiles neruorũ meatus vapores ad cerebrum conscendere arbitror, qui cerebrum quoq; irrigant & humectant, somnumq; suo tepore aut frigore inducant. Nec id mirum. non desunt enim philosophi ac medici, qui arbitrantur res plerasq; non tantum lege sympathiæ, sed per qualitatis vim, ea quæ sunt vicina, alterare, & multifariam afficere. Sic torpedo piscis manum piscatoris, virulentia per tridentem diffusa, obtorpere cogit. Tantillus phalãgii scorpionisq; ictus, qui visu ægre cõspici potest, tam exiguo veneno totam corporis molẽ inficit, & velut grandine percussum congelat. Lapis heracleus, quem magnetem vocant, ferreos annulos sua virtute imbutos, & acus alias sibi annectere, & quasi in cathenam complicare facit: adeo res paruæ molis, magnas ingerere in toto corpore altercationes quotidie experimur: vt nihil mirum sit, pedum lotionẽ, vel cum sale, aceto & rosarũ stillaticio liquore dissoluto, frictionẽ, cerebrum & irrigare, somnumq; inducere posse: quem prǽter alios exteriores, sensus cõmunis interioris præcipue esse affectum decerno, qui est princeps animæ sentientis facultas, & aliorũ sensuum arbiter, in cerebro velut in suggesto pro tribunali residens, virtute phantasiæ ac memorandi facultate stipatus: cui alii sensus velut satellites assident, eorumq; simulacra obiectorũ illi decernenda offerunt: de quib. facultas phantasmatum imaginaria, quam Effictricem dicunt, va-

De torpedine, phalang. & scorpione, præter Plin. & Arist. id quoque tradit Gal. lib. 6. de locis aff. cap. 5. & Ælian. passim de animal. natu.

Sensus communis descriptio ex Arist. lib. 2. de anima.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

ria somniorum spectra effingit. quæ si, vt prius olim agnita percipit, tum quoque illorum reminisci dicitur. Horum sensuum spiritus, qui vigoris illorum est vehiculum, si diurnis actionibus, meditationibus, aut lucubrationib. dissipatus fuerit: tum eundem spiritum ex puriori in corde sanguine, alimentorumq; concoctione, quæ in somno fit, refici oportet. in qua de esculentis, vino, & reliquis alimentis, tam in prima quam in altera concoctione, vapores ad principem sentiendi sensum exhalant, spiritus illius obnubilāt & ingrossant: qui aliorum sensuum, neruorūq; sensilium a cerebro propagines, meatus & organa obstruunt: vnde arctior obrepit somnus, in quo interni externiq; sensus consopiti iacent, adeo vt nulla turbulenta insomniorum spectra illos vellicent aut lacessant. Cæterum quando ex causarum somni mediocritate, placidus obrepit somnus, discernendi tamen facultas adhuc vaporum caligine obfuscetur: effectrix tamen visorum facultas libera, nullis irretita vinculis sibi constat: tum ex rebus quas vigilans gessit, sensit, cogitauit & operata est, plurima somniorum spectra effingit, quæ tanquam vera dormientes amplectuntur. vnde tandem solutis a colore accidentario sensuum spirituumq; meatuum vinculis, & motus compedibus, vigilātium opera exercent, tecta in sublime conscendunt, per trabes & lacunaria in ædibus oberrant, lectos aliorum adeunt, omnia intrepide audēt, nec quicquam

Causa somni. Aristot. de somno & vigilia.

De noctambulorum insomniis copiose totam historiam tractat Christophorus Marcellus lib. 4. de anima cap. 11.

Galen. in lib. de muscul. motu, testatur se noctambuliū fuisse.

quam sibi timent: quoniam vis illa discernendi sensus communis adhuc vaporum caligine consopita iacet, nec pericula nisi clamore experrecta agnoscit. Casus enim ex abrupto, scribit Albertus, iis qui excelsa conscendunt tunc maxime accidere solet, quũ pericula agnouerint, & formidare cœperint: eoq; virtutes roboris ad cor formidolosum cõfluunt: lacertos, neruos, musculosque, virtutis motiuæ organa, destituunt. dormientes igitur securiores sunt: acclamationibus vero experrecti, sæpe præcipites cadunt. Sed iis medicorum limites egressi, reliquum est vt ad scopum redeuntes, quantum somniorum obseruatio medico ad morbi cognitionem & curam conferat, breuiter explicemus. Fateri quidem cogimur, insomnia pro qualitate humoris putrescentis, aut calore accidentario ebullientis qualitate nobis obuersari: illiusque non obscura esse indicia. Si namque pituita in cerebro redundat, tum animus longe est pacatior, obliuioni & somno magis obnoxius, ac de niue imbribus & fluentis varia effingit spectra candore conspicua. at si atra vel flaua bilis efferbuerit, tũ terribilia, nigra, ac cruenta dæmonum spectra, præcipue puerperis obuersari videntur: vnde mens tristis vel furore percita, de igne, incendio, ac cæde cruenta effingit somnia. Quæ vt medicus obseruet, Hippocrates Philopœmenem ita monet: Non, inquit, somnia con

De noctambulis hæc Albert. lib. 2. & 3. de anima.

Somnia medico obseruãda. Aristot. libr. de somno & vigil. & de somnii vaticinio Galen. in libello de insomniis.

De somnii obseruat. & iudicio Hippocr. in libel. de insania. & epistol. ad Philopœmenem. Abin Zoar in procemio li. 1.

temno, maxime vbi ordinem conseruauerint, medicina namq; & vaticinatio valde cognatæ sunt: quandoquidem & pater ambarum artiũ vnus est Apollo, progenitor noster. Galenus quoque tumorem linguæ curaturus, purgato prius toto patientis corpore, & humoribus ad inferna reuulsis, suasit vt aliquid infrigidantis medicamenti linguæ instillaretur. Cæteris vero qui tum aderant medicis dissuadentibus, deliberatio in diem sequentẽ prorogata fuit. Cæterum euidentissimum per quietem somnium, Galeni consilium approbauit, ac materiam medicamenti definiuit, lactucæ succo linguam colluere iubens: quo solo patiens vsus, prorsus conualuit, nullius alterius medicamẽti subsidio indigens. Ita natura crebro medico, suo ministro, remedia, quibus a morbi fasce patiens leuari possit in dicare solet. Vale.

Hanc historiam de cura per insomnia recitat Gal li. 14. Methodi.

De magica Ægyptiorvm medicina, ac magiæ speciebus.

Epistola XLVI.

DVm festus Epiphaniæ celebraretur dies quo astrum illud epiphænomenon trib. ab oriente magis, sapientia ac rerũ naturalium peritia claris illuxerat, qui Christo infanti aurum thus & myrrhã munera obtulerant: illustris princeps Marchio Badensis me, vna cũ diuini verbi cõcionatorib. ad prãdiũ inuitauerat: iãq; allatis mẽsæ secũdę bellariis, an hi tres Magi de regio stemmate ꝓgnati fuissent, & qualis illo-

illorum magia, siue sapientia fuisset rogatus, respondi magiam ethnicorum e medicina ortam, & astrologia: admixtasque illis artes mathematicas, additasq; ex dæmonum cultu religionis vires: & quod non quisquam apud Indos (vt Cicero in libro Diuinationum tradit) in regem, nisi esset de magorum collegio, designabatur: ac abrogato veteri nomine, electus Pharao dicebatur. Horũ sapientia & disciplina Persarum pueri a teneris imbuebantur, quos Magos & Sophos appellabãt: Indi Brachmanes, Galli Druidas, Græci & Ægyptii Mystas & prophetas, sacrorum antistites dicebant: qui capite abraso, & corpore: quique veste linea & candida recens a sordibus abluta vestiti incedebant: malebantque a corporis quam animi sordibus esse expiati, nedum sacris operarentur, quicquam labe polluerent, a flatulento leguminum, ac præcipue fabarum esu, vt a Veneris incitabulo: piscibus item & carne ouium, ac suilla quoque (vt Pythagoras, qui id ab magis Ægypti didicerat) abstinebant, & ferculis ex farre & oleribus confectis vescebantur: veste linea amicti, calceos papyraceos, capite tonso, deferebant: præputio quoque circumciso, vitam cœlibem traducebant. Hos Magorum in Ægypto ceremoniarũ ritus Moyses Israelitarum legislator, Iudæos, futuræ religionis ænigmata quoque docuit, quo genitale masculorum circumciderent, capitisq; de vertice comam in orbem abraderent: quã

Magia quibus artibus constabat. Plin. lib. 28. c. 1. & lib. 30. c. 1. August. libr. de ciuit. Dei 21. cap. 6. & 14. Philostr. li. 1. & 7.

Ex Magorum collegio reges creati.

De vestitu & nominibus Magorum Herod. lib. 2. Plutarch. de Oside. Philost. lib. 8.

De capitis rasura & circumcisione, in actis Apostol. cap. 16. & 21 Num. cap. 6. & Herodot. lib. 2. Paul. 1. ad Corinth. cap. 11.

Nazarei ante ostium tabernaculi fœderis, vota persoluturi, abradebant, & igne sacrificii comburebant. Et Paulus, Euangelii tuba, ne Iudæis foret offendiculo, Timotheum, eius Euangelii consortem, in Lystris circumcidit: & ipse Hierosolymis templum ingressurus, de more vota persoluentium capillos abrasit, & expiatus sacris Iudæorum interfuit. Nec vero magia Ægyptiorum adeo in vniuersum a nostra religione fuit aliena: ad quam discendam Plato, Pythagoras, Democritus, in Ægyptum nauigarunt. Plato nempe in Alcibiade, magiam Zoroastris diuinorum scientiam: & Zamolxis magiam, in Charmide, medicinam animi appellat. At, Theophile mi, ne magia religionis, Medicinæ, aut vaticinii Astrologiæque prætextu tibi imponat, est operæpretium vt sacram illam magiam naturalem, quæ secretioris philosophiæ est culmen, ab altera illa vulgari, dæmonum commerciis & præstigiis inauspicata, ad vnguem discernas: quam Calasiris apud Heliodorum de historia Æthiopica ex Ægypto προφήτης, id est magiæ antistes, duplicem esse (Ægyptiorum videlicet magiam) docet. Primam, illam vulgarem, quæ circa terrestria, humi despecta serperet, simulacrorum ministra, herbis intabescens, epodisque incantationum circa mortuorum monumenta lugubris, nec finibus bonorum dedita, nec alios ad eos deducens, ac rationibus suis vacillans, tristia ac sordida viso-

De philosophis causa magiæ in Aegyptum profectis, Cicero lib. 5. de finib. & lib. 4. Tusculan. Philostr. lib. 1.

De hac impia magia, Augustin lib. 7. de ciuit. Dei cap. vltimo & lib. 8. cap. 19. & cap. 14.

visorum spectra falso offerens, spe suos asseclas frustratur: tota funesta flagitiorum inuentrix, & illecebrarum voluptatis ministra. Hac certe pereruditа magiæ veneficæ descriptione, Calasiris omnes eius species, quas Suidas refert, complectitur: quarum prima, a luctu & incantantium circa sepulcra eiulatu, Goëtia siue Necromantia dicebatur, quæ dæmonum commercio constabat: quos cruore in fossam effuso, cruentisque hominum sacrificiis & cæde ad colloquium alliciebant: manesque defunctorum epodis, id est carminibus, responsa daturos eliciebant. qua Apollonius gloriatur, se Achillis animam ab inferis euocasse, vt corporis sui molem sibi ostentaret, & ad interrogata de gestis in bello Troiano illi responderet: Non, inquit, sicut Vlysses terram effodiens agnorum sanguine Achillis manes eduxi, sed omnes adhibui preces, quas placandis heroum animabus sacerdotes Indorum dici iubent. Appion quoque Grammaticus memoriæ prodidit, se vmbram Homeri euocasse, vt ab ea percōctaretur cuias esset, & quibus parentibus editus. Et vt aliquid ex sacræ scripturæ penetralibus afferamus, hanc animarum incantationem, quamuis capitis supplicio vetitam, ab Israelitis non fuisse alienam, Saulis regis historia plane comprobat: qui Pythionissam, fatidicam in Endor mulierem, Samuelis prophetę animam in colloquiū producere iussit, vt ab ea euentum belli, quod

Quod dæmones ab hominibus ad veneficium allici possint. August. lib. 21 de ciuit. Dei, cap. 6. Horat. lib. 1. Ser. satyra 8.

Philostratus lib. 4. in Apollonii vita hæc de Apollonio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3655/A/1

cum Philistiis gesserat, sciscitaretur. Ad hoc magiæ sortilegium, animas quorum corpora incondita iacent, & spiritus in aëre oberrant, confluere, Elpenoris anima apud Homerum testatur, vt inquit Plutarchus: quæ inferni manibus non admiscebatur, διὰ τὸ μὴ τεθάφθαι τὸν νεκρὸν, ὥσπερ ἐν μεθορίοις πλανᾶται. id est, quoniam mortuum Elpenora non sepeliuissent, quapropter in aëre excelso oberraret. Tiresiæ quoque vati νόον πόρε Περσεφόνεια, ᾧ μόνῳ πεπνῦσθαι καὶ διαλέγεσθαι καὶ ξυνιέναι τῶν ζώντων, καὶ πρινὴ πιεῖν τοῦ αἵματος. id est, Tiresiæ mortuo mentem dedit Proserpina, qua solus saperet, disputaret, & viuentibus conuersaretur, postquam pronus bibisset sanguinem. Hic tanta fuit dæmonum illecebra, vt irata eorum numina nulla re magis placarentur, quam cruentis hominum ac virginum sacrificiis. Amistris, Xerxis Persarum regis coniunx, pro se duodecim homines viuos sub terram defodit, vt Plutonem alieno satiaret sanguine: crudelis certe victima. Sed æque execrandum fuit illud detestabile sacrificium, quo Iones, oraculo Apollinis persuasi, ne terra eorum, ob Melanippi & Comethonis incestum, in templo Dianæ Triclariæ commissum, sterilesceret, morbisque incolæ obruerentur, quotannis Dianæ puellam ac puerum indole præstantiores, quamuis insontes, immolarentur, qui nullo in deam flagitio commisso mactarentur. Proinde Plutarchus, probe & pie querit: Nuncquid Galatis ac Scythis satius

Plutarchus Sympos. 9. c. 5.

De vxoris Xerxis victima, Plutarch. in fine δεισιδαιμονίας.

De sacrificio Dianæ, Pausanias libr. 7. de Achaia.

Plutarch in libello de δεισιδαιμονία.

atius fuisset, penitus de diis nullam habuisse cogitationem, phantasiam vel historiam, & (vt Diagoram & Theodorum Cyrenaicum) nullos putare deos, & esse ἀθέους, quam arbitrari esse deos qui humana delectarentur cæde & cruore: & id esse eorum sacratissimum sacrificium, quod ἱερουργίαν appellarunt, in quo hominem occidere religiosissimum erat, mādere vero saluberrimum: vt Hostanes magus, Xerxis Persarum regis in bello comes, aiebat. Verum qua malefica artis Necromantiæ industria & ceremoniarum ritu manes defunctorum ad hęc vana magię ludibria excitarentur, Calasiris, ex Ægypto magus, apud Heliodorum tam exacte docet, vt nihil in hac dæmonum idololatria, præter δεισιδαιμονίας, id est vanæ superstitionis fidem, amplius desiderare possis. Hæc si legeris, vltrices dæmonum fraudes obstupesces. Huius Goëtiæ mysteriis Iudæi in Ægypto initiati, an hæc nefanda dæmonum sacra humano infantium sanguine, quo dæmones impendio delectentur, peragant, & eorum Schamhamphoras suspectos mihi reddidit. Atqui his detestandis sacrificiis animæ defunctorum non intersunt, quæ non nisi ad tribunal Christi reduces apparebunt: sed terribilia sunt dæmonum spectra, qui suis præstigiis mentes consultorum perstringunt: contra quos nobis diuina Salomonis arte maxime opus foret, cui Deus (inquit Iosephus) Iudæorum de gente vernaculus, Deus inquam

De Diagora Cicero lib. 1. de natura deorum.

De Hostane Plin. lib. 30. cap. 1.

Heliodorus prope finē lib. 6. de histor. Aethiopica.

Iudæi quomodo infantium sanguine vtantur.

De Salomonis magia, Iosephus lib. Antiquit. 8. c. 5.

præſtitit, vt contra dęmones ad vtilitatem hominum, artem & morborum curas ediſcerent, quibuſque morbi alleuiarentur inſtituit: modum etiam coniurationis, qua obſtricti dæmones, ne denuo redeant, & effugentur, inuenit. Sed hæc ars ob hominum impietatem exoleuit. Eſt quoque alia nefanda magiæ ſpecies, a pharmacis deleteriis Pharmacia dicta, veneficio Circes infamis: quæ ex medicamentis phyltra, amoris pocula conficere docuit. Huius inuentor fertur Thoon rex Ægypti, cuius vxor Polydamna, Helenæ & Menelao plurima dono dedit pharmaca, quibus Ægyptus, Nilo fecunda, floruit, vt teſtatur Homerus his verſibus:

De pharmacia Suidas in dictione eadem.

Magica Aegyptiorum medicina.

Homerus Odyſſeæ 4. Aelian. lib. 9. ca. 21. de natura animal.

τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
ἐθλὰ, τά οἱ Πολύδαμνα πόρε Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐθλὰ, μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Reliqua eſt & tertia execrandæ magiæ ſpecies, quæ ab incantamentis ἐπῳδὴ dicebatur, quæ ſalutari ſpecie in Medicinam quoque irrepſit. ἐδόκουν γὰρ οἱ ἀρχαῖοι, inquit Pindari interpres, ταῖς ἐπῳδαῖς ἴασιν καὶ θεραπείαν εὑρίσκειν. Arbitrati ſunt veteres, carminibus curam morborum inuenire. His freti Autolyci liberi hæmorrhagiam vulneris Vlyſſis, quod ei aper in Parnaſo infra genu inflixerat, derepente ſiſtebant: vt Homerus in Odyſſea perbelle cecinit:

De ἐπῳδαῖς Suidas & Lucanus lib. 6.

Interpres Pindari Nemæis & Pythiis.

Homerus in Odyſſeæ τ.

τὴν μὲν ἄρ' Αὐτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο,

ὠτειλὴν

ὠτειλὴν δ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο
δῆσαν ἐπισταμένως, ἐπ᾽ ἀοιδῇ δ᾽ αἷμα κελαινὸν ἔσχεθον.

De Vlyßis hæmorrhogia, Plin lib.28. cap.2.

Quod & Plinius inter magica medicamenta his verbis repetit: Dixit Homerus, inquit, profluuium sanguinis, vulnerato femine, Vlyssem inhibuisse carmine. Theophrastus ita etiam ischiadicos sanari, & Cato prodidit luxatis membris carmen auxiliari, M. Varro etiam podagris. Ob id pleræque Græcorum ciuitates non temere sanciuerunt, vt perturbationes animorum, corporisque morbi, vt Martianus Capella prodidit, ad lyræ modulos curarentur: vnde curantes morbos, Macrobius precinere dixit. Altera vero Ægyptiorum magia, inquit apud Heliodorum Calasiris, reuera est sapientia, a qua illa adulterina degenerauit, quam nos sacerdotes & antistitum genus, ab ineunte ætate excolimus, supra res naturales, naturales contemplatur, deorum conuictrix, & naturæ præstantioris particeps astrorum motus inquirens, futurorum scientiam in lucro ponens, ab his terrenis malis remota, omnia ad honestatem & vtilitatem hominum accommodans studia. Hæc enim secretioribus philosophiæ rationibus innixa, ex medicina & astrologia nata fertur, quibus rerum sympathias scrutatur: quibus, exploratis admiranda virtute herbarũ ac lapidum & metallorũ viribus, in morbis quoq; opera præstigiis simillima operatur & exercet. Hac tres illi magi, qui Christo infanti obtulerunt munera,

Alexander ab Alexandro lib.2. genialium dierum, cap.17. hæc, vt vera expertus, affirmat.

Macrob. in Saturn. M. Capella lib. Philolog. de musica.

Magia ex medicina orta. Suidas & Plin. lib.30. cap. 1. Laert. lib.1.